THE

HANDY AND UPTO-DATE

English-Sanskrit

DICTIONARY.

WITH

an Appendix containing Sanskrit Equivalents for Latin, French, Greek phrases &c. commonly used in English

BY

VASUDEV GOVIND APTE, B. A;

(with Honours in Sanskrit)

Editor " Anand " & compiler of the Crown Sanskrit-English, & Sanskrit-Marathi Dictionaries.

BOMBAY

GOPAL NARAYEN & Co;

BOOKSELLERS & PUBLISHERS

1914.

Rs. 3

Registered for Copy-Right under the Government Act XXV of 1867.
All Rights reserved by the Publishers, Gopal Narayen & Co.; Bombay.

COLLEGE OF INDIGENOUS M[illegible]
LIBRARY
நூலகம் 267
சென்னை-600106

Printed by [illegible] S. Deol[illegible] the Bombay Vaibhav Press, Servants of [illegible] Home, Sandhurst Road, Girgaum Bombay,
&
Published by Vinayak Narayan Malgaonker, Proprietor Gopal Narayan & Co. Book-sellers & Publishers,
Kalbadevi Road, Bombay.

PREFACE.

The idea of compiling an upto-date English-Sanskrit Dictionary for High-school and College students had suggested itself to me while I was engaged in preparing the Crown Sanskrit-English Dictionary. I was fully conscious of the various difficulties attending such attempt, but the prospective pleasure of doing some little service to the rising generation of students overcame all fears which were at first deterring me from undertaking the work.

It cannot be said that the market is over-flooded with English-Sanskrit Dictionaries. Two or three lexicons of more or less ambitious nature are no doubt already in the field, but they were prepared ages ago and much water has flowed under the bridge since they first made their appearance. Moreover their high prices have placed them completely beyond the reach of students. The only work, so far as I know, prepared with a view to meet the requirements of High school and College students is that of the late Principal V. S. Apte, M. A., of the Fergusson College, Poona, prepared some thirty years ago. This excellent work also has now become antiquated and is no longer able to satisfy the growing wants of the student world. Many new words and phrases have gained currency in English literature in recent times and the cry for an upto-date and concise handy English-Sanskrit Dictionary is ever growing. Thus it was with the object of keeping pace with the times and of combining usefulness with cheapness that the present work was undertaken and I leave it to those competent to judge to pronounce to what extent the object is achieved.

The aim in the preparation of this work has all along been to express accurately in simple and classical Sanskrit

the various senses of all common words and phrases collected from well-known and upto-date English Dictionaries, care being taken not to overload the work with words which an ordinary reader of English is hardly expected to come accross in the course of his reading. Thus my work was two-fold: firstly, incorporating new English words and phrases and finding suitable Sanskrit equivalents for them—a work of peculiar difficulty, and secondly, of eschewing those which have either become obsolete or which being purely technical are used only in philosophical or scientific treatises. This was inevitable if it was intended to make the present dictionary really serviceable to students and ordinary writers of vernaculars. Several ways of compressing words into a small volume, such as syllabic replacement and super-addition had therefore to be resorted to. This I am sure has enhanced the usefulness of the work without sacrificing to any appreciable extent, the convenience of those who may have to use this dictionary.

In compiling the present work my labours were limited chiefly to the following points viz:—

(i) **Selection of words and phrases**—In regard to this I have been principally guided by the principle of utility both in its literary and practical aspects. In discharging this part of the work I have spared no pains in finding the most suitable expressions already current in Sanskrit literature; but where these were not available I have boldly faced the difficult situation by coining new expressions in consultation with the best scholars of Sanskrit in all parts of India.

(ii) **Compound words and phrases**—Particular care has been taken to introduce a fairly large number of compound words, phrases and idioms in common use. This was necessary, as meanings of words often change

when they are used along with certain other words, and in case of phrases and idioms it is unnecessary to add how meanings of words sometimes change beyond recognition in the English language.

(*iii*) **Arrangement:**—In this work words have been arranged in the usual alphabetical order, except in cases, where for the purpose of condensation it was found necessary to usher in a compound word under its first member by joining the second to it with a hyphen. This, it is hoped, will not cause any practical inconvenience, as the compound sought for may be readily found under the first member of the compound. In very rare cases I have carried this device of compression to an extreme, where I have given a number of words carrying a well-known prefix under that prefix instead of entering them in their own alphabetical place. But such cases are very rare, and considering my necessity they will, I hope, be condoned.

(iV) **Orthography:**—In point of orthography of Sanskrit words I have mostly followed Principal Apte, the अनुस्वार being freely used when according to the strict rules of Sanskrit grammar a Nasal would have been more appropriate. In case of nouns, the forms of nominative singular are given. In the case of adjectives, the simple base is given as they take different forms according as they are used along with nouns of different genders. These and other innovations of a similar charactar had to be made for the purpose of preventing the growth of the bulk of the book.

It will not be out of place here to draw the attention of readers to the Appendix, which constitutes a peculiar feature of this dictionary. No English-Sanskrit dictionary extant, as far as I know, gives Sanskrit equivalents for words and phrases which are taken bodily into English

literature from Latin, Greek, French and foreign tongues, and which form an important factor of graceful and high-class English. I have spared no pains in finding out suitable Sanskrit expressions conveying their full sense, and in some cases I have been able to exact parallels for them from Sanskrit literature. My efforts in this direction, I trust, will be fully appreciated.

Before closing this preface I must frankly state that the present work does by no means pretend to offer help to the scholar engaged in the work of translating into Sanskrit, but it is intended to meet the want of High School and College students, and ordinary writers of vernaculars who may have to run for a suitable Sanskrit word or expression when a common English word presents a difficulty in its translation into a vernacular.

I cannot conclude this preface without acknowledging my indebtedness to previous workers in this field, such as Monier Willims, Ananadram Borooah, Principal V. S. Apte, M. A. and other scholars whose valuable works I have freely drawn on in the preparation of this dictionary. I must also acknowledge the material help given by my friend, Mr. Govind B. Modak, Jagannath Shanker Seth Scholar and teacher of Sanskrit in the New English school, Poona, whose wide reading of Sanskrit literature and experience of teaching Sanskrit were taken advantage of by me in the early portion of this dictionary.

Anand-Mandir,
Indore, 22nd Nov. 1913.

V. G. Apte.

THE
HANDY ENGLISH-SANSKRIT
DICTIONARY.

A

A. An, *ind. art.* एक; किं with चित्, चन, or अपि.

Aback, *adv.* पश्चात्; To be taken a. सहसा विस्मयाकुल-भू 1 P.

Abandon, *vt.* परित्यज् 1 P, मुच् 6 P, हा 3 P, विसृज्, उत्सृज् 6 P.

Abandonment, *n.* त्यागः, परित्यागः, उत्सर्गः, विसर्जनम्; A. of worldly connections, संन्यासः.

Abase, *vt.* अभिभू 1 P, अपकृष् 1 P, लघूकृ 8 U.

Abasement, *n.* अभिभवः, अपकर्षः, मानभंगः.

Abash, *vt.* ह्रीc, लज्जc, त्रपc.

Abate, *vt.* ह्रसc, शमc, अवसदc.

Abatement, *n.* ह्रासः, क्षयः, न्यूनीकरणम्.

Abbey, *n.* मठः, विहारः. [स्वामिनी.

Abbess, *n.* मठाधिकारिणी, मठ-

Abbot, *n.* मठाध्यक्षः, महन्तः.

Abbreviate, *vt.* संक्षिप् 6 P, संहृ 1P.

Abbreviation, *n.* संक्षेपः.

A. B. C. *n.* वर्णमाला, प्रथमारंभः.

Abdicate, *vt.* त्यज् 1 P, अपास् 4 P.

Abdication, *n.* पदत्यागः.

Abdomen, *n.* उदरं, कुक्षिः.

Abduction, *n.* अपहरणं, अपहारः.

Aberration, *n.* भ्रंशः, उन्मार्गगमनं.

Abet, *vt.* प्रोत्साहc, प्रवृतc.

Abettor, *n.* प्रवर्तकः, प्रोत्साहकः.

Abeyance, *n.* व्याक्षेपः, विलंबः; to be held in a.—स्थगित-भू 1 P.

Abhor, *vt.* गुप् (Desid.), घृणां कृ 8 U, गर्ह् 1 A.

Abhorrence, *n.* घृणा, जुगुप्सा, गर्हा.

Abhorrent, *a.* घृणाकारी, विपरीत.

Abide, *vi.* वस् 1 P, स्था 1 P, वृत् 1A; *vt.* प्रतीक्ष् 1 A, प्रतिपाल् 10; सह् 1 A, To a. by—अनुवृत् 1 A.

Ability, *n.* सामर्थ्यं, क्षमता, बुद्धि-वैभवम्.

Abject, *a.* अधम, नीच. [अधमता.

Abjectness, *n.* नीचता, कार्पण्यं,

Abjure, *vt.* सशपथं त्यज् 1 P, प्रत्याख्या 2 P.

Abjuration, *n.* सशपथं परित्यागः

Ablative, *n.* अपादानं.

Ablaze, *a.* or *ad.* प्रज्वलित, क्षुब्ध.

Able, *a.* समर्थ, निपुण, पारग.

Able-bodied *a.* दृढकाय.

Ablution, *n.* स्नानं, प्रक्षालनं, मज्जनं.

Ably, *ad.* निपुणं, कुशलतया.

Abnegation, *n.* प्रत्याख्यानं, निग्रहः; Self-*a.* आत्मत्यागः, आत्मविसर्जनं.

Abnormal, *a.* नियमातिरिक्त.

Abode, *n.* निवासः, अवस्थानं.
Abolish, *vt.* विलुप् c, नश् c, उच्छिद् c.
Abolition, *n.* लोपः, उच्छेदः.
Abominable, *a.* घृणार्ह, जघन्य.
Abominate, *v.* द्विष् 2 U, गर्ह् 1 A.
Abomination, *n.* गर्हा, विद्वेषः, घृणा.
Aboriginal, *a.* आदिम, आदिवासिन्.
Aborigines, *n.* आदिमवासिनः (Pl.)
Abortion, *n.* गर्भपातः, निष्फलता.
Abortive, *a.* अपूर्णकाल, मोघ.
Abound, *vi.* संकॄ Pass, बहुलीभू 1 P.
Abounding, *a.* प्रचुर, आढ्य, संकीर्ण.
About, *Prep.* परितः, इतस्ततः, समीपं. To be a. a business कार्योद्यत-भू 1 P.
Above, *ad.* अधि, उपरि, उत्तर, पूर्वोक्त. A. all प्रधानतः, A. board साक्षात्, प्रकाशे.
Abrasion, *n.* घृष्टावस्था.
Abreast, *ad.* पार्श्वापार्श्वि.
Abridge, *vt.* संक्षिप् 6 P, लघूकृ 8 U.
Abridgment, *n.* संक्षेपः, सारः.
Abroad, *ad.* बहिः, विदेशे.
Abrogate, *vt.* विलुप् c, निरस् 4 U.
Abrogation, *n.* लोपः, लोपकरणं.
Abrupt, *a.* भग्न, आकस्मिक, असंबंध.
Abruptly, *ad.* सहसा, अकस्मात्.
Abruptness *n.* आकस्मिकता.
Abscess, *n.* विद्रधिः, स्फोटः, व्रणः.
Abscond, *vi.* पलाय् 1 A, अंतर्धा Pass.
Absence, *n.* अभावः, अनुपस्थितिः, विरहः, in one's a. परोक्षे. A. of mind अन्यमनस्कता.
Absent *a.* अविद्यमान, अनुपस्थित.
A.-minded, शून्यमानस.
Absolute, *a.* अबाधित, संपूर्ण, केवल, स्वाधीन, निर्गुण; the A. केवलात्मा.
Absolutely, *ad.* सर्वथा, केवलं.
Absolution, *n.* पापमोचनं, मुक्तिः, कैवल्यं, निर्वाणं, क्षमा, अभ्याहतिः.
Absolve *vt.* (पापात्) मुच् 6 P, उद्धृ 1 P, 10; (पापं) क्षम् 1 A.
Absorb *vt.* शुष् c, ग्रस् 1 A, निगॄ 6 P.
Absorbent *a.* शोषक *n.* शोषकद्रव्यं.
Absorption, *n.* शोषणं, A. of mind, तद्गतचित्तता.
Abstain *vi.* निवृत् 1 A, विरम् 1 P, उपवस् 1 P.
Abstemious *a.* मिताचारिन्, संयत.
Abstinence *n.* निवृत्तिः, संयमः.
Abstinent, *a.* संयतात्मन्, जितेंद्रिय.
Abstract, *vt.* संक्षिप् 6 P, संहृ 1 P, अपहृ 1 P.
Abstract, *n.* संक्षेपः, सारः, संग्रहः.
Abstract *a.* केवल. पृथक्, निगूढ.
Abstractedly *ad.* विविक्तं, केवलं.
Abstraction *n.* प्रत्याहारः, विभेदः, समाधिः, एकाग्रता.
Abstractive *a.* ध्यानपर.
Abstruse *a.* दुर्बोध, गूढ, दुरूह.
Absurd, *a.* असंगत, अयुक्त, अनुपपन्न.
Absurdity, *n.* अनुपपत्तिः, असंगतिः.
Absurdly, *ad.* अनुपपन्नं, अविचारेण.
Abundance *n.* बाहुल्यं, विपुलता.
Abundant *a.* विपुल, प्रचुर, बहुल.
Abuse, *vt.* अपभाष् 1 A, प्र-विनियुज् 7 A, अपव्यय् 1 P.
Abuse *n.* निंदा, अपवादः, अपव्ययः.

Abusive *a.* निंदात्मक, कुत्सावादिन्.
Abysmal *a.* अगाध, अतलस्पर्श.
Abyss, *n.* अतलस्पर्शं खातं, गभीरता.
Academic, *a.* तात्त्विक, विद्याविषयक.
Academy, *n.* पाठशाला, विद्वत्परिषद् *f.*
Accede *vi.* अनुमन् 4 A, स्वीकृ 8 U.
Accelerate, *vt.* त्वर् c, शीघ्रं कृ 8 U.
Accent, *n.* स्वरः, आघातः.
Accept, *vt.* स्वीकृ 8 U, आदा 3 A.
Acceptable, *a.* ग्रहणीय, प्रतिग्राह्य, आदेय, रुचिर.
Acceptableness, } *n.* ग्राह्यता, काम्यता.
Acceptability, }
Acceptance, *n.* प्रतिग्रहः, आदानं, स्वीकारः, प्रतिपत्तिः.
Acceptation, *n.* आशयः, अर्थः, Popular *a.* रूढार्थः.
Acceptor, *n.* ग्राहकः, प्रतिग्राही.
Access, *n.* प्रवेशः, उपागमः.
Accessibility, *n.* सुगमता, सुलभता.
Accessible, *a.* उपगम्य, प्राप्तव्य.
Accession, *n.* प्राप्तिः, वृद्धिः, a. to the throne, राज्याभिषेकः.
Accessory, *n.* सहकारिन्, प्रवर्तकः.
Accidence, *n.* (in Grammar) शब्दविचारः.
Accident, *n.* दुर्घटना, दैवगतिः, यदृच्छा, आहार्यधर्मः. by a. अकस्मात्.
Accidental, *a.* नैमित्तिक, आकस्मिक.
Accidentally, *ad.* दैवात्, अकस्मात्.
Acclaim, *vt.* प्रशंस् 1 P, उच्चैः घोष्.
Acclamation, *n.* धन्यवादः, प्रणादः, जयघोषः, संमतिप्रणादः.
Acclamatory, *a.* प्रशंसावादक.
Acclivity, *n.* उत्संगः.
Accomodate, *vt.* युज् 10 U, संधा 3 P, वसतिस्थानेन उपकृ 8 U.
Accomodation, *n.* संयोजनं, उपकरणं, उपयोगिता.
Accompaniment, *n.* संगतिः, अनुषंगः, उपकरणं.
Accompany, *vt.* सहचर् 1 P, अन्वि 2 P, युज् 7 P.
Accomplice, *n.* पापसहायः, अनुषंगी.
Accomplish, *vt.* साध् c, संपद् c, अनुष्ठा 1 P, कृ 8 U. [दनीय.
Accomplishable, *a.* साध्य, संपा-
Accomplished, *a.* साधित, सिद्ध, संपन्न, संस्थित.
Accomplishment, *n.* सिद्धिः, समाप्तिः, कृतार्थता, गुणित्वं.
Accord, *vi.* युज् Pass., एकचित्ती-भू.
Accord, *n.* संमतिः, ऐकमत्यं, एकतालः Of one's own a. यदृच्छया, स्वयं; with one a. एकमतेन.
Accordance, *n.* योगः, अनुरोधः, अनुसारः; In a. with–अनुसारेण.
According, *prep.* यथा, अनुरूपं.
Accordingly, *ad.* तदनुरोधात्, तथैव.
Accost, *vt.* संभाष् 1 A, अभिधा 3 U, संबुध् c. [क्रिया.
Accouchment, *n.* प्रसूतिः, प्रसव-
Account, *vt.* गण् 10 U, मन् 4 A बीजनिर्देशं कृ 8 U.
Account, *n.* गणना, मात्रा, वृत्तांतः, मूल्यं, निर्वचनं, हेतुकथनं, निमित्त

On a. of-हेतोः, अर्थं, वशतः; On this a. अतः, On no a. न कथंचन, To take into a.-गण् 10 U, समीक्ष् 1 A.
Accountable, *a.* आख्यापनीय, वाच्य, प्रष्टव्य.
Accountableness, *n.* दायित्वं.
Accountant, *n.* गणकः
Accoutre, *vt.* संनह् 4 P, सज्जीकृ.
Accoutrement, *n.* संनाहः, प्रसाधनं.
Accredit *vt.* विश्वस् 2 P.
Accredited, *a.* मान्य, प्रातिनिधीकृत.
Accretion, *n.* उपचयः, वृद्धिः.
Accrue, *vi.* उत्पद् 4 P, मिल् 1 P.
Accrument, *n.* वर्धनं, वृद्धिः
Accumulate, *vt.* संचि 4 U, संग्रह् 9 P; *vi.* वृध् 1 A. [संग्रहः.
Accumulation, *n.* संचयः, राशिः,
Accumulator, *n.* संग्राहकः. [सूक्ष्मता.
Accuracy, *n.* यथार्थता, विशुद्धता,
Accurate, *a.* यथार्थ, सत्य, सूक्ष्म.
Accurately, *adv.* यथार्थतः, सम्यक्.
Accurse, *vt.* शप्, 4 U.
Accursed *a.* अभिशप्त, निंद्य, दग्ध.
Accusation, *n.* अपवादः, अभियोगः.
Accusative, *n.* कर्मपदं, द्वितीया विभक्तिः.
Accuse *vt.* अभियुज् 7 A, अपवद् 1 A. दुष्c, अभिशंस् 1 P.
Accused, *a.* अभियुक्त, अभिशस्त.
Accuser, *n.* अभियोक्ता, अपवादकः.
Accustom, *vt.* अभ्यस् 4 P, शिक्ष्c.
Ace, *n.* मुद्राविशेषः; within an ace-प्रायः.
Acerbity, *n.* अम्लता, कटुता.
Ache *n.* वेदना, पीडा. *vi.* पीड् Pass., व्यथ् 1 A.
Achieve, *vt.* संपद्c, समाप्c, प्राप् 5 P.
Achievable, *a.* साध्य, प्राप्य.
Achievement *n.* साधनं, निष्पत्तिः, पराक्रमः, चेष्टितं.
Achromatic, *a.* वर्णहीन.
Acid, *a.* अम्ल *n.* अम्लः, द्रावकं.
Acidity, *n.* अम्लता, शुक्तता. a. of stomach-अम्लपित्तः.
Acknowledge, *vt.* प्रतिपद् 4 A, स्वीकृ 8 U, ग्रह् 9 P.
Acknowledgment, *n.* स्वीकारः, प्रतिपत्तिः, अभ्युपगमपत्रं, कृतज्ञता.
Acme, *n.* पराकाष्ठा, ऊर्ध्वसीमा.
Acoustics, *n.* ध्वनिशास्त्रं, नादविद्या.
Acquaint, *vt.* बुध्c, ज्ञाc, परिचयं कृ U. [परिचितः.
Acquaintance, *n.* परिचयः, विज्ञानं,
Acquiesce, *vi.* तुष् 4 P, अनुज्ञा 9 U.
Acquiescent, *a.* मान्य, संमत.
Acquiescence, *n.* अनुमतिः, संमतिः.
Acquire, *vt.* उपार्ज् 1 P, लभ् 1 A, अधिगम् 1 P.
Acquirement, *n.* प्राप्तिः, लाभः.
Acquisition, *n.* लाभः, प्राप्तद्रव्यं, गुणः, अर्जनं.
Acquit, *vt.* मुच्c, शुध्c, कर्म निर्वह्c.
Acquittal, *n.* मुक्तिः, शुद्धिः.
Acquittance, *n.* निस्तारः, अव्याहतिः.
Acrid, *a.* उग्र, तीक्ष्ण, कटु.
Acridity, *n.* उग्रता, तीक्ष्णता, कटुता.
Acrimonious, *a.* कटु, प्रखर, अरुंतुद.

Acrimony, *n.* कटुता, वाक्पारुष्यं.
Acromatic, *a.* गूढ, गुप्त.
Acrobat, *n.* व्यायामकारी.
Acrobatic, *a.* व्यायामविषयक.
Across, *Prep.* पारं *a.* व्यत्यस्त; To come across–अधिगम् 1 P.
Acrostic, *n.* विवक्षिताक्षरबंधः.
Act, *n.* कर्म, कृतिः, क्रिया, व्यापारः, विद्यमानता, अंकः, विधिः, सूत्रं.
Act, *vi.* कृ 8 U, विधा 3 U; वृत् 1 A, आचर् 1 P, नट् 10 U; अभिनी 1P. To a. one's part–स्वकर्म संपद् c; भूमिकायां वृत्; To a. upon कार्यं कृ; to a. up to अनुवृत् 1 A.
Acting, *n.* अभिनयः, अंगविक्षेपः.
Action *n.* क्रिया, चेष्टितं, प्रवर्तनं, संयोगः, अभिनयः, अभियोगः, युद्धं.
Actionable, *a.* अभियोज्य, व्यवहार्य.
Active, *a.* अनलस, कर्मोद्युक्त, सकर्मक, कर्तृवाच्य.
Actively, *ad*; सोत्साहं, निरलसतया.
Activity, *n.* उत्साहः, उद्योगिता, कार्यशक्तिः, द्रुतता.
Actor, *n.* नटः, नर्तकः, कर्ता.
Actress, *n.* नटी, नर्तकी; कर्त्री,
Actual, *a.* यथार्थ, वास्तविक, विद्यमान, सिद्ध.
Actually, *ad.* साक्षात्, वस्तुतः,कर्मतः.
Actuate, *vt.* प्रेर् 10 U, प्रवृत् c.
Acumen, *n.* प्रज्ञा, मेधा, विदग्धता.
Acute, *a.* तीक्ष्ण, प्रखर, सूक्ष्म, लघु.
Acuteness, *n.* तीक्ष्णता, सूक्ष्मता, शीघ्रग्राहित्वं, लघुत्वं. [न्यायः.
Adage, *n.* वृद्धवचनं, आभाणकः,
Adamant, *n.* वज्रं, हीरकः.
Adamantine, *a.* दुर्भेद्य.
Adapt, *vt.* युज् 10 U, संधा 3 U.
Adaptability, *n.* योग्यता, संयोजनीयता.
Adaptable, *a.* योग्य, संयोजनीय.
Adaptation, *n.* संयोजनं, उपयुक्तता, रूपान्तरं.
Add, *vt.* परिसंख्या 2 P, संकल 10 U, वृध् c. To a. fuel to the fire– उत्सह् c.
Addendum, *n.* परिशिष्टं. [(Pass).
Addict, *vt.* भज् 1 U; आसज्
Addicted, *pp.* आसक्त, परायण.
Addiction, *n.* आसक्तिः, अनुरागः.
Addle, *a.* नष्ट, दुष्ट, मूढ.
Addition, *n.* संयोजनं, संकलनं, आधिक्यं, परिसंख्या.
Additional, *a.* अतिरिक्त, अधिक.
Address, *vt.* संभाष् 1 A, अभिधा 3 U, *n.* निवेदनं, संबोधनं, आलापः, वक्तृता, नैपुण्यं, योजना, पत्रसंज्ञा.
Adduce, *vt.* निर्दिश् 6 P, उपानी 1P, उपन्यस् 4 P.
Adducible, *a.* उपनेय.
Adept, *n.* निपुणः, अभिज्ञः, पारदर्शी.
Adequacy, *n.* पर्याप्तिः, सामर्थ्यं.
Adequate, *a.* पर्याप्त, समान, क्षम, तावन्मात्र.
Adequately, *ad.* पर्याप्तं.
Adhere, *vi.* संलग् 1 P, सज्ज् 1 P, अनुबंध् 9 P.
Adherence, *n.* आसक्तिः, अनुषंगः.
Adherent, *a.* संलग्न, संसक्त *n.* अनु-

गामी, सपक्षः, आश्रितः. [संलग्नत्वं.
Adhesion, *n.* अनुषंगः, आसक्तिः,
Adhesive, *a.* संलग्नशील.
Adhesiveness, *n.* संलग्नशीलता.
Adieu, *ad.* स्वस्ति;To bid a. आमंत्र् 10 A, आप्रच्छ् 6 P. [आसन्न.
Adjacent, *a.* संनिकृष्ट, संसक्त,
Adjective, *n.* विशेषणपदं.
Adjoin, *vt. vi.* लग् 1P, समीपे वृत् 1P.
Adjoining, *a.* अव्यवहित, पार्श्ववर्तिन्.
Adjourn, *vt.* व्याक्षिप् 6 P, विरम् c.
Adjournment, *n.* (निरूपितकालपर्यन्तं) विरामः.
Adjudge, *vt.* निर्णी 1 P.
Adjudicate, *vt.* See Adjudge.
Adjudication, *n.* दापनं, विचारणं.
Adjunct, *n.* अनुबंधः *a.* संयुक्त.
Adjunction, *n.* अन्वयः, संयोगः.
Adjuration, *n.* शपथः, प्रतिज्ञा.
Adjure, *vt.* शप् c, आग्रहातिशयेन अनुरुध् 7 U.
Adjust, *vt.* समाधा 3 U, समीकृ 8U.
Adjustment, *n.* व्यवस्थापनं, समीकरणं, समाधानं, संस्थापनं.
Adjutant, *n.* सहकारिन्.
Administer, *vt.* प्रशास् 2 P, दा 3 U, व्यवस्था c.
Administration, *n.* शासनं, कार्यनिर्वाहः, व्यवस्था.
Administrative, *a.* कार्यनिर्वाहक.
Administrator, *n.* शासिता, कार्यनिर्वाहकः. [प्रसंशनीय.
Admirable, *a.* अद्भुत, विस्मयजनक,
Admirably, *adv.* अद्भुतं, साधु.

Admiration, *n.* विस्मयः, प्रशंसा.
Admire, *vt, vi.* प्रशंस् 1 P, श्लाघ् 1A.
Admirer, *n.* प्रशंसकः, [स्वीकार्य.
Admissible, *a.* उपादेय, प्रतिग्राह्य,
Admission, *n.* प्रवेशः, प्रतिग्राहः, मान्यता, प्रतिपत्तिः.
Admit, *vt.* प्रविश् c, स्वीकृ 8 U.
Admittance, *n.* प्रवेशाधिकारः.
Admittedly, *adv.* स्पष्टम्.
Admix, *vt.* संमिश्र् 10 U, संकृ 6 P.
Admixture, *n.* संमिश्रणं, संकरः.
Admonish, *vt.* अनुयुज् 7 U, निर्भर्त्स् 10 A, उपालभ् 1 A. [उपदेशः.
Admonition, *n.* उद्बोधः, उपालंभः,
Ado *n.* दीर्घायासः, कोलाहलः.
Adolescence, *n.* यौवनं, कौमारं.
Adolescent, *a.* युवन् m (युनी f).
Adopt, *vt.* परिग्रह् 9 P, पुत्रीकृ 8 P, अनुवृत् 1 A.
Adopted, *a.* दत्तक, कृतक, गृहीत.
Adoptive, *a.* दत्तकग्राहक. [ग्रहणं.
Adoption, *n.* परिग्रहः, स्वीकारः,
Adorable, *a.* पूज्य, अर्चनीय, वंद्य.
Adoration, पूजा, अर्चा, आराधना, उपासना.
Adore *vt.* अर्च् 1 P, पूज् 10 U, उपास् 2 A. [सकः.
Adorer, *n.* पूजकः, आराधकः, उपा-
Adoringly, *ad.* भक्तिपूर्वकम्.
Adorn, *vt.* भूष् 10 U, अलंकृ 8 U, मंड् 10 U.
Adornment, *n.* भूषणं, अलंक्रिया, भूषा, प्रसाधनं, [अनाथ.
Adrift *ad.* इतस्ततः प्लवमान *a.*

Adroit, *a.* निपुण, दक्ष, चतुर.
Adroitness, *n.* नैपुण्यं, दक्षता.
Adulation, *n.* स्तवोक्तिः, चाटूक्तिः.
Adulatory, *a.* अतिप्रशंसायुक्त, चाटूक्तिपूर्ण.
Adult, *n.* प्रौढः, वयःस्थः. [10 U.
Adulterate, *vt.* अपद्रव्येण संमिश्र्
Adulteration, *n.* अशुद्धीकरणं.
Adulterer, *n.* व्यभिचारी, पारदारिकः, भुजंगः, जारः.
Adulteress, *n.* व्यभिचारिणी, जारिणी, पुंश्चली.
Adultery *n.* व्यभिचारः, जारकर्म.
Adumbration, *n.* प्रतिच्छाया, दिग्दर्शनं.
Advance, *vi.* *vt.* अग्रे गम् 1 P, वृध् 1 A, उपन्यस् 4 P, प्राकृदा 3 U.
Advance, advancement, *n.* पुरस्कारः, प्रगतिः, उत्कर्षः, संवर्धनं,
Advantage, *n.* लाभः, प्राधान्यं, अवसरः. with a. सलाभं, सुविधम्.
Advantageous *a.* हितप्रद, उपकारिन्, लाभकर.
Advantageously, *ad.* सलाभं, सफलं, सावकाशं.
Advent, *n.* आगमनं, प्रवृत्तिः, आरंभः
Adventitious, *a.* असहज, औपाधिक, आहार्य.
Adventure, *n.* साहसं, दैवगतिः, चेष्टा.
Adventurer, *a.* साहसिकः.
Adventurous, *a.* दुःसाहासिक, निर्भय.
Adverb, *n.* क्रियाविशेषणं, अव्ययं.
Adversary, *n.* शत्रुः, विपक्षः.
Adverse, *a.* प्रतिकूल, विपरीत, विषम.

Adversity, *n.* विपद्, वैकल्यं, दुर्गतिः, संकटं, विपत्कालः.
Adversely *ad.* विरोधपूर्वकम्.
Advert, *vi.* अनुलक्ष्, 10 U, अवेक्ष् 1 A, उद्दिश्य वच् 2 A.
Advertence, *n.* अनुसंधानं, अवधानं, मनोयोगः, अवेक्षा.
Advertise, *vt.* उद्घुष् 10 U, विज्ञा०, निविद्०.
Advertisement, *n.* विज्ञापना, प्रसिद्धीकरणं, संवादपत्रं.
Advice, *n.* उपदेशः, बुद्धिवादः, मंत्रः.
Advisible, *a.* उचित, युक्त, उपदेष्टव्य.
Advise, *vt.* उपदिश् 6P, अनुशास् 2P.
Advisedly, *ad.* बुद्धिपूर्वकम्, सावधानं.
Adviser, *n.* उपदेष्टा, मंत्री, सचिवः.
Advocacy, *n.* पुरस्कारः, पक्षधारणं.
Advocate, *vt.* परार्थं वद् 1 P, पक्षं समर्थ् 10. *n.* पक्षसमर्थकः, पुरस्कर्ता, उत्तरवादी, प्रतिनिधिः.
Aegis, *n.* छत्रं, रक्षणं.
Aerial, *a.* वायव, नभोगत, उच्च, अप्रकृत, लघु.
Aeriform, *a.* वायुरूप, असत्य.
Aerometer, *n.* वायुघनत्वमापकयंत्रं.
Aerometry, *n.* वायुमापनविद्या.
Aeronaut, *n.* वैमानिकः, व्योमचरः.
Aeroplane, *n.* व्योमयानविशेषः.
Aesthetics, *n.* सौंदर्यविज्ञानशास्त्रं, रसज्ञानं. [आकाशः.
Aether, *n.* इंधकः, तेजोवहतत्त्वं,
Afar, *ad.* दूरात्, दूरं. [वादिन्.
Affable, *a.* दक्षिण, सुशील, प्रिय-
Affability, *n.* सौजन्यं, मधुरालापता.

Affably, *ad.* चाटूक्त्या, सप्रश्रयं.
Affair, *n.* कार्यं, व्यवहारः, विषयः.
Affect, *vt.* अभिभू 1 P, बाध् 1 A, आकुलीकृ 8 U.
Affectation, *n.* अहंकारः, दंभः, हावः.
Affected, *a.* विकृत, कृत्रिम, क्लिष्ट.
Affectedly, *ad.* साहंकारं, साटोपं.
Affecting, *a.* करुण, भेदक, मर्मस्पृक्.
Affection, *n.* ममता, प्रेम, मनोधर्मः.
Affectionate, *a.* स्निग्ध, वत्सल, प्रेमिन्, अनुरागिन्.
Affectionately, *ad.* सप्रेमं, सानुरागं.
Affiance, *n.* वाङ्निश्चयः, वाग्दानं, विश्वासः, a. ed वाग्दत्त.
Affidavit, *n.* शपथपत्रं, प्रतिज्ञालेखः.
Affiliate, *vt.* संयुज् 10 U, परिग्रह् 9 P.
Affiliation, *n.* सख्यसंबंधः.
Affinity, *n.* संपर्कः, साम्यं.
Affirm, *vt.* प्रतिज्ञा 9 A, दृढीकृ 8 U, प्रमाणीकृ.
Affirmation, *n.* दृढोक्तिः, प्रमाणीकरणं, प्रतिज्ञा.
Affirmative, *a.* अस्त्यर्थक, स्वीकारसूचक, निश्चायक; A. proposition, भावबोधकप्रतिज्ञा.
Affix, *vt.* अनुबंध् 9 P, संयुज् 7 U. *n.* अनुबंधः, आगमः, प्रत्ययः.
Afflict, *vt.* पीड् 10 U, क्लिश् 9 P.
Afflicted, *a.* आर्त, पीडित, दुःखग्रस्त.
Affliction, *n.* पीडा, दुःखं, संतापः.
Affluence, *n.* समृद्धिः, श्रीः, वैपुल्यं.
Affluent, *a* धनाढ्य, समृद्ध. *n.* उपनदी.
Afford, *vt.* दा 3 U, शक् 5 P.
Affray, *n.* कलहः, द्वंद्वं.
Affright, *vt.* संत्रस् c, भी c, *n.* भयं, संत्रासः, साध्वसं.
Affront, *n.* अवज्ञा, अधिक्षेपः.
Afloat, *a. adv.* प्लवमान, प्रसृत.
Afoot, *ad.* पद्भ्यां *a.* प्रचलित.
Afore, *ad.* पूर्वं, अग्रे.
Aforesaid, *a.* पूर्वोक्त.
A fortiori, सुतराम्.
Afraid, *a.* भीत, भयार्त, त्रस्त, शंकित.
Afresh, *ad.* पुनरपि, प्रतिनवं.
After, *Prep.* पश्चात्, अनंतरं, ऊर्ध्वं, उत्तरत्र, To take a. अनुकृ, a. all. अंततः, a. (comp.) परवर्तिन्.
After-ages, *n.* उत्तरकालः.
After-crop, *n.* उत्तरशस्यं.
After-life, *n.* जीवनावशेषः.
Afternoon, *n.* अपराह्णः, विकालः.
After-part, *n.* उत्तरांशः.
After-thought, *n.* अनुचिंता.
After-wards, *ad.* पश्चात्, अनंतरं.
Again, *ad.* पुनः, भूयः, अपरं च, पुनश्च, प्रत्युत.
Against, *Prep.* प्रति, अभि, अभिमुखं, प्रतिकूलं, विपक्षे.
Agape, *a.* जृंभमाण.
Age, *n.* युगं, वयःक्रमः, आयुः, कालगतिः, दशा, अवस्था, वार्धक्यं. Come of a. प्राप्तवयः, of age वर्षात्मकः, वर्षीयः; Age of majority यौवनदशा. Golden a. सत्ययुगं, Iron a. कलियुगं.
Aged, *a.* वृद्ध, जीर्ण, वयस्क. [त्वं.
Agency, *n.* कर्तृत्वं, कारणं, नियोज्य-

Agent, *n*, प्रतिनिधिः, कर्ता, शक्तिः.
Agglomerate *vt*. संचि 5U, राशीकृ.
Agglomeration, *n*. संचयः, पिंडः, राशीकरणं, एकत्रीकरणं.
Agglutinate, *vt*. संयुज् 10, संश्लिष् c.
Agglutination, *n*. संयोगः, संश्लेषणं-
Aggrandize, *vt*. उपचि 5 U, उत्कृष् 1 P, आप्येc, वृध् 1 A.
Aggrandizement, Aggrandisation, *n*. वर्द्धनं, समुन्नतिः, अभ्युदयः.
Aggravate *vt*. वृध् c, संक्षुभ् c, प्रकुप् c, उपचि 5 U, उद्दीप् c.
Aggravation, *n*. वृद्धिः, उद्दीपनं.
Aggregate, *vt*. संचि 5 U, राशीकृ 8 U. *n*. समाहारः, राशिः, समष्टिः.
Aggregation, *n*. समाहारः, समष्टिः.
Aggregative, *a*. एकत्रित.
Aggression, *n*. अत्याचारः, अतिक्रमः, वादोपक्रमः.
Aggressive, *a*. अग्रवादिन्, प्रथमापकारिन्.
Aggressor, *n*. आक्रामकः.
Aggrieve, *vt*. अर्द् 1P. See Afflict.
Aghast, *a*. विस्मयापन्न,ससाध्वस, भयाभिभूत.
Agile, *a*. लघु, चपल, द्रुत. [ल्यं.
Agility, *n*. निरलसता, लघुता, चाप-
Agitate, *vt*. क्षुभ् c, धू 5,9U, विलुड् c.
Agitation, *n*. संक्षोभः, आंदोलनं, उपप्लवः, उद्वेगः.
Agitator, *n*. क्षोभकः, उद्वेजकः.
Agnate, *a*. सगोत्र, पितृसंपर्कीय.
Agnostic, *a*. अज्ञेयवादिन्.
Agnosticism, *n*. अज्ञेयवादः.
Ago, *ad*. प्राक्, पूर्वं.
Agonize, *vi*. व्यथ् 1 A, संतप् Pass.
Agony, *n*. अतिव्यथा, वेदना, संतापः.
Agrarian, *a*. क्षेत्रविषयक.
Agree, *vi*. संमन् 4 A, स्वीकृ 8 U; अनुज्ञा 9 U, हिताय भू 1 P.
Agreeable, *a*. प्रिय, रुचिर, मनोज्ञ, अभिमत, अनुकूल, अभिमत, सदृश, तुल्य, to be a. रुच्.
Agreeableness, *n*. सौरस्यं, अनुरूपता, कमनीयता.
Agreeably, *ad*. यथासुखं.
Agreement, *n*. संमतिः, संवादः, अन्वयः, समयः, सदृशता, तुल्यत्वं.
Agricultural, *a*. कृषिविषयक.
Agriculture, *n*. कृषिकर्म, कृषिः.
Agriculturist, *n*. कृषकः, कृषीवलः, क्षेत्रजीवी, क्षेत्रिकः.
Aground, *adv*. उत्तीरं.
Ague, *n*. शीतज्वरः, कंपज्वरः.
Ah, *interj*. आः, हंत, अहह.
Ahead, *ad*. अग्रे, पुरः, अधोमुखं.
Aid, *n*. साहाय्यं, उपकारः, *vt*. उपकृ 8 U, साहाय्यं कृ 8 U.
Aide-de-camp, *n*. परिधिस्थः.
Aidless, *a*. असहाय, उपकारहीन.
Ail, *vt*. पीड् 10; दु 5 P. *vi*. पीड् Pass.
Ailing, *a*. पीडित, रोगिन्.
Ailment, *n*. पीडा, आतंकः.
Aim, *vt*. अभिसंधा 3 U, उद्दिश् 6 P, लक्षीकृ 8 U, आकांक्ष् 1 P.
Aim, *n*. लक्षं, लक्ष्यं, संधानं, शरव्य, आशयः, वाञ्छा, अनुमान.
Aimless, *a*. लक्ष्यहीन, असंधान.

Air, *n.* आकाशः, वायुः, तालः, रूपं' रीतिः, गंधः. To build castles in the a:—गगनकुसुमानि चि 5 U; To give one's self airs, आत्मवैभवस्य प्राधान्यं प्रदर्श् c. To take the a:—वातमासेव् 1 A. To take a. प्रकाशतां गम्. 1 P.
Air-bath, *n.* वायुस्नानं.
Air-bladder, *n.* वायुकोशः.
Air-baloon, *n.* व्योमयानं.
Air-hole, *n.* गवाक्षः, वातायनं.
Air-pump, *n.* वायुनिष्कासनयंत्रं, वाताकर्षणयंत्रं.
Airy, *a.* वायव, सुवात, लघु, असार.
Ajar, *a.* अर्धविवृत.
Akin, *a.* सगोत्र, सजातीय, आत्मीय.
Alabaster, *n.* श्वेतप्रस्तरविशेषः.
Alack, *interj.* कष्टं, हन्त, अहह.
Alacrity, *n.* उत्साहः, क्षिप्रता, लाघवं.
Alarm, *n.* त्रासः, साध्वसं, सान्नहनिकं, भयध्वनिः, *vt.* त्रस् c, भी c.
Alarm-bell, *n.* प्रबोधनघंटा.
Alarming, *a.* भयप्रद, भयावह.
Alarmist, *n.* भयोत्पादकः, भयाशंसी.
Alas, *interj.* कष्ट,आ, हन्त, अब्रह्मण्यं.
Albeit *ad.* यद्यपि.
Album, *n.* संग्रहपुस्तकं.
Albumen, *n.* श्वेतकल्कः, बीजजीवनं.
Alchemy, *n.* रसविद्या, रससिद्धिः.
Alchemist, *n.* रसज्ञः, रससिद्धः.
Alcohol, *n.* मद्यसारः.
Alderman, *n.* पुराध्यक्षः, गुरुजनः.
Ale, *n.* यवसुरा.
Alehouse, *n.* शुंडा.
Ale-house-keeper, *n.* शौंडिकः.
Alembic, *n.* वक्रयंत्रं.
Alert, *a.* अतंद्र, उद्यमिन्, सावधान.
Alertness, *n.* जागरूकता, क्षिप्रता, अवधानं, सोद्योगत्वं.
Algebra, *n.* बीजगणितं.
Alias, *adv.* नामांतरं *n.*
Alien, *a.* विदेशीय, अप्रस्तुत, विपरीत.
Alienable, *a.* विभेद्य.
Alienate, *vt.* विभिद् 7 P, विच्छिद् 7 P, विरंज् c. *a.* विरक्त, विच्छिन्न.
Alienation, *n.* विरक्तिः, विघटनं, सत्तानिवृत्तिः, परस्वत्वापादनं.
Alight, *vi.* अवतॄ 1 P, उपविश् 6 P.
Alike, *a.* सदृश, तुल्य, सम.
Aliment, *n.* आहारः, भोज्यं, पौष्टिकं.
Alimentary, *a.* पोषक, भरणशील. a. canal *n.* महास्रोतः.
Alimentation, *n.* पोषणं, प्रतिपालनं.
Alimony, *n.* विभक्तदारोपजीवकं धनं.
Alive, *a.* जीवत्, वर्तमान, अभिज्ञ.
Alkali, *n.* क्षारः, सर्जिका.
Alkaline, *a.* क्षारस्वभाव, सर्जियुक्त.
All, *a.* सर्व, कृत्स्न, निखिल, सकल. in a. साकल्येन, not at a. न कथंचन; at a. times सर्वदा; a. but प्रायस्; a. of a sudden अकस्मात्; a. round सर्वतः; by a. means सर्वथा; a. at once युगपत्.
All-knowing, *a.* सर्वज्ञ.
All-pervading, *a.* सर्वव्यापिन्.
All-sufficient, *a.* सर्वसमर्थ.
All-wise, *a.* सर्वज्ञ.
Allay, *vt.* उपशम् c, सान्त्व् 10.

Allayment, *n.* प्रशमनं, सांत्वनं.
Allegation, *n.* प्रतिज्ञा, अभियोगः, अभिधानं, व्यपदेशः, व्याजः.
Allegiance, *n.* भक्तिः, निष्ठा.
Allegorical, *a.* रूपकात्मक, लाक्षणिक; -ly दृष्टान्ततः.
Allegorise, *vt.* दृष्टान्तीकृ 8 U.
Allegory, *n.* दृष्टान्तः, रूपकं.
Alleviate, *vt.* शम्‌C, सान्त्व्‌C, लघ्‌ D.
Alleviation, *n.* उपशमः, लाघवं.
Alleviative, *a.* शमक, शांतिद्.
Alley, *n.* संकीर्णपथः, उद्यानपथः.
Alliance, *n.* संधिः, संयोगः, ऐक्यं, संबंधः; Defensive & offensive a.-परस्परोपकारः. Double a.-द्विकूटं; Triple a.-त्रिकूटं.
Allied, *pp.* संबद्ध. [प्रक्रिया.
Alligation, *n.* संयोजनं, विमिश्र-
Alligator, *n.* नक्रः, कुंभीरः, ग्राहः.
Alliteration, *n.* अनुप्रासः.
Allopathy, *n.* विषमचिकित्सा.
Allot, *vt.* विभज्‌ 1 U, व्यंस्‌ 10, क्लृप्‌C, विन्यस्‌ 4 P, प्रदा 3P.
Allotment, *n.* विभागः, अंशः, विभजनं, भोगः, भोक्तृत्वं.
Allow, *vt.* अनुज्ञा 9 U, अनुमन्‌ 4 A, सह्‌ 1 P, ग्रह्‌ 9 P, अनुदा 3 P.
Allowable, *a.* अनुज्ञेय, धर्म्य, स्वीकरणीय, ग्राह्य, दातव्य.
Allowance, *n.* अनुज्ञा, अनुमतिः, वेतनं, वृत्तिः, उद्धारः. [न्यूनता.
Alloy, *n.* अपद्रव्यं, कुप्यं, दोषः,
Allude, *vi.* समुद्दिश्‌ 6 P, लक्षीकृ, सूच्‌ 10, स्मृC, प्रबुध्‌C.
Allure, *vt.* आकृष्‌ 1 P, वि-प्र-लुभ्‌C.
Allurement, *n.* विमोहनं, प्रलोभनं मोहनी, आमिषं, वंचनं.
Allusion, *n.* इंगितं, संकेतः, उद्देशः.
Alluvial, *a.* पुलिनमय.
Alluvium, *n.* पुलिनं, जलसंचितमृत्तिका.
Ally, *n.* सहायः, पक्ष्यः, मित्रं, *vt.* संधा 3U, संयुज्‌ 10. संश्लिष्‌C.
Almanac, *n.* पंजिका, पंचांगः. [श्वरः.
Almighty, *a.* सर्वशक्तिमत्. *n.* परमे-
Almost, *ad.* प्रायः, भूयिष्टं, प्रायशः.
Alms, *n.* भिक्षा, दानं, भैक्ष्यं.
Alms-box, *n.* भिक्षापात्रं. [गृहं.
Alms-house, *n.* दानशाला, अनाथ-
Aloft, *ad.* ऊर्ध्वं, उपरि, उच्चं.
Alone, *a.* एकान्त, निर्जन, अद्वितीय, एव, केवल.
Along, *ad.* अनु with acc., पुरः, अग्रे; a. with-सह, all a. सर्वत्र.
Aloof, *ad.* दूरे, अन्तरे, पृथक्.
Aloud, *ad.* उच्चैः, तारस्वरेण, प्रकाशं.
Alphabet, *n.* वर्णमाला.
Alphabetical, *a.* वर्णक्रमानुसारिन्.
Already, *ad.* पुरा, प्रागेव.
Also, *ad.* च, अपि च, अपरं च, तद्वत्-
Altar, *n.* वेदिः (दी), आयतनं.
Alter, *vt.* अन्यथाकृ, विकृ, परिवृत्‌C.
Alterable, *a.* परिवर्तनीय. [भेदः,
Alteration, *n.* विकृतिः, विपर्यासः,
Alterative, *a.* परिवर्तक. [1 P.
Altercate, *vi.* विवद्‌ 1 A., व्यवक्रुश्‌
Altercation, *n.* वादानुवादः, विवादः, विप्रलापः वाग्युद्धं.

Alternate, *a.* अन्योन्यानुवर्तिन् *vt.* परिवृत् c, विहृ 1 P.
Alternately, *ad.* पर्यायेण, अन्योन्यानुगमनपूर्वकं, विपर्ययेण.
Alternation, *n.* परस्परानुगमनं, परिवर्तनं.
Alternative, *n.* विकल्पः, पक्षः.
Although, *conj.* यद्यपि, अपि.
Altitude, *n.* उच्चत्वं, उच्छ्रितिः, उत्तुंगता, उन्नतांशः.
Altogether, *adv.* नितराम्, सर्वथा, साकल्येन, एकीकृत्य.
Alum, *n.* स्फटी, तुवरी.
Alumnus, *n.* शिष्यः, छात्रः
Always, *adv.* सदा, सर्वदा, सततं, अनिशं, निरंतरं.
Amalgam, *n.* मिश्रधातुः.
Amalgamate, *vt.* संमिश्र् 10, संयुज् 10, एकीकृ 8 U.
Amalgamation, *n.* मिश्रणं, योगः, संयोजनं.
Amanuensis, *n.* लेखकः, लिपिकारः.
Amass, *vt.* संचि 5 U, समाक्षिप् 6 P., राशीकृ, 8 U.
Amassment, *n.* संचयः, पुंजः, समुच्चयः.
Amateur, *n.* ललितकलाप्रियः.
Amaze, *vt.* विस्मि c, आकुलीकृ 8 U.
Amazement, *n.* विस्मयः, हतबुद्धित्वं, आश्चर्यं, व्याकुलता.
Amazing, *a.* विस्मयकारिन्, अद्भुत, विचित्र, अतिरिक्त.
Amazon, *n.* पुंसलक्षणा स्त्री.
Ambassador, *n.* राजदूतः, संदेशहरः.
Ambiguity, *a.* संदिग्धार्थता, द्व्यर्थता, अस्पष्टार्थः, वक्रोक्तिः.
Ambiguous, *a.* अव्यक्त, संदिग्ध, वक्र.
Ambiguously, *adv.* द्व्यर्थतः, अस्पष्टं, वक्रोक्त्या.
Ambition, *n.* उच्चाभिलाषः, महत्पदलालसा, महत्त्वाकांक्षा, यशस्तृष्णा.
Ambitious, *a.* उच्चपदाभिलाषिन्, यशस्काम, ऊर्ध्वदृष्टि.
Ambrosia, *n.* अमृतं, सुधा, पीयूषं.
Ambrosial, *a.* मधुर, अमृततुल्य.
Ambulate, *vi.* विचर् 1 P, परिक्रम् 4 P.
Ambulation, *n.* परिक्रमः, पर्यटनं.
Ambush, *n.* (पराक्रमणार्थं) निभृतस्थानं.
Ameliorate, *vt.* भद्रतरं कृ 8 U, वृध् c, समुन्नतिं नी 1 P.
Amelioration, *n.* श्रेयस्त्वं, समुन्नतिः.
Amen, *adv.* एवमस्तु, भवतु.
Amenable, *a.* वश, विनेय, प्रवण.
Amend, *vt.* संशुध् 4 P, समाधा (pass), *vi.* शम् 4 P.
Amendment, *n.* संशोधनं, विशुद्धिः.
Amends, *n. pl.* क्षतिपूरणं, निस्तारः.
To make a. क्षतिपूरणं कृ 8 U.
Amenity, *n.* रम्यत्वं, रंजकत्वं.
Amerce, *vt.* दंड् 10 U.
Amercement, *n.* धनदंडः, हानिः.
Amiable, *a.* सुशील, सुप्रिय, स्नेहार्ह.
Amiability, amiableness, *n.* प्रियगुणत्वं, सौजन्यं, मनोहरत्वं.
Amicable, *a.* मैत्र, स्नेहशील.
Amicability, *n.* स्नेहभावः, मित्रत्वं.
Amicably, *ad.* मित्रवत्, प्रीतिपूर्वकं.
Amid, amidst, *Prep.* मध्ये, अंतरे.
Amiss, *a.* दोषिन्, अनुचित *adv.*

To take a. अन्यथा ग्रह् 9 P.
Amity, *n.* मैत्र्यं, ऐक्यं, सख्यं. [सज्जा.
Ammunition, *n.* युद्धोपकरणं, युद्ध-
Amnesty, *n.* दोषक्षमा, दोषविमोचनं.
Among,-st *Prep.* मध्ये, अभ्यंतरे,
Amorous, *a.* विलासिन्, कामुक, रसिक.-ly सकामं, सविलासं.
Amporphism, *n.* अनाकारता, अनियताकारः.
Amorphous *a.* आकारविशेषरहित.
Amount, *vi.* उपाचि 5 U, संख्या (Pass.) *n.* परिमाणं, संख्या, अर्थः
Amounting, *a.* संख्यकः.
Amphibious, *a.* उभचर, द्विधागति.
Amphitheatre, *n.* वृत्ताकारमंचः, रंगभूमिः, रंगाङ्गणं. [स्त.
Ample, *a.* विपुल, प्रचुर, यथेष्ट, प्रश-
Ampleness, *n.* विपुलता, पर्याप्तिः.
Amplification, *n.* विस्तरः, वर्धनं.
Amplify, *vt.* वृधू c, विस्तृ 9 P.
Amplitude, *n.* प्राचुर्यं, विस्तीर्णता.
Amply, *ad.* विस्तरेण, विपुलं.
Amputate, *vt.* अंगं छिद् 7 P, लू 9 U, निकृत् 6 P.
Amputation, *n.* अंगच्छेदनं, कर्त्तनं.
Amuck, *adv.* उन्मत्तवत्, साहसिकतया; To run a. सोन्मादं हिंसितुं प्रवृत् 1 A.
Amulet, *n.* कवचः, रक्षा, यंत्रं.
Amuse *vt.* नंदू c, विनुदू c, क्रीड् 1 P.
Amusement, *n.* विनोदः, क्रीडा, कौतुकं, विलासः. [कालविसंवादः.
Anachronism, *n.* कालव्यतिक्रमः,
Anagram, *n.* नामाक्षरविपर्याससिद्ध-नाम, वर्णविपर्ययः.

Analogical, analogous, *a.* सदृश, तुल्यरूप, समान, आनुषंगिक.
Analogy, *n.* सादृश्यं, उपमितिः.
Analysis, *n.* पृथक्करणं, घटकसंशोधनं, व्यवच्छेदः.
Analyse, *vt.* पृथक्कृ 8 U, विश्लिष्.
Analytical, *a.* मूलतत्त्वशोधात्मक.
Analyst, analyser, *n.* विश्लेषकः.
Anarchical, *a.* अराजक, अनीश्वर.
Anarchy, *n.* अराजकता, राजविप्लवः.
Anathema, *n.* अभिशापः अवक्रोशः.
Anatomy, *n.* शरीरव्यवच्छेदविद्या, शारीरस्थानं, विशसनं.
Ancestor, *n.* पूर्वपुरुषः, पितरः (pl.)
Ancestral, *a.* पैतृक, पितृयात.
Ancestry, *n.* कुलपरंपरा, वंशः.
Anchor, *n.* लांगलं, कूपकः *vt.* (नावं) स्थिरीकृ 8 U.
Anchorage, *n.* नौकाबंधनस्थानं, नौकाबंधनशुल्कं.
Anchorite, *n.* यतिः, संन्यासी.
Ancient *a.* प्राचीन, पुरातन.
And, *conj.* च, अपिच, अपरंच.
Anecdote, *n.* उपाख्यानं, उपकथा.
Anent, *prep.* उद्दिश्य, विषयक, विषये.
Anew, *ad.* पुनः, अभिनवं.
Angel, *m.* देवदूतः, प्रेष्यः.
Angelical, *a.* दिव्य, स्वर्गीय.
Anger, *n.* क्रोधः, रोषः, कोपः, अमर्षः. *vt.* प्रकुपू c, क्रुधू c.
Angle, *n.* कोणः, अस्रः. Acute a. लघुकोनः, Alternate a. व्युत्क्रमकोनः, Oblique a. विषमकोनः. Obtuse a. विशालकोनः. Plane a. समतल-

कोनः, Right a. समकोनः, Vertical a. शिरःस्थकोनः, Visual a दृष्टिकोनः.
Angler, *n.* मत्स्यवेधकः.
Anglican, *a.* इंग्लंडीय.
Angrily, *ad.* सकोपं, सरोषं, कोपात्.
Anguish, *n.* आधिः, यातना, मनस्तापः, परिवेदनं, परितापः.
Angular, *a.* कोनविशिष्ट, अस्रवत्.
Animadversion, निंदा, उपालंभः, घृणा, परीक्षणं, अन्वेषणं.
Animadvert, *vi.* निंद् 1 P, दंड् 10 U, परीक्ष् 1 A.
Animal, *n.* जंतुः, जीवः, पशुः, a. food. मांसाहारः; a. function प्राणिक्रिया. a. kindom प्राणिकोटिः; a. passions षड्रिपवः; a. magnetism प्राणविनिमयः; a. pleasures विषयाः.
Animalcule, *n.* क्षुद्रजंतुः.
Animate, *vt.* प्रोत्साह् c, उत्तिज् c. *a.* सचेतन, आश्वासित, प्रफुल्ल.
Animation, *n.* चैतन्यं, उत्तेजनं, आश्वासनं, हृष्टता, उल्लासः.
Animosity, *n.* वैरं, द्वेषः, विरोधः.
Ankle, गुल्फः, पदग्रंथिः.
Anklet, *n.* नूपुरः, मंजीरं. [लेखकः.
Annalist, *n.* इतिहासलेखकः, चरित्र-
Annals, *n.* वार्षिकवृत्तांतः, पुरावृत्तं.
Annex, *vt.* अनुबंध् 9 P. संयुज् c.
Annexation, *n.* संयोजनं, अनुबंधनं.
Annexment, *n.* अनुंबधः, उपाहितं.
Annihilate, *vt.* विनश् c, उच्छिद् 1 P; विलुप् c. [प्रलयः.
Annihilation, *n.* विनाशः, उच्छेदः,
Anniversary, *a.* सांवत्सरिक, प्रतिवार्षिक. *n.* सांवत्सरिकोत्सवः.
Anno-Domini (A. D.), *n.* ख्रिस्टीयः शकः.
Annotate, *vt.* व्याख्या 2 P, व्याचक्ष् 2 A, भाष्यं लिख् 6 P. [ख्यानं.
Annotation, *n.* टीका, भाष्यं, व्या-
Annotator, *n.* टीकाकारः, भाष्यकारः
Announce, *vt.* आख्या 2 P, निविद् c, विज्ञा c.
Announcement, *n.* विज्ञापनं, विघोषणं, ख्यापनं. [9 P.
Annoy, *vt.* पीड् 10 P, तप् c, क्लिश्
Annoyance, *n.* पीडा, बाधा, क्लेशः,
Annual, *a.* वार्षिक, आब्दिक, सांवत्सरिक.
Annually, *ad.* प्रतिवर्षं, प्रतिसंवत्सरं.
Annuity, *n.* वार्षिकी वृत्तिः.
Annul, *vt.* विलुप c, निरर्थक-कृ 8 U.
Annular, *a.* मंडलाकार, वलयाकृति.
Annulment, *n.* लोपः, नाशः, विनाशः
Anoint, *vt.* लिप् 6 U, अंज् 7 P, अभिषिच् 6 P. [अभ्यंजनं.
Anointing, *n.* विलेपनं, अभिषेकः,
Anomalous, *a.* विधिविरुद्ध, अविधि.
Anomaly, *n.* अविधिः, अनियमः, विधिविरुद्धता.
Anon, *ad.* सपदि, शीघ्रं, झटिति, कदाचित्. Ever and a. मध्येमध्ये.
Anonymous, *a.* अनामक, नामहीन.
Anonymously, *ad.* संज्ञाव्यतिरेकेण, नामनिर्देशं विना.
Another, *a.* अन्य, इतर, अपर; One after a. अनुपूर्वशः, one a. परस्परं.

Answer, *vi.* प्रतिवच् 2 P, प्रतिभाष् 1 A, व्याहृ 1 U, युज् (Pass), *vt.* कथ् 10, प्रतिभूः अस् 2 P, *n.* उत्तरं, प्रतिवचनं, वाक्यखंडनं; to a. one's purpose प्रयोजनानुरूपं भू 1 P.

Answerable, *a.* प्रतिवाक्य, अभियोक्तव्य, योग्य, अनुरूप.

Ant, *n.* पिपीलिका, पुत्तिका; a. hill वल्मीकः, कूलकः, स्यमीकः. [योक्ता.

Antagonist *n.* विपक्षः, शत्रुः, अभि

Antagonistic, *a.* विरोधिन्, विपक्ष, विपरीत, विरुद्ध. [वैरं.

Antagonism, *n.* विरोधः, विपक्षता,

Antarctic, *a.* दक्षिणकेंद्रीय *n.* कुमेरुः.

Antecedent, *a.* पूर्वगामिन्. *n.* पूर्वचरितं, पूर्वगामी शब्दः.

Antelope, *n.* मृगः, कुरंगः, कृष्णसारः.

Antemeridian, *a.* पौर्वाह्णिक, प्रातःकालीन.

Anterior, *a.* प्राक्तन, पूर्व, अग्रवर्तिन्.

Antechamber, *n.* उपगृहं, पार्श्वप्रकोष्ठः, उपशाला.

Anthem, *n.* ईश्वरस्तुतिः, स्तोत्रं.

Anthology, *n.* पुष्पराशिः, कवितासंग्रहः.

Anthropology, *n.* नरदेहविज्ञानं.

Antic, *a.* कौतुकावह, असंगत, *n.* भंडः, वैहासिकः, अंगभंगिः.

Anticipate, *vt.* पूर्वतःग्रह् 9 P, प्रतीक्ष् 1 A, अग्रतः अनुभू 1 P.

Anticipation, *n.* पूर्वदृष्टिः, पूर्वज्ञानं, प्रतीक्षणं.

Antidote, *n.* प्रतिविषं, प्रतिकारः.

Antimony, *n.* रसांजनं, सौवीरं.

Antipathy, *n.* सहजो विरोधः, द्वंद्वभावः, शत्रुता, विद्वेषः, घृणा.

Antipodes, *n.* pl. प्रातिपदिकाः, परस्पराभिमुखपादतला जनाः.

Antiquary, Antiquarian *n.* प्राचीनवस्तुशोधकः, प्रत्नतत्वज्ञः.

Antiquated *a.* प्राक्तन, अप्रचलित.

Antique, *a.* पुराण, पुरातन, प्राक्तन. *n.* प्राक्कालीनविषयः.

Antiquity, *n.* प्राक्कालः, पुरातनत्वम्.

Antiseptic, *a.* पूतिनाशक, कोथघ्न.

Antithesis, *n.* अर्थांतरन्यासः, अर्थवैपरीत्यं, प्रतिपक्षता, विरोधः.

Antitype, *n.* मूलमूर्तिः, आदर्शः.

Antler, *n.* मृगशृंग-विषाणं, मृगशाखा.

Anus, *n.* गुदं, अपानं, पायुः.

Anvil, *n.* शूर्मिः, स्थूणा.

Anxiety, *n.* चिंता, औत्सुक्यं, व्यग्रता, उद्वेगः, मनस्तापः, आधिः

Anxious, *a.* उद्विग्न, चिंतापर, उत्सुक.

Anxiously, *ad.* औत्सुक्येन, सोद्वेगं, चिन्तया, सयत्नं.

Any, *a.* किं with चित्, चन, or अपि; a. thing किंचित्; a. where क्वापि, कुत्रचित्; a. longer पुनः, इतःपरं; a. further दूरतरं.

Aorist, *n.* अतीतकालः, लुङ्.

Apace, *adv.* सत्वरं, क्षिप्रं, द्रुतं.

Apart, *adv.* पृथक्, एकांते, दूरे.

Apartment, *n.* शाला, आगारं, कोष्ठः; inner a. अंतःपुरं.

Apathetic, *a.* वीतराग, उदासीन.

Apathy, *n.* वैराग्यं, उदासीनता.

Ape, *n.* वानरः, अपुच्छः कपिः, अनुकारिन् *vt.* कपिवत् अनुकृ 8 U.
Aperture *n.* छिद्रं, रंध्रं, द्वारं.
Apex, *n.* शिखा, अग्रं, शिरः.
Aphorism, *n.* सूत्रं, कारिका, वचनं.
Apiece, *ad.* प्रत्येकं, एकैकशः, विभागशः, पृथक् पृथक्.
Apish, *a.* कापेय, अनुकरणशील.
Apocryphal, *a.* संदिग्धप्रमाण.
Apologetic, *a.* व्यपदेशक, पक्षपातिन्.
Apologist, *n.* स्वदोषस्वीकारी, व्यपदेष्टा, पक्षपातकर्ता.
Apologize, *vi.* व्यपदिश् 6 P, पररक्षार्थं प्रतिवद् 1 P, क्षमां याच् 1 A.
Apologue, *n.* नीतिकथा, उपकथा.
Apology, *n.* क्षमायाचना, व्यपदेशः, प्रत्यवस्कंदः, छद्म.
Apoplectic, *a.* अंगविकृतिशील.
Apoplexy, *n.* अपस्मारः, शरीरविभ्रंशः.
Apostacy, *n.* स्वधर्मच्युतिः.
Apostate, *n.* स्वधर्मच्युतः, पाषण्डः,
Apostle, *n.* प्रेषितः, ईश्वरदूतः.
Apostrophe, *n.* संबोधनं, वाक्यालंकारविशेषः.
Apothecary, *n.* अगदंकारः, भेषज्यविक्रेता.
Apothegm, *n.* प्रवादः, आभाणकः.
Apotheosis, *n.* देवत्वं, ब्रह्मनिर्वाणं.
Appal, *vt.* भीc, त्रस्c, व्याकुलीकृ 8U.
Apparatus, *n.* उपकरणं, सामग्री.
Apparel, *n.* वेषः, परिच्छदः, आभरणं. *vt.* आच्छद् 10 U, प्रावृ 5 P, वस् 2 A.
Apparent, *a.* अभिव्यक्त, स्फुट, स्पष्ट [क्षात्.
Heir a. युवराजः.
Apparently, *ad.* व्यक्तम्, प्रादुस्, सा-
Apparentness, *n.* भासमानता, अभिव्यक्तता.
Apparition, *n.* आभासः, छाया, पिशाचः, रात्रिंचरः.
Appeal, *vi.* परावर्तं प्रार्थ् 10 U, प्रमाणीकृ 8 U. *n.* पुनर्विचारप्रार्थना, परावर्त्यव्यवहारः.
Appealable, *a.* पुनर्विचारणीय.
Appear, *vi.* प्रकाश् 1 A, उदि 1 P, आविर्भू 1 P, दृश् Pass.
Appearance, *n.* दर्शनं, उपस्थितिः, प्रादुर्भावः, रूपं. [नीय.
Appeasable, *a.* निर्वृत्तियोग्य, सांत्व-
Appease, *vt.* सांत्व् 10 U, प्रशम्c, अनुनी 1 U. [निर्वृत्तिकरणं.
Appeasement, *n.* शांतिः, प्रसादनं,
Appellation, *n.* संज्ञा, अभिधानं, अभिख्या, उपाधिः.
Append, *vt.* अनुबंध् 9 P, उपाधा 3 U, अवलंब्c.
Appendage, *n.*, अनुबंधः, शेषांशः.
Appendix, *n.* परिशिष्टं, शेषग्रंथः.
Appertain, *vi.* संबंध् Pass, अधीन-अस् 2 P. [रणं.
Appertenance, *n.* अनुबंधः, उपक-
Appetite, *n.* क्षुधा, बुभुक्षा, वाञ्छा, अभिलाषः.
Applaud, *vt.* प्रतिनंद् 1 P, प्रशंस् 1 P, करतालेन प्रशंस्. [वादः.
Applause, *n.* प्रणादः, प्रशंसा, धन्य
Applausive, *a.* प्रशंसक, स्तुतिमय.
Apple, *n.* आताफलं; a. of the eye

नयनतारा [योगः

Appliance, *n.* संयोजनं, उपकरणं,

Applicability, *n.* प्रयोज्यत्वं, सामंजस्यं, योग्यता, सांगत्यं.

Applicable, *a.* योग्य, प्रयोज्य.

Applicant, *n.* प्रार्थी, आवेदनकारी.

Application, *n.* योगः, आसक्तिः, उपयोगः, चित्तासक्तिः, याच्ञा, निवेदनपत्रं.

Apply, *vt.* संयुज् 10 U, आस्था 1 U, प्रयाच् 1 P, अभ्यस् 4 P, आश्रि 1 U, प्रयत् 1 A.

Appoint, *vt.* नियुज् 10 U, निर्दिश् 6 P, स्था c, निधा 3 U.

Appointment, *n.* नियोगः, नियमः, संकेतः, प्रस्थापनं, आज्ञा, अधिकारः.

Apportion, *vt.* विभज् 1 U, अंश् 10 U, परिक्लृप् 10 U.

Apportionment, *n.* विभागः, परिकल्पनं, विन्यासः.

Apposite, *a.* युक्त, संगत, यथार्थ.

Appositely, *ad.* स्थाने, यथार्थ.

Apposition, *n.* समानाधिकरणं, अभेदान्वयः, एकान्वयः.

Appraise, *vt.* मूल्यं निरूप् 10 U, मल्यं निश्चितं कृ 8 U.

Appraiser, *n.* मूल्यनिर्धारकः

Appreciate, *vt.* गुणागुणं or सारासारं विज्ञा 9 U, विविच् 7 P.

Appreciable, *a.* परिमेय, अनुभवनीय.

Appreciation, *n.* गुणग्रहणं; मूल्यविज्ञानं, मूल्यवृद्धिः.

Appreciative, *a.* रसज्ञ, गुणज्ञ, मर्मज्ञ.

Appreciator, गुणज्ञः, गुणग्राही, मर्मज्ञः.

Apprehend, *vt.* ग्रह् 9 U, अनुमा 2 P, अवबुध् 4 P, शंक् 1 P, भी 3 P.

Apprehensible, *a.* ग्राह्य, धीगम्य, उपालभ्य, अनुमेय.

Apprehension, *n.* ग्रहणं, धारणं, उपलब्धिः, अवगमः, शंका.

Apprehensive, *a.* साशंक, कृतभय.

Apprentice, *n.* शिल्पविद्याशिष्यः, संकेतबद्धो विद्यार्थी.

Apprenticeship, *n.* छात्रस्थितिः, शिल्पशिक्षाकालः.

Apprise, *vt.* ज्ञा c, विद् c, बुध c.

Approach, *vi.* अधिगम्, 1 P, समाया 2 P, उपे 2 P, *vt.* उपक्रम् 4 P, उपसृप् 1 P. *n.* आगमः, आसन्नता, उपसर्पणमार्गः. [सर्पणीय.

Approachable, *a.* अभिगंतव्य, उप-

Approbation, *n.* संमतिः, अनुमोदनं, प्रशंसा, धन्यवादः.

Appropriate, *vt.* प्रयुज् 7 U, आत्मसात्कृ 8 U, *a.* योग्य, स्वकीय.

Appropriately, *ad.* युक्तं, यथोचितं, यथायोग्यं, स्थाने. [सात्करणं.

Appropriation, *n.* विनियोगः, आत्म-

Approvable, *a.* अनुमोदनीय, अनुमोदनार्ह. [न्यता.

Approval, *n.* अनुमतिः, स्वीकारः, मा-

Approve, *vt.* अनुमन् 4 A, प्रशंस् 1 P, प्रतिनंद् 1 P.

Approximate, *vi.* उपस्था 1 P. *vt.* उपनी 1 P. *a.* समीप, आसन्न.

Approximation, *n.* उपगमः, उपस्थितिः, सामीप्यं.

Appurtenance, *n.* उपांगं.
Appurtenant, *a.* अंगभूत,आनुषंगिक.
Apriori, अवरोहमार्गेण प्राप्त, प्रागनुभवप्राप्त.
Apriority, *n.* प्रागनुभवता.
Apron, *n.* मलवस्त्रं, कटिप्रच्छदः.
Apropos, *ad.* स्थाने, यथावसरं.
Apt, *a.* योग्य, शील (in comp); अभिज्ञ.
Aptitude, *n.* योग्यता, प्रवणता, प्रवृत्तिः, पटुत्वं.
Aptly, *ad.* यथोचितं, सकौशलं.
Aquarium, *n.* जलजपात्रं.
Aquarius, *n.* कुंभराशिः.
Aquatic, *a.* जलेचर, जलज *n.* जलजंतुः, यादः.
Aqueduct, *n.* जलप्रणाली, जलनिर्गमः.
Aqueous, *a.* जलमय, अनूप, सजल.
Aquiline, *a.* उत्क्रोशरूप, वक्र.
Arable, *a.* कृषियोग्य, कर्षणीय.
Arbiter *n.* मध्यस्थः, प्रमाणपुरुषः, निर्णेता.
Arbitrarily, *ad.* स्वेच्छया, यथारुचि.
Arbitrary, *a.* स्वच्छंद, स्वैरवृत्त, चपल.
Arbitrate, *vt. vi.* निर्णी 1 U, निश्चि 5 P., विचर् C.
Arbitration, *n.* निर्णयः, माध्यस्थ्यं.
Arbitrator, *n.* See Arbiter.
Arbour, *n.* निकुंजः, लतागृहं, मंडपः.
Arc, *n.* खंडमण्डलं, वृत्तांशः, धनुः.
Arcade, *n.* छन्नमार्गः.
Arch, *n.* तारणं, *a.* क्रीडाशील, विदग्ध, प्रधान. A triumphal a. विजयतोरणं.

Archaism, *n.* आर्षप्रयोगः.
Archaeology, *n.* पुराणवस्तुशास्त्रं.
Archangel, देवदूताधिष्ठाता.
Archbishop, *n.* प्रधानधर्माध्यक्षः.
Archer, *n.* धनुर्धरः, धनुर्धारी.
Archery, *n.* धनुर्विद्या, धनुर्वेदः.
Archipelago, *n.* द्वीपसमूहः, द्वीपपुंजविशिष्टसागरः.
Architect, *n.* स्थपतिः, शिल्पशास्त्रज्ञः.
Architecture, *n.* स्थापत्यं, वास्तुविद्या.
Archives, *n. Pl.* ग्रंथरक्षागारं, इतिहासः, पुरावृत्तं.
Arctic, *a.* उत्तरकेंद्रीय. A. circle उदीच्यवृत्तं.
Ardency, *n.* उत्तापः, तीव्रता, औत्सुक्यं.
Ardent, *a.* उत्तप्त, व्यग्र, उत्सुक.
Ardour, *n.* उत्तापः, औत्सुक्यं, कौतूहलं, अनुरागः.
Arduous, *a.* श्रमसाध्य, कठिन.
Area, *n.* अंगणं,अभ्यंतरस्थानं, क्षेत्रफलं, अवकाशः.
Arena, *n.* रंगः, मल्लभूमिः, अक्षवाटः.
Argue, *vt. vi.* विचर् C, तर्क् 10 U, विवद् 1 A.
Argument, *n.* युक्तिः, वितर्कः, विवादः for a.'s sake तर्कानुरोधेन.
Argumentation, *n.* तार्किकता, वितर्कणं.
Argumentative, *a.* वादात्मक, वादशील, विवादप्रिय.
Arid, *a.* शुष्क; a. soil मरुस्थली.
Aries, *n.* मेषराशिः.
Aright, *ad.* युक्तं, सम्यक्, यथार्हं.
Arise, *vi.* उत्था 1 P, उत्पद् 4 A. उद्गम् 1 P.

Aristocracy, *n.* अभिजाततंत्रं, महाजनः.
Aristocrat, *n.* कुलीनप्रभुत्वप्रियः.
Arithmetic, *n.* गणितं, अंकविद्या.
Arithmetical, *a.* गणितविषयक.
Arithmetician, *n.* गणकः, गणितज्ञः
Ark, *n.* नौः, पोतः, तरणी, पेटिका.
Arm, *n.* भुजः, शाखा, शक्तिः, शस्त्रं, विग्रहः *vt.* संनह् c, *vi.* संवह् 4 U, सज्जीभू 1 P.
Armament, *n.* सैनिकः, रणतरीसमूहः.
Arm-hole, *n.* कक्षः, बाहुमूलं.
Armistice, *n.* संधिः, युद्धविरतिः
Armlet, *n.* वलयः, केयूरं.
Armour, *n.* वर्म, कवचः, संनाहः.
Armorial, *a.* अभिजात्यसूचक.
Armory, *n.* अस्त्रागारं, अस्त्रसमूहः.
Arm-pit, *n.* कक्षः, बाहुमूलं.
Arms, *n.* शस्त्रं, आयुधः, संग्रामः
Army *n.* सेना, बलं, चमूः, वाहिनी.
Aroma, *n.* गंधः, परिमलः, आमोदः.
Aromatic, *a.* सुगंधिन्, सुरभि.
Aronnd, *Prep.* परि, अभि *adv.* परितः, समन्ततः
Arouse, *vt.* उत्सह् c, उद्बुध् c, जागृ c.
Arraign, *vt.* विरच् 10 U, आह्वे 1 P, अभिशप् 1 P. [अपवादः.
Arraignment, *n.* अभियोगः, आह्वानं.
Arrange, *vt.* रच् 10 U, विधा 3 U, ग्रन्थ् 9 P.
Arrangement, *n.* विन्यासः, व्यवस्थापनं, परिपाटिः.
Arrant, *a.* अतिकुत्सित, अतिदुष्ट.
Array, *vt.* व्यूह् 1 P, रच् 10 U. *n.* व्यूहः, बलविन्यासः, श्रेणी, परिच्छदः.
Arrear, *n.* ऋणशेषं, शोधनीयो भागः.
Arrest, *vt.* निरुध् 7 P, धृ 1 U, स्तम्भ् 9 P. *n.* निरोधः, ग्रहणं.
Arrival, *n.* आगमनं, उपस्थितिः.
Arrive, *vi.* आगम् 1 P, उपस्था 1 P, उपाया 2 P.
Arrogance, *n.* गर्वः, धर्षः, औद्धत्यं, प्रागल्भ्यं, अवलेपः, आटोपः.
Arrogant, *a.* प्रगल्भ, सगर्व, अवलिप्त.
Arrogantly, *ad.* सगर्वं, धर्षेण, प्रगल्भं.
Arrogate, *vt.* सगर्व-ग्रह् 9 P, अधर्मतः लभ् 1 A, उपधां कृ 8 U.
Arrogation, *n.* मिथ्याग्रहणं, अभिग्रहणं, स्वजीकरणं, उपधा.
Arrow, *n.* शरः, सायकः, बाणः, विशिखः, पत्री, नाराचः, शल्यं.
Arrow-head, *n.* बाणाग्रं.
Arsenal, *n.* आयुधागारं, शस्त्रागारं, शस्त्रसंहतिः.
Arsenic, *n.* मनःशिला, नागजिह्विका.
Arson, *n.* अगारदाहः.
Art, *n.* शिल्पं, कला, विद्यानिपुणता, वैदग्ध्यं, माया. Fine a.s ललितकला.
Artery, *n*, नाडी, नाली, रक्तवाहिनी.
Artful, *a.* निपुण, छलान्वित, मायिन्.
Artfully, *adv.* नैपुण्येन, छलेन.
Artfulness, *n.* निपुणता, विदग्धता, चातुर्य, पांडित्यं, शठता.
Article, *n.* द्रव्यं, विषयः, उपपदं.
Articulate, *a.* व्यक्त, स्पष्ट; *vt.* स्पष्टं उच्चर् c, ग्रन्थ् 1 P 9 P.

Articulation, *n*. स्पष्टोच्चारणं, पर्व.
Artifice, *n*. उपायः, छद्म, कौशलं.
Artificer, *n*. शिल्पकारः, शिल्पी, कारुः, निर्माता, उपायज्ञः.
Artificial, *a*. शिल्पिक, कृत्रिम, काल्पनिक, शिल्पनिर्मित.
Artillery, *n*. अग्न्यस्त्रं, युद्धास्त्रं.
Artisan, *n*. शिल्पी, कर्मकारः, हस्तव्यवसायी, कारुकः.
Artist, *n*. शिल्पी, निपुणः, चित्रकरः.
Artistic, *a*. कौशलपूर्ण.
Artless, *a*. अकपट, सरलं, निर्व्याज.
Artlessness, *n*. सरलता, दाक्षिण्यं.
As, *conj*. यथा, इव, अनुरूपेण, According a.-अनुसारेण; so as-यथा तथा; a. yet-अद्य यावत्; as many as-यावत्संख्यक.as long as-यावत्; as far as-पर्यंतं; as soon as-यदा; as well as एवं, तथा; as if-इव, प्रायः; as to-प्रति.
Asafœtida *n*. हिंगुः.
Ascend, *v.i*. उद्गम् 1 P, *v.t*. अधिरुह् 1 P, अधिक्रम् 1, 4 P.
Ascendant, *a*. उच्चस्थ, प्रधान. *n*. उच्चता, प्रभुत्वं, (in Astronomy) लग्नं.
Ascendancy, *n*. प्रभुत्वं, प्राबल्यं.
Ascent, *n*. आरोहणं, उद्गमः, समुत्थानं, सोपानं.
Ascertain, *vt*. विज्ञा 9 U, निरूप् 10 P, निश्चि 5 P. [ज्ञेय.
Ascertainable, *a*. निरूपणीय, निर्णेय,
Ascertainment, *n*. निर्णयः, निर्धारणं.
Ascetic, *n*. वानप्रस्थः, तापसः, यतिः.
Asceticism, *n*. वैराग्यं, संन्यासः.
Ascribe, *vt*. आरुह् c, अभिसंबंध् 9 P, दोषारोपणं कृ 8 U.
Ashamed, *a*. लज्जित. to be a. लज्ज् 6 A, व्रीड् 4 P, ह्री 3 P.
Ashes, *n*. *Pl*. भस्म, विभूतिः, to be reduced to a. भस्मसाद्भू 1 P.
Ashore, *ad*. तीरे, उत्तीरः. [कृत.
Ashy, *a*. पांशुवर्ण, भस्मलिप्त, भस्मी-
Aside, *ad*.पार्श्वतः, एकांते, स्वगतं.
Asinine, *a*. गर्दभीय, मूढ. [6 P.
Ask, *vt*. याच् 1 P, अर्थ् 10 A, प्रच्छ्
Askance, *adv*. तिर्यक्, तिरश्चीन.
Asleep, *a*. सुप्त, निद्रित, to fall a. स्वप् 2 P.
Aspect, *n*. रूपं, आकृतिः अवस्था, दर्शनं, संबंधः, (in Astronomy) दशा. [मता.
Asperity, *n*. तीव्रता, कर्कशता, विष-
Asperse, *vt*. अधिक्षिप् 6 P, परिवद् 1 P, सिच्, 6 P.
Aspersion, *n*. निंदावादः, अवक्षेपः, कलंकः, प्रोक्षणं, सेकः.
Aspirant, *n*. आकांक्षी, ईप्सुः, अभिलाषी, अर्थी.
Aspirate, *n*. महाप्राणः, Soft a. अल्पप्राणः.
Aspiration, *n*. महाप्राणोच्चारः, आकांक्षा, अभिलाषः, स्पृहा. [1 P.
Aspire, *vi*. अभिकांक्ष् 1 P, अभिलष्
Aspiring, *a*. ऊर्ध्वदृष्टि, महत्वापेक्षिन्.
Ass, *n*. गर्दभः, खरः, मूढः.

Assail, *v. t.* आक्रम् 1 P, 4 P; समासद् 10 U, आस्कंद् 1 P.

Assailant, *n.* आक्रामकः, अभियोक्ता.

Assassin, *n.* घातकः, हंता.

Assassinate, *v. t.* निभृतं हन् 2 P; व्यापद् c, मृ c.

Assassination, *n.* वधः, घातः, हत्या.

Assault, *v. t.* आक्रम् 1 P; 4 P., समासद् 10 U, आस्कंद् 1 P. *n.* अभियोगः, अवस्कंदनं, प्रमाथः.

Assay, *n.* परीक्षा, निकषः; आरंभः, *vt.* परीक्ष् 1 A, यत् 1 A.

Assayer, *n.* धातुपरीक्षकः.

Assemblage, *n.* समूहः, समवायः, संघः, वृंदं, गणः, ग्रामः.

Assemble, *v. i.* संगम् 1 P, समे 2 P, समभ्ये 2 P. *vt.* संगम् c, संनिपत् c.

Assembly, *n.* सभा, समाजः, परिषद्.

Assent, *v. i.* अनुज्ञा 9 P, प्रतिग्रह् 9 U, अनुमन् 4 U. *n.* स्वीकरणं, अनुमतिः, अनुज्ञा, प्रतिश्रवः.

Assert, *v. t.* प्रतिपद् 1 P, सनिश्चयं वद् 1 P; प्रमाणीकृ 8 U.

Assertion, *n.* प्रतिज्ञा, वचनं, स्वत्वरक्षा.

Assess, *v. t.* राजस्वं दा c, देयं करं निरूप् c or ग्रह् 9 P, or अवहृ c.

Assessment, *n.* राजस्वग्रहणं, मूल्यनिर्धारणं करः, शुल्कं, राजस्वं.

Assessor, *n.* सभ्यः; करग्रहः, शुल्कग्राही, मूल्यनिर्धारकः.

Assets, *n.* अर्थः, संपत्तिः.

Assiduity, Assiduousness *n.* उद्योगः, यत्नः, प्रयासः, मनोनिवेशः.

Assiduous *a.* उद्योगिन्, प्रयत्नवत्, प्रसक्त, परायण.

Assign *v. t.* निरूप् 10 U, प्रक्लृप् 10 U, दा 3 U, आरुह् c.

Assignation *n,* द्रव्यसमर्पणं, अभिसारः, संकेतः.

Assignee *n.* नियोगी, प्रतिनिधिः.

Assignment *n.* समर्पणं, नियोजनं.

Assimilate *v. t. v. i.* समीकृ 8 U. परिणम् c.

Assimilation *n.* समीकरणं, तुल्यता; विपाकः, परिपक्वता.

Assimulate *v. t.* व्यपदिश् 6 P, कपटं कृ 8 U.

Assimulation *n.* छलनं, छद्म, कपटः.

Assist *vt.* उपकृ 8 U, उपग्रह् 9 U. साहाय्यं कृ 8 U.

Assistance *n.* उपकारः, साहाय्यं.

Assistant *n.* उपकारी, सहायः.

Assize *v. t.* मूल्यं निरूप् 10 U; *n.* दंडप्रणयनसभा; आपणिकः.

Associable, *a.* सहवासयोग्य.

Associate *vt.* संगम् c, संयुज् 7 P. *vi.* संवस् 1 P, मिल् 6 P. *n.* सहकारी, सहचरः, वयस्यः.

Association *n.* सभा; साहचर्यं, संगः.

Assort, *vt.* संविधा 3 P, क्रमेण स्था c.

Assortment *n.* विरचनं, व्यूहनं; परिपाटिः, संघातः. [U.

Assuage, *vt.* उपशम् c, परिसांत्व् 10

Assuagement, *n.* प्रशमनं, उपशांतिः.

Assuasive, *a.* शामक, शांतिद. [8 U.

Assume, *vt.* ग्रह् 9 P, आत्मसात्कृ

Assumption, *n.* ग्रहणं, आत्मसात्करणं, मिथ्याग्रहणं; उपन्यासः, प्रमेयं.
Assurance, *n.* विश्वासः, निश्चयः, साहसं; प्रत्ययहेतुः, अभयवाक्.
Assure, *vt.* प्रती०, आश्वस्०, स्थिरीकृ 8 U.
Assuredly, *ad.* निश्चितं, असंशयं, नूनं, खलु.
Asterisk, *n.* तारा; चिह्नं.
Asterism, *n.* नक्षत्रं, तारकः.
Asthma, *n.* श्वासरोगः, दुःश्वासः.
Asthmatic, *a.* श्वासरोगपीडित.
Astonish, *v. t.* विस्मि०., चमत्कृ 8 U.
Astonishing, *a.* अद्भुत, विचित्र.
Astonishment, *n.* आश्चर्यं, विस्मयः, चमत्कारः, व्याकुलता.
Astound, *v. t.* विमुह्०., व्याकुलीकृ 8 U, विस्मयाकुलं कृ 8 U.
Astral, *a.* तारामय, नाक्षत्रिक.
Astray, *a.* उत्पथं, भ्रांतं.
Astringent *a.* कषाय, रूक्ष, संकोचनशील, तुवर, विरूक्षण.
Astrologer, *n.* गणकः, दैवज्ञः.
Astrological, *a.* ज्योतिष, नाक्षत्र.
Astrology, *n.* नक्षत्रविद्या, फलज्योतिषं, मुहूर्तज्योतिषम्.
Astonomer, *n.* ज्योतिर्विद्, ज्योतिःशास्त्रज्ञः.
Astronomical, *a.* ज्योतिर्विद्याविषयक, ज्योतिष, नाक्षत्रिक.
Astronomy, *n.* ज्योतिषं, ज्योतिर्विद्या, ज्योतिःशास्त्रं, खगोलविद्या.
Astute *a.* विदग्ध, चतुर; सव्याज.
Asunder, *ad.* पृथक्, विरलं.
Asylum, *n.* आश्रयः, संश्रयः, गतिः, अतिथिशाला.
At, *prep.* expressed by Loc. of nouns. At home–स्वगृहे; at present–संप्रति; at first–पूर्वं, प्रथमतः; at last–अनंतरं; at least–तावत्; at all–कथंचन, मनाक्; at ease–यथासुखं, सुखेन; at large–निर्विघ्नं; at once– युगपत्; at his bidding–तस्य निदेशात्; at hand–उपस्थित, आसन्न; at work.–कार्ये नियुक्त; at the eleventh hour आसन्नकाले.
Atheism, *n.* नास्तिक्यं, पाषंडता.
Atheist, *n.* नास्तिकः पाषंडः, अनीश्वरवादी.
Athlete, *n.* मल्लयोद्धा, मल्लः.
Athletic, *a.* व्यायामशील, व्यूढोरस्क; a. exercise व्यायामः.
Athwart, *prep.* विलोमं, प्रतिकूलं, प्राप्त, पारं.
Atmosphere, *n.* आकाशः, गगनं, नभः, वायुमण्डलं, विहायसः, शून्यं.
Atmospherical, *a.* आंतरीक्ष, आकाशीय, वायव, वैहायस.
Atom, *n.* अणुः, परमाणुः, लवः.
Atomical, *a.* आणक, परमाणुमय, सूक्ष्म. [2 P.
Atone, *v. t.* निष्कृतिं कृ 8 U, प्रमृज्.
Atonement, *n.* प्रायश्चित्तं, निष्कृतिः, प्रमार्जनं.
Atrocious, *a.* घोर, दुर्वृत्त, दारुण, अतिपातकिन्, अतिदुर्वृत्त.

Atrocity, *n.* अतिदुष्टता, अत्याचारः, घोरकर्म, अतिपापं.
Attach, *v. t.* आसञ्ज्c, संबंध्c.
Attachment, *n.* आसक्तिः, अनुरागः, भक्तिः, संगः.
Attack, *v. t.* आक्रम् 1 P, 4P. आसद् 10 P, अभिद्रु 1 P, *n.* अभियोगः, अभिघातः, अवस्कंदः.
Attain *v. t.* लभ् 1 A, अधिगम् 1 P. प्राप् 5 P, अश् 5 P.
Attainable, *a.* प्राप्य, गम्य, लभ्य, सुलभ, समासाद्य. [र्जनं.
Attainment, *n.* लाभः, प्राप्तिः, अ-
Attaint *v.t.* दुष्c., आधृष् 10 P.
Attempt, *v. t.* प्रयत् 1 A, उपक्रम् 1A, चेष्ट् 1 A. *n.* उद्यमः, उपक्रमः, यत्नः, चेष्टा, व्यापारः.
Attend, *v. t.* 5 P, अवधा 3 A, उपस्था 1 P. *v. i.* अवधा pass..
Attendance *n.* शुश्रूषा, परिचर्या, उपचारः, अनुगमनं. [षदः.
Attendant *n.* परिचरः, सेवकः, पारि-
Attention *n.* अवधानं, मनोयोगः, अनुरागः, उपसेवा, एकाग्रता.
Attentive *a.* सावधान, अवहित, आसक्त, यत्नवत्, अप्रमत्त.
Attentively *ad.* सावधानं, अवहितं.
Attenuate *v. t.* तनूकृ 8 U, क्षै c.
Attenuated *p. p.* कृश, क्षीण, शीर्ण.
Attenuation *n.* कार्श्यं, क्षीणता, क्षामता, शीर्णता. [दा 3 P.
Attest *v. t.* प्रमाणीकृ 8 U, साक्षितां·
Attestation *n.* साक्ष्यं, प्रमाणं.

Attire *v. t.* वस् 2 A, आच्छद् 10 P, परिष्कृ 8 P. *n.* परिच्छदः, वेशः, परिष्कारः.
Attitude *n.* भावः, वृत्तिः, अवस्था.
Attorney, *n.* प्रतिनिधिः, प्रतिहस्तः,
Attract *v. t.* आकृष् 1 P, मुहc, प्रलुभ् c. अभिप्रणी 1 P.
Attraction *n.* आकर्षः, प्रलोभनं.
Attractive *a.* आकर्षक, मनोहर, प्रलोभक, चित्तापहारिन्.
Attributable, *a.* अध्यारोपणीय, अभिसंबंधनीय.
Attribute, *n.* गुणः, धर्मः, विशेषणं. *v. t.* फलस्वरूपेण निरूप् 10 U.
Attributive *a.* गुणात्मक, वाच्य.
Attrition *n.* घर्षणं, क्षयः, अनुतापः.
Attune *v. t.* सुस्वरं कृ 8 U. तुल्यस्वरं कृ 8 U. [क्रयः.
Auction, *n.* घोषणपूर्वको द्रव्यवि-
Auctioneer *n.* सघोषणं विक्रेता.
Audacious *a.* प्रगल्भ, धृष्ट, निर्भय.
Audaciousness, Audacity. *n.* धार्ष्ट्यं, प्रगल्भता, साहसं.
Audible, *a.* श्राव्य, कर्णगोचर, श्रोतव्य.
Audience *n.* श्रवणं, श्रोतृवर्गः.
Audit *v. t.* परीक्ष् 1 A., अनुसंधा 3 P. *n.* विगणनं, अनुसंधानं, परीक्षणं.
Auditor, *n.* श्रोता, गुणकः.
Aught *n.* किंचित्, किमपि.
Augment, *vt.* वृधc, आप्यैc. *vi.* वृध् 1 A, उपाचि pass.
Augmentation *n.* वर्धनं, उपचयः, वृद्धिः, ऋद्धिः, उन्नतिः.
Augmentative, *a.* वर्धनशील.

Augur *n.* शकुनवेत्ता, निमित्तज्ञः, निमित्तं *v. i.* शुभाशुभं परीक्ष् 1 A, अनुमा2 P.
Augury *n.* शकुनज्ञानं, शकुनपरीक्षणं शकुनं, पूर्वलक्षणं. [स्कृष्ट.
August *a.* प्रतापवत्, महनीय, अत्यु-
Aunt, *n.* (maternal) मातुलानी, (paternal) पितृव्या.
Aura *n.* तेजोमंडलं, व्यावर्तक चिह्नं.
Aural *a.* कर्णविषयक.
Auricular *a.* श्रौत.
Aurora, *n.* उषादेवी, अरुणः a. borealis उदीच्यालोकः.
Auspice *n.* शकुनं; प्रसादः. [युक्त.
Auspicious *a.* शुभ, मंगलसूचक, श्री-
Auspiciousness *n.* शुभं, मङ्गलं, क्षेमः
Austere *a.* निष्टुर उग्र, कठिण. [न्यं.
Austerity *n.* निष्ठुरता, उग्रता, काठि-
Austerity *a.* दक्षिण, अपाचीन.
Authentic *a.* वास्तविक, प्रमाणसिद्ध, निर्व्याज. [वस्तुतः.
Anthentically *ad.* प्रमाणतः, तत्त्वतः,
Authenticate *v. t.* प्रमाणीकृ 8 U.
Authenticity, *n.* प्रामाण्यं, मौलिकता, वास्तवता, सत्यता [ग्रंथकारः.
Author *n.* कर्ता, प्रयोजकः, संपादकः,
Authorise *vt.* प्रमाणीकृ 8 U, नियुज् 7 U, अनुज्ञा 9 U.
Authoritative *a.* सप्रमाण, शासनात्मक, ग्रहणीय. [वत्.
Authoritatively *ad.* सप्रमाणं, विधि-
Authority, *n.* प्रमाणं, प्रभुत्वं, क्षमता; श्रद्धेयता, अधिकारः; आप्तवचनं, प्रभुः.
Authorship *n.* कर्तृत्वं, निबंधृत्वं.

Autobiography *n.* आत्मवृत्तकथनं, आत्मचरित्ररचनं.
Autocracy *n.* स्वाधिपत्यं, आधिराज्यं.
Autocrat *n.* स्वैरशासकः, स्वायत्ताधिपतिः, राजाधिराजः.
Autograph *n.* स्वाक्षरं, स्वहस्तलेखः.
Automaton *n.* स्वयंवहयंत्रं.
Automatic, *a.* स्वतश्चल, स्वाधीनगतिक.
Autonomic, autonomous, *a.* स्वसत्ताक.
Autonomy, *n.* स्वायत्तशासनं.
Autumn, *n.* शरद्, शरत्कालः.
Autumnal, *a.* शरत्कालीन, शारदीय.
Auxiliary, *a.* सहकारिन्, उपकारक, *n.* सहायः, गौणक्रिया.
Avail, *vt.* उपकृ, प्रयुज् 7 U. *vi.* हिताय भू. *n.* प्रयोजनं, उपयोगः, फलं.
Available, *a.* प्रापणीय, फलदायक.
Avalanche, *n.* हिमावसरणं, शैलसंघलिततुषारस्तूपः.
Avarice, *n.* लोभः, तृष्णा, अर्थकामः.
Avaricious, *a.* लोभिन्, कृपण.
Avaunt, *interj.* अपैहि, अपसर.
Avenge, *vt.* प्रतिकृ, प्रतिहिंस् 1 P, 7 P.
Avengement, *n.* प्रतीकारः वैरशुद्धिः;
Avenue, *n.* प्रवेशपथः, तरुपंक्तिः, वीथिका.
Aver, *vt.* सप्रतिज्ञं वद् 1 P.
Average, *n.* मध्यमप्रमाणं, *a.* मध्यम, सामान्य. On an *a.* सामान्यतः, स्थूलमानेन.
Averment, *n.* दृढोक्तिः, स्थिरवचनं.
Averse, *a.* विरक्त, प्रतिकूल.

Averseness, aversion, *n.* विरक्तिः, प्रतिकूलता, द्वेष्यता. [6 P.
Avert, *vt.* अपवृत् c, निवृ c, अपानुद्
Aviary, *n.* वीतंसः, पक्षिशाला.
Aviation, *n.* नभश्चरणं.
Avidity, *n.* अतिलोभः, गृध्रता.
Avocation, *n.* कर्म, व्यवसायः, कार्यं.
Avoid, *vt.* विवृज् c, परिहृ 1 P, त्यज् 1 P, हा 3 P, प्रोज्झ् 6 P.
Avoidable, *a.* परिहरणीय, परित्याज्य.
Avoidance, *n.* परित्यागः, परिहारः, परिहरणं, वर्जनं, प्रोज्झनं.
Avouch, *vt.* दाढर्येन वद् 1 P. परार्थं प्रतिवद् 1 P.
Avouchment, *n.* प्रतिज्ञा.
Avow, *vt.* स्वीकृ, अनुभाष् 1 A, प्रकाशं वद् 1 P.
Avowal, *n.* अंगीकारः, स्वीकृतिः.
Avowedly, *ad.* प्रकाशं, व्यक्तं.
Await, *vt.* अपेक्ष् 1A, प्रतिपाल् 10 P.
Awake, *vi.* जागृ 2 P, बुध् 4 P. *a.* प्रजागर, प्रबुद्ध, उन्निद्र. [उत्था c.
Awake, awaken, *vt.* जागृ c, बुध् c,
Awakening, *n.* प्रबोधनं, प्रबोधः.
Award, *vt.* दा c. *n.* निर्णयः, तीरणं, आज्ञा, दंडः.
Aware, *a.* सावधान, प्रबुद्ध.
Away, *a.* परोक्ष, दूरस्थ *adv.* अलं, अपसर, हुम्.
Awe, *n.* संभ्रमः, आदरप्रयुक्तं भयं; to stand in a. of–भी 3 P, त्रस् 4 P. *vt.* भी c, व्याकुलीकृ. Struck with a. विस्मयाकुल, संभ्रांत.

Awful, *a.* घोर, भीषण, आदरणीय.
Awfulness, *n.* घोरता, भीषणं, भैरव.
Awhile, *ad.* किंचित्कालं, अल्पकालं.
Awkward, *a.* अदक्ष, अविज्ञ, विरूप, स्थूल. [वैरूप्यं.
Awkwardness *n.* अपाटवं, आक्षिप्रत्वं,
Awning, *n.* वितानं, चंद्रातपः, उल्लोचः.
Awry, *ad.* तिरस्, कुटिलं, विलोमं.
Axe, *n.* कुठारः, परशुः, छिदिः.
Axiom, *n.* तत्त्वं, सिद्धान्तः, वचनं.
Axiomatic, *a.* स्वतःसिद्ध, सौत्र.
Axis, *n.* अक्षः, ध्रुवः, मेरुदंडः.
Axle, *n.* अक्षाग्रं, अक्षदंतः.
Ay, aye, *ad.* तथेति, हुम्, आम्.
Aye, *ad.* सदा, नित्यं, अजस्रं.
Azure, *a.* नील, आकाशवर्ण.

B

Babble, *vi.* जल्प् 1 P, प्रलप् 1 P, रहस्यभेदं कृ 3 U. *n.* जल्पनं, वावदूकता.
Babbler, *n.* वाचाटः, वावदूकः.
Babe, *n.* स्तनंधयः, शिशुः, अर्भकः.
Babel, *n.* कोलाहलः, संकुलारावः.
Baboon, *n.* वानरः, मर्कटविशेषः.
Baby, *n.* see Babe.
Baby-hood, *n.* बाल्यं, शैशवं.
Babish, *n.* बालिश, बालकोचित.
Bachelor, *n.* अकृतदारपरिग्रहः, अविवाहितः,(विश्वविद्यालये) प्रथमोपाधिधारी.
Back, *n.* पृष्ठं, पृष्ठदेशः, behind one's b. परोक्षे; to turn one's b. पलाय् 1A.
Back, *adv.* प्रति, परा, नि, अपा,

(with roots); पुनर्.
Back, *vt.* अनुमुद् 1A, रक्ष् 1P.
Back-bite, *vt.* परोक्षे अधिक्षिप् 6 P, परिवद् 1 U, पृष्ठमांसं खाद् 1 P.
Back-biter, *n.* पिशुनः, पृष्ठमांसादः, परिवादरतः. [वादः.
Back-biting, *n.* पैशुन्यम्, परि (री)
Back-bone, *n.* पृष्ठवंशः, मेरुदंडः-
Back-door, *n.* पक्षद्वारं, पक्षकं, उपपथः.
Back-ground, *n.* पश्चाद्भूमिः,to throw one in the b. प्रत्यादिश् 6 P.
Back-side, *n.* पृष्ठभागः.
Back-slide *vt.* परिभ्रंश् 4 P.
Back-stairs, *n.* उपसोपानं,*a.* प्रच्छन्न.
Backward, *a.* पराङ्मुख, मंदगति.
Back-wards, *adv.* परा, प्रति (with roots), पृष्ठतः, प्रतीपं, पश्चात्.
Bacon, *n.* सूकरमांसं.
Bad, *a.* निंदित, निकृष्ट, अशुभ,असार, तुच्छ, अहित; a b. character दुराचारः.
Badly, *adv.* दुष्टं, तीव्रं, अत्यंतं. b. off दुःस्थित, दुर्गत.
Badness, *n.* गर्ह्यता, निकृष्टता.
Badge, *n.* चिह्नं, लक्षणं.
Baffle, *v.t.* मोघी कृ 8 U, भंज् 7 P, विहन् 2 P, पराभू 1 P; b. ing description–वर्णनातीत.
Bag, *n.* पुटः, प्रसेवः, स्यूतः.
Baggage, *n.* सामग्री, उपकरणजातं; bag and b.– सोपकरणजातं.
Bail, *n.* प्रतिभूः, लग्नकः; to admit to b. प्रतिभूग्रहणेन मुच् 6 U.
Bailiff, *n.* आसेद्धा, दण्डनायकः.
Bait, *n.* आमिषं, प्रलोभनं, *v.t.* प्र-वि लुभ् c, आमिषं दा 3 U.
Bake, *vt.* कंदौ पच् 1 P, भ्रस्ज् 6 P.
Baked, *a.* पक्व, भृष्ट, कांदव.
Baker, *n.* कांदविकः, आपूपिकः.
Bake-house, *n.* आपाकः, कंदुः.
Balance, *n.* तुला, अवशेषः
Balance *vt.* तुल् 10 U; b. accounts समीकृ 8 U, शुध् c.
Balcony, *n.* वरंडः, प्रग्रिवः, वितर्द्धिः.
Bald,*a.*विकेश, मुंड, अनावृत,असंस्कृत.
Balder-dash प्रकीर्णकं, वृथाकथा.
Baldrick, *n.* मेखला, राशिचक्रं.
Bale, *n.* भारः, पिण्डः; विपद्.
Baleful *a.* सशोक, दुःखार्त, अवसादकर, क्लेशकर, हिंस्र.
Balk *vt.* see baffle.
Ball *n.* कंदुकः, मंडलं, नृत्यक्रीडा; eye b. तारा, अक्षिगोलः.
Ballad, *n.* तंत्रीगीतं.
Ballast, *n.* पोतस्थैर्यद्रव्यं.
Balloon, *n.* विमानं, व्योमयानं,
Balm, *n.* वृक्षनिर्यासः, उपशमः.
Balmy, *a.* तापहर, सुरभि.
Bamboo, *n.* वेणुः, वंशः.
Bamboozle, *vt.* वंच् c, छल् 10 U.
Ban, *n.* अभिशापः, आक्रोशः, त्यागः, *v.t.* अभिशप् 1 P, परिवृज् 10 U.
Banana, *n.* कदलीविशेषः.
Band, *n.* वंधः, समूहः,संघः,वादित्रगणः.
Band *vt.* संयुज् 10 U *vi.* संमिल् 6P.
Bandage, *n.* पट्टः, बंधः, बंधनं.

Bandit, *n.* दस्युः, प्रतिरोधकः.
Bandy, *vt.* इतस्ततः विक्षिप् 6 P. विनिमे 1 A; b. words व्यतियु 2 P.
Bane, *n.* विषं, विनाशहेतुः.
Baneful, *a.* सविष, अवसादकर.
Bang, *vt.* प्रहृ 1 P, *n.* आघातः.
Bangle, *n.* वलयं, कंकणं, नूपुरं.
Banish, *vt.* निष्कस् C, निरस् 4 P.
Banishment, *n*, निर्वासनं, निरासः.
Bank, *n.* तीरं, कूलं, धनव्यवहारगृहम्. near b. अवारं, yonder b. पारं.
Banker, *n.* श्रेष्ठी, कुसीदिकः. [क्षीणः.
Bankrupt, *n.* ऋणशोधनाक्षमः, परि-
Bankruptcy, *n.* अकिंचनत्वं.
Banner, *n.* ध्वजः, केतुः.
Banquet, *n.* मिष्टान्नभोजनं. *vt.* स्वादु भुजू c; *v. i.* स्वादु भुज् 7 A.
Banter, *v.t.* परिहस् 1P, उपहस्. *n.* परिहासः.
Banyan, *n.* वटः, न्यग्रोधः.
Bar, *n.* अर्गलं-ला, प्रतिबंधः, दण्डः; अधिकरणं.
Bar, *v.t.* निरुध् 7 U, प्रतिबंध्. 9 P.
Barb, *n.* कर्णः, अश्वतनुत्रं.
Barbarian, *n.* बर्बरः, असभ्यः, म्लेच्छः.
Barbarity, *n.* नृशंसता, क्रौर्यं.
Barbarous, *a.* अशिष्ट, क्रूर, निर्दय.
Barbarously, *adv.* पशुवत्, निर्दयं, म्लेच्छवत्.
Barber, *n.* नापितः, क्षौरिकः, दिवाकीर्तिः, b.'s business *n.* नापित्यं.
Bard, *n.* बंदी, वैतालिकः.
Bare, *a.* नग्न, अनावृत, केवल, मात्र, b.footed अनुपानत्क, b.headed अनावृतशिरस्, b.faced निर्लज्ज, धृष्ट; thread b. जीर्ण.
Bare, *v. t.* नग्नीकृ 8 U, अपनी, 1P, अपहृ 1P. [चित्, कष्टेन.
Barely, *adv.* मात्रं, केवलं, यथाकथं-
Bareness, *n.* शून्यता, विवस्त्रता, दैन्यं.
Bargain, *n.* मूल्यसंविद्, समयः; to strike a b. समयं कृ 8U; into the b. अभ्याधिकं, अतिरिक्तं, अपि.
Bargain, *v.t.* पण् 1A, व्यवहृ 1 P.
Barge, *n.* केलिः, नौका, तरालुः.
Bark, *n.* त्वक्, वल्कलं, पोतः, तरीः.
Bark, *v.i.* बुक्क् 1P, भष् 1P. *vt.* निष्कुष् 9P, त्वक्ष् 1P, त्वचं अपनी 1P.
Barley, *n.* यवः, प्रवेटः.
Barn, *n.* धान्यागारं, कुशूलः.
Barometer, *n.* वातभारमापनयंत्रं, वायुमानयंत्रं.
Baron, *n.* अभिजातवीरः, राजन्यः.
Barrack, *n.* सैन्यावासः, योधागारं.
Barrel, *n.* (of guns) नाडिः-डी, नालिः-ली.
Barren, *a.* वंध्य, मोघ.
Barreness, वंध्यता, वैफल्यं.
Barricade, *n.* प्राचीरः, प्राकारः, *vt.* See obstruct.
Barrier, *n.* वृत्तिः, प्राकारः, सीमा, विघ्नः, अंतरायः.
Barrister, *n.* स्मृतिशास्त्राजीवः, स्वीकृतपक्षसमर्थकः.
Barter, विनिमयः, प्रतिदानं, *v. t., vi.* विनिमे 1A, प्रतिदा 1P.

Base, *a.* नीच, दुष्ट, अपकृष्ट, हीनकुल, कृपण; b. metal कुप्यं; *n.* अधोभागः, मूलं.
Basely, *adv.* नीचतया, अनार्यवत्.
Base-less, *a.* अमूलं, निराधार.
Baseness, *n.* नीचता, दुष्टत्वं, वैजात्यं.
Bashful, *a.* ह्रीमत्, शालीन, भीरु.
Bashfully *adv.* लज्जया, सव्रीडं.
Bashfulness, *n.* लज्जाशीलता, भीरुता, शालीनत्वं.
Basil, *n.* तुलसी, मरुवकः.
Basin, *n.* द्रोणी, तडागः, आलवालं.
Basis, *n.* मूलं; योनिः, आधारः.
Bask, *vi.* आतपं आसेव् 1 A.
Basket, *n.* मंजूषा, पिटकः, करंडः.
Bastard, *n.* जारजः, कुलटासुतः, विजन्मा. *a.* विजात, कृत्रिम.
Bastinade, *n.* लगुडप्रहारः.
Bat, *n.* जतुका, यष्टिः, लगुडः.
Batch, *n.* गणः, संघः, समूहः.
Bate, *vt.* See abate. [प्लवः.
Bath, *n.* स्नानभूमिः, कुंडं; स्नानं, आ-
Bathe, स्ना 2 P., मज्ज् 6 P, अवगाह् 1 A, *v.t.* स्ना c, अभिसिच् c.
Bathos, *n.* भावावनतिः, गंभीरता.
Baton, *n.* अधिकारयष्टिः, सन्मानचिन्हं, अधिकारचिन्हं.
Battalion, *n.* गुल्मः, वाहिनी.
Batten, *vi.* आप्यै 1 A, *vt.* आप्यै c, संवृध् c. [9 P.
Batter, *vt.* मृद् 9 P, चूर्ण् 10, प्रभंज्
Battery, *n.* युद्धयंत्रश्रेणी.
Battle, *n.* युद्धं, समरः, संग्रामः, आहवः; b-array व्यूहः; b-axe परशुः; b-cry सिंहनादः, b-field रणभूमिः. *vi.* युध् 4 A. b-ment, *n.* सच्छिद्रप्राकारः.
Bauble, *n.* अल्पार्थं क्रीडनकं.
Bawd, *n.* कुट्टनी, शंभली.
Bawl, *vi.* आक्रुश् 1 P, उद्घुष् 10.
Bay, *a.* पिंगल *n.* उपसागरः खातं. *vi.* See Bark. Turn to b. अनन्यगतिकतया प्रत्यवस्कंद् 1 P.; to be at b. विपन्नावस्थायां अस्.
Bayonet, *n.* निस्त्रिंशः, लोहनाडी, संगिनी, छुरिका.
Bazar, *n.* आपणः, विपणिः, हट्टः.
Be, *vi.* अस् 2 P, भू 1 P, वृत् 1 A. Be it so भवतु, तथास्तु.
Being, *n.* भावः, सत्ता, स्थितिः; भूतं, सत्त्वः; जन्म, संभवः, उत्पत्तिः; Corporeal b. देही. Supreme b. परमात्मा.
Being, *a.* सत्, वर्तमान. [वेला.
Beach, *n.* (समुद्र) तीरम्, कूलं,
Beacon, *n.* महोल्का, भयविज्ञापकचिन्हं.
Bead, *n.* गुटिका; to be at one's b.s ईशप्रार्थनायां व्यापृ 6 A.
Beak, *n.* चंचुः, तुंडं मुखं.
Beam, *n.* तुला, स्थूणा, किरणः, प्रभा; b. of a balance तुलादंडः; b. less निष्प्रभ, निस्तेजस्; b.y भास्वत्, भासुर; being at one's beam's ends किंकर्तव्यतामूढ-भू 1 P.
Beam, *vi.* विलस् 1P, स्फुर् 6P.
Bean, *n.* माषः, शिंबिकः.

Bear, *vt.* वह् 1P, नी 1P, सह् 1A, उत्पद्c, अनुबंध् 9 P; b. witness to–साक्ष्यं दा 3U, b. company सहचर–भू 1P, b. name नाम धृ 10, व्यपदेशं भज् 1A; b. fruit फल् 1P; b. in mind मनसि कृ 8 P, अनुस्मृ 1P.; b. down *vt.* पराजि 1A; उद्-ध्वंस् 10; b. out समर्थ् 10; b. up सह् 1A.

Bear, *n.* ऋक्षः, भल्लुकः.

Beard, *n.* श्मश्रुः, कूर्चं, मुखरोम.

Beard, *vt.* न्यक्कृ 8U; समक्षं अवज्ञा 9U.

Bearded *a.* श्मश्रुल.

Bearer, *n.* वाहकः, वाही.

Bearing, *n.* अवस्थानं, स्थितिः, वृत्तिः.

Beast, *n.* पशुः, मृगः; b. of prey श्वापदः; b. of burden धुर्यः, धुरीणः.

Beastly, *a.* पशुतुल्य, जघन्य.

Beat, *n.* आघातः, प्रहारः, स्पंदनम्.

Beat, *vt.* तड् 10, प्रह् 1P, भंज् 7P, परा-जि 1P. *vi.* स्पंद् 1A, स्फुर् 6P.; b. about the bush वनं ग्रह् 9P, अप्रस्तुतं आलप् 1P. b. backपराजि 1A; b. down निपत् 1P, (मूल्यं) न्यूनीकृ 8U; b. out घनाघातैः वृध्c; b. time तालं दा 3U.

Beatify, *vt.* सुख् 10 U, आनंदसी-मानं आरुह्c.

Beatific, *a.* अपवर्गहेतु, मोक्षद.

Beatitude, *n.* परमानंदः, मोक्षः, निः-श्रेयसं.

Beau, *n.* सुवेशः, सुभगंमन्यः.

Beauteous, *a.* See 'beautiful'.

Beautiful, *a.* सुंदर, सुभग, मनोज्ञ, रम्य, कांत.

Beautify, *vt.* शुभ्c, भूष् 10U, अलं-कृ 8 U, मंड् 10 U.

Beauty, *n.* सौंदर्यं, सौभाग्यं, लावण्यं, कांतिः, श्रीः.

Becalm, *vt.* See 'Calm'.

Because, *conj.* यतः, यस्मात्, हि, कारणात्, b. of वशतः.

Beck, *n.* संज्ञा, संकेतः.

Beckon, *vt.* शिरसा(हस्तेन वा) संज्ञां दा 3 U, कृ 8U.

Becloud, *vt.* आवृ 8P, तिरोधा 3U.

Become, *vi.* भू 1P, संपद् 4A, वृत् 1A, जन् 4A, युज् Pass., उपपद् 4A.

Becoming, *a.* युक्त, समुचित, अनु-रूप; b. ly यथार्ह, सदृशम्, यथोचितं.

Bed, *n.* शय्या, तल्पं; go to b. स्वप् 2P. शी 2A.; b. of a river पात्रं.

Bed-chamber, *n.* शय्यागृहं.

Bed-sheet, *n.* उत्तरच्छदः.

Bed-stead, *n.* मंचः, पर्यंकः.

Bedew, *vt.* आर्द्रीकृ 8U, प्रोक्ष् 1P.

Bedlam, *n.* उन्मत्तजननिवासः.

Bee, *n.* अलिः, भ्रमरः, मधुकरः; hon-ey b. मधुमक्षिका; b. hive मधुको-षः; b's wax मधुजं, सिक्थं.

Beef, *n.* गोमांसं.

Beer, *n.* यवसुरा-रं.

Be-fall, *vt.* आपत् 1 P, उपस्था 1P; आक्रम् 1P.; *vi.* संपद् 4A, घट् 1A.

Befit, *vt.* See 'Become'.

Befool, *vt.* अतिसंधा 3U, व्यामुह्c.

Before, *adv. prep.* प्राक्, पूर्वं, पुरः,

अग्रे, समक्षं; b.–hand प्रागेव; as b. यथापूर्वं; in times gone b. पुरा.
Befriend, *vt.* अनुग्रह् 9 P, साहाय्यं कृ 8 U.
Beg, *vt.* याच् 1 A, प्रार्थ् 10 A; b.s to say विज्ञापयति; b. favour of अनुनी 1 P; प्रसद् c; b.ing *n.* याच्ञा, प्रार्थना; *vi.* भिक्ष् 1 A.
Beggar, *n.* याचकः, भिक्षुः, दरिद्रः *vt.* दरिद्रीकृ 8U; b.s description वर्णनातीत; b.ly निर्धन, कृपण, नीच, अपकृष्ट; b.y *n.* दैन्यं, कार्पण्यं, दारिद्र्यं, भैक्ष्यं.
Beget, *vt.* जन् c, प्रसू 2 A; b.er जनयिता, जनकः.
Begin, *vt.* आरभ् 1 A, प्रक्रम् 1 A, प्रवृत् c; *vi.* प्रवृत् 1 A; b.er उपक्रमिता, नवच्छात्रः. b.ing प्रारंभः, आदिः, मूलं.
Begird, *vt.* परिवेष्ट् c, परिकृ 8 U.
Begone, *interj.* अपेहि, अपसर.
Beguile, *vt.* वंच् 10, प्रलुभ् c, अतिवह् c.
Behalf, *n.* On or in b. अर्थे, कृते.
Behave, *vi.* आचर् 1 P, वृत् 1 A; well b.ed सुवृत्त, सदाचार.
Behaviour, *n.* वृत्तिः, चरितं, आचारः
Behead, *vt.* मूर्धानं छिद् 7 P.
Behest, See command.
Behind, *adv, Prep.* पृष्ठे, पश्चात् b. the scene नेपथ्ये; from b. पश्चादेत्य, दूरे; b–hand—मंदप्रसर; b. one's back परोक्षं-क्षे.
Behold, *vt.* प्रेक्ष् 1 P, अवलोक् 1 A, दृश् 1 P. b.en उपकारज्ञ; b.er प्रेक्षकः; द्रष्टा.
Behoof, *n.* लाभः, अर्थः, फलं.
Behove, *vt.* यथोचितं कृ 8 U. See 'Become.'
Belabour, *vt.* See Beat.
Belated, व्यतीतकाल, अत्यहप्राप्त.
Belay, *vt.* स्तंभ् c.
Belch, *vt.* उद्गृ; b.ing उद्गारः.
Beleaguer, *vt.* See besiege.
Belie, *vt.* छल् 10 U, मिथ्या कृ 8U, अप-वद् 1 A.
Believe, *vt.* श्रद्धा 3 U, विश्वस् 2 P, संभू c, मन् 4 A; b.er, विश्वासी, श्रद्धालुः, आस्तिकः.
Belief, *n.* विश्वासः, श्रद्धा, बुद्धिः.
Bell, *n.* घंटा; small b. किंकिणी b.metal कांस्यं, b. clapper घंटावादकः, b. the cat असाध्यं साध् 10.
Belle, *n.* सुंदरी, विलासिनी.
Belligerent, *n.* बद्धसमरः, युयुत्सुः.
Bellow, *vi.* तर्द् 1 P, गर्ज् 1 P, नद् 1 P; b.ing गर्जितं, निनादः, गर्जना.
Bellows, *n.* भस्त्रा, चर्मप्रसाविका.
Belly, *n.* उदरं, जठरं, b. ful आकंठ. b–god उदरंभरिः, औदरिकः, b–pinched क्षुत्क्षामोदर.
Belong, *vi.* अस् 2 P. विद् 4 A (with genetive), संबंध् Pass.
Beloved, *a.* प्रियतम, वल्लभतम.
Below, *adv.* prep. अधस्तात्, तले इहलोके.

Belt, *n.* मध्यबंधः, रसना *vt.* परिवेष्ट् 1A.
Bemire, *vt.* पंकेन दुष् c.
Bemoan, *vt.* See Lament.
Bench, *n.* पीठं, विष्टरं, फलकः, b. of justice—विचारासनं, धर्मासनं.
Bend, *vt.* अव-नम् c, b. the brow.-भ्रूभंगं कृ, b. to one's will वशीकृ, *vi.* प्रणम् 1P. b. ing नतिः.
Beneath, *adv. Prep.* See Below.
Benediction, आशिस्; (in a drama) नांदी, स्तवः, स्तुतिः
Benedictory, *a.* मांगलिक;.
Benedictive, *n, a.* मांगलिक, आशीर्लिङ्, आशीरर्थ. [हितं.
Benefaction, *n.* उपकारः, उपकृतिः,
Benefactor, उपकर्ता, अनुग्रहीता हितकर्ता.
Benefice, *n.* धर्मोपदेशकवृत्तिः.
Beneficence, *n.* उपकारशीलता, उपकारः, दया.
Beneficent, *a.* परोपकारक, हितकर, त्यागशील, सदय. [पथ्य.
Beneficial, *a.* हित, सफल, उपकारक,
Benefit, *n.* उपकृतिः, हितं, मंगलं.
Benefit, *vt.* उपकृ 8 U; हितं आवह् 1 P, लाभं दा 3 U.
Benevolence, *n.* उपकारशीलता, शुभेच्छा, उपकृतिः, उदारता, दया.
Benevolent, *a.* हितैषिन्, दयालु. -ly सदय, कृपं, परहितेच्छया.
Benighted, *a.* तिमिराच्छन्न, अंधकारमय, तमोवृत.
Benign, benignant, *a.* दयालु, अनुग्रहशील, हितकारिन्.
Benignity, *n.* सहृदयता, मार्दवं.
Benison, *n.* आशिः, शुभकामना.
Bent, *n.* वक्रता, प्रवणता, प्रवृत्तिः.
Bent, *a.* आनत, आनमित; b. on कृतनिश्चय.
Benumb, *vt.* जडीकृ 8 U, स्तंभ् c.
Bequeath, *vt.* मृत्युपत्रेण दा 3 U, समृ c, प्रतिपद् c.
Bequest, *n.* रिक्थप्रदानं.
Bereave, *vt.* विनाकृ 8 U, वियुज् 10, अपनी 1 P; to be b.ed परिहा pass. वियुज् Pass. [वर्जित.
Bereaved, bereft, *a.* हीन, वियुक्त,
Berry, *n.* गुटिका, गुली.
Berth, *n.* पदं, कर्म, शयनस्थानं; to give a wide b.-दूरे स्था.
Beseech, *v.t.* अनुनी 1P, प्रसद् c, प्रार्थ् 10 A; b.er, *n.* याचकः, अर्थी.
Beseem, *v. t.* See Become. b. ly *a.* युक्त, यथोचित.
Beset, *v. t.* रुध् 7U, परिवेष्ट् 1A, आकुलीकृ 8U, b.ing sin चिराभ्यस्तं पापं, संस्काररूपेण परिणतो दोषः.
Beset, *a.* आकुल, अभिभूत.
Beshrew, *vt.* अमंगलं चिन्त् 10, अभिशप्, 1U.
Beside, *Prep.* पार्श्वे, परितः, असंबद्ध; b. one's-self with joy आनंदपरवश, b. the question अप्रासंगिक. b. the mark लक्ष्यव्यतिक्रांत.
Besides, *prep.* अभ्याधिक, अपिच, किंच.

Besiege, *v. t.* परिरुध् 7U, परिवेष्ट्c; b.er उपरोधकः.
Besmear, *v. t.* आलिप् 6P., दिह् 2U.
Besot, *v. t.* मुह्c, जडीकृ 8U. b.ed. मूढबुद्धि, विमूढ.
Bespangle, *vt.* उपशुभ्c.
Bespatter, *vt.* मलिनीकृ 8 U, क्षुभ्c.
Bespeak, *vt.* सूच् 10, ज्ञाc, आविद्c, कथ् 10.
Best, *a.* अग्र्य, उत्तम, परम; at b. यावत्, पर्यंतं; to the b. of one's capacity, यथाशक्ति; do one's b. यावच्छक्यं प्रयत् 1A; make the b. of यावच्छक्यं हिताय क्लृप्;c; have the b. of it द्वंद्वे जयलाभं कृ.
Bestial, *a.* See Beastly.
Bestir, *vt.* चेष्ट् 1P, प्रयत् 1A, उद्यम् 1A. [निक्षिप् 6P.
Bestow, *vt.* प्रदा 3U, 1P, प्रतिपद्c,
Bestowal, *n.* प्रदानं, प्रतिपादनं.
Bestride, *vt.* आक्रम् 1,4P.
Bet, *n.* पणः, प्रतिज्ञा, *vi.* पण् 1A, दिव् 4P.
Betake, *vt.* आ-श्रि 1U.
Betel, *n.* तांबूली, नागलता,—box तांबूलकरंडकः,-nut पूगं, क्रमुकं.
Betide, *vt.* संभू 1P, संपद् 4A, घट् 1A.
Betimes, *adv.* यथासमयं, काले.
Betoken, *vt.* सूच् 10 U, प्रज्ञाc; b. ing सूचक, वाचक.
Betray, *vt.* परहस्तेषु समृc, विश्वासं व्यभिचर् 1p, सूच् 10U, b.er. विश्वासघातकः, वंचकः.
Betroth, *vt.* वाचा दा 3U. 1P, प्रतिश्रु 5P. b. al वाग्दानं, वाङ्निश्चयः.
Better, *a.* श्रेयस्, साधीयस्-भूयस्, गरीयस्, b. death than disgrace वरं मृत्युर्न पुनरयशः; get the b. of आभिभू 1P; अतिरिच् pass; b. off सुस्थ. *n* (pl) गुरवः, गुरुजनः.
Better, *vt.* साधीयस् संपद्c, वृध्c.
Betterment, *n.* उन्नतिः, संशोधनं.
Between, *prep.* मध्ये, अंतरा, अंतरेण.
Beverage, *n.* पानं, पेयं.
Bevy, *n.* गणः, संघः, कुलं.
Bewail, *vt. vi.* विलप् 1P, अनुशुच् 1P, परिदेव् 1P.
Beware, *vi.* सावधान-अप्रमत्त-भू 1 P.
Bewilder, *vt.* आकुली कृ 8 U, संमुह् c; b.ed व्याकुल, संभ्रांत, विक्लव.
Bewilderment, *n.* संभ्रमः, वैक्लव्यं, व्याकुलत्वं.
Bewitch, *vt.* संमुह् c, वशीकृ. 8 U, मनः हृ 1 P, मंत्रेण वशीकृ. b. ing मोहन, हारिन्. [नं, माया.
Bewitchment, *n.* वशीकरणं, संमोह-
Beyond, *adv, prep.* परतः, पारे, अभ्यधिकं, विदूरे, अतीत्य; b. comprehension अगम्य, दुर्ज्ञेय; b. expectation मनोहरथानामप्यभूमिः, b. measure अतिमात्रं, b. human power अतिमानुषं; living b. one's means आयाधिकव्ययशील; go b. अतिक्रम् 1 P, अतिरिच् Pass.
Bias, *n.* पक्षपातः, अहेतुका प्रवृत्तिः, *vt.* पक्षपात अभ्युपगम्c, दुष्c.

Bibliography, *n.* पुस्तकवर्णनविद्या.
Bibliomania, *n.* दुरापपुस्तकसंग्रहलालसा.
Bicker, *vi.* कलहं कृ 8 U, विवद् 1 A.
Bickering, *n.* कलहः, वाग्युद्धं, डिंबः.
Bicycle, *n.* द्विचक्री.
Bicyclist, *n.* द्विचक्रारोहः.
Bid, *vt.* आदिश् 6 P, आज्ञा०, मूल्यं उद्घुष् 10; b. welcome स्वागतं व्याहृ 1 P; b. adieu or farewell to आपृच्छ् 6 A, आमंत्र् 10 A; b. defiance to धृष् 5 P, आह्वे 1 A.
Bidder, *n.* क्रेता, मूल्यादित्सुः
Bide, *vi.* स्था 1 P, *vt.* सह् 1 A, प्रतीक्ष् 1 A; b.one's time सुयोगप्रतीक्षां कृ.
Biennial, *a.* द्विवार्षिक, द्वैवार्षिक.
Bier, *n.* शवयानं, खाटिः.
Bifold, *a.* द्विगुण, द्वैध. [7 P.
Bifurcate, *vt.* द्विधाकृ 8 U. विभिद्
Big, *a.* स्थूल, विपुल, बृहत्; कठोरगर्भ; संकुल; चंड.
Bigness, *n.* स्थौल्यं, विपुलता.
Bigamy, *n.* (एककाले) द्विभार्यकं, द्विपत्नीधारित्व.
Bigamist, *n.* द्विभार्यः.
Bigot, *n.* धर्मांधः, व्यग्रचित्तः.
Bigotry, *n.* धर्मांधता, अतिनिर्बंधः.
Bile, *n.* पित्तं, मायुः.
Bilingual, *a.* द्विभाषिक.
Bilious, *a.* पैत्तिक, पित्तकर.
Bill, *n.* पत्रं, विक्रयपत्रं, घोषणापत्रं, व्यवस्थापत्रं; चंचुः-चूः, तुंडं. *vt.* चुम्ब् 1 P; परामृश् 6 P.
Billet, *n.* पत्रं, लेख्यं, निदर्शनपत्रं.
Billion, *n.* खर्वः, लक्षकोटिसंख्या.
Billow, *n.* महोर्मिः, तरंगः, कल्लोलः
Billowy, *a.* तरंगित, कल्लोलावृत.
Bimetallic, *a.* द्विधातुचलनविषयक.
Bimonthly, *a.* द्वैमासिक.
Bin, *n.* कुशूलः, धान्यकोष्ठः; Dust-b. धूलिपात्रं.
Binary, *a.* द्विगुणित; द्वैध.
Bind, *vt.* बंध् 8 P; नियम् 1 P; आनह् 4 P; b. together संश्लिष् 10, व्यतिसंज् 1 P, ग्रंथ् 9 P. संयुज् 10; b. one's self प्रतिज्ञा 9 U.
Binding, *a.* अवश्यकार्य; *n.* बंधः, पट्टः, वेष्टनं, ग्रंथपत्राच्छादनं [यंत्रं.
Binocular, *a.* द्विनेत्र *n.* द्विनेत्रप्रेक्षण-
Biographer, *n.* चरितप्रणेता.
Biology, *n.* जीवशास्त्रं, जीवविद्या.
Bipartition, *n.* द्विधाकरणं.
Biped, *n.* द्विपादः, द्विपदः
Birch, *n.* भूर्जः; मृदुत्वचः.
Birchen, *a.* भूर्जनिर्मित.
Bird, *n.* पक्षी, विहगः, खगः, द्विजः; b.'s eye-view स्थूलदर्शनं, विहंगमालोकः
Birth, *n.* जन्म; संभवः, उत्पत्तिः, b. right जन्मतःसिद्धाधिकारः.
Biscuit *n.* द्विर्भृष्टखाद्यं, अपूपः.
Bisect, *vt.* समद्विभागी कृ 8U, तुल्यार्धी कृ 8U, द्विधा खंड् 10 U. [धिकारः
Bishop, *n.* धर्माध्यक्षः; b. ric. धर्मा-
Bit, *n.* खंडः, लवः, ग्रासः; दंशः, दंतपदं; b. of the bridle खलीनः; b. by b. खंडशः, a b. *adv.* अल्पमात्रं.
Bitch, *n.* शुनी; बंधकी.
Bite, *vt.* दंश् 1 P, 10 A, दन्तैः

खंड् 10 U; अधिक्षिप् 6 P; b. the dust (or the ground) मृत्युवेदनां अनुभू 1 P.

Biting, *a.* तीक्ष्ण, प्रखर, मर्मस्पृश्.

Bitter, *a.* कटु, तिक्त; उद्वेजक; कठोर, तीव्र, मर्मभिद्; –ly *adv.* निष्ठुरं, परुषं, अतिमात्रं.

Bitterness, *n.* कटुता, तिक्तता; दुःखातिरेकः; कठोरता; in b. ness of soul शोकविह्वलचेतसा.

Bitumen, *n.* शिलाजतु, गिरिपुष्पकं.

Bivalve, *a.* द्विकोश, द्विपुट.

Biweekly *a.* पाक्षिक, आर्धमासिक.

Black, *a.* कृष्ण; निष्प्रभ, अरोचन; निंद्य, गर्ह्य; b. guard दुर्वृत्त, खल, –ish ईषत्कृष्ण, आनील. b. smith लोहकारः;b.art इंद्रजालः; b. sheep *n.* अधमः; in b.and white लिपिबद्ध; to be in one's b. book असंतोषभाजनं भू 1 P.

Bladder, *n.* मूत्राशयः

Blacken *vt.* कृष्णीकृ 8 U, दुष् c.

Blade, *n.* पत्रं, दलं, फलं; स्कंधास्थिः.

Blain, *n.* स्फोटः, व्रणः.

Blamable, *a.* निंद्य, गर्ह्य, अवद्य.

Blame, *vt.* निंद् 1 P. गर्ह् 1 A, 10; उपालभ् 1 A. *n.* दोषः, अपराधः; गर्हा; आक्षेपः; b. ful दोषार्ह; b. less, *a.* निर्दोष, अनवद्य, विशुद्ध, b. lessness, *n.* अवाच्यता, अनवद्यता; b. worthy, *a.* दोषास्पदं, दूषणीय.

Blanch, *vt.* शुक्लीकृ 8 U..

Bland, *a.* मृदु, सौम्य. *vt.* सांत्व् 10; उपच्छंद् 10; –ishment, *n.* विभ्रमः; चाटुवादः, अनुनयः.

Blank, *a.* पांडु, अलिखित; एकांत; निर्यमक; *n.* शून्यं, रिक्तता.

Blanket, *n.* कंबलः, ऊर्णायुः.

Blaspheme, *vt.* ईश्वरं अवमन् 4 A.

Blasphemy, *n.* पाषंडता.

Blasphemous, *a.* ईश्वरनिंदक.

Blast, *n.* वात्या, प्रभंजनः; *vt.* विनश् c, विहन् 2 P; उद्विज् c.

Blaze, *vi.* प्र-ज्वल् 1 P., प्रदीप् 4 A. *n.* प्रभा, अर्चिः.

Blazon, *vt.* भूष् 10, प्रख्या c. [1 P.

Bleach, *vt.* निर्णिज् 3 U.; धवलतां नी

Bleak, *a.* अतिशीत, शिशिर, निरानंद.

Bleat, *vi.* रेभ् 1 A.

Bleed, *vt. vi.* रक्तं स्रु c.

Blemish, *n.* दोषः, वैगुण्यं, कलंकः, *vt.* दुष् c. [1P., अपक्रम् 1 P.

Blench, *vi.* सहसा संकुच् 6 P., अपसृ

Blend, *vt.* मिश्र् 10, संयुज् 10.

Bless, *vt.* आशास् 1 A., वितृ 1 P; सुखी कृ 8 U.

Blessedness, *n.* धन्यता, कृतार्थता, परमानंदः. [सुखं.

Blessing, *n.* आशिः, वरः, अनुग्रहः;

Blight, *vt.* विफलीकृ 8 U, नश् c, See blast; *n.* अपायः, नाशः.

Blind, *a.* अंध, दृग्विकल; मूढ.

Blind, *n.* तिरस्कारिणी, जवनिका; छद्म; –ly अंधवत्, सहसा, निर्विवेकं; –ness अंधता; मोहः.

Blink, *vi.* निमील् 1 P., निमिष् 6 P., –ing नि(मि(मे)षः, निमीलनं.

Bliss *n.* परमानंदः, धन्यता, अपवर्गः, –ful सानंद, सुखभाज्; –fully सानंदं.

Blister, *n.* त्वक्स्फोटकः.

Blithe, *a.* हर्षशील, सोत्साह.

Bloat, *vt.* श्वि c, आध्मा 1 P; दृप् c. *vi.* स्फाय् 1 A, श्वि 1 P.

Block, *n.* काष्ठं, फलकः; उपरोधः; –head मृत्पिंडबुद्धिः, मूढः.

Block, *vt.* नि-प्रति-अव-रुध् 7U, प्रति-बंध् 9P.

Blocade, *vt.* रुध् 7U. *n.* उपरोधः.

Blood, *n.* रुधिरं, शोणितं, रक्तं; गोत्रं; take one's b. हन् 2 P, c; of whole b. सोदर, समानपितृक; of noble b. अभिजात; of royal b. राजवंश्य; flesh and b. मर्त्यधर्मः; cold b. क्षोभविरहः; hot b. प्र-सं-क्षोभः, b. rising to the cheeks कोपरज्यन्मुखश्रीः. *vt.* रक्तेन लिप् 6 P. cold–b. ed· मंदादर, अनुदार; hot–b. ed चंडकर्मन्; –shot रुधिरारुण; —stained रुधिरप्रदिग्ध; —thirsty रुधिरप्रिय, जिघांसु; —vessel रक्तवाहिनी, धमनी.

Bloody, *a.* रक्ताक्त, नृशंस.

Bloom, *n.* पुष्पं, मुकुलं; b. of life नवयौवनं; रागः, अरुणिमा. *vi.* फुल्ल् 1 P., विकस् 1 P., एध् 1 A.

Blossom, *n.* पुष्पं, कुसुमं, मुकुलं. *vi.* स्फुट् 6 P, प्रफुल्ल् 1 P, विकस् 1 P.

Blot, *n.* अंकः, कलंकः; अयशः, *vt.* दुष् c, लुप् c; b. ing paper मसीशोषणपत्रं.

Blotch, *n.* विस्फोटः.

Blow, *vi.* वह् 1 P, उत्-श्वस् 2 P; *vt.* उत्क्षिप् 6 P, ध्मा 1 P, पूर् 10; b. ing *n.* विकासः; नादः; पूरणं; b. ing hot and cold *a.* अन्यवस्थितचित्त; b. out *vt.* निर्वा c.

Blow-pipe, *n.* धमनी.

Bludgeon, *n.* लगुडः, गदा.

Blue, *a.* नील, श्याम; *n.* नीलिमा; –ish आनील.

Bluff, *a.* उद्धत, परुष.

Blunder, *n.* अतिप्रमादः *vi.* प्रमद् 4 P, स्खल् 1 P. –er *n.* प्रमादी; –ing *a.* प्रमत्त, अनवधान; –ingly, अनवधानतया, सप्रमादं.

Blunt, *a.* मंदधार; मंदधी; अपेशल, अनागरिक; –ly अपेशलं, असभ्यया वाचा; –ness, मंदता, ग्राम्यता.

Blunt, *vt.* कुंठी कृ 8 U. मंदी कृ 8 U, तेजो हृ 1 P. [लिप् 6 P.

Blur, *n.* अंकः, कलंकः, *vt.* दुष् c,

Blurt, *vt.* असमीक्ष्य वद् 1P, प्रलप् 1P.

Blush, *vi.* लज्ज् 1 A, ह्री 3 P, अरुणीभू, *vt.* अरुणी कृ 8U. *n.* अरुणिमा, कपोलरागः; लज्जा; –ing *a.* प्रफुल्ल, लज्जित.

Bluster, *vt.* गर्ज् 1 P, विकत्थ् 1 A, तर्ज् 10 A; –er *a.* विकत्थनशील, कलहकार, –ing *n.* गर्जनं, उत्क्रोशः.

Boar, *n.* वराहः, सूकरः.

Board, *n.* फलकः; अन्नं; परिषद्; नौकातलपृष्ठं; on b. नौकारूढ; to go on b. a ship–पोतं अधिरुह् 1 P; b. er क्रीतनिवासाहारः; b. ing

B. house निवासाहारगृहं.
Boarish, *a.* निष्ठुर, असभ्य.
Boast, *vi.* विकत्थ् 1 A, आत्मानं श्लाघ् 1 A. –ful, *a.* विकत्थनशील; –fully सविकत्थनं, सदर्पं; –ing *n.* आत्मश्लाघा, विकत्थनं.
Boat, *n.* तरी, नौः, पोतः; –man नाविकः; –swain कर्णधारः.
Bob, *n.* कुंडलं, आघातः.
Bobbin, *n.* तंतुकीलः.
Bob-tail, *n.* खंडपुच्छं. Rag, tag and b. पृथग्जनाः, क्षुद्रजनाः.
Bode, *vt.* शुभाशुभं सूच् 10 or आविद् c; –ment उत्पातः; निमित्तं.
Bodice, *n.* कंचुलिका, कूर्पासकः.
Bodkin, *n.* सूचिः-ची, वेधनिका.
Body, *n.* शरीरं, देहः; कायः, वपुः; कश्चिज्जनः, वस्तु; संघः, व्रजः; in a b. मिलित; *adv.* संघशः.
Bodily, *adv.* सांगं, साकल्येन, अशेषं.
Body-guard, *n.* आसन्नपरिचारकः.
Bog, *n.* अनूपः, पंकभूः.
Boggle, *vt.* आशंक् 1 A, संदिह् 2 U.–er *n.* दोलायमानमतिः,शंकितः.
Boggy, *a.* पंकिल, अनूप.
Boil, *vi.* क्वथ् 1 P; सं-प्र-क्षुभ् 4 P.; *vt.* पच् 1 P.
Boil, *n.* विस्फोटः, पिटिका, गंडः
Boisterous, *a.* गर्जनशील; कलहकारिन्; प्रचंड, उग्र, –ly प्रचंडं, उत्कटं; सकोलाहलं.
Boisterousness *n.* प्रचंडता, साहसित्वं.
Bold, *a.* धीर, साहसिक, धृष्ट, प्रकट.
Boldly, *adv.* धीरं, धृष्टतया.
Boldness, *n.* शौर्यं, निर्भयत्वं, साहसं, धृष्टता.
Bole, *n.* प्रकांडः, स्कंधः.
Bolster, *n.* उपधानं, आधारः, *vt.* संस्तंभ् c, समालम्ब् 1 A.
Bolt, *n.* अर्गला, कीलः-लं, तडिदुल्लासः; *vt.* सार्गलं कृ 8 U. *vi.* सहसा निःसृ 1 P.
Bomb, *n.* लोहमयाग्निगोलः.
Bombard, *vt.* दहनास्त्रेण अवमृद् c.
Bombast, *n.* परिधानपुष्टिद्रव्यं; उत्कटध्वनिः, दर्पवाक्यं.
Bombastic,–al *a.* निःसार, दर्पाध्मात.
Bonafide, *a.* यथार्थ, अव्याज.
Bond, *n.* बंधः, जालं; संबंधः; प्रतिज्ञालेखः, समयः.
Bondage, *n.* दास्यं, बंधनं.
Bondsman, *n.* दासः, क्रीतदासः.
Bone, *n.* अस्थि; pick a b. with कलहं कृ 8 U; a b. of contention विवादविषयः
Bon-fire, *n.* आनंदसूचकोऽग्निः.
Bonny, *a.* सुंदर, चारु, सुप्रीत.
Bonnet, *n.* ललनाशिरस्कं.
Bonus, *n.*अधिवेतनं,अतिरिक्तलभ्यांशः.
Bony, *a.* अस्थिमय, अस्थिमत्.
Booby, *n.* जडधीः, मूढः.
Book, *n.* पुस्तकं, ग्रंथः, प्रबंधः, –mate सहाध्यायी, –keeper. आयव्ययलेखकः, –learning पठनं; –ish पुस्तकपर; –worm *n.* ग्रंथवाचनासक्तः, without b. स्मृतिबलेन; bring to b. आत्मशुद्धिं व्याहृ c or कृ c.
Boon, *n.* वरः, प्रसादः, *a.* विहासिन्;–

companion *n.* सहूपायी.
Boor, *n.* ग्राम्यः, नागरिकेतरः; –ish ग्राम्य, असभ्य.
Boot, *n.* पादुका, उपानत्; लाभः, अर्थः.
Boot-less, *a.* निष्फल, मोघ, व्यर्थ.
Booth, *n.* औपकार्या, मंडपः.
Booty, *n.* लोत्रं, लुंठनधनं.
Borax, *n.* रसशोधनः, विडं.
Border, *n.* पर्यंतः, परिसरः, *vi.* उपांते वृत् 1 A. or स्था 1 P. *vt.* पर्यंते निविश् c;–ing *a.* प्रत्यन्त, सामन्त, पर्यंतस्थ.
Bore, *n.* छिद्रं, रंध्रं, सुषिरं. *vt.* व्यध् 4 P;–er *n.* वेधकः, वेधनी.
Born, *a.* जात, उत्पन्न. b. with a silver–spoon in the mouth. गर्भेश्वर.
Borne, *a.* ऊढ, नीत.
Borrow, *vt.* ऋणं कृ 8 U; अनुकृ 8 U.–ed *a.* याचित, देय, कृत्रिम.
Borrower, *n.* ऋणकारी.
Bosom, *n.* वक्षः; रहस्यं, अभ्यंतरं, हृदयं; स्तनः; -friend सखा, प्रियबंधुः.
Boss, *n.* गंडः.
Botany, *n.* उद्भिद्विद्या; वनस्पतिशास्त्रं.
Both, *pron. a.* उभौ-उभे, उभयं.
Bother, *vt.* क्लिश् 9 P, पीड् 10, *n.* क्लेशः, बाधा.
Bottle, *n.* काचकूपी, पात्रं.
Bottom, *n.* तलं, अधोभागः; मूलं, कारणं; *vi.* आलंब् 1 A.
Bottomless, *a.* अगाध, अतलस्पर्श.
Bough, *n.* शाखा, विटपः.
Boulder, *n.* स्थूलोपलः.
Bounce, *vi.* प्रपत् 1 P, उत्प्लु 1 A; *n.* आघातः, प्रतिफलनं.
Bound, *n.* पर्यंतः, प्लवः, आक्रमः, उत्पतनं. *vt.* नियम् c, *vi.* उत्प्लु 1 A. –less, *a.* अनंत, अपार, निःसीम, निरवधि.
Boundary, *n.* सीमा, प्रांतः, मर्यादा.
Bounden, *a.* अवश्यकार्य.
Bounteous, *a.* उदार, वदान्य, मुक्तहस्त, –ly अत्युदारं, मुक्तहस्तं.
Bountiful, *a.* See Bounteous.
Bounty, *n.* औदार्यं, वदान्यता, प्रदानं.
Bouquet, *n.* पुष्पस्तबकः, कुसुमगुच्छः
Bourn, *n.* मर्यादा, पर्यंतभूः.
Bout, *n.* वादः, पर्यायः; drinking b. सपीतिः.
Bovine, *a.* गव्य, गोसदृश.
Bow, *vi.* प्र-अव-नम् 1 P, अभिवद् c, वन्द् 1 A; b. to प्रमाणी कृ 8 U. *vt.* प्रह्वी कृ 8 U, अव-वि-नम् c; *n.* प्रणामः, नमस्कारः; धनुः, चापः.
Bowels, *n.* अंत्राणि; अभ्यंतरं; गर्भः.
Bower, *n.* कुंजः, लतामंडपः.
Bowery, *a.* लतावृत.
Bowl, *n* काष्ठगुलिका, भाजनं; कंदुकः.
Bow-man, *n.* धनुर्धरः, धन्वी, चापभृत्.
Bow-string, *n.* ज्या, ज्यागुणः.
Bow-shot, बाणगोचरः, शरक्षेपावधिः.
Box, *n.* पेटिका, संपुटः, मंजूषा; मुष्टिप्रहारः; *vi.* मल्लयुद्धं कृ 8 U; *vt.* मुष्टिना प्रहृ 1 P; निधा 3U, निविश् c.
Boxer, *n.* बाहुयोधी.

Boy, *n*. कुमारः, शिशुः, बालः, –hood कौमार्यं, बाल्यं, शैशवं; b. ish, बालिश; मुग्ध, बालसदृश.

Brace, *n*. युग्मं, युगं; बंधः, *vt*. बंध् 9 P, पुष्टिं आवह् 1 P, अन्वाजे कृ 8 U.

Bracelet, *n*. वलयं, कंकणं; बाहुत्राणं.

Bracket, *n*. नागदंतः; अर्धचंद्रद्वयं.

Brackish, *a*. क्षार, ईषल्लवण.

Brag, *vi*. विकत्थ् 1 A; *n*. आत्मश्लाघा, विकत्थनं.

Braggart, braggadocio, *n*. शूरंमन्यः, अवलिप्तः *a*. विकत्थनशील आत्मश्लाघामुखर.

Brahmin, *n*. ब्राह्मणः, द्विजः, विप्रः a pseudo-b. ब्राह्मणब्रुवः, ब्रह्मबंधुः.

Brahmanical, *a*. ब्राह्म.

Braid, *n*. वेणी, केशबंधः; *vt*. वेणीं कृ 8 U, केशान् संहृ 1 P.

Brain, *n*. मस्तिष्कं; बुद्धिः, मतिः.

Brainless, *a*. मतिहीन, मंदबुद्धि.

Brake, *n*. कंटकः, गहनं, खलीनः, चक्रस्तंभकीलः.

Bramble, *n*. कंटकः, गुल्मः, गोक्षुरः.

Bran, *n*. तुषः, धान्यत्वक्, बुसं.

Branch, *n*. शाखा, विटपः; उपनदी; अपत्यं, *vi*. शाखारूपेण विस्तृ pass., root and b. समूलं, –y *a*. शाखामय, विस्तीर्ण.

Brand, *n*. उल्का, भासुरखड्गः, लांछनं *vt*. तप्तलोहांकित–कृ 8 U.; b.-new, समुज्ज्वल, अभिनव.

Brandish, *vt*. परिभ्रम्c, नृत्c, उल्लस्c.

Brandy, *n*. सुरा, आसवं, मद्यं.

Brangle, *n*. कलहः, व्याक्रोशः.

Brass, *n*. पित्तलं.;–y *a*. पित्तलमय.

Brave, *vt*. धृष् 9 P, भर्त्स् 10 A, *a*. शूर, विक्रांत, ओजस्विन्.

Brave, *n*. साहसिकः, समाह्वानं.

Bravely, *adv*. विक्रांतं, शौर्येण.

Bravery *n*. वीर्यं, पराक्रमः, शौर्यं,

Bravo, *interj*. साधु! *n*. घातकः, आततायी.

Brawl, *vi*. विवद् 1 A; विग्रह् 9 U. *n*. कलहः, कलिः.

Brawn, *n*. स्नायुः, –y मांसल, दृढांग.

Bray, *vi*. चीत्कारशब्दं कृ 8 U. –ing गर्दभशब्दः, चीत्कारः.

Brazen, *a*. निर्लज्ज, धृष्ट; b.-faced निरस्तत्रप, वीतव्रीड.

Brazier, *n*. ताम्रकारः; कांस्यकारः.

Breach, *n*. छिद्रं, भेदः; अतिक्रमः;

Bread, *n*. अपूपः, अन्नं; b. and butter जीविका.

Breadth, *n*. विस्तारः, परिणाहः.

Break, *vt*. भंज् 7P, मृद् 9P; अतिक्रम् 4P. उल्लंघ् 10; भिद् 7U, विदृ 9P; उच्छिद्c, *n*. विच्छेदः, खंडः, –age भंगमूल्यं;–er भंजकः, रोधकः; –ers भंगश्रेणिः, कल्लोलमाला.–neck प्रपातः *a*. घोर, विषम; –water सेतुः, वारिबंधः, –fast प्रातराशः. –down. *vi*. ध्वंस् 1 A, आसद् 1P.-ground प्रारभ् 1 A,–into दृम्c, विनी 1P.–loose बंधनात् भ्रंश् 1 P. –off सहसा विरम् 1P; –out निर्गम् 1 P. --with (सौहार्दं) खंड् 10, -of day प्रभातं.

Breast. *n*. उरः, स्तनः, हृदयं, –plate

उरस्त्राणं; make a clean b. of हृद्गतं कार्त्स्न्येन प्रकाश् c.

Breath, *n.* श्वासः, प्राणाः; holding the b. प्राणायामः; विरामः; in the same b. युगपत्; –less. प्राणहीन,

Breathe, *vi.* श्वस् 2 P; जीव् 1 P. आश्वस्; b. the last मृ 6 A. *vt.* उदीर् c.

Breech, *n.* नितंबः, कटिदेशः; b-es. कटिवसनं, शाटकः.

Bred, *a.* जनित; संवर्धित; well-b. सुविनीत; ill-b. दुराचार.

Breed *vt.* जन् c; पुष् 9 P or c. *n.* कुलं; अपत्यं, सजातशावकगणः, –er. जनकः, पोषकः, –ing पोषणं, शिक्षणं; of good b. ing सुविनीत.

Breeze, *n.* मंदवातः, अनिलः.

Breezy, *a.* वायुसंचालित.

Brethren, *n.* बंधुवर्गः, बंधुता.

Brevity, *n.* संक्षेपः, संहारः, अल्पत्वं.

Brew, *vt.* (यवसुरं) पच् 1 P; प्रचित् 10.

Brewery, *n.* यवसुरापचनस्थानं.

Bribe, *n.* उत्कोचः, आमिषं, *vt.* उत्कोचदानेन वशीकृ 8 U.

Bribery, *n.* उत्कोचव्यवहारः.

Brick, *n.* इष्टका; –kiln आपाकः; –layer लेपकः. –work इष्टकाचितं.

Bridal, *n.* विवाहोत्सवः. *a.* वैवाहिक.

Bride, *n.* नववधूः; कन्या; –groom वरः, परिणेता.

Bridge, *n.* सेतुः.

Bridle, *n.* वल्गा, निग्रहः, संयमः, *vt.* यम् 1P. संग्रह् 9P.

Brief, *a.* संक्षिप्त; अचिर; स्वल्प, *n.* संग्रहः, सारपत्रं; to be b. किंबहुना; –ly *adv.* संक्षेपतः; अचिरेण.

Briefness, *n.* संक्षेपः; परिमितता.

Briar, Brier, *n.* कंटकगुल्मः, गोक्षुरः.

Briery, *a.* कंटकित, कंटकावृत.

Brigade, *n.* चमूः, सैन्यदलं.

Brigand, *n.* दस्युः, लुंठकः.

Bright, *a.* भास्वत्, तेजोमय, उज्ज्वल, मनोहर; विश्रुत, निपुण.

Brighten, *vt.* उद्भास् c, उद्-दीप् c, *vi.* विशदी भू 1 P. प्रसद् 1 P.

Brightly *adv.* भासुरं, विमलं, तेजसा.

Brightness, *n.* दीप्तिः, तेजः, भासुरत्वं.

Brilliance, *n.* See Brightness.

Brilliant, *a.* See Bright.

Brim, *n.* कंठः, मुखं; दशा; to the b. आकंठं, –over परिवह् 1 P; –ful *a.* परिपूर्ण.

Brimstone, *n.* गंधकः.

Brindle, *n.* चित्रता, शबलत्वं.

Brine, *n.* लवणजलं, अश्रु.

Bring *vt.* आनी 1 P. आवह् 1 P; प्राप् c. –about घट् c. संपद् c. –back प्रत्याहृ 1 U. –down अवनम् c, –forth उत्पद् c, प्रसू 2 A; –forward उपन्यस् 4 P., –out प्रकाश् c, –together समानी 1 P, आनम् c, –up संवृध् c, पुष् c, –to light प्रकाश् c, प्रकटी कृ 8 U. –to pass घट् c, साध् c, –to an end समाप् c, –to ruin विनश् c.

Brink, *n.* प्रांतः, तटं, धारा.

Briny, *a.* क्षार.

Brisk, *a.* सोत्साह; चपल; तीव्र.
Briskly, *adv.* चापल्येन, तीव्रं.
Briskness, *n.* लाघवं, शीघ्रता, तेजः.
Bristle, *n.* शूकः, रोम; *vi.* रोमांचित-भू 1 P.
Bristling, *a.* पुलकित, रोमांचित.
Brittle, *a.* भंगुर, सुखभेद्य.
Broach, *n.* शूलः, शंकुः *vt.* अपावृ 8U.
Broad, *a.* विशाल, पृथु, आयत; उदार, in b. daylight देदीप्यमाने सवितरि, –awake *a.* प्रबुद्ध;– breasted व्यूढोरस्क, –ness *n.* आयामः, विशालता, –cast, *adv.* मुक्तहस्तं, विपुलं, -sword *n.* कृपाणः.
Brocade, *n.* कार्मिकं वस्त्रं.
Brochure, *n.* लघुपुस्तकं.
Broil, *vi.* पच् pass; संक्षुभ् c. *n.* कलहः, तुमुलं. [ग्राश.
Broken–hearted, *a.* शोकाकुल, भ-
Broker, *n.* परार्थे क्रयविक्रयप्रयोजकः; –age कार्यनिर्वहणमूल्यं.
Bronze, *n.* See Brass.
Brooch, *n.* वक्षोभूषा, उरोरत्नं.
Brood, *vi.* शरीरोष्मणा स्फोटोन्मुखं कृ 8U; निध्यै 1P. *n.* प्रजा.
Brook, *n.* प्रवाहः, निर्झरः, *vt.* तितिक्ष् 1A. मृष् 4P. 10 U.
Broom, *n.* संमार्जनी.
Broth, *n.* सूपः, यूषं.
Brothel, *n.* गणिकागृहं.
Brother, *n.* भ्राता, सहोदरः; सहकारी.
Brotherhood, *n.* भ्रातृत्वं, बंधुता; समाजः.
Brother-in-law *n.* श्यालः (wife's brother), देवरः (Husband's brother).
Brow, *n.* भ्रूः, ललाटं; knit the b.s भ्रुकुटिं बंध् 9 P. –beat भ्रूभंगेन तर्ज् 10 A.
Brown, *a.* कपिश, पिंगल; –study *n.* अन्यमनस्कता, –ish *a.* आपिंगल, –ness *n.* कपिलवर्णः.
Browse, *vt.* चर्व् 1P, लंघ् 10, *n.* किसलयः, नवपल्लवः. [व्रणः.
Bruise, *vt.* क्षण् 8U, मृद् 7P. *n.* क्षतं,
Brunt, *n.* आघातः, संरंभः, संघट्टः. b. of battle रणधुरा.
Brush, *n.* मार्जनी, तूलिका; *vt.* मृज् 2 P, घर्षणेन शुध् c; *vi.* चपलं सृप् 1 P.
Brushy, *a.* लोमश, शूकावृत.
Brusque, *a.* ग्राम्य, अपेशल, मंद.
Brutal, brutish, *a.* नृशंस, पशुवृत्ति.
Brute, *n.* पशुः, नरपशुः, अधमः.
Brutally, *adv.* क्रूरं, पशुवत्.
Bubble, *n.* बुद्बुदः; निःसारवस्तु; आभासः.
Bubo, *n.* गंडः, ग्रंथिः.
Bubonic, *a.* गंडोपलक्षित; –fever ग्रंथिज्वरः.
Buck, *n.* हरिणः, मृगयुवा, सुभगंमन्यः.
Bucket, *n.* पात्रं, द्रोणी.
Buckle, *n.* कुड्मपः, संग्रथनं, *vt.* संदंश् c; ग्रंथ् 9 P.
Buckler, *n.* फलकः, चर्म.
Bud, *n.* मुकुलः-लं, कलिका, प्ररोहः.
Budge, *vi.* प्रचल् 1 P.
Budget, *n.* शाणपुटः; कोशः; आय-

व्ययगणनापत्रं.
Buff, *n.* महिषचर्म, पांडुवर्णः.
Buffalo, *n.* महिषः, सैरिभः; she–b. महिषी.
Buffer, *n.* आघातमंदीकरणपुटं.
Buffet, *n.* मुष्टिप्रहारः; चपेटा; *vt.* मुष्टिना तड् 10.
Buffoon, *n.* विदूषकः; वैहासिकः.
Buffoonery *n.* परिहासः, नर्म.
Bug, *n.* मत्कुणः; -bear, *n.* भीषणं, संत्रासहेतुः
Bugle, *n.* काहलः–ला; व्याधशृंगं.
Build, *vt.* निर्मा 2 P, बंध् 9 P., रच् 10.
Building, *n.* हर्म्यं, गृहं, रचना.
Bulb, *n.* कंदः, गोलमूलं; b. ous, *a.* कंदाकार, कंदमय.
Bulge, *vi.* आध्मात–भू 1 P; मध्ये स्थूलतां या 2 P. [भागः.
Bulk, *n.* परिमाणं, स्थूलता, प्रधान-
Bulky, *a.* स्थूल, महाकाय, स्थूलाकार.
Bull, *n.* वृषभः, ककुद्मान्; b.'s eye *n.* गवाक्षः, वातायनं.
Bullock, *n.* See Bull.
Bullet, *n.* सीसकगुलिका.
Bulletin, *n.* अधिकारिकृतं प्रकाशनं.
Bullion, *n.* अनाहतं स्वर्ण-रजतं.
Bully, *n.* शूरंमन्यः, गेहेनर्दी; कलहकारी. *vt.* तर्ज् 10 A. भर्त्स् 10 A.
Bulwark, *n.* प्राकारः; आश्रयः; रक्षणसाधनं.
Bumper, *n.* आमुखपूर्णं पात्रं; चषकः; b. crops, *n.* प्रभूतसस्यागमः; b. house जनाकीर्णं प्रेक्षागृहं.
Bumpkin, *n.* ग्राम्यः, जानपदः.
Bunch, *n.* गुच्छः, ग्रंथिः; संघातः; *vi.* पिंडी भू 1 P. [हृ 1 P.
Bundle, *n.* भारः, कूर्चः; *vt.* समा
Bungle, *vi.* अनिपुणं कार्यं निर्वह् c; *n.* प्रमादः; –er *n.* अकुशलः, अकृतहस्तः.
Buoy, *vt.* उत्तंभ् c, समालंभ् 1 A; life-b. *a.* तरणसाधनं.
Buoyancy, *n.* लाघवं, प्लवनशीलता.
Burden, *n.* भारः; पीडा; ध्रुवपदं; beast of b. धुर्यः, धुरीणः, *vt.* भारं न्यस् 4 P; b. ed *a.* भाराक्रांत.
Burdensome, *a.* दुर्वह, गुरु, पीडाकर.
Bureau, *n.* कार्यालयः, कर्मचारिसमूहः.
Bureaucracy, *n.* राजपुरुषैकसत्ता, अधिकारनिविष्टशासनपद्धतिः.
Bureaucrat, *n.* विभागीयप्रधानकर्मचारी.
Burgh, *n.* पुरं; b. er, burgess पौरः, पुरप्रतिनिधिः; b. ership पौराधिकारः.
Burglar, *n.* संधिचौरः, भित्तिभेदकः.
Burglary, *n.* संधिचौर्यं, चौर्यं.
Burgomaster, *n.* नगराधिकारी.
Burial, *n.* निखननं, भूमिसमर्पणं.
Burlesque, *n.* गभीरपरिहासः, *a.* परिहासकरः.
Burley, *a.* स्थूल, दृढ, साटोप.
Burn, *vt.* दह् 1, मुष् 9 P. *vi.* दह् pass. ज्वल् 1 P.
Burner, *n.* दाहकः, ज्योतिर्जालावरणं.
Burning, *n.* दाहः, *a.* दाहक, चंड, b. ground श्मशानं, b. glass सूर्य-

कांतकः.
Burnish, *vt.* उन्मृज् 2 P. तिज् c, *vi.* चकास् 2 P.
Burrow, *n.* बिलं, विवरं, *vi.* बिले वस् 1 P.
Burst, *vi.* सहसा स्फुट् 6 P, उद्भिद् pass. *vt.* स्फुट् c, *n.* स्फोटः, भेदः.
Burthen, *n.* See Burden.
Bury, *vt.* भूमौ निखन् 1 P. निगुह् 1P.
Bush, *n.* गुल्मं, क्षुपः, स्तंबः, beat about the b. अप्रस्तुतं अनुसंधा 3P.
Bushy, *a.* गुल्मावृत, घन; लोमश.
Busily, *a.* अतंद्रितं, व्यग्रतया.
Business, *n.* व्यापारः; कार्यं; अर्थः; जीविका; a man of b. कार्यकुशलः.
Bust, *n.* ऊर्ध्वकायप्रतिमा.
Bustle, *n.* संभ्रमः; कोलाहलः; *vi.* चांचल्यं भज् 1U, चेष्ट् 1A.
Busy, *a.* व्यापृत, उद्यमशील, *vt.* व्यापृ c, -body *n.* पराधिकारचर्चकः, छिद्रान्वेषी.
But, *prep.* विना, ऋते, विहाय, मुक्त्वा; *adv.* केवलं, एव, *conj.* तु, पुनः; not only b. न केवलं-अपि.
Butcher, *n.* सौनिकः; *vt.* विशस् 1P. हिंस् 7P; -y *n.* विशसनं.
But-end, *n.* स्थूलाग्रं, स्थूलकोटिः.
Butt, *n.* स्थूलाग्रं; लक्ष्यं; उपहासास्पदं; आघातः; *vt.* शिरसा हन् 2 P.
Butter, *n.* नवनीतं; clarified b. घृतं, सर्पिः, आज्यं; b. milk तक्रं; b. fly चित्रपतंगः.
Buttock, *n.* नितंबः, श्रोणिः, श्रोणी.
Button, *n.* कुड्मलः, b. hole गंडाधारः, *vt.* संग्रंथ् 9 P, गंडेन बंध् 9 P.
Buttress, *n.* वप्रं, उपभित्तिः, आश्रयः.
Buxom, *a.* विलसनशील, सोत्साह; -ly *adv.* सानंदं, ललितं, *n.* -ness, विलासः, लीला.
Buy, *vt.* क्री 9 P.
Buzz, *vi.* गुंज् 1 P., विरु 2 P. -ing *n.* गुंजितं, कलरवः.
By, *Prep.* (Expressed by instru. or ablative case). Day by day अनुदिनं; one by one एकैकशः. b. and b. अचिरात्; by the bye, प्रसंगेन, अपरंच; by one's self रहसि, निभृतं; by God ईश्वरस्मरणपुरःसरं; by degrees क्रमशः; by hundreds शतशः, by-gone अतीत; by-stander प्रेक्षकः; पार्श्वस्थः; by-word वाक्यं, आभाणकः.

C

Cab, *n.* एकाश्वयानं.
Cabal, *n.* गुप्तमंडलं; गूढमंत्रणा; *vi.* निभृतं मंत्र् 10 A, कूटार्थं संमिल् 6P.
Caballer, *n.* गूढमंत्रणकृत्; भेदकरः.
Cabala, *n.* गुप्तविद्या, -ic निगूढार्थ.
Cabbage, *n.* हरितशाकं.
Cabin, *n.* कुटी, अंतःशाला; नौकान्तर्गृहं.
Cabinet, *n.* अन्तर्गृहं; अन्तःसभा; संपुटः; रत्नकोष्ठं.
Cable, *n.* नौरज्जुः; -ed रज्जुनियंत्रित.
Cackle, *n.* कूजनं; प्रलपितं; *vi.* कूज् 1 P. कलं रु 2 P. [रोहः.
Cadence, *n.* पातः, स्वरसंक्रमः, अवरोहः.

Cadet, *n*. अनुजः, युद्धकौशलशिक्षार्थी.
Cage, *n*. पंजरः, आवरणं; कारागृहं. *vt*. पंजरे निरुध् 7 U. बंध् 9 P.
Cairn, *n*. समाधितलं, स्तूपः.
Caitiff, *n*. *a*. खलः, नीचः, नराधमः.
Cajole, *vt*. चाटुवाचा अतिसंधा 3 U. अनुनी 2 P. उपच्छंद् 10.
Cajolery, *n*. चाटूक्तिः; छलं.
Cake, *n*. अपूपः, *v*. पिंडी भू 1 P.
Calamity, *n*. व्यसनं; अनर्थः, विपत्तिः, दैवदुर्विपाकः.
Calamitous, *a*. विपज्जनक, कष्टकर.
Calcine, *vt*. भस्मीकृ 8 U, प्रतीवापं कृ.
Calculate, *vt*. गण् 10, संख्या 2 P. चिंत् 10.
Calculation, *n*. गणना, संख्यानं, गुणनं.
Calculus, *n*. अश्मरी; मूत्रकृच्छ्रं; गणनाप्रणाली. Differential c. सूक्ष्ममानगणितं; Integral c. समाहारगणितं.
Caldron, *n*. उखा, स्थाली, कटाहः.
Calendar, *n*. पंचांगं, पंजी.
Calends, *n*. प्रतिपद्, पक्षतिः.
Calf, *n*. वत्सः, तर्णकः; जंघापिंडः.
Calibre, *n*. छिद्रं; न्यासः; प्रज्ञोपचयः.
Calico, *n*. चित्रितकार्पासपटः.
Caligraphy, *n*. शोभनलेखनकला.
Calix, *n*. पुष्पगर्भः, उपदलं, पुष्पच्छदः
Call, *vt*. आह्वे 1 P., अभिधा 3 U., *n*. आह्वानं, अभिगमः; प्रयोजनं. –ing *n*. वृत्तिः, व्यवसायः; c. at आभिगम् 1 P; c. back निरस् 4 P, प्रत्याह्वे 1 P; c. for अर्ह् 1 P; c. forth उद्यज c; प्रकाशतां नी; c. in प्रतिसंहृ 1 P; c. off अन्यतः चल् c, c. on उपस्था 1 P; c. out उत्कुश् 1 P; c. to account अनुष्ठितस्य निवेदनं कृ c; c. to mind स्मृ 1 P. मनसि कृ 8 U; c. up प्रबुध् c; c. upon अभ्यर्थ् 10 A, याच् 1 A.
Callous, *a*. कठिन, कठोर; धृष्ट; –ness काठिन्यं; निःसंज्ञता.
Calm, *a*. प्रशांत, स्थिर, प्रसन्न, निष्कंप, अनाकुल; to be c. प्रसद् 1 P. शम् 4 P. *n*. स्तिमितता, शांतिः, प्रसादः, *vt*. उपशम् c, प्रसद् c, –ly *adv*. निश्चलं, प्रशांतं, –ness *n*. प्रशांतिः, निर्विकारता, प्रसादः, निर्वातत्वं.
Calorific, *a*. तापकर, दाहजनन.
Calumniate, *vt*. परिवद् 1 P. मृषा दुष् c. [अभ्यसूयकः.
Calumniator, *n*. परिवादरतः, निंदकः,
Calumnious, *a*. निंदात्मक, अभ्यसूयक; –ously *adv*. साभ्यसूयं, सापवादं.
Calumny, *n*. परिवादः, पैशुन्यं, मिथ्याभियोगः.
Calve, *vt*. वत्सं सू 2 A, विजन् 4 A.
Calx, *n*. भस्म, चूर्ण, पौष्पकं.
Calyx, *n*. पुष्पगर्भः, पुष्पकोशः.
Cambric, *n*. अंशुकं, दुकूलं.
Camel, *n*. उष्ट्रः, क्रमेलकः.
Camera, *n*. प्रकाशलेखनपेटिका; in camera गुप्तं, एकांतिकं.
Camlet, *n*. ऊर्णावस्त्रं, ऊर्णायुः.
Camp, *n*. सेनानिवेशः; शिबिरं; *vt*. सैन्यं निविश् c.
Campaign, *n*. समदेशः, युद्धकालः.
Camphor, *n*. कर्पूरः, घनसारः. –at–

ed, कर्पूरसंमिश्र.
Can, *n.* कंसः, चषकः, *vt.* शक् 5 P, प्रभू 1 P. 10,
Canal, *n.* प्रणाली, कुल्या.
Cancel, *vt.* विलुप् 6P. or c, निरस् 4P.
Cancer, *n.* कर्कटः, कर्कः; विस्फोटः.
Candid, *a.* निष्कपट, स्फुटवादिन्, ऋजु, शुचि, –ly *adv.* निर्व्याजं, सरलं; –ness *n.* आर्जवं; निर्व्याजता, सारल्यं.
Candidate, *n.* अर्थी, पदान्वेषी.
Candle, *n.* वर्तिः, दीपिका; –stick दीपवृक्षः.
Candour *n.* सरलता, दाक्षिण्यं, विमलात्मता, औदार्यं.
Candy, *n.* शर्करा, सितोपला, *vt.* खंडीकृ 8 U. *vi.* श्यै 1 A, घनीभू 1 P.
Cane, *n.* वेतसः, वेत्रः, वेत्रयष्टिः; sugar c. इक्षुदंडः, *vt.* वेत्रेण तड् 10 or आहन् 2 P.
Canine, *a.* कुक्कुरीय; c. appetite अतिगर्धा, c. tooth दष्टांकुराः.
Canker, *n.* विद्रधिः, व्रणः, *vt.* विनश् c, दुष् c, *vi.* विली 4 A, दुष् 4 P.
Cannibal, *n.* नरमांसादः, क्रव्यादः, राक्षसः; –ism *a.* क्रव्याशित्वं.
Cannon, *n.* गुलिप्रक्षेपणास्त्रं; –ball *n.* आग्नेयास्त्रं.
Canoe, *n.* उडुपः, प्लवः;
Canon, *n.* विधिः, शास्त्रं, धर्मशास्त्रं. –ical *a.* वैधिक; –ically *adv.* विधिवत्, यथाविधि; –ise, *vt.* सिद्धगणनालेख्यं आरुह् c, आसद् c.
Canopy, *n.* वितानं, चंद्रातपः. *vt.* वितानेन आच्छद् 10; सवितानीकृ 8 U.
Cant, *n.* परिभाषा; दंभप्रलपितं; अपभाषा, *vi.* परिभाष् 1 A. दंभालापं तन् 8 U. –ation, गीतं, गानं, –er अर्धवल्गितं, दांभिकः, –icle उपगानं.
Cantle, Cantlet, *n.* खंडः, विभागः.
Canto, *n.* सर्गः, अध्यायः, परिच्छेदः, कांडं.
Canton, *n.* भूभागः; *vt.* खंडशः विभज 1 P. सेनावासं कृप् c.
Cantonment *n.* सैन्यनिवेशः, शिबिरं.
Canvas, *n.* शाणं, पटी, स्थूलपट्टं.
Canvass, *vt.* विचर् c, परीक्ष् 1 A, प्राश्रु 10 A. [3 U.
Cap, *n.* शिरस्कं, शिरोवेष्टनं, *vt.* पिधा
Capable, *a.* समर्थ, क्षम. [ग्यता.
Capability, *n.* क्षमता, सामर्थ्यं, यो-
Capacious, *a.* प्रशस्त, विस्तीर्ण, आयामवत्, विशाल.
Capacitate, *vt.* पात्रतां आपद् c, क्षमं कृ 8 U.
Capacity, *n.* धारणाशक्तिः, ग्रहणसामर्थ्यं, परिमाणं, वृत्तिः.
Cap-a-pie, *adv.* नखशिखांतं, सर्वांगीणं.
Caparison, *n.* आस्तरणं, अश्वभूषा, *vt.* विभूष् 10.
Cape, *n.* भूशिरः, स्कंधशाटी.
Caper, *vi.* प्लु 1 A, उत्पत् 1 P.
Capillament, *n.* केशरः, किंजल्कः.
Capillary, *a.* केशोपम, श्लक्ष्णतम; c. attraction केशाकर्षणं.
Capital *a.* मूर्धन्य, श्रेष्ठ, महत्; शीर्षच्छेदार्ह, *n.* राजधानी; मूलद्रव्यं, शीर्षं, अग्रं, –ist द्रव्यवान्, लक्षाधिपः;

कोटीश्वरः, Capitally, *adv.* परमं, सविशेषं, प्राणदंडेन.
Capitation, *n.* शिरःसंख्यानं, प्रतिशीर्षकरः.
Capitulate, *vt.* ससमयं शत्रुवशं या.
Capitulation, *n.* शत्रुहस्ते समर्पणं.
Caprice, *n.* कामचारः, मनोलौल्यं, चापलं.
Capricious, *a.* कामचारिन्, अस्थिरबुद्धि, स्वैरवृत्ति. -ness कामचारिता, अस्थिरबुद्धिः. [रितया.
Capriciously, *adv.* कामचारेण, स्वै-
Capsize, *vt.* अवमूर्धी कृ 8 U.
Capsule, *n.* बीजकोषः, पुटं.
Capsular, *a.* पुटाकार.
Captain, *n.* नायकः, सेनानीः, पोताध्यक्षः.
Captious, *a.* दोषैकदृश्, सासूय, -ly *adv.* घृणया, छिद्रान्वेषिवत्, सपरिवादं; -ness *n.* छिद्रान्वेषिता, विवादशीलता, घृणा.
Captivate, *vt.* बंदी कृ 8 U. संमुह् c.
Captivating, *a.* मनोहर, संमोहनशील.
Captive, *n.* बंदी, *a.* बंदीकृत, विमुग्ध.
Captivation, *n.* संमोहनं, वशीकरणं; बंदीकरणं. [दासभावः.
Captivity, *n.* बंधनं, कारावासः;
Captor, *n.* जेता, बंदीकर्ता.
Capture, *n.* ग्रहणं; लोप्त्रं, *vt.* ग्रह् 9 P, आत्मसात् कृ 8 U, आक्रम् 1A.
Car, *n.* चक्रयानं, रथः, प्रवहणं.
Caravan, *n.* सार्थः. [शाला.
Caravansarai, *n.* पथिकावासः, पांथ-
Carbuncle, *n.* विस्फोटः, अर्बुदं.
Carcass, *n.* शवः, शवं, कुणपः.
Card, *n.* पत्रं; क्रीडापत्रं; ऊर्णामार्जनी; विशदीकरणपत्रं; a house of cards क्षणभंगुरवस्तु. *vt.* विशदीकृ 8 U, मृज् 2 P.
Cardamom, *n.* एला, चंद्रवाला.
Cardinal, *a.* प्रधान, मुख्य; संख्यावाचक; *n.* धर्माध्यक्षः-point दिग्भागः
Care, *n.* आदरः; यत्नः; चिंता, रक्षा; सूक्ष्मता; दक्षता; *vi.* अवेक्ष् 1 A, मनः दा 3 P, गण् 10; take c. रक्ष् 1 P, संवृध् c, अवधा 3 U.
Careful, *a.* सयत्न, सादर, सावधान.
Carefully, *adv.* सावधानं, सयत्नं.
Careless, *a.* अनवधान, अनादर, अविमृश्यकारिन्. [हेलया.
Carelessly, *adv.* अविचार्य, अनादरं,
Career, *n.* चरितं; क्रमः; वेगः, c. in life लोकयात्रा; *vt.* सवेगं धाव् 1 P.
Caret, *n.* हंसपदं.
Caress, *vt.* आलिंग् 1 P, *n.* आलिंगनं, लालनं.
Cargo, *n.* नौभारः पोतस्थं द्रव्यजातं.
Caricature, *n.* हासजनकं चित्रं; व्यंग्यचित्रं. [वर्धक.
Carminative, *a.* वातनाशक, अग्नि-
Carmine, *n.* जतुवर्णः.
Carnage, *n.* वधः, हिंसा, संहारः.
Carnal, *a.* कायिक, वैषयिक; c. pleasure विषयसुखं; c. union, *n.* संभोगः, अभिगमः, -ity *n.* विषयसंगः. कामुकता, -ly *adv.* कामुकवत्
Carnation, *n.* लोहितवर्णः.

Carnivorous, *a.* क्रव्याद्, मांसाद्.
Carol, *n.* हर्षगीतं; स्तोत्रं; *vt.* हर्षेण उपगै 1 P.
Carouse, *vi.* अतिपानं कृ 8 U. *n.* पानसंघर्षः, पानोत्सवः.
Carousal, *n.* पानोत्सवः.
Carp, *vi.* छिद्रं अन्विष् 4 P, दोषं निरूप् 10, -er *n.* छिद्रान्वेषी.
Carping, *n.* गर्हा, परीवादः, असूया.
Carpenter, *n.* तक्षकः, सूत्रधारः,त्वष्टा.
Carpentry, *n.* तक्षणं, दारुकर्म, काष्ठशिल्पं.
Carpet, *n.* कुथः, आस्तरणं, *vt.* कुथेन आच्छद् 10; bring on the c. प्रस्तु 2 U, उपक्षिप् 6 P.
Carriage, *n.* यानं, रथः, वहनं; वहनमूल्यं; आचारः, चरितं.
Carrier, *n.* वाहकः,भांडवाहनोपजीवी.
Carrion, *n.* पूतिमांसं, कुणपः. *a.* कुणपभुज्.
Carry, *vt.* वह् 1 U, नी 1U, साध् 5P. or c, संपद्c; c. the day विजि 1 A; c. on प्रवृत्c; c. one's point अभीष्टं साध् 5 P or c; c. one's self आचर् 1 P; c. off or away अपवह् 1 U; अपकृष् 1 P; c. out अनुष्ठा 1 P, संपद्c; c. through पारं नी 1 P, समाप्c; Do not c. coals to Newcastle मा प्रयच्छेश्वरे धनम्.
Cart, *n.* शकटः-टं; *vt.* शकटेन वह् 1 U, शकटे निधा 3U; -er *n.* शाकटिकः. [धानमूल्यं.
Cartage, *n.* शकटे स्थापनं, शकटा-
Cartilage, *n.* कोमलास्थि.
Cartilaginous, *a.* तरुणास्थिमय.
Cartoon, *n.* हासकरं आलेख्यं, व्यंग्यात्मकचित्रं.
Carve, *vt.* तक्ष् 5 P; उत्कृ 6 P; कॢप्c; विभज् 1 U or c.
Carver, *n.* तक्षकः, कारुः, त्वष्टा.
Cascade, *n.* प्रपातः, प्रस्रवणं.
Case, *n.* अवस्था; पदं, कार्यं; पक्षः; पुटं, भांडं; *vt.* भांडे निधा 3 U, or निविश्c, पिधा 3 U; in c. यदि, चेत्; this being the c. एवंगते; in this c. अत्र विषये; if such be the c. यद्येवं; in both c.s उभयथा.
Casement, *n.* गवाक्षः, वातायनं.
Cash, *n.* टंकः, मुद्रा,नाणकं,-Keeper, or -ier कोषाध्यक्षः.
Cask, *n.* भांडं, दारुभाजनं.
Casket, *n.* समुद्गकः, मंजूषा, करंडकः.
Cast, *vt.* क्षिप् 6 P. त्यज् 1 P. विगण् 10; c. aside अपाकृ 8 U; c. away निरस् 4 P; परित्यज् 1 P; c. down निपत् 1 P, ग्लै 1 P; c. forth उत्सृज् 6 P, उद्वम् 1 P; c. in the teeth भर्त्स् 10 A; c. one's self on शरणं या 2 P; c. in one's teeth तिरस्कृ; c. in one's lot with सुखदुःखे सहाधिकारिन्-भू 1P; c. pearls before swine अरसिकेषु सुकाव्यं निविद् 10.
Cast-away, *n.* बहिष्कृतः; अपांक्तेयः; *a.* निर्गुण.
Caste, *n.* जातिः, वर्णः.
Caste-system, *n* वर्णव्यवस्था.

Castigate, *vt.* दम् c., दंड् 10. तड् 10.
Castigation, *n.* कशाघातः, प्रहारः.
Casting vote, *n.* निर्णायकं मतं.
Castle, *n.* दुर्गः; c. in the air मनोरथसृष्टिः, खपुष्पं.
Castor oil, *n.* एरंडतैलं. [6 U.
Castrate, *vt.* दम् 4 P. पुंस्त्वं अपहृ
Castration, *n.* दमनं, पुंस्त्वापहारः.
Casual, *n.* अतर्कित, याहच्छिक;-ly यदृच्छया, दैवात्;-ty *n.* दैवयोगः, अदृष्टं.
Casuist, *n.* धर्माधर्मविवेकी;-ry *n.* धर्माधर्मचिंता; कूटतर्कः.
Cat, *n.* मार्जारः, बिडालः; cat-o'-nine-tails *n.* कशा, चर्मयष्टिः.
Cataclysm, *n.* जलप्रलयः, पृथ्वीप्लावः.
Catalepsis, *n.* अपस्मारः, ग्रहामयः.
Catalogue, *n.* परिसंख्या, परिगणना.
Cataplasm, *n.* प्रलेपः, उत्कारिका.
Cataract, *n.* प्रपातः, नेत्रपटलं, मन्थः.
Catarrh, *n* अभिष्यंदः, श्लेष्मा, कफः.
Catastrophe, *n.* परिणतिः, आपद्, दुर्गतिः.
Catch, *vt.* ग्रह् 9 U., धृ 1 P, प्रलुभ् c; c. in the act लोप्त्रेण ग्रह्; c. at अवलंब् 1 A; c. ing *a.* संचारक, संपर्कप्रसद; हारिन्; c. a Tartar स्वस्यैव कूटप्रयोगेण निग्रह् pass.
Catch, *n.* तालकं; लाभः; पर्यायगीतं.
Catechism, *n.* प्रश्नोत्तरं, सप्रश्नोत्तरः पाठः. [6 P.
Catechize, *vt.* प्रश्नोत्तरक्रमेण उपदिश्
Catechu, *n.* खदिरसारः. [करणं.
Category, *n.* पदार्थः, पदं, समानाधि-
Categorical, *a.* सुव्यक्त, विशदार्थ, नियत.
Catenation, *n.* संबंधः, परंपरा.
Cater, *vt.* भोजनादि उपक्लृप् c.
Cater-pillar, *n.* कोशकृमिः.
Cathartic, *n.* रेचकं, कोष्ठशोधनं.
Cathedral, *n.* महामंदिरं.
Catholic, *a.* सार्वलौकिक, उदार.
Catholicism, *n.* चित्तौदार्य.
Cattle, *n.* गावः, गोकुलं.
Cause, *n.* कारणं, हेतुः, पक्षः; स्थानं, अवसरः; प्रभवः, अर्थः; Material c. समवायिकारणं; efficient c. निमित्तकारणं; primary c. बीजं, मूलकारणं; -less *a.* अकारण, अहेतुक.
Cause, *vt.* उत्पद् c, प्रवृत् c.
Causal, *a.* कारणिक, हैतुक.
Causality, Causation, *n.* कारणत्वं.
Causative, *a.* उत्पादक, जनयितृ.
Causer, *n.* उत्पादकः.
Causeway, *a.* सेतुः, धरणं.
Caustic, *a.* दाहक, प्रखर, मर्मभेदिन्.
Cauterization, *n.* दाहनं, क्षारार्पणं.
Cauterize, *vt.* दह् c, क्षारं कृ c.
Cautery, *n.* दाहः, क्षारः.
Caution, *n.* दक्षता, जागरूकता, प्रत्यादेशः, प्रातिभाव्यं. *vt.* प्रत्यादिश् 6 P. [भाव्य.
Cautionary, *a.* प्रत्यादेशक, सप्राति-
Cautious, *a.* अवहित, अप्रमत्त; समीक्ष्यकारिन्,-ly *adv.* सावधानं; -ness *n.* सावधानता, दक्षता.
Cavalcade, *n.* सादियात्रा.
Cavalier, *n.* अश्वारोहः, वाजिवीरः,

विलासियोधः.-ly *adv.* उद्धतं, सावलेपं.
Cavalry, *n.* तुरगबलं, आश्विकं, सादिवृंदं.
Cave, Cavern, *n.* दरी, गुहा, कंदरः.
Caveat, *n.* प्राक्सूचना; निषेधः.
Cavil, *vi.* दोषं ग्रह् 9 U. मिथ्या निंद् 6 P.–er असूयक, विवादशील,–ing *a.* अपवादक, छिद्रान्वेषिन्. [विवादः.
Cavil, *n.* मिथ्याभियोगः; मृषादोषः,
Cavity, *n.* अवकाशः, रन्ध्रं, पुटः–टं.
Caw, *vi.* काकवत् आरट् 1 P.
Cease, *vi.* विरम् 1P., शम् 4P.–less *a.* अविरत;–lessly *adv.* अनवरतं, सततं.
Cedar, *n.* देवदारुः.
Cede, *vt.* ऋ c, उत्सृज् 6 P.
Ceiling, *n.* वितानं.
Celebrate, *vt.* प्रशंस् 1 P, उत्कृत् 10, –ed *a.* प्रथित, विश्रुत.
Celebration, *n* अनुष्ठानं, कीर्तनं.
Celebrity, *n.* यशः, कीर्तिः, प्रतिष्ठा.
Celerity, *n.* वेगः, जवः.
Celestial, *a.* दिव्य, स्वर्गीय.
Celibacy, *n.* अनुद्वाहः, ब्रह्मचर्य.
Cell, *n.* बिलं, छिद्रं, मठः.
Cellular, *a.* सूक्ष्मरंध्रमय.
Cellar, *n.* भूमिगृहं, गुप्तिः.
Cement, *n.* लेपः; बंधनं, सांधिः; *vt.* संश्लिष् c, संधा 3 U.
Cementation, *n.* संयोगः, संधानं.
Cemetery, *n.* स्मशानं, पितृवनं.
Cenotaph, *n.* रिक्तसमाधिः.
Censer, *n.* धूपपात्रं. [शास्ता.
Censor, *n.* गुणदोषविवेचकः, नीति-
Censorious, *a.* दोषैकदृश्, निंदाशील; –ly *adv.* साफ्वादं, –ness *n.* छिद्रान्वेषिता, परिवादरसिकता.
Censurable, *a.* निंद्य, दूषणीय, वाच्य.
Censure, *vt.* निंद् 1 P, परिवद् 1 U, अपभाष् 1 A, *n.* निंदा, परिवादः, अधिक्षेपः.
Census, *n.* जनसंख्यानं.
Cent, *n.* शतं.
Centenarian, *n.* शतायुः.
Centenary, *n.* शतकं, शतवार्षिकोत्सवः; *a.* शतक, शत्य.
Centennial, *a.* शताब्द.
Centre, *n.* केंद्रः, मध्यं; *vt.* समाहृ, *vi.* c. of gravity भारकेंद्रः. [केंद्रिक.
Central, Centrical, *a.* मध्यवर्तिन्,
Centralize, *vt.* केंद्रस्थ–कृ 8 U, एकतंत्रीकृ.
Centralization, *n.* एकतंत्रीकरणं.
Centrifugal, *a.* अपकेन्द्र.
Centripetal, *a.* अभिकेन्द्र.
Century, *n.* शतं, वर्षशतं.
Centurion, *n.* योधशताधीशः.
Cerebral, *a.* मस्तिष्कविषयक.
Cerebrum, *n.* मस्तिष्कं.
Ceremonial, *a.* विधिविषयक *n.* व्यवहारः, आचारः.
Ceremonious. *a.* अतिसभ्य, शिष्टाचारातिरत,–ly *adv.* सप्रश्रयं, औपचारिकतया, –ness *n.* अतिमात्रादरः.
Ceremony, *n.* विधिः, नियमः; शिष्टाचारः.
Certain, *a.* निश्चित, ध्रुव, नियत; अमोघ; किं-चित्-चन-अपि; –ly *adv.* निश्चयेन, खलु.

Certainness, Certainty, Certitude *n.* ध्रुवत्वं, निश्चयः, नियमः.
Certify, *vt.* प्रमाणीकृ 8 U.
Certificate, *n.* प्रमाणपत्रं.
Cerulean, *a.* नील, नभोवर्ण.
Cerumen, *n.* पिंजूषं, कर्णमलं.
Cess, *n.* करः, शुल्कं; *vt.* राजस्वं ग्रह् 9P.
Cessation, *n.* विरतिः; विश्रामः; अवसानं.
Cession, *n.* प्रदानं, विसर्जनं.
Chafe, *vt.* घर्षणेन तप् c, क्षुभ् c, *vi.* प्रकुप् 4 P, क्षुभ् 4 P. *n.* क्षोभः, प्रकोपः.
Chaff, *n.* तुषः, कडंगरः, -less *a.* निस्तुष; -y *a.* बुसमय.
Chaffer, *n.* पण् 1 A, व्यवहृ 1 P.
Chagrin, *n.* व्यथा, संतापः, *vt.* उद्विज् c, संतप् c, व्यथ् c.
Chain, *n.* शृंखला, बंधनं, परंपरा, *vt.* निगडेन बंध् 9P; -ed *p.p.* निगडित, संयत.
Chair, *n.* विष्टरः, आसनं, पीठं; arm c. आसंदी; -man *n.* अध्यक्षः, सभापतिः.
Chaise, *n.* यानं, प्रवहणं.
Chaldron, *n.* उखा, स्थाली, कटाहः.
Chalice, *n.* चषकः, भाजनं.
Chalk, *n.* कठिनी, सितोपलः, *vt.* चिंत् 10, निरूप् 10.
Challenge, *vt.* घृष् 5 P. अभियुज् 7 A, *n.* आह्वानं; अभिग्रहः. -er अभियोक्ता.
Chamber, *n.* कोष्टः, कक्षः, अगारं; bed c. शय्यागृहं; inner c. कक्षांतरं; upper c. चंद्रशाला, शिरोगृहं, -lain कचुकी; c. maid अंतःपुरपरिचारिका.

Chameleon, *n.* कृकलासः, सरटः, प्रतिसूर्यकः.
Champion, *n.* योधः, विक्रांतः, रक्षकः
Chance, *n.* समापत्तिः; यदृच्छा; संभवः; by c. दैवात्, *vi.* दैवात् वृत् 1 A, or घट् 1 A; अतर्कितं आपत् 1 P.
Chancellor, *n.* प्रधानप्राड्विवेकः.
Chandelier, *n.* दीपविशाखिका, दीपाधारः.
Chandler, *n.* दीपवर्तिकारः, वैवधिकः.
Change, *n.* विकारः, रूपांतरं; विपर्ययः; अल्पार्धमुद्रा; निवर्तनं; *vi.* परिवृत् 1 A, विपर्यस् 4 P, *vt.* परिवृत् c, विकृ 8 U, प्रतिदा 3 U.
Changeable, changeful, *a.* अस्थिर, चंचल, विकार्य.
Changeling, *n.* पुत्रप्रतिनिधिः.
Channel, *n.* प्रणाली; द्वारं; नदीपात्रं; *vi.* खन् 1 P, कुल्याः कृ 8 U.
Chant, *vt.* गै 1 P, पठ् 1 P, *n.* गीतं.
Chanter, *n.* उद्गाता, गायकः.
Chanticleer, *n.* कृकवाकुः, उषाकलः,
Chaos, *n.* भूतप्रलयः.
Chaotic, *a.* संकीर्ण, आकुल.
Chap, *n.* वटुः; गर्तः, रंध्रं, *vi.* विशॄ Pass, शीतवशात् भिद् Pass, स्फुट् 6P.
Chape, *n.* बंधनी.
Chapel, *n.* देवकुलं, देवमंदिरं.
Chaplain, *n.* पुरोहितः, कुलगुरुः.
Chaplet, *n.* आपीडः, शेखरः; अक्षमाला.
Chapter, *n.* अध्यायः, परिच्छेदः; [कांडं.
Char, *vt.* अंगारी कृ 8U.; ईषत् दह् 1P.
Charcoal, *n.* शीतांगारः; दग्धकाष्ठं.

Character, *n.* चिह्नं; अक्षरं; चर्या, शीलं, रूपं, गुणः; भूमिका. [वानुरूप.
Characteristic, *n.* विशेषः, *a.* स्वभा-
Characterize, *vt.* विशिष् c, धर्मान् निरूप् 10.
Charade, *n.* सर्वतोभद्रः, शब्दकूटं.
Charge, *vt.* आक्रम् 1 A, भृ 3 U; पृ 3 P; हस्ते निक्षिप् 6 P; आदिश् 6 P; *n.* निक्षेपः; आक्रमः; आज्ञा; दोषारोपः; मूल्यं; व्ययः; नियोगः, अधिकारः.
Charger, *n.* समराश्वः.
Chariot, *n.* रथः, स्यंदनः.
Charioteer, *n.* सारथिः, सूतः, नियंता.
Charity, *n.* भूतानुकंपा, करुणा, दानं.
Charitable, *a.* उदार, दानशील, वदान्य, सदय, दीनपालक.
Charitably, *adv.* सदयं, निरसूयं.
Charlatan, *n.* विकत्थनशीलः; भंडः, कुहकः; -ism *n.* भंडता.
Charlatanical, *a.* दांभिक. [त्सा.
Charlatanry, *n.* कुहना, मिथ्याचिकि-
Charm, *n.* माया, प्रलोभनं; चारुता; गारुडं; रक्षाकरंडः; *vt.* मन्त्रैः वशीकृ 8 U. परिमुह् c.
Charmer, *n.* गारुडिकः, मायी.
Charming, *a.* रमणीय, कान्त, विलोभनीय; -ly रम्यं; -ness *n.* रमणीयता, कमनीयता.
Chart, *n.* वेला, लेख्यं, वेलापटः.
Charter, *n.* राजशासनं, अधिकारः.
Chary, *a.* दक्ष, सावधान; अमुक्तहस्त.
Chase, *vt.* अनुधाव् 1 P. विद्रु c. *n.* मृगया, अनुधावनं; जांगलं; give c. अनुसृ 1 P.
Chaser, *n.* मृगयुः, अनुधावकः.
Chasm, *n.* दरी, विवरं, कुहरं.
Chaste, *a.* शुद्ध; शिष्टोचित; उदार, पेशल; a c. woman *n.* सती, पतिव्रता; -ly *adv.* निष्कामं, शुद्धं.
Chasten, Chastise, *vt.* दंड् 10, विनी 1 U. शुध् c; -ment *n.* दंडः, शासनं.
Chastiser, *n.* दंडप्रणेता.
Chastity, *n.* सतीत्वं, चारित्र्यं; विशुद्धिः, ब्रह्मचर्य.
Chat, *n.* जल्पः, संलापः, विश्रंभालापः स्वैरालापः, *vt.* विश्रब्धं ब्रू 2 U. संलप् 1 P.
Chattels, *n.* जंगमद्रव्यं; उपस्करजातं.
Chatter, *vi.* जल्प् 1 P., के 1 P. *n.* किलकिलारावः; प्रजल्पितं.
Cheap, *a.* अल्पार्घ, स्वल्पमूल्य, सुलभ. -ness *n.* अल्पमूल्यता, सुलभता.
Cheapen, *vt.* सुलभीकृ 8 U, मूल्यं न्यूनी कृ 8 U.
Cheaply, *adv.* अल्पमूल्येन.
Cheat, *vt.* वंच् 10, विप्रलभ् 1 A, छल् 10, *n.* वंचनं, प्रतारणं; वंचकः.
Check, *vt.* प्रतिबंध् 9 P; नियम् 1 P. शास् 2 P; *n.* व्याघातः, निग्रहः; -mate, *vt.* सर्वतो रुध् 7 U; पराभू 1 P.
Cheek, *n.* कपोलः, गंडः; broad c. गंडभित्तिः-स्थली. -bone कपोलफलकः.
Cheer *n.* हर्षरवः, धन्यवादः, धैर्यं, भोजनं; *vt.* संछत् 10, उत्सह् c, प्रसद् c; *vi.* (c. up) समाश्वस् 2 P, हृष् 4 P.

Cheerful, *a.* प्रहृष्ट, सोत्साह, सानंद. –ness प्रसादः; प्रमोदः. [म्लानता.

Cheerless, *a.* निरानंद, विषण्ण. –ness

Cheese, *n.* किलाटः, आश्यान-दुग्धं; –Curds दधि.

Chemical, *a.* रसशास्त्रसंबंधिन्.

Chemist, *n.* रसज्ञः, रसतंत्रविद्.

Chemistry, *n.* रसक्रिया, रसायन-शास्त्रं. [शपत्रं.

Cheque, *n.* द्रव्यप्रदानविषयकं आदे-

Chequer, *vt.* चित्र् 10, कर्बुरीकृ 8 U, –ed कल्माषित.

Cherish, *vt.* पुष् 10, अनुस्मृ 1 P.

Cherisher, *n.* पोषकः, पालकः.

Cherub, *n.* दिव्यदूतः; मुग्धाकृतिः, कुमारः.

Chess, *n.* चतुरंगं; –board अष्टापदं, शारिपट्टः; –man शारः, शारिः.

Chest, *n.* संपुटः, उरः, वक्षः.

Chevalier, *n.* सादी, चमूपतिः, वीरयुवा. [–ing रोमंथः.

Chew, *vt.* चर्व् 1 P, संदंश् 1 P;

Chicane, *n.* दंभः, माया.

Chicaner, *n.* मिथ्याविवादी.

Chicanery, *n.* मिथ्योपपत्तिः, वाक्छलः.

Chicken, *n.* कुक्कुटशावः –hearted भीरु, कातर, –pox गोवर्णस्फोटमंडलं.

Chide, *vt.* निर्भर्त्स् 10 A, तर्ज् 10 A, *vt.* उत्क्रुश् 1 P, विवद् 1 A.

Chider, *n.* निंदकः, परिवादकः, दूषकः

Chief, *a.* प्रधान, गरिष्ठ, श्रेष्ठ, *n.* अग्रणीः, प्रधानपुरुषः, अधिष्ठाता.

Chiefly, *adv.* प्रधानतर, विशेषेण.

Chieftain, *n.* नायकः, सामंतः, गणाध्यक्षः.

Chilblain, *n.* पादस्फोटः, विपादिका.

Child, *n.* बालः, वत्सः, अपत्यं; to be with c. गर्भं धृ 10; –bearing प्रसवः; beyond c. bearing निष्कला; capable of c. bearing सरजस्का; –bed प्रसवावस्था; –birth प्रसवः, जननं; –hood बाल्यं, शैशवं; –ish बालिश, बालकोचित; –less निरपत्य, अपुत्र; a c. less woman वंध्या; –like शिशुसदृश; c.'s play सुकरतरं कर्म, लीला.

Chill, *n.* शीतं, शीतकंपः, *a.* शीत, शिशिर; *vt.* शीतीकृ 8 U, उत्साहं त्यज् c.

Chilly, *a.* ईषच्छीत, आशिशिर.

Chime *vi.* संवद् 1 P, *vt.* वद् c, तालैक्येन वादित्राणि तड् 10; *n.* तालैक्यं.

Chimera, *n.* मनोरथसृष्टिः, शशविषाणं.

Chimerical, *a.* काल्पनिक, खपुष्पसदृश. [चुल्ली.

Chimney, *n.* धूमनाली, धूमनिर्गमः,

Chin, *n.* चिबुकं, हनुः

China-cloth, *n.* चीनांशुकं.

Chink *n.* भेदः; छिद्रं; कणितं. *vi.* स्फुट् 6P; शिंज् 2A. स्वन् 1P.

Chip *n.* खण्डं, शकलं, *vt.* खण्ड् 10, तक्ष् 5P.

Chippings, *n.* तष्टानि, खण्डानि.

Chirography, *n.* लेखनविद्या.

Chirographer, *n.* लेखनकुशलः.

Chirographist, *n.* सामुद्रिकः.

Chirology, *n.* करसंकेतविद्या.

Chiromancy, *n.* सामुद्रिकं.
Chirp, *vi.* कूज् 1P.–ing कूजितं, रुतं.
Chisel, *n.* व्रश्चनः, टंकः, तक्षणी; *vt.* तक्ष् 5P.
Chit, *n.* नवांकुरः,शिशुप्रकाण्डः,पत्रिका. –chat स्वैरालापः, प्रजल्पः
Chivalry, *n.* आर्तत्राणव्रतं, शौर्यं, पौरुषं. [ऊर्जस्वल.
Chivalrous, *a.* उदार, महानुभाव,
Choice, *n.* वरणं, विकल्पः, कामः; of one's c. यथेप्सितं; *a.* उत्कृष्ट.
Choir, *n.* गायकगणः, गायकचक्रं.
Choke *vt.* कंठं संपीड् 10, प्रतिरुध् 7U; स्तंभ् 5P.
Choked, *a.* निरुद्धश्वास, उत्पीडित.
Choler, *n.* पित्तं, क्रोधः, अमर्षः,
Cholera, *n.* विषूचिका; महामारी.
Choleric, *a.* क्रोधन, सुलभकोप, चंड.
Choose, *vt.* वृ 8U. अभिलष् 1P.
Chop, *vt.* खंडशः छिद 7U. *n.* खण्डं, शकलं.
Chord, *n..* गुणः, तंत्री, ज्या.
Chorister, *n.* गायकाग्रणीः; चाक्रिकः
Chorus, *n.* ध्रुवकः, ध्रुवपदं, गायकगणः
Chourie, *n.* चामरं.
Christen, *vt.* नाम कृ 8U.
Christmas, *n.* ख्रिष्टजन्मोत्सवः
Chromatic, *a.* वर्णसंबंधिन्.
Chronic, *a.* कालिक, चिरजात.
Chronicle, *n.* इतिहासः, पुरावृत्तपरंपरा *vt.* अभिलिख् 6 P., यथाक्रमं न्यस् 4P., [हासलेखकः.
Chronicler, *n.* पुरावृत्तलेखकः, इति-
Chronology, *n.* कालगणना, काल-निर्णयविद्या. [लगणकः
Chronologist, *n.* पुरावृत्तप्रणेता, का-
Chronological, *a.* कालक्रमानुगत.
Chronometer, *n.* कालमापनं, घटी.
Chub-faced, *a.* पीनास्य.
Chuck, *n.* गद्गदस्वनः, लघुताडनं.
Chuckle, *vi.* अंतर्हस् 1P. गूढं उपहस्.
Chuff, *n.* ग्रामीणः, अशिक्षितः.
Chum, *n.* वयस्यः, सहवासी.
Chunam, *n.* सुधा, लेपद्रव्यं.
Church, *n.* देवमंदिरं, भजनागारं, –yard पितृवनं, श्मशानं.
Churl, *n.* ग्रामीणः, कृपणः.
Churlish *a.* रुक्ष, अनुदार, प्रतिनिविष्टधी, –ness अविनयः, वामशीलता.
Churn, *vt.* मंथ् 9 P. क्षुभ्; 4 P; –ing मंथनं; –stick मंथनदंडः.
Cicerone, *n.* द्रष्टव्यदर्शकः.
Cigar, *n.* धूमवर्तिः; –ette धूमवर्तिका.
Cimeter, *n.* असिपुत्रिका.
Cinchona, *n.* ज्वरघ्नी.
Cincture, *n.* मेखला, मध्यबंधः
Cinder, *n.* अंगारः, भस्म, भसितं.
Cinnamon, *n.* दारुगंधः
Cinque, *n.* पंचक, पंचत्वं.
Cipher, *n.* शून्यं, निःसारं द्रव्यं; बीजाक्षरं; *vt.* गूढाक्षरैः लिख् 6P. गणितं शिक्ष् 1A.
Circle, *n.* मंडलं, चक्रं, क्षेत्रं, *vt.* परिवृ 5U. वेष्ट् 1A. *vi.* वृत् 1A.
Circular, *a.* वर्तुल, वलयाकार.
Circuit, *n.* परिभ्रमणं, मंडलं, परिधिः, वलयं; –ous *a.* कुटिल.
Circulate, *vt.* प्रचलृ०, परिवृतृ०. *vi.*

प्रसृ 1P.–ing परिवर्तिन्, संक्रामक.

Circulation, *n.* प्रचारः, प्रसारः; c. of blood रुधिराभिसरणं.

Circumambient, *a.* परिगत, परितः-स्थित, व्यापक.

Circumambulate, *vt.* परि-इ 2 P, प्रदक्षिणी कृ 8U. [परिभ्रमणं.

Circumambulation, *n.* प्रदक्षिणा,

Circumcise, *vt.* अग्रत्वक्छेदं विधा 3 U, चेतः शुधृc.

Circumduct, *vt.* मोघीकृ 8 U., लुप् 6 P;–ion लोपः.

Circumference, *n.* परिधिः, मंडलं, प्रांतः; c. of a wheel नेमिः, परिधिः.

Circumfluent, Circumfluous, *n.* परिस्यंदिन्, विश्वतोमुख. [स्यंदः.

Circumfluence, *n.* परिस्रवः, अभि-

Circumfuse, *vt.* परितः स्नुc, समाप्लु.

Circumfusion, *n.* परिप्लावः, व्याप्तिः.

Circumjacent, *a.* परितः स्थित; विष्वच्.

Circumlocution, *n.* वाग्विस्तारः, वक्रोक्तिः, भंगिभाषितं.

Circumlocutory, *a.* बहुवाक्य, वक्र.

Circumnavigate, *vt.* नावा परिसंचर् 1A. [वर्तः, आवृत्तिः.

Circumrotation, *n.* चक्रावर्तः, परि-

Circumrotatory, *a.* आवर्तमान, परिवर्तिन्. [1P. संवृ 8 U.

Circumscribe, *vt.* परिमा 3A. नियम्

Circumscription, *n.* संकोचः, संवृतिः

Circumspect, *a.* समीक्ष्यकारिन्; अप्रमत्त. [विवेकिता, दाक्ष्यं.

Circumspection, *n.* समीक्ष्यकारित्वं,

Circumspectly, *n.* सावधानं, जागरूकतया, समीक्ष्य.

Circumstance, *n.* अवस्था, व्यापारः, व्यतिकरः; वृत्तं; अर्थः; संबंधः; under any c.s. यद्वातद्वाभवतु; according to c.s. यथासंभवं, यथाकालं.

Circumstantial, *a.* सविस्तर; अप्रत्यक्ष. [विस्तरं.

Circumstantially, *ad.* यथावृत्तं, स-

Circumvent, *vt.* अतिसंधा 3U.–ion प्रवंचना, अतिसंधानं.

Circus, *n.* क्रीडारंगः, प्रेक्षागारः.

Cistern, *n.* जलकुंडं, जलद्रोणा, तोयाधारः.

Citadel, *n.* दुर्गं, कोटिः.

Cite, *vt.* उद्दिश् 1P; उद्धृ 1P; उपन्यस् 4P.

Citation, *n.* अभियोगः; उदाहरणं, उपन्यासः.

Citron, *n.* जंबीरः, बीजपूरः.

Citizen, *n.* नागरिकः, पौरः;–ship पौरत्वं, पौराधिकारः. [मूहः.

City, *n.* पुरं, नगरी, पट्टनं, पौरजनस-

Civic, *a.* पौर.

Civil, *a.* नागरिक, सभ्य, आभ्यंतर; दाक्षिण, प्रियंवद. c. war स्वजातिविग्रहः, गृहविद्रोहः. [वृत्तिः.

Civility, *n.* दाक्षिण्यं, शिष्टता, अनु-

Civilly, *adv.* सादरं, सप्रश्रयं.

Civilize, *vt.* अभिविनी 1 U. शिष्टतां आपद्c, विनयं ग्रहc.

Civilization, *n.* सभ्यता, विनयः, जातीयोन्नतिः.

Clad, *a.* आच्छादित, परिवृत.

Claim, *vt.* प्रतिपद्c, स्वत्वं ज्ञाc, अर्ह्

1P. *n.* अधिकारः, प्रभुत्वं, परिग्रहः.
Claimant, *n.* अभियोक्ता, अर्थी.
Clair-voyant, *a.* व्यवहितार्थवेदिन्, सूक्ष्मदर्शिन्. [सूक्ष्मदार्शिता.
Clairoyance, *n.* व्यवाहितार्थवेदित्वं,
Clamber, *vt.* आयासेन आरुह् 1 P.
Clammy, *a.* सांद्र, चिक्कण.
Clamour, *vi.* उत्क्रुश् 1 P, आरट्, *n.* आक्रोशः, महारवः.
Clamourous, *a.* मुखर, प्रक्ष्वेडित.
Clamp; *n.* बंधः, इष्टकानिचयः, गुरु-पदशब्दः, *vt.* कीलेन संयुज् 10.
Clan, *n.* गणः, वंशः, कुल, जातिः.
Clandestine, *a.* गूढ, निभृत, प्रच्छन्न,
Clandestinely, *ad.* निभृतं, प्रच्छन्नं. रहः.
Clang, *vi.* क्वण् 1 P. शिंज् 2 A, *n.* झणत्कारः, शिंजा.
Clank, *n.* शिंजितं, घुष्टं, क्वणितं.
Clap, *vt.* करतालं दा 3U. सहसा संह-न् 2 P *n.* तालं, प्रशंसाशब्दः, गर्जितं, क्वणितं.
Clapper, *n.* घंटाताडनी.
Clarify, *vt.* शुध् c, निर्मलीकृ 8U, *vi.* विमली भू 1P. प्रसद् P.
Clarion, *n.* तूर्य, वाद्यविशेषः
Clash, *n.* संघट्टः; विरोधः, *vi.* विसंवद् 1P. आहन् 2P.
Clasp, *vt.* आश्लिष् 4P. उपगुह् 1U. संयुज् 10, *n.* आलिंगनं, कुडुपः.
Class, *n.* वर्गः, गणः, वृंदं; जातिः; वर्णः; -fellow सहाध्यायी *vt.* वर्गीकृ 8U. वर्गशः विभज् 1U.
Classical, *a.* संस्कृत, श्रेष्ठ. c. literature अभिजातवाङ्मयं.
Classifier, *n.* गणकृत् *m*, व्यासः.
Classify, *vt.* वर्गीकृ 8U.
Clatter, *vi.* क्वण् 1P, प्रजल्प् 1P. *n.* क्वणितं, झंझनं, जल्पना.
Clause, *n.* उपवाक्यं; नियमः; अंगं, छेदः.
Claw, *n.* नखरः, *vt.* नखरैः विदॄ 10.
Clay, *n.* मृद्, पंकः, संघातमृत्तिका; जडद्रव्यं, *vt.* पंकेन लिप् 6U, विशुध् 10 U.
Clayish, *a.* पंकिल.
Clean, *a.* शुद्ध, निर्दोष; शुचि; मसृण; -ly निर्मल, शुद्धकाय.
Cleanliness, शौचं, नैर्मल्यं, शुचिता, पावित्र्यं, *vt.* see Cleanse.
Cleanse, *vt.* निर्मलीकृ 8 U. शुध् c;-er *n.* शोधकः, पावकः
Clear, *a.* प्रकाश, निरभ्र, प्रसन्न, स्पष्ट, सुगम, निश्चित; c. from debt. अनृण; c. forest असंबाधं वनं; *vt.* विशदीकृ 8 U, व्याख्या 2P. *vi.* निर्मली भू 1P; प्रसद् 1P. to c. debt ऋणं शुध् 10; c. one's self आत्मानं निर्दोषं कृ; c. up a business समाप् 10, निर्वृत् c; c. the throat उत्कासनं कृ; -ly *adv.* व्यक्तं, स्फुटं; विशदं, भिन्नार्थं, -ness *n.* विशदता, प्रसादः.
Cleave, *vt.* निर्भिद् 7 U, विदॄ 10, *vi.* संज् pass. संलग्नीभू 1 P.
Cleaver, *n.* भेदकः, मांसव्रश्चनः
Cleft, *n.* भंगः, दरी, स्फोटः.
Clemency, *n.* मार्दवं, करुणा, क्षमाशीलता.

Clement, *a*. शांत, अनुद्वेजक, दक्षिण, कृपालु, मृदु.

Clench, *vt*. (मुष्टिं) बंध् 9 P; सुदृढं ग्रह् 9 P, दृढीकृ 8 U. [पुरोहितः.

Clergy, *n*. पुरोहितवर्गः; -man

Clerical, *a*. याजकीय, लेखककृत.

Clerk, *n*. लिपिकरः, धर्मपाठकः, पंडितः; -ship लेखकवृत्तिः.

Clever, *a*. चतुर, निपुण, दक्ष; -ly *adv*. चातुर्येण, निपुणं,-ness *n*.पाटवं, कौशलं.

Click, *n*. रणितं, *vi*. अनुरणनं कृ 8 U.

Client, *n*. आश्रितः, प्रतिनिधिद्वारा व्यवहारार्थी.

Cliff, *n*. प्रपातः, भृगुः. [वायुगुणः.

Climate, *n*. प्रदेशः, दिक्, व्योम,

Climax, *n*. पराकाष्ठा, उत्तरोत्तरवृद्धिः.

Climb, *vt*. आरुह् 1 P, उपरिगम् 1 P.

Climber, *n*. आरोही, वल्ली.

Clime, *n*. See Climate.

Clinch, See Clench.

Cling, *vt*. श्लिष् 4 P, संज् 1 P.

Clinic, clinical, *a*. शय्यागत, रुग्ण.

Clink, *vi*. शिंज् 2 A, रण् 1 P; *n*. शिंजितं, रणितं.

Clip, *vt*. कृत् 6 P, संक्षिप् 6 P; c. one's wings आशां नियंत्र् 10 A.

Clipper, *n*. वंचकः, मोषकः

Clipping, *n*. खंडः, छेदः.

Clique, *n*. खलिनी, खल्या, शठव्यूहः.

Cloak, *n*. कंचुकः, प्रावारः, छद्म, *vt*. आच्छद् 10, अवगुंठ् 10.

Clock, *n*. घटी, यामनाली; -maker घटीकारः, -work घटीकर्म, स्ववहितकर्म.

Clod, *n*. लोष्टं, जडः; -y *a*. लोष्टमय.

Clog, *n*. प्रतिबंधः, पाशः, बंधनं, *vt*. निगडेन बंध् 9 P; प्रतिरुध् 7 U.

Cloggy, *a*. प्रतिरोधिन्, व्याघातकृत्.

Cloister, *n*. मठः, विहारः.

Close, *vt*. अपिधा 3 U, समाप्c, निविशc, आच्छद् 10. *vi*. संमिल् 1 P, गम् 1 P.; c. hands अंजलिं रच् 10; c. with संमन् 4 A, संघट्ट् 1 A.

Close, *n*. अवसानं, सिद्धिः, *a*. संवृत, सुबद्ध, घन; संक्षिप्त, संकुचित; कृपण; निर्वात; गुप्त; आसक्त; c. fight रणसंकुलं; *adv*. समीपे.

Closely, *adv*. निभृतं, सांद्रं, गाढं.

Closeness,. *n*. संक्षिप्तता, रहः, सामीप्यं, निर्वातता.

Closet, *n*. कोष्ठः, निभृतागारं, *vt*. गुह् 1 U; संमंत्र् 10 A.

Closure, *n*. पिधानं, वेष्टनं.

Clot, *n*. पिंडः, घनता, *vt*. सांद्रीभू 1P, पिंडीभू; -*ed*, -*y a*. श्यान, घनीभूत.

Cloth, *n*. वासः, वस्त्रं.

Clothe, *vt*. निवस्c, प्रावृ 8 U; c. ing परिधानं, वासः.

Cloud, *n*. घनः, मेघः, पटलं, *vt*. आवृ 8U; -less निरभ्र,प्रसन्न; -y *a*. साभ्र, अभ्रच्छायः, [3U.

Clout, *n*.चीरं, *vt*. जीर्णवस्त्राणि संधा

Clove, *n*. लवंगतरुः; देवकुसुमं.

Cloven, *a*. विदीर्ण; c. hoofed द्विशफ.

Clover, *n*. त्रिपर्णं, त्रिदलं, living in c. विभवसंपन्न.

Clown, *n*. ग्रामीणः, अविनीतः, -ish

ग्राम्य, असभ्य; -ishly अशिष्टवत्.
Cloy, *vt.* उद्विज्c, अतितृप्तिं जन्c.
Club, *n.* लगुडः, गदा; मंडलं; सन्धि-गृहं.
Clue, *n.* सूत्रं.
Clump, *n.* स्तंबः, निचयः.
Clumsily, *adv.* अपेशलं. [जाड्यं.
Clumsiness, *n.* अपाटवं, मंदता,
Clumsy, *a.* जड, मंद; अकुशल, स्थूल.
Cluster, *vi.* गुल्मः, गुच्छः; संघः, *vi.* संमील् 1 P.
Clutch, *vt.* दृढं ग्रह् 9 U, (मुष्टिं) बंध् 9 P; *n.* मुष्टिबंधः; c. es नखराः
Clutter, *n.* कोलाहलः, तुमुलं.
Coach, *n.* रथः, प्रवहणं, a c. & four चतुरश्वं यानं.
Coach-man, *n.* सूतः, सारथिः
Coaction, *n.* प्रमाथः, बलात्कारः.
Coactive, *a.* प्रमाथिन्, सहकारिन्, सहकृत्वन्.
Coadjutor, *a.* सहायः, सहकृत्.
Coagulate, *vi.* घनीभू 1 P, श्यै 1 A; *vt.* श्यानीकृ 8 U. -tion घनीभावः
Coal, *n.* अंगारः.
Coalesce, *vi.* एकीभू 1 P, संमिल् 6 P, संयुज् pass.
Coalition, *n.* संधिः, संयोगः.
Coarse, *a.* परुष; अशुद्ध, अपेशल; स्थूल; घन; गर्ह्य; -ness पारुष्यं, ग्राम्यता.
Coast, *n.* तीरं, कुलं, वेला.
Coat, *n.* कंचुकः, उत्तरीयं; परिधानं. *vt.* आच्छद् 10, -ing पटलं, लेपः.
Coax, *vt.* चाटूक्त्या अनुनी 1 P, उपच्छद् 10, -er चाटुकारः; -ing चाटुवचनं.
Cobra, *n.* फणी, भुजंगमः.
Cobweb, *n.* सूत्रजालं.
Cock, *n.* कुक्कुटः, पुंगवः, नायक; weather c. वायुध्वजः, पवनदिग्दर्शनः, c. and bull story मृषा कथा. *vi.* सावष्टंभं or साटोपं परिक्रम् 1, 4 P, दृप् 4 P.
Cockle, *n.* शुक्तिः
Cockloft, *n.* शिरोगृहं.
Cockney, *n.* कापुरुषः, पुरुषाणकः.
Cocksure, *a.* निश्चितं, ध्रुवं.
Cocoanut, *n.* नारिकेलः, तृणद्रुमः; शिरःफलः.
Cocoon, *n.* कोषः.
Cod, *n.* बीजकोशः, पुटं.
Coddle, *vt.* निपुणं पुष् 9 P, 10; ईषत् पच् 1P, शनैः क्वथ् 1P. [स्त्रं, स्मृतिः.
Code, *n.* संहिता; c. of laws, धर्मशा-
Coefficacy, *n.* सहोपकारिता, संप्रयोगिता.
Coefficient, *n.* मानं, सहगुणकः.
Coequal, *a.* समानधर्मन्, सवर्ग्य.
Coequality, *n.* साम्यं, तुल्यावस्था, तुल्यपदत्वं
Coerce, *vt.* हठात् प्रेर् 10, बलात् प्रवृत्c, नियंत्र् 10 A. [त्रणं.
Coercion, *n.* निग्रहः, निरोधः, नियं-
Coercive, *a.* नियामक, प्रतिरोधिन्.
Co-eternal, *a.* सहचिरंतन.
Co-eval, *a.* तुल्यवयस्, समप्रवृत्त, *n.* वयस्यः, सवयाः. [1 P.
Coexist, *vt.* युगपत् वृत् 1 A, समं भू

Co-existence, *n.* यौगपद्यं, तुल्यकालता, सहवर्तनं.

Co-existent, *a.* तुल्यकाल, सहवर्तिन्.

Co-extend, *vi.* समं विस्तृ pass. व्याप् 5 P. [स्तारः.

Co-extension, *n.* समव्याप्तिः, समवि-

Coffer, *n.* धनभांडं, कोशः.

Coffin, *n.* शवभाजनं, शवपेटकः.

Cogent, *a.* बलवत्, अप्रकंप्य; –ly *adv.* निरुत्तरं.

Cogency, *n.* बलं, सामर्थ्यं.

Cogitate, *vt.* विचिंत् 10, ध्यै 1 P, विमृश्6 P. [वितर्कः.

Cogitation, *n.* चिंता, आलोचनं,

Cognate, *a.* सजाति, सगोत्र, वंश्य.

Cognation, *n.* बंधुता, तुल्यप्रभवत्वम्.

Cognition, *n.* प्रत्यक्षज्ञानं.

Cognizable, *a.* ज्ञेय, विचार्य.

Cognizance, *n.* विचारणं; चिह्नं; take c. of अनुसंधा 3 U, अवेक्ष् 1 A. [भावेन वस् 1 P.

Cohabit, *vi.* सहवस् 1 P, दांपत्य-

Coheir, *n.* सहांशभाक्, समांशहरः.

Cohere, *vi.* संसंज् 1 P, संवद् 1 P, आश्रि 1 U. [संगतिः.

Coherence, *n.* संश्लेषः, अन्वयः,

Coherent, *a.* संलग्न, संगत, अनुरूप.

Cohesion, *n.* संसक्तिः, संहतिः.

Cohesive, *a.* सांद्र, स्निग्ध.

Cohort, *n.* सैन्यदलं.

Coil, *n.* मंडलं, वलयं, तुमुलं. *vt.* मंडलीकृ 8 U, व्यावृत् c.

Coin, *n.* मुद्रा, रूप्यं, नाणकं; *vt.* मुद्रा(मुद्रयति); प्रवृत् c, क्लृप् c; I paid him in his own coin मयाऽसौ सदृशप्रतिवंचनं लंभितः.

Coinage, *n.* मुद्रासमूहः, मुद्रांकनं.

Coiner, *n.* मुद्राकारः, कल्पकः.

Coincide, *vi.* एकीभू 1 P, संवद् 1 P, संमन् 4 A.

Co-incidence, *n.* संवादः, संमतिः, आनुरूप्यं, संनिपातः, दैवयोगः; by an unlucky c. दुर्दैवात्.

Coincident, *a.* संपातिन्, संवादिन्, समकालीन.

Coir, *n.* नारिकेललोम.

Coke, *n.* अर्धदग्धांगारोच्छिष्टं.

Colation, *n.* शोधनं, चालनं.

Cold, *a.* शीत, हिम; मंद, निःस्नेह, उदासीन; *n.* शीतं, शैत्यं, प्रतिश्यायः; in c. blood क्षोभकारणंविना, पूर्वसंकल्पेन. [भ्रमं.

Coldly, *adv.* मंदादरं, शैत्येन, असं-

Coldness, *n.* शैत्यं; आदराभावः, औदासीन्यं.

Colic, *n.* उदरशूलं.

Collapse, *n.* अवध्वंसः, संकोचः; शक्तिपातः; *vi.* अवसद् 1 P, संहृ Pass; शॄ Pass.

Collar, *n.* ग्रीवापटः, कंठभूषा; bone जत्रु *n.* [व्यवस्था c.

Collate, *vt.* तुलनार्थं समाहृ 1 P,

Collateral, *a.* पार्श्वगत, समानविषय, दूरान्वित, भिन्नशाख, सपिंड; –ly *adv.* पार्श्वापार्श्वि, दूरान्वयेन, प्रसंगात्.

Collation, *n.* संशोधनं, परीक्षणं.

Colleague, *n.* सहकारी, समान-

व्यापारः.
Collect, *vt.* समाहृ 1 P, संचि 5 U; उन्नी 1 U; (प्रकृतिं) आपद् 4 A. *vi.* संमिल् 6 P. [संचयः.
Collection, *n.* समाहारः, संघातः,
Collective, *a.* राशीभूत, समवेत, -ly एकत्र, संघशः
Collector, *n.* संग्राहकः, करादायः
College, *n.* पाठशाला; विहारः; गणः, समाजः;
Collegian, *n.* छात्रः.
Collide, *vi.* संघट्ट 1 A. समाहन् 2 P.
Colliery, *n.* अंगारखानिः
Colligation, *n.* संबंधनं, समावेशः
Collimation, *n.* अभिसंधानं, लक्ष्यवीक्षणं.
Collision, *n.* संघट्टः, संघातः, संमर्दः
Collocate, *vt.* संस्था c. निविश् c.
Collocation, *n.* संस्थापनं, निवेशनं. c. of words शब्दविन्यासः
Collocution, *n.* संभाषणं, गोष्ठी.
Colloquial, *a.* सांलापिक, व्यवहारदृष्ट; c. style व्याहारोचिता वाक्सराणिः
Colloquy, *n.* संलापः; संवादः.
Collude, *vi.* मिथः समयेन वंच् 10, कूटं क्लृप् c.
Collusion, *n.* कूटमंडली; प्रतारणा, कपटसंविद्.
Collyrium, *n.* कज्जलं, अंजनं.
Colon, *n.* बिंदुयुग्मं, महांत्रं.
Colonel, *n.* गुल्मपतिः.
Colonist, *n.* उपनिवेशी. [संघः.
Colony, *n.* उपनिवेशः, वासितः देशः,
Colonial, *a.* उपनिवेशविषयक, प्रादेशिक.
Colonize, *vt.* उपनिविश् c.
Colonization, *n.* उपनिवेशनं.
Colophon, *n.* समाप्तिपत्रं.
Colossus, *n.* बृहत्प्रतिमा; colossal, *a.* विशाल, प्रकांड.
Colour, *n.* रूपं, वर्णः, आभासः, व्यपदेशः; -s(pl) ध्वजः.
Colour, *vt.* रंज् c, सत्यवत् आभास् c, *vi.* रंज् pas. लज्ज् 1 A.
Colouring, *n.* रंजनं; वर्णनं; आभासः, व्यपदेशः.
Colourist, *n.* रंजकः
Colourless, *ad.* वर्णहीन.
Colorific, *a.* वर्णोत्पादक.
Colt, *n.* अश्वशावः, अज्ञयुवन्.
Column, *n.* स्तंभः, स्थूणा; सूचिव्यूहः; c. of smoke धूमोत्पीडः.
Comate, *n.* सहवासी.
Comb, *n.* प्रसाधनी, कंकतः; कल्लोलशिरः, *vt.* प्रसाध् c, 10; विशदीकृ 8 U.
Combat, *n.* युद्धं, संग्रामः; *vi.* युध् 4 A, विग्रह् 9 P; *vt.* निरुध् 7 U, निराकृ 8 U; single c. द्वंद्वयुद्धं; hand to hand c. बाहुयुद्धं.
Combatant, *n.* योधः, सांयुगीनः.
Combine, *vt.* संयुज् c; *vi.* संमिल् 6 P.
Combination, *n.* समवायः, संहतिः.
Combustible, *a.* दाह्य, ज्वलनार्ह; *n.* दाह्यं, द्रव्यं.
Combustion, *n.* दाहः, प्लोषः.
Come, *vi.* आगम् 1 P, उपस्था 1 P; c. at प्राप् 5 P; c. about संवृत्

1 A; c. by आसद्‌c, अधिगम् 1 P; c. down upon अभिपत् 1 P; आस्कंद् 1 P; c. forth निर्गम 1 P; c. in for (अंशं) प्रार्थ् 10 A; c. into trouble व्यसनैः अभिभू pas; c. near आसद् 1 P; c. off or out निष्क्रम् 1, 4 P; c. over (पक्षांतरं) आश्रि 1 U; c. round स्वस्थीभू 1 P; c. short न्यूनीभू 1 P; c. to one's self प्रकृतिं आपद् 4 A; c. to pass संवृत् 1 A; c. up to समुपागम् 1 P; c. up with आसद् 1 P; c. upon आक्रम् 1, 4 P; c. and go गतागतं कृ 8 U; c. harm, c. good यद्भावि तद्भवतु; c. what may यद्वा तद्वा भवतु; c. to life उज्जीव् 1 P; c. to nothing मोघीभू 1P, वंध्यतां या 2 P; time to c. उत्तरकालः. -ing, *a.* आगामिन्.

Comedy, *n.* भाणः, प्रहसनं.

Comedian, *n.* नटः, वैहासिकः.

Comely, *a.* चारु, दर्शनीय, मनोज्ञ; -ness चारुता, सौंदर्यं.

Comet, *n.* धूमकेतुः, उत्पातः.

Comfit, Comfiture, *n.* मिष्टान्नं, मोदकः.

Comfort, *n.* स्वास्थ्यं, सुखं, समाश्वासनं; *vt.* समाश्वस् c, उत्सह् c.

Comfortable, *a.* सुखावह, आश्वासक, क्लेशापह; c. ly, *adv.* सुखं, निकामं.

Comforter, *n.* समाश्वासकः, शोकापनुदः.

Comfortless, *a.* निरानंद,अनिर्वृत.

Comic, Comical, *a.* हासकर, विसंगत, अपरूप. [वैरूप्यं.

Comicalness, *n.* हास्यता, कौतुकं,

Comity, *n.* दाक्षिण्यं, उपचारः.

Comma, *n.* स्वल्पविरामचिह्न.

Command, *n.* अधिकारः, प्रभुत्वं; आज्ञा, शासनं; *vt.* आज्ञा c, आदिश् 6 P. तंत्र् 10 A; ईश् 4 A.

Commandant, or -er, *n.* आज्ञापकः, नायकः.

Commandment, *n.* आज्ञा, विधिः.

Commemorate, *vt.* स्मरणार्थं उत्सवं कृ 8 U., संकृत् 10;

Commemoration, *n.* संभावना; स्मरणोत्सवः. [कृत्.

Commemorative, *a.* स्मारक, स्मरण-

Commence, *vt.* प्रारभ् 1 A, प्रवृत् c; *vi.* प्रवृत् 1 A.; -ment आरंभः, प्रवृत्तिः, उपक्रमः, प्रस्तावना.

Commend, *vt.* प्रशंस् 1 P., उत्कृत् 10, पुरस्कृ 8 U.;-able प्रशंसार्ह, स्तुत्य;-ation प्रशस्तिः, श्लाघा.-atory, प्रशंसापर; -er प्रशंसकः, स्तावकः.

Commensurate, Commensurable, *a.* सम, तुल्य, समान; अनुरूप.

Commensurate, *vt.* अनुरूप-कृ 8 U.

Comment, *vi.* व्याकृ 8 U. व्याचक्ष् 2 A, *vt.* विशदीकृ 8 U.

Commentary *n.* टीका, भाष्यं.

Commentator, *n.* भाष्यकारः.

Commentitious, *a.* कृत्रिम, कल्पित.

Commerce, *n.* वाणिज्यं; व्यवहारः, संसर्गः *vi.* वाणिज्यं कृ 8 U., पण् 1 A.

Commercial, *a.* वाणिज्यसंबंधिन्.

Commingle, *vt.* संयुज् 7 U., 10, मिश्र 10, एकीकृ 8 U.
Comminute, *vt.* चूर्ण् संहृ 1 P. संक्षिप् 6 P.
Comminution, *n.* चूर्णं, क्षोदः.
Commiserate, *vt.* अनुकंप् 1 A.
Commiseration, *n.* करुणा, अनुकंपा दया. [शील, अनुकंपक.
Commiserative, *a.* कारुणिक, दया-
Commissariat, *n.* सेनासंभारपरिकल्पनाधिकरणं.
Commissary, *n.* सेनासंभाराध्यक्षः
Commission, *n.* आचरणं; विधानं; न्यासः, सहाधिकृतमंडलं; परार्थेविक्रयः; शासनपत्रं, *vt.* नियुज् 7 A, 10 अधिकृ 8 U. Commissioner, *n.* नियोगी, अधिकारी.
Commit, *vt.* समृ c, (चेतसा) धृ 10, अनुष्ठा 1 P., प्रतिश्रु 5 P., नियुज् 7 A; 10, (कारागृहे) क्षिप् 6 P.
Committal, *n.* अनुष्ठानं.
Committee, *n.* नियुक्तमंडली, कार्यनिर्वहणसभा. [प्रवेशनं.
Commitment, *n.* आसेधः, कारा-
Commix, *n.* See Mix.
Commixture, See Mixture.
Commode, *n.* नारीशिरोवासः
Commodious, *a.* सुखकर; उचित; उपयुक्त; -ly युक्तं; -ness औचित्यं.
Commodity, *a.* द्रव्यं; पण्यं, भांडं.
Common, *a.* साधारण, लौकिक; प्राकृत, प्रसिद्ध, बहुस्वामिक; c. report जनप्रवादः; c. road प्रचारः; in c. सामान्येन; *n.* प्रचारः, सर्वसाधारणं क्षेत्रं; -alty प्रजाः, अवरवर्णाः; c. law देशाचारः, -ly सामान्यतः, प्रायः;-place प्राकृत, भूरिदृष्ट; -wealth; जनतंत्रं राज्यं; -sense व्यवहारज्ञानं; out of the c. विलक्षणं.
Commotion, *n.* संक्षोभः, जनरवः संकुलं, मतिभ्रमः. [ब्रू 2 U.
Commune, *vi.* सभाष् 1 A., विश्रब्धं
Communion, *n.* संभाषणं, व्यवहारः, संसर्गः; [धारण्यं; ऐक्यं.
Community, *n.* समाजः, जनता; सा-
Communicate, *vt.* कथ् 10 प्रकाश् c., वितॄ, 1 P, *vi.* संयुज् Pas, संलप् 1 P.
Communication, *n.* निवेदनं; व्यवहारः वितरणं; संलापः.
Communicative, *a.* प्रकाशनशील, कथनप्रवण.
Commute, *vt.* विनिमे 1 A, परिवृत् c; -ation परिवर्तः, विपरिणामः.
Compact, *a.* दृढ, गुरु, संहत, *n.* संविद्, समयः; *vt.* दृढं संहन् 2 P, अविरलीकृ 8 U; -ly *adv* दृढं, निबिडं, -ness *n.* घनता, दार्ढ्यं.
Companion, *n.* वयस्यः, सहवासी; -ship साहचर्यं, संसर्गः.
Company, *n.* साहचर्यं, संगतिः; मंडलं; जनवृंदं; keep or bear c. with सहवस् 1 P, अनुव्रज् 1 P. [1 A.
Compare, *vt.* तुल् 10, एकत्र परीक्ष्
Comparative, *a.* तुलनादृष्ट, सापेक्ष; -ly *adv.* सापेक्षं.
Comparison, *n.* तुलना, उपमा; stan-

dard of c. उपमानं; subject of c. उपमेयं. [दः, अंशः.

Compartment, *n.* शाला, कोष्ठः, छे-

Compass, *n.* गोचरः,विस्तारः, परिधिः, दिङ्निर्णययंत्रं *vt.* परिस्तॄ 9 P, अधिगम् 1 P, घट् c.

Compassion, *n.*अनुकंपा,करुणा, –ate *a.* कारुणिक, सदय, कृपालु; –ately *adv.* सदयं, कारुण्येन.

Compatible, *a.* संवादिन्, उचितः –ity *n.* अविरोधः, आनुगुण्यं.

Compatriot, *n.* स्वदेशजः.

Compeer, *n* वयस्यः, समानपदस्थः.

Compel, *vt.* नियुज् 10, बलात् कृc.

Compendious, *a.* संक्षिप्त, संगृहीत; –ly संक्षेपेण; –ness समासः, संक्षेपः.

Compendium, *n.* संक्षेपः, प्रत्याहारः.

Compensate, *vt.* परितुष् c, निष्कृतिं दा 1, 3 P.

Compensation, *n.* निस्तारः, प्रत्युपकारः, प्रतिफलं. [पूरक.

Compensative, *a.* निष्कृतिपर, हानि-

Compete, *vi.* स्पर्ध् 1 A, संघृष् 1 P.

Competence, Competency, *n.* औचित्यं,पर्याप्तता, समर्थता, कार्यक्षमता, वृत्त्युचितं द्रव्यं.

Competent, *a.* क्षम, समर्थ, परिमित.

Competition, *n.* स्पर्धा, अहमहमिका.

Competitor, *n.* विजिगीषुः; प्रत्यर्थी.

Compile, *vt.* संग्रह् 9 P. संकल् 10; –er *n.* समाहर्ता, व्यासः.

Compitation, *n.* संग्रहः, संहिता.

Complacence, Complacency, *n.* प्रसादः, संतोषः; दाक्षिण्यं, सौजन्यं.

Complacent, *n.* दक्षिण, प्रसन्न, प्रीत; –ly *adv.* दाक्षिण्येन, प्रीत्या.

Complain, *vt.* दुःखहेतुं प्रकाश् c; शुच् 1 P; दोषं निरूप् 10. [वादी.

Complainant, *n.* अभियोक्ता, अर्थी,

Complaint, *n.* अभियोगः, दुःखप्रकाशन, रोगः.

Complaisance, *n.* दाक्षिण्यं, अनुवृत्तिः.

Complaisant, *a.* दक्षिण,सप्रश्रय; –ly *adv.* सप्रश्रयं, विनयेन.

Complete, *vt.* समाप् c, निवृत् c, *a.* संपूर्ण, समाप्त, परिणत. [पूरणं.

Completion, *n.* निष्पादन; सिद्धिः,

Completely, *adv.* निःशेषं, साकल्येन.

Completeness, *n.* निःशेषता; सांगोपांगता.

Complex, *a.* मिश्र, संकीर्ण; असरल.

Complexion, *n.* वर्णः, रूपं; प्रकृतिः.

Complexional, *a.* वर्णविषयक.

Complexity, *n.* संकरः, मिश्रता, नानार्थकत्वं. [वश्यता.

Compliance, *n.* अनुकूलता, स्वीकारः,

Compliant, *a.* अनुकूल, विनेय,आश्रव.

Complicate, *vt.* संमिश्र् 10, आकुलीकृ 8 U; –tion *n.* संकुलीकरणं.

Complice, *n.* पापसहायः, –ity *n.* पापसहायता.

Compliment, *n.* चाटूक्तिः, मधुरोक्तिः, प्रश्रयवाक्; चाटूक्तिः; *vt.* प्रशंस् 1 P, चाटूक्त्या प्रसद् c.

Complimentary, *a.* प्रशंसात्मक; c. present उपायनं; Left-handed c. व्याजस्तुतिः.

Complier, *n.* अनुरोधी, अनुवृत्तिशीलः

Comply, *vi.* अनुमन् 4 A. प्रतिग्रह् 9P; अनुवृत् 4 A.
Component, *n.* घटकः; –part *n.* घटकावयवः, उपादानं.
Comport, *vi.* युज् Pass; वृत् 1 A; able *a.* उचित, सदृश, उपपन्न. –ment *n.* आचारः, चेष्टितं.
Compose, *vt.* संविधा 3 U, प्रणी 1 P, स्थिरीकृ 8U; प्रशम् C; –ed शांत, स्थिरीकृत, समाहित, विरचित; –edly असंभ्रमं, प्रशांतं; –er प्रणेता; –ition निबंधः, रचना; –ure स्थैर्यं, अनुद्वेगः.
Composite, *a.* संहत, सावयव.
Compound, *vt.* एकीकृ 8 U, मिश्र् 10; प्रशम् C; *vi.* अंशार्पणेन पूर्णानृण्यं गम् 1 P; *a.* संयुक्त, *n.* मिश्रणं, प्रांगणं.
Comprehend, *vt.* धृ 10; व्याप् 5 P; आकल् 10; विद् 2 P.
Comprehensible, *a.* गम्य, ज्ञेय, आकलनीय. [धीः, व्याप्तिः.
Comprehension, *n.* ग्रहणं, आकलनं,
Comprehensive, *a.* व्यापक, विशाल, बहुव्याप्तिविशिष्ट; –ly समासतः, व्यापकतया; –ness व्यापकता; संक्षेपः.
Compress, *vt.* संपीड् 10, सह् 1 P; –ible *a.* संकोचक्षम; –ibility संकोचसहत्वं; –ion *n.* संकोचः, संघातः.
Comprise, *vt.* धृ 10, समाविश् C.
Compromise, *n.* मिथःसंधित्सा, मध्यस्थवरणसमयः, क्षतिस्वीकारः *vt.* मिथःविवादं शम् C.
Comptrol, *vt.* अधिष्ठा 1 P, नियम् 1P; –er *n.* अधिष्ठाता, कार्यद्रष्टा.
Compulsion, *n.* हठः, प्रवर्तनं; by c. बलात्, प्रसभं.
Compunction, *n.* अनुशयः, मनस्तापः, आत्मनिर्वेदः. [नुतापः.
Compunctious, *a.* अनुशयार्त, जाता-
Computation, *n.* परिसंख्यानं, गणितं.
Compute, *vt.* संख्या 2 P, विगण् 10, कल् 10; –er *n.* संख्याता.
Comrade, *n.* सहचरः, सुहृद्.
Con, *vt.* अधी 2 A, अभ्यस् 4 P.
Concatenate, *vt.* संयुज् 10, संग्रंथ् 9 P; –ion श्रेणी, परंपरा.
Concave, *a.* पुटाकार, उत्तान, वक्रोदर; –ity उत्तानता, वक्रोदरता.
Conceal, *vt.* निगुह् 1 U, गुप्, 1 P, आवृ, C; –ed गूढ, निभृत; –ment गूहनं, निह्नवः, संवरणं; in c. ment निभृतं, रहः.
Concede, *vt.* अनुविधा 3 U; शरणं गम् 1 P, अभ्युपगम् 1 P; अनुज्ञा 9 U.
Conceive, *vt.* कॢप् C; आकल् 10, उत्प्रेक्ष् 1 A, मन् 4 A; (गर्भं) धृ 10.
Conception, *n.* गर्भाधानं; विभावना, ग्रहणं; कल्पना.
Conceit, *n.* कल्पना, अवलेपः; self c. स्वाभिमानः, –ed दृप्त, सावलेप; –ed of learning पंडितंमन्य; –edly *adv.* सगर्वं, उद्धतं, –edness *n.* औद्धत्यं, अहंकारः. [1 P.
Concentre, *vt.* एकीकृ 8 U, समाहृ
Concentrate, *vt.* समाहृ 1 P., अभिमध्यं प्रवृत् C, –ion ऐकाग्र्यं, समाहारः.
Concentric, Concentrical, *a.* समकेंद्रिक.

Concern, *n.* अर्थः, कार्यं; चिंता; गौरवं; चर्चा; व्यापारः; *vt.* संबंध् 9 P, अवेक्ष् 1 A, उद्दिश् c; -ing संबंधिन्, उद्दिश्य.

Concernment, *n.* Concern.

Concert, *n.* सहकारिता, संवादः, गायकगणः, गायनविनोदः, एकतानः; -hall संगीतशाला; *vt.* संमंत्र् 10 A, संभूय कृ 8 U; well c-ed plan सुचिंतितः or सुश्लिष्टः प्रयोगः.

Concession, *n.* स्वीकृतिः, त्यागः, अंशवितरणं.

Concessive, *a.* अंगीकारवाचक.

Conch, *n.* शंखः, कंबुः.

Conciliate, *vt.* अनुनी 1 P, प्रवणीकृ 8U; -ion अनुनयः, चित्तग्रहणं, साम; -or अनुरंजकः, संधानकर्ता; -ory संधित्सु, सानुनय; -ory means सामोपचाराः.

Concise, *a.* संक्षिप्त, लघु, सामासिक; -ly संक्षेपतः; -ness संक्षेपः, संकोचः.

Concision, *n.* कर्तनं, छेदनं.

Concitation, *n.* प्रोत्साहनं, प्रवर्तनं.

Conclamation, *n.* जनरवः, कलकलः.

Conclave, *n.* गूढसभा; कक्षांतरं.

Conclude, *vt.* अनुमा 2 P, 3 A; उन्नी 1 P; समाप् c, *vi.* विरम् 1 P.

Conclusion, *n.* समाप्तिः, विरतिः, अनुमानं, सिद्धांतः.

Conclusive, *a.* निर्णायक; अप्रकंप्य; -ly सनिश्चयं.

Concoct, *vt.* पच् 1 P; चिन्त् 10.

Concoction, *n.* क्राथः, पाकः.

Concoctive, *a.* पाचक.

Concomitance, *n.* समवायः, संयोगः, समन्वयः.

Concomitant, *a.* आनुषंगिक, समवायिन्; *n.* सहभावी; -ly अनुषंगेण, सह.

Concord, *n.* ऐक्य, अविसंवादः; प्रणयः, समयः; तालैक्यं; (of words) साधर्म्यं; -ance साधर्म्यं, सूचिः; -ant अनुरूप, सदृश, संवादिन्.

Concourse, *n.* संगमः, जनता.

Concrement, *n.* पिंडः, संहतिः;

Concrete, *vt.* राशीकृ 8 U, *vi.* घनीभू 1 P, *n.* संघातः, घनद्रव्यं; *a.* घन, मूर्त, गुणाधेय.

Concretion, *n.* घनीकरणं, पिंडः.

Concubine, *n.* उपपत्नी, पुंश्चली; -age उपस्त्रीगमनं, अधर्मदांपत्यं.

Concupescence, *n.* कामुकता.

Concupiscent, *a.* कामुक, रतार्थिन्.

Concur, *vi.* संगम् 1 A, संवद् 1 P. संमन् 4 A. अभ्युपगम् 1 P; -ence संमतिः, एकचित्तता; -ent एकचित्त, मिलित, अनुषंगिन्; -ently *adv.* अनुमत्या, युगपत्.

Concussion, *n.* संघट्टः, क्षोभः.

Condemn, *vt.* दुष् c, परिवद् 1 P, दंड् 10, अपराधिनं व्याहृ 1P; -ation दंडनं, अपराधस्थापनं, दूषणं; -atory निंदक, परिवादक; -er *n.* निंदकः, दंडप्रणेता.

Condense, *vt.* श्यानीकृ 8 U, संहन् 2 P, *vt.* सांद्रीभू 1 P; सांद्र, घन, संक्षिप्त, स्थूल; -ation घनीकरणं; -ity *n.* घनता; संक्षेपः

Condescend, *vi.* प्रसद् 1 P, अनुवृत्

1A; –ing, *a.* प्रसादाभिमुख,–ingly *adv.* अगर्वं, प्रसन्नतया. [त्यागः.
Condescention, *n.* प्रसादः, गौरव-
Condign, *a.* उचित, सदृश; –ly *ad.* यथार्हं, सदृश; –ness *n.* योग्यता, औचित्यं.
Condiment, *n.* व्यंजनं, उपस्करः.
Condition, *n.* समवस्था, स्थितिः, पदवी, उपाधिः; on this c. अनेन समयेन; –al, *a.* ससमय, संकेतार्थ; –ally *adv.* समयपूर्वकं.
Condole, *vi.* अनुकंप् 1 A, अनुशुच् 1 P; –ence समदुःखता: –er, *n.* दुःखसंविभागी.
Condone, *vt.* क्षम् 1 A, 4 P. प्रमृज् 2P; –ation, *n.* क्षमा, प्रमार्जनं.
Conduce, *vi.* आवह् 1 P, क्लृप् 1 A, प्रवृत् c. [धायिन्.
Conducive, *a.* संपादक, फलोप-
Conduct, *vt.* नी 1 P, निर्वह् c, प्रवृत् c, तंत्र् 10 A, *n.* निर्वाहणं, आचरणं; –or नायकः, नेता; lighting –c: वज्रशूलः.
Conductive, *a.* चालनक्षम, परिचालक; –ity *n.* परिचालनशक्तिः
Conduction, *n.* प्रवाहः.
Conduit, *n.* प्रणाली, सारणिः
Cone, *n.* शंकुः, सूचिः.
Conic, Conical, *a.* शंकाकार.
Confect, *vt.* स्वादूकृ 8 U, उपस्कृ 8 U;–ion उपस्करः,मोदकः,–ionery *n.* मिष्टान्नं –ioner आपूपकः.
Confederacy, *n.* संघातः, चक्रान्तः.
Confederate, *vt.* संधा 3 U, *vi.* संधिं कृ 8U; *a* संधिबद्ध; *n.* सहायः, एककार्यः, –ion, *n.* सधानं, मंडलं.
Confer, *vt.* वितृ 1 P, संमंत्र् 10 A, –ence *n.* संवादः, संमंत्रणं, मंडलं.
Confess, *vt.* अभ्युपगम् 1 P, विवृ 5U, पापनिवेदनं कृ8U, -edly *adv.* व्यक्तं –ion, *n.* अंगीकारः, पापप्रकाशनं:, –or, *n.* स्वीकर्ता.
Confide, *vi.* विश्वस् 2 P, *vt.* निक्षिप 6 P, –ant *n.* सुहृद, विश्रंभभूमिः
Confidence, *n.* प्रत्ययः, विश्वासः, निश्चयः; take into c विश्रंभेषु अभ्यंतरी कृ 8 U; self c. आत्मप्रत्ययः, प्रागल्भ्यं.
Confident, *a.* प्रतीत, निश्चित, धृष्ट,
Confidential, *a.* विश्रब्ध, आप्त, गुप्त;
Confiding, *a.* विश्वस्त, ly विश्वस्तं, निर्विशंकं,
Configuration, *n.* आकारः, विग्रहः, मूर्तिः
Confine, *vt.* निरुध् 7 U, कारागृहे क्षिप् 6 P, *n.* प्रांतः, पर्यंतः, –ed *a.* समर्याद; संयत; अरिष्टशय्यागता, –ment,*n* निरोधः, कारागुप्तिः,आत्मनिग्रहः, अरिष्टशय्यावासः.
Confirm, *vt.* दृढीकृ 8 U, निश्चि 5 U –ation, *n.* दृढीकरणं.
Confiscate, *vt.* राजसात्कृ 8 U.
Confiscation, *m.* सर्वस्वापहारः,
Conflagration, *n.* दाहः, ज्वलनं; forest c. दावः, दावानलः.
Conflict, *n.* विरोधः, आघातः, विग्रहः, *vi.* संहन् 2 P, विग्रह् 9 U, –ing, *a.* विपरीत, विवदमान.

Confluence, Conflux, *n.* संगमः, संपातः; बहुसमागमः.

Confluent, *a.* संभिन्नौघ, संप्रवाहक.

Conform, (to) *vi.* अनुवृत् 1 A, अनुविधा 3 U; –able *a.* सदृश; उचित; –ably, *adv.* सदृशं, अनुरूपं; –ity, *n.* अनुरोधः, आनुगुण्यं; in –ity with अनुसारेण; –ist, *n.* प्रवृत्तधर्मानुवर्ती.

Confound, *vt.* व्यतिकृ 6 P, भ्रांत्या मन् 4 A,–ed, *a.* संकीर्ण, अन्यथागृहीत, संभ्रांत; –er *n.* मोहकः, भ्रमकारी; –ing, *a.* भ्रांतिजनक.

Confraternity, *n.* बंधुता, भिक्षुमंडलं. [प्रतीकृ 8 U.

Confront, *vt.* अभिमुखी भू 1 P,

Confuse, *vt.* संभ्रम् c, अवध्वंस् c; –ed, *a.* आकुल, क्रमहीन; –edly, *ad.* उज्झितक्रमं; अस्पष्टं. [लत्वं.

Confusion, *n.* संभ्रमः, संकरः, व्याकु-

Confute, *vt.* खंड् 10, निरस् 4 P; –ation, *n.* खंडनं, प्रत्याख्यानं.

Congeal, *vt.* घनीकृ 8 U, अवश्यै c, *vt.* घनीभू 1 P, शीतीभू.

Congelation, *n.* घनीभवनं, संहतिः

Congenial, *a.* उचित, सदृश, समानशील; c. to health स्वास्थ्यकर; –ity, *n.* आनुगुण्यं, सधर्मता.

Congenital, *a* सहज, सहजन्मन्

Congeries, *n.* राशिः, ओघः

Congest, *vt.* राशीकृ 8 U, पिंडीकृ 8U.

Conglomerate, *vt.* पिंडीकृ 8 U, संचि 5U; –ion समुपचयनं, एकपिंडः

Conglutinate, *vt.* संयुज् 10, संश्लिष् 4P.

Conglutination, *n.* संयोगः, संसक्तिः संरोपणं. [दिष्ट्या वृधू c.

Congratulate, *vt.* अभिनंद् 1 P,

Congratulation, *n.* अभिनंदनं, दिष्ट्या वर्धनं.

Congregate, *vt.* समाहृ 1 P, *vi.* संमिल् 6P, –ion, *n.* समाजः;–ional *a.* सामाजिक, सभ्य.

Congress, *n.* संसद्, सभा.

Congruent / Congruous } *a.* संमत, अनुगुण.

Congruity / Congruence } *n* संगतता, आनुरूप्यं, सादृश्यं.

Conjecture, *n.* ऊह् 1 A, उत्प्रेक्ष् 1 A, *n.* तर्कः, अनुमितिः

Conjectural *a.* आनुमानिक, वितर्कमूल; –ly, *ad.* अनुमानेन, अप्रत्यक्षं.

Conjoin, *vt.* संयुज् 10, संगम् c, *vi.* संधा pass, संश्लिष् 4 P.

Conjoined, or conjoint, *a.* संहत, संश्लिष्ट. [संभूय.

Conjointly, *vt.* संघशः, मिलित्वा,

Conjugal, वैवाहिक; c. fidelity पातिव्रत्यं, सतीत्वं.

Conjugate, *a.* रूपाणि साध् 10, रूपसिद्धिं कृ 8 U.

Conjunct, *a.* संयुक्त, संबद्ध.

Conjunction, *n.* संयोगः, संबंधः; c. of planets, ग्रहयुतिः; lunar c. *a.* अमावास्या.

Conjunctive, *a.* संयोजक, संश्लिष्ट.

Conjuncture, *n.* योगः, समयः, लग्नवेला.

Conjure, *vt.* हुह् c, मंत्रैर्वशं नी 1 P,

उत्था c, अभ्यर्थ् 10A, चिंत् 10; *vi.* सशपथं कूटं रच् 10.
Conjuration } *n.* माया, संशपनं.
Conjurement }
Conjurer, *n.* ऐंद्रजालिकः, कुहकः, आहितुंडिकः,
Connate, *a.* सहजात.
Connect, *vt.* संबंध् 9 P; संयुज् 10; व्यतिषञ्ज् 1P; -ed, *a.* संगत; अविच्छिन्न.
Connection, *n.* संबंधः; समन्वयः; in c. with उद्दिश्य, अधिकृत्य; to have c. with अभिगम् 1 P.
Connive, (at) *vt.* उपेक्ष् 1 A; ज्ञानं निह्नु 2 A; क्षम् 1 A.
Connivance, *n.* उपेक्षा, क्षमा, अक्षिसंकोचनं. [अंतरज्ञः.
Connoissieur, *n.* परीक्षकः, गुणज्ञः,
Connote, *vt.* (धर्मान्) वच् 2 P; अभिधा 3 U.
Connotation, *n.* अभिधानं, धर्मबोधः
Connotative, *a.* धर्मबोधक, गुणवाचक
Connubial, *a.* वैवाहिक. c. love दंपतीस्नेहः. [निग्रह् 9 U.
Conquer, *vt.* जि 1 P; अभिभू 1 P;
Conquerable, *a.* जेय, अभिभवनीय.
Conqueror, *n.* जेता.
Conquest, *n.* जयः; वशीकरणं; आत्मसात्कृतप्रदेशः [नाभिजन.
Consanguineous, *a.* सगोत्र, समा-
Consanguinity, *n.* सगोत्रता, सापिंड्यं.
Conscience, *n.* विवेकः; मनः; biting of c. अनुतापः, अनुशयः.
Conscientious, *a.* न्यायाचार, विवेकिन्; शुद्धशील; -ly, *ad.* शुद्धभावेन, आत्मतुष्ट्या; -ness *n.* धर्मभीरुता, साधुशीलत्वं, कर्तव्यपरायणता.
Conscionable, *a.* यथार्थ, न्याय्य.
Conscious, *a.* परिचित, सचेतन; to be c. of ज्ञा 9 P; -ly, *ad.* ज्ञानतः, बुद्धिपूर्वं; -ness *n.* अभिज्ञता, चेतना, संज्ञा.
Consecrate, *vt.* सुप्रतिष्ठाC, अभिमंत्र् 10 A. -ed, *a.* संस्कृत, उपकल्पित; -er, *n.* संस्कर्ता, प्रतिष्ठापकः; -ion, *n.* संस्कारः, प्रतिष्ठापना.
Consecution, *n.* अनुक्रमः, श्रेणिः.
Consecutive, *a.* क्रमागत, अविच्छिन्न; -ly. *ad.* अविच्छेदं; -ness *n.* आनुपूर्विता, अविच्छेदः.
Consent, *vi.* अनुमन् 4 A, अंगीकृ 8 U. *n.* अनुमतिः, एकचित्तता.
Consentient, *a.* एकमत.
Consentingly, *ad.* ऐकमत्येन.
Consequence, *n.* कार्यं, अनुमानं, गौरवः, उदर्कः. Of no c. अकिंचित्कर.
Consequent, *a.* आनुषंगिक, अनुबद्ध; *n.* अनुषंगः, फलं, परिणामः; -al *a.* आनुषंगिक; -ly *ad.* इति हेतोः, अतः.
Conserve, *vt.* संरक्ष् 1 P, संधा 3 U; *n.* सितावलेहः, -ation, *n.* संरक्षणं, गुप्तिः; क्षेमदर्शनं; -ative, *a.* परिवर्तनविरोधिन् *n.* स्थितिपालकः; -ator, *n.* पालकः, -atory *n.* रक्षास्थानं, *a.* रक्षणपर.
Consider, *vt.* विचर् 10, मन् 4 A, परीक्ष् 1 A; निरूप् 10, अर्ह् 10.
Considerable, *a.* गुरु, अनल्प, मान्य.

Considerably, *ad.* अतीव, भूरि.

Considerate, *a.* विमृश्यकारिन्, विवेकिन्; -ly *ad.* सादरं, समीक्ष्य.

Consideration, *n.* विवेकः, विमर्शः; निमित्तं; गौरवं, संभावना; in c. of अपेक्षया.

Consign, *vt.* ऋc, विसृज् 6 P, संक्रम्c; -ment *n.* अर्पणं, प्रतिपादनं.

Consist, *vi.* भू 1 P, संवृत् 1 A.

Consistence, consistency, *n.* घनता; द्रढिमा; संवादः

Consistent, *a.* अविरुद्ध, अनुगुण; दृढ; -ly, *adv.* अविरोधेन.

Consistory, *n.* आचार्यपरिषद्.

Consociate, *n.* सहायः, *vt.* संयुज्10; *vi.* संमिल् 6 P.

Console, *vt.* समाश्वस् c, सांत्व् 10; -ation, *n.* समाश्वासनं, सांत्वनं; -atory, *a.* सांत्वनपर, शोकापह.

Consolidate, *vt.* संघातीकृ 8U, घनीकृ, *vi.* घनीभू 1 P, स्थिरीभू; -ion घनीभावः, संघटना.

Consols, *n.* राष्ट्रर्णराशिः [स्वरैक्यं.

Consonance, *n.* आनुरूप्यं, संवादः,

Consonant, *n.* व्यंजनं, *a.* संवादिन्; conjunct c. संयोगः; -ly *adv.* अविरोधेन.

Consonus, *a.* एकस्वर, एकताल.

Consort, *n.* सहधर्मचारी-चारिणी; संगमः; *vi.* सहवस् 1 P, संयुज् pas. *well* c.-ed, सुसंगत; -ship *n.* साहचर्य.

Conspicuous, *a.* सुस्पष्ट, सुखदर्शन; प्रधान; -ly *adv.* सुव्यक्तं, विशिष्टतया; -ness *n.* व्यक्तता; उत्कृष्टत्वं.

Conspire, *vi.* एकार्थी भू 1 P, संमिल् 6 P; -acy *n.* उपजापः, पापमंडलं; कपटप्रबंधः. -ator *n.* उपजापकः; संशप्तकः.

Constable, *n.* राजपुरुषः, दंडधरः.

Constant, *a.* दृढ, ध्रुव; एकरूप; -ly *adv.* नित्यं, अनवरतं.

Constancy, *n.* स्थैर्य, एकांतनिश्चयः, पातिव्रत्यं.

Constellation, *n.* राशिः, तारामंडलं.

Consternation, *n.* प्रतिपत्तिलोपः, संत्रासः, व्याकुलत्वं.

Constipate, *vt.* सं-नि-रुध् 7 U, अवष्टंभ् 9 P. [कोष्ठता.

Constipation, *n.* मलावष्टंभः, बद्ध-

Constitute, *vt.* निर्मा 2 P, 3 A; नियुज् 10.

Constitution, *n.* घटना, अवस्था, प्रकृतिः, शासनपद्धतिः; -al *a.* प्रकृतिविषयक, विधिसंवादिन्; -ally *adv.* प्रकृत्या.

Constituent, *n.* घटकः, अंगं; *a.* वास्तव, सारभूत.

Constrain, *vt.* बलात् कृ 8 U, नियुज् 10, नियंत्र् 10 A.

Constraint, *n.* हठः, नियोगः, यंत्रणा; by c. हठात्.

Constrict, *vt.* संहृ 1 P, निरुध् 7 U.

Constriction, *n.* संकोचः, आकुंचनं.

Construct, *vt.* निर्मा 2 P, 3 A; व्यवस्थाc, संघट् 10; -ive, *a.* घटनाप्रधान.

Construction, *n.* घटना, बंधः, रेखा.

विन्यासः, अर्थः.

Construe, *vt.* गद्यभाषया परिणम् c; व्याख्या 2 P. [प्रतिनिधिः.

Consul, *n.* स्वराष्ट्रहितावेक्षकः, राज-

Consult, *vt.* संमंत्र् 10 A, अवेक्ष् 1A.

Consultation, *n.* संमंत्रणा, संवादः.

Consultative, *a.* संमंत्रणाधिकृत.

Consume, *vt.* क्षै c, विनश् c, निर्भुज् 7 A, ह्रा c; *vi.* क्षि 1 P, अवसद् 1 P, परिहा pass.

Consumptive, *a.* क्षयिन्, क्षयरोगिन्.

Consumption, *n.* क्षयः, नाशः,व्ययः.

Consummate, *vt.* समाप् c; संपद् c; *a.* संपूर्ण, अविकल, परम, -ion, *n.* समापनं, निष्पादनं,परमागतिः, सिद्धिः

Contact, *n.* संसर्गः, संस्पर्शः.

Contagion, *n.* रोगबीजसंक्रमणं.

Contagious, *a.* स्पर्शसंचारिन्, संस्पर्शज.

Contain, *vt.* धृ 10, भृ 3 U; निग्रह् 9 P; -ed, *a.* धृत, गृहीतः -er, *n.* धारक.

Contaminate, *vt.* दुष् c; -ed, *a.* दूषित, मलीमस; -ion, *n.* अंकः, दूषणं, भ्रष्टता.

Contemn, *vt.* अवमन् 4 A, अवधीर् 10; -er, *n.* अवमंता, परिभावी, तिरस्कर्ता.

Contempt, *n* तिरस्कारः, अवज्ञा, अवहेलना; -ible, *a.* तिरस्कार्य, तुच्छ, गर्हणीय; -uous, *a.* अवमानिन्, परिभावुक; -uously, *adv.* सावज्ञं, अवहेलया.

Contemplate, *vt.* संचिंत् 10, विमृश् 4 P, निरूप् 10; -ion, *n.* समाधिः, विमर्शः; -ive, *a.* ध्यानपर, विमृश्यकारिन्; -or, *n.* ध्याता, चिंतकः.

Contemporary, *a.* समकालीन; c. of that time तदानींतन.

Contend, *vt.* विवद् 1 A; प्रत्यवस्था 7 A; यत् 1 A, चेष्ट् 1 A; -er, *n.* विपक्षः, प्रतियोगी, प्रत्यर्थी; -ing विवदमान.

Contention, *n.* कलहः, विवादः, विप्रतिपत्तिः, स्पर्धा; bone of c. विवादवस्तु, कलहबीजं. [शील.

Contentious, *a.* कलहप्रिय, विवाद-

Content, *a.* संतुष्ट, प्रशांत, निर्वृत्त, -तुष् c, प्री10; -ed, *a.* तृप्त, निर्वृत.

Contentment, *n.* संतोषः, तृप्तिः, उपशमः, निर्वृतिः.

Contents, *n.* घनबलं; अवकाशः; पूरणं; table of c. सूचीपत्रं, अनुक्रमणिका. [पर्यंतस्थ.

Conterminous, *a.* उपांतवर्तिन्, संलग्न,

Contest, *vi.* युध् 4 A, स्पर्ध् 1 A, संघृष् 1P; *vt.* विरुध् 9U; *n.* विवादः, कलहः; -ed, *a.* वादग्रस्त.

Context, *n.* संदर्भः, आनुपूर्वी, पौर्वापर्यं; *a.* संश्लिष्ट, संहत; -ure, *n.* संघटना, विन्यासः, संस्थानं.

Contiguity, *n.* सांनिध्यं, संलग्नता, संनिकर्षः.

Contiguous, *a.* सीमावर्तिन्, पर्यंतस्थ, c -ground पर्यंतभूः, परिसरः, -ly, *adv.* अव्यवहितं, समीपे.

Continent, *n.* महाद्वीपं, वर्षः *a.* संय-

त, दांत, परिमित; -al *a.* महाद्वीपीय, वर्षीय.

Continence, Continency, *n.* संयमः, दमः.

Contingence, Contingency, *n.* अतर्कितोपनिपातः, दैवयोगः.

Contingent, *a.* सावधि, सापेक्ष, प्रासंगिक, *n.* भागः, सैन्यदलं, यदृच्छालाभः. [-ly, *ad.* अविश्रांतं.

Continual, *a.* सतत, प्रसक्त, अनवरत;

Continue, *vt.* प्रवृत्C, अनुबंध् 9 P, निर्वह्C; *vi.* प्रवृत् 1 A, आस् 2 A, -ous, *a.* अविच्छिन्न, निरंतर, -ously, *ad.* अनवरतं.

Continuity, Continuance, Continuation, *n.* अविरामः, नैरंतर्यं, सातत्यं.

Contort, *vt.* वक्रीकृ 8 U, पीड् 10.

Contortion, *n.* आकुंचनं, वैरूप्यं, विकृतिः.

Contour, *n.* आकारः परिधिः.

Contraband, *a.* निषिद्ध, सनिर्बंध.

Contract, *vt.* आकृष् 1 P, संहृ 1 P, संक्षिप् 6 P, वाचा दा 1, 3P, संपदृC, (ऋणं) कृ 8 U, (व्याधेः) वशं या 2 P, (विवाहं) कृ; *vi.* आकुंच् 6 P, समयं कृ 8 U, *n.* समयः, संविद्, पणबंधः; -ed, *a.* आकुंचित, निरायत, संबाध; -ion *n.* संकोचः, संक्षेपः; -or *n.* कृतसंविद्, पणकर्ता.

Contradict, *vt.* प्रतिषिध् 1 P, प्रत्याख्या 2 P; -ion, *n.* विप्रलापः; प्रत्याख्यानं, निषेधः, विसंवादः, -ory, *a.* विरुद्धार्थ, प्रतीप, असंगत.

Contradistinction, *n.* विपरीतता, व्यतिरेकः. [विशिष् 7 P, 10.

Contradistinguish, *vt.* विरुद्धगुणैः

Contraposition, *n.* संमुखावस्थानं.

Contrariety, *n.* विरोधः, वैपरीत्यं, प्रतिकूलता. [तिकूलं.

Contrarily, *ad.* विरुद्धं, विपरीतं, प्र-

Contrary, *a.* विरुद्ध, विपरीत, संमुखागत; *n.* विपर्ययः, व्यतिक्रमः, प्रतिपक्षः; on the c. प्रत्युत; to the c. विपरीततया.

Contrast, *vt.* तुल् 10, भेदं निरूप् 10, *vi.* विपर्यस् 4 P, *n.* भेदः, विरोधः.

Contravene, *vt.* प्रतिहन् 2 P, विरुध् 7 U, (नियमं) भंज् 7 P.

Contravention, *n.* व्याघातः, विरोधः अतिक्रमः.

Contributary, *a.* एकराजाधीन.

Contribute, *vt.* स्वं स्वं अंशं दा 1,3P, साहाय्यं कृ 8 U.

Contribution, *n.* स्वस्वांशदानं, उपकृतिः, साहाय्यं. [प्रवर्धकः.

Contributor, *n.* अंशदाता, उपकर्ता,

Contrite, *a.* गाढानुशय, -ly *ad.* सानुतापं.

Contrition, *n.* पश्चात्तापः, गूढमन्युः.

Contrivance, *n.* उपायः, प्रयोगः, उपायकल्पनं.

Contrive, *vt.* चिंत् 10, कॢप्C, *vi.* उपायं युज् 7U; -er, *n.* उपायज्ञः.

Control, *vt.* नियम् 7P, दम्C, वशं नी 1 P, निग्रह् 9 P; *n.* निग्रहः, संयमः, वशः, अधिकारः; -er, *n.* शास्ता, प्रभुः, ईशः.

Controversy, *n.* विवादः, विप्रतिपत्तिः.
Controversial, *a.* विवादविषयक.
Controversialist, *n.* वादी, वादपंडितः.
Controvert, *vt.* विवद् 1 A, प्रत्याख्या 2 P, निरस् 4 P; -ed *a.* विवाद-विषयक.
Contumacious, *a.* प्रतिनिविष्ट, प्रतीपगामिन्; -ly, *ad.* सदर्पं, धृष्टतया.
Contumacy, *n.* धृष्टता, उच्छृंखलत्वं, प्रतीपता.
Contumelious, *a.* धृष्ट, उद्दाम, सावज्ञ.
Contumely, *n.* धृष्टता, अधिक्षेपः.
Contuse, *vt.* पिष् 7 P, अंतः क्षुद् 7 U.
Contusion, *n.* अंतःक्षोदः, अवचूर्णनं, मर्दनं.
Conundrum, *n.* प्रहेलिका, कूटं.
Convalescence, *n.* उल्लाघता, निरामयः, गदोपशमः. [व्याधिमुक्त.
Convalescent, *a.* उल्लाघ, नीरुज,
Convene, *vt.* समाह्वे 1 P, समानी 1 P; *vi.* संमिल् 6 P.
Convenience, *n.* उचितोपचारः, साधनानुकूल्यं, अवसरः.
Convenient, *a.* उचित, इष्ट, उपपन्न, यथाकाम; -ly, *ad.* युक्तं, यथावकाशं, सुखेन.
Convent, *n.* मठः, विहारः.
Conventicle, *n.* सभा, संसद्, गूढसभा.
Convention, प्रतिनिधिपरिषद्, पूर्वसंधिः, समयः, रूढिः, -al, *a.* आचारसिद्ध, रूढ, -al usage लोकाचारः, -alism, *n.* रूढिः, आचारः.
Converge, *vt.* एकायतनीभू 1 P, संनिपत् 1 P; -ence, *n.* केंद्राभिवर्तनं, संनिपातः; -ent, एककेंद्राभिमुख.
Conversant, *a.* अभिज्ञ, परिचित, निपुण, पटु. [विश्रंभालापः.
Conversation, *n.* संभाषणं, संलापः,
Converse, *vi.* संभाष् 1 A, संलप् 1 P, संव्यवहृ 1 P; *n.* संभाषणं; विपर्ययः, व्यतिक्रमः; -ly, *ad.* विपर्ययेण, प्रतीपं.
Convert, *vt.* विकृ 8 U, परिवृत् c, मतांतरं ग्रह् c, आत्मसात् कृ 8 U; *vi.* अन्यथा भू 1 P, स्वधर्मं त्यज् 1P; *n.* परधर्माश्रितः.
Conversion, *n.* स्थित्यंतरं, मतांतरस्वीकारः, आत्मसात्करणं, परिवर्तः.
Convex, *a.* बहिर्गोल; न्युब्ज; -ity *n.* बहिर्वर्तुलत्वं.
Convey, *vt.* नी 1 P, वह् 1 P, प्राप् 10, संचर् c, कथ् 10 ज्ञा c; -ance, *n.* यानं, नयनं, समर्पणं; -er, *n.* वाहकः, प्रापकः.
Convict, *vt.* अपराधिनं प्रतिपद् c, प्रत्याख्या 2 P; *n.* सिद्धापराधः, आधर्षितः; -ed, *a.* दृष्टदोषः; -ion, *n.* अपराधस्थापनं, आधर्षणं; दृढप्रत्ययः.
Convince, *vt.* प्रतिइ c, जातप्रत्ययं कृ 8U; -ed, *a.* जातप्रत्यय; प्रतीत; -ing, *a.* निर्णायक, प्रत्ययकृत्.
Convivial, उत्सवसंबंधिन्; a c. party सहभोजनं, सग्धिः, सपीतिः.
Convoke, *vt.* समाह्वे 1 P, संमिल् c.
Convocation, *n.* समाह्वानं, सभा, आचार्यपरिषद्.
Convolve, *vt.* समं आवृत् c.
Convoy, *vt.* रक्षार्थं अनुव्रज् 1 P,

n. सहरक्षकवर्गः.
Convulse, *vi.* उत्कंप् c, संक्षुभ् c.
Convulsion, *n.* संक्षोभः, आक्षेपः.
Convulsive, *a.* क्षोभकृत्, विक्षेपिन्; c. speech गद्गदवाक्.
Cony, *n.* शशः.
Coo, *vt.* कलकलं कृ 8 U, कूज् 1 P, विरु 2 P.
Cook, *n.* सूदः, पाचकः, सूपकारः; *vt.* पच् 1 P, (अन्नं) संस्कृ 8 U; c. ing pot स्थाली; –ed, *a.* पक्व, सिद्ध; –ery, *n.* पाकविद्या; c. room, *n.* महानसं, पाकशाला.
Cool, *a.* शीतल, शीत; स्थिर, धृतिमत्; अव्याकुल, *n.* शीतं, शीतलत्वं; *vt.* शीतलीकृ 8 U, उपशम् c, मंदीकृ; *vi.* शीतलीभू 1 P, उपशम् 4 P; –ing, *a.* शीतल; –ly, *ad.* असंभ्रमं, –ness, *n.* शीतलत्वं.
Coolie, *n.* भारवाहकः.
Coop, *n.* दारुपात्रं.
Co-operate, *vi.* संभूय व्यवहृ 1 P.
Co-operation, *n.* सहकारिता, संभूयसमुत्थानं.
Co-operative, *a.* सहकारिन्, सहोत्थायिन्.
Co-operator, *n.* सहकारी.
Coparcenary, *n.* समांशत्वं.
Coparcener, *n.* अंशहरः, दायादः.
Copartner, *n.* समांशभाज्; –ship सहकारिता.
Cope, *vi.* (with) स्पर्ध् 1 A, युध् 4 A, अभिपत् 1 P.
Copier, See Copyist.
Coping, *n.* भित्तिः, शिखरं, शृंगं.
Copious, *a.* प्रभूत, विपुल; –ly, *adv.* प्रचुरं, भूरि; –ness, *n.* वैपुल्यं, समृद्धिः.
Copper, *n.* ताम्रं, उदुंबरं; –coin पणः; –smith ताम्रकारः, ताम्रिकः; –y, *a.* ताम्रमय, ताम्रविकारः.
Coppice, Copse, *n.* गुल्मं, तरुगहनं.
Copula, *n.* संधानं.
Copulate, *vi.* अभिगम् 1 P, संगम् 1 A; *vt.* युग्मीकृ 8 U, संयुज् 10.
Copulation, *n.* मैथुनं, रतिः, संयोगः.
Copulative, *a.* संधानकृत्, उभयान्वयिन्.
Copy, *vt.* प्रतिलिपिं कृ 8 U, अनुकृ, विडंब् 10; *n.* अनुलिपिः, अनुकरणं.
Copyist, *n.* लिपिकरः, अक्षरचंचुः, शब्दचोरः.
Coquet, *vi.* विलस् 1 P, विभ्रमं आविष्कृ 8 U.
Coquetry, *n.* विलसनं, मिथ्याभावाविष्कृतिः.
Coquette, *n.* विलासिनी, हावविदंबिनी.
Coral, *n.* प्रवालः, विद्रुमः.
Cord, *n.* गुणः, रज्जुः, दाम; *vt.* रज्ज्वा बंध् 9 P, नियंत्र् 10 A.
Cordage, *n.* रज्ज्वादि सामग्री.
Cordial, *a.* शुद्धभाव, निर्व्याज, उत्साहवर्धन, दीपक; *n.* दीपनं; –ly, *adv.* प्रेम्णा, संभ्रमेण.
Cordiality, *n.* भावशुद्धिः, निर्व्याजता, संभ्रमः, सौहार्दं.
Core, *n.* अभ्यंतरं, गर्भः.
Cork, *n.* पिधानं; प्रतिबंधः, कीलकं.
Cormorant, *n.* घस्मरः, औदरिकः.
Corn, *n.* धान्यं; किणः; अन्नं; सस्यं; –mill धान्यपेषणी; –y, *a.* शृंगिन्.

Cornea, *n.* शुक्लमंडलं.
Corner, *n.* कोणः; रहः; c. of the eye, अपांगः, नेत्रप्रांतः; c. of the mouth, सृक्कन्; *n.* -stone कोणशिला.
Cornice, *n.* भित्तिशृंगं.
Corollary, *n.* उपसिद्धांतः, उपलक्ष्यः.
Coronal, *n.* मुकुटं; स्रज्. [भिषेकः.
Coronation, *n.* अभिषेकः, राज्या-
Coroner, *n.* अपमृत्युमीमांसकः.
Coronet, *n.* मुकुटं; किरीटः.
Corporal, *a.* कायिक, भौतिक, शारीर; c. punishment देहदंडः.
Corporate, *a.* संभूयकारिन्, संसृष्ट; -ion, *n.* श्रेणिः, समाजः.
Corporeal, *a.* वपुष्मत्, सदेह.
Corps, *n.* अनीकं, सैन्यदलं.
Corpse, *n.* शवः, प्रेतं, कुणपः.
Corpulence, *n.* स्थूलता, पीनता, मेदस्विता.
Corpulent, *a.* स्थूल, मेदस्विन्, पीन.
Corpuscle, *n.* अणुः, कणः, लवः.
Correct, *vt.* संशुध् c, समाधा 3 U; निराकृ; *a.* शुद्ध, सत्य, -ion, *n.* शोधनं, दोषपरिहारः, दंडः.
Corrective, *a.* शोधक, प्रतिकारक; *n.* प्रतिकारः, समाधानं.
Correctly, *adv.* शुद्धं, सत्यं, यथातथं.
Correctness, *n.* शुद्धिः, निर्दोषता, याथार्थ्यं. [शासिता.
Corrector, *n.* शोधकः, नियामकः,
Correlation, *n.* मिथोऽन्वयः; परस्परान्वयः; नित्यानुबंधित्वं.
Correlative, *a.* नित्यानुबंधिन्. मिथोऽन्वित.
Correspond, *vi.* संवद् 1 P, (with) लेखेन व्यवहृ 1 P; -ence, *n.* लेखव्यवहारः; संवादः; -ent, -ing, *a.* सदृश, अनुरूप; संवादिन्; *m.* प्रतिपुरुषः, अभियोगी, पत्रप्रेरकः.
Corridor, *n.* उच्चपरिपथं; आच्छन्नपथः.
Corrigible, *a.* समाधेय, शोधनीय.
Corival, *n.* प्रतिपक्षः, प्रतिस्पर्धी; -ry, *n.* साधी, संघर्षः.
Corroborate, *vt.* समर्थ् 10. प्रतिपद् c; -ion, *n.* दृढीकरणं, समर्थनं.
Corrode, *vt.* शनैः क्षै c, नश् c.
Corrosion, *n.* क्रमावसादः.
Corrosive, *a.* अवसादकर, अरुंतुद.
Corrugate, *vt.* संकुच् c., संहृ 1 P.
Corrupt, *vt.* दुष् c, भ्रंश् c, उत्कोचं ग्रह् c, *vi.* दुष् 4 P, पूतीभू 1 P. *a.* दुष्ट, भ्रष्ट, दुरात्मन्, पूति.
Corruption, *n.* विनशनं, पूतीभावः; शीलभ्रंशः; उत्कोचग्राहित्वं; दौर्जन्यं; अपभ्रंशः. [नाशक.
Corrupted, corruptive. *a.* दूषक,
Corslet, *n.* वक्षस्त्राणं, कवचं.
Cortical, *a.* त्वङ्मय.
Coruscant, *a.* उज्ज्वल, भासुर.
Coruscate, *vi.* उद्भास् 1 A, स्फुर् 6 P; -ion, *n.* उद्भासः, दीप्तिः.
Cosine, *n.* ज्या.
Cosmetic, *n.* कांतिलेपः, अंगरागः.
Cosmical, *a.* जगत्संबंधिन्.
Cosmogony, *n.* विश्वोत्पत्तिः, जगत्सृष्टिविवरणं.

Cosmography, *n.* सृष्टिवर्णनं.
Cosmopolite, Cosmopolitan, *a.* विश्ववासिन्, विश्वमित्र, जगद्बंधुः.
Cost, *n.* अर्घः, मूल्यं; व्ययः; नाशः, पीडा; *vt.* मूल्येन लभ् Pas; -ly *a.* महार्घ, बहुमूल्य.
Costive, *a.* बद्धकोष्ट, विड्ग्राहिन्; -ness, मलावरोधः, मलावष्टंभः.
Costume, *n.* वेशपद्धतिः, नेपथ्यविशेषः.
Cosufferer, *n.* समदुःखी.
Cot, *n.* मंचकः, खट्वा, दोला.
Coterie, *n.* मित्रसमाजः, नारीमेलकः.
Cottage, *n.* उटजः-जं; कुटीरं.
Cottager; *cotter*, *cottier*, *n.* उटजवासी.
Cotton, *n.* कार्पासः, तूलः.
Couch, *n.* शय्या; पर्यंकः *vi.* शी 1 A, विश्रम् 4 P, अवपत् 1 P, *vt.* विन्यस् 4 P, शीc, संविश्c.
Cough, *n.* कासः, क्षवथुः; *vi.* कास् 1 A, क्षु 1 P; -er *n.* उत्कासी.
Coulter, *n.* हलाग्रं, फालदंतः.
Council, *n.* संसद्, परिषद्, मंत्रसभा; -room मंत्रगृहं.
Counsel, *n.* उपदेशः; अनुशासनं; मंत्रः, उपायः, मंत्री *vt.* उपदिश् 6 P, अनुशास् 2 P.
Counsellor, *n.* उपदेशकः, मंत्री, सचिवः, c. ship, *n.* साचिव्यं, मंत्रिपदं.
Count, *vt.* संख्या 10, गण् 10, *vi.* अपेक्ष् 1 A, मन् 4 A; *n.* गणनं, संख्यानं; अभियोगविषयः; -less, *a.* संख्यातीत.
Countenance, *n.* आकारः; मुखं; आश्रयः, आनुकूल्यं *vt.* अनुग्रह् 9 P, अनुमन् 4 A; उत्सह्; -er *n.* अनुग्राहकः, सहायः, उपकर्ता; Out of c. संभ्रांतः. keep the c. अविक्रिय-स्था 1 P.
Counter, *n.* गणनाफलकं, काकिणी; *ad.* विरुद्धं, प्रतीपं; -design प्रत्युपायः, -poison प्रतिविषं.
Counteract, *vt.* प्रतिकृ 8 U, मोघीकृ, व्याहन् 3 P, प्रतिबंध् 9 P; -ion, *n.* प्रतिक्रिया, व्याघातः.
Counter-balance, *vt.* तुलया धृ 10, प्रतितुल् 10, समीकृ 8 U.
Counter-change, *vt.* विनिमे 1 A, मिथः परिवृत्c; *n.* विनिमयः, परिवर्तः
Counter-check, *n.* प्रतिनिरोधः, व्याघातः, प्रतिबंधः. [विरुद्धसाक्ष्यं.
Counter-evidence, *n.* प्रतिप्रमाणं,
Counter-feit, *a.* कृत्रिम, प्रतिरूप; असत्य; c. seal कपटमुद्रा. *vt.* छद्मना संपद्c, विप्रलभ् 1 A. *n.* कूटं, छद्म, व्याजः, कूटलेखः; -er, *n.* वंचकः, प्रतारक; कूटकृत्, कूटलेखकारः.
Countermand, *vt.* पूर्वादेशं प्रत्याख्या 2 P, *n.* प्रत्यादेशः.
Countermarch, *vi.* प्रतिया 2 P, *n.* प्रतियानं, प्रतीपयात्रा.
Countermark, *n.* प्रतिचिह्नं.
Counterpart, *n.* प्रतिरूपं, प्रतिकृतिः.
Counterplea, *n.* प्रत्युत्तरं, प्रत्यभियोगः.
Counter-poise, Counter-vail, See Counter balance, *n.* तुल्यभारता.
Country, *n.* देशः, प्रदेशः, विषयः;

राष्ट्रं; अभिजनः; -folk, जानपदाः.
Coup, *n.* आघातः.
Couple, *n.* युग्मं, युगलं; a married c. वधूवरौ, दंपती; *vt.* संयुज् 10, संधा 3 U; *vi.* संगम् 1 A, रम् 1 A.
Couplet, *n.* श्लोकः, पंक्तिद्वयं.
Courage, *n.* शौर्यं, धैर्यं, धृतिः, निर्भीकता; take c. आश्वस् 2 P; summon c. धैर्यावष्टंभं कृ 8 U; inspire c. उत्सह् c, समाश्वस् c.
Courageous, *a.* धीर, शूर, विक्रांत; -ly, *adv.* निर्भयं, धैर्येण; -ness see Courage.
Courier, *n.* वार्ताहरः, वार्तिकः, दूतः.
Course, *n.* गतिः; क्रमः; प्रसरः; *vi.* अभिसृ 1 P, वह् 1 P; in course of conversation, कथाप्रसंगेन; in c. of time कालक्रमेण; a woman in c. रजस्वला, ऋतुमती; of c. अवश्यमेव; c. of an arrow बाणगोचरः; there being no other c. गत्यंतराभावात्, अनन्यशरणत्वात्; race c. चर्याभूमिः; in the c. of मध्ये, अंतरे; the c. of nature सृष्टिक्रमः; -er, *n.* जवनः, तुरगः.
Court, *n.* अंगनं, चत्वरं; राजकुलं; राजपरिवारः; न्यायसभा; अधिकरणिकः, दाक्षिण्यं; c. of justice, अधिकरणं. *vt.* आराध् 10, अनुनी 1 P; अभ्यर्थ् 10 A; c. favour राजानुग्रहः; c. minion राजवल्लभः; c. yard अंगनं, अजिरं; -eous, *a.* दक्षिण, आदरशील; -eously, सादरं, प्रश्रयेण; -esy, *n.* दाक्षिण्यं, -ier, *n.* राजभृत्यः, चाटुकारः; -like, *a.* सभ्य, -ship, *n.* अनुनयः.
Courtesan, *n.* गणिका, वेश्या, वारस्त्री, पुंश्चली, बंधकी.
Cousin, *n.* पितृव्यपुत्रः; मातुलपुत्रः, पितृ-मातृ-ष्वसेयः; ज्ञातिः, बांधवः.
Covenant, *n.* नियमपत्रं, संविद्; -er, *n.* समयबद्धः; *vi.* see Contract.
Cover, *vt.* आच्छद् 10, गुह् 1 P, व्याप् 5 P, वासः, ग्रह् c, *n.* आच्छादनं, वासः, वेष्टनं, व्यपदेशः; a c. ed path गूढपथः; छन्नवर्त्म; -ing, *n.* आच्छादनं, परिधानं; -let, *n.* प्रच्छदपटः.
Covert, *a.* गूढ, निर्वात; a c. expression व्यंगोक्तिः *n.* गहनं, संश्रयः, शरणं.
Covet, *vt.* लुभ् 4 P, कांक्ष् 1 P.
Covetous, *a.* गृध्नु, अभिलाषुक, सतृष्ण; c. of wealth धनलुब्ध; -ly, *ad.* लोभेन, लोभवशात्; -ness, *n.* लोभः, लिप्सा, स्पृहा.
Covin, *n.* कूटसंविद्.
Cow, *n.* गौः, धेनुः; c. dung गोमयं; c. herd गोपः, गोपालः; c. pen, *n.* व्रजः, गोष्ठं; *vt.* भी c, उद्विज् c.
Coward, *a.* भीरु, कातर; *n.* कातरः; क्लीबः; -ice, *n.* भीरुता, कातर्यं; -ly, *adv.* भीरुवत्, क्लीबतया.
Cowardly, *a.* See Coward, *a.*
Cower, *vi.* (भीत्या) प्रणिपत् 1 P, निभृतं, अपसृ 1 P.
Cowrie, *n.* काकिणी, वराटकः.
Coxcomb, *n.* दांभिकः, अहंमन्यः,

दुर्विदग्धः; चूडा, शिखा.
Coy, *a*. लज्जाशील, शालीन; मितवाच्; *vi*. संकुच् 6 P, ह्री 3 P; -ly, *adv*. शालीनतया, सलज्जं; -ness, *n*. लज्जा, शालीनता, विनयः.
Cozen, *vt*. वंच् 10, अतिसंधा 3 U, -age, *n*. वंचना, प्रतारणा; -er, *n*. वंचकः, शठः.
Crab, *n*. कर्कटकः, कुलीरः.
Crabbed, *a*. कर्कश, प्रखर, विषम, गूढ; -ness, *n*. पारुष्यं, दुःशीलं.
Crack, *vt*. खंड् 10, स्फुट्c, आकुली कृ 8 U, ध्वन्c, स्फुट् 6 P, विकत्थ् 1 A; to c. a joke पटुपरिहासं कृ, *n*. रंध्रं; भेदः; परुषरवः; पटुः; c. brained, वातुल, उन्मत्त.
Crackle, *vi*. पुनः पुनः रद् *n*. राणितं.
Cradle, *n*. दोला, पर्यंकः; from the c. आशैशवात्.
Craft, *n*. शिल्पं, कला, पाटवं; कपटं, व्यापारः; तरीः; c. sman, *n*. शिल्पकारः, कारुः.
Craftily, *adv*. धूर्ततया, सकैतवं, चतुरं.
Crafty, *a*. मायाविन्, धूर्त; विदग्ध.
Crag, *n*. भृगुः, ऋजूच्छ्रायः, शिखरं.
Cragged, Craggy, *a*. विषम, दंतुर, शृंगमय.
Cram, *vt*. बलात् प्रविश्c, अतिमात्रं भुज्c, संबाध् 1 A; c.ed with people जनाकीर्ण.
Cramp, *vt*. आकुंच्c, स्तंभ्c, प्रतिबंध् 9 P, *n*. स्तंभः, संकोचः, निरोधः, गात्रोपघातः. [यंत्रं.
Crane, *n*. बकः, सारसः, भारोत्तोलन-
Cranium, See skull.
Crank, *n*. वक्रमार्गः; वक्रोक्तिः.
Cranny, *n*. भेदः, रंध्रं; विविक्तं.
Crash, *n*. महारवः, पटुनिनादः, संकुलध्वनिः *vt*. संकुलध्वानं कृ 8 U.
Cratch, *n*. गवादनी, तृणाधानी.
Crater. *n*. ज्वलच्छैलमुखं.
Cravat, *n*. ग्रैवेयकं, ग्रीवावासः.
Crave, *vt*. अभ्यर्थ् 10 A, अभिलष् 1 P; -ing, *n*. याचना, याच्ञा, लिप्सा, c. ing for food बुभुक्षा, c. for drink, पिपासा. [क्लीब.
Craven-hearted *a*. भीरु, कातर,
Craw, *n*. पक्षिजठरं. [*n*. शुषिः.
Crawl, *vi*. सृप् 1 P, शनैश्चर् 1 P,
Crayon, *n*. वर्तिका, तूलिका.
Craze, *vt*. भंज् 7 P, क्षैc, संभ्रम्c.
Crazed, Crazy *a*. हतज्ञान; जीर्ण.
Crazedness, *n*. चित्तविभ्रमः, उन्मादः, जीर्णता.
Creak, *vi*. परुषशब्दं कृ 8 U. कर्कशं ध्वन् 1 P. *n*. परुषरवः, कर्कशस्वनः.
Cream, *n*. क्षीरमंडं; सारः, -y, *a*. मंडमय; शरोपम.
Crease, *n*. वलिः, पुटचिह्नं.
Create, *vt*. सृज् 6 P. रच् 10, पदे नियुज्c. [कृतिः.
Creation, *n*. सृष्टिः, सर्गः; जगत्,
Creative, *a*. उत्पादनक्षम, निर्मायक.
Creator, *n*. विधाता, स्रष्टा, जनकः.
Creature, *n*. भूतं, माणवकः; आश्रितः, प्रेष्यः, विधेयः.
Credence, *n*. प्रत्ययः, श्रद्धा; worthy of c. श्रद्धेय, विश्वास्य; give c. to

विश्वस् 2 P., प्रति-इ 2 P.
Credentials, *n.* प्रत्ययलेखः, विश्वास-पत्रं. [यार्ह.
Credible, *a.* विश्वास्य, श्रद्धेय, प्रत्य-
Credibility, *n.* प्रामाण्यं, प्रत्ययार्हत्वं.
Credibly, *ad.* सप्रमाणं, श्रद्धेयतया.
Credit, *n.* विश्वासः, श्रद्धा, प्रतिष्ठा, प्रामाण्यं; buying on c. उद्धारः; *vt.* विश्वस् 2 P. प्रमाणी कृ 8 U. -able, *a.* मानार्ह, श्लाघ्य; -ably, *ad.* सगौरवं, श्लाघ्यतया; -or, *n.* उत्तमर्णः, धनिकः. [श्रद्धालु.
Credulous, *a.* विश्रंभप्रवण, अशंकिन्,
Creed, *n.* धर्मः, स्वीकृतमतं.
Creek, *n.* वंकः, खातं; -y, *a.* वक्र.
Creep, *vi.* सृप् 1 P. शनैः चल् 1 P. अलक्षितं प्रविश् 6 P. प्रवृध् 1 A; -er, *n.* लता, वल्लिः; -ing, *n.* विसर्पणं; -ingly, *ad.* शनैः शनैः, धरासंसृष्टं.
Cremation, *n.* दाहः, दहनं.
Crepuscula, *n.* संध्या, संधिप्रकाशः.
Crepuscular, *a.* सांध्य, लसत्.
Crescent, *n.* अर्धेंदुः; *a.* वर्धिष्णु, c. shaped अर्धचंद्राकार.
Cresset, *n.* आकाशदीपः.
Crest, *n.* शेखरः; किरीटः; शिखा, शृंगं; धैर्यं; कूटं; -fallen विषण्ण, भग्नदर्प; -jewel चूडामणिः.
Cretaceous, *a.* कठिनीमय, -प्राय.
Crevice, *n.* भेदः, रंध्रं, संधिः.
Crew, *n.* नाविकगणः; कूटमंडली.
Crib, *n.* गवादनी, गोष्ठं, शिशुदोला, *vi.* See Confine.
Cribble, *n.* स्थूलचालनी, शोधनी.
Crick, *n.* मन्यास्तंभः, परुषध्वनिः.
Cricket, झिल्लिका, चीरी, कंदुकक्रीडा.
Crime, *n.* अपराधः, पापं, अन्यायः, धर्मविप्लवः.
Criminal, *a.* & *n.* अपराधिन्, दंड्य; c. law दंडविधिः, -ly, *adv.* सापराधं, दंडविधिवत्; -ity, *n.* अपराधिता, दंड्यता.
Criminate, *vt.* अभियुज् 7 A, दोषेण लिप् 6 P; -ion, *n.* दोषारोपः; अभियोगः; -ory, *a.* अभिशंसक, सदोष. [चूर्ण 10.
Crimp, *a.* भंगुर, असंगत, *vt.* संकुच्,
Crimple, *vt.* See Crimp.
Crimson, *a.* शोण, अरुण, *n.* रक्तिमा, शोणः, आरुण्यं; *vt.* अरुणी कृ 8 U.
Cringe, *vi.* श्ववृत्त्या अनुनी 1 P; -ing, *n.* अंजलिकर्म, श्ववृत्तिः *vt.* आकुंच् 10.
Crinkle, *vt.* पुटीकृ 8 U, *vi.* तरंगित-भू 1 P. *n.* वलिः.
Cripple, *n.&a.* पंगु, विकल, गतिहीन, *vt.* भग्नगति-कृ 8 U, विकलीकृ, खंड् 10; -ness अंगवैकल्यं, पंगुता.
Crisis, *n.* निर्णयावसरः, संकटं, व्याधिसीमा.
Crisp, *a.* तरंगित; भिदुर, *vt.* आकुंच्;
Criterion, *n.* प्रमाणं, लक्षणं, चिह्नं.
Critic, *n.* गुणदोषविवेचकः, मर्मज्ञः, दोषदर्शी; विज्ञः.
Critical, *a.* गुणदोषविवेचक; c. time संकटसमयः; -ally *ad.* सूक्ष्मं, व्यसने, गुणदोषपरीक्षया.
Criticise, *vt.* गुणदोषं विविच् 3 U;

दोषं प्रकाश् c. [प्रख्यापनं.
Criticism, *n.* गुणदोषनिरूपणं, दोष-
Croak, *vi.* आरट् 1 P. कै 1 P. *n.* आरटनं, काकरवः.
Crock, *n.* मृद्भांडं; कज्जलं, मसी; *vt.* कृष्णीकृ 8 U. –ery, *n.* मृद्भांडानि, (pl.) मार्त्तिकं.
Crocodile, *n.* नक्रः, मकरः.
Croft, *n.* वाटिका, निष्कुटः.
Crone, *n.* स्थविरा, जरती.
Crony, *n.* प्रियसुहृद्.
Crook, *n.* दंडः, आकर्षणी; by hook or c. येनकेन प्रकारेण, यथाकथंचित्; c. back कुब्जः, गड्डुलः; *vt.* आकुञ्च्c, वक्रीकृ 8 U.
Crooked, *a.* आकुंचित, वक्र, कुटिल; c. bodied विकृताकारः; c. nature *n.* कौटिल्य, वामशीलता; c. minded कुटिलमति; –ly *ad.* जिह्मतया, वक्रं; going c. ly जिह्मग,वक्रगामिन्; –ness *n.* वक्रता, विरूपता.
Crop, *n.* सस्यं, कृषिफलं, *vt.* कृत् 6 P. लू 9 U. *vi.* (up) आविर्भू 1 P; उत्पद् 4A; neck and c. सर्वथा, कात्स्न्र्येन.
Crore, *n.* कोटिः-टी.
Cross, *vt.* तृ 1 P, प्रतिबंध् 9 P, व्यत्यस् 4 P; c. ed in love खंडिता; *n.* स्वस्तिकं; व्याघातः; शूलः; *a.* वक्रं, तिर्यंच्, प्रतिकूल; दुःशील, –examine (विरुद्धसाक्षिणं) परीक्ष् 1 A; c. grained, *a.* विलोम, प्रतीप; c. multiplication, *n.* वज्राभ्यासः; –road *n.*उपपथः, चतुष्पथं; c. purpose *n.* विसंवादः; –ly,*adv.* तिर्यक्, प्रतीपं; –ness, *n.* वक्रता, पैशुन्यं.
Crotch, *n.* अंकुशः, आकर्षणी.
Crotchet, *n.* कामचारः, स्वैरवृत्तिः.
Crouch, *vi.* अवनम् 1 P; प्रणिपत् 1 P, श्ववृत्त्या वृत् 1A.
Crow, *n.* काकः, वायसः, ध्वांक्षः, *vi.* विरु 1 P., विकत्थ् 1 A.
Crowd, *n.* समूहः, संघः, *vt.* आकृ 6 P, संमृद् 9 P; c. ed with people जनाकीर्ण, समाकुल.
Crown, *n.* मुकुटं, किरीटः; राजा; शिखरं, मौलिः *vt.* अभिषिच् 6 P, संपद्c; to be c. ed with success. फल् 1 P. [मुषा.
Crucible, cruset, *n.* तैजसावर्तिनी,
Crude, *a.* अपक्व, असंस्कृत, आम, अकालिक; c. form प्रातिपदिकं; –ly, *adv.* अकाले,अपूर्णकाले;–ness, *n.* अपक्वता, आमता.
Cruel, *a.* दुष्ट, निष्ठुर, हिंस्र; असंस्कृत; क्रूर, निर्घृण; –ly, *adv.* निष्ठुरं; –ty, –ness, *n.* नैर्घृण्यं, क्रूरता.
Cruise, *n.* सागरसंचारः, *vi.* जले संचर् 1 P.
Crumb, crum, *n.* खंडः, शकलं.
Crumble, *vi.* चूर्णीभू1 P. विशृ Pass. –ing, *a.* जीर्ण, अवसन्न, आसन्नपात.
Crump, *a.* कुब्ज, वक्र.
Crumple, *vt.* आकुंच्c, पुटीकृ 8 U; पिष् 9 P.
Crupper, *n.* पुच्छबंधः. [अस्थानसंरंभः
Crusade, *n.* धर्मयुद्धं; वृथारणं,
Crush, *vt.* क्षुद् 7 U. अवध्वंस्c, अभि-

भू 1 P. *n.* मर्दनं, जनसंकुलं; -ing *a.* प्रमाथिन्.
Crust, *n.* त्वक्, बाह्यांगं, घनभागः, *vt.* पटलेन आवृ 8 U, बहिर्घनीकृ 8 U. *vi.* घनपटलं बध् 9 P. घनीभू 1 P. -acious, *a.* कवचिन्, पटलवत्; -y, *a.* घन, दुर्मनस्क, परुष.
Crutch, *n.* आधारदंडः, कुक्षियष्टिः.
Cry, *vi.* आक्रुश् 1P; शुच् 1P, उद्घुष् c; -ing in the wilderness अरण्यरुदितं; c. down अपवद् 1 A, अवगण् 10, c. up प्रशंस् 1 P; c. to अभ्यर्थ् 10; -er *n.* घोषकः, प्रख्यापकः *n.* विरावः, क्रंदनं, ध्वनिः; c. of distress आर्तरवः. [विमल.
Crystal, *n.* स्फटिकः, सितोपलः, *a.*
Crystallize, *vt. vi.* स्फाटिकरूपेण घनीभू 1 P; कृ 8U, परिणम् 1 P or c.
Cub, *n.* शावः, पोतः, किशोरः
Cube, *n.* घनः; c. root घनमूलं.
Cubical, *a.* घनाकारं; c. contents घनफलं.
Cubit, *n.* हस्तः, अरत्निः.
Cuckoo, *n.* कोकिलः, पिकः; female c. कोकिला, परभृता.
Cucumber, *n.* कर्कटी, उर्वारुः.
Cud, *n.* सकृच्चर्वितः आहारः.
Cudgel, *n.* लगुडः, यष्टिः; *vi.* लगुडेन तड् 10, प्रहृ 1 P; to c. one's memory स्मृतिं प्रबोध् c. [भावः.
Cue, *n.* पूर्वभाषितावसानं, सूचना,
Cuff, *n.* मुष्टिप्रहारः, *vt.* मुष्टिना तड् 10.
Cuirass, *n.* कवचं, कूर्पासः, निचोलकः
Culinary, *a.* पाकविषयक, पाकशालागत; c. skill पाकसिद्धिविज्ञानं.
Cull, *vt.* समाहृ 1 P, उद्हृ.
Cullion, *n.* जाल्मः, शठः.
Culm, *n.* नालं, कांडं.
Culminate, *vi.* उच्चैरारुह् 1 P, परां काष्ठां गम् 1 P; -ion, *n.* पराकोटिः.
Culpable, *a.* निंद्य, गर्हणीय; -ness, culpability *n.* सदोषता, वाच्यता.
Culprit, *n.* अपराधी, दोषी.
Cultivate, *vt.* कृष् 6 P, वृध् c, संस्कृ 8 U; -ion, culture, *n.* संस्कृतिः, कर्षणं; men of c. व्युत्पन्नाः; -or, *n.* कर्षकः.
Cumber, *vt.* निरुध् 7 U, स्तंभ् c, व्याहन् 2 P, बाध् 1 A, क्लिश् 9 P, *n.* क्लेशः, कंटकः; अतिभारः; -some or cumbrous, *a.* दुर्वह, क्लेशकर.
Cumbrance, *n.* अतिभारः, उपरोधः, व्याघातः. [भू 1 P.
Cumulate, *vi.* संमिल् 6 P, राशी-
Cunning, *n.* चातुर्यं, कौशलं, कपटं; *a.* पटु, निपुण, उपायज्ञ, वंचक; -ly, *adv.* चातुर्येण, निपुणं.
Cup, *n.* पात्रं, चषकः, पुटः; *vt.* रक्तं मुच् c; c. board लघुकोष्ठः; c. ing glass रक्तचूषणी.
Cupid, *n.* कामदेवः, अनंगः, पंचबाणः, -ity धनलालसा, कामुकता.
Cupola, *n.* शिखरतोरणं, शिखरमंडलं.
Cur, *n.* शुनकः.
Currish, *a.* श्वशील, कलहशील.
Curator, *n.* अवेक्षकः.
Curb, *n.* निग्रहः, नियंत्रणा; *vt.* नियंत्र्

10 A, नियम् 1 P.

Curd, Curdle, *vi.* श्यै 1 A, *vt.* श्यै c, घनीकृ 8 U, *n.* दधि.

Curdy, Curdled, *a.* दधिमय, घनीभूत.

Cure, *vt.* प्रकृतिं आपद् c, प्रतिविधा 3 U, समाधा 3 U, संस्कृ 8 U, *n.* विरोपणं, उपशमः, भेषजं; -er *n.* चिकित्सकः; -less *a.* असाध्य.

Curable, *a.* प्रतिसमाधेय, साध्य.

Curative, *a.* उपशमक, रोगघ्न.

Curiosity, *n.* कौतुकं; जिज्ञासा; अपूर्व वस्तु.

Curious, *a.* जिज्ञासु, विचक्षण, चित्र; -ly, *adv.* चित्रं, कुतूहलेन.

Curl, *vi.* अरालीभू 1 P; *vt.* अरालीकृ 8 U, रच् 10, *n.* चूर्णकुंतलः, कुरलः, तरंगः; -ed, *a.* कुटिल, अराल.

Currant, *n.* शुष्कद्राक्षाफलं.

Currency, *n.* प्रचारः; प्रवाहः, प्रसरः; परंपरा; प्रचलित मुद्रा; to gain c. प्रवृत् 1 A.

Current, *a.* संचारिन्, प्रचलित, वर्तमान; c. report जनप्रवादः; c. moment, आपातः. *n.* प्रवाहः, धारा; -ly, *adv.* साधारणतः, लौकिकतया.

Currier, *n.* चर्मरंजकः.

Curry, *vt.* (favour) नीचतया प्रसद् c, संस्कृ 8 U; तड् 10; c. comb अश्वदेहमार्जनी.

Curse, *vt.* शप् 1 U, आक्रुश् 1 P, गर्ह् 10, *n.* शापः, आक्रोशः, आधिः; a c. to the family कुलांगारः; -ed, *a.* दग्ध, आक्रुष्ट.

Cursory, *a.* क्षिप्र, गाध, स्थूल.

Cursorily, *adv.* स्थूलमानेन, क्षिप्रं.

Curt, *a.* संक्षिप्त, ह्रस्व; -ly, *ad.* संक्षेपेण; -ness संक्षेपः, संकोचः.

Curtail, *vt.* संक्षिप् 6P, अवकृत् 7P.

Curtain, *n.* तिरस्कारिणी, जवनिका; behind the c. नेपथ्ये; c. lecture शय्यानुशासनं; *vt.* जवनिकया संवृ 5 U, व्यवधा 3 U.

Curve, *vt.* नम् c, आकुंच् c, *n.* आवर्जनं, वक्ररेखा; *a.* कुटिल, नत, वक्र.

Curvated, *a.* आभुग्न, वक्र.

Curvation, *n.* आकुंचनं, वक्रीकरणं.

Curvature, *n.* वक्रिमा, आनतिः.

Curvilinear, *a.* वक्ररेख.

Curvet, *vi.* प्लु 1 A, वल्ग् 1 P, *n.* प्लुतं, वल्गनं.

Cushion, *n.* उपाधानं, उपाबर्हः.

Cusp, *n.* इंदुकोटिः, अर्धेंदुशृंगं.

Custody, *n.* रक्षणं, कारागुप्तिः, निरोधः

Custom, *n.* प्रचारः, प्रघातः, शुल्कं, c. house शुल्कस्थानं; -ary, *a.* उचित, प्रचलित; -er, *n.* क्रेता, ग्राहकः.

Customarily, *adv.* नित्यवत्, यथाचारं, प्रायेण.

Cut, *vt.* कृत् 6 P, लू 9 U, विभज् 1 U, भिद् 7 U, *n.* छेदः, प्रहारः, भेदः; कुल्या, खातं; लवः, आकारः; सरलमार्गः; c. ing to the quick मर्मभिद्; c. a figure प्रतिष्ठां लभ् 1 A; to c. short संक्षिप् 6 P; to c.

the matter short किंबहुना; c. to pieces लवशः छिद् 7 U; –throat कंठच्छेदकः, प्राणघातकः; c. and dry उपयोगक्षम; c. down अवच्छिद् c; c. off उन्मूल् 10, विलुप् c; c. out उत्कृत् 6 P, परिक्लृप् c, निरूप् 10.

Cutter, *n.* छेदकः, कर्तकः.

Cutting, *a.* तीव्र, अरुंतुद; *n.* छेदनं, लवः, शकलं.

Cutaneous, *a.* त्वक्संबंधिन्.

Cuticle, *n.* बाह्यत्वक्, चर्म.

Cutlass, *n.* कृपाणः, विशालासिः.

Cutler, *n.* छुरिकाकृत्, शस्त्रकारः; –y *n.* छुरिकादिशस्त्रसमूहः.

Cycle, *n.* चक्रं, आवृत्तिः, पर्यायः.

Cyclones, *n.* चक्रवाताः; –ic *a.* वातावर्त्तिक.

Cyclopaedia, *n.* ज्ञानभांडारं, विश्वकोषः; –ic *a.* अतिविस्तीर्ण.

Cygnet, *n.* हंसशावः.

Cylinder, *n.* (स्तंभवत्) गोलः, वर्तुलं.

Cylindrical, *a.* (स्तंभसदृश) गोलाकार.

Cymbal, *n.* झल्लरीः.

Cynic, *n.* मनुजद्वेषी, परुषभाषी.

Cynical, *a.* पारुष्यप्रधान, सदावक्र, वामशील.

Cynosure, *n.* ध्रुवः, ज्योतीरथः, दृगेकायतनं.

Cypher, *n.* शून्यं.

D

Dab, *vt.* सिक्तद्रव्येण लघु आहन् 2 P, *n.* क्षुद्रपिंडः; निषेकः; *a.* निपुण.

Dabble, *vt.* सिच् 6 P, लिप् 6 P, क्लिद् c; *vi.* जले क्रीड् 1 P; (in books) शास्त्राणि चुंब् 1 P; –er *n.* किंचित्ज्ञः.

Dagger, *n.* कट्टारः, छुरिका.

Daggle, *vi.* मलेन लिप् 6 P.

Daily, *a.* आह्निक, दैनिक; *adv.* प्रतिदिनं, अहरहः *n.* दैनिकपत्रं.

Dainty, *a.* स्वादु, सुरस, कोमल; *n.* सुग्रासः; –ly *adv.* ललितं, कोमलं; –ness *n.* लालित्यं, सूक्ष्मता, सौरस्यं.

Dairy, *n.* दुग्धागारं, दुग्धशाला.

Dais, *n.* मचः; उच्चासनं.

Dale, *n.* कंदरः, दरी, उपत्यका.

Dalliance, *n.* विलासः; रमणं; विलंबः.

Dally, *vi.* प्रक्रीड् 1 P, विलस् 1 P; विलंब् 1 A.

Dam, *n.* जननी; सेतुः, धरणं; *vt.* सेतुना जलं बंध् 9 P or निरुध् 7 P.

Damage, *n.* क्षतिः, अपचयः, नाशः (pl.) क्षतिपूरणं, निष्कृतिः *vt.* हिंस् 7 P, अपकृ 8 U; –able *a.* अपकारक.

Damask, *n.* चित्रदुकूलं.

Dame, *n.* आर्या, भाविनी; गृहिणी.

Damn, *vt.* दंड् 10 U, शप् 4 U; –able *a.* निंद्य, गर्ह्य; –tion *n.* अधोगमनं, दुर्गतिः.

Damp, *a.* आर्द्र, क्लिन्न; भग्नोत्साह; *n.* क्लेदः, बाष्पः; विषादः; *vt.* क्लिद् c, भग्नाशं कृ 8 U; –ness *n.* आर्द्रता, क्लिन्नता.

Damsel, *n.* युवती, कन्या. D's child कानीनः.

Dance, *vi.* नृत् 4 P; नद् 1 P; to d.

attendance उपास् 2 A. *n.* तूर्यं, नाट्यं. -er *n.* नर्तकः, कुशीलवः.
Dandy, *n.* सुवसनः, बकेश्वरः; -ism *n.* विलासिता.
Danger, *n.* भयं, शंका; उत्पातः; -ous *a.* भयावह, विषम, भयसंकुल; Out of d. भयमुक्त.
Dangle, *vi.* लुठ् 6 P; अवलंब् 1 A.
Daniel, *n.* धर्मराजः.
Dapper, *a.* विनीत, ललितरूप.
Dapple, *vt.* चित्र् 10 U, *a.* विचित्र.
Dare, *vi.* धृष् 5 P; *vt.* आह्वे 1 A. स्पर्ध् 1 A. D -devil *n.* अतिसाहसिकः; -ing *a.* साहसिक, धृष्ट *n.* दुःसाहसं.
Dark, *a.* तमोमय; गूढ; कृष्ण; अस्वच्छ *n.* तमः, अंधकारः; -en *vt.* अंधीकृ 8 U *vi.* अंधीभू 1 P; -ish *a.* ईषत् कृष्ण, आनील.
Darkness, *n.* अंधकारः, तमः; अज्ञानं.
Darling, *n.* प्रियः, दयितः, स्नेहपात्रं.
Dart, *n.* शल्यं, बाणः, *vt.* अस् 4 P. क्षिप् 6 P. *vi.* स्फुर् 6 P, अभिद्रु 1 P.
Dash, *vt.* प्रसभं क्षिप् 6 P, प्रभंज् 7 P. मिश्र् 10 P *n.* समाघातः, संपर्कः.
Dastardly, *a.* कातर, अपौरुषेय.
Data, *n* उपन्यासः, स्वीकृतानि तत्वानि.
Date, *n.* दिवसः, तिथिः; खर्जूरः; out of d. कालातीत; Up to d. अद्ययावत् परिशोधित. *vt.* तिथिं लिख् 6 P; *vi.* (दिनात्) आरभ् 1 A.
Dative, *a.* संप्रदानं, चतुर्थी विभक्तिः.
Daub, *vt* लिप् 6 P, दिह् 2 P. *n.* लेप.

Daughter, *n.* दुहिता, पुत्री, कन्या D.-in -law स्नुषा, वधूः. adopted d. पुत्रिका. D's husband जामाता.
Daunt, *vt.* त्रस् c, भी c, -less *a.* निर्भीक; -lessness *n.* निर्भीकता.
Dawn, *n.* अरुणः, उषः, प्रभातं; आरंभः; at d. प्रभाते, प्रातः.
Day, *n.* दिनं, अहः; To d. अद्य; By d. दिवा; d. by d. प्रतिदिनं, d. and night अहोरात्रं; From d. to d. वारंवारं; All d. long अहर्निशं; next d.-परेद्युः; the d. before yester d.-अपरेद्युः; the d. after to-morrow परश्वः; -break *n.* अरुणोदयः, प्रभातं; -labour *n.* दिवाकर्म, व्रातं; -star, *n.* शुक्रग्रहः
Dazzle, *vt.* नेत्रं संतप् c; -ing *a.* अत्युज्ज्वल.
Dead, *a.* मृत, निर्जीव, उपरत, नामशेष, शून्य, विफल, सुप्त; d. of night मध्यरात्रः;—en, *vt.* निर्बलीकृ 8 U, शम् c; -ly, *a.* मारात्मक.
Deaf, *a.* बधिर, अकर्ण;-en *vt.* बधिरीकृ 8 U; -ening, *a.* कर्णोपघातिन्.
Deafness, *n.* बधिरत्वं, श्रवणाक्षमता.
Deal, *n.* बाहुल्यं; A good d.-भृशं, गाढं; *vt.* परिक्लृप् 10 U; व्यंस् 10 U; *vi.* पण् 1 A; वृत् 1 A; d. with आचर् 1 P;-er, *n.* आपणिकः; -ing, *n.* व्यापारः, क्रिया, व्यवहारः.
Dear, *a.* प्रिय, महार्घ, उत्कृष्ट *adv.* अहो, हंत, अहह;-ly, *adv.* प्रियं, बहुमूल्येन.
Dearness, *n.* अभीष्टता, महार्घता.

Dearth, *n.* दुर्भिक्षं, अभावः.
Death, *n.* मृत्युः, निधनं; अंतः, यमः A violent d.—अपघातः, at the point of death आसन्नमृत्युः; to put to d.—हन् 2 P.
Deathless, *a.* अमर, अमर्त्य, अनश्वर.
Deathlike, *a.* कालकल्प.
Debar, *vt.* बाध् 1 A; बहिष्कृ 8 U; निरुध् 7 P.
Debark, *vt.* उत्तृ 1 P; अवतृ.
Debarkation, *n.* उत्तरणं, अवतरणं.
Debase, *vt.* अपकृष् 1 P; भ्रंश् c; लघूकृ 8U. [अधोगतिः.
Debasement, *n.* अपकर्षः, लघूकरणं,
Debatable, *a.* विचार्य, संदिग्ध.
Debate, *n.* विवादः, विचारः; वितंडा *vt. vi.* विवद् 1 P, विप्रलप् 1 P.
Debater, *n.* विवादी, वितंडाकारी.
Debauch, *vt.* दुष् c; धृष् c; *n.* कामावेशः. [विटः
Debauchee, *n.* लंपटः, विषयासक्तः,
Debauchery, *n.* विषयित्वं,कामासक्तिः.
Debenture, *n.* ऋणमार्गणपत्रं.
Debilitate, *vt.* शिथिलीकृ 8U, क्लीब् c.
Debilitation, *n.* दुर्बलीकरणं, तेजोहरणं. [हीनता.
Debility, *n.* दौर्बल्यं, ग्लानिः, तेजो-
Debit, *vt.* ऋणकर्तुः भागे समारुह् c.
Debris, *n.* भग्नांशराशिः.
Debt, *n.* ऋणं, उद्धारः In d. ऋणग्रस्त; Out of d. अनृण; To run into d. ऋणं कृ; Recovery of a d. ऋणादानं.
Debtor, *n.* ऋणी, धारकः, अधमर्णः.
Decade, *n.* दशकं.
Decadency, *n.* क्षयः, अवपातः, भ्रंशः.
Decagon, *n.* दशकोणः, दशभुजः.
Decamp, *vi.* अपसृ 1 P, पलाय् 1P.
Decampment, *n.* अपसर्पणं, पलायनं.
Decapitate, *vt.* मस्तकं छिद् 7 P.
Decapitation, *n.* शिरश्छेदः.
Decay, *vi.* क्षि pass; जॄ 4 P; विनश् 4 P; क्षै 1 P. *vt.* क्षि c, नश् c, ह्रस् c; *n.* क्षयः, अवसादः, ह्रासः.
Decease, *n.* मरणं, जीवोत्सर्गः *vi.* मृ 6A.
Deceit, *n.* कपटः, प्रवंचना, छद्म, प्रपंचः
Deceitful, *a.* कपटिन्, वंचक, प्रतारक -ly, *adv.* सव्याजं, छलेन. -ness, *n.* कापट्यं, वंचकता, शाठ्यं.
Deceive, *vt.* वंच् c, विप्रलभ् 1 A, भ्रम् c; अतिसंधा 3 P;-er, *n.* वंचकः, प्रतारकः; -able, *a.* वंचनीय.
Decency, *n.* मर्यादा, विनयः, यथातथ्यं, शिष्टता.
Decennial, *a.* दशवर्षीय, दशाब्दिक.
Decent, *a.* विनयशील, उचित, उपपन्न.
Decently, *adv.* सविनयं,समुचितं,युक्तं.
Deceptible, *a.* वंचनीय, प्रलभ्य.
Deception, *n.* प्रवंचना, प्रतारणा, माया, छद्म. [जनक.
Deceptive, *a.* मायिन्, वंचक; भ्रांति-
Decide, *vt. vi.* निश्चि 5 P; व्यवस्था c; निष्पद् c. [नूनं.
Decidedly, *adv.* निश्चितं, असंशयं,
Deciduous, *a.* पतनशील, अस्थायिन्.
Decimal, *a.* दशक *n.* दशांशः
Decimate, *vt.* दशभागं ग्रह् 9 P;-ion, *n.* दशमांशहरणं.
Decipher, *vt.* गूढाक्षराणि व्याख्या

2 P, व्याचक्ष् 2 A. [स्थितिः.
Decision, *n.* निर्णयः, निष्पत्तिः, व्यव-
Decisive, *a.* निर्णायक, साधक, निर्देशक;–ly, *adv.* निश्चितं; –ness, *n.* निर्णायकत्वं, विचारकता.
Deck, *vt.* अलंकृ 8 U, *n.* नौपृष्टं, नौकातलं. [ब्रू 2 P.
Declaim, *vi.* आक्षिप् 6 P, सालंकारं
Declamation, *n.* रसिकवाक्यं, सुप्रलाप; शब्दपांडित्यं. [योत्पादक.
Declamatory, *a.* अलंकारमय, विस्म-
Declarable, *a.* आख्येय, प्रमेय.
Declaration, *n.* आख्यानं, आवेदनं, घोषणा, प्रतिज्ञा. [प्रकाशक.
Declaratory, *a.* ज्ञापक, आवेदक,
Declare, *vt.* आख्या 2 P; ज्ञा C; घुष् C; *vi.* संकल्पं ज्ञा C; स्वीकृ.
Declension, *n.* भ्रंशः, च्युतिः, विभक्तिः, पदसाधनं.
Declinable, *a.* वाच्य, आख्येय.
Declination, *n.* च्युतिः, अधोगतिः.
Decline, *n.* क्षयः, व्ययः, ग्लानिः अस्तः *vt.* अपकृष् 1 P, प्रत्याख्या 2 P; *vi.* भ्रंश् 4 P; परित्यज् 1 P, क्षि pass. [भूमिः.
Declivity, *n.* प्लवः, निम्नता, प्रवण-
Declivous, *a.* पातुक, प्रवण.
Decoct, *vt.* क्वथ् 1 P, पच् 1 P.
Decoction, *n.* क्वाथः, कषायः.
Decompose, *vt.* पृथक् कृ, विद्रु C.
Decomposition, *n.* पृथक्करणं, विश्लेषः, विद्रावणं.
Decorate, *vt.* अलंकृ, मंड् 10 U, परिष्कृ;–ion, *n.* मंडनं, शोभा, संस्कारः
Decorous, *a.* विनीत, सुशील, उचित; –ly, *adv.* युक्तं.
Decorative, *a.* अलंकारोपयोगिन्.
Decorator *n.* प्रसाधकः, मंडनकारः.
Decorum, *n.* विनयः, शिष्टता, औचित्यं.
Decoy, *vt.* छलेन प्रलुभ् C; जाले बंध् 9 P; *n.* आमिषं, प्रलोभनं.
Decrease, *vi.* क्षि pass; ह्रस् 1 A; *vt.* ह्रस् C, ऊन् 10 U; *n.* क्षयः, ह्रासः, हानिः.
Decree, *vi.* व्यवस्था C, आदिश् 6 P; *n.* व्यवस्थापत्रं; नियोगः.
Decrepit, *a.* जीर्ण, अतिवृद्ध; –ude, *n.* जरा, जीर्णावस्था.
Decry, *vt.* अपवद् 1 P; अवक्षिप् 6 P.
Dedicate, *vt.* उत्सृज् 6 P; प्रतिष्ठा C; अभिमंत्र् 10 U; –ion, *n.* समर्पणं, प्रतिष्ठा, अर्पणपत्रिका; –or *n.* समर्पकः;–ory, *a.* अर्पणविषयक.
Deduce, *vt.* अनुमा 2 P, 3 A; निर्णी 1 P; अवगम् 1 P; अपवह् 1 P; –ment, *n.* अनुमानं, ऊहनं, अपोहः; –ible, *a.* अनुमेय.
Deduct, *vt.* उद्धृ 1 P, ऊन् 10 U; अवछिद् 7 P; –ion, *n.* अनुमानं, उद्धारः, निगमनं.
Deductive, *a.* आनुमानिक, यौक्तिक; –ly, *adv.* अनुमानतः
Deed, *n.* कर्म, कृत्यं, लेखपत्रं, वस्तु; d. of conveyance दानपत्रं; Title d. आगमः; Indeed *adv.* सत्यं, अवश्यं.
Deem, *vt. vi.* मन् 4 A, गण् 10 U, अवगम् 1 P; संभू C.
Deep, *a.* गंभीर, गाढ, अगम्य, विदग्ध;

घन. *n.* समुद्रः,जलधिः; D. of night. घोररात्रिः; -en, *vt.* वृध् c; -ly *adv*. गाढं, घनं, नितराम्.
Deep-read, *a.* सर्वशास्त्रपारग, स्वधीत.
Deepness, *n.* गांभीर्यं, गाढता,वैदग्ध्यं.
Deer, *n.* मृगः,हरिणः, कुरंगः; D. skin मृगाजिनं.
Deface, *vt.* नश् c, उच्छिद् 7P, विकृ; -ment *n.* लोपः, उच्छेदः, व्यामर्षः
Defalcate, *vt.* उद्धृ 1 P, ऊन् 10 U; -ion, *n.* न्यूनता, हानिः.
Defamation, *n.* अपवादः, आक्षेपः, परिभाषणं.
Defamatory, *a.* अपवादक, कलंककर.
Defame, *vt.* अपवद् 1P, अभिशंस् 1P; -er, *n.* अपवादी, अभ्यसूयकः.
Default, *n.* परिलोपः, अभावः-er, *n.* नियमलंघी, अपराधी.
Defeat, *n.* पराजयः, पारिभवः, भङ्गः *vt.* अभिभू 1 P, पराजि 1P; व्याहन् 2 P, विफलीकृ.
Defect, *n.* दोषः, छिद्रं, अभावः;-ion, *n.* च्युतिः, पतनं, परिवर्तः; -ive, *a.* न्यून, सदोष, अपूर्ण, ऊन; -iveness *n*, न्यूनता, वैकल्यं, असमग्रता.
Defence, *n.* रक्षा, पालनं, प्रतिवादः; -less, *a.* अशरण, विशस्त्र.
Defend, *vt.* *vi.* रक्ष् 1 P, परिभे 1 P, अव् 1P, निवृ c; -ant, *n.* प्रतिपक्षः, प्रतिवादी.
Defensible, *a.* रक्षणीय, अनुपालनीय.
Defensive, *a.* रक्षक, प्रतिघातिन्, वारक *n.* आत्मरक्षा, शत्रुवारणं.
Defer, *vi.* विलंब् 1 A, आदृ 6 A, उपगम् 1 P; -ence, *n.* आदरः, आग्रहः, अनुवर्तनं
Defiance, *n.* समाह्वानं, अभिग्रहः.
Defiant, *a.* उद्धत, सदर्प. [दोषः.
Deficiency, *n.* न्यूनता, असंपूर्णत्वं,
Deficient, *a.* न्यून, विकल, अपूर्ण.
Deficit, *n.* न्यूनता, अपूर्णता.
Defile, *vt.* दुष् c, मलिनी कृ. *n.* संकटपथः, संचरः, कंदरः -ment, *n.* दूषणं, अशुचित्वं.
Definable, *a.* निर्वचनीय, व्याख्येय.
Define, *vt.* उपलक्ष् 10 U; गुणान् व्याख्या 2 P; निश्चि 5 P.
Definite, *a.* नियत; निबद्ध; सिद्ध; परिच्छिन्न.
Definition, *n.* लक्षणं; व्याख्या, गुणनिरूपणं.
Definitive, *a.* असंदिग्ध, नियत.
Deflagration, *n.* दाहः, ज्वलनं.
Deflection, *n.* भ्रंशः, उत्पथगमनं, विचलनं.
Deform, *vt.* विरूप् 10 U, विकृ 8 U; -ed, *p. p.* विरूप, विकृत, कदाकार, अपरूप.-ation, *n.* विरूपकरणं, व्यंगीकरणं.-ity, *n.* विरूपता, कुत्सितत्वं. [प्रतृ c.
Defraud, *vt.* वंच् c, प्रलभ् 1 A,
Defray, *vt.* धनव्ययं स्वीकृ.
Deft, *a.* कुशल, चतुर, विदग्ध.-ly, *adv*. दक्षतया, वैदग्ध्येन.-ness, *n.* चतुरता, वैदग्ध्यं.
Defunct, *a.* मृत, अतीत, विपन्न.
Defy, *vt.* अवज्ञा 9 P, लघूकृ; युद्धार्थं आह्वे 1 U.

Degeneracy, *n.* गुणऱ्हासः, अवनतिः, क्षीणपुण्यत्वं.

Degenerate, *a.* क्षीणपुण्यं, हीनगुण, पतित. *vi.* पत् 1 P, भ्रंश् 4 P;–ion *n.* निकृष्टगुणता, अधोगतिः, ऱ्हासः.

Degradation, *n.* पदभ्रंशः, अपकर्षः, मानभंगः.

Degrade, *vt.* (पदात्) अपकृष् 1 P, भ्रंश् c; अवमन् c.

Degree, *n.* पदं, आस्पदं; दशा; क्रमः, श्रेणी; अंशः; By degrees क्रमेण, शनैः; In some d.—किंचित्, ईषत्; In the highest d.–निरतिशयं.

Deiform, *a.* देवाकृति, देवतुल्य.

Deification, *n.* देवत्वप्राप्तिः, ब्रह्मसायुज्यं.

Deify, *vt.* देवं ज्ञात्वा पूज् 10 U.

Deign, *vt.* अनुग्रह 9 P; अनुज्ञा 9 P.

Deism, *n.* आस्तिक्यं; एकेश्वरमतं.

Deist, *n.* आस्तिकः, एकेश्वरवादी.

Deity, *n.* देवत्वं, भगवान्, देवता.

Deject, *vt.* पत् c, अवसद् c; पीड् 10 U;–ed, *a.* अवसन्न, क्लान्त, नतमुख;–ion, *n.* विषण्णता, उद्वेगः, दीनता.

Delay, *vt.* व्याक्षिप् 6P; विलंब c, निरुध् 7P; *n.* विलंबः, व्याघातः, दीर्घसूत्रता.

Delectable, *a.* मनोहर.

Delectation, *n.* आनंदः, प्रमोदः.

Delegate, *vt.* नियुज् 7 P, प्रेर् 10 U; *n.*–नियुक्तः, प्रतिनिधिः; –ion, *n.* नियोजनं, प्रेरणं.

Delete, *vt.* अपमृज् 2 P; लोपं कृ.

Deleterious, *a.* विनाशक, घातुक.

Deletion, *n.* व्यामर्षः, लोपः, उच्छेदः,

Deliberate, *vi.* मंत्र् 10 A, चिंत् 10 U, संभू c; *a.* विमृश्यकारिन्, अप्रमत्त, कृतावधान; –ly, *adv.* विमृश्य, अप्रमत्तं, बुद्ध्या; –ness, *n.* विमृश्यकारित्वं; अप्रमादः, सावधानता.

Deliberation, *n.* मंत्रणा, परामर्षः.

Deliberative, *a.* विचारक, विमर्शिन्.

Delicacy, *n.* स्वादुता; सौकुमार्यं; लावण्यं; सूक्ष्मत्वं; आदरः; सुग्रासः.

Delicate, *a.* स्वादु, मृदु; सूक्ष्म; विनीत.–ly, *adv.* कोमलं, ललितं.

Delicious, *a.* स्वादु, मिष्ट, मनोरम.–ness, *n.* माधुर्यं, रम्यता.

Delight, *n.* हर्षः, प्रमोदः, सौख्यं, संतोषः, महोत्सवः *vt.* नंद् c; सुख 10 U; प्रमुद् c; *vi.* हृष् 4 P, ल्हाद् 1 P, तुष् 4 P;–ful, *a.* रम्य, सुभग, रुचिर;–fulness, *n.* रम्यता, कमनीयता, सश्रीकता.

Delineament, *n.* आलेख्यं, चित्रं.

Delineate, *vt.* आलिख् 6 P, चित्र् 10 P; –ion, *n.* आलेख्यं, चित्रं, अंकनं.

Delinquency, *n.* दोषः, अवक्रिया, अपकर्म, दुश्चरितं.

Delinquent, *n.* पापकृत्, कृतापराधः

Delirious, *a.* भ्रांतचित्त, प्रलापकारिन्.

Delirium, *n.* चित्तविभ्रमः, चित्तवैकल्यं, प्रलापः

Deliver, *vt.* ऋ c, न्यस् 4 P, प्रदा 3P, मुच् 6 P, उदीर् 10 P, प्रसू c; –ed, *p.p.* अर्पित, प्रदत्त, मुक्त, उच्चारित प्रसूता; –ance, *n.* रक्षणं, उद्धरणं

मोक्षः; -er, *n.* त्राता, समुद्धर्ता, तारकः, विज्ञापकः
Delivery, *n.* See Deliverance.
Dell, *n.* गुहा, कंदरः.
Delta, *n.* त्रिकोणः, त्रिभुजाकारः.
Delude, *vt.* मुह् c, वंच् c, प्रलभ् 1 A; -able, *a.* मोहनीय, प्रतारणीय.
Deluge, *n.* जलप्रलयः, उत्पातः; *vt.* प्लु c, निमज्ज् c. [प्रतारणा.
Delusion, *n.* मोहः, प्रपंचः, वंचना,
Delusive, Delusory, *a.* मायिक, भ्रामक, भंगुर.
Demagogue, *n.* ग्रामणीः, प्रजानायकः.
Demand, *vt.* याच् 1 P, स्वाधिकारं ज्ञा c, प्रच्छ् 6 P; *n.* अभियोगः, याचना, प्रश्नः, अन्वेषणा.
Demarcation, *n.* सीमा, अवच्छेदः.
Demean, *vi.* वृत् 1 A, आचर् 1 P; -our, *n.* वृत्तिः, आचरणं, चरित्रं.
Dement, *vt.* उन्मद् c, संमुह् c; *a.* मूढ, उन्मत्त; -ation, *n.* उन्मत्तीकरणं, मोहनं.
Demerit *n.* अवगुणः, दोषः
Demi, *a.* अर्ध, सामि (in comp.)
Demi-god, *n.* उपदेवता.
Demise, *n.* मृत्युः, उपरमः.
Democracy, *n.* लोकतंत्रशासनं, प्रजाधिपत्यं. [*a.* लोकसत्ताक.
Democrat, *n.* प्रजातंत्र, वादी, -ical,
Demolish, *vt.* नश् c, ध्वंस् c, अवसद् c.
Demolition, *n.* विनाशः समुच्छेदः.
Demon, *n.* पिशाचः, भूतः, निशाचरः.
Demoniac, *n.* भूताविष्टः, पिशाचग्रस्तः *a.* पैशाचिक, अतिदुष्ट.
Demoniasm, *n.* भूतबाधा.
Demonology, *n.* भूतविद्या, प्रेततत्त्वं.
Demonstrable, *a.* उपपादनीय, साध्य.
Demonstrate, *vt.* प्रमाणीकृ, साध्, c, निर्दिश् 6 P; -ion, *n.* सिद्धिः, उपपादनं, प्रमाणं; -ive, *a.* प्रतिपादक, निर्णायक, -or *n.* प्रतिपादकः, निर्णेता, सिद्धांती. [पकर्षः.
Demoralisation, *n.* धर्मभ्रष्टता, अ-
Demoralise, *vt.* धर्मात् भ्रंश् c, दुर्वृत्तं कृ.
Demulcent, *a.* शामक, स्निग्ध.
Demur, *vi.* शंक् 1 A, संदिह् 2 P, विलंब् 1 A; *n.* संदेहः, शंका, विलंबः.
Demure, *a.* विनीत, धीर, शांत; -ly, *adv.* सविनयं, धीरं; -ness, *n.* विनयः धीरता, शालीनत्वं.
Den, *n.* विवरं, गर्तः, दरी, गुहा.
Deniable, *a.* प्रत्याख्येय, खंडनीय.
Denial, *n.* प्रत्याख्यानं, अपह्नवः, निरसनं, निषेधः, अस्वीकारः, Self-denial आत्मसंयमः.
Denizen, *n.* नागरः, पौरः.
Denominate, *vt.* अभिधा 3 P, आख्या 2 P; प्रचक्ष् 2 A.
Denomination, *n.* नाम, अभिधा, संज्ञा, उपाधिः -ive, *a.* अभिधायिक, आख्यायक; -or *n.* नामदाता; हारकांकः, भाजकः.
Denotation, *n.* निर्देशः, उपलक्षणं.
Denote, *vt.* निर्दिश् 6 P, लक्ष् 10 P, सूच् 10 U; -ative, *a.* सूचक, दर्शक.
Denouement, *n.* निर्वहणं, कार्य, कथारहस्योद्भेदः, अभिव्यक्तिः.
Denounce, *vt.* भर्त्स् 10 P, अमंगलं

प्रकाश् c; -ment, *n.* प्रतिषेधः, अनिष्टख्यापनं, गर्हा.

Dense, *a.* घन, निबिड, दृढ;-ity, *n.* घनता, दार्ढ्यं.

Dental, *a.* दंत्य.

Dentiform, *a.* दंताकार.

Dentifrice, *n.* दंतधावनं.

Dentist, *n.* दंतवैद्य.

Dentistry, *n.* दंतविद्या.

Dentition, *n.* दंतोद्भेदः, दंतवृद्धिः.

Denude, *vt.* नग्नीकृ, वस्त्रं अपहृ 1 P;-ation, *n.* नग्नीकरणं, नग्नस्थितिः.

Denunciate, *vt.* अनिष्टं ख्या (प्रकाशं भर्त्स् 10U); -ion, *n.* निर्भर्त्सना, निंदा;--ive,-ory, *a.* अनिष्टवेदक, प्रकाशं भर्त्सयितृ.

Depart, *vi.* अपगम् 1 P, अपसृ 1 P, मृ 6 A;-ment, *n.* विभागः, विषयः, अंगं, नियोगः;-ure, *n.* प्रयाणं, अपगमः, त्यागः.

Depend, *vi.* अवलंब् 1 A, आश्रि 1 U, अनुजीव् 1 P; -ence, *n.* अवलंबित्वं, पारतंत्र्यं; -ent, *a.* अधीन, परवश; *n.* आश्रितः, अनुजीवी.

Depict, *vt.* वर्ण् 10 U, आलिख् 6 P.

Deplete, *vt.* रिक्तं कृ;-ion, *n.* शून्यीकरणं, रिक्तता.

Deplorable, *a.* शोचनीय, अनुकंप्य, शोकार्ह;-ness, *n.* शोचनीयता, दौर्गत्यं.

Deplore, *vt.* शुच् 1 P, परिदेव् 1 U.

Depopulate, *vt.* शून्यंकृ, निर्जनीकृ;-ion, *n.* निर्जनीकरणं, उपप्लवः.

Deportment, *n.* वृत्तिः, आचारः, चेष्टितं. *vt.* आचर् 1 P, वृत् 1 A;-ation, *n.* प्रवासनं, प्रव्राजनं.

Depose, *vt.* न्यस् 4 P, पदात् भ्रंश् c; साक्ष्यं दा 3 P.

Deposit, *vt.* न्यस् 4 P, निक्षिप् 6 P; *n.* न्यासः, निक्षेपः, आधानं;-ary, *n.* न्यासधारी, विश्वासभूमिः;-ion *n.* साक्षित्वं, पदच्युतिः;-or, *n.* न्यासकर्ता, निक्षेप्ता; -ory, *n.* निधानं, आधारः

Depôt, *n.* आगारं, स्थानं, शाला.

Deprave, *vt.* दुष् c, भ्रंश् c;-ation, *n.* दूषणं, भ्रष्टीकरणं;-er, *n.* दूषकः,

Depravedness, depravity, *n.* दुष्टता, भ्रष्टता; शाठ्यं.

Deprecate, *vt.* लघूकृ, अवक्षिप् 6 P, अपकृष् 1 P.-ion, अनुनयः, दोषारोपः, अपकर्षः,-ory, *a.* अपकर्षक.

Depreciate, *vt.* अवमन् 4 A; लघूकृ. -ion, *n.* अपकर्षणं, लघूकरणं.

Depredate, *vt.* उपद्रु 1 P;-ation, *n.* उपप्लवः, लुंठनं.

Depress, *vt.* अवनम् c, अवसद् c; -ed अवनमित, विषण्ण, अपकृष्ट.

Depression, *n.* अपकर्षः, अधःपातनं; उद्वेगः, ग्लानिः.

Deprivation, *n.* हरणं; वियोगः; क्षतिः.

Deprive, *vt.* अपहृ 1 P, अपनी 1 P; वियुज् c.

Depth, *n.* गांभीर्य, निम्नता; पराकाष्ठा.

Deputation, *n.* नियोजनं, प्रतिनिधिप्रेषणं, प्रतिपुरुषगणः

Depute, *vt.* नियुज् 7 P, प्रेर् 10 U;-y, *n.* प्रतिनिधिः.

Derange, *vt.* व्यस् 4 P; विक्षिप् 6 P; विभ्रम् c.–ed, *p.p.* व्यापन्न; विक्षिप्त; –ment, *n.* व्युत्क्रमः, विप्लवः चित्तविभ्रमः (of mind).

Derelict, *a.* त्यक्त. उपेक्षित, पराङ्मुख; –ion, *n.* परित्यागः; कर्तव्यपराङ्मुखता.

Deride, *vt.* उपहस् 1 P, अवगर्ह् 1 A, अवक्षिप् 6 P;–er, *n.* उपहासकः, अवक्षेपकः,–ingly, *adv.* सावक्षेपं परिहासेन. [अवहेला.

Derision, *n.* उपहासः, अवक्षेपः,

Derisive, *a.* परिहासक, उपहासात्मक.

Derivable, *a.* प्राप्तव्य, उत्पादनीय.

Derivation, *n.* व्युत्पत्तिः, उद्भवः, मूलं. [गौण.

Derivative, *a.* व्युत्पन्न, यौगिक,

Derive, *vt.* निर्गम् c, उद्भू c, जन् c; *vi.* व्युत्पद् 4 A, उद्भू 1P, निर्गम् 1P.

Derogate, *vt.* लघूकृ, ह्रस् c, असूय (nom.);–ion, *n.* अपकर्षः, असूया,–ory, *a.* निंदासूचक, असूयक.

Descant, *vi.* विवृ 5 U; विगै 1 P; *n.* संगीतं, प्रवचनं.

Descend, *vi.* अवरुह् 1 P, अवपत् 1 P, पितृसकाशात्प्राप् (pass); *vt.* अवतृ c;–ant, *n.* संततिः, प्रजा, कुलं;–ent, *a.* अवरोहिन्, अधःपातिन्;–sion, *n.* अधोगतिः, पतनं; –t, *n.* अधोगतिः, अवपतनं; जन्म; संततिः.

Describe, *vt.* वर्ण् 10 U, विवृ 5 P, निरूप् 10 U;–able, *a.* वर्णनीय;–ption, *n.* वर्णनं, निर्देशः, व्याख्या, निरूपणं.–ptive, *a.* वर्णनात्मक.

Des-cry, *vt.* समीक्ष् 1 A; अवगम् 1 P; सूच् 10 U.

Desecrate, *vt.* दुष् c, मलिनीकृ 8 U.

Desecration, *n.* दूषणं, अपवित्रीकरणं.

Desert, *n.* मरुः, अरण्यं, वनं; गुणागुणं; पुण्यं, पात्रता, *a.* निर्जल, वन्य, *vt.* त्यज् 1 P, *vi.* (सेनां त्यक्त्वा) पलाय् 1 A;–ed, *pp.* परित्यक्त, शून्य, अपविद्ध;–er, *n.* त्यागकारी, युद्धपराङ्मुखः;–tion, *n.* परित्यागः, विरहः, युद्धत्यागः;–less, *a.* निर्गुण, अपात्र.

Deserve, *vt.* अर्ह् 1 P;–edly, *adv.* उचितं, न्यायतः;–ing, *a.* अर्ह, पूजनीय, गुणान्वित.

Desideration, *n.* इच्छा.

Desiderative, *a.* इच्छादर्शक.

Desideratum, *n.* अभावः, अविद्यमानता, वांछनीयवस्तु.

Design, *vt.* अभिसंधा 3 P, कॢप् 10 P, प्रयुज् 7 A; *n.* चिकीर्षा, आशय, संकल्पः; कल्पना; आलेख्यं –er, *n.* परिकल्पकः, आलेखकः; –ing, *a.* विदग्ध, प्रतारक.

Designate, *vt.* चिन्ह् 10 P; उपलक्ष्, 10 P; नियुज् 10 P; परिकॢप् 10 P; –*tion*, *n.* लक्षणं, संज्ञा, आख्या.

Designedly, *adv.* यथाकामं, बुद्धिपूर्वं, तात्पर्यतः. [नीय.

Desirable, *a.* काम्य, स्पृहणीय, वांछ-

Desire, *n.* स्पृहा, कामः, अभिमतं, रुचिः *vt.* इष् 6 P, वांछ् 1 P, स्पृह् 10 P, आशंस् 1 A; –ed, *a.* इष्ट, अभिमत;

-ous, *a.* सस्पृह; अभीप्सु.
Desist, *vt.* विरम् 1 P, निवृत् 1 A; विश्रम् 4 P;-ance, *n.* विरतिः, निवर्तनं, उपशमः.
Desk, *n.* लिखनफलकः.
Desolate, *a.* शून्य, निर्जन; उच्छिन्न; *vt.* उच्छिद् 7 P; निर्जनीकृ;-ion, *n.* उच्छेदः; शून्यता, विषण्णता.
Despair, *n.* निराशा, दौर्मनस्यं,विषादः *vi.* नैराश्यं उपगम् 1 P; -ingly, *adv.* नैराश्यात्.
Despatch, *vt.* प्रेर् 10 P, प्रहि 5 P; त्वर् c, व्यापद् c; *n.* क्षिप्रकारित्वं, पत्रं; वार्ताहरः. [आततायी.
Desperado, *n.* क्रूरकर्मा, साहसिकः,
Desperate, *a.* हताश; साहसिक; निर्भय;-ly, *adv.* साहसेन;-ness, *n.* उन्मादः, संरंभः, साहसिकत्वं,-ion, *n.* नैराश्यं, अतिसाहसं.
Despicable, *a.* अवमान्य, निंद्य, कुत्सित,क्षुद्र;-ness, *n.* निंद्यता, क्षुद्रत्वं.
Despise, *vt.* अवमन् 4 A, गर्ह् 1 A, अवधीर् 10 U..
Despite, *n.* तिरस्कारः, द्वेषः; *vt.* कुप् c, तप् c, व्यथ् c;-ful, *a.* द्रोहिन्, सासूय, दुर्बुद्धि;-ness, *n.* द्रोहः, मात्सर्यं, दौर्जन्यं.
Despoil, *vt.* अपहृ 1 P; वियुज् c; -ation, *n.* अपहरणं, अभ्याहारः.
Despond, *vi.* विषादं उपगम् 1 P, निर्विद् 4 A;-ency, *n.* विषादः, निर्वेदः, उद्वेगः, क्लान्तिः,-ent, *a.* विषण्ण, दुर्मनस;-ingly, *adv.* सनिर्वेदं.
Despot, *n.* सम्राट्, सर्वेश्वरः, स्वेच्छाचारी राजा.
Despotic,-al, *a.* स्वायत्त,अधिराजक, अनियंत्रित; -ally, *adv.* स्वैरं, निरंकुशत्वेन.
Despotism, *n.* अनियंत्रितराजसत्ता.
Dessert, *n.* भोजनोत्तरोपाहारः, फलाहारः. [योजनं.
Destination, *n.* लक्ष्यं, अग्रभूमिः, प्र-
Destine, *vt.* निरूप् 10 P, उद्दिश् 6P, अभिसंधा 3 P;-ed निरूपित, पूर्वनियुक्त.
Destiny, *a.* अदृष्टं,प्राक्तनं, भवितव्यता.
Destitute, *a.* निर्धन; अशरण, वियुक्त; -ion, *n.* अभावः, शून्यता, अनाथावस्था.
Destroy, *vt.* नश् c, सद् c, ध्वंस् c, हन् 2 P;-ed नष्ट, उच्छिन्न, व्यापादित;-er, *n.* विनाशकः, अंतकः.
Destructible, *a.* विनश्वर, ध्वंसनीय.
Destruction, *n.* नाशः, ध्वंसः, संहारः समुच्छेदः, घातः.
Destructive, *a.* नाशिन्, घातुक, अंतकर; -ness, *n.* नाशित्वं, अपकारकता.
Desuetude, *n.* विरतिः, विच्छेदः.
Desultory, *a.* चंचल, अव्यवस्थित; यदृच्छारूप;-iness, *n.* चंचलता, क्रमराहित्यं.
Detach, *vt.* वियुज् 7 P, विछिद् 7 P, पृथक्कृ;-ment, *n.* वियोगः, विश्लेषः, सैन्यदलं.
Detail, *n.* विस्तरः, प्रपंचः. In d. विस्तरेण,विस्तरतः; *vt.*विस्तरेण कथ्10U.
Detain, *vt.* निवृ c, निग्रह् 9 P, नि-

रुध् 7 P.

Detect, *vt.* निरूप् 10 U, प्रकाश् C, विवृ 5 P;–ion, *n.* परिज्ञानं, अनुसंधानं, विवृतिः.

Detention, *n.* निरोधः, विलंबः.

Deter, *vt.* अवभर्त्स् C, विभि C, सभयं निवृत् C.

Deteriorate, *vt.* अपकृष् 1 P, दुष् C; *vi.* क्षि pass, ह्रस् 1 A; –ion, *n.* ह्रासः, दुष्टता, अधोगतिः.

Determine, *vt.* निश्चि 5 P; स्थिरीकृ, संक्लृप् 10 U, निर्दिश् 6 P;–able, *a.* निर्णेय;–ate, *a.* निर्धारित, निर्दिष्ट; –ation, *n.* निश्चयः, स्थिरता; निर्णयः;–ative, *a.* निर्धारक;निर्णायक; –ed, *a.* सिद्ध, निश्चित.

Detest, *vt.* द्विष् 2 P, गर्ह् 1 A, घृण् 1 A;–able, *a.* गर्हणीय, घृणार्ह; –ation, *n.* विद्वेषः, घृणा, गर्हा.

Dethrone, *vt.* राज्यात् पत् C, भ्रंश् C, च्युC;–ment, *n.* पदच्युतिः.

Detonate, *vi.* स्फूर्ज् 1 P, स्तन् 1 P; –ion; *n.* स्फूर्जनं, आस्फोटनशब्दः.

Detract, *vt.* अपकृष् 1 P, अपवद् 1, A, न्यूनीकृ; –ion, *n.* अपकर्षः, निंदा, वाग्दोषः;–or, *n.* असूयकः, परिवादी, निंदकः.

Detractory, Detractive, *a.* अपहारक, असूयक, कलंककर.

Detriment, *n.* हानिः,अपकारः,क्षतिः, विरोधः;–al, *a.* अपकारक, क्षतिकर, हानिजनक.

Devastate, *vt.* उच्छिद् 7 P, उपपीड् 10 U, प्रबाध् 1A;–ion, *n.* विप्लवः, उच्छेदः, सर्वनाशः.

Develop, *vt.* उपचि 5 U, विकस् C; विस्तृ C;–ment, *n.* विकासः, विस्तृतिः, आविर्भावः.

Deviate, *vi.* विभ्रंश् 4 P, उत्क्रम् 1 P, विचल् 1 P;–ion, *n.* विचलनं, भ्रंशः, व्यभिचारः, अन्यथाचरणं.

Device, *n.* उपायः; उद्भावना, कल्पना, आशयः; चिह्नं.

Devil, *n.* पिशाचः, पापात्मा; to go to the d. अधःपातं या 2 P. Printer's d. मुद्रांकनदोषः; –ish, *a.* पैशाचिक, पापात्मक;–ry, *n.* पैशाचिककार्यं.

Devious, *a.* वक्र, कुटिल, व्यभिचारिन्.

Devise, *vt.* क्लृप् 10 U, परिचिन्त् 10 U; इच्छापत्रेण दा 3 P; *n.* दत्तसंपत्तिः; इच्छापत्रं;–er, *n.* उपायज्ञः;–or, *n.* इच्छापत्रेण रिक्थप्रदाता.

Devoid, *a.* शून्य, हीन, विरहित.

Devoir, *n.* सत्कारः; स्वकर्तव्यं, व्रतं.

Devolve, *vt.* निक्षिप् 6 P; आरुह् C; *vi.* आया 2 P; न्यस् pass; प्रपत् 1P.

Devolution, *n.* अधःपतनं, समर्पणं.

Devote, *vt.* प्रयुज् 7 P, उपक्लृप् 10 U; आसञ्ज् pass.–ed, *p. p.* भक्त, प्रसक्त;–edness, *n.* समर्पणं, गाढानुरागः, परायणता;–ee, *n.* भक्तः साधकः;–ion, *n.* भक्तिः, उपासना, धर्मकृत्यं;–ional, *a.* धर्मविषयक, भक्तिपर.

Devour, *vt.* ग्रस् 1 A, भक्ष् 10 U, घस् 1 P;–er, *n*, भक्षकः, खादकः.

Devout, *a.* भक्त, धर्मनिष्ठ, पुण्यशील;

–ly, *adv*. भक्तिपूर्वकं, श्रद्धापूर्वं.
Devoutness, *n*. साधुता, भक्तिः.
Dew *n*. नीहारः, तुषारः, हिमं; –drop, *n*. हिमकणः, शिशिरबिंदुः; –y, *a*. शिशिरसिक्त, तुषारमय. [लाघवं.
Dexterity, *n*. दक्षता, नैपुण्यं, हस्त-
Dexterous, *a*. दक्ष, निपुण, पटु;–ly, *adv*. युक्त्या, सदाक्ष्यं.
Diabetes, *n*. बहुमूत्ररोगः. [पिष्ठ.
Diabolical, *a*. पैशाचिक, नृशंस, पा-
Diadem, *n*. किरीटः, मौलिः, चूडा.
Diagnosis, *n*. रोगनिदानं, चिकित्सा.
Diagonal, *n*. कर्णः, कर्णरेषा;–ly, *adv*. कोणाकोणि, कर्णाकर्णि.
Diagram, *n*. चित्रं.
Dial, *n*. शंकुयंत्रं, छायायंत्रं.
Dialect, *n*. प्रादेशिकभाषा, देशभाषा; –ics, *n*. तर्कविद्या;–ician, *n*. नैयायिकः, न्यायविद्.
Dialogue, *n*. संलापः, कथोपकथनं.
Diameter, *n*. व्यासः, विष्कंभः.
Diametrical, *a*. व्यासाभिमुख.
Diametrically, *adv*. विपरीतं, प्रतिकूलं, अत्यंतं.
Diamond, *n*. हीरकः, वज्रं.
Diapason, *n*. स्वरग्रामः.
Diarrhœa, *n*. उदरामयः, अतिसारः.
Diary, *n*. दिनपत्रिका, आह्निकव्यवहारपुस्तकं.
Dice, *n*. (pl.) अक्षाः, पाशकाः *vi*. अक्षैर्दिव् 4 U.
Dictate, *vt*. आज्ञा C, प्रेर् C; *n*. आज्ञा, नियमः. शासनं.–ion, *n*. आदेशः, श्रुतिलिखनं, चोदना;–or, *n*. एकाधिपतिः, नेता;—orial, *a*. अनियंत्रित, उत्कट. [प्रणाली.
Diction, *n*. वाक्यप्रबंधः, शब्दविन्यास-
Dictionary *n*. कोशः, अभिधानं.
Dictum, *n*. अनुशासनं, वचनं.
Didactic, *a*. उपदेशात्मक, नीतिगर्भ.
Die, *n*. अक्षः, पाशकः; *vi*. मृ 6 A, पंचत्वं गम् 1 P.
Diet, *n*. पथ्यं, आहारः, खाद्यं, राजसभा.
Differ, *vi*. विशिष् pass, विभिद् (with Abl.) विरुध् 7 P, अन्यथा मन् 4A;–ence, *n*. प्रभेदः, विशिष्टता, पार्थक्यं,–ent, *a*. भिन्न, विपरीत, बहुविध; –ential, *a*. भेदकर, विशेषक; –ly, *adv*. अन्यथा, पृथक्.
Difficult, *a*. कठिण, दुःसाध्य, गहन; –y, *n*. काठिन्यं, आयासः; वैषम्यं; संशयः; व्यग्रता.
Diffidence, *n*. अप्रत्ययः, आत्मसंदेहः, शंका. [अप्रगल्भ.
Diffident, *a*. आत्मसंदिग्ध, साशंक,
Diffluent, *a*. विद्रुत, विलीन, तरल.
Diffract, *vt*. विश्लिष् C; –ion, *n*. अपभवनं, वक्रीभवनं.
Diffuse, *vi*. प्रसृ C, विकॄ 6 P, प्रपंच् 10 U; *a*. विस्तीर्ण, आयत;–ly, *adv*. प्रपंचेन, सुविस्तरं; –ion, *n*. व्याप्तिः, प्रपंचः, बाहुल्यं; –ive, *a*. व्यापक, विस्तरणशील;–iveness *n*. व्यापकता, विस्तीर्णता.
Dig, *vt*. खन्, भिद् 7 P, छिद् 7 P.
Digest, *vt*. परिणम् C, जॄ C, मनसा चिंत् 10 U; *vi*. जॄ 4 P, पच् pass. *n*. संकलितग्रंथः, संक्षेपः; –ble, *a*.

पचनीय;-ibility, *n.* पचनीयता;-ion, *n.* परिपाकः, परिणामः मननं;-ive, *a.* पाचक, अग्निवर्धक, रोचक.

Digit, *n.* कला, लेखा, अंकः.

Dignify, *vt.* सत्कृ, संमन् c, पदं वृध् c;-ed, *a.* उदारचरित, प्रौढ, संमानान्वित.

Dignitary, *n.* उच्चपदाधिकारी.

Dignity, *n.* महात्म्यं, प्रभावः, प्रतिपत्तिः; To stand upon one's d. पदमर्यादाविषये अहंमन् 4 A.

Digress, *vi.* अप्रस्तुतं वद् 1 P, मूलविषयं त्यज् 1 P, विचल् 1P; -ion, *n.* अप्रस्तुतानुसंधानं, विचलनं, उत्क्रमः; -ive, *a.* अनन्वित, अप्रस्तुत.

Dike, *n.* सेतुः, परिखा, प्रणालः.

Dilapidate *vt.* ध्वंस् c, विनश् 4P; -ed, *p.p.* भग्न, नष्ट, जीर्ण;-ion, *n.* भंगः, नाशः, जीर्णावस्था.

Dilate, *vt.* विस्तृ c, विवृ 5 P; *vi* विस्तृ pass. विजृंभ् 1 A;-ability, *n.* प्रसारक्षमता;-able, *a.* प्रसारक्षम, प्रसार्य;-ation, *n.* प्रसारणं, विस्तारः.

Dilatory, *a.* दीर्घसूत्र, मंद, मंथर; -ily, *adv.* मंदं मंदं;-iness, *n.* दीर्घसूत्रता, मांद्यं.

Dilemma, *n.* द्वैधं, संदेहः, विकल्पः.

Diligence, *n.* उद्योगः, अभिनिवेशः, यत्नपरता;-t, *a.* अभिनिविष्ट, उद्यमशील; -ly, *adv.* सोद्योगं.

Dilute, *vt.* तनूकृ, विलीन-कृ, जलेन मिश्र् 10 U;-ion, *n.* तरलीकरणं, विलयनं.

Diluvium, *n.* जलप्लावनं.

Dim, *a.* मंदच्छाय, मलिन, निष्प्रभ, अव्यक्त. [धामः.

Dimension, *n.* परिमाणं, प्रसरः, आ-

Diminish, *vt.* ह्रस् c, अल्पीकृ.

Diminution, *n.* ह्रासः, अपचयः, न्यूनीकरणं.

Diminutive, *a.* अल्प, क्षुद्र, सूक्ष्म; -ness, *n.* अल्पता, सूक्ष्मता, लाघवं.

Dimly, *adv.* अव्यक्तं, मलिनं.

Dimness, *n.* अस्पष्टता, दुर्दर्शत्वं, मांद्यं.

Dimple, *n.* कपोलभंगः, चिबुकरेखा; -y, *a.* भंगुर, कुंचित.

Din, *n.* कोलाहलः, घोषः, निनादः *vt.* कर्णौ उपहन् 2 P.

Dine, *vi.* भुज् 7 A, *vt.* भुज् c, अश् c;-ing room, *n.* भोजनप्रकोष्ठः, भोजनशाला.

Dingdong, *n.* घंटानाद:

Dint, *n.* आघातः, आघातचिह्नं, बलं By d. of-प्रभावात्, बलेन.

Dip, *vi.* मस्ज् 6 P, अवगाह् 1 A; निविश् 6 P; *n.* निमज्जनं, अवगाहनं.

Diploma, *n.* अधिकारपत्रं,-cy, *n.* मंत्रकौशलं, राजदूतमंडलं. [र्यदक्ष.

Diplomatic, *a.* मंत्रणाकुशल, राजका-

Diplomatist, *n.* उपायज्ञः, राजसचिवः

Dire, *a.* दारुण, भयानक, उग्र.

Direct, *a.* सरल, अनुलोम, ऋजु, व्यक्त, *vt.* अभिसंधा 3 P, प्रशास् 2P, नी 1 P, निर्दिश् 1 P, आज्ञा c;-*n.* tion, *n.* अभिसंधानं; आज्ञा, वचनं; अधिकारः-ly, *adv.* अचिरेण, सद्यः, शीघ्रं;-or *n.* अधिष्ठाता, अध्यक्षः, निर्देष्टा;-ory, *n.* पंजिका, नियमावलिः

Dirge, *n*. श्मशानसंगीतं, करुणगीतं.

Dirt, *n*. मलं, पंकः, कल्कं, मालिन्यं To eat d. अवमाननां सह् 1 A;–iness,*n*. मालिन्यं,जघन्यता,कलुषत्वं; –y, *a*. मलिन, पंकिल, कुत्सित.

Disable *vt*. विकलीकृ, उपहन् 2 P; –ed; *p.p*. हृतशक्ति, उपहतशक्ति.

Disability, *n*. शक्तिहीनता, अक्षमता, अयोग्यता. [पनी 1 P.

Disabuse, *vt*. भ्रमं छिद् 7 P, or अ-

Disadvantage, *n*. अलाभः, अपायः, हानिः, क्षतिः, बाधः, *vt*. अपकृ, अहिताय भू 1 P, हिंस् 1 P. At a d. विषमावस्थः –ous, क्षतिकर, अपकारक, प्रतिकूल;–ously, *adv*. अहितं, अनर्थकं.

Disaffect, *vt*. विरंज् C; उपजप् 1 P; भेदं कृ; –ed,*a*. विरक्त,असंतुष्ट;–ion *n*. विरक्तिः, अपरागः, घृणा.

Disagree, *vi*. विसंवद् 1 P, अन्यमती भू 1 P, भिद् pass;–able, *a*. अनभिमत, विसंवादी, व्यलीक;–ment *n*. भेदः, विमतिः, विप्रयोगः, विरोधः.

Disallow, *vt*. प्रत्याख्या 2 P, अपलप् 1 P, निषिध् 1 P; –able *a*. प्रत्याख्येय, अधर्म्य;–ance *n*. प्रत्याख्यानं, प्रतिषेधः.

Disappear, *vi*. अंतर्धा pass., तिरोगम् pass, विली 4A.–ance *n*. अंतर्धानं, अदर्शनं, लोपः, अपगमः.

Disappoint, *vt*. आशां भञ्ज् 7 P or विफलीकृ; प्रलभ् 1A, वंच् 10U.; –ed *pp*. भग्नाश; अकृतार्थ, वंचित;–ment *n*. आशाभंगः, विप्रलंभः, वंचना, निष्फलता. [नुमोदनं.

Disapprobation, *n*. अप्रसादः, अन-

Disapprove, *vt*. निंद् 1 P, न अनुमन् 4 P. [शम् C.

Disarm, *vt*. निरायुधीकृ, शस्त्रं हृ 1 P,

Disarrange, *vt*. व्यस् 4 U, विक्षुभ् C, –ment *n*. क्रमभंगः, व्यस्तता.

Disaster, *n*. आपद्, व्यसनं, विप्लवः, विनिपातः;–rous. *a*. आपन्न, दारुण.

Disavow, *vt*. प्रत्याख्या 2 P, अपन्हृ 1 P;–al *n*. प्रत्याख्यानं, अपह्नवः, अस्वीकारः

Disband, *vt*. (सैन्यं) विसृज् 6 P, or मुच् 6 P. *vi*. मुच् pass.

Dis-belief, *n*. अविश्वासः, अश्रद्धा.

Disbelieve, *vt*. न प्रती 2 P, न श्रद्धां दधा 3 P;–er *n*. अश्रद्दधानः, नास्तिकः.

Disburden, *vt*. भारं उत्तॄ C, विशुध् C; To d. the mind–मनोगतं परस्मै व्याख्या 2 P.

Disburse, *vt*. व्यय् 10 P, विसृज् 6 P; –ment *n*. व्ययः, विसर्गः, अपचयः.

Dis-card *vt*. अपास् 4 P, अपाहा 3 P., उत्सृज् 6 P.

Discern, *vt*. दृश् 1 P. समीक्ष् 1 A. विचर् C; –er *n*. द्रष्टा, विज्ञः, विवेचकः; –ible *a*. दृश्य, विज्ञेय,विभाव्य; –ment *n*. विवेकः, सूक्ष्मदृष्टिः.

Discharge, *vt*. भारं उत्तॄ C, शुध् C, अनुष्ठा 1 P, क्षिप् 6 P, उदीर 10 U. *vi*. मुच् pass., विली 4 A. *n*. उत्तरणं; शोधनं; बहिष्करणं; अनुष्ठानं; विसर्गः; उद्गारः.

Disciple, *n.* शिष्यः, छात्रः, अंतेवासी; -ship *n.* शिष्यत्वं, छात्रता.

Discipline, *n.* शिक्षा, नीतिः; व्यायामः; दंडः;-able शासनीय;-arian *n.* विनेता; नियामकः;-ary *a.* शासनविषयक.

Disclaim, *vt.* प्रत्याख्या 2 P. प्रत्यादिश् 6 P;-er *n.* प्रत्यादेशकः, अस्वीकरणं.

Disclose, *vt.* विवृ 5 U, प्रकाश् c, ख्या c; -ure *n.* विवृतिः, प्रकाशनं, भेदः.

Discoloration, *n.* विवर्णत्वं, मालिन्यं.

Discomfit, *vt.* पराजि 1 U, परास् 4. P. विध्वंस् c;-ure *n.* पराभवः, भङ्गः, विद्रवः.

Discomfort, *n.* अस्वास्थ्यं, पीडा, उद्वेगः *vt.* पीड् 10 U, परितप् 10 U.

Discompose, *vt.* विक्षुभ् c, व्यामुह् c;-ure *n.* विक्षोभः, व्यग्रता.

Disconcert *vt.* प्रतिहन् 2 P, वृथा कृ; -ed *pp.* प्रतिहतोद्यम, व्याकुलित.

Dis-connect, *vt.* वियुज् 7P, विश्लिष् 10 U;-ion *n.* वियोगः, विश्लेषः.

Dis-consolate, *a.* खिन्न, विषण्ण, हताश.

Dis-content, *a.* असंतोषः, अतृप्तिः, अप्रीतिः *a.* असंतुष्ट, अरत *vt.* असंतोषं उत्पद् c.

Discontinue, *vt. vi.* विरम् 1 P; विच्छिद् pass; त्यज् 1 P; -ance, -ation *n.* विच्छेदः, विरामः, उपशमः

Discord, -ance *n.* भेदः, विरोधः, विसंवादः, अपरवः; *vt.* विभिद् pass, विसंवद् 1 P;-ant *a.* असंगत, विपरीत, विस्वर.

Discount, *n.* उद्धारः, उद्धृतभागः *vt.* भागं उद्धृ 1 P. [न उपकृ 8U.

Discountenance, *vt.* अनादृ 6 A,

Discourage, *vt.* अवसद् c, मनो भञ्ज् 7 P. निवृ c;-ment *n.* मनोभङ्गः, निरुत्साहः.

Discourse; *n.* संलापः, संवादः, प्रवचनं *vi.* भाष् 1 A, संवद् 1 P.

Discourteous, *a.* असभ्य, अविनय, अनार्य; -ness, Discourtesy, *n.* असभ्यता, अशिष्टाचारः, अपश्रयः.

Discover, *vt.* विवृ 5 P, व्यंज् 7 P, निरूप् 10 U, प्राप् 5 P; -able *a.* निरूपणीय,ज्ञेय;-er *n.* आविष्कारक, प्रकाशक;-y *n.* विवृतिः, उपलब्धिः, आविष्क्रिया.

Discredit, *n.* अयशः, अपकीर्तिः, अप्रतिष्ठा, *vt.* न विश्वस् 2 P, दुष् c, लघूकृ;-able *a.* अकीर्तिकर, अप्रतिष्ठ, निंद्य.

Discreet, *a.* विमृश्यकारिन्, स्ववहित, मतिमत्;-tion विमृश्यकारित्वं.

Discrepance, -cy *n.* असंगतिः, विसंवादः. [कूल.

Discrepant, *a.* भिन्न, असंगत, प्रति-

Discretionary, *a.* वैकल्पिक, स्वच्छंद.

Discriminate, *vt.* विशिष् 7 P, लक्ष् 10 U. विचर् 10P; -ion *n.* विवेकः, प्रभेदज्ञानं, विशिष्टता;-tive *a.* विशेषक, परिच्छेदक.

Discursive, *a.* अस्थिर, तार्किक.

Discus *n.* चक्रं, अट्टनं.

Discuss, *vt.* विचर् c, विमृश् 6 P, मथ् I P;–ion *n.* विचारणा, वाद-प्रतिवादः, विमर्शः.

Disdain, *n.* अवहेला, घृणा, अवलेपः *vt.* अवज्ञा 9 P, कुत्स् 10 U, तुच्छी-कृ;–ful *a.* सावज्ञ, उद्धत; –fully *adv.* सावलेपं, सोन्माथं.

Disease, *n.* रोगः, आमयः, पीडा, आर्तिः; *vt.* क्लिश् 9 P, रोगेण पीड् 10 U;–ed *a.* रोगार्त, व्याधिग्रस्त, अस्वस्थ.

Dis-embark, *vt.* उत्तॄ c. नौकायाः अवरुह् c. *vi.* अवतॄ or अवरुह् 1 P;–ation *n.* अवतरणं, अवरोहणं.

Disembody, *vt.* अशरीरंकृ,दलभ्रष्ट-कृ.

Disenchant, *vt.* मंत्रं प्रतिकृ.

Disengage, *vt.* वियुज् 7P, मुच् 6 P, निवृत् c. *vi.* मुच् pass. निवृत् 1 A.–ment *n.* मोक्षणं, अवसरः.

Disentangle, *vt.* मुच् 6 P. उद्धृ 1 P. विघ्नान् अपनी 1 P; –ment *n.* मोक्षणं, निर्विघ्नीकरणं.

Disfavour, *n.* अननुग्रहः, अनादरः, विरक्तिः.

Disfigure, *vt.* विरूप् 10 U. विकृ;–ation *n.* विरूपकरणं, सौंदर्यविघातः.

Disfigurement, *n.* विरूपता, विकलांगता, सौंदर्यहानिः.

Disfranchise, *vt.* पौरत्वलोपं कृ;–ment *n.* नागरिकस्वाधिकारलोपः.

Dis-gorge, *vt.* उद्गॄ 6 P, वम् 1 P,–ment *n.* उद्गारः, वमनं.

Dis-grace, *n.* अपयशः, अपकलंकः, परिभवः, *vt.* अकीर्तिं कृ, दुष् c, गर्ह् 1 A;–ful *a.* अयशस्य, गर्हित, लज्जाकर;–fully *adv.* सापमानं, गर्हितं.

Dis-guise, *vt.* कपटवेशेन गुह् 1 P, परावृ 5 P. *n.* वेषांतरं, विडंबनं, छद्म;-ment *n.* छद्मवेषधारणं, विडंबनं.

Dis-gust, *vt.* निर्वेदं उत्पद् c. *n.* घृणा, बीभत्सः, निर्वेदः; –ful,-ing *a.* घृणोत्पादक, कुत्सित, गर्ह्य.

Dish, *n.* भाजनं, पात्रं, सिद्धान्नं.

Dishearten, *vt.* मनोभञ्ज् 7 P. विषादं जन् c.–ed *pp.* भग्नमनस्, अवसादित.

Dishevelled, *a.* प्रकीर्ण, श्लथ.

Dishonest, *a.* असाधु, अनृजु, जिह्म, कापटिक;–ly सव्याजं;–y *n.* असाधुत्वं, असरलता, कापट्यं.

Dishonour, *n.* अनादरः, अवमानना, परिभवः, अप्रतिष्ठा *vt.* अवमन्, अवधीर् 10 U, दुष् c.– able *a.* अमर्यादाजनक, अपमानकारक.

Dis-inclination, *n.* अप्रवणता, अस्पृहा, अप्रीतिः.

Dis-infectant, *n.* विषघ्नं, पूतिगंधनिवारकद्रव्यं.

Dis-ingenuous, *a.* अनुदार, अशुचि, सव्याज;–ness *n.* अनौदार्यं, कौटिल्यं, कार्पण्यं.

Dis-inherit, *vt.* निर्भज् c, पैतृकाधिकारात् भ्रंश् c.

Dis-integrate, *vt.* वियुज् 10 U. विश्लिष् c;–ation *n.* वियोगः, विश्लेषणं, संहतिभंगः.

Dis-inter, *vt.* शवं उत्खन् 1 P.

Disinterested, *pp.* निःसंग, निः-

स्वार्थिन्, अहैतुक.–ly *adv*. निष्कामं, स्वार्थनिरपेक्षं; –ness *n*. निर्ममत्वं, औदास्यं, निरपेक्षता. [10 U.

Dis-join,–t *vt*. वियुज् 7 P, विश्लिष्

Dis-junct, *a*. विश्लिष्ट, विभिन्न;–ion *n*. विश्लेषणं, विच्छेदः; –ive *a*. विश्लेषक.

Disk, *n*. बिंबं, मंडलं, चक्रं.

Dislike, *vt*. द्विष् 2 P; न अभिमन् 4 P; न अनुरुच् 10 U.

Dislocate, *vt*. विसंधीकृ; विसंधा 3 U;–ion *n*. संधिच्युतिः, ग्रंथिभंगः, विसंधानं. [अपसृ I P.

Dislodge, *vt*. स्थानात् भ्रंश् c, *vi*.

Disloyal, *a*. अविश्वस्त, राजाभिद्रोहिन्, व्यभिचारिन्–ty *n*. अभक्तिः, राजद्रोहः, व्यभिचारः.

Dismal, *a*. उदासीन, दारुण, घोर; –ness *n*. दारुणता, उग्रता, औदासीन्यं.

Dismantle, *vt*. नग्नीकृ, भंज् 7 P.

Dismay, *vt*. त्रस् c, विस्मि c, *n*. विस्मयः, भयं, शंका.

Dismember, *vt*. अंगं अवछिद् 7 P; –ment *n*. अंगच्छेदनं, विश्लेषः.

Dismiss, *vt*. विसृज् 6 P, प्रस्था c, दूरी कृ.–al *n*. निराकरणं, विसर्जनं.

Dismount, *vt*. अवतॄ c. *vi*. अवरुह् I P. उत्तॄ 1P;–ed *pp*. अवतीर्ण, अवरूढ. [नुवर्तनं, अवशत्वं.

Disobedience, *n*. आज्ञाभंगः, अन-

Disobedient, *a*. अननुवर्तिन्, अवचस्कर, प्रतिकूल. [परि I P.

Disobey, *vt*. आज्ञां लंघ् 10 U. अति-

Disoblige, *vt*. अपराध् 4 P, अप्रियं कृ; –ation *n*. अपराधः.

Disorder, *n*. व्युत्क्रमः, अव्यवस्था, संक्षोभः, व्याधिः, विकारः, संभ्रमः *vt*. पर्यस् 4 P. विक्षुभ् c, संकुलीकृ, व्यथ् 10 U;–ly *a*. अव्यवस्थित, अधर्म्य *adv*. संकुलं, ससंभ्रमं.

Disorganize, Dis-organization, See Disorder.

Dis-own, *vt*. प्रत्याख्या 2 P, प्रत्यादिश् 6 P.

Disparage, *vt*. अवज्ञा 9 P, परिभू I P, लघूकृ;–ment *n*. अवज्ञा, अभ्यसूया, अयोग्यसंबंधः –er *n*. असूयकः, निंदकः. [न्यूनाधिक्यं.

Disparity, *n*. विषमता, अतुल्यत्वं,

Dispassionate, *a*. वीतराग, समचित्त, उदासीन;–ly *adv*. शांतचेतसा, असहसा.

Dispatch, See Despatch.

Dispel, *vt*. अपनुद् 6 P, अपसृ 10 P, विधू 5 P;–ed निरस्त, दूरीकृत.

Dispens-ary, *n*. औषधागारं, भेषज्यालयः.

Dispensation, *n*. वितरणं; विधानं.

Dispensator, *n*. परिकल्पकः.

Dispense, *vt*. परिक्लृप् 10 U, विभज् I U; विधा 3 P; D. with त्यज् 1P.

Disperse, *vt*. विकॄ 6 P, विधू 5 P, निरस् c;–er *n*. उच्छेदकः,–ion *n*. विक्षेपः, विसारणं.

Dispirit, *vt*. उत्साहं भंज् 7 P. मनोभंगं कृ, खिद् c;–ed भग्नोत्साह.

Displace, *vt*. विचल् c, पदात् भ्रंश्;–

ment *n.* स्थलच्युतिᵒ, स्थानांतरं.
Displant, *vt.* उन्मूल् 10 P, निर्वस् c.
Display, *vt.* विकाश् c, प्रकाश् c, दृश् c, विवृ 5 P; *n.* प्रकाशनं, प्रपंचः, विवरणं.
Displease, *vt.* अतुष्टिं जन् 10 U, रुष् c; अपराध् 4 P; -ure *n.* असंतोषः, रोषः, उद्वेगः.
Disport, *vt.* विनुद् c, विहृ 1 P, क्रीड् 1 P. *n.* क्रीडा, विहारः, विलासः.
Dispose, *vt.* विनियुज् 7 U. संभृ c. विधा 3 P. D. of—विक्री 9 A, विनियुज् 7 U;-al *n.* विन्यासः विनियोगाधिकारः, वशता;-ition *n.* विधानं, प्रकृतिः, प्रवृतिः
Dispossess, *vt.* स्वत्वात् भ्रंश् c, अधिकारं हृ 1 P.
Dispraise, *n.* अपवादः, निंदा, अयशः
Disproof, *n.* अप्रमाणं, खंडनं, अपवादः
Disproportion, *n.* वैषम्यं, असामंजस्यं; -ate, *a.* असमान, अयुक्त, विषम.
Disprove, *vt.* खंड् 10 U, निराकृ.
Disputable, *a.* विवदनीय, विचार्य, संदेहयोग्य.
Disputant *n.* विवादकारी, नैयायिकः.
Disputation, *n.* विवादः, वितर्कः, हेतुवादः
Dispute, *vt. vi.* विवद् 1 A, वितंड् 1 A, व्यवक्रुश् 1 P; *n.* विवादः, वितंडा; संदेहः
Disqualify, *vt.* अपात्रीकृ; -ication *n.* अपात्रीकरणं, अयोग्यता.
Disquiet, *vt.* क्लिश् 9 P, व्याकुलीकृ, विमुह् c; -ude, *n.* उद्वेगः, व्यामोहः, क्लेशः

Disquisition, *n.* विमर्षः, परीक्षा.
Disregard, *vt.* समुपेक्ष् 1 A, अवधीर् 10P; परित्यज् 1P. *n.* अनादरः, परित्यागः; -ful, *a.* मंदादर, अनवधान.
Disrelish, *n.* अरुचिः, विमुखता; *vt.* विद्विष् 2 P. [अभिशस्त.
Disreputable, *a.* अयशस्य, अप्रतिष्ठ,
Disrepute, -ation, *n.* अपयशः, अकीर्तिः, अमर्यादा.
Disrespect, *n.* अवज्ञा, परिभवः, उपेक्षा, धर्षणं; -able *a.* सावज्ञ, अनार्य, उपेक्षक.
Disruption, *n.* भेदः, विघटनं.
Dissatisfaction अतृप्तिः, वितुष्टिः, विरक्तिः
Dissatisfy *vt.* अतुष्टिं जन् c.
Dissect, *vt.* अंगानि व्यवच्छिद् 1 P, पृथक्कृ, सूक्ष्मं परीक्ष् 1 A;-ion, *n.* व्यवच्छेदः, सूक्ष्मपरीक्षा;-or, *n.* व्यवच्छेदकः, विशासिता.
Dissemble, *vt. vi.* अपह्नु 2 A; गुह् 1 P, अपवृ c;-er *n.* छाद्मिकः, कपटाचारी, गोप्ता; -ing, *n.* अपह्नवः गोपनं, कापट्यं.
Disseminate, *vt.* विकॄ 6 P, प्रचर् c, निवप् 1 P;-ion, *n.* विकिरणं, प्रसरणं; वपनं.
Dissension, *n.* भेदः, कलहः, द्वंद्वं.
Dissent, *vi.* अन्यथा मन् 4 A, विसंवद् 1 A.
Dissertation, *n.* प्रवचनं, विवरणं.
Disservice, *n.* अपकारः, अनिष्टं, द्रोहः; *vt.* अपकृ, हिंस् 7 P.
Dissidence, *n.* अनैक्यं, पार्थक्यं.

Dissimilar, *a.* विसदृश, विषम, विरुद्ध; –ity, *n.* वैसादृश्यं, विभिन्नता.

Dissimilitude, *n.* सादृश्याभावः; भिन्नता. [दंभः, छद्म, अपह्नवः.

Dissimulate, *vi.* अपह्नु 2 A; –ion, *n.*

Dissipate, *vt.* विक्षिप् 6 P, विकॄ 6 P. –ion, *n.* विक्षेपः, विकिरणं, अपव्ययः

Dissociate, *vt.* वियुज 7 U, विश्लिष् 10 P. [क्षरणीय.

Dissolvable, **Dissoluble**, *a.* द्राव्य,

Dissolve, *vt.* विली C; वियुज् 7 U; *vi.* विली 4 A, विद्रु 1 P;–nt, *a.* विद्रावक, विलयन.

Dissolute, *a.* अनवस्थ, तरल; अवश; –ness, *n.* लंपटता, भोगासक्तिः; दुर्वृत्तता.

Dissolution, *n.* द्रवीकरणं, प्रलयः, भंगः

Dissonance, *n.* विस्वरता, विसंवादः

Dissonant, *a.* विस्वर, विसंगत.

Dissuade, *vt.* निवृत् C, विरम् C.

Disuasion, *n.* निवर्तनं, निषेधः

Dissuasive, *a.* प्रत्यादेशक, निवृत्तिकारिन्. [दूरासदत्वं.

Distance, *n.* अंतरं, व्यवधानं, दूरता,

Distant, *a.* दूर, विप्रकृष्ट, दुर्धर्ष.

Distaste, *vt.* *vi.* न रुच् 1 A; *n.* अरुचिः, विरक्तिः, पराङ्मुखता;–ful, *a.* अरुचिर, विस्वाद.

Distemper, *vt.* व्यथ् 10 U, उपहन् 2 P; *n.* रोगः; क्लेशः; दुःस्थितिः.

Distend, *vt.* विस्तॄ C, वितन् 8 U; –sion *n.* आध्मानं, विस्तारः, स्फीतिः

Distich, *n.* द्विपंक्तियुक्तश्लोकः, द्विपदं.

Distil, *vi.* स्रु 1 P, क्षर् 1 P, संधा 3 P; –lation, *n.* अभिषवः, क्षरणं, अभिष्यंदः –ery, *n.* संधानी, मद्यसंधानशाला.

Distinct, *a.* विभिन्न, विशिष्ट, व्यक्त; –ion, *n.* भेदः, विशिष्टता, अवच्छेदः, प्रतिष्ठा; –ive, *a.* विशेषक, परिच्छेदक;–ly, *adv.* पृथक्, व्यक्तं; –ness- *n.* भिन्नता, अभिव्यक्तिः

Distinguish, *vt.* *vi.* विशिष् 7 P; लक्ष्यीकृ; विविच् 7 P; उत्कर्षं प्राप् 5P; –able, *a.* प्रभेद्य, विवेच्य, माननीय; –ed, *p.p.* विविक्त, प्रतिपन्न, ख्यात.

Distort, *vt.* विरूप् 10 U; विकृ;–ion, *n.* विकारः, विरूपता.

Distract, *vt.* विकृष् 1 P, अपकृष् 1 P, उन्मद् C; –edly, *adv.* उन्मत्तवत्, व्यग्रं;–edness, *n.* व्यग्रता, आकुलत्वं, विक्षिप्तता;–tion, *n.* मोहः, व्यग्रता, उन्मत्तता.

Distress, *n.* क्लेशः, संतापः, व्यसनं; *vt.* क्लिश् 9 P, तप् C, खिद् C; –ful, –ing, *a.* क्लेशद, उद्वेजक.

Distributable, *a.* विभाज्य.

Distribute, *vt.* विभज 1 P, विन्यस् 4 P; निक्षिप् 6 P; –able, *a.* विभज्य,–ion *n.* विभागः, व्यंशनं, परिकल्पनं; –ive *a.* विभागदायिन्, निर्देशक; –ively *adv.* विभागशः.

District, *n.* मंडलं, प्रदेशः, चक्रं.

Distrust, *vt.* अभिशंक् 1 A, न विश्वस् 2 P, *n.* अविश्वासः, शंका, संदेहः; –ful *a.* शंकाशील, संदिहान;–fully *adv.* अप्रत्ययात्, साशंकं.

Disturb, *vt.* क्षुभ् C, मथ् 1P; व्याकुली-

क्रु, भञ्ज् 7 P; –ance n. संक्षोभः, प्रकोपः, व्यग्रता, भंगः.

Disunion, n. विप्रयोगः, विच्छेदः, अनैक्यं.

Disunite, vt. विप्रयुज् 7 P, भिद् 7P, विगम् c. vi. वियुजPass, विभिद् Pass; –ed pp. विप्रयुक्त, असंलग्न, द्वैधीभूत.

Disuse, n. अनभ्यासः, विरतिः, vt. व्यवहारं त्यज् 1P.

Ditch, n. परिखा, गर्ता, प्रणालः, –er n. आखनिकः, खातकः.

Ditto, adv. तथा; a. पूर्वोक्त.

Ditty, n. गीतं, गाथा, स्वल्पाक्षरकाव्यं.

Diurnal, a. दैनंदिन; प्रात्यहिक, दैनिक.

Dive, vt. vi. मज्ज् 6 P, अवगाह् 1 P, निरूप् 10 U; –er n. अवगाहिता.

Diverge, vi. एककेंद्रात् विचल् 1 P, or व्युत्क्रम् 1 P; –nce, n. केंद्रापसरणं, विचलनं, विकिरणं.

Divergent, a. विकीर्ण, दूरगामिन्.

Diverse, a. भिन्न, पृथक्विध; –ion, n. विहारः, क्रीडा, कौतुकं; –ity, n. विभिन्नता, वैचित्र्यं.

Divert, vt. विनुद् c; स्वपथात् भ्रंश् 1 A, 4 P; –ing, a. आमोदजनक, विनोदक. [उन्मुच् 6 P.

Divest, vt. हृ 1 P, अपनी 1 P,

Divide, vt. विभिद् 7 P, खंड् 10 U, व्यंस् 10 U. vi. भिद् pass, विदल् 1 P; –able, a. विभाज्य; –ed, p.p. भिन्न, वियुक्त, विभक्त.

Dividend n. अंशः, उद्धारः, भाज्यं.

Divination n. गणकता, भविष्यत्सूचनं, अनुमानं.

Divine a. दिव्य, ऐशिक, स्वर्गीय n. पुरोहितः, परमार्थविद्; vt. शकुनानि (लक्षणानि) परीक्ष् 1 A; –ity, n. देवत्वं, अध्यात्मविद्या.

Divisible a. छेद्य, विभाज्य, अंशनीय; –ility n. विभाज्यता.

Division n. छेदः, खंडः, अंशनं, भागहरः;–al a. विभाजक, भागदर्शक.

Divisor n. भाजक, हारः.

Divorce n. विवाहसंबंधभेदः, दांपत्यविच्छेदः vt. त्यज् 1 P.

Divulge vt. प्रकाश् 10 U, विवृ 5 P, व्यंज् 7P; –er n. प्रकाशकः, ख्यापकः.

Divulsion n. विदारणं, उत्पाटनं.

Dizzy a. घूर्णायमान, चपल;–iness n. विभ्रमः, घूर्णिः.

Do vt. कृ 8 U, विधा 3 U, अनुष्ठा 1 P, आचर् 1 P; व्यवहृ 1 P; संपद् c; यत् 1 A; D. with (employ)– प्रयुज् 7 U; D. away विनश् c; Do one's best यथाशक्यं कृ; Do good to–उपकृ; Do without अलम्, कृतं (with instr.) vi. आचर् 1 P, वृत् 1 A; How do you do?—अपि कुशलं भवतः, Do well वृध् 1 A; Do ill–दुःस्थितिं गम् 1 P; that will do इत्यलं; To have done—समाप्तिं नी 1P; well-to-do सुस्थित; Do-little अलस.

Do adv. तथा, पूर्वोक्तं.

Docile a. विनेय, वश्य, शिक्ष्य; –ility n. विनेयता, वश्यता, शिक्षणीयत्वं.

Dock, *n.* नौकावस्थानं, नौकागारं *vt.* अवच्छिद् 7 P,-yard *n.* नौकानिर्माणस्थानं.

Docket, *n.* अंकपटः; on the d. हस्ते-[गृहीतं.

Doctor, *n.* पंडितः, आचार्यः, गुरुः; चिकित्सकः, भिषक्.

Doctrine, *n.* मतं, तत्वं, संप्रदायः, वादः;-al *a.* वैधिक, शिक्षाविषयक.

Document, *n.* पत्रं, लेख्यं, निदर्शनपत्रं;-ary, *a.* लिखित.

Dodge, *vt.* *vi* वंच् 10 A; अपक्रम् 1 P; पलाय्, 1 A; *n.* कापट्यं, छलं, शाठ्यं.

Doe, *n.* मृगी, हरिणी, कुरंगी.

Doer, *n.* कर्ता, अनुष्ठाता, संपादकः

Doff, *vt.* वस्त्रं अपनी 1 P, उन्मुच् 6 P.

Dog, *n.* कुक्कुरः, श्वा, सारमेयः;Mad d. अलर्कः;To go to the dogs विनश् 4 P; To give to the dogs तुच्छीकृ, त्यज् 1 P. A dead d. अव्यवहार्यं द्रव्यं; *vt.* अनुसृ 1 P; -cheap *a.* स्वल्पमूल्य; -days *n.* उष्णकालः; -ed *a.* निष्ठुर, उग्र; -edly *adv.* निर्बंधातिशयेन, उग्रं; -edness *n.* काठिन्यं. [काव्यं.

Doggerel, *a.* विषम; D. verse मंद-

Doggish *a.* श्ववृत्ति, नीच.

Dogma, *n.* मतं, सिद्धांतः, नियमः; -tic,-tical *a.* स्वमताभिमानिन्.

Dogmatise, *vi.* दृढोक्त्या स्वमतं स्था c.

Dogmatism, *n.* स्वमताभिमानः, दृढोक्तिः.

Dogmatist, *n.* स्वमताभिमानी.

Dole, *n.* अंशः, विभागः, छेदः; पारितोषिकं; शोकः *vt.* विभज् 1 U:; -ful, -some *a.* शोकार्त, सकरुण.

Doll, *n.* शालभंजिका, पुत्रिका, पांचाली.

Dolour, *n.* शोकः, दुःखं;-ous *a.* शोकार्त, दुःखमय.

Domain, *n.* राज्यं, विषयः, अधिकारः.

Dome, *n.* अर्धगोलाकारं प्रासादशृंगं.

Domestic, *a.* गृह्य, ग्राम्य, दैशिक. D. affairs, गृहकार्यं; D. quarrels गृहछिद्राणि; D. happiness संसारसुखं; D. economy गार्हस्थ्यविज्ञानं.

Domesticated, *p. p.* गृहपुष्ट, ग्राम्य.

Domicile, *n.* गृहं, निवासः, अवस्थानं.

Dominant, *a.* प्रभविष्णु, प्रधान, अधिष्ठातृ.

Dominate, *vi.* अतिरिच् pass; अध्यास् 2 A;-ion, *n.* प्रभुत्वं, आधिपत्यं, प्रबलता.

Domineer, *vt.* धर्षेण शास् 2P or आधिपत्यं कृ;-ing *a.* उद्धत, उत्सिक्त.

Dominion, *n.* राज्यं, आधिपत्यं, देशः, विषयः

Donation, *n.* दानं, वितरणं, दत्तं.

Done, *p. p.* कृत, आचरित, निष्पन्न.

Donee, *n.* दानग्राही.

Donkey, *n.* गर्दभः, खरः, रासभः.

Donor, *n.* दाता, त्यागशीलः

Do-nothing *a.* अकुर्वाण, अलस.

Doole *n.* जडः, अल्पधीः

Doom, *vt.* दंड् 10 U, निक्षिप् 6 P. प्रकॢप् 10 U; *n.* दंडः, निर्णयः, भवितव्यता, अंतः.

Dooms-day, *n.* विचारदिनः

Door, *n.* द्वारं, कपाटः; in doors,

गृहस्थित; out of doors, बहिर्गत; next door निकटस्थ; to show to the door अवमन्4 A; -frame, *n.* द्वारमंचकः; -keeper *n.* द्वारपालः, द्वाःस्थः; -sill *n.* देहली.

Dormant, *a.* निद्रित, जड, प्रछन्न.

Dormitory, *n.* शयनगृहं.

Dose, *n.* भेषजमात्रा, भागः; *vt.* दा 3P.

Dot, *n.* बिंदुः, अंकः; *vt.* बिंदुना चिह्न् 10

Dotage, *n.* अत्यंतानुरागः, जरावैक्लव्यं.

Dotard, *n.* बालिशः, जरातुरः.

Dote, *vt.* अतिशयेन स्निह् 4 P.

Double, *a.* द्विगुण; *vt.* द्विगुणीकृ; *vi.* व्यपदिश् 6 P;-dealer *n.* कापटिकः;-dealing *n.* कपटं, द्वैधीभावः.

Doublet, *n.* अंतरीयं, उरोवस्त्रं.

Doubt, *vt.* शंक् 1 A, संदिह् 2 P; *vi.* शंक् 1 A, उद्विज् 6 A; *n.* संदेहः, शंका, द्वैधं; In d. संशयापन्न, साशंक; Without doubt असंशयं; A case of d. शंकास्पदं; Beyond d. निश्चयेन;-ful *a.* शंकनीय, संदिग्ध, संदिहान; -fully *adv.* शंकया, सवितर्कं; less *ad.* असंशयं, निश्चितं.

Doughty, *a.* बलवत्, वीर, विक्रान्त.

Dove, *n.* कपोतः, पारावतः, कलरवः; -cot *n.* कपोतपालिका;-tail *n.* काष्ठसंधिः.

Dowager, *n.* गतभर्तृका.

Dowery, *n.* स्त्रीधनं, यौतुकं, शुल्कं.

Down, *n.* मृदुलोम, तृणकेश.

Down, *prep.* अव, अधस्, अधस्तात्, नीचैः; up & d. इतस्ततः; ups & ds नतोन्नताः, पातोत्पाताः; D. with a person भ्रंश् c; D. to the present time, अद्ययावत्; -cast *a.* अवसन्न, अधोमुख; -fall *n.* अधःपातः, विनाशः; -hearted *a.* दुर्मनस्, म्लान; -hill *n.* उपत्यका, उत्संगः, -right *adv.* अधोधः, सम्यक्;-ward *a.* अधःस्तन, पातुक; *adv.* अधस्.

Dowry, *n.* स्त्रीधनं, यौतुकं, शुल्कं.

Doze, *vi.* निद्रा2 P, स्वप् 2 P; -er *n.* निद्राणः; -y *a.* निद्रालु.

Dozen, *a.* द्वादशन्; द्वादशसंख्यक.

Drab, *n.* कुलटा; *a.* पिंगल.

Draft, *vt.* लिख् 6 P.

Drag, *vt.* आकृष् 1 P; हृ 1P; D. off, d. away अपकृष्; अपहृ; D. out उत्कृष्, निष्कृष्. *vi.* विलंब् 1 A.

Dragon, *n.* नागः, व्यालः, भुजंगमः.

Drain *n.* नाली, परीवाहः; *vt.* क्रमशः निसृ c, शुष् c.

Drake, *n.* हंसः, कादंबः.

Drama, *n.* नाटकं, प्रकरणं, नाट्यं; -tic,-tical, *n.* नाटकीय, नाट्यविषयक; -ist *n.* नाटककर्ता; -turgy *n.* नाट्यविद्या.

Drap, *n.* वस्त्रं; -er, *n.* वस्त्रविक्रेता; -ery, *n.* वस्त्रं, वस्त्रवाणिज्यं.

Draught, *n.* पानं; आकर्षणं; आलेख्यं; स्रोतः; सैन्यगुल्मः; -sman, *n.* लेखकः, चित्रकारः.

Draw, *vt.* कृष् 1 P; हृ 1 P; आनी 1 P; आराध् 10 P; स्रु c; लिख् 6 P, वर्ण् 10 P; तन् 8 U; उत्तुल 10 U; D. away अपकृष्; D. back, प्रत्याहृ; D. down आवह् 1 P; D. in संहृ;

D. off व्यपनी 1 P; D. on आवह् 1 P; D. out निष्कृष्; To draw blood रक्तं मुच् 6 P; D. breath निश्वासं ग्रह् 9 P; To d. the long bow- अविश्वसनीयां कथां वद् 1 P; D. on one's memory- प्रयासेन स्मृतिं कृ; D. on one's imagination- कल्पनां कृ; -back *n.* बाधा, प्रतिबंधः, क्षतिः; उद्धारः;-bridge *n.* चलसेतुः;-er *n.* उपायज्ञः; चलकोष्ठकं; -ing *n.* अंकनं, चित्रं, चित्रविद्या; -ing room *n.* उपवेशनशाला, दर्शनगृहं; -ing paper *n.* चित्रपत्रं; Freehand d. ing मुक्तहस्तचित्रांकनं; D. ing materials चित्रलेखनसाहित्यं.

Dread, *n.* भीतिः, त्रासः, भीषणं; *a.* भीम, त्रासकर; *vt. vi.* भी 3 P. उद्विज् 6 A;-ful *a.* भीषण, भयानक, घोर;-fully *adv.* दारुणं, घोरं, भैरवं; -fulness *n.* घोरत्वं, दारुणता; -less *a.* निर्भय, त्रासहीन.

Dream, *n.* स्वप्नः, स्वापः;आभासः; मिथ्या वासना; *vi.* स्वप्नं दृश् 1P; चिन्त् 10 U; क्लृप् 10 U;-er *n.* स्वप्नदर्शकः, कल्पनाकारी; -land *n.* स्वप्नसृष्टिः, मनोराज्यं, यक्षपुरी; -y *a.* स्वप्नमय, स्वप्नवत्, असार.

Dreariness, *n.* शून्यता, घोरता.

Dreary, *a.* निर्जन, शून्य, तामस,घोर.

Dredge *n.* आकर्षणी *vt.* आकृष् 1P.

Dregs *n.* मलं, खलं, अवस्करः. कल्कं, असारः [पानं, औषधं.

Drench, *vt.* क्लिद् c, समुक्ष् 1 P; *n.*

Dress, *n.* वेषः-शः,परिच्छदः, प्रसाधनं, नेपथ्यं; *vt.* परिधा 3 U, भूष् 10 U, परिष्कृ; D. the hair- केशान् रच् 10 U; -circle- वेशचक्रं; Well-dressed सुवेश; Ill dressed- दुर्वासस्; Dressed food सिद्धान्नं; -er *n.* प्रसाधकः; -ing *n.* वस्त्रपरिधानं, अंगसंस्कारः;-ing room *n.* वस्त्रपरिधानशाला, नेपथ्यं.

Dribble, *vi.* लवशः स्रुc; -t *n.* कणः, लवः, लेशः.

Dried, *pp.* शुष्क, शोषित, गतरस.

Drift, *n.* प्रवृत्तिः; अभिप्रायः; वेगः; पुंजः; अंतर्भौममार्गः, संपातः *vt.* प्रवह् c, प्रेर् 10 U; राशीकृ; *vi.* पुंजीभू 1 P; अपवह् pass; -less *a.* निरर्थक, उद्देश्यहीन.

Drill, *n.* आविधः, वज्रसूचिः (ची), शस्त्राभ्यासः, व्यायामः *vt.* व्यध् 4 P; सैन्यान् अभ्यस् 4 P.

Drink, *vi. vt.* पा 1P, आचम् 1P; *n.* पानं, पेयं, मद्यं; -able *a.* पेय; पानीय; -ing *n.* पानं, पीतिः; -ing together सपीतिः.

Drip, *vt.* कणशः or शनैः शनैः स्रुc; *vi.* कणशः स्यंद् 1 A or क्षर् 1P; *n.* पटलप्रांतः.

Drive, *vt.* चुद् 10 U, प्रेर् 10 U, प्रवृत् c; *vi.* अपवह् pass, चल् c, pass; D. Carriage रथं वह् c; D. nail कीलं प्रविश् c;D. at लक्ष्यं कृ; *n.* क्रीडारथेन भ्रमणं; -er *n.* प्रेरकः, यंता, सूतः. [*n.* शीकरवर्षः.

Drizzle, *vi.* मंदं मंदं वृष 1 P;-ing

Droll, *a.* हास्य, रसिक, अपरूप *n.* विदूषकः, भण्डः.
Drone, *n.* पुंभृंगः, अलसः, तंद्रालुः
Droop, *vi.* म्लै 1 P, ग्लै 1 P, क्लम् 4 P; –ing, *a.* म्लान, अवसन्न, शिथिल.
Drop, *n.* बिंदुः, कणः, लेशः; (ear-ring) लोलकः; D. by d. कणशः; *vt.* लवशः सृ c, पत् c; सृज् 6 P; *vi.* स्यंद् 1 A, स्रंस् 1 A; D. through विफलीभू 1 P; A d. scene यवनिका.
Drop-let, *n.* सूक्ष्मकणः, कणिका.
Dropsy, *n.* शोथः, जलोदरं.
Dross, *n.* मलं, धातुमंडं, मंडूरं, कल्कं.
Drought, *n.* अवर्षणं, अवग्रहः.
Drove, *n.* पशुगणः, यूथं, संहतिः.
Drown, *vt.* मज्ज् c, प्लु c, *vi*; मज्ज् 1 P.
Drowse, *vi.* निद्रा 2 P, स्वप् 2 P; –y *a.* निद्रालु; –iness *n.* निद्रालुत्वं, तंद्रा, आलस्यं.
Drubbing, *n.* ताडनं, आघातः. [वृत्तिः.
Drudgery, *n.* अविरतायासः, दास्य-
Drug, *n.* औषधं, अगदः, भेषजं; –gist *n.* औषधविक्रेता, भेषजकारः.
Drum *n.* दुंदुभिः, मुरजः, भेरी, पटहः; –mer *n.* मार्दंगः, पाणिघः;–stick *n.* कोणः, मृदंगताडनकाष्ठं.
Drunk,–en *a.* मत्त, शौंड, सिक्त;–ard *n.* पानरतः, पानशौंडः, मद्यपी.
Dry *a.* शुष्क, नीरस, अस्निग्ध, रुक्ष, अरसिक, अरुंतुद, तृषार्त *vt.* शुष् c, रसं हृ 1 P. *vi.* शुष् 4 P, शुष्कीभू 1 P; –ness *n.* शुष्कता, शोषः, अरसिकत्वं; –nurse, *n.* अंकपाली; –light, *n.* स्पष्टालोकः.
Dual *a.* द्विवाचक, द्विक, द्विसंख्यक; –ity *n* द्वैतं, द्वैगुण्यं, द्वैधं.
Dub *vt.* नवपदे नियुज् 7 U. [लिपक.
Dubious, *a.* संशयापन्न, संदिग्ध, वैक-
Dubitable, *a.* वितर्क्य, आशंकनीय.
Duck *n.* हंसः, कादंबः; To play ducks & drakes जले प्रस्तरं तिर्यक् क्षिप् 6 P.
Duct, *n.* नाली, प्रणालः, सारणिः; तंत्री; –ile *a.* सुविनेय, वश्य, उद्वर्तनीय.
Dudgeon, *n.* मन्युः, अमर्षः, क्षुद्रकृपाणः.
Due *a.* देय, परिशोध्य, अनुरूप; *n.* ऋणं, प्राप्तव्यं, कर्तव्यं, करः, शुल्कं, अधिकारः.
Duel, *n.* द्वंद्वं, मल्लयुद्धं.
Dull, *a.* जड, तेजोहीन, स्थूल; अरसिक; निरानन्द; *vt.* मन्दीकृ, मुह् c, विषद् c; –ness, *n.* मांद्यं, मूढता, अतीव्रता, निष्प्रभता.
Duly *adv.* युक्तं, यथान्याय्यं, समये.
Dumb *a.* मूक, निःशब्द, निर्बोध; –bell *n.* व्यायामोपयोगी लोहकंदुकविशेषः; –founder *vt.* स्तब्धीकृ, मुह् c; –ness *n.* मूकता, वाग्वैकल्यं, निरवता; –show *n.* मूकवत् आकारेंगितप्रदर्शनं.
Dunce *n.* मेधाहीनः, मूढः.
Dung *n.* पुरीषं, विष्ठा, शकृत्; cow d. गोमयं; D. hill अवकरनिकरः.
Dungeon, *n.* अंधकूपः, कारागारं.
Dupe, *n.* सुखवंचनीयः; *vt.* वंच् 10 U.
Duplicate, *a.* द्विगुण; d. copy अनुलिपिः.
Duplicity, *n.* कपटं, माया, वैदग्ध्यं.

Durability, *n*. स्थायिता, संस्थितिः.
Durable, *a*. दृढ, स्थायिन्, अनपाय.
Duration, *n*. संस्थितिः परिमाणं, अवस्थानं.
During *prep*. यावत्, पर्यंतं, मध्ये.
Dusk, *a*. श्यामल,वैकालिक; *n*. संध्याप्रदोषः; –iness *n*. ईषत्तिमिरं.
Dust, *n*. रेणुः, रजः, धूलिः, परागः; –er *n*. मार्जनी, अवस्करकः; –y *a*. पांशुल, धूलिधूसर.
Duty, *n*. धर्मः, भक्तिः,नियमः, शुल्कः; –iful *a*. धर्मज्ञ, भक्त, वश्य, कर्तव्यपरायण.
Dwarf, *n*. वामनः, खर्वः, कुब्जः; –ish *a*. ह्रस्वमूर्ति, क्षुद्रतनु, वामनाकृति.
Dwell, *vi*. वस् 1 P, स्था 1 P, निषेव् 1 A; D. on a subject, प्रपंचं कृ; –er *n*. निवासी, अधिवासी;–ing *n*. वासः,गृहं, आयतनं, अवस्थानं; –ing house *n*. वासगृहं.
Dwindle *vt*. ह्रस् C, अल्पीकृ; *vi*. अल्पीभू 1 P, ह्रस् 1 P, क्षि pass.
Dye, *n*. रागः, वर्णः; *vt*. रञ्ज् C, चित्र् 10 U;–ing *n*. रञ्जनं, वर्णनं; –er *n*. रंजकः, वस्त्ररंजनकारी.
Dyke, *n*. सेतुः, बंधकः.
Dynamic,-al, *a*. गतिशास्त्रविषयक,–s *n*. गतिशास्त्रं, चलपदार्थशास्त्रं.
Dynamite, *n*. स्फोटनद्रव्यविशेषः
Dynamo, *n*. गतिजन्यविद्युद्यंत्रं.
Dynasty *n*. वंशः, कुलं, आवलिः.
Dysentery, *n*. अतिसारः, आमाशयः.
Dyspepsia, *n*. अग्निमांद्यं, अपचनं.

E

Each, *a*. सर्व,सकल; e. day दिने दिने, अनुदिनं; e. one एकैक, एकैकशः, पृथक् पृथक्; e. other परस्परं, अन्योन्य, इतरेतर.
Eager *a*. उत्सुक, सोत्कंठ, रभस, उत्कट, बलवत्; –ly *adv*. सस्पृहं, रभसेन, कुतूहलात्;–ness, *n*. औत्सुक्यं,उत्कंठा, लालसा, लौल्यं, कुतूहलं.
Eagle, *n*. गरुडः, उत्क्रोशः; –eyed, *a*. सूक्ष्मदृष्टि, दूरदर्शिन्.
Eaglet, *n*. गरुडशावः,–कः
Ear, *n*. कर्णः, श्रुतिः, श्रवणं, अवधानं; lobe of e. कर्णलतिका; root of e. कर्णमूलं,-जाहं; lip of e. कर्णपाली; to give e. अवधा 3 U, सावधान भू 1 P, –drop कर्णपूरः; –lap कर्णपाली; –prick कर्णकंडूयनकं; –ring कर्णावतंसः, कुंडलं; –shot श्रवणगोचरः, –wax पिंजूषं, कर्णमलं; –trumpet उपकर्णः, कर्णनलिका; over head and e. s अतिमात्रं, सुतरां; to set by the e. s विवद् C; all ear दृढावधान, श्रवणपरायण.
Ear, *n*. कणिशं, मंजरी.
Earl *n*. राजन्यः.
Early, *a*. आद्य, अभिनव, सद्योजात, प्रातःकालीन; *adv*. प्रातः; क्षिप्रं; पूर्वं; –iness, *n*. अभिनवत्वं, अकालपरिणतिः; सुप्रभातं; क्षिप्रता.
Earn *vt*. अर्ज् 1 P, उपार्ज्, संपद् C, अर्ह् 1 P; e. livelihood वृत्तिं संपद् C; –ings उपार्जितधनं, वेतनं.
Earnest *a*. साभिनिवेश,सोद्यम, सस्पृह,

तत्पर, परिहासनिवृत्त *n.* सत्यंकारः; अपरिहासः, प्रथमलाभः, take in e. परमार्थेन ग्रह् 9P; –ly *adv.* सोत्साहं, यत्नतः, सावधानमनसा, परमार्थतः; –ness *n.* औत्सुक्यं, व्यग्रता;तत्परता, अभियोगः, उद्योगः.

Earth *n.* भूमिः, पृथिवी, वसुधा, भूः, क्षोणी, धरणी, मृद्, मृत्तिका; *vt.* भूमौ निधा 3U, निखन् 1P; –quake भूकंपः; –born भौम, मानुष; –work पार्थिवः,प्राकारः –ling मर्त्यः मनुजः; –worm भूजंतुः, पामरः; –en *a.* मृण्मय, मार्त, मार्तिक; earthen ware मृद्भांडं, मार्तिकं; --ly *a.* पार्थिव, जड, नश्वर; --ly-minded संसारप्रवणमति, सांसारिक; –y *a.* ऐहिक, भौम, जड, नश्वर.

Ease *n.* विश्रांतिः, सुखं, शांतिः, स्वास्थ्यं, विश्रंभः, सौकर्य, लीला, at one's e. सुखेन, यथाकामं, पर्याप्तं; sleeping at e. सुखसुप्त; *vt.* विश्रामं लभ्c, उपशम् c, लघूकृ, सांत्व् 10.

Easy *a.* निर्वृत, शांत; सुकर; सौम्य, सम, तृप्त, विश्रब्ध; e. case विशदः अर्थः, e. circumstance सुस्थं, द्रव्यानुकूल्यं; e. going अलस; e. chair सुखासनं.

Easily, *adv.* सौकर्येण, लीलया; वीतचिंतं; यथावकाशं. [अनुवृत्तिः.

Easiness *n.* सौकर्यं, सुगमत्वं, शांतिः,

Easel, *n.* आलेख्याधारः, चित्रफलकं.

Easement, *n.* सौकर्यहेतुः, उपकरणं, साहाय्यं, संचराधिकारः.

East *n.* प्राची, पूर्वा, ऐंद्री, पूर्वदेशः; *a.* पौरस्त्य, पूर्व.

Eastern, easterly, *a.* पौरस्त्य, पूर्व, पूर्वाभिमुख; the e. mountain उदयशैलः, पूर्वाचलः.

Easterly, eastward, *adv.* अभिपूर्वं, पुरः, प्राच्यां दिशि.

Eat, *vt.* भक्ष् 10, अद् 2 P, खाद् 1 P, अभ्यवहृ 1 P, भुज् 7 A, चर्व् 1 P, क्रमशः अवसद् c; he was made to eat his words वाक्प्रमादोऽयम् मे इति वचनंकारितोऽसौ; e. drink and be merry खादतमोदता, अश्नीतपिबता; –able *n.* भक्ष्यं, अभ्यवहार्यं, भोज्यं, खाद्यं; –er *n.* भक्षकः, नाशकः, अवसादकः; flesh eat-er मांसादः, पिशिताशनः; –ing *n.* भक्षणं, भोजनं; –ing together सग्धिः, सहभोजनं; –ing house सिद्धान्नविक्रयशाला.

Eaves, *n.* पटलप्रांतः, वलीकं, नीध्रं; –dropper प्रच्छन्नश्रोता.

Ebb, *n.* वेलापसरणं, अपचयः, विषमं दशांतरं; e. and flow व्यसनोदयौ, *vi.* प्रतिनिवृत् 1 A, अपचि pass, क्षि 1 P.

Ebony *n.* कोविदारः; युगपत्रकः.

Ebullition, *n.* प्रक्राथः, उत्सेचनं; क्षोभाविष्कृतिः

Eccentric, *a.* विलक्षण, विपरीत, लोकबाह्य, केंद्रच्युत; –ity, *n.* वैलक्षण्यं, रूढिविसंवादः, व्यभिचारः; केंद्रच्युतिः.

Ecclesiastic, *n.* पुरोहितः, धर्माध्यापकः, *a.* धर्मोपदेशविषयक. [यक.

Ecclesiastical, *a.* धर्मानुशासनविष-

Echo, *n.* प्रतिशब्दः, प्रतिरवः, अनुक-रणं, *vi.* प्रतिफल् 1 P, प्रतिध्वन् 10, अनुरस 1 P; *vt.* प्रतिध्वन् c, अनुनद् c.

Eclat, *n.* कीर्तिः, यशं, प्रशस्तिः आटोपः.

Eclectic, *a.* उद्धारक, समाहारक.

Eclipse, *n.* ग्रहणं, उपरागः, तमः, तिरोधानं; *vt.* ग्रस् 1 A, उपसृज् 6 P, उपरंज् c, तिरोधा 3 P, उल्लंघ् 10, प्रत्यादिश् 6 P; –ed, *a.* उपसृष्ट, व्यवहित, तमोवृत, प्रत्यादिष्ट.

Ecliptic, *n.* क्रांतिवृत्तं, क्रांतिमंडलं.

Economy, *n.* मितव्ययः, व्ययनियमः; निर्वहणं, नीतिः; विन्यासः; संविधानं; political e. अर्थशास्त्रं.

Economic, economical, *a.* परिमित, अमुक्तहस्त; कार्यनिर्वहणसंबंधिन्;–ly *adv.* अमुक्तहस्तं, नियमतः. [विद्.

Economist, *n.* मितव्ययी, अर्थशास्त्र-

Economize, *vt.* मितं व्यय् 1 P, अल्पं विनियुज् 7 A; *vi.* व्ययनियमेन गृह-कार्याणि निर्वह् c. [प्रहर्षः.

Ecstasy, *n.* हर्षपारवश्यं, आनंदोन्मादः,

Ecstasied, *a.* हर्षपरवश, आनंदव्यामूढ.

Ecstatic, ecstatical, *a.* संमोहकारिन्, उन्मादिन्, अत्यानंदजनक.

Eczema, *n.* त्वक्स्फोटः.

Edacious, *a.* गृध्नु, लोभाकुल.

Eddy, *n.* आवर्तः, भ्रमिः.

Edge, *n.* अग्रं, कोटिः, प्रांतः, दशाः (pl.), धारा, प्रखरता; e. of a brook कच्छः, तीरं; two e. d or double e. d द्विधार, कार्यद्वयसा-धक; setting the teeth on an e. दंतहर्षः, *vt.* निशो c, तिज् c, प्रचुद् 10, e. ed, *a.* कोटिमत्, शितधार; sharp e. ed *a.* तीक्ष्णाग्र, प्रखरधार; –less *a.* मंद, स्थूलधार.

Edible, *a.* भक्षणार्ह, खाद्य.

Edict, *n.* राजशासनं; written e. शासनपत्रं.

Edifice *n.* हर्म्यं, मंदिरं.

Edify, *vt.* (मनः) संस्कृ 8 U, शास् 2 P, विनी 1 P, उत्कर्षं नी 1 P; –ed *a.* प्रग-ल्भ, परिणतप्रज्ञ; –ication *n.* ज्ञान-वृद्धिः, संस्कृतिः; –ing *a.* उपदेशक.

Edit, *vt.* शोधयित्वा प्रकाश् c, लिख् 6 P; –ion *n.* संस्करणं, प्रकाशनं; –or *n.* संस्कारकः, संपादकः.

Educate *vt.* विनी 1 P, शिक्ष् c, (मनः) संस्कृ 8 U, बुद्धिं विकस् c, प्रज्ञोपचयं कृ 8 U, संवृध् c, पुष् c; –ed *a.* कृतविद्य, व्युत्पन्न, संस्कृतचित्त; –ion *n.* विनयः, शिक्षणं, शिक्षा, सं-स्कारः, अध्यापनं; –or *n.* उपदेशकः, शास्ता, शिक्षकः.

Eel, *n.* जलव्यालः.

Effable, *a.* कथनीय, निर्वचनीय.

Efface *vt.* निर्मृज् 2 P, निर्धू 5 U, विलप् c; *vi.* उच्छ्वस् 2 P; –ment *n.* विलोपः, अपमार्जनं.

Effect, *n.* कार्यं; परिणतिः उदर्कः, अर्थः, प्रयोजनं; e. s विभवः, द्रव्याणि; of no e. निष्फल, मोघ; to take e. फल 1 P, मूर्च्छ् 1 P; take no e. कुंठतां या 2 P; to this e. इति; to what e. किमर्थं, कस्यहेतोः; to destroy the e. of निष्फलीकृ 8 U;

in e. अर्थतः, वस्तुतः, *vt.* संपद् c, घट् c, निर्वह् c, निर्वृत् c; --ive, *a.* सफल, कार्यकृत्, उपयुक्त; –ive speech हृदयग्राहि वचः; –ual, efficatious, *a.* कार्यसाधक, गुणवत्, समर्थ; --ually, *adv.* अमोघं, बलवत्; –uate, *vt.* घट् c, निर्वह् c.

Effeminate *a.* स्त्रैण, भीरु, क्लीब; an e. man गेहेशूरः; *vt.* स्त्रैणतां नी 1P, दुर्बलीकृ 8 U;- ly, *adv.* क्लीबवत्, अपौरुषं; Effeminacy *n.* स्त्रैणं, क्लैब्यं, सौकुमार्यं, दौर्बल्यं.

Effervesce, *vi.* (बुद्बुदायते,) उत्सिच् pass; --ence, *n.* फेनोद्गमः, उत्तापः, --ing, *a.* फेनिल, फेनायमान.

Effete, *a.* जीर्ण, विकल, क्षीण, वंध्य.

Efficacy, *n.* कार्यनिर्वाहक्षमत्वं, सामर्थ्यं, प्रभावः.

Efficacious, *a.* समर्थ, गुणवत्.

Efficiency *n.* कार्यक्षमता, नैपुण्यं.

Efficient, *a.* समर्थ, कार्यक्षम, अलंकर्मीण; --ly, *adv.* समर्थं, अमोघं.

Effigy, *n.* प्रतिकृतिः, प्रतिमा, प्रतिरूपं.

Efflores-cence, *n* पुष्पोत्पादनं, दद्रुः.

Effluence, *n.* उद्गारः, निर्गमः.

Effluvium, effluvia, *n.* पूतिगंधः, विनश्नोद्गारः.

Efflux, effluxion, *n.* प्रवाह, निःसारः,

Effort, *n.* उद्यमः, प्रयत्नः, आयासः; to make e. s उद्यम् 1 P.

Effrontery, *n.* वैयात्यं, अविनयः, मर्यादातिक्रमः, निर्लज्जत्वं.

Effulgence, *n.* प्रभा, दीप्तिः, उद्द्योतः

Effulgent, *a.* भास्वर, दीप्तिमत्, उज्ज्वल, भास्वर.

Effuse, *vt.* निःसृc, पत्c, स्यंद्c, परिवह् c; –ion, *n.* परीवाहः, स्रावः.

Egg, *n.* अंडं; to e. on प्रोत्सह्c.

Egotism, *n.* अहंमन्यता, अहंता, आत्मश्लाघा.

Egotist, *n.* अहंमन्यः, आत्मश्लाघी.

Egotis ic, –al *a.* साहंकार, दृप्त.

Egotistically, *adv.* साहंकारं, सदर्पं, सविकत्थनं.

Egregious, *a.* लोकोत्तर, विशिष्ट, विलक्षण; an e. rogue चोराग्रणीः, शठशिरोमणिः; --ly, *adv.* अतिमात्रं, लोकोत्तरं.

Egress, *n.* निर्गमः, निर्याणं, अपसारः.

Eight, *a.* अष्टन्; in e. ways अष्टधा; e. times अष्टकृत्वः; e. fold अष्टगुण

Eighteen, *n.* अष्टादशन्.

Eighty, *a.* अशीतिः.

Either, *a.* एकतर, अन्यतर; on e. side उभयतः, *conj.* वा, वा वा.

Ejaculate, *vt.* उद्गॄ 6P, सहसा उदीर् 10, उद्राह्र 1 P; --ion, *n.* उद्गारः, उदीरणं, आक्रंदन. [परिदेवनं.

Ejaculation, *n.* आक्रंदः, उत्क्रोशः,

Eject *vt* उत्क्षिप 6 P, उत्सृज् 6 P, निष्कास् c; --ion *n.* निःसारणं, निष्कासनं.

Eke, *vt.* वृध्c, स्फीतीकृ 8U, वितन्8U.

Elaborate *vt.* साभिनिवेशं संपद् c, –ed, *a.* महाश्रमसाधित; –ly, *adv.* भूरिश्रमेण, महायासन; –ion, *n.* बहुश्रमेण निर्माणं.

Elapse, *vi.* व्यति-इ 2 P; गम् 1 P.

Elastic, स्थितिस्थापक, प्रकृतिप्रापक.
Elasticity, *n.* स्थितिस्थापकता.
Elate, *vt.* उत्सिच् 6 P, दृप् c, आध्मा 1 P; उल्लस् c, प्रमुद् c; *a.* उत्सिक्त, दृप्त, सोल्लास; –ion, *n.* गर्वः, दर्पः, उल्लासः; –ed, *a.* उत्सिक्त, गर्वित.
Elbow, *n.* कूर्परः, *vt.* निःसृ c, अतिक्रम् 1, 4, P.
Eldest, *a.* ज्येष्ठ, वर्षिष्ठ.
Eldorado, *n.* सुवर्णभूमिः, हेमद्वीपः.
Elect, *vt.* नियुज् 7 A or 10; निरूप् 10 वृ, 5 U; –ed *a.* नियुक्त, निरूपित, वृत; –ion, *n.* निरूपणं, वरणं; –ive, *a.* जननियुक्त; –ive right वरणाधिकारः, –or, *n.* नियोजकः, वरणाधिकृतः.
Electric, *a.* वैद्युत, विद्युन्मय;–ity, *n.* विद्युत्, तडिच्छक्तिः.
Electrum, *n.* मिश्रधातुः, धातुसंकरः.
Electuary, *n.* लेह्यं, अवलेहः.
Eleemosynary, *a.* दरिद्रार्थ, परत्यागोपजीविन्.
Elegance,-cy, *n.* पेशलता, चारुता, शुद्धिः, लालित्यं, रामणीयकं; e. of words पदलालित्यं.
Elegant, *a.* ललित, सुभग, शुद्ध, मनोज्ञ, –ly, *adv.* सुभगं, सविलासं.
Elegy, *n.* शोकगीतं.
Element, *n.* मूलद्रव्यं;घटकः;उपक्रमः, वस्तुमात्रं; e. s. तत्त्वसमुच्चयः, आदिज्ञानं; out of his e. अनात्मीयविषये; –al, *a.* भौतिक; –ary, *a.* अभ्याकृत, औपक्रम.
Elephant, *n.* हस्ती, करी, द्विपः, गजः, वारणः, दंती, नागः; she e. करिणी, धेनुका; a young e. करभः; e. driver हस्तिपकः, महामात्रः; herd of e. s गजयूथं, हास्तिकं; war e. s गजघटा; roaring of an e. बृंहितं.
Elephantiasis, *n.* श्लीपदं.
Elevate, *vt.* उच्छ्रि c, उत्कर्ष नी 1P, संस्कृ 8U; विनी 1P, उच्चतां आपद् c; –ed, *a.* अधिरोपित, उच्छ्रित; –ion, *n.* उच्छ्रायः, औन्नत्यं, उच्चपदारोपणं, उन्नतस्थानं.
Eleven, *a.* एकादशन्, रुद्रसंख्या, –th, *a.* एकादश, *n.* एकादशी; at the e. th hourअतिकाले. [पैशाच.
Elf, *n.* वेतालः, अपदेवता; –ish, *a.*
Elicit, *vt* आह्वे 1P, निष्कृष्, 6 P, दा c, प्रकाश् c, अनुमा 2 P. 3 A, उन्नी 1 P. –ation, *n.* प्रकाशनं, निष्कर्षणं.
Elide, *vt.* लुप् c.
Elision, *n.* लोपः. [इष्ट.
Eligible, *a.* वरणार्ह, सदृश, उचित,
Eliminate, *vt.* मुच् 6 P, वृज् 10, लुप् c, वियुज् c; –ion, *n.* लोपः, वर्जनं, अपनयनं.
Elite, *n.* सारः, रत्नं, अग्र्यगणः
Elixir, *n.* रसायनं, अमृतं.
Ellipse, *n.* अंडवृत्तं, वृत्तकल्पं.
Elliptic, *a.* अंडाकार, वर्तुलप्राय.
Ellipsis, *n.* अध्याहारः, समर्थपदलोपः.
Elliptical, *a.* न्यूनपद, अध्याहार्य.
Elocution, *n.* वाक्पाटवं, वाग्मिता, व्याहारः, वाणी.
Elongate, *vt.* आयम् c, दीर्घीकृ 8 U;

–ed, *a.* आयामवत्, दीर्घ, लंबाकृति; –ion *n.* आयामः, दीर्घीकरणं.

Elope, *vi.* निभृतं पलाय् 1 A; –ment *n.* निभृतापसरणं, पलायनं.

Eloquent, *a.* वागीश, अस्खलितवाच्, हारिवचस्; –ly, *adv.* वाक्पाटवेन, शब्दचातुर्येण.

Eloquence, *n.* हृद्यवचनं, वाक्प्रवाह; वाग्विभवः, वाग्मिता.

Else, *a.* अन्य, इतर, भिन्न; *conj.* नोचेत्; अन्यथा; e, where इतस्त, स्थानांतरे.

Elucidate, *vt.* विशदीकृ 8 U, प्रकाश् c; विवृ 8u;–ion, *n.* व्याख्या, विवरणं;–or, *n.* व्याख्याता, प्रकाशकः.

Elude, *vt.* परिहृ 1 P, परिवृज् 10, वंच् 10; e. ing the sense इंद्रियागोचर; e. ing grasp दुर्ग्रह.

Elusion *n.* परिवर्जनं, गूढापसरणं.

Elusive, *a.* परिहृतिपटु, वंचनापर.

Elusory *a.* मायाविन्, मोहकारिन्.

Elysium *n.* स्वर्गः, नंदनं.

Elysian *a.* स्वर्गीय, परमानंदप्रद.

Emaciate *vi.* कृशतां या 2 P, क्षै 1P, ह्रस् 1 P, अपचि pas; *vt.* कृशतां नी 1 P, अपाचि 5 U, शुष् c; –ed, *a.* क्षाम, क्षीण, कर्षित, अपचित; –ion *n.* कार्श्यं, ग्लानिः, अपचयः.

Emanate *vi.* प्रवृत् 1 A, प्रभू 1 P, उत्पद् 4 A; –ion, *n.* प्रवृत्तिः, उद्भवः; –ive; emanant, *a.* उद्गत, प्रवृत्त, उत्पन्न.

Emancipate *vt.* बन्धनात् मुच् c, दास्यं उत्तृ c, स्वातंत्र्यं प्राप c; –ion *n.* मुक्तिः, उद्धारः, मोक्ष; –ion, *n.* मोचकः, तारकः.

Emasculate *vt.* पुंस्त्वं अपहृ 1 P, त्यज् c; दुर्बलीकृ 8 U; –ed, *a.* अपहृतपुंस्त्व, षंढ, हतवीर्य; –ion, *n.* पुंस्त्वापहारः, दमनं.

Embale, *vt.* पिंडीकृ 8U, समुच्चि 5 U.

Embalm, *vt.* सप्रयत्नं रक्ष् 1 P, प्रेम्णा अवधृ 10, सुरभीकृ 8 U.

Embank *vt.* वप्रादिना परिक्षिप् 6 P; –ment *n.* वप्रनिर्माणं.

Embar *vt.* (कीलयति) निरुध् 7 U, प्रतिषिध् 1 P. [षेधः, अवरोधः.

Embargo *n.* प्रतिषेधः, जलयाननि-

Embark *vi.* नावं आरुह् 1 P; व्यापृ 6 A, आरभ् 1 A, *vt.* नावं आरुह् c; –ation *n.* नौकारोहणं, व्यापारः, अभियोगः.

Embarass *vt.* आकुलीकृ 8 U, भ्रम् c, व्यामुह् c, बाध् 1 P, अभिभू 1 P; –ed *a.* संभ्रांत, व्यामूढ, अभिभूत; in e. ed circumstances दुर्गत, आपद्गत; –ment, *n.* व्यामोहः, चित्तविक्षेपः, संभ्रमः, व्यसनं, कष्टं.

Embassy *n.* संदेशः, दौत्यं.

Embattle *vt.* व्यूह् 1 P, रच् 10, व्यवस्था c; –ed, *a.* व्यूढ, संनद्ध.

Embedded, *a.* निगूढ, निहित.

Embellish, *vt.* भूष् 10, परिष्कृ 8 U, अलंकृ 8 U;–ment, *n.* प्रसाधनं, परिष्कारः.

Embers, *n.* भसितं, भस्म.

Embezzle, *vt.* गुप् 10, छलेन आत्मसात्कृ 8 U;–ment *n.* द्रव्यापहारः.

Embitter, *vt.* तिक्तीकृ 8 U, प्रकुप् c.
Emblazon, *vt.* विभूष् 10, साटोपं दृश् c.
Emblem, *n.* लक्षणं, संज्ञा, व्यंजनं; -atic,-atical. *a.* लाक्षणिक, व्यंजक.
Embody, *vt.* समुचि 5 U, शरीरेण युज् 10; -ed. *a.* मूर्त विग्रहिन्, एकीकृत; -ment, *n.* देहवत्त्वं; मूर्तिः;एकीकरणं.
Embolden, *vt.* प्रागल्भ्यं जन् c, उत्सह् c.
Emborder, *vt.* पर्यंतेन सनाथीकृ 8 U.
Embowel, *vt.* गंडाधानेन परिष्कृ 8 U.
Embowel, *vt.* अंत्राणि अपनी 1 P.
Embowered, *a.* कुंजसनाथ, लतागृहान्वित.
Embrace, *vt.* परिरभ् 1 A; सादरं ग्रह् 9 P, धृ 10; परिवृ 8 U; *n.* आश्लेषः, परिरंभः. [निर्गमः.
Embrasure *n.* प्राकारच्छिद्रं, गुलिका-
Embrocate, *vt.* द्रवेण उपलिप् 6 P; अंज् 7 P; -ion, *n.* मर्दनं, विलेपनं.
Embroider, *vt.* सूचिकर्मणा चित्र् 10, कार्मिकवस्त्रंकृ 8 U; -er, *n.* कार्मिकवस्त्रकृत्; -ery, *n.* सूचिशिल्पं, कार्मिककल्पना.
Embroil, *vt.* संक्षुभ् c, विक्षिप् 6 P, उद्विज् c; -ment, *n.* संभ्रमः, विक्षेपः, उद्वेगः, विरागः.
Embryo, Embryone, *n.* गर्भः, भ्रूणः बीजं; उपक्रमः; in e. गर्भरूप, अपरिणत, अकठोर.
Emend, *vt.* see amend; -ator, *n.* संशोधकः, संस्कर्ता.
Emerald, *n.* मरकतं, हरिन्मणिः.
Emerge, *vi* उन्मज्ज् 1 P, निर्गम् 1 P, सत्यत्वेन प्रकाश् 1 A, -ence, -ency *n.* संकटं अवसरः, प्रयोजनं; according to e. ency यथावसरं, प्रसंगवशात्;-ent, *a.* साहसोपनत, आकस्मिक, अपरिहार्य. [उदयः.
Emersion, *n.* उन्मज्जनं, प्रादुर्भावः,
Emeritus, *a. n.* सादरं नियोगमोचित.
Emery, *n.* लोहाग्र्यं.
Emetic, *n.* वमनं, वामकौषधं.
Emetic,-al *a.* वांतिकर, वामक.
Emigrate, *vi.* देशांतरं निवासं कृप् c; -ion, *n.* स्वदेशत्यागः. [त्यागी.
Emigrant, *n.* परदेशवासी, स्वदेश-
Eminent, *a.* विश्रुत, कीर्तित, लोकोत्तर, प्रधान; of e. qualities गुणाढ्य, -ly, *adv.* अत्यंतं, भूयसा, सातिशयं.
Eminence, *n.* उत्कर्षः, शिखरं, उच्चपदं, प्रख्यातिः उत्सेधः.
Emissary, *n.* उपसर्पः, गूढप्रणिधिः, वार्ताहरः, वार्तिकः.
Emission, *n.* उद्गारः, उत्सर्गः, स्रावः.
Emit, *vt.* उद्गॄ 6 P, उत्सृज् 6 P, उदीर् 10.
Emmet, *n.* पिपीलिका.
Emmew, *vt.* पंजरे निरुध् 7 U.
Emollient, *n.* अभ्यंजनं, स्नेहनं; *a.* स्निग्ध, शांतिकर, उपशमक.
Emolument, *n.* लाभः, आयः, हितं.
Emotion, *n.* चित्तक्षोभः,-विकृतिः, विकारः, आवेग, क्षोभः; रसः, भावः; under e. अन्यथावृत्ति;-al, *a.* भावप्रधान, विकारतंत्र.
Empale, *vt.* शूलैः परिवृ 5 U, शूलं आरुह् c;-ment *n.* शूलारोपणं.
Emperor, *n.* सम्राट्, चक्रवर्ती.

Empress, *n*. अधिराज्ञी, चक्रवर्तिनी.
Emphasis, *n*. अवधारणं, स्वराघातः.
Emphasize, *vt*. गौरवेण उदीर् 10.
Emphatic, *a*. दृढ, गौरवोदीरित; –ally, *adv*. गौरवेण, दार्ढ्येन, सावधारणं. [राष्ट्रं, मंडलं.
Empire, *n*. आधिराज्यं, साम्राज्यं,
Empiric, *n*. भिषक्पाशः, छद्मवैद्यः, *a*. अशास्त्रसिद्ध, निरुपपत्तिक, यदृच्छादृष्टगुण.
Empirical, *a*. see impiric;–ly, *adv*. उपपत्तिरहितं, प्रयोगमात्रतंत्रं.
Empiricism, *n*. दुश्चिकित्सा.
Emplastic, *a*. चिक्कण, सांद्र.
Employ, *vt*. व्याप्टृ c, नियुज् 7 A, or 10, अभ्यस् 4 P; –er, *n*. प्रयोजकः, अधिकारी; –ment, *n*. नियोगः, व्यापारः, पदं, जीविका; out of e. ment निर्व्यापार, नष्टवृत्ति.
Empoison, *vt*. तीक्ष्णरसं दा 1, 3 P, विषेण दिह् 2 U.
Emporium, *n*. निषद्या, महापणः
Empower, *vt*. अधिकृ 8 U, समर्थीकृ.
Emptiness, *n*. निःसारता, फल्गुता.
Empty, *a*. शून्य, फल्गु, मोघ; अश्रद्धेय; ग्राम्य; e. headed जड, मंदधी; *vt*. रिच् 7 U, आवृज् 10.
Empurple, *vt*. अरुणी–लोहितीकृ 8 U.
Empyreal, *a*. तेजोमय, ऊर्जित, दिव्य.
Empyrean, *n*. अधिस्वर्गः, तेजोलोकः.
Emulate, *vi*. (with) स्पर्ध् 1 A; संघृष् 1 P; –ion, *n*. स्पर्धा, अहमहमिका;–ive, *a*. प्रतिस्पर्धिन्, जिगीषु; –or, *n*. प्रतिस्पर्धी.

Emulous, *a*. जयाकांक्षिन्.
Emulsion, *n*. पायसं, पयस्यं.
Enable, *vt*. क्षमतां नी 1 P, समर्थीकृ, अधिकृ, शक्तिं दा 1, 3 P.
Enact, *vt*. प्रणी 1 P, आम्ना 1 P, व्यवस्था c, विधा 3 U; नद् 10, अभिनी 1 P; –ment, *n*. विधिः; व्यवस्था.
Enamel, *n*. चित्रकाचः, *vt*. चित्रकाचेन आच्छद् 10, आवृ 5 U.
Enamoured, *a*. मोहित, विलोभित, कामवश; to be e. अनुरंज् pass.
Encage, *vt*. पंजरे निरुध् 7 U.
Encamp, *vt*. सेनां निविश् c; *vi*. निविश् 6 P, समावस् 1 P; --ment, *n*. निवेशनं, समावासः, शिबिरं, निवेशः.
Encave, *vt*. गुहायां गुप्, 10, कंदरे निगुह् 1 P. [गुर्विणी *n*. प्राकारः
Enceinte, *a*. गर्भिणी, आपन्नसत्वा,
Enchain, *vt*. निगडैर्निरुध् 7 U, (निगडयति), नियंत्र् 10A, नियम् 1P.
Enchafe, *vt*. प्रकुप् c, रुष् c.
Enchant, *vt*. भूयसा प्री 9 P, 10, प्रहृष् c, संमुह् c, वशीकृ 8 U, विलुभ् c; –er *n*. मोहकः, ऐंद्रजालिकः,–ing, *a*. मनोहर, हृद्य, हारिन्;–ment, *n*. संमोहनं, वशीकरणं, इंद्रजालं.
Enchantress *n*. मोहिनी, योगिनी.
Enchase, *vt*. प्रणिधा 3 U, खच् 10, अनुव्यध् 6 P.
Encircle, *vt*. परिवेष्ट् 1 A, 10; परिक्षिप् 6 P, उपगुह् 1 P.
Enclose, *vt*. परिवेष्ट् 1 A, 10; परिवृ 5 U; पिधा 3 U; निरुध् 7 U; –ed,

a. परिवृत, उपगूढ, परिक्षिप्त, पिहित, निरुद्ध, प्राकारावृत; –ure *n*. प्राचीरं; वृतिः, वाटः–टी; अंतर्गतं वस्तु.

Encomium, *n*. प्रशंसा, वर्णनं, गुण-कीर्तनं.

Encomiast, *n*. वंदी, स्तुतिपाठकः;–ic, ical, *a*. प्रशंसापर, श्लाघामय.

Encompass, *vt*. परिवृ 5 U, (परिवलयति), परि–इ 2 P, व्याप् 5 P, –ment, *n*. परिवेष्टनं; वक्रोक्तिः.

Encore, *n*. भूयः, पुनरपि; *vt*. भूयोगानं प्रार्थ् 10 A.

Encounter, *vt*. सहसा समागम् 1 P, or मिल् 6 P; अतर्कितं अभिया 2 P; विरुध् 7 U, विग्रह् 9P; *n*. समागमः, मेलनं, अतर्कितोपनतिः; विग्रहः, संमर्दः; close e. संघट्टः.

Encourage, *vt*. प्रोत्सह् c, जयाशां वृध् c, प्रागल्भ्यं जन् c, समाश्वस् c; –er, *n*. प्रोत्साहकः, आश्वासी; –ing *a*. प्रोत्साहक.

Encroach, (upon) *vt*. आक्रम् 1,4P, अधर्मतः आत्मसात्कृ 8 U; अतिक्रम्; –ment,*n*. अतिक्रमः,अन्यायेन ग्रहणं, आक्रमणं.

Encrust, *vt*. बहिर्भागे घनीकृ 8 U, घनपटलं बंध् 9 P;--ed, *a*. पटलावृत, घनीभूत; --ation, *n*. पटलावरणं, बहिरावेष्टनं.

Encumber, *vt*. भारेण आक्रम् c, निरुध् 7U, गतिं व्याहन् 2 P, आकुलीकृ 8 U; --ed, *a*. भाराक्रांत, निरुद्ध, व्याहत.

Encumbrance,*n*. गतिरोधः, व्याघातः, भारः, प्रत्यूहः.

Encyclical, *a*. परिवर्तिन्, संचारक.

Encyclopedia, *n*. विश्वकोशः; e. of learning विद्यासागरः.

End, *n*. अंतः,कोटिः, अवसानं, समाप्तिः, वयः, परिणामः, प्रयोजनं, अपेक्षा; pleasing at the e.परिणामरमणीय; of good e. सुखोदर्क; to no e. निरर्थकं; e. of the world प्रलयः संवर्तः; put an e. to समाप् c, नश् c, लयं नी 1 P.

End, *vt*. समाप् c, अवसो c, अवसद् c, नश् c; *vi*. विरम्10, समाप्तिं गम् 1P; अवसो pas; --ing *n*. अंतः, अंत्यवर्णः; *a*. अंतिम, अंत्य; –less, *a*. अनंत, शाश्वत, अविच्छिन्न; –lessly, *adv*. अनंतं, नित्यं; –lessness, *n*. आनंत्यं, अविच्छेदः अविरामः;–most, *a*. परम.

Endanger, *vt*. संशये पत् c, संदेहं [आरुह् c.

Endear, *vt*. प्रीतिपात्रतां नी 1 P; --ing, *a*. प्रियकर;–ment *n*. प्रीतिः-प्रणयः; स्नेहकारणं, विभ्रमः

Endeavour, *vi*. प्रयत् 1 A, प्रयस् 4 P, चेष्ट् 1 A, उद्यम् 1P. *n*. आयासः, व्यापारः, प्रयत्नः.

Endorse, *vt*. अनुमन् 4 A, (द्रढ यति) पृष्ठे लिख् 6 P.

Endow, *vt*. युज् 10; वृत्तिं दा, 3 P; –ed, *a*. संपन्न, उपेत; –ment, *n*. वृत्तिः; अग्रहारदानं; सहजगुणः; intellectual e. मतिप्रकर्षः.

Endue, see Endow above.

Endure, *vt*. सह् 1 A, अनुभू 1 P;

शक् 5 P, उत्सह् 1 A; *vi.* अविकृतस्था 1 P; –ance, *n.* तितिक्षा, क्षमा; संस्थितिः; उत्साहः; –er, *n.* सोढा, क्षंता; –ing, *a.* स्थायिन्; क्षम, तितिक्षु.

Enemy, *n.* अमित्रः, शत्रुः, द्विट्.

Enmity, *n.* वैरं, अभ्यसूया, द्रोहः, द्वेषः.

Energy, *n.* उत्साहः, बलं, ओजः उद्यमः.

Energetic, *a.* उत्साहिन्, उद्यमिन्, ओजस्विन्, प्रबल, क्षम; –ally, *adv.* सोत्साहं, पौरुषेण, अनलसं.

Enervate, *vt.* दुर्बलीकृ, मंदोत्साह–कृ; –ed *a.* क्षीण, मंदोत्साह, हतवीर्य; –ing, *a.* अवसादकर, बलहानिकृत्; –ion, *n.* वीर्यक्षयः, क्षीणता.

Enforce, *vt.* बलात् नियुज् 10 or प्रवृत् c, दृढीकृ 8 U; –ment, *n.* प्रवर्तनं; हठः; दृढीकरणं.

Enfranchise, *vt.* बंधनात् मुच् c, स्वतंत्रीकृ 8 U, पौराधिकारं दा 3 P; –ment, *n.* पौराधिकारदानं; दास्यविमोचनं, स्वातंत्र्यं.

Engage, *vi.* अभ्युप–इ 2 P or गम् 1 P, प्रवृत् 1 A, प्रातिभाव्यं स्वीकृ, सेवासमयं कृ, प्रयुध् 4 A, *vt.* अनुरंज् c, समाहन् 2 P, व्यापृ c; नियुज् 7 A; प्रतिश्रु 5 P; –ing *a.* मनोहर, मनोहारिन्; –ingly, *adv.* मनोहारितया; –ment, *n.* समयः, नियोगः; युद्धं; marriage e. ment वाङ्निश्चयः, वाग्दानं.

Engarrison, *vt.* योधैः रक्ष् 1 P; योधमंडलं स्था c.

Engender, *vt.* रच् 10, निर्मा 2 P; जन् c, उत्पद् c.

Engine, *n.* यंत्रं, उपकरणं; military e. युद्धोपकरणं.

Engineer, *n.* यंत्रनियामकः, वास्तुविद्याकुशलः, यंत्रकारः; –ing, *n.* यंत्रशास्त्रं, यंत्रकारव्यापारः.

Engirdle, *vt.* See Encircle.

English, *a.* आंग्ल; *n.* आंग्लजनः, आंग्लभाषा.

Engorge, *vt.* सगर्धं खाद् 1 P, स्थूलखंडशः भक्ष् 10, निःशेषं भक्ष्; –ment, *n.* लोलुपतया भक्षणं.

Engraft, *vt.* वृक्षांतरे निविश् c, प्रवृत् c, गाढं प्रविश् c.

Engrain, *vt.* गाढं रंज् c, (गुणान् or सूत्राणि) रंज् c.

Engrasp, *vt.* ग्रह् 9 P, धृ 10.

Engrave, *vt.* दृढं धृ 10, उत्कॄ 6 P; –er, *n.* त्वष्टा; –ing, *n.* उत्किरणं.

Engross, *vt.* आकुलीकृ, अतिमात्रं ग्रह् 9 P; –ed, *a.* एकाग्र, आकुल; –er, *n.* पूर्वक्रेता. [नी 1 P.

Engulf, *vt.* निःशेषं निगॄ 6 P; अदर्शनं

Enhance, *vt.* मूल्यं वृध् c, पुष् 10, संभृ 3 U, उपचि 5 U; –ment, *n.* वर्धनं, उपचयः.

Enigma, *n.* कूटं, गूढप्रश्नः, प्रहेलिका; –tical, *a.* गूढार्थ, दुर्ज्ञेय; –tically, *adv.* गूढं, अस्फुटार्थं. [प्रवृत् c.

Enjoin, *vt.* आदिश् 6 P, आज्ञा c,

Enjoy, *vt.* उपभुज् 7 A; आस्वाद् 10; *vi.* मुद् 1 A; –able, *a.* उपभोगक्षम, सुखद; –ment, *n* उपभोगः, आनंदः; प्रभुत्वं; आस्वादः; objects of e. ment विषयाः.

Enkindle, *vt.* समिंध् 7 A, ज्वल् c.

Enlarge, *vt.* वृध् c, विस्तृ c, *vi.* वृध् 1 A, वितन् pass. विस्तृ pass; (upon) प्रपंचयति, वर्ण् 10;–ment, *n.* विस्तारः, प्रपंचः, विस्तरः.

Enlighten, *vt.* संस्कृ 8 U, प्रकाश् c, उद्दीप् c; –ed, *a.* प्रबुद्ध, परिणतप्रज्ञ; –ment, *n.* संस्कारः, चित्तप्रबोधनं.

Enlist, *vt.* पत्रं आरुह् c, आकृष् 6 P.

Enliven, *vt.* समुत्सह् c, हृष् c; –ing *a.* हर्षजनक.

Enmity, See under Enemy.

Ennoble, *vt.* उन्नतिं प्राप् c, प्रतिष्ठां प्राप् c; –ment, *n.* उन्नतिः, उत्कर्षः, औदार्य.

Ennui, *n.* ग्लानिः, खेदः, अरतिः.

Enormity, *n.* महापापं, घोरता, दारुणातिक्रमः.

Enormous, *a*, अतिमात्र, स्थूल, बृहत्, दारुण; –ly, *adv.* अतिमात्रं, भृशं, घोरं.

Enough, *a.* पर्याप्त, इच्छानुरूप, प्रभूत; *adv.* अलं, कृतं, पर्याप्तं; to be e. for कृप् 1 A; *n.* पर्याप्तिः, प्रभूतता; having e. for maintenance, अलंजीविक.

Enquire,-y, See Inquire,-y.

Enrage, *vt.* प्रकुप् c, संक्षुभ् c; –ed, *a.* उद्दीपितामर्ष, प्रकोपित; to be e. ed, कुप्, क्रुध् 4 P.

Enrapture, *vt.* हर्षपरवशं कृ 8 U, अतिहर्षेण मुह् c; –ed, *a.* आनंदजड, हर्षोन्मत्त; to be e. ed, अत्यंतं हृष् 4 P, हर्षेण मुह् 4 P.

Enravish, *vt.* See Enrapture; –ment, *n.* हर्षपरवशता, हर्षोन्मादः.

Enrich, *vt.* धनीकृ 8 U, भूष् 10.

Enroll, *vt.* लेखपटे निविश् c, लेखारूढ–कृ 8 U; –er, *n.* नामलेखकः; –ment, *n.* नामारोपणं, नामनिवेशः.

Enrooted, *a.* बद्ध or दृढ–मूल.

Ensanguined, *a.* रुधिरावृत, रक्ताक्त.

Ensconce, *vt.* See Conceal.

Enshrine, *vt.* सुप्रतिष्ठितस्थाने निविश् c, रक्ष् 1 P.

Ensign, *n.* केतुवाहः, अधिकारचिह्नं, नौकावैजयंती.

Enslave, *vt.* दासीकृ, वशे स्था c; –ment, *n.* बंधनं, पारतंत्र्यं.

Ensnare, *vt* जाले ग्रह् 9 P, छद्मना अभिभू 1 P.

Ensue, *vi.* समापद् 4A, अनुगम् 1 P, आगम्; –ing, *a.* आगामिन्, भाविन्; on the e. ing day परेद्युः.

Ensure, *vt.* निश्चित–कृ 8 U, दृढीकृ.

Entail, *vt.* आसंज् c, जन् c; रिक्थं प्रदा 1, 3 P; *n.* क्रमागतं रिक्थं, क्रमागतनिधिः.

Entangle, *vt.* संग्रंथ् 9 P, आकुलीकृ 8 U, संभ्रम् c; –ed, *a.* आसक्त, संकीर्ण, व्यावर्तित; e. ed hair जटा, सटा; –ment, *n.* आकुलीकरणं, संकुलता, जटिलत्वं.

Enter, *vt.* प्रविश् 6 P, गाह् 1 A, पदं कृ 8 U; (name) लिख् 6 P, निविश् c; e. on a course, कार्ये प्रवृत् 1 A.

Entrance *n.* प्रवेशः, द्वारं, उपक्रमः,

प्रवेशाधिकारः.
Entry, *n.* पत्रारोपणं; द्वारं, प्रवेशवीथिः
Enterprise, *n.* व्यवसितं, आरंभः; साहसं; उत्साहः, *vt.* आरभ् 1 A, प्रक्रम् 1 A; –ing *a.* निर्भीक, शूर; उत्थानशील, साहसिक.
Entertain, *vt.* संमन् c, आतिथ्यं कृ 8 U, स्वागतेन संभू c, भाषणेन रंज् c, विनुद् c, धृ c, प्रमुद् c; –er, *n.* विनोदकः, सत्कर्ता; –ment, *n.* सत्कारः, पूजा; आतिथ्यं; विनोदः; मिष्टान्नभोजनं; उत्सवः.
Enthral, *vt.* दासीकृ 8 U, बंधनं नी 1 P.
Enthrone, *vt.* राज्ये अभिषिच् 6 P, नृपतिपदं आरुह् c.
Enthusiasm, *n.* चित्तोत्साहः, श्रद्धोत्कर्षः, उत्साहः, धर्मोन्मादः.
Enthusiast, *n.* भक्तिव्यग्रः, श्रद्धोन्मत्तः, उत्साही, श्रद्धातिसक्तः, –ic, ical, *a.* सोत्साह, उत्सुक, उत्कटादर, श्रद्धावश; –ically *adv.* दृढश्रद्धं, अत्यंतं.
Entice, *vt.* आकृष् 6 P, विलुभ् c, उत्पथं प्राप् c; –ment, *n.* आमिषं, आकर्षणं, वंचनं.
Entire, *a.* अविकल, समग्र, तत्पर, एकनिष्ठ, शुद्ध, अहार्य; –ly, *adv.* कात्स्न्र्येन, सर्वशः, सर्वथा; –ness, –ty, *n.* समग्रता, अखंडता; आर्जवं.
Entitle, *vt.* नाम कृ 8 U; अधिकृ 8 U; to be e. ed अर्ह् 1 P; e. ed to a share अंशाधिकारिणः, अंशभाजः; e. ed to praise प्रशस्यं.
Entity, *n.* वस्तु, भावः, सत्त्वं, सत्ता.
Entomb, *vt.* सर्वथा प्रच्छद् c, निगुह् 1 P, समाधौ निखन् 1 P.
Entrails, *n.* अंत्राणि (pl.), पुरीतत् *n.*
Entrance, *vt.* मूर्च्छां प्राप् c, मुह् c; –ed, *a.* मूर्च्छित, उन्मत्त.
Entrap, See Ensnare.
Entreat, *vt.* अभ्यर्थ् 10 A, याच् 1 A, सांजलि प्रार्थ् 10 A, प्रसद् c; –y, *n.* अभ्यर्थना, अंजलिकर्म, अनुनयः; –ing, *a.* सानुनय, सविनय.
Entree, *n.* प्रवेशः, पक्वान्नविशेषाः.
Entrepot, *n.* भांडागारं, पण्यसंग्रहशाला.
Entrench, See Intrench.
Entrust, *vt.* निक्षिप् 6 P, हस्ते सम्‌ृ c; न्यासीकृ 8 U.
Entwine, *vt.* ग्रंथ् 9 P, परिगुह् 1 P; रच् 10.
Enucleate, *vt.* विशदीकृ 8 U, विशुध् c.
Enumerate, *vt.* परिगण् 10, संख्या 2 P; –ion *n.* परिगणना, संख्यानं.
Enunciate, *vt.* उपन्यस् 4 P, उत्कृत् 10, उदाहृ 1 P; –ion, *n.* उदीरणं, उपन्यासः, स्वरूपकथनं; –ive, *a.* ख्यापक.
Envelop, *vt.* अवगुंठ् 10, आवेष्ट् 10, परिवृ 8 U, गुह् 1 P, कोशे निधा 3 U; –e., *n.* पत्रकोशः–पुटं; प्रावारः, अवगुंठनं.
Envenom, *vt.* सविषीकृ 8 U, दुष् c, प्रक्षुभ् c.
Environ, *vt.* परिवेष्ट् 10, परिवृ 8 U, संवृ, निरुध् 7 U; e. s *n.* परिसरः, उपांतः, उपपुरं; –ment *n.* परिवेष्टनं, परिस्थितिः.
Envoy, *n.* संधिदूतः, सामप्रणिधिः.
Envy, *vi.* ईर्ष्य् 1 P, मृष् 4 P, 10; स्पृह् 10; *n.* असूया, ईर्ष्या, अमर्षणं

–able, *a.* स्पृहणीय, ईर्ष्याविषय; –ier, *n.* असूयक, ईर्ष्यी, मत्सरी; –ous, *a.* असूयक, सेर्ष्य, साभ्यसूय; –ously *adv.* सेर्ष्यं, सासूयं,मात्सर्येण.

Ephemeral, *a.* नश्वर, क्षणिक.

Epic, *n.* महाकाव्यं, वीरचरितं. [लिंग.

Epicene, *a.* स्त्रीपुंससाधारण, उभय-

Epicure, *n.* मिष्टान्नभोजी, भोजनचंचुः, विषयसुखपरायणः; –an, *a.* जिव्हा-लौल्यप्रसक्त; –anism, *n.* विषयसेवा, विषयसुखाधीनत्वं.

Epicycle, *n.* परिचक्रं, परिधिः.

Epidemic,-al, *a.* बहुजनाभिभाविन्, सर्वगामिन्, संचारिन्; e. disease, जनमारः, महामारी.

Epidermis, *n.* बहिस्त्वक्, बाह्यचर्म.

Epiglottis, *n.* उपजिह्वा, घंटिका.

Epigram, *n.* विदग्धमुखमंडनं.

Epilepsy, *n.* अपस्मारः.

Epileptic, *a.* अपस्मारिन्.

Epilogue, *n.* उपसंहारः.

Episcopacy, *n.* धर्माध्यक्षाधिकारः.

Episode, *n* उपाख्यानं; –ic, –ical प्रासंगिक, अप्रस्तुत.

Epispastic, *a.* स्फोटजनक.

Epistle, *n.* पत्रं, लेखः, लेख्यं.

Epistolary, *a.* पत्रात्मक.

Epitaph, *n.* मृतस्मृतिलेखः, चैत्यो-पलिपिः, स्तंभलिपिः.

Epithalamium, *n.* विवाहगीतं.

Epithem, *n.* उप-प्र-लेपः. [पाधिः.

Epithet, *n.* विशेषणं, योगसंज्ञा, उ-

Epitome, *n.* संहृतिः, संक्षेपः, सारः; –ize, *vt.* संक्षिप् 6 P, समस् 4 P; –izer, *n.* संक्षेप्ता.

Epoch, *n.* गणनारंभः, कालविशेषः, शाकः, शकः; –making अब्दारंभक.

Epode, *n.* तंत्रीकाव्यं.

Epopee *n.* महाकाव्यवस्तु, इतिवृत्तं.

Equable, *a.* सम, निर्विकार, प्रशांत.

Equal, *a.* तुल्याकार, समान, समर्थ, प्रभु, समवृत्ति; *n.* समः, सवयः, समा-नपदस्थः; *vt.* समीकृ 8 U, तुल् 10; to consider e. तुलया धृ 10; he is equal to the task अलंकर्मीणोऽसौ; –ity, *n.* साम्यं, तुलना, समवस्था; एकरूपता; –ize, *vt.* समीकृ 8 U; –ly, *adv.* तुल्यं, समं. [कारता.

Equanimity, *n.* समचित्तत्वं, निर्वि-

Equanimous, *a.* धीर, स्थितधी.

Equation, *n.* समीकरणं, साम्यं.

Equator, *n.* भूपरिधिः, विषुवरेखा; celestial e. व्योमकक्षा; –ial re-gion निरक्षदेशः.

Equery, *n.* मंदुरा, अश्वपालः.

Equiangular, *a.* समकोण, समानास्र.

Equestrian, *a.* अश्वीय, *n.* आश्विकः, अश्वारोहः.

Equidistant, *a.* तुल्यांतर.

Equilateral, *a.* समभुज. [वस्थानं.

Equilibrium, *n.* साम्यं, तुल्यविरोधा-

Equine, *a.* अश्वीय, अश्ववत्.

Equinox, *n.* विषुवं, विषुवत्; vernal e. महाविषुवं, हरिपदं; autumnal e. जलविषुवं.

Equinoctial, *a.* विषुवीय; e. line, विषुवद् वृत्तं; e. point अयनं.

Equip, *vt.* उपकरणानि समाहृ 1 P, सज्जीकृ 8 U; e. with arms संनह् c;– age, *n.* उपकरणजातं, परिवारः, सज्जा, कल्पना; –ment, *n.* सज्जा, संभारः.

Equipoise *n.* see Equilibrium.

Equipollent, *a.* तुल्यबल, समान.

Equiponderant, *a.* तुल्यभार, समतोल.

Equitable, *a.* शुचि, न्याय्य, समवृत्ति, न्यायप्रवृत्त; –y *adv.* न्यायेन, समवृत्त्या; –ness *n.* न्याय्यता, अपक्षपातः.

Equity, *n.* न्याय्यता; अपक्षपातः, सारासारविचारः.

Equivalent, *a.* तुल्यार्घ, तुल्यबल, समानार्थ; *n.* प्रतिफलं, पर्यायः.

Equivocal, *a.* अस्फुटार्थ, अनिश्चित, अनेकार्थ, संदिग्धार्थ; –ly *adv.* वक्रोक्त्या, संदिग्धार्थं; –ness, *n.* संदिग्धार्थः, अर्थसंदेहः.

Equivocate, *vi.* अस्फुटार्थं भाष् 1 A, वाक्यभेदं कृ 8 U; –ion, *n.* वक्रोक्तिः, वाक्छलं.

Equivoque, *n.* कूटोक्तिः, वक्रभणितं.

Era, *n.* शाकः, कालविशेषः.

Eradiate, *vt.* स्फुर् 6 P; लस् 1 P.

Eradicate, *vt.* उत्खन् 1 P, समूलं उत्पट् c, (उन्मूलयति); –ion, *n.* उन्मूलनं, उत्पाटनं; –or, *n.* उत्पाटकः, उच्छेदकरः.

Erase, *vt.* अपमृज् 2 P, लुप् c; –ure, *n.* व्यामर्षः, विनाशः.

Ere, *adv. prep.* प्राक्, पूर्वं; e. this अतःपूर्वं; e. long अचिरेण; e. now नातिचिरात्प्राक्; e. while किंचित्पूर्वं.

Erect, *a.* उन्नत; स्थिर, धीर; with the hair e. पुलकित, रोमांचित; *vt.* स्था c, निर्मा 2 P, 3 A; उच्छ्रि c; –ion, *n.* निर्माणं, स्थापना, उन्नयनं, उत्क्षेपः; e. ion of the hair रोमोद्गमः, पुलकः.

Erode, *vt.* क्रमशः खाद् 1 P, अवसद् c.

Erotic, *a.* कामपर, कामुक.

Err, *vi.* व्यभिचर् 1 P, स्खल् 1 P, प्रमद् 4 P, उत्पथं या 2 P; –ant, *a.* परिभ्रमणशील, पर्यटनपर; –atic, *a.* चंचल, अनियत.

Errand, *n.* संदेशः, वाचिकं, दौत्यं; send on an e. प्रतिशास् 2 P, आदिश् 1 P.

Erroneous, *a.* भ्रांत, सत्येतर, अनृत; e. notion; मिथ्याग्रहः –ly, *adv.* मिथ्या, मृषा, भ्रांत्या.

Error, *n.* प्रमादः, स्खलितं, अपराधः, भ्रमः, मोहः, उन्मार्गगमनं.

Errata, *n.* लेखदोषाः, लिपिप्रमादाः.

Erst, *adv.* पुरा, प्राक्, पूर्वकाले.

Eructation, *n.* उद्गारः, उत्क्षेपः.

Erudite, *a.* प्रज्ञ, श्रुतवत्, विपश्चित्; –ion, *n.* व्युत्पत्तिः, पांडित्यं, ज्ञानं.

Eruption, *n.* स्फोटः, आपातः, उद्भेदः, e. on the skin, दद्रुः, विस्फोटः.

Erysipelas, *n.* दद्रुः.

Escalade, *vt.* निश्रेण्या आरुह् 1 P. लंघ् 10; *n.* दुर्गलंघनं.

Escape, *vt.* परिहृ 1 P, वृज् 10; क्षेमेण अपसृ 1 P. *vi.* निर्गम् 1 P, पलाय् 1 A, अपया 2 P; *n.* पलायनं,

अपयानं; रक्षणं, विपन्मोचनं, निस्तारः, मुक्तिः. [जस्वीभूतं क्षेत्रादि.
Escheat, *vi.* राजसात्भू 1 P, *n.* रा-
Eschew, *vt.* परिहृ 1 P, वृज् 10 अपहा 3 P.
Escort, *n.* परिवारः, रक्षिवर्गः; रक्षणं, *vt.* रक्षार्थं अनुव्रज् 1 P, परिचर् 1 P.
Esculent, *a.* खाद्य, भक्ष्य; *n.* खाद्यं, अभ्यवहार्यं.
Escutcheon, *n.* कुलचिह्नपत्रं.
Esophagus, *n.* अन्नवाहिस्रोतः.
Esoteric, *a.* गूढ, रहस्य, अलौकिक.
Especial, *a.* विशिष्ट, प्रधान, अग्र्य; -ly, *adv.* मुख्यशः, विशेषतः.
Espionage, *n.* अपसर्पणं, गूढावेक्षणं, चारप्रयोगः. [मिः.
Esplanade, *n.* नगरपरिसरः, क्रीडाभू-
Espouse *vt.* परिग्रह् 9 P, परिणी 1 P, अंगीकृ 8 U, अनुपाल् 10; -al *n.* परिग्रहः, स्वीकारः, आलंबनं, अनुपालनं.
Espy, *vt.* दूरात् अवलोक् 1 A, 10; निरूप् 10, उपलक्ष् 10.
Esquire *n.* फलकपाणिः, उपयोधः, श्री०, आर्य०
Essay, *vt.* आरभ् 1 A, उपक्रम् 1 A, व्यवसो 4 P; *n.* प्रयत्नः, आरंभः, निबंधः; -ist, *n.* निबंधलेखकः. [र्षः.
Essence, *n.* सारः, तत्वं, भावः, निष्क-
Essential, *a.* शुद्ध, आवश्यक, गरिष्ठ, अग्र्य, *n.* तत्वं, मूलं, परमार्थः; -ly, *adv.* सारतः, तत्वतः, अवश्यं.
Establish, *vt.* प्रतिष्ठा c, (द्रढयति,) समर्थ् 10; व्यवस्था c; -ment, *n.* संस्थापनं, प्रतिपादनं, भृत्यादिवर्गः.
Estate, *n.* परिग्रहः, रिक्थं, भूधनं, स्थितिः, वर्गः.
Esteem, *vt.* आदृ 4 A, संमन् c, पूज् 10 *n.* मतं; आदरः, पूजा.
Estimable, *a.* आदरार्ह, पूजार्ह, मान्य.
Estimate, *vt.* विगण् 10, निरूप् 10, मूल्यं निर्णी 1 P; *n.* गणना, मूल्यसंभावना, मतं; Rough e. स्थूलमानं; in the popular e. लोकमतेन; -ion, *n.* अर्घकल्पना; पूजा, गणना; -or *n.* गणकः, संख्याता.
Estrange, *vt.* अपरंज् c, स्नेहं त्यज् c; वियुज् c; -ed, *a.* अपरक्त, विमुखीकृत, विश्लेषित; -ment, *n.* अपरागः, स्नेहनिवृत्तिः, भेदः.
Estuary, *n.* नदमुखं, पुटभेदः.
Estuation, *n.* फेनोद्गमः, संक्षोभः.
Et cetera, *a.* आदि, प्रभृति, आद्य.
Etch, *vt.* लिख् 6 P, चित्र् 10.
Eternal, *a.* शाश्वत, चिरंतन, सनातन, अविकार्य; -ly, *adv.* शश्वत्, चिरं, नित्यं. [अनंतकालः.
Eternity, *n.* नित्यत्वं, आनंत्यं,
Ether, *n.* आकाशं, तेजोवहः; -eal, *a.* नाभस, दिव्य, तैजस. [बंधिन्.
Ethic, al, *a.* आचारविषयक, नीतिसं-
Ethically, *adv.* नितिदृष्ट्या, आचारानुसारेण. [विषयक.
Ethnic, -al, *a.* अन्यदेशीय, जाति-
Ethnology, *n.* नृवंशविद्या, -शास्त्रं.
Ethology, *n.* परिस्थितिपरिणामशास्त्रं.
Etiology, *n.* निदानशास्त्रं.
Etiquette, *n.* आचारः, शिष्टाचारः.

Etymological, *a.* व्युत्पत्तिविषयक; e. sense यौगिकार्थः.
Etymologist, *n.* व्युत्पत्तिकोविदः.
Etymologize, *vt.* व्युत्पद् c, सिध् c.
Etymology, *n.* व्युत्पत्तिः.
Eulogize, *vt.* प्रशंस् 1 P, स्तु 2 U, कृत् 10. [प्रशंसकः.
Eulogist, *n.* स्तुतिपाठकः, बंदी,
Eulogistic, *a.* प्रशंसापर, स्तुतिमय.
Eulogy, *n.* प्रशंसा, स्तुतिः
Eunuch, *n.* क्लीबः, षंढः, कंचुकी.
Euphemism, *n.* मंगलभाषितं, मृदूक्तिः.
Euphonic, euphonious *a.* सुखश्रव, श्रुतिसुभग. [सुखोच्चारणं.
Euphony, *n.* स्वरसौष्ठवं, स्वरलालित्यं,
Eureka, *n.* धन्योऽहमिति आनंदध्वनिः.
Evacuate, *vt*, रिच् 7 U, आवृज् c, त्यज् 1 P; –ion, *n.* रिक्तीकरणं, परित्यागः, उत्सर्गः, उच्चारः.
Evade, *vt*, निपुणं परिहृ 1 P, वंच् 10, अपलप् 1 P; पलाय् 1 A; वाक्छलं कृ 8 U. [अंतर्धानं.
Evanescence, *n.* लोपः, अदर्शनं,
Evanescent, *a.* नश्वर, क्षणिक, गत्वर.
Evaporate *vi.* बाष्पीभू 1 P; विनश् 4 P, अंतर्धा pass.
Evasion, *n.* परिहारः, वर्जनं, वंचनं, वाक्छलं, अपदेशः, छद्म.
Evasive, *a.* छलगर्भ, वक्र, कुटिल; e. answer वक्रोत्तरं;–ly *adv.* वाक्छलेन, वक्रोक्त्या.
Evaporate, *vt.* बाष्पीभू 1 P; शनैः क्षि pass; *vt.* बाष्पीकृ 8 U; उदीर् 10, उद् गॄ 6 P; –ed, *a.* आतपशुष्क; --ion, *n.* बाष्पीभवनं, –करणं.
Eve, *n.* पूर्वप्रदोषः, दिनांतः, रात्रिमुखं.
Even, *n.* संध्या, दिनांतः; *a.* सम, ऋजु e. handed समक्रिय; e. minded समवृत्ति; *vt.* समीकृ 8 U; *adv.* अपि, किंच; e. though, e. if यद्यपि; e. now अद्यापि; e. so एवं, अथ किं; e. as यथा, यथैव; –ly *adv.* समं, निर्विकारं; –ness, *n.* समता, निर्विकारता.
Evening, *n.* दिनांतः, सायंकालः, रात्रिमुखं; in the e. सायं; good e. to you, शुभस्ते प्रदोषः; *a.* सायंतन.
Event, *n.* वृत्तं, व्यतिकरः, परिणतिः, उदर्कः; in the e. of यदि, चेत्; -ful, *a.* वृत्तबहुल, स्मरणीयवृत्त; --ual, *a.* कार्यरूप, अंत्य, आनुषंगिक; –ually *adv.* अवसाने, उदर्के, अंततः.
Ever, *adv.* सदा, कदापि, जातु; not e. नकदाचन; for e. शश्वत्, निरंतरं; lost for e. एकांतनष्ट; gone for e. असंनिवृत्तये गतः; e. more पुनः, इतः परं; e. and anon काले काले, मुहुर्मुहुः; e. since यतः प्रभृति; e. so little मनागपि; अंशेनापि; e. blooming नित्यपुष्प; e. green नित्यहरित; e. lasting चिरस्थायिन्, अक्षय्य.
Evert, *vt.* विपर्यस् c, विनश् c.
Every, *a.* सर्व, एकैक; e. day प्रतिदिनं; in e. place स्थानेस्थाने; e. other एकैकं परित्यज्य अन्यः; in e. way सर्वथा; e. where सर्वत्र, यत्रतत्र; e. time यदायदा; on e. side समंततः, सर्वतः.

Evict, *vt.* भूमिं त्यज् c, निःसृ c.

Evidence, *n.* साक्षी, प्रमाणं, निदर्शनं; ocular e. प्रत्यक्षप्रमाणं; *vt.* स्था c, उपपद् c, प्रमाणीकृ 8 U.

Evident, *a.* स्पष्ट, विशद, स्फुट, प्रत्यक्ष; make e. प्रकाश् c, विवृ 5 U; to be e. स्फुटीभू 1 P;-ly, *adv.* स्फुटं, व्यक्तं, प्रत्यक्षं.

Evil, *a.* दुष्ट, कुत्सित, पाप, निंद्य; -intentioned दुराशय; e. passions दुर्विकाराः; *e. eye* पापदृष्टिः; *e. co-urse* कुपथं; e. conduct दुर्वृत्तं, निंद्याचारः; -minded दुष्टबुद्धि, दुरात्मन्; *n.* शाठ्यं, विपद्, व्यसनं; अनिष्टं; अशुभं, पापं; धर्मविप्लवः; अपकारः, हिंसा.

Evince, *vt.* प्रकाश् c, प्रतिपद् c. स्था c; -ibly, *adv.* स्पष्टं, व्यक्तं, -ive *a.* दर्शक, द्योतक, गमक.

Eviscerate, *vt.* निरंत्रीकृ 8 U.

Evitable, *a.* परिहार्य, वर्जनीय.

Evoke, *vt.* आह्वे 1 P, प्रबुध् c.

Evocation, *n.* आह्वानं; बहिष्करणं.

Evolve, *vt.* विकस् c, उद्भिद् 7 U, उपचि 5 U, विस्तृ c.

Evolution, *n.* उद्भेदः, विस्तारः, परंपरा, मूललाभः, परिणामः, विवर्तः; theory of e. अभिव्यक्तिवादः.

Evulsion, *n.* उत्पाटनं, अवलुंचनं.

Ewe, *n.* अजा, मेषी.

Ewer, *n.* कमंडलुः, कुंभः.

Exacerbate, *vt.* क्षुभ् c, कुप् c; -ion *n.* प्रकोपः, वृद्धिः.

Exact, *a.* नियत, सूक्ष्म, निपुण, यथार्थ, शुद्ध; *vt.* बलात् आदा 3 A, निष्कृष् 1 P.

Exaggerate, *v t.* अतिशयेन वर्ण् 10, अधिकार्थं वच् 2P; -ion *n.* अतिवादः, अत्युक्तिः.

Exalt, *vt.* उन्नम् c,उच्छ्रि c;- ation, *n.* उन्नतिः, अभ्युदयः.

Examine, *vt.* परीक्ष्, 1 A, निरूप् 10, निर्णी 7 U, अन्विष् 4 P; -ation *n.* परीक्षा, निरूपणं; -e *n.* परीक्षार्थी; -er *n.* परीक्षकः.

Example, *n.* उदाहरणं, निदर्शनं, प्रमाणं, आदर्शः; for e. यथा.

Exasperate, प्रकुप् c, क्षुभ् c- 10 *n.* क्रोधः, मन्युः, रोषः, तिग्मता.

Excavate, *vt.* उत्खन् 1 P. विदृ 10 -ion *n.* विदारणं, खातं; e. underneath the *ground* सुरंगाः; -*or n.* खनकः.

Exceed, *vt.* अति-इ 2 P. क्रम्, 4 P. शी 3A; -ing, *a.* आतिशयिन्, अत्यंत; -ingly, *adv.* अत्यंतं, अतिमात्रं.

Excel, *vt.* अतिशी 2 A, अतिरिच् pas; विशिष् pas; -ence, *n.* विशिष्टता, गुणोत्कर्षः, परभागः; -*ency*, *n.* उत्कर्षः; महाराजः; -ent, *a.* उत्कृष्ट, अग्र, प्रवर.

Except, *prep.* विना, ऋते; *vt.* वृज् 10, विहा 3 P, मुच् 6 P; -ion, *n.* अपवादः, परिवर्जनं, दोषः, बाधा; -ional, *a.* अलौकिक, असाधारण; -*ionable*, *a.* परिहरणीय, वर्ज्य; -ionally *adv.* अनन्यसाधारणभावेन, विशेषतः.

Excerpt *vt.* उत्-ह्र 1 P; -ion उद्धारः, संकलनं.
Excess, *n.* उत्कर्षः अतिशयः, अतिमात्रा; -ive, *a.* अत्यंत, अतिमात्र.
Exchange, *vt.* वि-निमे 1 A, प्रतिदा 1 P, 3 U; *n.* विनिमयः, परिवर्तः; श्रेष्ठिचत्वरं.
Excheqner, *n.* राजकोषः.
Excise, *vt.* राजदेयं निर्धृ 10, *n.* राजदेयं, करः; -man शुल्कग्राहः, कराध्यक्षः.
Excision, *n.* कर्तनं, उच्छेदः.
Excite, *vt.* उत्तिज् c, प्रोत्सह् c, उत्पद् c; -able *a.* उत्तेजनीय; -ment उत्तेजनं, क्षोभः. कामोद्दीपनं.
Exclaim, *vi.* उच्चैः उदीर् c, घुष् 10.
Exclamation, *n.* उत्क्रोशः, घोषणं.
Exclamatory, *a.* भावोच्छ्वासप्रकाशकारिन्. [वृज् 10.
Exclude, *vt.* निषिध् 1P, बहिष्कृ 8U,
Exclusion, *n.* निषेधः, व्यावृत्तिः, बहिष्करणं, व्युदासः.
Exclusive, *a.* केवल, व्यावर्तक; -ly, *adv*. केवलं.
Excogitate, *vt.* चिंत् 10, परिक्लृप् c.
Excommunicate, *vt.* बहिष्कृ 8 U, अपांक्तीकृ 8U; -ion, *n.* बहिष्कारः, समाजच्युतिः
Excoriate, *vt.* निष्कुष् 9 P; -ion. *n.* त्वग्भेदः.
Excrement, *n.* विष्ठा, पुरीषं.
Excrescence, *n.* गंडः, शोफः
Excrete, *vt.* उत्सृज् 6 P; निःसृ c.
Excruciate, *vt.* अत्यंतं पीड 10, प्रमंथ् 9 P; -ing *a.* अरुंतुद, प्रमाथिन्, असह्य. -ion, *n.* तीव्रवेदना.
Exculpate, *vt.* निर्दोषीकृ 8 U, दोषं प्रमृज् 2 P; -ion, *n.* दोषशुद्धिः; -ory, *a.* दोषापनोदक.
Excursion, *n.* विहारः, क्रमणं, अप्रस्तुतानुसरणं.
Excursive, *a.* भ्रमणशील.
Excuse, *vt.* क्षम् 1 A, मृष् 10, *n,* हेतुवादः, व्याजः, व्यपदेशः-less, *a.* असमर्थनीय; -able क्षमार्ह.
Execrable, *a.* गर्ह्य, नीच.
Execrate, *vt.* शप् 1 U, गर्ह् 1 P. 10;-ion, *n.* अभिसंपातः, घृणा.
Execute, *vt.* अनुष्ठा 1 P, निर्वृत् c, हन् 2 P, प्राणदंडं आदिश् 6 P. -ion, *n.* अनुष्ठानं, निर्वहणं, वधः, -ioner, *n.* घातकः, -ive, *a.* विधायक, -or, *n.* मृतलिखितनिर्वाहकः.
Exegesis, *n.* प्रवचनं, व्याख्यानं.
Exegetical, *a.* विवरणकृत्.
Exemplar, *n.* आदर्शः;-y *a.* अनुकरणीय.
Exemplify, *vt.* उदाहृ 1 P; -ication, *n.* उदाहरणं, निदर्शनं.
Exempt, *vt.* मुच् 6 P. नियमाननुष्ठानं अनुज्ञा 9 U; *a.* मुक्त, नियमस्याविषयः; -ion, *n.* मुक्तिः, अनुष्ठानाभावः, नियमशैथिल्यं.
Exequies, *n.* अंत्यविधिः.
Exercise, *vt.* प्रयुज् 7 U, अभ्यस् 4 P, आसेव् 1 A, *vi.* व्यायामं कृ,

8 U; *n.* प्रयोगः, अभ्यासः, उद्यमः.

Exert, *vt.* उपयुज् 7 A, व्याप्तृ c.;-ion, *n.* व्यवसायः, उद्यमः, आयासः.

Exhale, *vt.* उद् गॄ 6 P, उदीर् 10, बाष्पी कृ 8 U;-ation, *n.* उद्गारः, बाष्पः, बाष्पोद्गमनं.

Exhaust, *vt.* शून्यीकृ 8 U, निःशेषं उपयुज् 7 A, खिद् c; -ion, *n.* अपचयः, ग्लानिः; -less *a.* अक्षय्य, अनपायिन्; -ive *a.* क्रांतिकर, चूडान्त, सर्वांगपूर्ण.

Exhibit, *vt.* प्रदृश् c, आविष्कृ 8 U, अभिनी 1 U. -ion *n.* प्रदर्शनं.

Exhilarate, *vt.* नंद् c, हृष् c, *vi.* प्रमुद् 1 A, प्री 4 A; -ion प्रमोदः, उल्लासः.

Exhort, *vt.* अनुनी 1 P, अनुशास् 2 P, प्रोत्सह् c;-ation, *n.* अनुनयः, परामर्शः, प्रोत्साहनं; -ative, *a.* प्रबोधक.

Exhume, *vt.* उत्खन् 1 P; -ation [उत्खननं.

Exigence, -cy *n.* नितान्तप्रयोजनं, विपत्कालः.

Exile, *v. t.* निर्वस् c, निष्कस् c; *n.* [निर्वासनं, प्रव्रजनं.

Exist, *vi.* वृत् 1 A, धृ 6 A, जीव् 1 P, स्था 1 P; -ence, *n.* अस्तित्वं, भावः, जीवितं, प्राणधारणं; -ent, *a.* सत्, विद्यमान.

Exit, *n.* प्रस्थानं, निर्याणं, मरणं, पथः.

Exodus, *n.* प्रस्थानं.

Exogamy, *n.* भिन्नगोत्रे विवाहविधिः.

Exonerate, *vt.* निर्दोषीकृ 8 U, अपनीतभारं कृ 8 U.

Exorable, *a.* अनुनेय, कोमल.

Exorbitant, *a.* अतिमात्र, अत्यंत.

Exorbitance, -cy, *n.* अतिरेकः, सीमातिक्रमः.

Exorcise, *vt.* (भूतानि) विद्रु c, भूतावेशात् मुच् c.

Exorcism, *n.* भूतापसारणं.

Exordium, *n.* प्रस्तावः, वाङ्मुखं.

Exoteric, *a.* साधारण, प्रकाश्य, लौकिक.

Exotic *a.* विदेशज, वैदेशिक.

Expand, *vt.* विस्तृ c, विवृ 5 U, विकाश् c, *vi.* प्रसृ 1 P, स्फुट् 6 P, विजृंभ् 1 A.

Expanse, *n.* विस्तारः, आभोगः, आयामः; -ion, *n.* विस्तारः, प्रपंचः, बहुलीभवनं; -ive; *a.* व्यापक, विस्तारशील.

Ex-parte *a.* एकपक्षीय.

Expatiate, *vi.* (प्रपंचयति,) विस्तरेण निरूप् 10, परिभ्रम् 1, 4 P.

Expatriate, *vt* निष्कस् c, विवस् c.

Expect, *vt.* अपेक्ष् 1A, उद्दृश् 1 P. प्रतीक्ष् 1 A; -ant, *a.* आशंसु, सप्रत्याश; -ation, *n.* प्रतीक्षा, प्रत्याशा.

Expectorate, *vt.* उद्गॄ 6 P, निष्ठिव् 4 P; -ion, *n.* निष्ठ्यूतिः, श्लेष्मोद्गारः.

Expedience, -cy, *n.* औचित्यं, [उपयोगः.

Expedient *a.* युक्त, हित; *n.* उपायः, उपकरणं; -ly *adv.* यथोचितं.

Expedite, *vt.* त्वर् c, शीघ्रं प्रेष् 10; *a.* सत्वर, लघु.

Expedition, *n.* त्वरा, अभियानं, [साहसं.

Expeditious, *a.* त्वरान्वित, लघु; -ly, *adv.* सत्वरं. [क्ष 8 U.

Expel, *vt.* विवस् C, निःसृ C, अपाकृ

Expend, *vt.* व्यय् 10, उत्सृज् 6 P, क्षै C. अपचि 5 U. [क्षयः.

Expense, Expenditure, *n.* व्ययः,

Expensive, *a.* महार्घ, अतिमुक्तहस्त; -ly, *adv.* बहुव्ययेन.

Experience, *vt.* अनुभू 1 P, सह् 1A, भुज् 7 A; *n.* अनुभवः, प्रत्ययः, अभ्यासः; -ed, *a.* परिणतप्रज्ञ.

Experiment, *n.* प्रयोगः, परीक्षा; *vt.* परीक्ष् 1 A; -al, *a.* अनुभवजन्य, प्रत्ययार्थ; परीक्षामूलक; -ally, *adv.* परीक्षणार्थं.

Expert, *n* & *a.* प्रवीण, विज्ञ; -ness *n.* कौशलं, वैदग्ध्यं, दक्षता.

Expiate, *vt.* निष्कृ 8 U, शम् C; -ion *n.* निष्कृतिः, प्रायश्चित्तं; -ory, *a.* पावन, अघमर्षण.

Expire, *vt.* उद्-गॄ 6 P; *vi.* प्राणान् हा 3 P. समाप् Pass; -ation, -y, *n.* उपरमः, अवसानं; -ing, *a.* मुमूर्षु.

Explanation, *n.* विवरणं, समाधानं.

Explanatory, *a.* अर्थप्रकाशक, व्याख्यात्मक.

Explain, *vt.* व्याख्या 2 P. वर्ण् 10.

Expletive, *n.* पादपूरणं; *a.* पूरक.

Explicable, *a.* व्याख्येय, प्रकटनीय.

Explicate, *vt.* -See Explain.

Explicit, *a.* व्यक्त, असंदिग्धार्थ; -ly *adv.* स्पष्टं.

Explode, *vt.* खंड् 10, उच्चैरपवद् 1 A, *vi.* सशब्दं स्फुट् 6 P.

Explosion, *n.* सशब्दं स्फोटनं.

Explosive, *a.* अकांडभिदुर, शीघ्रदाह्य; *n.* स्फोटद्रव्यं.

Exploit, *n.* विक्रमः, अवदानं; -ation *n.* सारोद्धारः, आत्मसात्करणं.

Explore, *vt.* निरीक्ष् 1 A, मृग् 10, A; -ation, *n.* अन्वेषणं; -er *n.* आविष्कारकः, अन्वेष्टा.

Exponent, *n.* दर्शकः, आवेदकः, (बीजगणिते) घातचिह्नं.

Export, *vt.* बहिर्देशं प्रेष् 10; *n.* निर्गतं भांडं;-ation *n.* निर्गमनं.

Expose, *vt.* अपावृ 5 U, सत्यंस्वरूपं दृश् C, पदं नी 1 U;-ation, *n.* विवरणं; -itor, *n.* वृत्तिकारः; -ure, *n.* स्वरूपाविष्कृतिः, उद्घाटनं.

Expostulate, प्रत्यादिश् 6 P, सानुनयं व्यावृत् C; -ion, *n.* प्रत्यादेशः, अनुशासनं. [व्याख्याता.

Expound, *vt.* व्याख्या 2 P. -er, *n.*

Express, *a.* स्फुट, विशिष्ट; *n.* जांघिकः; *vt.* आविष्कृ, 8 U, उदाहृ 1 P. निष्पीड् 10; -ion, *n.* उच्चारः; आकृतिः; शब्दरचना; -ive, *a.* गमक, साकूत; -ively, *adv.* सार्थं, व्यक्तं; -iveness, *n.* व्यंजकत्वं.

Expulsion, *n.* अपसारणं, विवासनं.

Expugn, *vt.* (दुर्गं) लंघ् 10 A, वशीकृ 8 U.

Expunction, *n.* विलोपः, व्यामर्षः.

Expunge, *vt.* विलुप् C, अपमृज् 2 P.

Expurgate, *vt.* शुध् C;-ion, *n.* शोधनं; -ory, *a.* पावन.

Exquisite, *a.* उत्कृष्ट, अनुत्तम, पेशल; सूक्ष्म, तीव्र.
Extant, *a.* विद्यमान. [स्फुरित.
Extemporary,-raneous, *a.* तत्काल-
Extempore, *adv.* अचिंतितपूर्वं.
Extend, *vt.* तन् 8 U, वितृ 1 P, *vi.* वितन् pass. व्याप् 5 P. [प्रपंचः.
Extension, *n.* विस्तारः, दीर्घीकरणं,
Extensive *a.* विस्तीर्ण, व्यापक; -ly, *adv.* बहुशः, भूयसा.
Extent *n.* विस्तारः, प्रमाणं.
Extenuate, *vi.* कृशीकृ 8 U, (लघयति), प्रमृज् 2 P; -ion, *n.* उपशमः, लघूकरणं. [बहिर्देशः.
Exterior, *a.* बाह्य, *n.* बहिराकारः,
Exterminate, *vt.* उन्मूल् 10;-ion *n.* उत्पाटनं.
External, *a.* बाह्य; -ly, *adv.* बाह्यतः.
Extinct, *a.* निर्वाण, नष्ट; -ion निर्वाणं, उच्छेदः.
Extinguish, *vt.* निर्वा c, विनश् c.
Extirpate, *vt.* see Exterminate.
Extol, *vt.* वर्ण् 10, प्रशंस् 1 P.
Extort, *vt.* निष्कृष् 1 P. उपपीड् 10; -er, -ioner, *n.* परस्वापहारकः, प्रमाथी; -ion, *n.* परस्वापहरणं, बलात्कारः, हठः
Extra, *a.* अधिक.
Extract, *vt.* निष्पीड् 10, निष्कृष् 1 P, उत्पद् c; *n.* रसः; संग्रहः; -ion, *n.* निष्कर्षः; प्रभवः.
Extradition, *n.* अपराधिप्रत्यर्पणं.
Extramundane, *a.* लोकबाह्य; अतिसंसृति.
Extraneous, *a.* बाह्य, व्यतिरिक्त.
Extraordinary, *a.* असाधारण, विलक्षण; -ly, *adv.* अपूर्वं, चित्रं.
Extravagant, *a.* अतिव्ययिन्; अनियंत्रण; -ly *adv.* अतिमात्रं, मुक्तहस्तं.
Extravagance, *n.* व्ययातिमात्रा, अमिताचारः, अतिशयः.
Extravaganza *n.* उत्कटभावः
Extreme, *a.* परम, उद्दाम, गाढ, अंतिम, *n.* पराकोटिः, अंतः; सीमा; -ly, *adv.* भृशं, अतिमात्रं.
Extremity, *n.* पराकोटिः, अतिकृच्छ्रं.
Extricable, *a.* उद्धारयोग्य.
Extricate, *vt.* उद्-हृ 1 P, मुच् c; -ion, *n.* उद्धारः, मोचनं.
Extrinsic,-al, *a.* बाह्य, आगन्तुक.
Extrude, *vt.* उत्सृ c, निष्कस् c.
Exuberance, *n.* समृद्धिः, उपचयः,
Exuberant, *a.* समृद्ध, विपुल.
Exude, *vi.* प्रस्रु 1 P, *vt.* निःसृ c, उद्गृ 6 P; -ation, *n.* द्रवः, निर्यासः.
Exult, *vi.* प्रमुद् 1 A, उल्लस् 1P; -ant, *a.* उत्सिक्त, प्रमुदित; -ation, *n.* उत्सेकः, उल्लासः.
Eye, *n.* चक्षुः, नेत्रं, लोचनं, दृष्टिः; रंध्रं; मुकुलं; mind's e. प्रज्ञाचक्षुः; Physical e. चर्मचक्षुः; before one's eyes समक्षं, प्रत्यक्षं; *vt.* निरीक्ष् 1 A; -brow भ्रूः; e-glass उपनेत्रं; -lash पक्ष्म; -let, -hole गवाक्षः; -lid नेत्रच्छदः; -shot दृष्टिप्रसारः; -sore अक्षिशूलं; -witness. प्रत्यक्षसाक्षिन्; -less, *a.* चक्षुर्हीन, अंध, अच्छिद्र.

F.

Fabian *a.* सावधान, मंथर.

Fable *n.* कथा, आख्यानं, कल्पनासृष्टि:

Fabric *n.* वयनं; वस्त्रं; रचना; कल्पना.

Fabricate *vt.* निर्मा 3 A. क्लृप् c;–ion *n.* रचना, कपटरचना, मनःकल्पना; –or *n.* निर्माता.

Fabulist *n.* उपकथकः [अत्याधिक.

Fabulous, *a.* कृत्रिम, काल्पनिक,

Facade *n.* हर्म्यमुखं

Face *n.* मुखं, वक्त्रं; तलं, पृष्ठं, स्थिति: F. to f. संमुखं, मुखामुखि; Before the f. साक्षात्; In the f. of अनादृत्य; to turn away the f. विमुखीभू 1 P; to set one's face against प्रतिरुध् 7 P; to make faces at मुखभंगीं कृ; On the face of it आपाततः; to put a good f. on संतोषभावं प्रदृश् c; to fly in the f. of प्रतिरुध्; to show one's face उपस्था 1 P; –ing *a.* अभिमुख, संमुख.

Facet *n.* कणः, मुखं.

Facetious, *a.* रसिक, विनोदिन्.

Facial *a.* मुखविषयक.

Facile, *a.* सुकर, सुसाध्य, अनुकूल; –itate *vt.* सुकरीकृ.

Facility, *n.* सौकर्यं, सुसाध्यता, लाघवं.

Fac-simile, *n.* अनुकृतिः, प्रतिलिपिः.

Fact, *n.* वस्तु, वृत्तं; सत्यता, यथार्थता. In f.–वस्तुतः; A matter of f.–सत्यघटना. Matter–of–f. *a.* प्रकृत, सत्य.

Faction, *n.* प्रतिपक्षः; विसंवादः.

Factious, *a.* भेदिन्, कलहप्रिय.

Factitious, *a.* कृत्रिम, कल्पित.

Factor, *n.* प्रतिनिधिः; गुणनीयकः, गुण्यपदं; घटकावयवः.

Factory, *n.* शिल्पशाला, प्रावेशनं.

Faculty, *n.* कार्यशक्तिः, मनःशक्तिः; अधिकारः; गणः.

Fad, *n.* छंदः.

Fade, *vi.* म्लै 1 P; क्षि Pass; नश् 4 P; विवर्णीभू 1 P.

Faded, *p.p.* म्लान, क्षीण, विवर्ण, जीर्ण.

Fag, *vt.* श्रम् 4 P, खिद् 4P; –end, *n.* अकिंचित्करः शेषभागः.

Fagot, *n.* काष्ठभारः.

Fail, *vi.* क्षि Pass. भ्रंश् 4 P, विफलीभू 1 P. *n.* अकरणं, अवक्रिया; Without f. अवश्यमेव.

Failure, *n.* अभावः, असिद्धिः, लोपः.

Fain, *adv.* सानंदं, प्रकामं.

Faint, *vi.* मूर्च्छ् 1 P, मुह् 4 P, ग्लै 1 P; *a.* म्लान, शिथिल; विषण्ण; मंद; –hearted, *a.* भीरु, कातर, हीनसाहस; –ing *n.* मूर्च्छा, मोहः, निर्वेशः; –ly *adv.* मंदं, ईषत्; –ness *n.* ग्लानिः, दौर्बल्यं, मांद्यं.

Fair, *a.* सुंदर, शोभन, विशद, शुद्ध, न्याय्य, निर्व्याज, प्रसन्न; मध्य. The fair sex–स्त्रीजातिः; To bid f. आशां दा 3 P; Fair and square–न्याय्यभावः; *adv.* अनुकूलं, यथान्यायं; –ness *n.* सौंदर्यं; रूपं; शुद्धिः, ऋजुता; –y *n.* विद्याधरी, उपदेवता.

Fair, *n.* मेला, यात्रा, समाजः.

Faith, *n.* श्रद्धा, आस्तिकता; –ful, *a.* श्रद्धायुक्त, भक्तिमत्, अव्यभिचा-

रिन्; –fully, *adv*. भक्त्या, सत्यत्वेन; –fulness, *n*. भक्तिः, सत्यता, प्रतिपालनं, सतीत्वं; –less, *a*. अश्रद्धान, भक्तिहीन, विसंवादिन्, व्यभिचारिन्; –lessness *n*. अश्रद्धा, विश्वासघातः, असतीत्वं.

Falcon, *n*. श्येनः, शशादनः.

Falconer, *n*. श्येनजीवी, श्येनपालकः.

Fall, *vi*. पत् 1 P, भ्रंश् 4 P; away क्षि Pass, f. back परावृत् 1 A, अवस्था 1 A; –down अवपत् 1 P; f. foul of आक्रम् 1 P; f. in with संमन्; f. off अपसृ 1 P; f. on. आपद्, आक्रम्; f. out विवद् 1 P; f. short न्यूनीभू 7 P; f. sick पीडित–भू; f. under अंतर्गण् Pass; f. flat वृथा भू; f. through वृथा भू; –to आरभ् 1 A; Rise & f. पातोत्पाताः, चक्रनेमिक्रमः.

Fall *n*. पातः, भ्रंशः, अधोगतिः, प्रवणभूमिः, प्रपातः; water –f. जलप्रपातः.

Fallacious *v*. भ्रांतिजनक, असत्य, कुतर्कपूर्ण; –ness *n*. भ्रांतिमत्त्वं, हेत्वाभासः. [अपसिद्धांतः.

Fallacy *n*. वंचना, भ्रमः, हेत्वाभासः,

Fallibility, *n*. वंचनीयता, भ्रांतिमत्त्वं.

Fallible, *a*. वंचनीय, भ्रांतिजनक;

Fallow, *a*. अनुप्त, अकृष्ट, आरक्त.

False *a*. अनृत, अलीक, कृत्रिम, काल्पनिक, कूट, मोघ; f. pretence व्यपदेशः; A f. step पदस्खलनं, भ्रमः; f. *position* उपहास्यावस्था; to play one f. वंच्; c; –hood *n*. अनृतं, असत्यं, मिथ्यावादः; –ly *adv*. मिथ्या, मृषा; –ness *n*. असत्यता, कापट्यं, मंत्रभेदः; –ify *vt*. छल् 10 U, खंड् 10 U; *vi* असत्यं वद् 1 P. –ity *n*. असत्यता, अलीकता, मिथ्यात्वं.

Falter *vi*. स्खलितं वद् 1 P, वेप् 1 A; –ing *n*. भग्नस्वरः, गद्गदवाक्, स्खलनं.

Fame *n*. कीर्तिः, प्रतिष्ठा, ख्यातिः; Known to f. विख्यात; A house of ill f. वेश्यागृहं.

Familiar *a*. सुपरिचित, कौलिक, अभ्यस्त, प्राकृत. F. conversation विश्रम्भालापः; –ity *n*. सौहार्द, आत्मीयता, अतिपरिचयः;

Family *n*. कुलं, गोत्रं, अन्वयः, अभिजनः, कुटुम्बकं; In the f. way गर्भवती.

Famine *n*. दुर्भिक्षं, अकालः, प्रयामः

Famish *vt*. क्षुधया पीड् 10 U, कृशीकृ

Famous *a*. विख्यात, कीर्तिमत्, यशस्विन्. [f. the flame उद्दीप् c.

Fan, *n*. व्यजनं, चामरं, तालवृंतः;

Fanatic, –al *a*. भ्रांतबुद्धि, धर्मोन्मत्त; –ism *n*. धर्मोन्मादः, उन्मत्तता.

Fanciful, *a*. काल्पनिक, उत्कट, मायामय; –ness *n*. मनोलौल्यं, बुद्धिविलासिता.

Fancy, *n*. भावना, मनोलौल्यं, बुद्धिचापल्यं, अभिरुचिः.

Fancy, *vi*. मन् 4 A. *vt*. मनसा क्लृप् 10 U; रुच् 1 A; f. *goods* विचित्रवस्तूनि; f. work शिल्पकार्यं.

Fang, *n.* दंष्ट्रा, दशनं.
Fantasm, *n.* आभासः, कल्पना.
Fantastic,-al *a.* काल्पनिक,विलक्षण.
Fantasy, *n.* कल्पना, स्वप्नः.
Far, *a.* दूर, दूरस्थ, विप्रकृष्ट; *adv.* दूरे, आरात्, अत्यंत; as far as यथाशक्ति; F. & away दूरं; -fetched *a.* क्लिष्ट, असुकर; -sighted *a.* दूरदृष्टि, पारदृश्वन्.
Farce, *n.* प्रहसनं; -ical *a.* उपहास्य, अपरूप.
Fare, *n.* खाद्यं, अन्नं; आतरः; *vi.* वृत् 1 A, भुज् 7 A. -well *adv.* कुशलं भूयात्, स्वस्ति, भद्रं *n.* मंगल-कामना.
Farm, *n.* क्षेत्रं, भूमिः. -yard *n.* क्षेत्र-वाटिका; -er *n.* क्षेत्रपालः, कृषीवलः.
Farrier *n.* अश्ववैद्यः.
Farther *a.* दूरतर, अपर.
Farthest *a.* दूरतम, दविष्ठ.
Farthing *n.* कपर्दकः
Fascinate *vt.* मुह् c, मनो हृ 1 P; -ion *n.* मोहः, अभिमंत्रणं,इंद्रजालं.
Fashion *n.*आकृतिः;रीतिः,लोकाचारः; प्रकारः; *vt.* निर्मा 2 P, घट् 10 U; out of f. बहिर्भूत; अप्रचलित;-able *n.* लौकिक; उच्चसमाजविहारिन्.
Fast *n.* दृढ, निश्चल, गाढ; *adv.* दृढं, गाढं, स्थिरं; -asleep सुखसुप्त.
Fast *vi.* उपवस् 1 P; लंघ् 1 A; *n.* उपवासः, अनशनं, लंघनं; -en *vt.* बंध् 9 P. पिधा 3 P; संयुज् 7 P; -ening *n.* बंधनं, संधिः.
Fastidious *a.* दुराराध्य, सावज्ञ; -ness *n.* दुराराध्यत्वं, अवमानिता.
Fastness *n.* दृढता, दुर्गं, द्रुतता.
Fat *a.* पीवर, पुष्ट, स्थूल; *n.* मेदः, वसा; -en *vt.* प्यै c, पुष् c; -ness *n.* पीनता, स्थूलता; -y *a.* मेदस्विन्.
Fatal *a.* दैविक, नियत, घातक; -ism *n.* अदृष्टवादः; -ist *n.* अदृष्ट-वादी; -ity *n.* नियतिः; -ly *adv.* दैवात्, प्राणांतिकं.
Fate *n.* दैवं, विधिः; कालः, मृत्युः नाशः; Ill. f. ed दैवोपहत; to share the f. of दशायाः अंशभाक् भू 1 P.
Father *n.* पिता, जनकः; उत्पादकः; -in-law श्वशुरः; to be gathered to one's fathers मृ 6A; Adoptive father पोष्यपुत्रग्राही; -hood *n.* पितृत्वं, पितृभारः; -land *n.* जन्म-भूमिः; -ly *a.* पैतृक, पितृतुल्य.
Fathom *n.* व्यामः, वेधः; *vt.* वेधं परीक्ष् I A; व्यध् 4 P; -less *a.* अ-गाध, अतलस्पर्श.
Fatigue, *n.* क्लान्तिः, आयासः, कष्टं; *vt.* खिद् c, श्रम् c; -ed *pp.* खिन्न, क्लान्त, श्रान्त.
Fatuity, *n.* मूर्खता, बुद्धिभ्रंशः.
Fatuous, *a.* मूढ, दुर्मति.
Fault, *n.* दोषः, अपराधः, छिद्रं, प्रमादः; find f. with निंद् 1 P. -finder *n.* छिद्रान्वेषी;--iness *n.* अपराधिता, वाच्यता, सदोषत्वं;-less *a.* निर्दोष, अनवद्य, विशुद्ध; -y *a.* सदोष, अशुद्ध.
Favour, *vt.* अनुग्रह्, 9 P, उपकृ. *n.* प्रसादः, अनुकूलता, संश्रयः,

उपकारः; -able *a.* प्रसन्न, अनुकूल; -ably *adv.* सानुग्रहं, प्रियं; -ite *a.* प्रिय, दयित, अभीष्ट; -itism *n.* पक्षपातिता, पक्षानुग्रहः.

Fawn, *n.* मृगशावकः, कुरंगकः; *vi.* रुध् 4 A.

Fear, *n.* भयं, त्रासः, शंका; *vt.* भी 3 P, त्रस् 4 P, शंक् 1 A. *vi.* त्रस् 4 P, व्यथ् 1 A; -ful *a.* भयार्त, त्रस्त, घोर, भीषण; -less *a.* निर्भय, निःशंक, अकुतोभय, साहसिक.

Feasible, *a.* साध्य, संभाव्य, कृत्य.

Feast, *n.* उत्सवः, पर्व, यात्रा, संभोजनं; *vi.* प्रकामं भक्ष् 1 U; *vt.* भोजनेन संतृप् 10 U.

Feat, *n.* कर्म, चरित्रं.

Feather, *n.* पक्षः, पिच्छं; A f. in the cap गौरवचिह्नं; to f. one's nest परद्रव्येण स्वाभिलाषं पृ;-brained *n.* हीनबुद्धि;-y *a.* पक्षतुल्य, पक्षवत्.

Feature *n.* रूपं, आकृतिः.

Fecund *a.* बहुप्रज, उर्वर; -ity *n.* उर्वरता, अवंध्यत्वं. [तिक.

Federal, Federate *a.* संहत, सांघा-

Federation, *n.* संघः, संहतिः.

Fee, *n.* वेतनं, शुल्कः, दक्षिणा.

Feeble *a.* दुर्बल, असमर्थ, क्षीण; -ness *n.* दौर्बल्यं, क्षीणता, निःसत्त्वता

Feed *vt.* भुज् c, अश् c, भृ 3 P, पुष् 9 P; *vi* भुज् 7 A, अश् 9 P. *n.* भक्ष्यं, भोज्यं.

Feel *vt.* अनुभू 1 P; स्पृश् 6 P; परीक्ष् 1 A; ज्ञा 9 P; अनुकम्प् 9 A; -ing *n.* स्पर्शः, चेतना, रसः, करुणा; चित्तं; संवेदनं.

Feign, *vt.* मनसा कृप् 10 P; छल् 10 P; -ed *a.* कल्पित, कपट (in comp.)

Felicitation, *n.* अभिवंदनं, आप्यायनं, धन्यवादः.

Felicitous, *a.* सुभग, धन्य.

Felicity, *n.* परमानंदः, कल्याणं, निःश्रेयसं.

Feline, *a.* मार्जारीय, धूर्त. [7 P.

Fell, *a.* क्रूर, निष्ठुर; *vt.* पत् c, अवछिद्

Fellow, *n.* सहायः, बंधुः, वयस्यः, सजातिः; -student सतीर्थः; -feeling *n.* समदुःखित्वं, अनुकंपा;-ship *n.* सहायता; (In a college) वृत्तिः.

Felon, *n.* महापातकी, साहसिकः; -ous *a.* दुष्ट, आततायिन्; -y *n.* महापातकं, आततायिता.

Felt *n.* ऊर्णा, कंबलः.

Female, *n.* नारी, महिला, अबला.

Feminine, *a.* स्त्रैण, स्त्रीसुलभ, कोमल.

Fence, *n.* आवरणं, प्राकारः, गुप्तिः; *vt.* परिवृ 5 U. *vi.* दंडयुद्धं अभ्यस् 4 P; -ing *n.* यष्टिक्रीडा, आयुधविद्या.

Fender, *n.* अंगारगुप्तिः.

Ferment, *vt.* अंतःक्षोभं, जन् 10 U; आकुलीकृ *vi.* क्षुभ् 4 P, *n.* अंतःक्षोभः, उत्तापः, मण्डः, अभिषवः; -ation *n.* अंतःक्षोभः, उत्सेकः, उच्चंडता; -ed *a.* विकृत, उत्सिक्त.

Ferocious, *a.* रौद्र, मारात्मक, उग्र.

Ferocity, *n.* क्रौर्यं, उग्रत्वं.

Ferry, *n.* तरणिः, उडुपः, नौका.

Fertile, *a.* उर्वर, सफल, अवंध्य; –ity *n.* सफलता, उर्वरत्वं; –ise *vt.* सफलीकृ, आप्यै c. [उत्साहः.
Fervency, *n.* व्यग्रता, औत्सुक्यं,
Fervent, *a.* व्यग्र, उष्ण, उत्सुक; –ly *adv.* व्यग्रं, सोत्साहं.
Fervid, *n.* संतप्त, चंड तीव्र.
Fervour, *n.* तापः, तीक्ष्णता, तीव्रता.
Festival, *n.* उत्सवः, पर्व, यात्रा.
Festive, *a.* सानंद, हर्षण.
Festivity, *n.* उत्सवः, आमोदः.
Festoon, *n.* माला, हारः.
Fetch, *vt.* आनी 1 P, आहृ 1 P; निष्कृष् 1 P.
Fete, *n.* उत्सवः, *vt.* तृप् c.
Fetid, *a.* दुर्गंध, पूतिगंधि.
Fetter, *n.* निगडः, बंधः, शृंखला; *vt.* यंत्र् 10 U, संयम् 1 P, बंध् 9 P.
Fetus, foetus *n.* भ्रूणः, गर्भः.
Feud, *n.* कलहः, विग्रहः, युद्धं.
Feudal, *a.* भूम्यधिकारविषयक.
Feudatory, *n.* सामंतः.
Fever, *n.* ज्वरः, दाहः, तापः bilious; f. पित्तज्वरः, dengue f. संधिकसंनिपातः; typhoid f. आंत्रज्वरः; yellow-feverपित्तज्वर; remittent f. स्वल्पविरामज्वरः; Intermittent f. अंतरितज्वरः
Feverish, *a.*ज्वरित, ज्वरग्रस्त; अस्थिर.
Few, *a.* अल्प, परिमित, स्तोक.
Fiasco, *n.* विफलता.
Fiat, *n.* आज्ञा, नियोगः.
Fib, *n.* असत्यं, अलीकं.
Fibre, *n.* तंतुः, सूत्रं; –ous *a.* तंतुमय
Fickle, *a.* चंचल, अधीर, तरल;–ness *n.* तरलता, चापल्यं, अधीरता.
Fiction, *n.* कल्पना, रचना, कल्पनासृष्टिः, परिकथा. [अप्रकृत.
Fictitious, *a.* परिकल्पित, कृत्रिम,
Fiddle, *n.* सारंगी;–r *n.* सारंगीवादकः.
Fidelity, *n.* भक्तिः; विश्वास्यत्वम्; कर्तव्यपरायणता; f. to a husband पातिव्रत्यम्, सतीत्वम्.
Fidget, *n.* चापल्यं, अशान्तिः; –y *a.* अस्थिर, चंचल.
Fiducial, *a.* विश्वस्त, असंदिग्ध.
Fidiciary, *n.* न्यासधारी, विश्वस्तजनः.
Fie, *interj.* धिक्, शान्तम्.
Field, *n.* क्षेत्रम्, भूमिः; रणभूमिः; अवसरः; to take the f. विग्रहे प्रविश्.
Fiend, *n.* पिशाचः, दानवः, परमशत्रुः; –ish *a.* पैशाचिक, आसुर, नृशंस.
Fierce, *a.* क्रूर, प्रचण्ड, विकट; –ly *adv.* क्रूरं, तीव्रम्, व्यालवत्; –ness *n.* क्रूरता, उग्रता, संरंभः.
Fiery, *a.* आग्निमय, ओजस्विन्, कोपन.
Fifteen, *a.* पंचदशन्.
Fifth, *a.* पंचम, पंचमांश.
Fifty, *a.* पंचाशत्, अर्धशतं.
Fig, *n.* अंजीरः, न्यग्रोधः.
Fight *vi.* युध् 4 A, विग्रह् 9 U, *n.* युद्धं, विग्रहः, रणं. [कथा.
Figment,*n.* उद्भवनं, कल्पना, मिथ्या-
Figurative, *a.* लाक्षणिक, अलंकारात्मक;–ly *adv.* सालंकारं, सरूपकं.
Figure, *n.* आकारः, रूपं, प्रतिकृतिः, प्रतिमा; f. of speech रूपकं, अलं-

कार०, लक्षणा.
Figure, *vt.* कृ 8 U, विधा 3 U, आलिख् 6 U, चित्र् 10 U.
Filament, *n.* केसरः, तन्तुः.
Filch, *vt.* अपहृ 1 P, मुष् 9 P, –ing *n.* चौर्यं, अपहारः.
File, *n.* सूत्रं, पंक्तिः, लेख्यश्रेणी; लोहमार्जनी; rank & f. सैनिकगणः.
Filial, *a.* संतानोचित; f. duty पुत्रधर्मः; f. piety पितृभक्तिः.
Filings, *n.* लोहचूर्ण.
Fill, *vt.* पृ C, व्याप् 5 P, संभृ 3 P; पूर्णीकृ; *vi.* पृ pass. पूर्णीभू.
Fillip, *n.* अंगुलिघातः; उत्तेजना.
Film, *n.* पटलम्, सूक्ष्मत्वक्.
Filter, *vt.* शुध् C, *vi.* निस्यन्द् 1 A, *n.* जलपरिष्कारयंत्रं.
Filth, *n.* मलः, पंकः, अवस्करः,
Filthy, *a.* मलिन, अमेध्य, कुत्सित.
Filtration, *n.* परिस्रवणम्
Fin, *n.* मत्स्यपक्षः; अन्तः.
Final, *a.* अन्तिम, चरम. –ally *adv.* अंते, शेषे.
Finale, *n.* उपसंहारः
Finance, *n.* राजस्वं, आयः, कोषविद्या.
Financier, *n.* कोशाध्यक्षः, राजस्वसचिवः
Find, *vt.* अधिगम् 1 P, प्राप् 5 P, ज्ञा 9 U, अन्विष् 6 P; f. fault with निन्द् 1P;–ing *n.* अधिगमः, लब्धिः; निर्णयः.
Fine, *a.* सूक्ष्म, कोमल, शोभन; f. arts ललितकलाः.
Fine, *n.* अर्थदंडः; in f. शेषे, अन्ततः.
Fine, *vt.* दण्ड् 10 U, शुध् 10 U.
Finely, *adv.* सूक्ष्मं, सुंदरं, सुष्ठु.
Finery, *n.* शोभा, अलंकारः, वेषभूषा.
Finger, *n.* अंगुलिः, करपल्लवः; the fore f. *a.* प्रदेशिनी; middle f. मध्यमा; little f. कनीनिका; a f. of scorn घृणाचिन्हं; to have at one's f.'s ends करतलामलकवत् or आयत्त–भू.
Finish, *vt.* समाप् 10 U, संपद् 10 U, संस्कृ 8 U, साध् 10 U; *n.* समाप्तिः, सिद्धिः, अन्तः.
Finite, *a.* समर्याद, परिच्छन्न.
Fir, *n.* देवदारुः, इंद्रवृक्षः.
Fire, *n.* अग्निः, पावकः, दहनः, कृशानुः, हुताशनः, तेजः; f. brigade अग्निनिर्वापकदलं; f. arm अग्न्यस्त्रं; f. brand उल्का, अलातं; f. engine अग्निनिर्वापणयंत्रं; f. fly खद्योतः, प्रभाकीटः; f. place चुल्लिः, अश्मंत; f. poof अदाह्य; f. stick अग्निकाष्ठिका; f. wood इंधनम्; f. works अग्निक्रीडा; on f. दह्यमान; to take f. दह् 4 P; to set on f. अग्निं दा 3U; उत्तिज् C.
Firm, *a.* दृढ, स्थावर, अव्यभिचारिन्, घन; *n.* वणिक्संघः; –ly *adv.* दृढं; –ness*n.* दृढता, स्थैर्य, धृतिः, संहतिः.
Firmament, *n.* आकाशः, व्योम, अन्तरिक्षं, गगनमण्डलं.
First, *a.* प्रथम, पूर्व, प्राक्तन, मुख्य, प्रधान; f. & last पूर्वापर; of the f. water उज्ज्वलतम; at f. सर्वाग्रे; f. born अग्रज; f. rate (class)

उत्कृष्ट; -ly *adv.* प्रथमम्, आदितः.
Fiscal, *a.* राजस्वविषयक.
Fish, *n.* मत्स्यः, मीनः, जलजः; *vi.* मत्स्यान् ग्रह् 9 P. अन्विष् 1 P; f. monger *n.* मत्स्याजीवः. [जीवः,
Fisherman, *n.* धीवरः, कैवर्तः,मत्स्या-
Fissure, *n.* छिद्रं, रंध्रं, भंगः.
Fist, *n.* मुष्टिः, खटः.
Fisticuffs, *n.* मुष्टिघातः, मुष्टिप्रहारः.
Fistula, *n.* नाली; नाडीव्रणं.
Fit, *n.* आवेशः,आक्रमः, मूर्च्छा, घूर्णिः; *a.* युक्त, उचित, अनुरूप, क्षम. *vt.* आयुज् 10 U, संधा 3U, सज्ज् 1 P; *vi* युज्; pass. अर्ह् 1 P; उपक्लृप् 1 A; -ful *a.* चंचल, अनित्य; लोल; -ness, *n.* औचित्यं, याथार्थ्यं, पात्रता, उपयोगः.
Five, *a.* पंच, पंचतय; f. times पंचकृत्वः, f. fold पंचगुण, पंचधा.
Fix, *vt.* स्था C, धा 3 P, बन्ध् 9 P, निश्चि 5 P. *vi.* प्रणिधा pass; बंध् pass; -edly *adv.* दृढं, स्तिमितं, अनिमेषेण; -edness, fixity *n.* स्थिरता, अवस्थितिः, दार्ढ्यं, निष्ठा, संसक्तिः; -ture *n.* स्थावरद्रव्यं.
Flabbiness, *n.* शैथिल्यं, कोमलत्वं.
Flabby, *a.* शिथिल, स्निग्ध, मेदुर.
Flag, *n.* ध्वजः, केतनं, पताका; *vi.* म्लै 1 P, क्षि pass; खिद् 4 A. [क.
Flagrant, *a.* दारुण, अतिनिंद्य, दुष्य-
Flagrancy, *n.* अतिदुष्टता, वाच्यता.
Flake, *n.* स्तरः, कणा, फलकः.
Flambeau, *n.* उल्का, अलातं.
Flame, *n.* शिखा, अर्चिः, अग्निजिह्वा, ज्वाला. *vt.* ज्वल् C; *vi.* प्रज्वल् 1 P; -ing, *a.* उज्ज्वल, प्रदीप्त.
Flank, *n.* पार्श्वः, उत्संगः, कुक्षिः.
Flannel, *n.* कंबलः, ऊर्णायुः.
Flap, *n.* लंबिका, लोलकः; *vt.* उत्क्षिप् 6 P, आस्फल् C. *vi.* आस्फल् 1 P; विधू pass.
Flare, *n.* कंपितज्वाला, स्फुरद्द्युतिः; *vi.* चंचलरूपेण ज्वल् 1 P.
Flash, *n.* ज्वाला, स्फुरितं,अचलद्युतिः, आभासः; a f. of lightening विद्युज्ज्योतिः;-y *a.* क्षणप्रभ, असार.
Flask, *n.* कूपी, काचपात्रं.
Flat, *a.* सम, अभुग्न, अनुच्च, अवनींगत, नीरस, निस्तेजस्, अवक्र; to fall f. विफलीभू; f. -nosed नतनासिक.
Flat, *n.* समभूमिः, निम्नभूमिः, सैकतम्; -ly *adv.* स्फुटं,स्पष्टं;-ness *n.* समता; अनुच्चता; अरसिकत्वं; तेजोहीनता.
Flatter, *vt.* चाटूक्त्या सांत्व् 10 U; प्रियं वद् 1P; मिथ्या प्रशंस् 1P; -er *n.* चाटुकारः, मिथ्याप्रशंसकः, प्रियंवदः; -ingly *adv.* चाटूक्त्या, सांत्वनपूर्वं; -y *n.* सांत्वनं, चाटूक्तिः, अनुनयः, व्याजस्तुतिः. [ध्मानं.
Flatulence, *n.* वातः, स्फीतता, अंत्रा-
Flatulent, *a.* आध्मात, वातबद्ध.
Flaunt, *vi.* सगर्वं चर् 1 P.
Flavor, *n.* गंधः, आस्वादः.
Flavoured, *a.* स्वादु, सुगंध.
Flavorless, *a.* नीरस, अस्वादु.
Flaw, *n.* छिद्रं, दोषः, खंडः, प्रभंजनः; -less, *a.* निर्दोष, नीरंध्र.

Flax, *n.* अतसी, उमा, शणं; --en *a.* औम, शाण.

Flea, *n.* मक्षिका, देहिका; f. -bite मक्षिकादंशः (सामान्य व्यापारः)

Fled, P. P. पलायित, विद्रुत.

Flee, *vi.* पलाय् 1 A. द्रु 1 P; निष्पत् 1 P, परिवृज् 10 P.

Fleece, *n.* मेषलोम; *vt.* अपहृ 1 P; --y *a.* लोमावृत, रोमश.

Fleet, *n.* रणतरीसमूहः; *a.* शीघ्रगति, जवन; *vi.* द्रुतं गम् 1 P; f. footed *a.* क्षिप्रपद; -ing *a.* अध्रुव, क्षणिक; --ness *n.* शीघ्रगामित्वं, वेगः, रंहः.

Flesh, *n.* मांसं, आमिषं, क्रव्यम्; शरीरं; विषयासक्तिः; f. & blood रक्तमांसयुक्तं शरीरं; मानवजातिः; --less *a.* मांसहीन, क्षीण; --y *a.* मांसल, स्थूल, पुष्ट.

Flexibility, *n.* नमनीयत्वं, मृदुता.

Flexible, *a.* नम्य, कुंचनीय, कोमल.

Flicker, *vi.* चल् 1 P; चंचलीभू; --ing *a.* चंचल, चल, चपल.

Flight, *n.* पलायनं, अपयानं, विद्रवः; उड्डयनं; आतिशय्यं; to put to f. विद्रु c; f. of imagination कल्पनाविलासः; f. of stairs सोपानश्रेणिः.

Flimsiness, *n.* निःसारता, तेजोहीनता, दुर्बलता.

Flimsy, *a.* असार, निर्बल, निस्तेजस्.

Flinch, *vi.* विचल् 1 P, परावृत् 1 A, विमुखीभू.

Fling, *vt.* प्रक्षिप् 6 P, अस् 4P; विसृज् 6 P; *vi.* अवक्षिप् 6 P. *n.* प्रक्षेपः, पातः, अवक्षेपः; to have a f. at one विद्रूपीकृ.

Flint, *n.* अग्निप्रस्तरः, अरणिः. [लता.

Flippancy, *n.* वाक्चापल्यम्, वाचा-

Flippant, *a.* वाचाल, मुखर, निःसार.

Flirt, *vt.* सहसा क्षिप् 6P; *vi* अवक्षिप् 6 P; विलस् 1 P.

Flirt, *n.* परिहासः, विलासिनी, चपला.

Flirtation, *n.* लीला, विलासः, हावः, हृदयस्पंदनम्.

Flit, *vi.* प्रडी 4 A, लघु चल् 1 P. चंचलीभू, परिभ्रम् 4 P; -ing *n.* विचरणं, परिभ्रमणं.

Float, *vi.* प्लु 1 A, उन्मज्ज् 6 P; *vt* प्लु c, वह् c. *n.* प्लवः, विहित्रं, उडुपः. -ing *a.* प्लवमान, भासमान, अलग्न.

Flock, *n.* यूथं, व्रजः; संघः, समवायः, वृंदं, लोमगुच्छः *vi* समागम् 1 P, संकुलीभू 1 P.

Flog, *vt.* कशया तड् 10 U, चर्मदण्डेन प्रहृ 1P, -ing *n.* कशाघातः, यष्टिप्रहारः.

Flood, *n.* जलप्लावनं, जलोच्छ्वासः, प्रवाहः, वेला, प्राचुर्यम्; f. gate स्रोतोद्वारं, जलनिर्गमः; f. mark प्लावननिदर्शकरेखा.

Floor, *n.* तलं, गृहभूमिः, गृहमूलम्, कोष्ठः, फलकः *vt.* निपत् c.

Flora, *n.* वसंतिका, उद्यानदेवता; वनस्पतिकोशः.

Floral, *a.* पौष्प, कौसुम.

Florescence, *n.* पुष्पोद्गमः; पुष्पचयः.

Florid, *a.* उज्ज्वल, अलंकारप्रधान, पुष्पित.

Florist, *n.* मालाकारः, पुष्पविद्याज्ञः.

Flotilla, *n.* क्षुद्रनौकासमूहः.
Flounce, *vi.* अंगानि विक्षिप् 6 P. *n.* अंगविक्षेपः.
Flounder, *vi.* विप्लु 1 A, अंगानि इस्ततः क्षिप् 6 P.
Flour, *n.* गोधूमचूर्णं, पिष्टं, सक्तुः.
Flourish, *vi.* समृध्, 5 P, संवृध् 1 A; गर्वितवाक्यं आश्रि; *vt.* पुष्पादिना अलंकृ, भ्रम्c; *n.* शोभा, अलंकारः, दर्पवाक्यं, उद्भ्रमः, वाद्यघोषः; –ing *a.* समृद्ध, वृद्धिशील, सुस्थ.
Flout, *vt.* अवाक्षिप् 6 P, तिरस्कृ 8 U, *n.* अवज्ञा, उपहासः.
Flow, *vi.* स्रु 1 P, क्षर् 1 P, प्रसृप् 1 P; प्रवृत् 1A, *n.* प्रवाहः, निस्यन्दः; वेगः, प्राचुर्यम्.
Flower, *n.* पुष्पं, कुसुमं, प्रसूनं, अलंकारः; उत्कृष्टांशः; f. of life यौवनं; f. gathering पुष्पचयः; f. bud पुष्पकलिका; f. show पुष्पप्रदर्शनी; f. stalk पुष्पवृंतं, मंजरी; f. garden पुष्पोद्यानं.
Flower, *vi.* पुष्प् 4 P. फुल्ल् 1 P, विकस् 1 P; *vt.* पुष्पादिना अलंकृ; –ing *a.* प्रफुल्ल, कुसुमित, पुष्पित; –y *a.* पुष्पित, अलंकारपूर्ण, व्यंजनामय.
Fluctuant, *a.* लोलमान, विचल.
Fluctuate, *vi.* विलुठ् 1 A, विचल् 1P, –ing *a.* दोलायमान, चल, तरलायित; –ion *n.* विचलनं, आंदोलनं, परिवर्तनं, संदेहः. [वाक्चापल्यं.
Fluency, *n.* वाग्मिता, वाक्शीघ्रता,
Fluent, *a.* अस्खलितवाच्, अनर्गल.
Fluid, *a.* तरल, द्रव; *n.* द्रवः, रसः; –ity *a.* तरलत्वं, द्रवत्वं, विलीनता.
Flush, *vt.* अरुणीकृ, 8 U, रंज् c, हृष्. c; *n.* कपोलरागः, प्राचुर्यम् *a.* तेजस्विन्, समृद्ध. [व्यग्रता.
Fluster, *n.* रक्तिमा, चित्तविभ्रमः.
Flute, *n.* वेणुः, मुरली.
Flutter, *vi.* आस्फल् 10 U, चल्, c, स्फुर् 6 P. *n.* स्फुरणं, संभ्रमः; व्यस्तता,
Flux, *n.* प्रवाहः, संगमः, क्षरणं, परिवर्तनं, द्रवीभावः; –ible *a,* द्राव्य, गलनीय.
Fly, *vi.* डी 4 A, उत्तप् 1 P, त्वरितं गम् 1 P; अपक्रम् 1 P, *vi.* वृज् 7 U, परिहृ 1 P; to f. at सहसा आक्रम् 1 A; to f. in the face of अधिक्षिप् 6 P; to f. into a passion क्रुध् 4 P.
Fly, *n.* मक्षिका, मशकः, नीला; –leaf *n.* मलपृष्ठम्; –wheel *n.* महत् चक्रं; –ing *n.* डयनं, उत्पतनं; *a.* डयमान, नभोगति; to come off with flying colours जी 4 P; सदर्पम् आगम्; 1 P; f. visit द्रुताभिगमनम्.
Foal, *n.* अश्वशावकः.
Foam, *n.* फेनः, मण्ड., उत्सेकः –y *a.* फेनल, फेनवत्.
Focal, *a.* आधिश्रयणिक.
Focus, *n.* केंद्रं, नाभिः, अधिश्रयणं; *vt.* एकत्रीकृ.
Fodder, *n.* घासः, तृणं, पशुभोजनं.
Foe, *n.* शत्रुः, प्रतिपक्षः. अरिः, अहितः
Foetus, *n.* गर्भः, भ्रूणः.
Fog, *n.* धूमिका, कुज्झटिका, कुहा, संदेहः; –gy *a.* धूमल, मेघाच्छन्न,

संदेहात्मक.

Foible, *n.* छिद्रं, दोषः, दुर्बलता.

Foil, *vt.* प्रतिहन् 2 P, विफलीकृ, पराणी; *n.* भंगः, प्रतिहतिः; निष्फलता, धातुपत्रं; प्रभावर्धकम्.

Foiled, *a.* हताश, पराभूत, भग्नोद्यम, तिरस्कृत. [क्लृप् 10 U,

Foist, *vt.* छलेन निविश् c, मिथ्या-

Fold, *n.* व्रजः, गोष्ठं, पुटः, व्यावर्तनं. *vt.* व्यावृत् 10 P, संपीड् 10 P, संवृ 5 P,–ed *p. p.* पुटित, गुणित, वेष्टित, with f. hands कृतांजलिः;–ing *n.* पुटीकरणं, व्यावर्तनं.

Foliage, *n.* पत्रं, पर्णं, पल्लवः, पत्रगुच्छः

Folio, *n.* बृहत्पत्रं, पत्रांकः.

Folk, *n.* लोकः, जनः, जनता; f. lore लौकिकसारस्वतम्; f. tale ऐतीह्यं

Follow, *vt.* अनुगम् 1 P, अनुया 2 P, अनुकृ 8 U. अनुष्ठा, 1 P. आश्रि 1 U; as follows वक्ष्यमाण; –er *n.* अनुगामी, अनुगः, भक्तः, परिजनः, उपजीवी, सहचरः; –ing *a.* अनुग, अनुपथ; *n.* अनुगमनं, अनुचरवर्गः.

Folly, *n.* मौर्ख्यं, बुद्धिहीनता, अज्ञानं, अपराधः, दुष्कृत्यं.

Foment, *vt.* स्विद् c, उत्तिज् 10 U, उपजप् 1 P; –ation *n.* स्वेदनं, सेकः, उद्दीपनं.

Fond, *a.* अनुरक्त,आसक्त, तत्पर, प्रिय; –le *vt.* परिष्वज् 1 P, अनुरागं कृ, लल 10 P;–ling *n.* लालनंः, प्रेमपात्रं, –ly *adv.* प्रीतिपूर्वकं, वात्सल्येन, मूढवत्; –ness *n.* प्रीतिः, अनुरागः, वात्सल्यं, अभिरुचिः.

Food, *n.* अन्नं, आहारः, खाद्यद्रव्यं.

Fool, *n.* मूर्खः, अज्ञः, जडः, विदूषकः, भण्डः; to make a f. of हास्यास्पदं कृ; to play the f. मूढवत् आचर्; a f.'s paradise अज्ञानामोदः;–ery *n.* मूर्खता, बालिश्यम्; –hardy *a.* अविचारिन्, साहसिन्; –hardiness *n.* अतिसाहसिकत्वं, प्रमत्तता; –ish *a.* मूर्ख, मूढ, अल्पधी, बुद्धिहीन, बालिश; –ishly *adv.* मूर्खवत्, अज्ञानात्; –ishness *n.* मौर्ख्यं, मूढता, अज्ञानं, बालिशता.

Foot, *n.* पादः, पदं, चरणः; तलं; मनुष्यपादपरिमाणं; –ball पादकंदुकः; –board पादपीठं –man पदातिः print पदचिह्नं; f. –path पादरथ्या; note पादटिपनी; –passenger पादचारी, पथिकः; –soldier पदातिः; –step पदक्षेपः; –stool पादपीठं; walk on f. पद्भ्यां व्रज्; to set on f. प्रवृत् c, उपक्रम् 1 A; –ing *n.* भित्तिः, पदविक्षेपस्थानम्; on the same f. समानावस्थापन्न.

Fop, *n.* रूपगर्वितः, सुवेशनंमन्यः, छेकः. –pery *n.* सुवेशमानिता, मूर्खता; –pish *a.* वेशाभिमानिन्.

For, *conj.* यतः, येन, इतिहेतोः, *prep.* प्रति with abl; स्थाने, उद्दिश्य with acc. अर्थं कारणात्, कृते, यावत्, पर्यंतम्, प्रायेण; f. all that तत्रापि; f. ever चिरं; as f. me मामपेक्ष्य, मत्कृते; f. life यावज्जीवनं; but f. विना.

Forage, *n.* खाद्यद्रव्यं, खाद्यद्रव्यान्वेषणं.

Foray, *n.* उपद्रवः; विप्लवः.

Forbear, *vi. vt.* निवृत् 1 A, विलंब्, 1 A, सह् 1 A, परिवृज् 10 U; -ance *n.* निवृत्तिः, विरामः, त्यागः, क्षान्तिः, सहिष्णुता, संयमः; -ing *a.* क्षमिन्, संयमिन्.

Forbid, *vt.* प्रतिषिध् 1 P, प्रत्याख्या 2 P, वृ c, Heaven f. शांतं, इत्थं न भूयात्; -dance *n.* निषेधः, वारणं, निरोधः; -en *pp.* निषिद्ध, निवारित; f. en degrees सापिण्ड्यसीमा.

Force, *n.* बलं, सामर्थ्यं, वीर्यं, तेजः, साहसं, वेगः, प्रभावः, सिद्धिः; सैन्यम्. centrifugal f. केंद्रविमुखबलं; centripetal f. केंद्रानुसारिबलं; by f. बलात्, बलपूर्वकं; in f. प्रचलित; to come into f. प्रचलित-भू; moral f. नैतिकबलं; physical f. प्राकृतिकबलं; resolution of f. s बलविश्लेषणम्; to bring into f. प्रवृत् c. *vt.* बलेन प्रवृत् c, प्रेर् 10 P, घुष् 10U; -ful *a.* बलवत्, प्रबल; -ible *a.* प्रबल, समर्थ, प्रभविष्णु, साहसिक, ओजस्विन्; -ibly *adv.* बलात्कारेण, प्रसह्य, निर्बंधेन.

Ford, *n.* तरणस्थानं, घट्टः, *vt.* पद्भ्यां तॄ 1 P; -able *a.* सुतर.

Fore, *a.* पूर्व, अग्रगामिन्; *adv.* पूर्वं, अग्रे, प्राक्; -arm *n.* प्रकोष्ठः, अग्रबाहुः; *vt.* युद्धार्थं पूर्वं सज्जीकृ;-bode *vt.* अनिष्टघटनां पूर्वं सूच् 10 U, पूर्वचिह्नं दा 3 U; -boding *n.* पूर्वसूचना, अनिष्टप्रदर्शनम्; -cast *vt. vi.* पूर्वचिंत् 10 U, अग्रकल्पनां कृ *n.* अग्रनिरूपणं, दीर्घदृष्टिः; -closure *n.* प्रतिबंधः, प्रतिषेधः;-determine *vt.* अग्रे निश्चि 5 U; -doom *vt.* पूर्वं निर्दिश् 6 P; -fathers (pl) पूर्वपुरुषाः, पूर्वजाः, पितरः; -finger *n.* तर्जनी; -foot *n.* संमुखीनपादः; पूर्वपादः; -go *vt.* त्यज् 1 P, उत्सृज् 6 P, हा 3 P; -gone *a.* त्यक्त; पूर्वनिर्दिष्ट; a f. conclusion पूर्वनिर्णीतसिद्धांतः; -ground *n.* पूर्वभागः, दृश्यमुखं; -head *n.* ललाटं, भालं, निटलं.

Foreign, *adj.* बाह्य, अन्य, विदेशीय, -er *n.* वैदेशिकः, भिन्नदेशीयः.

Fore-knowledge, *n.* पूर्वज्ञानं, प्रवेक्षणं, पूर्वदृष्टिः.

Fore-lock, *n.* ललाटकेशः to take time by the f. सुयोगं साध् 4 P.

Fore-man, *n.* परिदर्शकः, अधिष्ठाता.

Fore-most, *a.* अग्र, प्रमुख, प्रधान, श्रेष्ठ.

Fore-noon, *n.* पूर्वाह्णः, प्राह्णः.

Forensic, *a.* व्यावहारिक, न्यायविषयक; f. eloquence सदसि वाक्पटुता.

Fore-ordain, *vt.* पूर्वं निरूप् 10 U, पूर्वं निर्दिश् 6 P.

Fore-part, *n.* अग्रभागः, प्रथमांशः.

Fore-run, *vi.* अग्रे सृ 1 P, पुरोगम् 1 P. -er *n.* अग्रेसरः, अग्रदूतः, निमित्तं.

Fore-see, *vt.* प्रवेक्ष् 1 A; -ing *a.* दूरदर्शिन्, अंतरज्ञ; *pp.* प्रवेक्षित, संदृष्ट.

Fore- shadow, *vt.* पूर्वाभासं दा.

Fore-shower, *n.* वेलाभूमिः.

Fore-sight, *n.* दूरदृष्टिः, विमृश्यकारिता.

Forest, *n.* अरण्यं, वनं, कांतारं.
Forestry, *n.* वनरक्षणविद्या.
Fore-stall, *vt.* पूर्वग्रह् 9 P, वंच् c.
Fore-taste, *n.* पूर्वास्वादनं, पूर्वानुभवः.
Fore-tell, *vt.* अग्रे वद्, 1 P. अनागतं ज्ञाc;–er भविष्यद्वादी, दैवज्ञः, प्रदर्शकः. [परिणामदृष्टिः.
Fore-thought, *n.* पूर्वचिंता, प्रवेक्षणं,
Forever, *adv.* नित्यं, शाश्वतं.
Fore-word, *n.* मुखबंधः, प्रस्तावना.
Forfeit, *vt.* दंड् Pass. स्वस्वत्वात् भ्रंश् 4 P, *n.* दंडः, हारितं; –able *a.* दंड्य, हेय;–ure *n.* दण्डदानं, स्वत्वहानिः, अधिकारभ्रंशः.
Forge, *n.* अग्निकुंडं, उद्ध्मानं; *vt.* घट् c, निर्मा 2 P; कपटेन क्लृप् 10 P; कूटलेखं कृ 8 U;–ed *p. p.* कृत्रिम; A f. ed document कूटलेखः, –er *n.* कूटकारः, कपटिकः;–ry *n.* कूटकरणं, कूटता, कपटलेखः.
Forget, *vt.* विस्मृ 1 P;–ful *a.* विस्मरणशील, नष्टस्मृति, अनवहित;–fulness *n.* विस्मृतिः, स्मृतिनाशः, अनवधानं.
Forgive, *vt.* क्षम् 1 A, मुष् 4 P; अवसृज् 6 P; –ness *n.* क्षमा, शांतिः, मार्जना, दया; –ing *a.* क्षमाशील, दयालु. [द्विधाभिन्न, द्व्यग्र.
Fork, *n.* कंटकः, शूलः; –ed, –y *a.*
Forlorn, *a.* अगतिक, निःशरण, अनाथ, एकाकिन्.
Form, *n.* आकारः, रूपं, मूर्तिः; प्रकारः, नियमः; व्यवस्था, क्रमः; संस्कारः; विन्यासः; श्रेणिः, गणः; औचित्यं. In due f. यथाविधि *vt.* कृ, विधा3P, घट् 10 P; –al *a.* वैधिक, बाह्य, व्यावहारिक, औपचारिक; यथार्थ, वास्तव; अंगभूत; –ally *adv.* यथारीति, सोपचारं; –alist *n.* बाह्योपचारी, बाह्यधर्मनिष्ठः; –ality *n.* औपचारिकत्वं, बाह्योपचारः, अत्याचारसेवनं; –ation *n.* निर्मितिः; रचना; विधानं; उद्भवः; अंगविन्यासः. –ative *a.* रचनाकारिन्, सृष्टिक्षम; –ed P. P. निर्मित, घटित, विहित; –er पूर्व, प्राक्तन, आद्य; –erly *adv.* पूर्वं, प्राक्, अग्रे, पुरस्तात्; –less *a.* अमूर्ति, निराकार,
Formidable, *a.* भयंकर, भयावह, भीषण, दारुण;–ness *n.* भयानकत्वं, भीषणता, दारुण्यं; *adv.* भैरवं, दारुणं, घोरभावेन.
Formula (–e) *n.* विधिः, पद्धतिः, सूत्रं, व्यवस्था. [परिणम् 1 c.
Formulate, *vt.* स्पष्टाक्षरे or चिन्हांके
Fornication, *n.* व्यभिचारः, लंपटता.
Forsake, *vt.* त्यज् 1 P, हा P, परिहृ 1 P; –en *p.p.* परित्यक्त, उत्सृष्ट;–ing *n.* परित्यागः, विसर्जनं, विरहः.
Forsooth, *adv.* नूनं, खलु, किल, सत्यमेव, अवश्यं.
Forswear, *vi.* सशपथं त्यज् 1P, मिथ्या दिव्यं कृ 8 U.
Fort, *n.* दुर्गं, कोटः, गुल्मः.
Forte, *n.* श्रेष्ठगुणः, सुविज्ञातविषयः, इष्टांशः.
Forth, *adv.* अग्रे, प्रकाशं, बहिः, पुरतः; –coming *a.* आगामिन्, आसन्न;

—with *adv*. अचिरेण, सपदि, तत्क्षणात्, शीघ्रं.
Fortieth, *a*. चत्वारिंश, चत्वारिंशत्तम.
Fortification, *n*. दृढीकरणं; दुर्गं; गुप्तिः; परिकूटं.
Fortify, *vt*. परिखया परिवेष्ट् 10 P, दुर्गं कृ, दृढीकृ.
Fortitude, *n*. धैर्यं; स्थिरता; वीर्यं, साहसं, निर्भयता; सहिष्णुता.
Fortnight, *n*. पक्षः, मासार्धं.
Fortress, *n*. See Fort above
Fortuitous, *a*. दैवघटित, आकस्मिक.
Fortuity, *n*. दैवयोगः, अदृष्टं.
Fortunate, *a*. भाग्यवत्, धन्य, मंगल, सुभग; -ly *adv*. सौभाग्येन, दैवयोगात्, दिष्ट्या; -ness *n*. धन्यता, सौभाग्यं.
Fortune, *n*. दैवं, भाग्यं, नियतिः, लक्ष्मीः, सौभाग्यं, कुशलं, पुण्योदयः; Dawn of good f. भाग्योदयः; A man of f. धनवान्; f. book शकुनवंती; f. teller दैवज्ञः.
Forty, *n*. चत्वारिंशत्.
Forward, *adv*. अग्रं, पुरः, अभिमुखं, संमुखं; *a*. अग्रगामिन्, प्रस्तुत, व्यग्र, उद्यत, सीमातिक्रान्त; F. policy— आतिक्रामिकतंत्रं; F. sale अग्रिमविक्रयः; From this day f. अद्यप्रभृति; *vt*. पुरस्कृ, प्रयुज् c, प्रवृत् c; -ness *n*. प्रत्युत्पन्नता, उत्साहः; व्यग्रता, निर्लज्जता.
Fossil, *a*. शिलाजात, उत्खात; *n*. शिलोद्भवं, प्रस्तरः -ist *n*. चैतन्यावशिष्टधातुविद्याज्ञः.
Foster, *vt*. पुष् 1 P, 9 P, प्रतिपाल् 10 P, भृ 1 P; -brother *n*. धात्रीपुत्रः; -child *n*. पोष्यपुत्रः, परिष्कंदः; -mother *n*. धात्री, अंकपाली.
Foul, *a*. मलीन, कश्मल, पंकिल; गर्ह्य, अवाच्य; कूट, जटिल; -play कपटक्रीडा, दुरितं; -mouthed दुर्मुख; To fall f. of विवद् 1 P; F. weather दुर्दिनं; F. means कपटप्रबंधः; *vt*. दुष् c, समलीकृ; -ly *adv*. मलिनं, गर्हितं, घोरं; -ness *n*. मालिन्यं, कलुषत्वं, अशुचित्वं; गर्ह्यता.
Found, *p. p*. अधिगत, प्रपन्न, आसादित. *vt*. स्था c, निर्मा 3 A; रुह् c. Founded in fact समूलक; -er *n*. संस्थापकः; -ation *n*. मूलं, प्रतिष्ठा, वास्तुः; -stone भित्तिप्रस्तरः; lay the f. of स्था c, इष्टकान्यासं कृ.
Foundling, *n*. उत्सृष्टबालः, अज्ञातपितृकः.
Fount,-ain, *n*. निर्झरः, उत्सः, प्रस्रवणं, मूलं, प्रभवः
Four, *a*. चतुर्, चतुष्टय. To be on all fours संपूर्णत्वेन संवद् 1 P; f. cornered, *a*. चतुष्कोण, चतुरस्र; -fold *a*. चतुर्विध, चतुरंग; -footed, *a*. चतुष्पाद, चतुष्पद; -handed, *a*. चतुर्भुज; score, *a*. अशीतिः; -teen, *a*. चतुर्दशन्, -th *a*. चतुर्थ, तुर्य, तुरीय.
Fowl, *n*. पक्षी, खगः, कुक्कुटः, ताम्रचूडः; -er *n*. व्याधः, लुब्धकः, शाकुनिकः.
Fox, *n*. शृगालः, गोमायुः, धूर्तः.
Fracas, *n*. कलहः, कल्लोलः.
Fraction, *n*. भग्नांशः, अपूर्णांकः; -al *a*. अपूर्ण, अंशमात्र.

Fractious, *a.* कलहकारिन्, प्रतीप.

Fracture, *n.* भंगः, खंडनं, विदारणं; compound f. सक्षतास्थिभङ्गः; simple f. अस्थिभंगः.

Fragile, *a.* भंगुर, भिदुर, सुखभेद्य;–ity *n.* भंगप्रवणता, भंगुरता, सुभेद्यता.

Fragment, *n.* खंडः, शकलः, दलं; –ary *a.* खंडात्मक, अपूर्ण, अंशरूप.

Fragrance, *n.* सुगंधः, परिमलः, सौरभ्यं.

Fragrant, *a.* सुरभि, सुगंध, तिक्त.

Frail, *a.* भंगुर, नश्वर सद्यःपातिन्;–ty *n.* भंगुरता, नश्वरत्वं, दौर्बल्यं, दोषः.

Frame, *vt.* विरच् 10 P; निबंध् 9 P; निर्मा 2P, *n.* घटना, आकारः; मूर्तिः, मंचः; चित्रकोशः; स्थितिः, प्रवृत्तिः, व्यूहः;f. of mind मनोभावः;–work व्यापारः, रचना; –er *n.* निर्माता, रचयिता.

Franchise, *n.* पौरजनाधिकारः.

Frangible, *a.* भंगुर, नश्वर, भिदुर.

Frank, *a.* अकपट, सरल, दक्षिण, उदार;– ly *adv.* निर्व्याजं, सरलं, दाक्षिण्येन: –ness, *n.* सरलता, निष्कपटत्वं, दाक्षिण्यं.

Frantic, *a.* उन्मत, व्यस्तचित्त, प्रमद; –ally *adv.* उन्मत्तवत्, ससंरभं; –ness *n.* उन्मादः, चित्तव्यस्तता, वातुलता. [संनिभ.

Fraternal, *a.* भ्रात्रीय, भ्रातृक, भ्रातृ-

Fraternity, *n.* भ्रातृत्वं, समाजः.

Fraternize, *vt.* भ्रातृवत् संमिल् 6 P.

Fratricide, *n.* भ्रातृहत्या; भ्रातृहंता.

Fraud, *n.* कपटः, प्रतारणा, माया, अतिसंधानं, छद्म; Pious f. धर्मव्यपदेशः, –ulence, *n.* कापट्यं, शाठ्य प्रयोगः; –ulent *a.* कापटिक, शठ, वंचक, प्रतारक; –ulently *adv.* छलेन, प्रतारणापूर्वकं, धूर्तवत्.

Fraught, *a.* भाराक्रान्त; आकीर्ण.

Fray, *n.* कलिः, कलहः युद्धं, विरोधः.

Freak, *n.* छंदः, स्वैरिता, चापल्यं, विलासः; *vt.* चित्रीकृ 8 U; –ish *a.* चपल, स्वैरिन्; –ishness *n.* चापल्यं, लौल्यं, विलासिता.

Freckle, *n.* जटुलः, तिलकः, चिह्नं. *vt.* चिह्नान्वितं कृ 8 U.

Free, *a.* मुक्त, स्वाधीन, निरंकुश; निर्विघ्न, अविहत; मुक्तहस्त; अमर्याद; सर्वसामान्य; वर्जित. Free of charge विनाव्ययेन. A f. school दातव्यविद्यालयं; f. gift स्वेच्छापूर्वकं दानं; f. will यदृच्छा; f. booter दस्युः; F. born कुलीनज; f lance, F. thinker नास्तिकः; F. trade अनिरुद्धवाणिज्यं; Free love स्वैरसंगमः; *vt.* मुच् 6 P; विसृज् 6 P; निस्तॄ C, निर्विघ्नी कृ; –d *a.* मुक्त, विमोचित, वर्जित; –dom *n.* मुक्तिः, निर्यंत्रणं, स्वाधीनता, स्वैरता, अविनयः; –ly *adv.* निर्विघ्नं; प्रकामं; मूल्यंविना; –ness *n.* निर्यंत्रणं, उच्छृंखलत्वं; निष्कपटता; दानशीलता; –spoken *a.* अयतवाच्.

Freeze, *vi.* घनीभू 1 P, संहन् Pass, श्यै 1 P, *vt.* घनीकृ, संहन् 2P, श्यैC.

Freight, *n.* नौभारः, नाविकं, आतरः [आवेशः.

Frenzy, *n.* उन्मत्तता, चित्तविभ्रमः,

Frequency, *n.* पौनःपुन्यं, भूयस्त्वं.

Frequent, *a.* नित्य, अभीक्ष्ण, पुनःपुनर्वर्तमान; *vt.* सेव् 1 A, सततं भज् 1 U, जुष् 6 A; -ative *a.* पौनःपुन्यवाचक; -ly *adv.* बहुशः, भूयोभूयः, मुहुर्मुहुः, प्रायेण.

Fresco, *n.* मंडोदकचित्रं.

Fresh, *a.* नव, सतेज, प्रबल, अम्लान, अलवण; -en *vt.* नवीकृ, सरसीकृ; *vi.* ईषत्तीव्रीभू 1 P; -ly *adv.* सद्यः, अभिनवं, शीतलं;-man *n.* नवछात्रः, आरंभकः; -ness *n.* नवता, अभिनवत्वं; तेजः, अम्लानता.

Fret, *n.* व्यत्यस्तरेखारूपं तक्षणकर्म; *vt.* परितप् 10 U, क्षुभ् 10 U, घृष् 1 P; *vi.* व्यथ् Pass, उद्विज् 6 A, संज्वर् 1 P. *a.* शीघ्रकोपिन्, वक्रभाव, दुर्मनस्; -fully *adv.* वक्रभावेन, समनस्तापं; -fulness, *n.* मनस्तापः, चित्तक्षोभः, प्रतपिता, दुर्मनायितं.

Friar, *n.* योगी, तपस्वी, वैरागी.

Friction, *n.* घर्षणं, आघट्टनं, मतभेदः.

Friday, *n.* भृगुवारः, शुक्रवारः.

Fried, *p. p.* भृष्ट, भर्ज्जित; F. grain लाजा.

Friend, *n.* मित्रं, सुहृद्, बंधुः, वयस्यः; *vt.* उपकृ, अनुग्रह् 9 P; to make friends with मित्रभावेन मिल् 6 P; -liness *n.* मित्रत्वं, सौहृद्यं, मित्रभावः, आनुकूल्यं; -ly *a.* हित,; स्निग्ध, बंधूचित, सहृदय; -ship *n.* मैत्र्यं, सौहार्दं, सख्यं, सहायता.

Frieze, *n.* स्थूलपट्टं, वराशिः.

Frigate, *n.* महायुद्धनौका.

Fright, *n.* त्रासः, आतंकः, साध्वसं, दरः; to take f. भी 3 P; *vt.* भी c, संत्रस् c, कंप् c; -en *vt.* भी c, संगम् c, उद्विज् c; -ed *a.* भीत, संत्रस्त, भयातुर, ससाध्वस; -ful *a.* दारुण, घोर, भीषण, रौद्र; -fully *adv.* दारुणं, घोरं, उग्रं; -fulness *n.* भीषणत्वं, भयानकत्वं, उग्रता.

Frigid, *a.* शीतल, शिशिर, हिम; स्नेहशून्य; f. zone हिममंडलं; शीतकटिबंधः; -ity *n.* शीतं, हिमं, औदासीन्यं; जडता; -ly *adv.* शिशिरं; स्नेहं विना; जडवत्. [कोटिः.

Frill, *n.* वस्त्रांचलं, दशाः (plu), वस्त्र-

Fringe, *n.* अंचलः, तरी,दशाः, वस्तिः.

Frippery, *n.* जीर्णवस्त्रं, वस्त्रखंडाः *a.* अव्यवहार्य, तुच्छ.

Frisk, *vi.* क्रीड् 1 U, इतस्ततः प्लु 1 A; -y *a.* चित्तप्रहर्षात् इतस्ततः क्रीडमान, प्रहृष्ट.

Frith, *n.* संकटं, संभेदः.

Fritter, *n.* खंडः, शकलं, *vt.* खंड् 10 U, खंडशः क्षिप्c. [कता.

Frivolity, *n.* लघुता, चापलं, निरर्थ-

Frivolous, *a.* लघु, चपल, तुच्छ, निरर्थक; -ly *adv.* लघु, निरर्थकं.

Friz, Frizzle, *vt.* कुंच् 1 P, व्यावृत् c.

Fro, *adv.* (to and fro) इतस्ततः, इतश्चेतस्.

Frock, *n.* उत्तरीयं, शाटकः.

Frog, *n.* भेकः, मंडूकः, दर्दुरः, वर्षाभूः.

Frolic, *n.* क्रीडा, विहारः, कौतुकं, लीला; *vi.* प्रक्रीड् 1 U, विलस् 1 P, लल् 1 P; -some *a.* विलासिन्, के-

लिक, उल्लासित.

From, *prep*. सकाशात्, मध्यात्; प्रभृति, आरभ्य; F. head to foot– आपादमस्तकं; F. above उपरिष्टात्; F. below– अधस्तात्; F. behind पृष्ठतः; F. afar दूरतः; F. hence अतः; F. time to time समये समये.

Front, *n*. मुखं, शिरः, ललाटं, अग्रं. A bold f. साहसिकता; to come to the f. संमुखवर्तीभू; In f. of संमुखं, पुरः; *vt. vi*. संमुखीभू 1 P; संमुखे वृत् 1 A; –age *n*. अग्रभागः; –al, *a*. लालाटिक; –ier *n*. सीमांतप्रदेशः, सीमा, सामंतः, उपांतः.

Frontispiece, *n*. मुखदृश्यं.

Frost, *n*. हिमं, तुषारः, नीहारः, कुज्झटिका; –y, *a*. तुषारमय, हिम, तुषारधवल.

Froth, *n*. फेनः, मंडः; *vi*. उत्सिच् pass. –ness *n*. फेनिलत्वं, निःसारता; –y, *a*. फेनिल, शून्य, निःसार.

Froward, *a*. प्रतीप, अवश, अदम्य, प्रतिकूल; –ness *n*. प्रतीपता, अबाध्यता, अदम्यता.

Frown, *vi*. भ्रूभंगं कृ, भ्रुवौ संकुच् 1 P, *n*. भ्रूभंगः, भ्रूक्षेपः, कटाक्षः; –ing *a*. नतभ्रू, सभ्रूभंग, सकटाक्ष; –ingly *adv*. सकटाक्षं, भ्रूक्षेपेण. [जडीभूत.

Frozen, *a*. हिमसंहत, अवशीन,

Fructiferous, *a*. फलद, फलदायिन्.

Fructification, *n*. फलोत्पादनं, सफलीकरणं.

Fructify, *vt*. सफलीकृ, स्फीतीकृ.

Fructuous, *a*. फलवत्, फलद.

Frugal, *a*. मितव्ययिन्, कृपण; –ity *n*. मितव्ययिता, परिमितत्वं, स्वल्पव्ययः, कृपणत्वं; –ly *adv*. स्वल्पव्ययेन, सकार्पण्यं.

Fruit, *n*. फलं, प्रसवः, उत्पत्तिः, कार्यं; To reap the f. फलं लभ् 1 A; -age *n*. फलागमः, फलभारः, -bearer *n*. फलग्राहिन्, फलद; –bearing, *a*. फलप्रसू, फलशालिन्; –ful *a*. फलप्रसू, फलवत्; –less *a*. निष्फल, मोघ, निरर्थक, वंध्य; –lessness *n*. वैफल्यं, मोघता, वैयर्थ्यं.

Fruition, *n*. परिभोगः, आस्वादनं, भुक्तिः; चरितार्थता.

Frustrate, *vt*. विफलीकृ, प्रतिहन् 2 P. तिरोभूC; *a*. निष्फल, मोघ, व्यर्थ; –ed *p. p*. खंडित, व्याहत, वृथाभूत. [विफलीकरणं.

Frustration, *n*. खंडनं, व्याघातः,

Fry, *vt*. भ्रस्ज् 6 P, भृज् 1 A; *vi*. भृज् pass; पच् pass. –ing *n*. भर्जनं, अंबरीषे पाकः; –ing pan *n*. अंबरीषं, भर्जनपात्रं.

Fry, *n*. मत्स्यसंघातः, पोताधानं.

Fudge, *n*. अनर्थकं, असंबद्धं.

Fuel, *n*. इंधनं, दाह्यकाष्ठं, एधः; to add f. to the fire उत्तिज् C.

Fugitive, *n*. पलायी, युद्धपराङ्मुखः; *a*. चपल, अस्थिर; –ness *n*. चांचल्यं, चापल्यं, तरलता, अस्थैर्यं.

Fulcrum, *n*. उपस्तंभः, आलम्बः, कीलकः.

Fulfil, *vt*. संभूC, साध् 10 U, निर्वहC;

–ed *p. p.* संपूर्ण, साधित, निवृत्त, निष्पन्न; –er *n.* पूरकः, साधकः, संपादकः; –ment *n.* पूरणं, संसिद्धिः, निष्पत्तिः.

Full, *a.* पूर्ण, पूरित; आढ्य, व्याप्त; निखिल; सिद्ध, परिणत; *n.* पूर्णता, पूर्त्तिः; To the f. सर्वतः; The f. moon पौर्णमासी; In f. पूर्णत्वेन; A f. stop पूर्णच्छेदः; –grown प्रवृद्ध; –blown प्रफुल्ल; –fed हृष्टपुष्ट;–ly *adv.* अशेषेण, सम्यक्, संपूर्ण.

Fulminate, *vi.* स्फूर्ज् 1 P. स्तन् 1 P; –ion *n.* स्फूर्जनं, भयप्रदर्शनं, अभिसंपातः, --ness *n.* परिपूर्णता, प्राचुर्यं; स्फीतिः.

Fulsome, *a.* विरक्तिकर, कुत्सित, अश्लील; –ness *n.* वैरस्यं, गर्ह्यता, अश्लीलता.

Fumble, *vt. vi.* परामृश् 6 P, समालभ् 1 A; –er *n.* अदक्षप्रकारेण परिमर्शकारी; –ing *n.* अदक्षतया कार्यसंपादनं.

Fume, *n.* धूमः, बाष्पः, धूमोद्गतिः, क्रोधः, *vi.* क्रुध् 4 P, कुप् 4 P; *vt.* धूप् 1 P.

Fumiferons, *a.* धूमोत्पादक.

Fumigate, *vt.* धूप् 1 P; *vi.* बाष्पं उद्गृ 6 P; –ion *n.* धूमप्रदानं, अनुवासनं, –y *a.* धूममय, धूमल.

Fun, *n.* परिहासः, कौतुकं, नर्म, उल्लसता, मुदा; –ny *a.* हासकर, रसिक, अपरूप.

Function, *n.* करणं, व्यापारः, निर्वाहः, पदं, धर्मः, शक्तिः; –ary *n.* नियोगी, अधिकारी, कर्मकरः, कर्मचारी.

Fund, *n.* संचयः, संभारः, संस्थानं, कोषः; पूर्णता; मूलधनं; *vt.* संचि 5 U.

Fundamental, *a.* प्रधान, मौलिक, सारभूत;–ly *adv.* मूलतः, तत्वतः.

Funeral, *n.* अंत्येष्टिः, और्ध्वदेहिकं. *a.* और्ध्वदेहिक; f. pile चिता;–rites श्राद्धं, कटोदकं; –fire चिताग्निः.

Funereal, *a.* शोकावह; शोकसूचक.

Fungus, *n.* शिलींध्रं, छत्रकः.

Fungous, *a.* छत्रकसदृश, अल्पकालस्थायिन्.

Funnel, *n.* धूममार्गः, नाली.

Fur, *n.* लोम, रोम, लोमशचर्म.

Furbish, *vt.* तिज् 10 U, मृज् 2 P.

Furious, *a.* उन्मत्त, मदोत्कट, उग्र, संरब्ध, रोषण –ly *adv.* उग्रं, उन्मत्तवत्, संरम्भेण; –ness *n.* उन्मत्तता, उग्रता, प्रचंडता, संरम्भः.

Furioso, *n.* अग्निशर्मा; *a.* प्रचंडभावविशिष्ट.

Furnace, *n.* अग्निकुंडं, उष्मानं, [अंदिका, अश्मन्तं.

Furnish, *vt.* उपकरणानि उपक्लृप् 10 U, उपस्थाc, संभृ 1 P, संनह् 4 P, सज्ज्1 P, –ed *p. p.* युक्त, सज्जित.

Furniture, *n.* उपकरणं, परिच्छदः, सज्जा, उपस्करः.

Furrow, *n.* सीता, हलरेखा, शुषिरं; –ed *p. p.* रेखान्वित, वलीबहुल.

Further, *a.* दूरतर, दवीयस्, अपर; *adv.* अग्रे, पुरतः, F. off दूरतरं; F. & f. उत्तरोत्तरं.

Further, *vt.* प्रवृध् 10 U, उपकृ 8 U, त्वर् 10 U; –ance *n.* उपकारः; सं-

वर्धना, साहाय्यं, प्रवर्तनं; In f. of उन्नतिहेतोः, साहाय्यार्थं,

Further-more, *adv.* अपरंच, अधिकंतु, अन्यच्च.

Furthest, Furthermost, *a.* दूरतम, दविष्ठ, सुदूर; *adv.* दूरतमं, दविष्ठं.

Furtive, *a.* छलापहृत, मूषित.

Fury, *n.* उन्मादः, मदोदग्रता, संरम्भः, संकोपः, महावेगः, आपातः; चंडी.

Fuse, *vt.* विली c, विद्रु c, गल् c; *vi.* विली 4 A, द्रु 1 P, गल् 1 P; -ed P. P. विद्रुत, विलीन, गलित, तप्त; -ibility *n.* विद्राव्यता, द्रवत्वं; -ible *a.* द्राव्य, द्रवणीय, क्षरणीय; -ion *n.* द्रावः, विलयः, प्रतिवापः, विलीनता.

Fuss, *n.* संभ्रमः, व्यग्रता, तुमुलं, व्यस्तता; -y *a.* संभ्रमशील.

Fusty, *a.* दुर्गंध, पूतिगंध, पूत, पर्युषित.

Futile, *a.* विफल, अव्यवहार्य, अकिंचित्कर, मोघ; -ity *n.* विफलता, असारता, लाघवं.

Future, *a.* भाविन्, भविष्यत्, अनागत, पारत्रिक; -ity *n.* भविष्यत्कालः, आयतिः, उदर्कः.

G

Gabble, *vi.* जल्प् 1 P, प्रलप् 1 P, *n.* जल्पना, प्रलापः, चीत्कारः; -er जल्पकः, अनर्थशब्दकारी.

Gadfly, *n.* दंशः, -कः, गोमक्षिका, पांशुरः.

Gag, *vt.* मुखं बंध् 9 P. रुध् 7 P; *n.* मुखबंधनी; मुखरोधनं.

Gage, *vt.* पण् 1 A, प्रतिज्ञा 9 A; अंगीकृ 8 U (See Gauge) *n.* पणः, बंधकः; आह्वानं; परिमाणं.

Gaggle, *vi.* हंसवत् कूज् 1 P; *n.* हंसनादः, कूजनं.

Gaiety, *n.* उल्लासः, प्रहर्षः, आनंदः,

Gaily, *adv.* सानंदं, प्रमोदेन, शोभनं.

Gain, *n.* लाभः, प्राप्तिः, प्रतिपत्तिः.

Gain, *vt.* लभ् 1 A, आप् 5 U, अधिगम् 1 P, अश् 5 A, निर्जि 1 P; प्रसाध् 10 U, to gain ground बलवत्-भू, वृध् 1 A; to gain time अवसरं प्राप् *vi.* समृध् 5 P, वृध् 1 A, प्रगम् 1 P, अभिभू 1 P, -ed *p.p.* प्राप्त; अर्जित, लब्ध, उपात्त; -er *n.* लाभकारी; -ings (pl.) लाभः; -ful, -some *a.* लाभजनक, अर्थकर.

Gainsay, *vt.* प्रत्याख्या 2 P, प्रतिवद् 1 P; विरुध् 7 P.

Gait, *n.* गतिः, चलनं, चारः.

Gala, *n.* उत्सवः, पर्व, उद्धर्षः; -day उत्सवदिनं.

Galaxy, *n.* मंदाकिनी, स्वर्गंगा; शोभनवस्तुमंडलं.

Gale, *n.* वात्या, प्रकंपनः, झंझावातः.

Gall, *n.* पित्तं; विषं; दुष्टभावः, द्वेषः तीक्ष्णता; G. & wormwood कष्टजनकं वस्तु; -bladder, *n.* पित्तकोषः पित्ताधारः; -stone, *n.* पित्ताशयजा शर्करा. *vt.* चर्म घृष् 1 P; संतप् 10 U, क्लिश् 9 P; *vi.* परितप् Pass; आत्मानं बाध् 1 A.

Gallant, *a.* सुदृश्य, सभ्य, उदारचेतस्; विक्रान्त; साहसिक. *n.* स्त्र्युपासकः;

नागरः; उपपतिः, विटः; --ly *adv.* सवीर्यं, सविक्रमं, रमणवत्; --ry *n.* निर्भीकता, पौरुषं; सभ्यता; स्त्र्युपचारः.
Gallery, *n.* छन्नपथः, अलिंदः, दीर्घासनयुक्तमंचः, निष्कोशीः, चित्रप्रदर्शनप्रकोष्ठः; to play to the g. लोकप्रियतासंपादनार्थं चेष्टां कृ 8 U.
Gallop, *vi.* प्लु 1 A, वल्ग् 1 P; धाव् 1 P; *n.* प्लुतं, विप्लावः, वल्गितं;
Gallows, *n.* वधस्तंभः, उद्बंधनकाष्ठं.
Galore, *n.* प्राचुर्यं.
Galvanise, *vt.* ताडितशक्त्या आकृष्, 1 P, कृत्रिमतया संजीव् C.
Galvanism, *n.* विद्युच्छक्तिः.
Gamble *n.* द्यूतक्रीडा; *vi.* दिव् 4 P; –er *n.* द्यूतकारः, अक्षद्यूः, धूर्तः; –ing *n.* द्यूतक्रीडा, अक्षवती, कैतवं; –ing house द्यूतशाला.
Gambol, *n.* क्रीडा, लीला, नृत्यं.
Game, *n.* क्रीडा, रासः, मृगया, संकल्पः *vi.* दिव् 4 U.
Gamut, *n.* स्वरग्रामः. [वाकः.
Gander, *n.* राजहंसः, चक्रांगः, चक्र-
Gang, *n.* गणः, संघः, संप्रदायः.
Ganges, *n.* गंगा, जाह्नवी, भागीरथी, त्रिपथगा, मंदाकिनी.
Ganglion, *n.* स्नायुग्रंथिः. [मांसं.
Gangrene, *n.* कोथः, विद्रधिः, पूति-
Gangway, *n.* गमनागमनपथः; To sit below the g. सभायां स्वाधीनतां रक्ष् 1 P.
Gaol, jail, *n.* कारा, कारागारं, गुप्तिः, बंदिशाला; –er *n.* काराध्यक्षः a gaol –bird काराभ्यस्तः.
Gap *n.* संधिः, छिद्रं, खंडः.
Gape, *vi.* जृम्भ् 1 A, जम्भ् 1 A, स्फुट् 1 P, प्रतीक्ष् 1A; –ing *n* जृम्भा, मुखव्यादानं, प्रतीक्षा; *a.* व्यादितास्य.
Garb, *n.* वेषः, परिच्छदः, बाह्याकारः; *vt.* परिधा 3 P, प्रसाध् 10 U.
Garbage, *n.* उच्छिष्टं, शेषान्नं.
Garble, *vt.* विकृ 8U, विकलीकृ 8U.
Garden, *n.* उद्यानं, उपवनं, वृक्षवाटिका; a g. party उद्यानभोजनं. A pleasure g. क्रीडावनं. [कारः.
Gardener, *n.* उद्यानपालकः, माला-
Gargle, *vt.* जलं आचम् 1 P, or उपस्पृश् 6 P. *n.* आचाम्यं, कवलः.
Garland, माला, माल्यं, हारः, आवलिः, *vt.* मालया अलंकृ 8 U.
Garlic, *n.* लशुनं, रसोनः, गृंजनः.
Garment, *n.* परिच्छदः, वासः, वस्त्रं, अंबरं; Under g. अंतरीयं; Upper g. उत्तरीयं.
Garner, *n.* शस्यागारं, कुशूलः, अन्नकोष्ठः; *vt.* कुशूले निविश् 10 P.
Garnish, *vt.* विभूष् 10 U, अलंकृ 8 U, रंज् 10 U; *n.* भूषणं, सज्जा, प्रसाधनं; –ment *n.* सज्जा, उपकरणानि.
Garret, *n.* अट्टः, क्षोमः, चंद्रशाला.
Garrison, *n.* दुर्गरक्षिणः, रक्षकाः.
Garrulity, *n.* वाचालता, वावदूकता, जल्पकता.
Garrulons, *a.* वावदूक, वाचाल, मुखर, बहुभाषिन्.
Garter, *n.* पादबंधनी.
Garth, *n.* प्रांगणं, उद्यानं.

Gas, *n.* बाष्पः, वायुः, धूमः; G. light बाष्पालोकः; -eous *a.* बाष्पमय; अवस्तु; -jet *n.* बाष्पशिखा; -ometer *n.* बाष्पमानयंत्रं; -pipe *n.* बाष्पनालिका.

Gasconade, *n.* अहंकारवाक्यं; गर्वः.

Gash, *vt.* दीर्घच्छेदं कृ; *n.* गम्भीरक्षतं, दीर्घच्छेदः, जल्पना.

Gasp, *vi.* कृच्छ्रेण श्वस् 2 P, दुःश्वासं कृ 8 U; To g. for (after)- व्यग्रभावेन अभिलष् 1 P.

Gastric, *a.* जाठर, औदरिक; G. fever- ज्वरातिसारः; G. juice जठराग्निः.

Gate, *n.* द्वारं, गृहमुखं, प्रतिहारः. G. keeper- द्वारपालः; G. way सिंहद्वारं, द्वारपथः; City g.- गोपुरं.

Gather, *vt.* चि 5 U, समाहृ 1 P, समादा 3 P; अनुमा 2 P, अवगम् 1 P; *vi.* संगम् 1 P, वृध् 1 A; पूय् 1 A, -er *n.* संग्राहकः, संचयी; -ing *n.* संचयनं, संग्रहः, समूहः to be g. ed to one's fathers मृ 6 A.

Gaudery, *n.* अलंकारः, आभरणं.

Gaudy, *a.* चित्र, अतिशोभन. उज्ज्वल; -ily *adv.* उज्ज्वलं; -iness *n.* चित्रता, एकांतशोभा.

Gauge, *n.* परिमाणं, मापनयंत्रं, मानदंडः; rain g. वृष्टिमानयंत्रं.

Gauge, *vt.* मा 2 P. (see Gage); -er *n.* परिमापकः.

Gaunt, *a.* क्षीण, कृश, दुर्बल.

Gauntlet, *n.* हस्तत्राणं; To throw the g. युद्धार्थं आह्वे 1 A; To take up the g. युद्धाह्वानं स्वीकृ.

Gay, *a.* प्रफुल्ल, हृष्ट, मुदित, अतिशोभन, उज्ज्वल;-ly *adv.* सानंदं, प्रहृष्टवत्, अतिशोभनं.

Gaze, *vt. vi.* प्रेक्ष् 1 A, आलोक् 10 U, दृष्टिं बंध् 9 P; *n.* बद्धदृष्टिः, आलोकनं, वीक्षणं; with fixed g. अनिमेषदृष्ट्या.

Gazette, *n.* संवादपत्रं, सामयिकपत्रं.

Gazetteer, *n.* देशवर्णनाभिधानः,

Gazing-stock. *n.* अवहासभूमिः, कौतुकं.

Gear, *n.* उपकरणं, सामग्री, व्यापारः; out of g:- असंलग्न, असंगत;-ing, *n.* संलग्नचक्रावलिः.

Geese, *n.* (plu.) हंसाः.

Gelatine, *n.* श्यानिभूतं जांतवद्रव्यं;-ous, *n.* शीन, श्यान, सांद्र.

Gelly, *n.* घनीभूतजांतवरसः.

Gem, *n.* मणिः, बहुमूल्यप्रस्तरः, रत्नं, उत्कृष्टांशः *v. t.* मणिभिः अलंकृ, or भूष् 10 U; *vi.* फुल्ल् 1 P.

Gender, *vt.* जन् C, प्रसू 2 A, उत्पद् C; *n.* लिंगं, प्रकृतिः, जातिः.

Genealogical, *a.* वंशावलीविषयक.

Genealogist, *n.* अन्वयज्ञः, घटकः, कुलाचार्यः.

Genealogy, *n.* वंशावलिः, वंशानुचरितं, वंशविवरणं.

General, *a.* साधारण, सार्वत्रिक, व्यापक, प्रचलित, स्थूल; In g. प्रायशः; G. practice जनरीतिः; G. opinion बहुमतं. *n.* सेनाध्यक्षः, सेनानीः-ity, *n.* सामान्यत्वं, प्रधानांशः; -ly

adv. प्रायः, भूयः, सामान्यतः; –ise, *vt*. जातिनिर्देशं कृ, सामान्यं कृ; –isation, *n*. अवच्छेदावच्छेदः, अनुगमः, सामान्यीकरणं, जातिनिर्देशः, व्यापकत्वं;–ness, *n*. सामान्यत्वं, व्यापकत्वं, ship, *n*. सैनापत्यं, रणकौशलं; –*ty* *n*. साकल्यं, समुदायः.

Generate, *vt*. जन् c, प्रसु 1 P, उत्पद् c; –ed *pp*. जात, उत्पादित, प्ररूढ; –ion *n*. जननं, उत्पत्तिः, प्रभवः, संततिः, समकालीनाः (plu.)वंशश्रेणी; –ive *a*. जनक, उत्पादक; –or *n*. जनिता, जनकः, उत्पादकः.

Generic, Generical, *a*. सामान्य, व्यापक, जातीय.

Generosity, *n*. औदार्यं, दानशीलता, वदान्यता, माहात्म्यं.

Generous, *a*. उदार, त्यागशील, वदान्य, उदात्त, महात्मन्, महानुभाव, सत्कुलीन; –ly *adv*. औदार्येण, वदान्यवत्; –ness *n*. See Generosity.

Genesis, *n*. उत्पत्तिः.

Genial *a*. आनंदकर, मनोरम, सुभग, रुचिर; –ly *adv*. प्रसन्नं, सहर्षं; –ness *n*. रम्यता, प्रसन्नता.

Genital, *a*. जननविषयक.

Genitive, *n*. संबंधः, षष्ठीविभक्तिः, *a*. संबंधवाचक.

Genius, *n*. प्रकृतिः, शीलः; बुद्धिप्रभावः, कल्पनाशक्तिः; पिशाचः; गुणी, धीमान्; विशेषणं, लक्षणं. A man of g. प्रतिभाशाली मनुष्यः; Genius loci अधिष्ठात्री देवता.

Gens, *n*. गोत्रं, वंशः.

Gent, *n*. भद्रलोकः.

Genteel, *a*. सभ्य, सद्वृत्त, महानुभाव, विनीत; –ness *n*. शिष्टता, सभ्यता, सौजन्यं.

Gentile, *n*. अन्यदेशीयः, मूर्तिपूजकः, गोत्रजः; –*ity* *n*. सभ्यता, सौजन्यं, कुलीनता.

Gentle, *a*. कुलीन, सुजन्मन्, सौम्य, शांत, दांत; G. folk शिष्टाः, आर्यमिश्राः. The g. sex स्त्रीजातिः; –man *n*. आर्यः, महाशयः, सज्जनः, महाजनः; –manly *a*. सभ्य, भद्रोचित, शिष्टाचारयोग्य; –manliness *n*. आर्यत्वं, सौजन्यं, सुविनीतता; –ness *n*. सौम्यता, मृदुता, सौकुमार्यं; –woman *n*. आर्या, सुशीला स्त्री.

Gently, *adv*. शनैः, मंदंमंदं, मृदु.

Gentry, *n*. आर्याः, विशिष्टजनाः,

Genuine, *a*. सत्य, अकृत्रिम, निर्व्याज, यथार्थ; –ly *adv*. सत्यं, निष्कपटं, यथार्थं. –ness *n*. सत्यता, निर्व्याजत्वं, याथार्थ्यं.

Genus, *n*. जातिः, गणः, गोत्रं.

Geo-centric, *a*. भूकेंद्रिक.

Geo-gony, *n*. भूत्पत्तिविद्या.

Geographer, *n*. भूगोलशास्त्रज्ञः.

Geographical, *a*. भूपृष्ठविषयक, भौगोलिक.

Geography, *n*. भूगोलविद्या, भूपृष्ठविवरणं. Astronomical g. ज्योतिषिकभूगोलविद्या; Physical g. प्राकृतिकभूगोलविद्या.

Geology, *n*. भूतत्वविद्या; –ical *a*. भूतत्त्वविषयक; –ist *n*. भूतत्त्वविद्.

Geometric,-al *a.* क्षेत्रगत, भूमितीय; -ian *n.* भूमितिज्ञः

Geometry, *n.* भूमितिविद्या, रेखागणितशास्त्रं.

Geranium, *n.* वक्रमुखाकारबीजकोषः.

Germ, -en, -in, *n.* जालकं, अंकुरः, बीजं, गर्भः, मूलं.

German, Germane, *a.* संबंधिन्.

Germinal, *a.* आंकुरिक.

Germinant, *a.* उद्भिद्यमान.

Germinate, *vi.* स्फुर् 6 P, उद्भिद् pass, प्ररुह् 1 P; -ing *a.* उद्भिद्, अंकुरित, प्रस्फुट. [उद्भेदः.

Germination, *n.* स्फुटनं, अंकुरोद्गमः,

Gestation, *n.* गर्भधारणा, अंतःसत्वावस्था.

Gesticulate, *vi.* अभिनी 1 P, नट् 10 U, अंगानि संचल् c; -ion *n.* अंगविक्षेपः, अंगभंगीकरणं, अभिनयः; -or *n.* अंगविक्षेपकः.

Gesture, *n.* भावभंगी, अभिनयः, चेष्टा. *vt.* साभिनयं कृ.

Get, *vt.* आप् 5 P, लभ् 1 A, अर्ज् 1 P, प्रतिपद् 4 A; धृ c; (Beget) जन् 10 U; (learn) शिक्ष् 1 A; (Persuade) अनुनी 1 P; (Receive) आदा 3 P; (Procure) उत्पद् 10 P; (Get over) आरुह्; To get by heart मुखस्थं-कृ; To g. the better of पराभू 1 P; G. abroad प्रसृ 1P; G. ahead नी 1 P; G. in मध्ये प्रविश्;G. away अपसृ 1 P; G. back प्रतिलभ् 1 A; Get-up उपस्कृ; G. into debt ऋणं कृ 8 U; G. over a difficulty दुःखपारं गम् 1 P; G. rid of आत्मानं मुच् c; To g. together संचि 5 U; To g. wind प्रकटीभू 1 P.

Gewgaw, *n.* क्रीडासामग्री, लीलाद्रव्यं.

Ghastly, *a.* दारुण, रौद्र, पैशाचिक,

Ghaut, *n.* घट्टः, गुल्मः.

Ghee, *n.* घृतं, आज्यं, सर्पिः.

Ghost, *n.* आत्मा, प्रेतः, रात्रिंचरः, भूतः; To give up the g. प्राणत्यागं कृ, संमृ 6 A; G. like प्रेततुल्य; Ghostly आध्यात्मिक, भूतविषयक.

Giant, *n.* महापुरुषः, बृहत्कायः, दैत्यः,

Gibber, *vt.* जल्प् 1 P; -ish *n.* जल्पितं, अर्थहीनवाक्यं.

Gibbet, *n.* उद्बंधनकाष्ठं, वधस्थानं; *vt.* उद्बंध् 9 P.

Gibe, *vt. vi.* अवक्षिप् 6 P, अवज्ञा 9P; *n.* अवहासः, दुर्वाक्यं, तिरस्कारः.

Giddily, *adv.* सभ्रामरं, मनोलौल्यात्.

Giddiness, *n.* भ्रमिः, घूर्णनं, चलचित्तता; अनवस्थितिः; प्रमत्तता.

Giddy, *a.* विभ्रांत, चंचल, अनवस्थित.

Gift, *n.* दानं, उपायनं, उत्सर्जनं, निर्वपणं, गुणः; -ed *pp. a.* संपन्न, उपेत, अन्वित. [काय, अमानुष.

Gigantic, *a.* विशाल, प्रकाण्ड, महा-

Gild, *vt.* (स्वर्णेन) रंज् c; उज्ज्वल-कृ; द्युत् 10 U; -ing *n.* स्वर्णरंजनं.

Gimlet, *n.* वेधनिका, आस्फोटनी.

Gin, *n.* कार्पासबीजबहिष्करणयंत्रं.

Ginger, *n.* आर्द्रकं, शृंगवेरं; Dry g. शुंठिः, शुष्कार्द्रं; -ly *adv.* सावधानं.

Gingle, *vi.* शिंज् 2 A, क्वण् 1 P; –ing *n.* शिंजितं, किंकिणीनादः.

Gird, *vt.* परिबंध् 9 P, संनह् 4 P; परिवृ 5 P; *vi.* अवहस् 1 P. To g. up one's loins बद्धपरिकर--भू 1 P; –le *n.* कटिबंधः, रशना, परिकरः, मंडलं; *vt.* वेष्ट् 1 A, परिवृ 5 P.

Girl, *n.* कन्या, बाला, नग्निका, गौरी; –hood *n.* कुमारीत्वं, कौमार्य, तारुण्यं, कन्यकावस्था.

Girt, *pp.* बद्ध, परिवेष्टित.

Gist, *n.* मुख्यार्थः, निष्कर्षः, भावः.

Give, *vt.* दा 3 U, यम् 1 P, प्रतिपद् 10 U, विसृज् 10 U; G. forth प्रकाश् 10 U, ख्या C; G. in अनुज्ञा 9 U; G. over त्यज् 1 P, उत्सृज् 6 P; G. out निविद् C; G. oneself up to आसंज् Pass; G. ground परावृत् 1 A; G. way अवसृ; G. thanks; धन्यंवद् 1 P; G. utterance उदीर् 10 U; G. offence रुष् C.

Give, *vi.* अवसद् 1 P, शम् 4 P; अपसृ 1 P; अनुज्ञा 9 P, –er *n.* दानं, त्यागी, प्रदः (in comp.); –ing *n.* दानं, त्यागः, वितरणं, विसर्जनं.

Glacier, *n.* हिमानी.

Glad, *a.* हृष्ट, आनंदिन्, सानंद, उल्लसित, प्रफुल्ल; –den *vt.* नंद् 10 U, ल्हाद् 10 U, तृप् 10 U, प्री 9 P. –ening *a.* हर्षण, नंदक, प्रमोदिन्; –ly *adv.* सानंदं, सहर्ष, प्रीत्या.

Glamour, *n.* इंद्रजालं, वायुस्थितभ्रमजनकबाष्पविशेषः.

Glance, *n.* दृष्टिपातः, कटाक्षः, दृष्टिविक्षेपः; अवलोकनं, ईषद्दृष्टिः; रश्मि; At a g. सकृद्दृष्टिपातेन. At the first g. आपाततः; *vi.* स्फुर् 6 P; दृष्टिं पत् C, निरीक्ष् 1 A, –ingly *adv.* अल्पमात्रं, लाघवेन, वक्रगत्या.

Gland, *n.* मांसग्रंथिः.

Glandule, *n.* क्षुद्रग्रंथिः, पिंडकः.

Glare, *n.* तेजः, द्युतिः, उग्रदृष्टिः; *vi.* उज्ज्वल् 1 P, दृष्टिं संतप् 10 P; –ing *a.* उज्ज्वल, भास्वत्, स्फुरत्; –ingly *adv.* सुप्रकाशं, स्पष्टतः.

Glass, *n.* काचः, स्फटिकः, दर्पणः, मुकुरः, काचपात्रं; *a.* काचमय, काचनिर्मित; –work *n.* काचकर्म, काचनिर्माणशिल्पं; –y *a.* काचोपम, काचनिर्मित, मसृण.

Glaze, *vt.* काचोपेत कृ, काचेन आच्छद् 10, स्निग्धीकृ; –ed *pp.* काचित, स्निग्धीकृत.

Glazier, *n.* काचबंधकः, काचव्यवसायी.

Gleam, *n.* स्फुरितं, क्षणद्युतिः, अचिरप्रभा, रश्मिः, उज्ज्वलता. *vi.* प्रस्फुर् 6 P, अकस्मात् उज्ज्वल् 1 P; –y. *a.* अचिरप्रभ, चलद्युति, उज्ज्वल.

Glean, *vt. vi.* उञ्छ् 6 P, अवशेषं चि 5 U, संकल् 10 U, *n.* धान्यशेषः; –er *n.* शिलोञ्छवृत्तिः, शेषधान्यसंग्रहकः; –ing *n.* उञ्छः, संग्रहः, संकलनं, उद्धारः.

Glebe, *n.* मृद्, भूमिः, स्थलं.

Glee, *n.* हर्षः, प्रमोदः आनंदः, उत्सवः; –ful *a.* प्रहृष्ट, आनंदिन्.

Glen, *n.* दरी, कंदरः, प्रांतरं, अद्रिद्रोणी.

Glib, *a.* स्निग्ध, श्लक्ष्ण, द्रुतवाक्,

वाक्पटु; -ly *adv.* द्रुतं, श्लक्ष्णं, अस्खलितं.

Glide, *vi.* सृप् 1 P, चल् 1 P, स्यन्द् 1 A; *n.* सर्पणं, विसारः, प्रस्रवणं.

Glimmer, *vi.* मंदं,मंदं, दीप् 4 A, द्युत् 1 A; स्फुर् 6 P, मंदप्रभ-भू 1 P. *n.* मंदतेजः, ईषत्प्रभा, पांडुप्रभा.

Glimpse, *n.* क्षीणालोकः, आभासः.

Glisten, *vi.* द्युत् 1 A, स्फुर् 6 P; -ing *a.* मसृण, स्निग्ध, श्लक्ष्ण.

Glitter, *vi.* द्युत् 1 A, दीप् 4 A, प्रकाश् 1 A, भ्राज् 1 P; *n.* द्युतिः, प्रभा, वर्चः, उज्ज्वलता; -ing *a.* द्योतमान, तेजोमय, उज्ज्वल.

Gloat, *vi.* सतृष्णदृष्ट्या निरीक्ष् 1 A, आत्मानं संतृप् 4 P, -ing *a.* लोभोत्फुल्लनयन.

Globe, *n.* गोलः, परिमंडलं, चक्रं; -trotter *n.* आमोदार्थं पृथिवीपरिभ्रामकः.

Globular, *a.* वर्तुल, मंडलाकार, वृत्त.

Globule, *n.* लघुगोलः, गुलिका, बिंदुः.

Glomerate, *vt.* मंडलीकृ, एकत्रकृ; -ed. पिंडीभूत, एकत्रीकृत; -ion *n.* पिंडीकरणं, राशिः, सन्निपातः, संचयः.

Gloom, *n.* अंधकारः, तिमिरं, निष्प्रभता, ध्वान्तं; *vi.* अंधीभू 1 P; *vt.* तिमिरीकृ, कलुषीकृ; -ily *adv.* सान्धकारं, निष्प्रभं, सोद्वेगं; -iness *n.* निष्प्रभता, विषादः, म्लानता, चित्तोद्वेगः. [वादः, परमपदप्राप्तिः.

Glorification, *n.* गुणप्रशंसनं, स्तुति-

Glorify, *vt.* उत्कृत् 10 U, श्लाघ् 1 A, प्रशंस् 1 P, परमपदं प्राप् c; -ied *p. p.* उत्कीर्तित, ऊर्ध्वगत.

Glorious, *a.* महायशस्, कीर्तिमत्, प्रतापवत्, तेजोमय, प्रशस्त, यशस्कर; -ly *adv.* सप्रतापं. सुप्रभं, प्रशस्तं.

Glory, *n.* तेजः, प्रतापः, ओजस्विता; प्रशंसा, पूजा, महिमा; सद्गतिः, अपवर्गः; जयश्रीः, दर्पः; *vi.* दृप् 4 P, विकत्थ् 1 A, श्लाघ् 1 A, आनंद् 1 P.

Gloss, *n.* टीका, भाष्यं, व्याख्या, विवरणं; बाह्यकांतिः, आभा. *vt. vi.* व्याख्या 2 P, स्पष्टीकृ 8 U, स्निग्धीकृ, बाह्यशोभां दा 3 P.

Glossary, *n.* कोषः, अभिधानं, निघंटुः.

Glossiness, *n.* बाह्यशोभा, स्निग्धता, चिक्कणता.

Glossy, *a.* स्निग्ध, चिक्कण, बाह्यप्रभ; आपातरुचिर.

Glove, *n.* करत्राणं, हस्ताच्छादनं; To be hand and g. with सौहार्दसूत्रेण बद्ध- भू.

Glow, *n* तापः, तेजः, रक्तता, रागः; *vi.* दीप् 4 A, ज्वल् 1 P, तप् Pass; -ing *a.* देदीप्यमान, उज्ज्वल, दह्यमान; -ingly *adv.* तेजसा, प्रचंडं, उष्णं; -worm *n.* खद्योतः, प्रभाकीटः.

Glue, *n.* लेपः, संश्लेषणद्रव्यं; *vt.* संधा 3 U, संश्लिष् c, -y *a.* स्निग्ध, चिक्कण.

Glum, *a.* प्रतीप, रोषाक्लिष्ट, विषण्ण.

Glut, *vt.* ग्रस् 1 A, गृ 6 P; अत्यंतं पूर् 10 U; *n.* अतितृप्तिः, उत्सेकः, अतिरिक्तता.

Glutinous, *a.* श्यान, चिक्कण, स्निग्ध; -ness *n.* श्यानता, स्निग्धता.

Glutton, *n.* औदरिकः, अत्याहारी, उदरंभरिः, घस्मरः; -ous *a.* औदरिक, बहुभोजिन्, उदरंभरि; -y *n.* अत्याहारः, औदरिकता, गृध्रता.

Gnarl, *vi.* गर्ज् 1 P, रै 1 P; *n.* ग्रंथिः; -ed *a.* ग्रंथिल, पर्वविशिष्ट.

Gnash, *vt. vi.* क्ष्विड् 1 P, दंतान् घृष् 1 P; -ing *n.* दंतघर्षणं, क्ष्वेडनं.

Gnat, *n.* दंशकः, मशकः, रणरणः.

Gnaw, *vt. vi.* चर्व् 1 P, दंश् 1 P.

Gnomon, *n.* शङ्कुः, कीलः.

Gnosis, *n.* तत्वज्ञानं, अध्यात्मविद्या.

Gnostic, *a.* तत्त्वज्ञानी.

Go, *vi.* गम् 1 P, या 2 P, इ 2 P, चर् 1 P, क्रम् 1, 4 P, वृत् 1 A; Go-about यत् 1 A; Go astray विभ्रम् 4 P; उन्मार्गेण गम् 1 P; Go away अपगम्; Go between, अंतरे वृत् 1 P, मध्ये स्था 1 P; Go-forth, निर्गम्; Go in विश् 6 P; Go-out निवा (extinguish); 2 P. Go through निर्वह् 10 U, सह् 1 A; Go on foot पादाभ्यां गम्; Go to law विवद् 1 A; Go against the grain विरक्तिजनक -भू 1 P; go for nothing विफलीभू 1 P; go hard with कष्टकर-भू 1 P, Go to pieces भञ्ज् Pass; go without saying स्पष्टं प्रतीयमान-भू; go one's way प्रस्था 1 P; Go through fire & water उद्देशसिद्ध्यर्थं सर्वविघ्नान् अतिक्रम्.

Go, *n.* व्यापारः, अवस्था; आमोदः; -between *n.* मध्यस्थः, संधिजीवकः; -by *n.* उपेक्षा; -er *n.* गंता; -ing *n.* गमनं, प्रस्थानं, व्यवहारः.

Goad, *n.* अंकुशः *vt.* अंकुशेन तड् 10 U, उत्तिज् c.

Goal, *n.* सीमा, सीमास्तंभः, चरमोद्देशः.

Goat, *n.* अजः, छागः, छगलः; -herd *n.* जाबालः, अजपः, अजाजीवः.

Gobbet, *n.* ग्रासः, क्षुद्रखंडः.

Gobble, *vt.* ग्रस् 1 A, गॄ 6 P; -er शीघ्राशी, घस्मरः.

Goblet, *n.* पानपात्रं.

Goblin, *n.* भूतः, पिशाचः, निशाचरः.

God, *n.* देवः, परमेश्वरः, विबुधः, अमरः, दिवौकाः; Household g.s गृहदेवताः; -child धर्मसंतानं; -father धर्मपिता; -fearing धर्मभीरु; -head ईश्वरत्वं; -like *a.* देववत्; -ly धर्मनिष्ठ, ईश्वरपरायण; -send भाग्यलब्धद्रव्यं; -speed सिद्धिः, सफलता; -less *a.* निरीश्वर, नास्तिक.

Go-down, *n.* संग्रहस्थानं.

Goggle, *vi.* चक्षुषी इतस्ततो लुल् 1 P.

Gold, *n.* सुवर्णं, कांचनं, हिरण्यं, हाटकं; Pure g. कुमारं; false g. कूटस्वर्णं; -dust स्वर्णरेणुः; -en *a.* सौवर्ण, कनकमय; उत्कृष्ट; -leaf *n.* स्वर्णपत्रं; -smith, *n.* स्वर्णकारः, हेमलः.

Golf, *n.* कंदुकक्रीडा.

Gone, *p. p.* गत, चलित (Past), वृत्त, भूत, अतिक्रान्त.

Gong, *n.* कांस्यं, घनं.

Good, *a.* साधु, भद्र, शिष्ट, शुभ; धार्मिक, सुचरित, पुण्य; योग्य, समुचित; पथ्य; अक्षत, संपूर्ण, कृत्स्न; बहु, प्रचुर;

धर्म्य, अविशुद्ध; To make g. साध् 10 U; In g. time सुसमये; g. wishes आशीर्वादः; g. offices अनुग्रहः; g. for nothing निष्फल; as g. as समं; For g. अत्यंतं, अंते, चिरकालं; In g. earnest यथार्थतः; G. morning (-day, -night,-evening) अभिवादनं; g. fortune सौभाग्य. In g. time -यथासमये; To hold g. कार्यकर -भू 1 P; *n.* मंगलं, भद्रं, लाभः; (Pl.) सामग्री; *adv.* सम्यक्, सुष्ठु, भद्रं; -will *n.* सुहितता; सौहृद्यं; -ly, g. looking *a.* सुंदर, सुदर्शन.

Goose, *n.* हंसः, चक्रांगः, नीलाक्षः.

Gordian, *a.* जटिल, सुकठिन.

Gore, *n.* रक्तं, रुधिरं, रक्तगुल्मः; *vt.* शूलादिना व्यध् 4 P; -ed *p.p.* क्षतचर्मन्, विद्ध.

Gorge, *n.* निगरणः, गलः, कंठः, दुर्गमार्गः, पर्वतरंध्रं; *vt.* गॄ 6 P, ग्रस् 1 A; *vi.* अन्नेन पॄ Pass.

Gorgeous, *a.* समुज्ज्वल, प्रतापवत्.

Gory, *a.* रक्ताक्त, रक्तमलिन.

Gospel, *n.* सुवार्ता, सुसंवादः, वेदवाक्यं.

Gossip, *n.* जल्पकः, वावदूकः, प्रलापः, पानमित्रं. *vi.* जल्प् 1 P, प्रलप् 1 P; -ing *n.* जल्पन, वाचालता, वावदूकता.

Got, *p. p.* प्राप्त, लब्ध, अधिगत; प्रपन्न.

Gourd, *n.* अलाबुः, कुष्मांडकः, कर्कटः

Gourmand, *n.* उदरंभरिः, अत्याहारी.

Gout, *n.* वातगुल्मः, ग्रंथिप्रदाहः; -y *a.* वातुल, स्फीत.

Govern, *vt.* शास् 2 P, नियम् 1 P, ईश् 2 A, पाल् 10 U; -able *a.* शासनीय, वश्य, विधेय; -ance *n.* शासनं, शास्तिः; संयमः, कर्तृत्वं; -ment, *n.* शासनं, निग्रहः, अधिकारः, राजशक्तिः, राजत्वं, राज्यं, क्षमता; -or *n.* अधिपतिः, शासिता, नियंता, अभिभावकः. [विशेषः.

Gown, *n.* पटवासः, शाटकः, परिच्छद-

Grab, *n.* ग्रहः, ग्रहणं, धरणं.

Grabble, *vi.* परामृश् 6 P, उदरेण भूमिं गम् 1 P.

Grace, *n.* अनुग्रहः, दया, अक्षयजीवनं, सौंदर्य, क्षमा; *vt.* अलंकृ 8 U, भूष् 10 U; -ful *a.* विलासिन्, चारु, सुललित; -fully *adv.* सविलासं, चारु, विनीतं; -fulness *n.* चारुता, लावण्यं, शोभा, -less *a.* अभव्य, कदर्य, दुर्मति, पापिष्ठ.

Gracious, *a.* अनुग्रहशील, दयालु, प्रसन्न; -ly *adv.* सानुग्रहं, सानुकंपं, प्रसन्नं; -ness *n.* अनुग्रहशीलता, दयालुता.

Gradation, *n.* क्रमः, परंपरा, अन्वयः.

Grade, *n.* क्रमः, पदं, पदवी, अवस्था.

Gradient, *a.* क्रमोन्नत or क्रमावनत.

Gadual, *a.* क्रमिक, उत्तरोत्तर, आनुपदिक; -ly *adv.* क्रमशः, अनुपदं, शनैः शनैः.

Graduate, *vt.* अनुक्रमिकचिह्नैः अंक् 10 U; उपाधिं दा 3 P; *vi.* उपाधिं प्राप् 5 P; *n.* उपाधिधारी, पदवीधरः. -ion *n.* अनुक्रमः, क्रमाचिह्नीकरणं.

Graft, *vt.* निविश् c, संयुज् 10 U.

Grain, *n.* धान्यं, शस्यं, बीजं, कणः, अणुः, काष्ठरेखा; Fried g. लाजाः, Against the g. प्रतिलोम, प्रतीप; With the g. अनुलोम; -y *a.* धान्यमय, धान्यवत्.

Grammar, *n.* व्याकरणं, शब्दशास्त्रं, -ian वैयाकरणः, व्याकरणज्ञः.

Grammatical, *a.* व्याकरणसंबंधिन्.

Granary, *n.* शस्यागारं, कुशूलः, अन्नकोष्ठः.

Grand, *a.* महत्, प्रतापिन्, तैजस्, उज्ज्वल, प्रमुख; G. son पौत्रः, दौहित्रः; G. daughter पौत्री, दौहित्री; Great g. daughter प्रपौत्री; G. father (paternal) पितामहः; (maternal) मातामहः; G. mother पितामही, मातामही; G. nephew भ्रातृपौत्रः, स्वसृपौत्रः.

Grandee, *n.* उच्चपदस्थः, राजन्यः.

Grandeur, *n.* विशालता, उच्चता, ऐश्वर्य, उत्कर्षः, समृद्धिः, उदारता.

Grandiloquence, *n.* दर्पोक्तिः, शब्दाडंबरः, अत्युक्तिः. [शब्दाडंबरभूयिष्ठ.

Grandiloquent, *a.* सदर्पवादिन्,

Grandiose, *a.* चित्रोक्तियुक्त.

Grange, *n.* क्षेत्रं, भूमिः.

Granite, *n.* सुदृढप्रस्तरविशेषः.

Granivorous, *a.* शस्याद, धान्यभुज्.

Grant, *n.* प्रदानं, वितरणं, उत्सर्गः, वृत्तिः, पट्टः; *vt.* दा 3 P, वितॄ 1 P; स्वीकृ; अनुज्ञा. 9 U; -ee *n.* दानग्रहीता, आदाता; -or *n.* दाता, उत्सर्गकर्ता.

Granular, *a.* बीजमय, बीजाकार.

Granulation, *n.* क्षुद्रपिंडबंधनं.

Granule, *n.* कणिका, बीजनं, गुटिका.

Grape, *n.* द्राक्षा, मृद्वी, रसा, गोस्तनी.

Grapery, *n.* द्राक्षावाटिका, द्राक्षाक्षेत्रं.

Graphic,-al *a.* सुचित्रित, स्पष्ट.

Graphophone, (Gramophone) *n.* स्वरलिखनयंत्रं.

Grapple, *vt.* संग्रह् 9 P, धृ 1 P, आकृष् 1 P, *vi.* युध् 4 A, अभिसंपत् 1 P. *n.* धृतिः, बाहुयुद्धं, आकर्षणी.

Grasp, *vt. vi.* ग्रह् 9 P, धृ 1 P, परामृश् 6 P; *n.* मुष्टिग्रहण, धृतिः, संग्राहः.

Grass, *n.* तृणं, घासः, शाद्वः; -hopper *n.* शलभः, पतंगः; -plot *n.* शाद्वलं, तृणाच्छन्नस्थानं.

Grate, *n.* अंगारगुप्तिः, अग्निकुंडं, जालं. *vt.* घृष् 1 P, व्यघृ०.

Grateful, *a.* कृतज्ञ, रम्य, सुभग.

Gratification, *n.* संतोषणं, आराधनं, प्रसादनं, तुष्टिः.

Gratify, *vt.* प्री 10 U, तृप्०, अनुरुध् 4 A, अनुरंज्०; -ied *p.p.* परितुष्ट, तर्पित, प्रीत.

Gratis, *adv.* विनामूल्येन, धर्मार्थं.

Gratitude, *n.* कृतज्ञता, अनुग्रहस्मरणं.

Gratuitous, *a.* निर्निमित्त, अकारण.

Gratuity, *n.* निःस्वार्थदानं, पारितोषिकं.

Gratulation, *n.* अभिनंदनं.

Grave, *n.* समाधिः, शवगर्तः; *a.* गुरु, प्रबल, गभीर, मंथर, घन, प्लुत, -digger *n.* समाधिखनकः; -stone समाधिप्रस्तरः, चैत्यं.

Gravel, *n.* शर्करा, शिलाखंडः.

Graveness, *n.* गुरुता, गरिमा, गांभीर्य.

Gravitate, *vi.* आकृष् Pass; -ion *n.* गुरुत्वाकर्षणं.

Gravity, *n.* गुरुता, गांभीर्य, निम्नता.

Gray, *a.* धूसर, पांशुवर्ण; G. haired पलित, जीर्ण; G. hound मृगया-कुक्कुरः, -ness *n.* धूसरत्वं, वृद्धत्वं.

Graze, *vt.* घृष् 1 P, चर् C; *vi.* चर् 1P, तृण् 8 P; -ed *p. p.* घृष्ट, घर्षित, गोचरित, अशितं गवीनं; -ing *n.* गोचरणं, प्रचारः.

Grease, *n.* वसा, मेदः, वपा, तैलं, अभ्यंजनं; *vt.* स्नेहेन लिप् 6 P, अञ्ज् 7 P; -iness *n.* चिक्कणता, स्निग्धता, मेदस्विता; -y *a.* वसामय, स्निग्ध, चिक्कण.

Great, *a.* बृहत्, महत्, विपुल, बहु, विस्तीर्ण, विश्रुत, उत्कृष्ट, मुख्य, अतिमात्र; The G. Bear सप्तर्षिः, -hearted महात्मन्. G-grand -father प्रपितामहः; G-grand -son प्रपौत्रः; -ness *n.* महत्त्वं, महिमा; विपुलता; विस्तारः; विश्रुतिः, गौरवं, वैभवं; औदार्य.

Greed, *n.* लालसा, लोभः; -y *a.* गृध्नु, लुब्ध, घस्मर, लोभिन्; -ily *adv.* अतिलौल्यात्, गृध्रवत्; -iness *n.* लुब्धता, लोलता, अत्याकांक्षा, अतिस्पृहा, घस्मरता.

Green, *a.* हरित, पलाश, श्याम, नव, सतेज, अपक्व, अविज्ञ; *n.* हरितः, पालाशः; -room *n.* नेपथ्यशाला.

Greet, *vt.* अभिनंद् 1 P, अर्च् 1 P, प्रणम् 1 P; -ing *n.* अभिनंदनं, अभिवादनं, नमस्क्रिया, कुशलवादः.

Gregarious, *a.* संघचारिन्, अनेकचर.

Grenade, *n.* लोहगोलकः.

Grenadier, *n.* गोलवर्षिसैनिकः.

Grey, *a.* See *Gray above.*

Grief, *n.* दुःखं, शोकः, संतापः, कष्टं. To come to g. विपद्ग्रस्त-भू 1 P.

Grievance, *n.* कष्टं, दुखं, क्लेश.; *vt.* दुःख् 10 U, व्यथ् 10 U, उद्विज् 10 U; *vi.* शुच् 1 P; खिद् 4 A.

Grievous, *a.* दुःसह, क्लेशद, कष्टकर, बाधक; -ly *adv.* उग्रं, सशोकं, शोचनीयं; -ness *n.* उग्रता, शोच्य-ता, क्लिष्टता, घोरता.

Grill, *vt.* भ्रज्ज् 6P, भृज् 1P, पच् 1P.

Grim, *a.* घोर, दारुण, विकट, कुत्सित.

Grimace, *n.* वदनविकृतिः, मुखभंगी.

Grin, *vi.* कुस्मि 1 A, विकृतं स्मि 1 A; दंतान् घृष् 1 P; *n.* कुस्मितं, विकृतहासः; दंतभंगीकरणं.

Grind, *vt.* चूर्ण् 10 U, निष्पिष् 7 P, कुट्ट 10 P, तिज् 10 P; To g. the teeth दंतान घृष् 1 P, क्ष्विड् 1 P, पीड् 10 U; *vi.* चूर्णीभू 1 P; -er *n.* पेषकः, पेषणयंत्रं, दाढा; -stone *n.* पेषणशिला, क्षोदः, शाणः.

Gripe, *n.* संग्राहः, हस्तग्रहः, निपीडनं, मुष्टिः; *vt.* ग्रह् 9 P, संग्राहं कृ, मुष्टि-बंधं कृ, अंत्रवेदनां जन् 10 U.

Grisly, *a.* उग्र, भयानक, घोराकृति, कुदृश्य; -iness *n.* दारुणता, उग्रता.

Grist, *n.* गोधूमचूर्णं, पिष्टं, पेष-णीयधान्यं.

Gristle, *n.* तरुणास्थि, उपास्थि.

Grit, *n.* शर्करा, वालुका, चूर्णं, घन-

शक्तुः; मनोदाढर्य, साहसः; *vt.* घृष् 1 P; –ty *a.* वालुकामय, शार्करिक.

Grizzle, *n.* धूसरः, पांशुवर्णः; –y *a.* ईषद्धूसर.

Groan, *vi.* दीर्घरावं कृ, क्रुश् 1 P, विस्तन् 1 P; *n.* आर्त्तनादः, दीर्घनिश्वासः, चीत्कारः, परिदेवनं.

Grocer, *n.* वणिक्, नैगमः;– y *n.* वाणिज्यं, वणिक्कर्म.

Grog, *n.* सुरा, मदिरा.

Groin, *n.* वंक्षणः, ऊरुसंधिः.

Groom, *n.* अश्वपालः, परिचारकः,

Groove, *n.* सुषिरं, सीता, प्रणाली.

Grope, *vi.* तमसि परामृष् 6 P, अन्विष् 4 P.

Gross, *a.* स्थूल, पीवर, घन, निबिड; गर्ह्य, ग्राम्य, अशिष्ट; अत्यंत, लज्जाकर, जड. *n.* प्रधानांशः, समुदायः, साकल्यं; in the g. साकल्येन; –ly *adv.* स्थूलं, अत्यंतं, अविनीतं, गर्ह्यतया; –ness *n.* स्थूलता, घनता, असभ्यता, आधिक्यं, गाढता.

Grotesque, *a.* अपरूप, कदाकार, हास्यजनक; –ly *adv.* असंगतं, विषमं, हास्यरूपेण.

Ground, *n.* भूमिः, भूतलं, मूलं, हेतुः, कारणं; तत्त्वं; आदिवर्णः; प्रथमसंस्कारः. To gain g. वृध् 1A; To lose g. क्षि Pass; To break g. आरभ् 1 A; To fall to the g. निष्फलीभू; To stand one's g. दृढं स्था 1 P; –work भित्तिः; -plot वास्तुः; –rent भूमिशुल्कं; *vt.* भूमौ न्यस् 4 P; मूलं न्यस् 4 P; प्रतिष्ठा c; *vi.* उत्कुली भू 1 P; *p. p.* चूर्णित, निष्पिष्ट, खंडित, घृष्ट; –less *a*; निर्मूल, अहेतुक, निष्कारण, निराधार; –lessly *adv.* निष्कारणं, मिथ्या. lessness *n.* निर्मूलत्वं, अहेतुता.

Group, *n.* संघः, गणः, गुच्छः, वृंदं; *vt.* एकीकृ, संघी कृ, संचि 5 U.

Grove, *n.* कुंजवनं, उपवनं, आरामः. उद्यानवीथिका, वृक्षवाटिका.

Grovel, *vi.* उरसा चल् 1P, निकृष्टवत् आचर् 1 P; –ing *a.* नीच, क्षुद्र, तुच्छ, अपकृष्ट.

Grow, *vi.* वृध् 1 A, उपचि Pass, पुष् 4 P; विस्तृ Pass; प्ररुह् 1 P; आगमं कृ, प्रजन् 4 A; जॄ 4 P; *vt.* रुह् c, वृध् c; –ing *adj.* वर्धमान, प्रभव, जीर्यत्; –n *p. p.* वर्धित, समृद्ध, रूढ; –th *n.* रूढिः, वृद्धिः, अभ्युदयः, विस्तारः उत्पत्तिः, आगमः

Growl, *n.* गर्जनं, गर्जितं, घुर्घुरा; *vi.* गर्ज् 1 P, रै 1 P, घुर् 6 P.

Grudge, *vt. vi.* ईर्ष्य् 1 P, अभिलष् 4 P, न मृष् 4 P, अकामतः कृ 8U; प्रत्याख्या 2 P; *n.* असूया, ईर्ष्या, मात्सर्य, विद्वेषः.

Gruel, *n.* मंडः, यवागूः, सौवीरं, कांजिकं.

Gruesome, *a.* भयंकर, भीषण.

Gruff, *a.* कर्कश, कटु.

Grum, *a.* रुष्ट, कर्कश.

Grumble, *vi.* परिगर्ज् 1 P, गुंज् 1 P, परिदेव् 1 A; –er *n.* असंतुष्टो जनः; –ing *n.* गर्जनं, विलपनं.

Grunt, *vi.* शूकरवत् गर्ज् 1 P; –ing *n.* गर्जनं, घरघरितं.

Guarantee, *n.* प्रत्ययः, प्रतिभूः, बंधकः, पारिभाव्यं; *vt.* प्रत्ययं कृ, पारिभाव्यं कृ.

Guard, *vt. vi.* रक्ष् 1 P, पा 2 P, परिपाल् 10 U, त्रै 1 A, अवधा 3 A; *n.* रक्षणं, पालनं; रक्षकः, परिघिस्थः; Advance g. अग्रवर्तिसेना; Rear g. पार्ष्णिसेना; Off one's g. असावधान, प्रमत्त; on one's g. सावधान; -ed *pp.* अभिरक्षित, त्रात, त्राण, सावधान; -edly *adv.* सावधानं, अवहितं; -edness *n.* सतर्कता, सावधानता, समीक्ष्यकारित्वं.

Guardian, *n.* पालकः, गोप्ता, नाथः, अभिभावकः; -ship *n.* रक्षणं, पालकत्वं.

Guerdon, *n.* फलं, पारितोषिकं, पुरस्कारः.

Guerrilla, अनियमितयुद्धं.

Guess, *vt.* ऊह् 1 A, अनुमा 2 U, वितर्क् 10 U; *n.* अनुमानं, वितर्कः, अनुभवः, तुकः.

Guest, *n.* अभ्यागतः, अतिथिः, आगंतुकः.

Guide, *vt.* नी 1 P, मार्गं दृश् c, अनुशास् 2 P, निर्दिश् 1 P; *n.* उपदेष्टा, पथप्रदर्शकः, शास्ता, अधिष्ठाता; Guide-post पथप्रदर्शकस्तम्भः; Spiritual g. पुरोहितः, गुरुः;-ance *n.* नयः,नेतृत्वं,पथदर्शनं, उपदेशः, परामर्षः.

Guild, Gild, *n.* श्रेणिः (णी), संघातः; गणः; trade g. वणिक्समाजः.

Guile, *n.* माया, शठता, वैदग्ध्यं; -ful *a.* मायामय, कापटिक, विदग्ध; -less *a.* निष्कपट, अव्याज, दक्षिण.

Guillotine, *n.* शिरश्छेदनयंत्रं; *vt.* यंत्रेण मस्तकं छिद् 7 P.

Guilt, *n.* अपराधिता, पापं, दुष्कृतिः, दुरितं; -ily *adv.* सदोषं, अपराद्धवत्; -iness *n.* अपराधिता, पापित्वं, सदोषता; -less *a.* निष्पाप, निरपराध; शुद्ध, निर्दोष; -lessly *adv.* निष्पापं, निरपराधं; -lessness *n.* निष्पापत्वं, निरपराधिता; -y *a.* अपराधिन्, पापिन्, दोषवत्, अभिपन्न; To plead g. दोषं स्वीकृ.

Guinea-worm, *n.* स्नायुकः.

Guise, *n.* वेषः, वस्त्रं, रूपं, व्यवहारः; In the g. of रूपेण, वेषेण.

Guitar, *n.* वीणा, तंत्री, सारंगी, ततं.

Gulf, *n.* खातं; पुटभेदः; अगाधरंध्रं, नरकः; आवर्तः, अवघूर्णः.

Gull, *vt.* वंच् 10 U, छल् 10 U, प्रतॄ 10U; *n.*वंचकः, प्रतारकः, सुवंचनीयः.

Gullery, *n.* वंचनं, प्रतारणा.

Gullet, *n.* निगरणः, गलः.

Gullibility, *n.* सुवंचनीयता.

Gullible *a.* सुवंचनीय, सुप्रतारणीय.

Gully *n.* नालः, प्रणालिका, जलवाहनी, सारणिः.

Gulp, *vt.* निगॄ 6 P, उत्क्षिप् 6 P; *n.* गीर्णिः, निगरणं, ग्रासः, उद्गारः.

Gum, *n.* निर्यासः, सांद्रद्रव्यं, दंतमूलं; *vt.* श्यानद्रव्येण लिप् 6 P; -my *a.* श्यान, सांद्र.

Gun, *n.* लोहगुलिः, अग्न्यस्त्रं;-nery *n.* अग्न्यस्त्रविद्या; -powder *n.* आग्नेयक्षोदः.

Gurgle, *vi.* घर्घ् 1 P, घर्घराशब्दं कृ.

Gush, *vi*. प्रपत् 1 P, बहुशः प्रस्यंद् 1 A, वेगेन निःसृ 1 P, *n*. उत्सेकः.
Gust, *n*. प्रभंजनः, चंडवातः, प्रकम्पनः; आस्वादः, अभिरुचिः; -ful *a*. रुचिर, सरस; -less *a*. विरस, अस्वादु; -ation *n*. स्वादनं, लेहनं.
Gusto, *n*. रसः, आस्वादः.
Gusty, *a*. वातल, वात्याकुलित.
Gut, *n*. नाडी, धमनी, अंत्रं, कोष्ठः, जठरः; *vt*. अंत्राणि बहिष्कृ, द्रव्याणि अपहृ 1 P.
Gutter, *n*. प्रणालिका, परीवाहः, जलनिर्गमः.
Guttural, *a*. कंठ्य, कंठस्थानीय.
Gymkhana, *n*. क्रीडाप्रांगणं, मल्लक्षेत्रं.
Gymnasium, *n*. व्यायामशाला.
Gymnast, *n*. व्यायामकारी, मल्लः; -ic *a*. व्यायामशील, व्यायामसंबंधिन्; -ics *n*. व्यायामविद्या.
Gynecology, *n*. स्त्रीरोगचिकित्सा.
Gypsum, *n*. शिलाजित् (f.)
Gyrate, *vi*. भ्रम् 4 P, घूर्ण् 6 P.
Gyration, *n*. परिवर्तनं, घूर्णनं.
Gyre, *n*. आवर्तनं, मंडलं.
Gyroscope, *n*. आवर्तनगतिप्रकारदर्शनयंत्रं.

H.

Ha, *interj*. हा; हा, अहो, अहह, हंत.
Haberdasher, *n*. क्षुद्रद्रव्यविक्रेता.
Habiliment, *n*. परिधानं, वस्त्रं, प्रसाधनं.
Habit, *n*. वेषः, वसनं; अवस्था; स्वभावः; अभ्यासः; व्यवहृतिः, प्रवृत्तिः; *vt*. परिधा c, आच्छद् 10 U; -able *a*. वासयोग्य, आजीव्य; -ant *n*. निवासी; -at *n*. वासस्थानं; -ation, *n*. वासः, निवसतिः, निकेतनं, अवस्थानं -ual *a*. अभ्यस्त, स्वाभाविक, नित्य. -ually *adv*. नित्यं, अभ्यासेन, पुनःपुनः; -uate, *vt*. अभ्यस् 4 P, शील् 10 U; -uated *p. p.* अभ्यस्त, अनुशीलित; -ude *n*. संपर्कः, संसर्गः, व्यवहारः, चर्या.
Hack, *vt*. व्यवच्छिद् 7 P, खंड् 10 U; *vi*. पण्य-भू 1 P, नीचकर्म कृ 8 U; *n*. छेदः; आघातः; पण्याश्वः; हीनवृत्तिः, व्रातीनः.
Hackle, *n*. शणमार्जकः.
Hackney, *n*. कदश्वः, पण्याश्वः; वैतनिकः; सर्वप्रयोज्यः; पण्यस्त्री; -coach पण्यवाहनं. -ed *p. p.* सर्वप्रयुक्त.
Hades, *n*. प्रेतलोकः, यमालयः.
Hag, *n*. कुरूपिणी, डाकिनी, जारिणी.
Haggard, *a*. क्षुत्क्षाम, उग्रदर्शन.
Haggle, *vt*. व्यवछिद् 7 P; *vi*. क्रयविक्रयकाले विवद् 1 A.
Hail, *n*. करका, शिलावृष्टिः, वर्षोपलः, मेघगर्भः; -storm शिलावर्षः, कारकापातः.
Hail, *interj*. स्वस्ति, नमः, क्षेमं भवतु.
Hail, *vt*. दूरात् आह्वे 1 P; अभिवंद् 1 A. *vi*. आया 2 P.
Hair, *n*. केशः, कचः, कुंतलः, लोम; A quantity of h. केशकलापः, A braid of h. कबरी:; Braided h. वेणिः (णी); A lock of h. अलकः, काकपक्षः, चूडा; Clotted h. जटा; Covered with h. लोमश; Erection of the h. रोमहर्षणं; H.

breadth सूक्ष्म; H. brush केशमार्जनी; H. dresser केशसंस्कारकः; H. dressing केशरचना; H. powder केशरंजनचूर्णं; To split h. सूक्ष्मभेदं प्रदृश् c; H. on end लोमहर्षः; Not worth a h. आकिंचित्कर, तुच्छ, -less *a.* केशहीन. विकेश; -y *a.* लोमश, केशक,

Halcyon, *a.* प्रशांत, प्रसन्न, निराकुल; H. days शांतिकालः.

Hale, *a.* निरामय, नीरुज, अक्षत; *vt.* आकृष् 1 P. H. and hearty सुस्थ.

Half, *a.* अर्ध; *n.* अर्ध, अर्धांशः *adv.* अर्धं, सामि; H. truth आंशिकसत्यं; Better h. अर्धांगी; H. and h. अर्धार्ध, मिश्रित; By halves असंपूर्णरूपेण, समपरिमाणेन; H. blood भिन्नोदर; H. brother वैमात्रः, सापत्नः; H. dead मृतकल्प; H. learned किंचिज्ज्ञ; H. breed-वर्णसंकरः; H. hearted अनुरागहीन; H. yearly षाण्मासिक.

Hall, *n.* महाशाला; H. mark निदर्शनं.

Halloo, *interj.* भोभोः, अहो, अयि; *vi.* हलहलाशब्दं कृ, उद्घुष् 10 U.

Hallow, *vt.* पवित्रीकृ, संस्कृ; -ed *pp.* पूजित, संस्कृत. [भ्रमः, इंद्रजालं.

Hallucination, *n.* व्यामोहः, मतिवि-

Hallucinatory, *a.* भ्रमात्मक. [वेशः.

Halo, *n.* अंशुमाला, दीप्तिमंडलं, परि-

Halt, *n.* विश्रामः, अवस्थितिः; *a.* खंज, लंग, पंगु, विकल, *vi.* विरम् 1 P; लंग् 1 P. [शेन बंध् 9 P.

Halter, *n.* पाशः, प्रग्रहः, *vt.* कंठपा-

Halve, *vt.* अर्धीकृ, द्विधाकृ 8 U.

Hamlet, *n.* क्षुद्रग्रामः, पल्ली.

Hammer, *n.* मुद्गरः, अयोग्रं, मुसलः; *vt.* प्रहृ 1 P; *vi* महायत्नं कृ, परिश्रम् 4 P. -ing *n.* मुद्गराघातः.

Hamper, *n.* पेटिका, करंडः; *vt.* प्ररुध् 7 P, विहन् 2 P, बाध् 1 A.

Hand, *n.* हस्तः, करः, पाणिः; पार्श्वः; चेष्टा; शक्तिः, प्रभुत्वं; कर्त्ता, कारः; कीलः; लिपिः, हस्तकौशलं; At h. निकटवर्तिन्; Right h. अग्रपाणिः; Left h. वामहस्तः; Hollow of the h. करपुटं, करपात्रं; The clenched h. मुष्टिः; h. to h. हस्ताहस्ति; h. in h. सहितं, संभूय; Off h. आकस्मिक, अचिरेण; Living from h. to mouth उत्पन्नभक्षिन्; To have a h. in सहकारिन् -भू 1 P, To get the upper h. अभि -भू; Under h. तिरस्, छलेन; On the one h. एकतः; on the other h. पुनः; On all h.s सर्वतः; A bird in the h. हस्तस्थितं वस्तु; On h. हस्तस्थ, प्रस्तुत; To be h. and glove with सद्भावसंपन्न-भू; To lend a h. साहाय्यं कृ; To wash one's h. s. of- संबंधं त्यज्; H. to mouth अनिश्चित. -cuff *n.* हस्तपाशः, करबधः; -ful *n.* मुष्टिः, पाणिपूरणं; -icap *vt.* प्रतिबंध् 9 P; -icraft *n.* शिल्पकर्म, शिल्पः; -ily *adv.* दक्षतया, हस्तलाघवेन, युक्त्या; -iness *n.* हस्तलाघवं, नैपुण्यं, क्षिप्रता; -iwork *n.* हस्तकर्म; -kerchief

मुखमार्जनी, वरकं.

Handle, *n.* मुष्टिः. दंडः, कर्णः; *vt.* स्पृश् 6 P, विधा 3 P, व्यवहृ 1 P. To give a h. अवसरं दा 3 P; H. to one's name– नामसंयुक्तोपाधिः; –ing *n.* व्यवहारः, हस्तार्पणं.

Handmaid, *n.* दासी, परिचारिका.

Handsome, *a.* सुंदर, दर्शनीय, सौम्य, चारु, उदार, विपुल; –ly *adv.* चारु शोभनं, अकृपणं; –ness *n.* रूपं, लावण्यं, चारुता, सौम्यता.

Hand-writing, *n.* स्वाक्षरं, लिपिः.

Handy, *a.* दक्ष, लघुहस्त, निपुण, क्षिप्र, प्रत्युत्पन्न, निकट.

Hang, *vt.* उद्बंध् 9 P; प्राणदंडं कृ; *vi.* उद्बंध् Pass, लम्ब् 1 A, दोल् (nom.); आश्रि 1 P; To h. fire विलम्ब् 1 A; To h. heavy on कष्टकर–भू; –er–on *n.* परपिंडादः, परभाग्योपजीवी; –ing *n.* उद्बंधनं; जवनिका, अपटिः (टी); *a.* लम्बमान, दोदुल्यमान, प्रवण; –man *n.* घातकः, दंडपाशिकः.

Hanker, (after) *vt.* अभिलष् 1 P, आकांक्ष् 1 P, कम् 10 A; –ing *n.* स्पृहा, आकांक्षा, अभिलाषः; *a.* उत्सुक, लिप्सु.

Hap, (Hap–hazard) *n.* भाग्यं, दैवं, यदृच्छा; *a.* दैवाधीन; –less *a.* दुर्भाग्य, मंदभाग्य ;–ly *adv.* अदृष्टवशात्, अकस्मात्.

Happen, *vi.* निपत् 1 P, उपस्था 1 P, घट् 1 A.

Happily, *adv.* दिष्ट्या, सुभगं, सुखं.

Happiness, *n.* सुखं, आनंदः, क्षेमः, शुभं; श्रीः, श्रेयः.

Happy, *a.* सुखिन्, हृष्ट, सुस्थ, धन्य, क्षेम, शुभ, श्रीमत्; H. –go –lucky भाग्यनिर्भरशील.

Harakiri, (Jap.) *n.* आत्महत्या.

Harangue, *n.* तारस्वरेण भाषणं, रसिकवाक्यं *vi.* अभिभाष् 1 A.

Harass, *vt.* खिद् c, बाध् 1 A. पीड् 10 U, अर्द् c., उपप्लु 1 A; –ed *p p.* खिन्न, परिश्रान्त, पीडित, दून; –ing *a.* क्लेशकर, खेदजनक; –ment *n.* विरक्तिः, तापः.

Harbinger, *n.* अग्रगामी, अग्रेसरः, दूतः, वार्ताहरः.

Harbour, *n.* खातं, नौकाशयः, आश्रयः, वासस्थानं; *vt.* आश्रयं दा 3 P, वस् c; *vt.* आश्रि 1 P, निवस् 1 P.

Hard, *a.* दृढ, कठिन, कठोर, जरठ, गाढ, निष्ठुर, दुःसाध्य, विषम, दुर्भेद्य, क्लेशकर; *adv.* समीपं, दुःखेन, विषमं, बलात्, त्वरितं; –drinker *n.* अतिपायी, मद्यपानप्रसक्तः; –hearted, *a.* निर्दय, निरनुक्रोश, कठिनहृदय; –ihood *n.* धृतिः दुःसाहसं, प्रागल्भ्यं; –iness *n.* धीरत्वं, वीरता, शरीरदृढता; –ly *adv.* कष्टेन, कठिनं, उग्रं, निष्ठुरं; –ness *n.* दार्ढ्यं, कठिनता, निष्ठुरता, घनता, दुःसाध्यताः –ship *n.* क्लेशः, आयासः, परिश्रमः, बाधा, दौरात्म्यं, अन्यायः, –ware *n.* लोहभांडानि (Pl); –y *a.* साहसिन्, शूर, निर्भय, दृढकाय.

Hare, *n.* शशः, शशकः; H. brained– अस्थिरबुद्धि, चंचलमति, भ्रांतचित्त.

Harem, *n.* अंतःपुरं, शुद्धांतः अवरोधः.

Hark, -en, *interj.* श्रृणु, अवधीयतां.
Harlequin, *n.* विदूषकः, भंडः.
Harlot, *n.* वारांगना, वेश्या.
Harm, *n.* हिंसा, अपकारः, क्षतिः, हानिः; *vt.* हिंस् 7 P, अर्द् 1 P, व्यय् 10 P; -ful *a.* अपकारिन्, क्षतिकर, हिंसक, अनिष्टजनक; -fulness *n.* क्षतिकरत्वं, अपकारिता; -less *a.* निरुपद्रव, अपकारिन्, निर्दोष; -lessness *n.* अहिंसा, अनपकारः, निरपराधता.
Harmonic, -al, *a.* समस्वर, एकतान, सुललित; H. progression सौरिकश्रेढी; *n.* सुस्वरविद्या.
Harmonious, *a.* एकताल, सुस्वर, श्रुतिसुख; अनुगुण, तुल्य; -ly *adv.* एकस्वरेण, सदृशं; -ness *n.* तालैक्यं, स्वरसंगः, सुस्वरता.
Harmonium, *n.* वाद्यविशेषः.
Harmonize, *vt.* स्वरैक्यं कृ, सदृशीकृ.
Harmony, *n.* तालैक्यं, स्वरसंवादः, एकतानता, सुस्वरता; आनुरूप्यं, संवादः.
Harness, *n.* अश्वसज्जा, संनाहः, प्रसाधनं; *vt.* संनह् 4 P.
Harp, *n.* वीणा, तंत्री, सारंगी; *vt.* वीणां वद् c; -ist *n.* वीणावादकः; -string *n.* वीणातंतुः.
Harrow, *n.* लोष्टघ्नः, *vt.* लोष्टानि भिद् 7 P; संतप् c; -ing *a.* मर्मच्छिद्, हृदयविदारक, अरंतुद.
Harsh, *a.* रुक्ष, कर्कश, कठोर, शुष्क; -ly *adv.* रुक्षं, कर्कशं, कठिनं, कटु; -ness *n.* रुक्षता, पारुष्यं, कटुता.
Hart, *n.* हरिणः, कृष्णसारः, मृगः.
Haram-scarum, *a.* चपल, अस्थिर.
Harvest, *n.* शस्यसंग्रहः, शस्यसंचयकालः; छिन्नशस्यं; *vt.* शस्यं लू 9 U शस्यं संग्रह् 9 P.
Haste, *n.* त्वरा, संभ्रमः, आवेगः, रंहतिः; In h. त्वरान्वित, सत्वरं; to make h. त्वर् 1 A; -en *vt.* त्वर् c. -y *a.* सत्वर, चपल, क्षिप्र, शीघ्र, साहसिन्; -ily *adv.* क्षिप्रं, आशु, तूर्णं, सहसा; -iness *n.* सत्वरता, क्षिप्रता, द्रुतता, साहसः.
Hat, *n.* शिरस्त्राणं, मस्तकभरणं.
Hatch, *vt.* उत्पद् c, डिंबात् निर्गम् c; प्रचिंत् 10 U; *vi.* जन् 4 P, उद्भू 1 P; -et *n.* परशुः, कुठारः, स्वधितिः; to bury the h. संधा 3P, [विरोधः.
Hate *vt.* विद्विष् 2 P, द्रुह् 4 P, घृण् 6 A; *n.* विद्वेषः, घृणा; -ful *a.* घृणार्ह, द्वेष्य, कुत्सित; -fulness *n.* द्वेष्यता, गर्ह्यता, घृणार्हत्वं; -er *n.* द्वेष्टा, घृणाकारी.
Hatred, *n.* विद्वेषः, घृणा, जुगुप्सा,
Haughtily, *adv.* सदर्पं, उद्धतं, गर्वेण.
Haughtiness *n.* मानिता, दर्पः, औद्धत्यं.
Haughty, *a.* मानिन्, गर्वित, अवलिप्त, प्रधृष्ट; to be h. दृप् 4 P, प्रगल्भ् 1 A.
Haul *vt* आकृष् 6 P, हृ 1 U; *n.* आकर्षः, हरणं; to h. over the coals तिरस्कृ.
Haunch, *n.* नितंबः, उत्संगः, श्रोणिः.
Haunt, *vt vi.* वारंवारं अभिगम् 1 P, नित्यगमनं कृ, जुष् 6 A; *n.* समा-

श्रयः. -ed *a.* भूताश्रित.
Hauteur,*n.* गर्वः, अहंकारः, दांभिकता.
Have *vt.* धा 3 P, धृ 10 U; भृ 3 P, आप् 5 P, आदा 3 U; -ing दधान, धारिन्; also ex. by affixes like वत्, मत् &c.
Haven *n.* नौकाशयः, संश्रयः.
Havoc *n.* उच्छेदः, विनाशः, संहारः; *vt.* उच्छिद् 7 P, महाक्षयं कृ.
Hawk, *n.* श्येनः, शशादनः,नीलपिच्छः, उत्कासनं.*vt.* घोषणापूर्वं विक्री 9U;*vi.* उत्कास् 1 A, पक्षिणः धृ 1 P; -er *n.* श्येनपालकः, श्येनजीवी; घोषणापूर्वं तुच्छद्रव्यविक्रेता.
Hay, *n.* शुष्कतृणं, घासः; To make h. while the sun shines अनुकूलावसरे कार्यसिद्धिं कृ.
Hazard, *n.* दैवयोगः, दैवघटना, विपत्तिः, संदेहः, *vt.* शंकास्पदं कृ; -ous *a.* संकटापन्न, भयाक्रान्त, अध्रुव; -ously *adv.* अनिष्टशंकया, ससंशयं, -ousness *n.* दैवाधीनता.
Haze, *n.* कुज्झटिका, धूमिका, कुहेली; -y साभ्र,अव्यक्त; -iness *n.* साभ्रता, अस्पष्टता.
He, *pron.* सः, असौ, एषः.
Head, *n.* शिरः, मस्तकं, शीर्षं, वरांगं; अधिपतिः, श्रेष्ठः; अग्रस्थानं; प्रभवः, At the h. of अग्रे; To be over h. and ears in debt ऋणमग्न-भू; From h. to foot आपादमस्तकं; Off one's h. उद्भ्रान्त; *vt.* नी 1 P. अधिष्ठा 1 P; -ache *n.* शिरःपिडा, शिरोवेदना; -dress, *n.* मस्तकाभरणं, शिरोभूषणं; -ing शिरोनाम; -long *a.* अधोमुख, साहसिन्, प्रवण; *adv.* अर्वाक्, सहसा; -most *a.*अग्र्य, प्रमुख; -strong *a.* दुर्दम, उच्छृंखल, साहसिन्; -way *n.* उन्नतिः, सिद्धिः,
Heal, *vt.* उपशम् c, निरामयं कृ, समाधा 3 P; *vi.* शम् 4 P; -er *n.* चिकित्सकः, भिषक्; -ing *a.*उपशमकारिन्; The h. ing art चिकित्साविद्या; *n.* चिकित्सा; उपशमः; भेषजं.
Health, *n.* स्वास्थ्यं, आरोग्यं, कुशलं; To drink to one's h. स्वास्थ्यं चिंत् 10 U. -ful *a.* सुस्थ, निरामय; -fulness *n.* स्वास्थ्यं, आरोग्यं, निरामयता; -iness *n.* स्वास्थ्यं, आरोग्यं, निरामयत्वं -y *a.* सुस्थ, नीरुज्, कुशलिन्, आरोग्यकर.
Heap, *n.* राशिः, चयः, स्तूपः, संस्थानं *vt.* संचि 5 U, राशी कृ 8 U.
Hear, *vt. vi.* श्रु 5 P, आकर्ण् 10 U, निशम् 10 U, -d *pp.* श्रुत, आकर्णित; -er *n.* श्रोता; -ing *n.* श्रवणं, श्रुतिः, श्रोत्रं. -say *n.* जनश्रुतिः, किंवदन्ती, लोकप्रवादः.
Hearse, *n.* शवयानं, कटः.
Heart, *n.* हृद्, हृदपिंडं, रक्ताशयः; चित्तं; आत्मा, मनः; वक्षः; मर्मस्थानं; गर्भः; तेज, रागः; To take h. समाश्वस् 2 P; To learn by h. कंठस्थ-कृ; -With all one's h. प्रकामं, सर्वात्मना; To lose h. भग्नोत्साह-भू 1 P. To set one's h. upon अभिलष् 1 P. To take to one's h. मनसि व्यथ् 1 A. -ache

n. मनःपीडा, हृदयव्यथा; –breaking *a.* हृदयभेदिन्; –broken *a.* भग्नमनस्, शोकार्त; –burning *n.* अंतर्दाहः, ईर्ष्या; –felt *a.* आन्तरिक; –rending *a.* हृदयविदारक; –sick *a.* व्यथितहृदय; –less निष्करुणं; निःसत्त्व; –lessly निष्करुणं, –y *a.* सरल, –ily *adv.* प्रकामं; –iness *n.* सरलता, अकापट्यं, तेजः.

Hearth, *n.* अग्निकुंड, अश्मंतं, चुल्लिः.

Heat, *n.* घर्मः, उत्तापः, दाहः, चंडता, ग्रीष्मः; *vt.* तप् c, दीप् c, दह् 1 P; –ed *pp.* संतप्त, दीप्त, तापित; –ing *n.* तापनं, दीपनं.

Heath, *n.* वनभूमिः, प्रचारः.

Heathen, *n.* असभ्यः, साकारवादी, प्रतिमापूजकः

Heave, *vt.* उत्तुल् 10 U. उन्नम् c, उद्धृ 1 P; *vi.* स्पंद् 1 A, निश्वस् 2 P; उन्नम् 1 P; *n.* उन्नमनं, उद्धरणं, उत्क्षेपः.

Heaven, *n.* स्वर्गः, त्रिदिवः, नाकः, त्रिदशालयः; आकाशः; परमेश्वरः; –born *a.* स्वर्गजात, स्वर्गोत्पन्न; –ly *a.* स्वर्गीय, स्वर्ग्य, दिव्य, पवित्र.

Heavy, *a.* गुरु, मंद, अलस, जड, उग्र; –ily *adv.* सगौरवं, अतिभारेण, मंदं, सविषादं, भृशं; –iness *n.* गुरुत्वं, भारित्वं, जडता, स्थूलता, विषादः.

Hedge, *n.* वृतिः, प्राचीरं, वेष्टनं; *vt.* प्राचीरेण आवृ 5 P or 1 A; परिवेष्ट् 1 A; –hog *n.* शल्यः, श्वाविद्.

Heed, *vt.* अवधा 3 U, भज् 1 U, आदृ 6 A; *n.* अवधानं, मनोयोगः, अभिनिवेशः; –ful *a.* सावधान, अप्रमत्त; –fulness *n.* सावधानता, अवहितत्वं; –less *a.* अनवधान, अनवहित, प्रमत्त; –lessness; *n.* अनवधानता, अनवेक्षा, प्रमाद्यं.

Heel, *n.* पार्ष्णिः, पादमूलं. To be out at the h.s.–कष्टेन कालयापनं कृ; H.s over head ऊर्ध्वपादं; To take to one's h.s पलाय् 1 A.

Heifer, *n.* वत्सतरी, वत्सा.

Height, उच्चता, उच्चस्थानं; परमावधिः.

Heighten, *vt.* उन्नी 1 P, वृध् c.

Heinous, *a.* घोर, गर्ह्य, अतिदुष्ट, भयानक; –ness *n.* घोरता, दारुणता, अतिगर्हितत्वं.

Heir, *n.* उत्तराधिकारी, दायादः, अंशभाक्; H. apparent युवराजः; –less *a.* अदायिक, दायादशून्य; –loom *n.* वंशक्रमेण प्राप्तं अस्थावरद्रव्यं; –ship उत्तराधिकारित्वं.

Held, *pp.* धृत, हित, विरुद्ध, परिगृहीत, प्रसारित.

Heliac,-al, *a.* सौर, सूर्यलोकसंबंधिन्.

Helical, *a.* आवर्तवत्.

Heliograph, *n.* सूर्यच्छायाचित्रणयंत्रं; –y *n.* प्रकाशलेखनं.

Helioscope, *n.* सूर्यदर्शनयंत्रं.

Hell, *n.* नरकः, निरयः, दुर्गतिः, रसातलं; –ish *a.* नारकीय, अतिनिंद्य.

Helm, *n.* कर्णः, अरित्रं; to be at the h. अग्रे स्था 1 P; –sman *n.* कर्णधारः, नाविकः. [शीर्षण्यं.

Helmet, *n.* शिरस्त्राणं, शिरस्कं.

Helot, *n.* क्रीतदासः.

Help, *vt.* साहाय्यं कृ, उपचर् 1 P, उपग्रह् 9 U; *vi.* सहायो भू 1 P; *n.* साहाय्यं, अनुग्रहः, आनुकूल्यं. शरणं, उपायः; A helping hand सहायता; How can I h. it? का गतिः; To h. at table परिविष् 10 U. God h. s those who h. themselves दैवमुद्यमायत्तं; -er *n.* सहायः, उपकर्ता, सहकारी; -ful *a.* उपकारक, उपयोगिन्; -fulness *n.* उपयोगिता, सोपकारत्वं; -less *a.* निरुपाय, अशरण, गतिहीन; -lessness *n.* निरुपायत्वं, निःसहायता; -mate *n.* सहकारी, सहायः.

Hem, *n.* अंचलः, दशा, चीरी, वसनप्रांतः *vt.* अंचलं सिव् 4 P; उत्कास् 1 A.

Hem (in), *vt.* परिवेष्ट् 1 A, निरुध् 7 P.

Hemisphere, *n.* गोलार्धं, मंडलार्धं.

Hemicrania, *n.* अर्धशिरःशूलः.

Hemalic, *a.* रक्तशोधक.

Hemistich, *n.* श्लोकार्धं; अर्धपंक्तिः.

Hemorrhage, *n.* रक्तस्रावः, रक्तनिःसरणं.

Hemp, *n.* शणं, भंगा, मातुलानी.

Hen, *n.* कुक्कुटी; -pecked *a.* स्त्रीवश.

Hence, *adv.* इतः, अतःपरं, अतएव, अन्यतः; -forth, -forward *adv.* अद्यप्रभृति, अतःपरं, अद्यावधि, अद्यारभ्य.

Henchman, *n.* अनुचरः, भृत्यः.

Heptagon, *n.* सप्तभुजः, सप्तकोणः.

Heptarchy, *n.* सप्तसत्ताकराज्यं.

Herald, *n.* राजवार्ताहरः, बंदी, अग्रदूतः; -ry *n.* वंशावलिविद्या.

Herb, *n.* ओषधिः, शाकः; -age *n.* ओषधिसमूहः, तृणं, क्षेत्र्यं; -aceous *a.* वनस्पतिधर्मीय; -al *a.* वनस्पतिविषयक. *n.* ओषधिसंग्रहः, वृक्षायुर्वेदः; -arium *n.* शुष्कौषधिसंग्रहः

106

Herculean, *a.* अतिप्रबल, अतिदुष्कर, कृच्छ्रसाध्य; (In comp.) भगीरथ; H. efforts भगीरथप्रयत्नाः.

Herd, *n.* यूथं, संघः, व्रजः, कुलं, सार्थः, गणः; h. of cattle गोकुलं, गोवृंदं; a. h. of swine शूकरगणः; a. h. of elephants हास्तिकं; a. h. of oxen औक्षकं, -sman *n.* गोपालः, पशुपालकः, आभीरः.

Here, *adv.* अत्र, इह, इहस्थाने; H. and there इतस्ततः; H. abouts अत्रांतिके; H. after- अतःपरं, उत्तरत्र; परकाले; H. at. अतःपरं, अत्रांतरे; h. by तेन, तस्मात्; H. upon अनंतरं; H. tofore इतःपूर्वं; H. from अतः, तस्मात् H. in; अत्र, अस्मिन् विषये.

Hereditament, *n.* दायः, रिक्थाधिकारः.

Hereditary, *a.* पैतृक, परंपरीण; क्रमागत; -ily *adv.* वंशक्रमेण, परंपरया.

Heresy, *n.* वैधर्म्यं, नास्तिक्यं, परधर्माश्रयः, विपथः.

Heretic, *n.* पाषंडः, नास्तिकः, स्वधर्मभ्रष्टः, विधर्मसेवी; -al *a.* वैधर्मिक, पाषंडिक; -ally *adv.* पाषंडवत्.

Heritable, *a.* दाययोग्य, औद्धारिक.

Heritage, *n.* दायः, पैतृकधनं, पैतृकाधिकारः, औद्धारिकं.

Hermetically, *adv.* सुदृढं, गाढं.

Hermit, *n.* वानप्रस्थः, तपस्वी, वैखानसः, उदासीनः; -age *n.* आश्रमः; पर्णशाला, कुटीरं.

Hernia, *n.* अंत्रवृद्धिः, नाभिवर्धनः.

Hero, *n.* वीरः, सुभटः, युयुत्सुः, नायकः, H. worship वीरपूजा, विभूतिपूजा. -ine *n.* वीरा, नायिका; -ism *n.* वीरत्वं, तेजः, पराक्रमः.

Heroic, -al *a.* वीर, शूर, विक्रान्त, साहसिक; H. age वीरयुगं; H. poem महाकाव्यं; -ally *adv.* सविक्रमं.

Heron, *n.* क्रौंचः, रुरुः, बकः, सारसः.

Hesitancy, *n.* संदेहः, विकल्पः

Hesitate, *vi.* विक्लृप् 1 A, अभिशंक् 1 A, विलंब् 1 A; -ingly *adv.* ससंशय, सविकल्पं; -ation *n.* विकल्पः, आशंका, वितर्कः, स्वरभंगः, गद्गदपदं; without h. असंकोचेन [श्चात्य.

Hesper, *n.* सायंकालः; -ian *a.* पा-

Hest, *n.* आदेशः, आज्ञा.

Heterodox, *a.* वैधर्मिक, अवैध, विपरीत, शास्त्रविरुद्ध; -y *n.* असच्छास्त्रं, विधर्मः, विपथः, विधर्मः.

Heterogeneous, *a.* विजातीय, विधर्मक, विगुण. [वैगुण्यं, वैवर्ण्यं.

Hetero-geneity, *n.* वैजात्यं, वैधर्म्यं,

Hetero-genesis, *n.* भिन्नवंशोत्पादनं.

Heteronomy, *n.* परसत्ताकराज्यं.

Hew, *vt.* छिद् 7 P, निकृत् 6 P, लू 9P; -er *n.* छेदकः, छेत्ता, विशसिता.

Hexagon, *n.* षट्कोनाकृतिः, षट्कोनः.

Hexameter, *n.*षट्पदविशिष्टपद्यचरणः.

Hexapod, *n.* षट्पादः.

Hexastich, *n.* षट्श्लोकी.

Hey, *interj.* हा, हाहा, अहो, अहह.

Hey-day, *interj.* हा, हाहा, अहो; *n.* उल्लसता, हर्षः, परिहासः.

Hiatus, *n.* विच्छेदः, भंगः, खंडः.

Hibernal, *a.* हैमंतिक, शिशिर.

Hic-cough, *n.* हिक्का, गंर्भिरा.

Hid, Hidden, *p.p.* गुप्त, प्रच्छन्न, निभृत, संवृत.

Hide, *n.* चर्म, अजिनं, कृत्तिः, त्वक्; *vt.* निगुह् 1 U, प्रच्छद् 10 U, अंतर्धा 3 U; *vi.* गुह् Pass, तिरोभू 1 P; निली 4 A; -bound *a.* कृपण, कर्कश, अवश्य, -er *n.* गोप्ता; -ing गोपनं, गुप्तिः, प्रच्छादनं.

Hide-and-seek, *n.* बालक्रीडाविशेषः.

Hideous, भयानक, भीषण, उग्र, कुत्सित; -ly *adv.* उग्रं, घोररूपेण; -ness *n.* भीषणत्वं, रौद्रता, कुत्सितत्वं.

Hie, *vi.* संत्वर् 1 A, सत्वरं गम् 1 P,

Hier-arch, *n.* प्रधानाचार्यः; -y *n.* धर्मसत्ता, आचार्यसंप्रदायः.

Hieroglyphic, *n.*चित्राक्षर, बीजाक्षर.

Higgle, *vi.* पण् 1 A, व्यवहृ 1 P, क्रयविक्रयकाले विवद् 1 A.

High, *a.* उच्च, तुंग, उन्नत; उत्कृष्ट; कुलीन; उद्धत; श्रेष्ठ, उदात्त; आत्यंतिक; *adv.* उच्चैस्, उच्चकैस्; -birth कुलीनता, आभिजात्यं; -blown *a.* अतिस्फीत;-born *a.* कुलीन, अभिजात; -day *n.* उत्सवदिनं, सुदिनं; -flown *a.* अतिगर्वित, अलंकारयुक्त; -handed *a.* उद्धत, स्वैरिन्; -land *n.* अधित्यका, उन्नतभूमिः; -ly *adv.*

अतिमात्रेण, अत्यंतं; -mettled *a.* तेजस्विन्, महासत्त्व; -minded *a.* महात्मन्, उदारचरित; -pitched *a.* उच्च; -placed *a.* उच्चपदस्थ; -sounding *a.* शब्दबहुल; -spirited *a.* साहसिन्, महासत्व; -treason *n.* राजद्रोहः; -way *n.* राजमार्गः, महापथः, रथ्या; -wayman *n.* दस्युः, परिपंथी.

Hilarious, *a.* हर्षोत्फुल्ल, प्रहृष्ट.

Hilarity, *n.* प्रहर्षः, आमोदः, उल्लासः.

Hill, *n.* पर्वतः, शैलः, अद्रिः; -ock *n.* क्षुद्रपर्वतः, वल्मीकः, मृत्तिकाचयः; -y *a.* शैलमय, विषम. [संपूर्णतः.

Hilt, *n.* मुष्टिः, त्सरुः; up to the h.

Hind, *n.* हरिणी, कुरंगी, वृषलः, दासः.

Hinder, *a.* पश्चिम, अपर, जघन्य.

Hinder, *vt.* निवृ c, निषिध् 1 P, विहन् 2 P, प्रतिबंध् 9 P; -ed रुद्ध, स्तंभित, व्याहत; -er निवारकः, विघ्नकारी. [धकः, संरोधः, स्तंभनं.

Hindrance, *n.* विघ्नः, व्याघातः, बा-

Hinge, *n.* द्वारसंधिः, केंद्रं; *vi.* अवलंब् 1 A; अपेक्ष् 1 A.

Hint, *vt.* सूच् 10 U, संकेतं कृ 8 U, उपन्यस् 4 P; *n.* इंगितं, भावः, सूचना, उपन्यासः.

Hip, *n.* कटिः, कटः, अंकः, श्रोणी; -joint *n.* ऊरुसंधिः.

Hippopotamus, *n.* जलघोटकः.

Hire, *n.* वेतनं, मूल्यं, पणः, भृत्या; *vt.* वेतनेन नियुज् 7 P, भृ 1U, कर्मकरान् उपनी 1 A; for h. पण्य, साधारण; -ling *n.* भृतकः भृत्यः, वैतनिकः.

Hiss, *vt. vi* सीत्कारं कृ, अवज्ञास्पदं कृ; -ing *n.* सर्पश्वासः, सीत्कारः, कर्कशशब्देन अवज्ञासूचनं.

Hist, *adv.* तूष्णींभव.

Histology, *n.* पिंडरचनाशास्त्रं.

Historian, *n.* ऐतिहासिकः, पुराणरचकः, इतिहासलेखकः.

Historic,-al, *a.* ऐतिहासिक, पौराणिक.

History, *n.* इतिहासः, पुरावृत्तं, ऐतिह्यं, वृत्तांतः.

Histrionic,-al *a.* नाटकीय, आभिनयिक; दांभिक.

Hit, *n.* आघातः, प्रहारः, ताडनं, दैवं; *vt.* प्रहृ 1 P, अभिहन् 2 P, व्यध् 4 P. *vi.* परस्परं संघट्ट् 1 A, संपद् 4 A; *p. p.* ताडित, उपपन्न.

Hitch, *vt.* ग्रह् 9 P. आकृष् 1 P; *vi.* ग्रह् pass, धृ pass; *n.* विघ्नः, प्रतिबंधकः, बाधा; without a h. निर्विघ्नं.

Hither, *adv.* इतः, इह, अत्र; H. and there इतश्चेतः; *a.* ऐहिक, उपान्त, उपस्थ; -most *a.* संनिहित, नेदिष्ठ; -to *adv.* अद्ययावत्, अद्यावधि; -ward *adv.* इतः, इह, अत्र.

Hive, *n.* मधुकोशः, छत्रकः चषालः

Hoar, *a.* धवल, गौर, श्वेत.

Hoard, *n.* संचयः, संघातः, संग्रहः, निधिः; *vt.* पुंजीकृ, संचि 5 U.

Hoar-frost, *n.* नीहारः, तुषारः, हिमं, तुहिनं. [पक्वता.

Hoariness, *n.* धवलता, गौरता,

Hoarse, *a.* रूक्ष, कर्कश, भग्न, गंभीर; -ness *n.* स्वरभंगः, कल्लता.

Hoary, *a.* शुक्ल, गौर; पलित, पक्व.
Hoax, *n.* वंचनं, छद्म, परिहासः.
Hob, *n.* वृषलः, प्राकृतजनः
Hobble, *vi.* खंज् 1 P, खोट् 1 P.
Hobby, *n.* छंदः, रुचिः, मनोरथः; –horse, *n.* क्रीडाश्वः, क्रीडनकं.
Hobgoblin, *n.* भूतः, प्रेतः, वेतालः, पिशाचः, राक्षसः.
Hobson's choice, *n.* विकल्पाभावः.
Hocuspocus, *n.* माया, तंत्रमंत्रं, इंद्रजालं.
Hodge-podge, *n.* संनिपातः, प्रकीर्णकं.
Hoe, खनित्रं, अवदारणः, आखानं.
Hog, *n.* वराहः, शूकरः, किरिः; –gish *a.* शूकरीय, वाराह, नीच.
Hoist, *vt.* उन्नम् c, उत्तुल् 10 U, उन्नी 1 P.
Hold, *vt.* धृ 1 P; रक्ष् 1 P; भृ 1 P; विधा 3 P; मन् 4 A; रुध् 7 P; आधा 3 P; परिग्रह् 9 U; *vi.* स्था 1 P; आत्मानं संयम् 1 P; अनुबंध् 9 P. अवलंब् 1 A. *n.* धृतिः, धारणं, ग्रहणं; वारंगः,कारागारं; दुर्गं, आधारः; अधिकारः; नौकोदरं;H. an opinion मन् 4 A; H. one's tongue तूष्णीं भू 1 P; H. in esteem बहु मन् 4 A; H. in contempt अवमन् 4 A; To h. out सह्; To h. water संभृ, पर-भू 1 P; –er *n.* धारकः, धरः, ग्राही; –fast *n.* ग्राहकः, बंधनी, बद्धमुष्टिः; –ing *n.* धरणं, ग्रहणं, आदानं; रक्षणं.
Hole, *n.* विवरं, रंध्रं, गर्तः, अवटः, कंदरः Picking h. s in one's coat छिद्रान्वेषणं; H. and corner गुप्त.
Holiday, *n.* उत्सवः, पुण्यदिनं, अनध्यायः, विश्रामदिवसः.
Holily, *adv.* पुण्यं, पुण्यवत्, शुचिवत्.
Holiness, *n.* पुण्यशीलता, साधुत्वं.
Hollo, –a, *interj.* भोभो, है, हंहो.
Hollow, *a.* शून्य, उत्तान, मंद, निःसार. *n.* विवरं, कुहरं, गर्तः; गर्भः, द्रोणी, खातं, प्रणाली, तरुकोटरः, पुटः, –ness *n.* शून्यता, रिक्तता, मंदता, गांभीर्य; निःसारता.
Holocaust, *n.* होमः, हव्यं.
Holy, *a.* पुण्य, पुण्यात्मन्, शुचि, निर्मल, धार्मिक, तीर्थ; H. study वेदाध्ययनं; H. land पुण्यभूमिः; H. war धर्मयुद्धं; H. ghost पवित्रात्मा; H. wisdom ब्रह्मज्ञानं; H. place तीर्थं.
Homage, *n.* पूजा, प्रणतिः, अभ्यर्चनं, पादवंदनं, उपासना, समादरः, राजसन्मानः; *vt.* 1 P, प्रणम् 1 P, प्रणिपत् 1 P.
Home, *n.* स्वगृहं, स्वदेशः, स्ववासः, स्वविषयः; *adv.* गृहंप्रति, निकटे; –less *a.* निराश्रय, निरास्पद; –circle, *n.* परिवारवर्गः; –ly *a.* स्थूल, सरल; –stead *n.* वास्तुभूमिः;–ward गृहाभिमुखं; To come h. to a person मर्म स्पृश् 6 P; –rule स्वायत्तशासनं.
Homeopathy, *n.* समचिकित्सा, अनुचिकित्सा.
Homicidal,*a.*मनुष्यघातिन्, मारात्मक.
Homicide, *n.* नरहत्या, मनुष्यघातकः.
Homily, *n.* धर्मोपदेशः, धर्मकथा.

Homogeneal, Homogeneous, *a.* सजातीय, समभाव, समधर्म.

Homonym, *n.* नानार्थशब्दः; –ous *a.* नानार्थक; –y *n.* नानार्थकता.

Honest, *a.* सरल, दाक्षिण, न्याय्य, अकुटिल, निष्कपट, साधु, सत्य; –ly *adv.* सरलं, न्यायेन, निर्व्याजं, सरलवत्; –y *n.* सारल्यं, दाक्षिण्यं, कपटहीनता, भद्रता, सत्यता, आर्जवं.

Honey, *n.* मधु, पुष्पसारः, माक्षिकं, छात्रं; –comb *n.* मधुकोशः, मधुक्रमः, करंडः –bee मधुमक्षिका; –tongued मधुरभाषिन्.

Honorary, *a.* संमानार्थक, अवैतनिक.

Honour, *n.* समानः, पूज्यता, पूजा; मर्यादा, संभ्रमः, यशः; उच्चपदं, प्राधान्यं; On one's h. धर्मतः; Sense of h. मानापमानबोधः; Last h. s अंत्येष्टिक्रिया; H. H. तत्रभवान्, महामान्य; *vt.* पूज् 10 U, अर्च् 1 P, सेव् 1 A, अनुग्रह् 9 U; To h. a bill लेख्यपत्रं स्वीकृ 8 U; –able *a.* पूज्य, मान्य, कीर्तिकर, दाक्षिण, उदार; –ably *adv.* समानं, सौदार्यं, साधुवत्, सुयशसा; –arium *n.* समानवेतनं; –ed *pp.* पूजित, संमानित.

Hood, *n.* शिरोवस्त्रं, फणा, भोगः; *vt.* शिरस्त्राणेन पिधा 3 U or आच्छद् 10 U; –wink *vt.* नयने वस्त्रेण रुध् 7 P or आवृ 5 P, मतारणां कृ.

Hoof, *n.* खुरः, शफः, विंखः; –ed खुरिन्, खुरयुक्त.

Hook, *n.* आकर्षणी, ग्रहणी, बडिशं; अंकुशः; *vt.* बडिशेन धृ 1 P, or ग्रह् 9 P; –ed *a.* वक्र, कुटिल.

Hoop, *n.* चक्रं, क्रीडाचक्रं; –cough *n.* आक्षेपककाशः.

Hoot, *vi.* रु 2 P, घूत्कृ 8 U –ing *n.* दीर्घरावः, घूत्कारः, अवमानसूचनं.

Hop, *vi.* प्लु 1 A, वल्ग् 1 P, एकपादेन नृत् 4 P; *n.* प्लुतं, झंपः, एकपादेन नर्तनं.

Hope, *n.* आशा, आकांक्षा, मनोरथः, अपेक्षा *vt. vi.* आशंस् 1 A, आकांक्ष् 1 P, स्पृह् 10 U, अपेक्ष् 1 A; –ful *a.* आकांक्षिन्, अपेक्षक; –fully *adv.* साशंसं, आशापूर्वं; –fulness *n.* आशावत्त्वं, आशाविष्टता; –less *a.* निराश, हताश; –lessly *adv.* निराशं; –lessness *n.* नैराश्यं, निरपेक्षता.

Horde, *n.* समूहः, संघः, गणः.

Horizon, *n.* चक्रवालं, आकाशकक्षा, दिगंतवृत्तं, दिङ्मंडलं; –tal *a.* दिगंतसम, समस्थ, अन्वायतन; –tally *adv.* समं, समरेखं, अन्वायतनं.

Horn, *n.* शृंगं, विषाणं; कूणिका; चंद्रशिखा; H.s of a dilemma विकल्पः; –ed *a.* शृंगिन्, शृंगाकृति; –y *a.* शारंग, कठिन.

Hornet, *n.* विषशृंगी, विषशूकः.

Horoscope, *n.* जन्मपत्रिका.

Horrible, *a.* विकट, भयंकर, दारुण, भैरव, भीषण; –y *adv.* दारुणं, रौद्रं, विकटं.

Horrid, *a.* घोर, भीम, रौद्र, विकट, कराल; –ly *adv.* घोरं, रौद्रं, दारुणं.

Horrific, *a.* भयानक, भैरव, साध्वसकारिन्.

Horrify, *vt.* भैरवं जन् 10 U, साध्वसं कृ 8 U, -ed *a.* संत्रस्त.

Horripilation, *n.* रोमहर्षः, रोमांचः, पुलकः, गात्रकंटकः

Horror, *n.* साध्वसं, भैरवं, संत्रासः, भीषिका; -stricken भयविह्वल, शंकाहत. [शंकिः.

Hors-de-combat, *a.* (योद्धुं) संहत-

Horse, *n.* अश्वः, तुरगः, वाजी, तुरंगमः, हयः; -back अश्वपृष्ठं; -breaker अश्वशिक्षकः, अश्वविनेता; -laugh अट्टहासः; -man अश्वारोही, तुरगी; -manship अश्वारोहणविद्या; -race अश्वचर्या; the iron h. अग्निरथः; -power यंत्रबलपरिमाणं; -whip कशा, प्रतोदः; -trapping अश्वसज्जा.

Hortation, *n.* उपदेशः, प्रबोधनं.

Hortatory, *a.* प्रबोधक, उत्तेजक.

Horticulture, *n.* उद्यानकर्षणं, उद्यानविद्या; -al *a.* उद्यानविषयक; -ist *n.* उद्यानविद्याज्ञः, उद्यानकर्षकः.

Hose, *n.* और्णपादत्रं; -ier *n.* और्णपादत्रविक्रयी.

Hospitable, *a.* आतिथेय, सत्कारशील; -y *adv.* सातिथ्यं, सत्कारेण.

Hospital, *n.* रुग्णागारं, आरोग्यशाला, चिकित्सालयः;-ity *n.* आतिथ्यं, अतिथिसत्कारः, आतिथेयता.

Host, *n.* अतिथिसेवकः, आश्रमपतिः, भोजनदाता; गणः, संघः, चमूः, सेना, -age *n.* प्रतिभूः, बंधकः, विश्वासस्थानं;-ess, *n.* भोजनदात्री, गृहिणी.

Hostel,-ry, *n.* पांथशाला, उत्तरणगृहं.

Hostile, *a.* वैरिन्, विपक्ष, प्रातिकूल, विरुद्ध; -ly *adv.* शत्रुवत्, विपरीतं, विरुद्धं; -ity *n.* वैरिता, विरोधः, विद्वेषः, प्रतिद्वंद्वं; युद्धं, विग्रहः; natural h. जातिवैरं.

Hot, *a.* उष्ण, तप्त, चंड, अशीत, ग्रीष्म, उग्र, शीघ्रकोपिन्; H. bed विकासभूमिः; In h. water विपद्ग्रस्त; H. blooded उद्धत; -ly *adv.* तीक्ष्णं, उग्रं; -ness *n.* उष्णता, तापः, चंडता, तीव्रता, शीघ्रकोपित्वं.

Hotch-potch, *n.* संनिपातः, प्रकीर्णकं.

Hotel, *n.* उत्तरणशाला, पांथनिवासः.

Hound, *n.* मृगदंशकः, आखेटिक .

Hour, *n.* घटिका, समयः; At all h. s सदा; Small h.s प्रत्यूषकालः; In an evil h. अशुभक्षणे,-लग्ने;-glass *n.* वालुकायंत्रं; -ly *adv.* प्रतिदंडं, प्रतिमुहूर्तं.

Houri, *n.* दिव्यांगना, स्वर्गकन्या.

House, *n.* गृहं, भवनं, आलयः, मंदिरं, वासः, शाला, कुलं, परिवारः, रंगालयः, श्रोतृवर्गः; A h. hold परिवारवर्गः; A. h. of correction कारागृहं; A h. of ill fame वेश्यागृहं; H. of God धर्ममंदिरं; H. to h. प्रतिगृहं; H. breaker कपाटघ्नः; H. hold gods गृह्यदेवता, कुलदेवता. A h. hold word प्रचलितकथा; A h. holder गृहस्थः; H. keeping गृहव्यापारः, गार्हस्थ्यं; H. less निराश्रय, अशरण; H. maid परिचारिका; H. wife गृ-

हिणी, गेहिनी.
Hovel, *n.* कुटीरः–रं.
Hover, *vi.* परितः विसृप् 1 P; विचर् 1 P; विलंब् 1 A; –ing *n.* परिभ्रमणं, मंडलावृत्तिः.
How, *adv.* कथं, किम्, किमुत, केनप्रकारेण, कियत्; H. far कियत्दूरं; H. often कतिकृत्वः; H. then कथं नाम; H. much more (or less) किं पुनः; –ever *adv.* तथापि, किंच, अपितु; –soever यथायथा.
Howl, *vi.* गर्ज् 1 P, रु 2 P, दीर्घरावं कृ 8 U; –ing *n.* रावः, गर्जना, दीर्घरुतं, आर्त्तनादः.
Hub, *n.* उद्गतभागः, नाभिस्थानं, लक्ष्यं.
Hubbub, *n.* कोहाहलः, कलरवः, तुमुलं.
Huddle, *vt.* संमिश्रीकृ 8 U, संकरीकृ, संक्षुभ् 4 P; *vi.* संकुलीभू 1 P, संमिश्रीभू 1 P; *n.* जनता, अस्तव्यस्तता, संकरः. [कोलाहलः.
Hue, *n.* रागः, वर्णः; आभा; आक्रोशः,
Hug, *vt.* आलिंग् 1 P, परिरभ् 1 A, आश्लिष् 4 P; *n.* आलिंगनं, आश्लेषः, परिष्वंगः.
Huge, *a.* सुमहत्, स्थूल, महाकाय, अतिविशाल; –ly *adv.* अतिमहत्, अतिमात्रं, अत्यंतं; –ness *n.* स्थूलता, विशालता, बृहत्कायत्वं.
Hulk, *n.* जीर्णनौका. [स्थूलभागः.
Hull, *n.* बाह्यावरणं, तुषः; नौकायाः
Hum, *vi.* गुंज् 1 P. रु 2 P.
Human, *a.* मानुष, मानवीय, मनुष्योचित; –ism *n.* मानवप्रकृतिः; –ist *n.* मनुष्यस्वभावज्ञाता; –ly *adv.* मानुषवत्.
Humane, *a.* दयालु, सकरुण, सहृदय, अनुग्रहशील, करुणार्द्र; –ly *adv.* सकरुणं, सदयं, सानुकंपं. [एकेश्वरवादी.
Humanitarian, *n.* मनुष्यत्ववादी,
Humanity, *n.* दयालुता, करुणा, अनुकंपा, उपकारपरता; मानुषता, मानवत्वं; मनुष्यजातिः.
Humble, *a.* नत, विनीत, गर्वहीन, अपकृष्ट, नीच; *vt.* अपकृष् 1 P; 6 P; अभिभू 1 P; अवनम् c. –ed *p. p.* पराभूत, आनत, भग्नदर्प; –ness *n.* नम्रता, विनतिः, अगर्वः, –ing *n.* अभिभवः, अपकर्षः, मानभंगः;–ly *adv* सविनयं, निरभिमानेन.
Humbug, *n.* प्रतारणा, कपटः; प्रतारकः.
Humdrum, *a.* मंद, जड, निर्बोध.
Humid, *a.* आर्द्र, क्लिन्न, स्तिमित, सरस; –ity, –ness. *n.* आर्द्रता, जलसिक्तता, क्लिन्नता.
Humiliate *vt.* अभिभू 1 P, गर्व हृ 1 P, –ion *n.* मानभंगः, अभिभवः.
Humility, *n.* विनतिः, नम्रता, दर्पहीनता, दैन्यं, वश्यता. [रसिकः.
Humorist, *n.* भंडः, वैहासिकः,
Humorous, *a.* रसिक, परिहासशील; हासजनक, विनोदिन् *adv.* विनोदार्थं, रसिकं, सरसं; –ness *n.* रसिकत्वं, रसवत्ता, उपहास्यता.
Humour, *n.* क्लेदः, रसः, आर्द्रता; सद्भावः, शीलत्वं; वैदग्ध्यं. रसिकता; *vt.* अनुवृत् 1 A, आराध् c, अनुरंज् c,
Hump, *n.* ककुद्, गडुः, स्थगुः; H.

backed कुब्ज, गडुर.
Hunch, *n.* गडुः, पिंडः, गंडका; H. backed कुब्ज, गडुपृष्ठ.
Hundred, *a.* शतं, शतसंख्यक; *n.* शतकं, शतं; by h. s शतशः; H. fold शतगुणं; H. th शततम.
Hunger, *n.* क्षुधा, क्षुत्, बुभुक्षा; *vi.* क्षुध् 4 P, भुज् (Desid.)
Hungry, *a.* क्षुधार्त, क्षुधित, बुभुक्षित.
Hunt, *n.* मृगया, खेटः, मृगव्यं, मार्गणं, अन्वेषणं, अनुधावनं; *vt. vi.* मृग् 10 A, अनुधाव् 1 P; अन्विष् 4 P; –sman *n.* व्याधः,लुब्धकः,आखेटकः.
Hurl, *n.* क्षेपः, क्षेपणं, तुमुलं, विप्लवः; *vt.* क्षिप् 6 P, सृज 6 P, अस् 4 P. प्रेष् 10 U; –ed *p. p.* क्षिप्त, अस्त, विसृष्ट; – ing *n.* क्षेपणं, प्रहरणं.
Hurly-burly, *n.* कोलाहलः, हलहलाशब्दः, विभ्राट्, विप्लवः.
Hurrah, *interj.* जयध्वनिः, जयजयकारः. [चंडवातः, झंझावातः.
Hurricane, *n.* प्रभंजनः, वात्या,
Hurry, *n.* त्वरा, संभ्रमः, शीघ्रता, व्यग्रता, व्यस्तता; *vt.* त्वर् c, शीघ्रं संपद् c or साध् 5 P; *vi.* त्वर् 1 A, शीघ्रं गम् 1P; –ed *a.* त्वरित; –ly *adv.* त्वरितं, द्रुतं, शीघ्रं.
Hurt, *vt.* हिंस् 7 P, अर्द् 10 U, व्यथ् 10 U, हन् 2 P; *n.* हिंसा, क्षतं, अपायः, पीडा, हानिः; *pp.* क्षत, हिंसित, अपकृत, विहत; –ful *a.* हिंस्र, अपकारक, क्षतिजनक, अहित; –fulness *n.* हिंस्रता, अहितत्वं, क्षतिकारिता; –less *a.* अहिंस्र, अनपकारिन्.
Husband, *n.* पतिः, भर्ता, स्वामी, दयितः, प्राणेशः; *vt.* परिमितव्ययं कृ 8 U, कृष् 6 P.
Husbandman, *n.* कृषकः, कृषीवलः, क्षेत्रिकः, क्षेत्राजीवः, कृषाणः.
Husbandry, *n.* कृषिः, कृषिकर्म, कर्षणं; परिमितव्ययः.
Hush, *interj.* शांतं, तूष्णींभव, हुं; *vt.* शम् c, निभृतं, समाधा 3 U; *vi.* शम् 4 P, प्रसद् 1 P, मौनीभू 1 P.
Husk, *n.* तुषः, तुसः, कोशः, धान्यत्वक्; *vt.* निस्तुषी कृ 8 U, त्वचं हृ 1 P; –y *a.* तुषयुक्त, रूक्ष. [संबाध् 1 A.
Hustle, *vt.* निरस् 4 P, निराकृ 8 U,
Hut, *n.* उटजः, कुटीरः, पर्णशाला.
Hybrid, *a.* संकीर्ण, मिश्रज.
Hydra, *n.* जलव्यालः, नागराजः, –headed *a.* बहुशीर्षक, बहुरूप.
Hydraulic, *a.* जलचालित; H. engine जलोत्तोलनयंत्रं.
Hydro-cele, *n.* कोशवृद्धिः, मुष्कवृद्धिः.
Hydro-dynamics, *n.* जलगतिशास्त्रं.
Hydro-gen, *n.* उज्जनकवायुः.
Hydrometer, *n.* द्रवगुरुत्वमापकयंत्रं.
Hydropathy, *n.* शीतजलचिकित्सा.
Hydrophobia, *n.* जलसंत्रासः, आलर्कं.
Hydrostatics, *n.* जलस्थितिशास्त्रं.
Hyena, *n.* तरक्षुः; गोव्याघ्रः; –al *a.* हैमंत, शीतकालीन.
Hygiene, *n.* स्वास्थ्यविज्ञानं.
Hygrometer, *n.* बाष्पमानयंत्रं.
Hygrometry, *n.* बाष्पपरिमाणविद्या.
Hymen, *n.* विवाहदेवता; –eal *a.* वैवाहिक.

Hymn, *n.* स्तोत्रं, गीतं, गाथा, सूक्तं.
Hyperbola, *n.* अतिक्षेपणी, अतिपर्वलयं, अपरावर्तः.
Hyperbole, *n.* अत्युक्तिः, अतिशयोक्तिः.
Hypercritic, *n.* दोषैकदृक्.
Hypnotism, *n.* मूर्च्छनाशास्त्रं, वशीकरणविद्या.
Hypochondria, *n.* रोगभ्रमः, पित्तोन्मादः, पित्तविकारः.
Hypocrisy, *n.* छद्मवेषः, दम्भः, धर्मध्वजमात्रं, कापट्यं, लिंगवृत्तिः.
Hypocrite, *n.* दाम्भिकः, धर्मध्वजी, प्रतारकः, कापटिकः.
Hypotenuse, *n.* कर्णः.
Hypothesis, *n.* उपन्यासः, अनुमानं, प्रतिज्ञा.
Hypothetical, *a.* आनुमानिक, कल्पित.
Hysteria, *n.* गर्भाशयोन्मादः.
Hysterical, *a.* वायुग्रस्त.
Hysterics, *n.* मूर्च्छारोगः.

I

I, *pron.* अहं.
Ice, *n.* तुषारसंघातः, हिमं; *vt.* हिमीकृ 8 U; -berg, *n.* हिमराशिः, -ide *n.* हिमकणः; -y *a.* हैम, शीत; निरुत्साह; -berg *n.* हिमशिला.
Ichneumon, *n.* नकुलः, बभ्रुः.
Ichor, *n.* पूयरक्तं, क्लेदः.
Iconoclasm, *n.* प्रतिमाभंगः.
Iconoclast, *n.* प्रतिमाभंजकः.
Iconography, *n.* प्रतिमानिर्माणविद्या.
Iconology, *n.* प्रतिमाविद्या.
Idea, *n.* कल्पना, मतं, बुद्धिः, मूलादर्शः -l, *a.* मानस, कल्पनावृत्ति, *n.* आदर्शः, मनोरथसृष्टिः; -lism *n.* मायावादः; -list, *n.* मायावादी.
Identical, *a.* अनन्य, अभिन्न; -ly, *adv.* अभिन्नं.
Identify, *vt.* समीकृ 8 U; *vi.* तन्मय-भू 1 P; -ication, *n.* समीकरणं; अभिज्ञानं.
Identity, *n.* ऐक्यं, तादात्म्यं, अनन्यता.
Idiocy, *n.* मूढता, जाड्यं.
Idiom, *n.* भाषापद्धतिः; वाक्संप्रदायः; -atic, *a.* योगशुद्ध.
Idiosyncrasy, *n.* देहस्वभावः.
Idiot, *n.* जडः, बालिशः; -ic, *a.* मूढ.
Idle, *a.* अलस, निरुद्यम, मोघ; *vt.* व्यर्थ क्षिप्c; -er, *n.* कालक्षेपकः; -ness, *n.* आलस्यं, अनुद्योगः.
Idly, *adv.* आलस्येन, निर्व्यापारं, वृथा.
Idol, *n.* प्रतिमा, आराध्यदेवता; -ator *n.* मूर्तिपूजकः; -atry *n.* मूर्तिपूजा; -atrous *a.* मूर्तिपूजाविषयक; -ize *vt.* एकांततः अनुरंज् pass, देवतीकृ.
Idyl, Idyll, *n.* वर्णनात्मकं लघुकाव्यं.
If, *conj.* यदि, चेत्; -so एवं सति, -not नोचेत्, अन्यथा, as-if, इव.
Igneous, *a.* आग्नेय.
Ignite, *vt.* ज्वल् c, सम्-इन्ध् c, *vi.* ज्वल् 1 P; -ion, *n.* दीपनं, ज्वलनं; -ible, *a.* प्रज्वलनीय.
Ignoble, *a.* अनार्य, नीच; -y, *adv.* नीचवत्.
Ignominious, *a.* अकीर्तिकर, मलीमस, घृणार्ह.
Ignoiminy, *n.* अकीर्तिः, अवमानः, कलंकः.
Ignoramus, *n.* मूर्खः.
Ignorance, *n.* अज्ञानं, अज्ञता, मूर्खता.

Ignorant, *a.* अनभिज्ञ, अप्राज्ञ; -ly, *adv.* अज्ञानतः, अबोधपूर्वं.

Ignore, *vt.* न ज्ञा 9 U, उपेक्ष् 1 A.

Ill, *a.* पाप, अमंगल; अस्वस्थः; i. at ease उद्विग्न; i. feeling वैरभावः; i. turn अपकारः; i. will शत्रुता; i. blood शत्रुता; *n.* अनिष्टं, आपद्, दुष्टता, अधर्मः, अपकारः, व्याधिः; *adv.* कृच्छ्रेण, असम्यक्; i. luck दैवदुर्विपाकः; i. timed अप्राप्तकाल; i. bred असभ्य; i, advised कुमंत्रित; -ness, *n.* रोगः. [वाचक.

Illative, *a.* आनुमानिक, सिद्धांत-

Illegal, *a.* विधिविरुद्ध, अन्याय्य;-ity, *n.* शास्त्रविरोधः, धर्मविप्लवः; -ly, *adv.* अधर्म्यं.

Illegible, *a.* वाचनाक्षम, अस्पष्टवर्ण.

Illegitimate, *a.* अन्याय्य; विजात; कृत्रिम; -ly, *adv.* अधर्मेण, विजन्मना.

Illegitimacy, *n.* विजन्म, अनौरसत्वं.

Illiberal, *a.* अनुदार, अव्ययशील, संकीर्ण; -ity *n.* अनुदारता, नीचता.

Illicit, *a.* प्रतिषिद्ध, अन्याय्य, निषिद्ध.

Illimitable, *a.* निरवधि, अव्यवच्छेद्य.

Illiteracy, *n.* विद्याभावः.

Illiterate, *a.* निर्विद्य, अनक्षर.

Illogical, अयुक्तिसिद्ध, अनुपपन्न.

Illude, *vt.* वंच् 10, मुह् c.

Illume, illumine, Illuminate; *vt.* द्युत् c. उद्भास् c; -ion, *n.* प्रकाशनं; -ions, दीपोत्सवः; -or, *n.* प्रकाशकः, दीपकः.

Illusion, *n.* माया, इंद्रजालं, दृष्टिभ्रमः.

Illusive, illusory, *a.* मायामय, ऐंद्रजालिक, अलीक.

Illustrate, *vt.* संनिदर्शनं व्याख्या 2 P; उज्वल-कृ; -ion, *n.* विशदीकरणं; उदाहरणं, दृष्टांतः, निदर्शनं; आलेख्यं; -ive, *a.* प्रकाशक, दृष्टांतात्मक; -or *n.* प्रकाशकः,व्याख्याता.

Illustrious, *a.* ज्योतिर्मय, विश्रुत, महानुभव; -ness, *n.* ख्यातिः, गौरवं.

Image, *n.* प्रतिमा, प्रतिच्छाया, प्रतिबिंबं, कल्पना; *vt.* मनसा क्लृप् c, -ry, *n.* मनः कल्पना, शब्दचित्रं; अनुकृतिः.

Imagine, *vt.* विभू c, उत्प्रेक्ष् 1 A;-able, *a.*असंभाव्य, कल्पनीय;-ary, *a.* काल्पनिक, संकल्पज, मायामय;-ation, *n.* कल्पना, -शक्ति; -ative, *a.* कल्पक, कल्पनात्मक.

Imbecile, *a.* अशक्त, विकलमति; -ity, *n.* दौर्बल्यं, क्लैब्यं, विचाराक्षमता.

Imbibe, *vt.* आपा 1 P, आकल् 10.

Imbroglio, संकुलं, गूढप्रबंधः.

Imbue, *vt.* अभिरंज् c; शास् 2 P.

Imitate, *vt.* अनुकृ 8 U, अनुवद् 1 U; -able *a.* अनुकरणीय -ion, *n.* अनुकरणं, सादृश्यं; -ive, *n.* अनुकरणशील.

Immaculate, *a.* निष्कलंक, अनघ.

Immanence,*n.* तन्मयता; अंतर्निवासः.

Immanent, *a.* अभ्यंतरीण, स्थिर.

Immaterial *a.* अमूर्त; अनपेक्ष; निरर्थक; -ism, *n.* निराकारवादः; -ist, *n.* निराकारवादी; -ity, *n.* अमूर्तता; आध्यात्मिकता.

Immature, *a.* अपक्व, आकालिक; ly, *adv.* अप्राप्तकालं; -ity, -ness, *n.* अपरिपाकः, अप्राप्तकालता.
Immeasurable, *a.* अपरिमेय, विशाल.
Immediate, *a.* अव्यवहित, तात्कालिक, आसन्न; -ly, *adv.* सद्यः, आशु.
Immemorable, *a.* अस्मरणार्ह.
Immemorial, *a.* अस्मार्त, अनादि.
Immense, *a.* अमित, महत्; -ly *adv.* अतिमात्रं, अत्यंतं; -ity, *n.* आनंत्यं; अत्याधिक्यं; विशालता.
Immerge, Immerse, *vt.* अवगाह् c; निमस्ज् c; -ed, *a.* निमग्न, आसक्त.
Immersion, *n.* निमज्जनं, अंतर्धानं, अभिनिवेशः.
Immethodical, *a.* अव्यवस्थित.
Immigrant, *n.* देशांतराधिवासी.
Immigrate, *ai.* देशांतरं अधिवस् 1 P; -ion, *n.* विदेशभजनं.
Imminence, *n.* प्रत्यासन्नता, नैकट्यं.
Imminent, *a.* प्रत्यासन्न, संनिकृष्ट.
Immit, *vt.* प्रविश् c, अंतःक्षिप् 6 P.
Immobile, *a.* स्थिर, चलनाक्षम.
Immoderate, *a.* अतिमात्र, अमित; -ly *adv.* अतिमात्रं; -ion, *n.* अतिरेकः, अमिताचारः.
Immodest, *a.* धृष्ट, अविनीत, अश्लील, असाधु; -ly, *adv.* धृष्टं, निर्लज्जं; -y *n*, अविनयः, वैयात्यं; भ्रष्टता.
Immolate, *vt.* हत्वा हु 3 P; विशस् 1 P; -ion, *n.* बलिदानं, आलंभः.
Immoral, *a.* दुराचार, पाप; -ity, *n.* दुश्चरितं, व्यभिचारः, पापं.
Immortal, *a.* अमर, अनश्वर, शाश्वत. -ity *n.* अमरत्वं, आनंत्यं, -ize, *vt.* चिरंतनीकृ 8 U; -ly, *adv.* अक्षयं.
Immovable, *a.* अचल, स्थावर.
Immune, *a.* अव्याहत, मुक्त.
Immunity, *n.* अव्याहतिः, मुक्तिः.
Immure, *vt.* निरुध् 7 U, परिवृ 5 U.
Immutable, *a.* अविकार्य, शाश्वत, स्थिर.
Immutability, *n.* अविकार्यता, नित्यता.
Imp, *n.* पिशाचः; -ish *a.* पैशाच.
Impact, *n.* संघट्टः; *vt.* समाहन् 2 P.
Impair, *vt.* अपचि 5 U. दुष् c, क्षीणीकृ 8 U; -ing, -ment *n.* क्षयः, वैकल्यं.
Impalpable, *a.* अस्पृश्य, अतिसूक्ष्म; अवास्तव.
Imparity, *n.* असमता, भेदः.
Impart, *vt.* वितॄ 1 P, कथ् 10, संचर् c. [तुल्यक्रिय; -ity, *n.* समता.
Impartial, *a.* पक्षपातशून्य, समदर्शिन्,
Impartible, *a.* अविभाज्य, अनंशनीय.
Impassable, *a.* अगम्य, गहन, अपार.
Impassioned, *a.* अनुरक्त, क्रोधाविष्ट.
Impatience, *n.* औत्सुक्यं, अधीरता, असहिष्णुता, व्यग्रता.
Impatient, *a.* उत्सुक, असहन, अधीर; -ly, *adv.* अधीरं, व्यग्रं.
Impeach, *vt.* अभियुज् 7 A; -er *n.* अभियोगी; -ment, *n.* अभियोगः.
Impeccable, *a.* अपाप, निर्दोष.
Impede, *vt.* प्रतिबंध् 7 P, रुध् 7 U.
Impediment, *n.* अंतरायः, प्रत्यूहः, विघ्नं. [-er, *n.* प्रवर्तकः, योजकः.
Impel, *vt.* प्रचुद् 10, प्रवृत् c; -ent,
Impend, *vi.* आलंब् 1 A, प्रत्यासद् c

1 P; -ing, -ent, *a*. पतनोन्मुख.
Impenetrable, *a*. अभेद्य, अवेध्य.
Impenitence, *n*. अननुतापः, कठिनता.
Impenitent, *a*. अननुतप्त.
Imperative, *a*. आज्ञापक, अलंघनीय; -mood लोट्; -ly *adv*. अवश्यं.
Imperator, *n*. राज्याधिपतिः.
Imperceptible, *a*. अस्पष्ट, अतींद्रिय, सूक्ष्म; -y, *adv*. अगोचरं, निभृतं.
Imperfect, *a*. अपूर्ण, विकल; -ion, *n*. दोषः, ऊनता, वैकल्यं.
Imperial, *a*. अधिराजक; -rule, *n*. आधिराज्यं, साम्राज्यं; -ism, *n*. साम्राज्यतत्त्वं; अधिराजकशासनं.
Imperil, *vt*. संशयं आरुह् c.
Imperious, *a*. आज्ञापक, दृप्त; -ness, अवलेपः, उत्सेकः.
Imperishable, *a*. अनश्वर, अव्यय.
Impermeable, *a*. अवेधनीय, अभेद्य.
Impersonal, *a*. अपौरुषेय; अकर्तृक.
Impersonate, *vt*. मानुषत्वं ग्रह् c, अन्यवत् आचर् 1 P; -ion *n*. अन्यस्य रूपधारणं.
Impertinent, *a*. अविनीत, धृष्ट; अप्रस्तुत, असंबद्ध; -ly, *adv*. धृष्टतया, अप्रस्तुतं. [अनन्वयः.
Impertinence, *n*. अविनयः, धृष्टता,
Imperturbable, *a*. अक्षोभ्य, निर्विकार.
Impervious, *a*. अभेद्य, निबिड.
Impetuous, *a*. तीव्र, संरंभिन्; -ly *adv*. सवेगं, तरसा, अविमृश्य; -ness,
Impetuosity, *n*. वेगः, संरंभः, उग्रता.
Impetus, *n*. वेगः, प्रेरणा, प्रोत्साहनं.
Impiety, *n*. अभक्तिः, पाषंडता.
Impinge, *vt*. आहन् c 2 A, संघट्ट् 1 A.
Impious, *a*. धर्मविमुख, दुष्ट; -ness, *n*. अभक्तिः.
Implacable, *a*. अप्रशाम्य, निर्दय.
Implant, *vt*. निधा 3 U, निखन् 1 P.
Implement, *n*. उपकरणं, यंत्रं.
Implex, *a*. संकुल, गहन.
Implicate, *vt*. संबंध् 9 P; लिप् 6 P; -ion, *n*. संसर्गः, लिप्तता, विवक्षा.
Implicit, *a*. निर्विवाद, अद्वैध, वितर्काक्षम; -ly, *adv*. अविचारितं, सपदि.
Implore, *vt*. प्रार्थ् 10 A, याच् 1 A, आराध् c; -ingly, *adv*. बद्धांजलि, सप्रणिपातं.
Imply, *vt*. सूच् 10, व्यंज् c, अभिधा 3 U, -ed, *a*. विवक्षित, ध्वनित; -ication, *n*. विवक्षा, व्यंजना.
Impolicy, *n*. दुर्नीतिः, अविमृश्यकारिता.
Impolite, *a*. असभ्य, अनार्य.
Impolitic, *a*. अविमर्शित, अनर्थावह.
Import, *vt*. देशांतरात् आनी 1 P; सूच् 10, गौरवं वह् 1 P, *n*. देशांतरपण्यं; अर्थः, भावः, गौरवं; -ance, *n*. महत्त्वं, उन्नतिः, अभिमानः, -ant, *a*. महत्, गुरु; -antly, *adv*. गौरवेण; -ation, *n*. देशांतरादानयनं.
Importune, *vt*. निर्बंधेन प्रच्छ् 6 P. -acy, -ity, *n*. निर्बंधः, आग्रहः; -ate, *a*. निर्बंधपर; -ately, *adv*. सनिर्बंधं, अभ्यावृत्त्या.
Impose, *vt*. निक्षिप् 6 P, समारुह् ,c i.-upon वंच् 10 U; -ing, *a*. विस्मापक, साडंबर; -ition, *n*. आरोपणं; करसंस्थापनं; पाठदंडः; छलं.

Impossible, *a.* अशक्य, दुष्कर.
Impossibility, *n.* असाध्यता, असंभवः, असाध्यविषयः.
Impost, *n.* करः, शुल्कं.
Impostor, *n.* वंचकः, कुहकः, प्रतारकः.
Imposture, *n.* अतिसंधानं, वंचना.
Impotence, -y, *n.* दौर्बल्यं, क्लैब्यं.
Impotent, *a.* अशक्त, क्लीब; निष्फल.
Impound, *vt.* गोष्ठे निरुध् 7 U.
Impoverish, *vt.* दरिद्रीकृ 8 U; निःसारीकृ; -ed, *a.* निर्धन, क्षीण; -ment, *n.* दारिद्र्यं, परिक्षीणता.
Impracticable, *a.* असाध्य, दुष्कर.
Imprecate, *vt.* शप् 1 U, अभिशंस् 1 P; -ion, *n.* शापः, आक्रोशः; -ory, *a.* आक्रोशक, शापगर्भ.
Impregnable, *a.* दुर्जय, अगम्य.
Impregnate, *vt.* सिच् 6 P, गर्भं ग्रह् c; -ed, *a.* सिक्त; आपन्नसत्त्वा; -ion, *n.* सेकः, निषेकः, गर्भाधानं
Impress, *vt.* निधा 3 U. निविश् c, चिह्न 10, हृ 1 P; -*n.* मुद्रा, अंकः, -ed, *a.* अंकित, निवेशित; -ion, *n.* अंकनं, संस्कारः, अनुभवः, परिणामः; -ive, *a.* हृदयग्राहिन्.
Imprimatur, *n.* मुद्रणाभ्यनुज्ञा.
Imprimis, *adv.* आदौ तावत्, आरंभे.
Imprint, *vt.* मुद्र् 10, अंक् 10.
Imprison, *vt.* कारायां क्षिप् 6 P; बंदीकृ; -ment *n.* कारावासः.
Improbable, *a.* असंभव, अनुपपन्न.
Improbability, *n.* असंभवः, अनुपपत्तिः.
Improbity, *n.* अनार्जवं, शाठ्यं.
Improptu, *n.* शीघ्रकवित्वं; *a.* प्रत्युत्पन्न, तत्कालस्फुरित, *adv.* अचिंतितपूर्वं.
[*adv.* अस्थाने.
Improper, *a.* अयुक्त, अनुचित; -ly
Impropriety, *n.* अनौचित्यं.
Improve, *vt.* उत्कृष् 1 P, साधीयस्-संपद् c, समाधा 3 U. *vi.* उपचि pas, भद्रतर-भू 1 P; -ment, *n.* उत्कर्षः, उपचयः, श्रेयस्त्वं.
Improvidence, *n.* अदूरदृष्टिः.
Improvident, *a.* अदूरदर्शिन्.
Improvise, Improvisate, *v.* सद्यः रचयित्वा पठ् 1 P.
Imprudent, *a.* अविचक्षण, अविमृश्यकारिन्; -ly *adv.* अनालोचितं.
Imprudence, *n.* अदीर्घदृष्टिः, अविवेकः.
Impudent, *a.* धृष्ट, अविनीत; -ly *adv.* धार्ष्ट्येन, निस्त्रपं.
Impudence, *n.* धृष्टता, अविनयः.
Impugn, *vt.* प्रत्याख्या 2 P, अपवद् 1 U.
Impulse, *n.* प्रचोदनं, हेतुः; आवेगः; -ive, *a.* प्रवर्तक, साहसिक; -ively *adv.* सहसा, निर्विमर्शं.
Impunity, *n.* दंडमोचनं, अक्षतिः.
Impure, *a.* अशुद्ध, अमेध्य, गर्ह्य, पांसुल; -ity, -ness, *n.* अशुचिता, मालिन्यं; गर्ह्यता; व्यभिचारः.
Impute, *vt.* आरुह् c, अपवद् 1 U; -ation, *n.* आरोपः, अभियोगः.
In, *prep.* अंतरे, मध्ये, अंतर्; in the same manner तथैव; in small quantities अल्पशः; in vain वृथा; in short संक्षेपतः; in that यतः; in as much as यस्मात्; ins

and outs रहस्यानि.
Inability, *n.* अक्षमता, शक्तिहीनता.
Inaccessible, *a.* अगम्य, दुरासद.
Inaccurate, *a.* अयथार्थ, स्थूल.
Inaction, Inactivity, *n.* आलस्यं.
Inactive, *a.* अलस, निर्व्यापार.
Inadequate, *a.* असमर्थ, अपर्याप्त.
Inadmissible, *a.* अग्राह्य, अनुपादेय; i. into society अपांक्तेय.
Inadvertence, प्रमादः, अनवधानता.
Inadvertent, *a* अनवधान; -ly, *adv.* अनवधानतः.
Inalienable, *a.* अविभाज्य.
Inane, *a.* रिक्त, शून्य, निःसार.
Inanimate, *a.* अचेतन, निर्जीव.
Inapplication, *n.* आलस्यं, अनुद्योगः.
Inapt, *a.* अनुचित; -ly *adv.* अस्थाने; -itude *n.* अपात्रता.
Inarticulate, *a.* अव्यक्त, अस्पष्ट.
Inattentive, अनवधान, मंदादर.
Inaugural, *a.* प्रास्ताविक, प्रारंभिक.
Inaugurate, *vt.* अभिषिच् c, उपक्रम् c; -ion अभिषेकः, प्रतिष्ठा, उपक्रमः.
Inauspicious, *a.* अमंगल.
Inborn, Inbred, *a.* सहज, प्रकृतिसिद्ध.
Incandescent, *a.* तापोज्वल.
Incandescence, *n.* तापोज्ज्वलता.
Incantation, *n* मंत्रः, वशीकरणं.
Incapable, *a.* अक्षम, अपर्याप्त.
Incapacity, *n.* असामर्थ्य, बुद्धिवैकल्यं.
Incarcerate, *vt.* कारायां निरुध् 7 U, -ion *n.* कारावासः.
Incarnate, *a.* मूर्त, देहभृत्; -ion *n.* अवतारः.

Incase, *vt.* भांडे निधा 3 U.
Incautious, असमीक्षकारिन्, प्रमत्त.
Incendiary, *n.* अग्निदः; -ism, *n.* गृहदाहः.
Incense, *n.* धूपः, रालः; *vt.* धूप् 1 P; प्रकुप् c; -ed प्रज्वलित, क्षुब्ध.
Incentive, *n.* उत्तेजनं, कारणं; *a.* प्रवर्तक.
Inception, *n.* प्रारंभः, उपक्रमः.
Incertitude, *n.* विकल्पः, अनिर्णयः.
Incessant, *a.* अविरत, प्रसक्त; -ly *adv.* अनवरतं.
Incest, *n.* व्यभिचारः; -uous, *a.* अगम्यगामिन्.
Inch, *n.* अंगुलः, i. by i., by inches अल्पशः; every i. of him सर्वांशेन; not even an i. नाल्पमपि.
Inchoate, *a.* आरब्ध, अभिनव; -ion *n.* उपक्रमः, आरंभः.
Incidence, *n.* आपातः, भारः.
Incident, *n.* वृत्त, व्यतिकरः, उपाख्यानं; -al, *a.* नैमित्तिक, आनुषंगिक; -al cause, आगंतुकारणं; -ally *adv.* प्रसंगतः, दैवात्.
Incinerate, *vt.* भस्मसात् कृ 8 U.
Incipient, *a* प्रथम, औपक्रमिक.
Incise, *vt.* छिद् 7 U, कृत् 6 P; -ion, *n.* छेदः, क्षतं, वेधनं; -or *n.* कर्तनदंतः.
Incite, *vt.* प्रोत्सह् c, उद्दीप् c, °समाश्वस् c, -ation, -ment, *n.* प्रोत्साहनं, प्रवर्तना.
Inclement, *a.* निष्ठुर, झटिकामय.
Inclemency, *n.* पारुष्यं, तीव्रता,
Incline, *vi.* नम्, 1 P, प्रवणीभू 1 P;

vt. अवनम् c, प्रवणीकृ 8 U, *n.* नतोन्नतभूमिभागः; -ation, *n.* प्रवणता, प्रवृत्तिः, -d, *a.* आनत, प्रवण.
Include, *vt.* परिग्रह् 9 U, समाविश् c, धृ 10; -d, *a.* परिगृहीत, समाविष्ट.
Inclusion, *n.* अंतर्भावः, परिग्रहः.
Inclusive, *n.* अपरित्यक्त, गृहीत; -ly *adv.* साकल्येन.
Incognito, *adv.* प्रच्छन्न, निभृत.
Incognisable, *a.* अविभाव्य, अनभिज्ञेय.
Incoherence, *n.* विसंवादः, असंगतिः.
Incoherent, *a.* असंबद्ध, असंगत; -ly, *adv.* अनन्वयं.
Incombustible, *a.* अदाह्य.
Income, आयः, वेतनं; -er *n.* आगंता.
Incommensurate, *a.* असमान, अपर्याप्त.
Incommodious, *a.* क्लेशकर, असुखद.
Incomparable, *a.* अतुल, अद्वितीय.
Incompatible, *a.* असंगत, विसदृश.
Incompetent, *a.* असमर्थ, अकर्मक्षम.
Incompetence,-cy, *n.* अक्षमता, अपर्याप्तिः.
Incomplete, *a.* अपूर्ण, विकल; -ly *adv.* सावशेषं; -ness, *n.* अपूर्णत्वं.
Incomprehensible, Inconceivable, *a.* अज्ञेय, अतर्क्य, अतींद्रिय.
Inconceivable, *n.* कल्पनातीत.
Inconclusive, *a.* अनिर्णायक.
Incongruity, *n.* असंलग्नता, असंगतिः.
Incongruous, *a.* असंगत, अनुपपन्न.
Inconsistent, *a.* असंगत, संकुल.
Inconsistence,-cy, *n.* असंगतिः, असामंजस्यं.
Inconsolable, *a.* अशरण, निर्विनोद.
Inconsonant, पूर्वापरविरुद्ध.
Inconstant, *a.* अस्थिर, चलचित्त.
Inconstancy, *n.* चलचित्तता, तरलता. [व्यभिचारः.
Incontinence, *n.* अजितेंद्रियत्वं,
Inconvenient, *a.* अनुपयुक्त, उपरोधिन्, अहित, अपर्याप्त.
Incorporate, *vt.* संयुज् 10, एकीकृ 8 U. *vi.* संयुज् pas. एकीभू 1 P. *a.* मूर्त, मिश्रित; -ion, *n.* संयोगः, समवायः. [त्मिक.
Incorporeal, *a.* अशरीरिन्, आध्या-
Incorrect, *a.* अशुद्ध, असत्य; -ly *adv.* मिथ्या; -ness, *n.* अशुद्धता, सदोषता. [धनीय.
Incorrigible, *a.* असमाधेय, असंशो-
Increase, *vi.* वृध् 1 A, उपचि pas, वितन् Pas *vt.* वृध् c, प्रसृ c; *n.* वृद्धिः, उपचयः, आगमः; -ing *a.* वर्धिष्णु, वर्धमान. [अविश्वास्य.
Incredible *a.* अश्रद्धेय, प्रत्ययातीत,
Incredulous, *a.* अश्रद्धालु, शंकाशील.
Incredulity, *n.* अप्रत्ययः, अविश्वासः.
Increment, *n.* See Increase.
Incriminate, *vt.* अभियुज् 7 A.
Incubate, *vi.* अंडानि पुष् 9 P.
Incubus, *n.* दुःस्वप्नः; उद्वेगः.
Inculcate, *vt.* अनुशास् 2 P; उपदिश् 6 P; -ion *n.* संस्कारोत्पादनं.
Inculpable, *a.* निर्दोष, निष्कलंक.
Inculpate, *vt.* परिवद् 1 A. See

Censure. [कालः.
Incumbency, *n.* पदासीनता; कार्य-
Incumbent, *a.* आश्रित, पालनीय *n.* अधिकृतः. [अर्ह् 1 P.
Incur, *vt.* भज् 1 A, आवह् 1 P.
Incurable, *a.* असाध्य, असमाधेय.
Incursion, *n.* अवस्कंदः, आक्रमः.
Incursive, *a.* आक्रमशील, उपप्लाविन्.
Indebted, *a.* ऋणिन्, उपकृत; –ness *n.* ऋणग्रस्तता. [गर्हितं.
Indecent, *a.* ग्राम्य, अयुक्त; –ly *adv.*
Indecency, *n.* अश्लीलता, अशिष्टता.
Indecision, *n.* संदेहः, चलचित्तता.
Indecisive, *a.* संदिग्ध, लोलचित्त.
Indeclinable, *a.* अव्यय *n.* अव्ययं, निपातः.
Indecorous, *a.* अयुक्त, अशिष्ट.
Indecorum, *n.* ग्राम्यता, अशिष्टता.
Indeed, *adv.* सत्यं, खलु, नूनं.
Indefatiguable, *a.* अश्रांत, गाढोत्साह, अव्यवसायशील.
Indefeasible, *a.* अपराजेय, अन्वर्थ.
Indefensible, *a.* असमर्थनीय, अनुत्तर.
Indefinable, *a.* किमपि, अनिर्वाच्य.
Indefinite, *a.* अनियत, अपरिछिन्न.
Indelectable, *a.* अरमणीय.
Indelible, *a.* अक्षर, अनपनेय.
Indemnify, *vt.* निस्तॄc, शुध्c.
Indemnity, *n.* निष्क्रयः,अपकारशुद्धिः
Indent, *vt.* दंतुरी कृ 8 U; –ation *n.* भंगः, छेदः; –ed, *a.* दंतुरित, विषम; –ure, *n.* प्रतिज्ञापत्रं.
Independent, *a.* स्वतंत्र, अनायत्त; i. of तद्भिन्न; –ly, *adv.* स्वातंत्र्येण, स्वैरं, यथाकामं. [नता.
Independence, *n.* स्वातंत्र्यं, स्वाधी-
Indescribable, *a.* अनाख्येय, किमपि.
Indestructible, *a.* अक्षय्य, अविनाशिन्. [–ion *n.* अनिश्चयः.
Indeterminate, *a.* अनियत, संदिग्ध'
Index, *n.* सूचीपत्रं, दर्शकः, सूचकः,
India, *n.* भारतवर्ष, जंबुद्वीपः, –n *a.* भारतवर्षीय, आर्य.
Indicate, *vt.* इङ्ग्c, अवगम्c, –ion, *n.* लक्षणं, आकारः, प्रकाशनं; –ive, –ory, *a.* गमक, ज्ञापक.
Indict, *vt.* अभियुज् 7 A; –ment, *n.* अभियोगः. [पेक्षा;समभावः;मोहः.
Indifference, *n.* औदासीन्यं; अन-
Indifferent, *a.* मध्यम, समदर्शिन्, निरीह; –ly, *adv.* अनादरेण, सामान्यतः.
Indigence, *n.* दैन्यं, दुर्गतिः.
Indigent, *a.* दरिद्र, अकिंचन.
Indigenous, *a.* स्वदेशजात, स्वदेशीय.
Indigestion, *n.* अजीर्णं, मंदाग्निः.
Indigestible, *a.* दुर्जर, दुष्पच, गुरु.
Indignant, *a.* जातामर्ष, सरोष; –ly *adv.* सामर्ष.
Indignation, *n.* अमर्षः, कोपः.
Indignity, *n.* अवमानः, परिभवः, अवज्ञा.
Indigo, *n.* नीलं, नीली.
Indirect, *a.* वक्र, परोक्ष, गौण; –ly, *adv.* वक्रोक्त्या. [लक्ष्य.
Indiscernible, *a.* अनुपलक्षणीय,
Indiscreet, *a.* अविमृश्यकारिन्, असा-

वधान, -ly, *adv*. अविचार्य, विवेकमंथरं.

Indiscretion, *n*. अविवेकः, अविमर्शः.

Indiscriminate, *a*. अपरिच्छिन्न, निर्विशेष, संकुल; -ing, -ive, *a*. निर्विवेक; -ion, *n*. अविवेकः; भेदराहित्यं. [वर्जनीय.

Indipensable; *a*. अवश्य, अपरि-

Indispose, *vt*. विरंज् c, अस्वस्थीकृ 8 U; -ed, *a*. विरक्त, विमुख, अस्वस्थ; -ition, *n*. अस्वास्थ्यं, विरागः, अप्रवृत्तिः.

Indisputable, *a*. निर्विवाद, निश्चित.

Indissoluble, *a*. अद्राव्य, अविच्छेद्य.

Indistinct, *a*. अस्फुट, संकीर्ण; -ness *n*. अव्यक्तिः.

Indite, *vt*. लिख् 6 P, प्रणी 1 P; -ment *n*. लेखः, रचना.

Individual, *n*. व्यक्तिः; *a*. अविभक्तव्य, व्यक्तिगत; -ity *n*. व्यक्तिः, पार्थक्यं; -ly, *adv*. एकैकशः, पृथक्; -ism *n*. स्वार्थपरता; पार्थक्यं.

Indivisible, *a*. अविभाज्य, निरवयव.

Indocile, *a*. दुर्दम, अविनेय.

Indolent, *a*. अलस, जड, निरुत्साह.

Indolence, *n*. अनुद्यमः, तंद्रा.

Indomitable, *a*. दुर्दांत, अपराजेय, उदग्रोत्साह. [भ्यंतरे.

Indoor, *a*. आभ्यंतर; -s *adv*. गृहा-

Indubitable, *a*. असंदिग्ध, सुनिश्चित.

Induce, *vt*. अनुनी 1 P, प्रवर्णीकृ 8 U, प्रेर् c; -ment, *n*. प्रवर्तना, प्रलोभनं.

Induction, *n*. व्याप्तिनिश्चयः; प्रतिष्ठापनं, अनुमानं, आगमः, उन्नयनं.

Inductive, *a*. आनुमानिक; व्याप्तिनिश्चयात्मक.

Indulge, *vi*. सेव् 1 A, *vt*. उपलल् 10, अनुमुद् 1 A; -nce, *n*. आसक्तिः; लालनं; अनुवृत्तिः; अनुग्रहः; -nt, *a*. अनुकूल, सदय; -ntly, *adv*. अनुरोधेन.

Indurate, *v*. घनीकृ 8 U, घनीभू 1 P; -ion, *n*. घनीकरणं, घनीभावः.

Industrial, *a*. औद्योगिक.

Industry, *n*. उद्यमः, अनालस्यं; -ious *a*. सोद्यम, अतंद्रित; -iously, *adv*. उद्यमेन, अभिनिवेशतः.

Inebriate, *vt*. मद् c; -ed, *a*. क्षीब, -ion, *n*. मदः, मत्तावस्था.

Ineffable, *a*. अनिर्वाच्य, वागगोचर.

Ineffaceable, *a*. अनपनेय, अमोचनीय. [व्यर्थ; -ly, *adv*. व्यर्थं.

Ineffective, Ineffectual, *a*. मोघ,

Inefficacy, *n*. अक्षमता, मोघत्वं.

Inefficacious, *a*. अक्षम, मोघ.

Inefficient, *a*. कार्याक्षम, असमर्थ.

Ineligible, *a*. अवरणीय, वरणानर्ह.

Inept, *a*. अनर्ह, मूढ.

Inequality, *n*. वैषम्यं, भेदः. [विमुख.

Inequitable, *a*. अन्याय्य, समता-

Inequity, *n*. अविचारः, अनौचित्यं.

Inert, *a*. जड, अचेतन, तंद्रिल; -ness *n*. जाड्यं, तंद्रा; -ia *n*. स्थितिसातत्यं, जडता.

Inestimable, *a*. अपरिमेय, अनर्घ.

Inevitable, *a*. अपरिहार्य, अवश्यंभाविन्; -y, *adv*. अवश्यं.

Inexhaustible, *a*. अक्षय्य, अव्यय.

Inexorable, *a.* निरनुक्रोश, अनाराध्य.
Inexpedient, अयुक्त, अनुपपन्न.
Inexpensive, *a.* अल्पव्ययसाध्य.
Inexplicable, *a.* अव्याख्येय, गहन.
Inextricable, *a.* दुस्तर, अनुन्मोच्य.
Infallible, *a.* अमोघ, अस्खलनशील.
Infallibility, *n.* अमोघत्वं, सिद्धि-नियमः, अभ्रांतता.
Infamy, *n.* अपयशः, कलंकः; -ous, *a.* गर्ह्य, अकीर्तिकर.
Infancy, *n.* बाल्यं, शैशवावस्था..
Infant, *n.* स्तनंधयः, अपोगंड; -ile, -ine *a.* शैशव; -icide, बालहत्या; बालघातकः.
Infantry, *n.* पादातं, पत्तिसैन्यं.
Infatuate, *vt.* मुह् c, प्रमद् c; -d, *a.* विमोहित, हतज्ञान; -ing, *a.* *a.* मोहकारिन्; -ion, *n.* संमोहः.
Infect, *vi* संक्रम् c, दुष् c; -ed, *a.* संक्रमित, दूषित; -ion, *n.* रोगबीज-संक्रमः, -ious, -ive, *a.* संक्रामक.
Infer, *vt.* अनुमा 2P, 3 A; ऊह्, 1 A; -able, *a.* अनुमेय; -ence *n.* अनुमानं, तर्कः, निगमनं; -ential अनुमानलभ्य.
Inferior, *a.* अपकृष्ट, गौण; *n.* अवरः; -ity, *n.* हीनता, निकृष्टता.
Infernal, *a.* नारक, आसुर.
Infest, *vt.* बाध् 1 A, उपसृज् 6 P; -ed, *a.* उपसृष्ट, संकुल.
Infidel, *n.* नास्तिकः; *a.* पाषंड; -ity, *n.* नास्तिक्यं; व्याभिचारः; विश्वास-घातः.
Infinite, *a.* अनंत, निरवधि; -itude, -ity, *n.* आनंत्यं, अपरिमेयत्वं; -ly *adv.* अत्यंतं, अतिमात्रं.
Infinitesimal, *a.* अतिसूक्ष्म.
Infinitive, *n.* केवलधातुरूपं.
Infirm, *a.* अस्थिर, जीर्ण, क्षीण; -ity, *n.* वैकल्यं; -ary, *n.* रुग्णालयः.
Inflame, *vt.* उद्दीप् c, प्रज्वल् c; -able दाह्य, शीघ्रदाहिन्; -ation *n.* दीपनं, *a.* दाहः; -atory *a.* दाह्य, तीव्रदाह, ज्वलनशील, दाहात्मक.
Inflate, *vt.* ध्मा 1 P, उत्सिच् c; -d, *a.* ध्मात, उत्सिक्त; -ion, *n.* आध्मानं, स्फीतिः, वातपूरणं.
Inflect, *vt.* नम् c, विकृ c; -ion, *n.* आवर्जनं, पदसिद्धिः, स्वरविकारः.
Inflexibility, *n.* अनाम्यता, स्थैर्यं, कठोरता. [कठोर.
Inflexible, *a.* अनाम्य, स्थिरप्रतिज्ञ,
Inflict, *vt.* प्रणी 1 P, पत् c; -ion, *n.* प्रणयनं, प्रवर्तनं; दंडः.
Inflorescence, *n.* पुष्पोद्गमः.
Influence, *n.* प्रभावः, वशः, गौरवं; *vt.* अधिष्ठा 1 P, वशी कृ 8 U, प्रवृत् c.
Influential, *a.* प्रभावशालिन्, महत्.
Influx, *n.* आगमः, अंतःप्रवाहः.
Infold, *vt.* वेष्ट्, 1 A or c, उपगुह् 1 U.
Inform, *vt.* कथ् 10, अभिशस् 1 P, ज्ञा c; -ant, *n.* आवेदकः, -atioL, *n.* वार्ता, बोधनं; अभिशंसनं; -er, *n.* सूचकः, पिशुनः.
Informal, *a.* विधिबाह्य.
Infraction, *n.* भंगः, व्यतिक्रमः.
Infrequent, *a.* विरल, कदाचित्क; -ly, *adv.* कादाचित्, अनित्यं.

Infringe, *vt.* लंघ् 10, अतिक्रम् 1, 4 P; –ment, *n.* अतिक्रमः, भंगः.
Infuriate, *vt.* प्रक्षुभ् C; *a.* संरब्ध.
Infuse, *vt.* निषिच् 6 P, संक्रम् C, क्वथ् 1 P; –ion, *n.* निषेकः, फांटः; भावनं; अंतर्निधानं.
Ingenious, *a.* चतुर, उपायज्ञ, उद्भावनक्षम; –ly, *adv.* निपुणं; –ness, कल्पना, युक्तिः. [सूक्ष्मता.
Ingenuity, *n.* पाटवं, युक्तिः, मति-
Ingenuous, *a.* निर्व्याज, उदार; –ly, *adv.* निष्कपटं; –ness *n.* आर्जवं, भावशुद्धिः, आभिजात्यं. [तिजनक.
Inglorious, *a.* अकीर्तिमत्, अख्या-
Ingot, *n.* पिंडः.
Ingraft, *vt.* प्रतिवप् 1 P.
Ingrain, *vt.* तंतून् रंज् C; –ed *a.* दृढरक्त, गाढनिविष्ट.
Ingrate, *a.* कृतघ्न; *n.* कृतघ्नत्वं.
Ingratiate, *vt.* प्रसद् C, विश्वासं संपद् C; अनुग्रहं प्राप् 5 P.
Ingratitude, *n.* अकृज्ञता, कृतघ्नता.
Ingredient, *n.* अंगं, घटकः, उपादानं.
Ingress, *n.* प्रवेशः, द्वारं.
Inhabit, *vt.* अधिवस् 1 P; आश्रि 1 U; –able, *a.* वासयोग्य; –ant, *n.* निवासी; –ed *a.* अध्युषित.
Inhale, *vt.* निपा 1 P, अंतःग्रह् 9 U; –ation *n.* सेवनं.
Inhere, *vi.* निवस् 1 P, अंतःवृत् 1 A; –ence, *n.* अंतर्निष्ठता; –ent, *a.* अंतर्निरूढ, सहज; –ently; *adv,* प्रकृत्या, स्वभावतः.
Inherit, *vt.* कुलक्रमेण लभ् 1 A; –ance, *n.* रिक्थलाभः, दायः; –ed, *a.* पैतृक, अन्वयागत; –or, *n.* दायादः.
Inhabitory, *a.* निषेधात्मक.
Inhuman, *a.* मानवानर्ह, नृशंस; –ity, *n.* क्रौर्यं.
Inimical, *a.* विरोधिन्, प्रतिकूल; –ly, *ad;* द्रोहबुद्ध्या, अपचिकीर्षया.
Iniquity, *n.* अन्यायः, दुराचारः; –ous, *a.* अन्याय्य, दुरात्मन्.
Initial, *n.* आद्यवर्णः, *a.* प्रथम, आद्य.
Initiate, *vt.* आरभ् 1 A, उपदिश् 6 P; –d, *a.* दीक्षित, उपनीत; –ion, *n.* उपक्रमः, दीक्षा, उपदेशः, –ive, *n.* आरंभः, *a.* आरंभक; –ory, *a.* प्रास्ताविक. [तःक्षेपणं.
Inject, *vt.* अंतःप्रविश् C, –ion, *n.* अं-
Injudicious, *a.* अविचक्षण, विचारमूढ.
Injunction, *n.* शासनं, निषेधः.
Injure, *vt.* पीड् 10, हिंस् 7 P; –er, *n.* पीडकः, अपकर्ता; –ious, अपकारक, पीडाकर; –y, *n.* पीडा, बाधा, हिंसा, अपक्रिया. –iously *adv.* सापकारं, क्षतिपूर्वं.
Injustice, *n.* अन्यायः, अनयः, अधर्मः.
Ink, *n.* मसी; –stand, मसीपात्रं; *vt.* मस्या लिप् 6 P; –y, *a.* मसीलिप्त, मसीयुक्त.
Inkling, *n.* ईषत्ज्ञानं, संकेतः, इंगितं.
Inland, *a.* देशीय, द्वीपाभ्यंतर.
Inlay, *vt.* अनुव्यध् 4 P, प्रतिवप् 1 P, –id *a.* खचित.
Inlet, *n.* द्वारं, पुटभेदः.
Inmate, *n.* सहवासी; परिजनः.

Inmost, *a.* अभ्यंतरतम, गूढतम.
Inn, *n.* पांथनिवासः, शुंडा.
Innate, *a.* सहज स्वभावसिद्ध.
Inner, *a.* अभ्यंतर, अंतर्वर्तिन्; the i. man अंतरात्मा; -most, *a.* अंतस्थ, गूढतम.
Innocence, *n.* शुचिता, निर्दोषत्वं.
Innocent, *a.* अपाप, अनघ, मुग्ध.
Innocuous, *a.* अनपकारक.
Innovate, *vt.* प्रवृत् c, -ion, *n.* नवाचारः, नवप्रवर्तनं; -or, *n.* नवपथप्रवर्तकः.
Innuendo, *n.* वक्रोक्तिः, भंगिभाषितं.
Innumerable, *a.* असंख्य, संख्यातीत.
Inoculate, *vt.* रुजाबीजं संक्रम् c; -ion संचारणं, गदजंतुसंक्रमः.
Inodorous, *a.* निर्गंध, गंधहीन.
Inoffensive, *a.* अनपकारक, अनुद्वेजक; -ness, *n.* अनपकारिता.
Inoperative, *a.* कुंठित, मोघ, विफल.
Inopportune, *a.* अप्राप्तकाल; -ly, *adv.* अकाले.
Inordinate. *a.* अपरिमित, अत्यंत, अतिमात्रं, -ly, *ad.* अतिमात्रं, -ness, *n.* उद्रेकः.
Inorganic, *a.* अचेतन, जड; निरिंद्रिय.
Inquest, *n.* विचारणा, अपमृत्युविचारणा.
Inquietitude, *n.* अशांतिः, उद्वेगः, दुर्भावना.
Inquire, *vt.* प्रच्छ् 6 P, अन्विष् 4 P, परीक्ष् 1 A; -er, *n.* पृच्छकः; -y, *n.* पृच्छा, अन्वेषणं, विमर्शः.
Inquisition, *n.* अनुसंधानं, पाषंडशासनसभा.
Inquisitive, *a.* जिज्ञासु, कुतूहलिन्; -ness, *n.* जिज्ञासा, कुतूहलं.
Inroad, *n.* अवस्कंदः, आक्रमः.
Insane, *a.* उन्मत्त, वातुल; -ity *n.* उन्मादः, बुद्धिनाशः.
Insatiate, Insatiable, *a.* तर्पणातीत, दुस्तोषणीयं.
Inscribe, *vt.* अभिलिख् 6 P, ऋc; -d, *a.* अभिलिखित, पत्रन्यस्त.
Inscription, *n.* शिलालेखः; उत्सर्गः.
Inscrutable, *a.* चिंत्य, गहन, अतर्क्य.
Insect, *n.* कृमिः, कीटः; -ivorous, *a.* कीटाद्.
Insecure, *a.* अक्षेम, अरक्षित; -ity, *n.* भयं, शंका.
Insensate, *a.* मूढ, अचेतन.
Insensible, *a.* अतींद्रिय, निःसंज्ञ, जड; -ness, insensibility, *n.* निःसंज्ञता, जाड्यं, मूर्च्छा; -y, *ad.* क्रमेण, अलक्षितं.
Inseparable, *a.* अवियोज्य.
Insert, *vt.* निविश् c, अंतर्निधा 3 U; -ion, *n.* अंतर्निवेशः.
Inside, *n.* अभ्यंतरं, उदरं; *adv* गर्भे.
Insidious, *a.* प्रच्छन्न, मायान्वित; -ly, *adv.* सव्याजं; -ness, *n.* माया, कापट्यं.
Insight, *n.* अंतर्दृष्टिः, परिज्ञानं, परिचयः.
Insignia, *n.* पदलक्षणं, चिह्नं.
Insignificant, *a.* क्षुद्र, अर्थहीन.
Insignificance, *n.* क्षुद्रता, वैयर्थ्यं.
Insincere, *a.* कुटिल, वितथ; -ity; *n.* दंभः, छद्म; -ly, *adv.* सकपटं.
Insinuate, *vi.* मंदं प्रविश् 6 P, *vt.* वक्रोक्त्या उपन्यस् 4 P, आराध् 5 P or c; -ion, *n.* वक्रोक्तिः, आराधनं.

Insipid, *a.* विस्वाद, नीरस, निःसार, –ity, –ness, *n.* फल्गुता, असारता.
Insist, *vi.* निर्बंधपर-भू 1 P; –ence *n.* निर्बंधः, पणः.
Insolate, *vt.* आतपे दा 3 P or स्था c.
Insolent, *a.* धृष्ट, अवलिप्त, दृप्त; –ly, *adv.* सावलेपं.
Insolence, *n.* वैयात्यं, दर्पः, औद्धत्यं.
Insoluble, *a.* अद्राव्य, विलयाक्षम.
Insolvency, *n.* ऋणशोधनाक्षमता.
Insolvent, *a.* ऋणशोधनाक्षम.
Insomnia, *n.* निद्राभावः.
Inspect, *vt.* निरूप् 10; परीक्ष् 1 A; –ion, *n.* निरूपणं, परीक्षा; –or *n.* द्रष्टा, अध्यक्षः, परिदर्शकः.
Inspire, *vt.* श्वासेन पृ c, जन् c, प्रोत्सह् c; –ation, *n.* श्वासग्रहणं, प्रत्यादेशः, दैवज्ञानं; –d *a.* प्रोत्साहित.
Inspirit, *vt.* उत्तिज् c; –ing, *a.* प्रोत्साहक. [अनवस्था.
Instability, *n.* अस्थैर्यं, अनित्यता;
Install, *vt.* नियुज् 7 A, अभिषिच् 6 P; –ation, *n.* प्रतिष्ठापनं, अभिषेकः, –ed, *a.* अभिषिक्त, प्रतिष्ठित.
Instalment, *n.* अंशार्पणं.
Instance, *n.* निर्बंधः, उदाहरणं, पदं, प्रेरणा, घटना; in the first i. प्रथमतः; for i. यथा.
Instant, *a.* तात्कालिक, आसन्न, सद्य; *n.* क्षणः, निमेषः, –aneous, *a.* तात्कालिक; –aneously, *adv.* क्षणात्, एकपदे; –ly, *adv.* सपदि, अंजसा.
Instate, *vt.* पदं आरुह् c.
Instead, *prep.* स्थाने, पदे, अकृत्वा.
Instigate, *vt.* प्रोत्सह् c, उत्था c; –ion, *n.* प्रेरणा, उत्साहः, –or, *n.* प्रोत्साहकः, प्रवर्तकः. [ल्पं ग्रह् c.
Instil, *vt.* लवशः निषिच् 6 P, अल्पा-
Instinct, *n.* सहजावबोधः, *a.* उद्दीपित, सजीव; –ive, *a.* प्रकृतिसिद्ध; –ively, *adv.* अंतःस्फूर्त्या, स्वयं.
Institute, *vt.* उपक्रम् 1 A, संस्था c, शास् 2 P, *n.* व्यवस्था, नियोगः; –ion, *n.* स्थापनं, विधिः, संस्थानं, विधिबद्धसमाजः; विद्यालयः, –or, *n.* प्रवर्तकः.
Instruct, *vt.* अनुशास् 2 P, नियुज् 7 A; –ion, *n.* शिक्षा, उपदेशः, अनुशासनं, विधिः, –ive, *a.* ज्ञानप्रद, अनुशासनपर; –or शिक्षकः, उपदेष्टा.
Instrument, *n.* साधनं, करणं, लेखः, घटकः, –al, *a.* साधनीभूत, प्रयोज्य; यंत्रोत्पन्न; *n.* तृतीया विभक्तिः, –ality, *n.* कारणत्वं, कर्तृत्वं, साधनत्वं.
Insubordinate, *a.* अविधेय, उद्धत, –ion, *n.* अविनयः, औद्धत्यं.
Insufferable, *a.* असह्य, अनुपेक्षणीय.
Insufficient, *a.* अपर्याप्त, अक्षम.
Insufficiency, *n.* न्यूनत्वं, अक्षमत्वं.
Insular, *a.* द्वीप्य; स्वतंत्रावस्थित,
Insulate, *vt.* पृथक् कृ 8 U, –*d*, *a.* स्वतंत्र, असंलग्न; –ion *n.* असंसक्तिः, अविश्लेषः.
Insult, *n.* अवमानना, धर्षणं; adding i. to injury *vt.* क्षते क्षारक्षेपणं; निकृ 8 U, अधिक्षिप् 6 P; –ing, परिभाविन्, अपमानजनक; –ingly *adv.* साधिक्षेपं, सावज्ञं.

Insuperable, *a.* अलंघ्य, दुस्तर, अनतिक्रमणीय.
Insure, *vt.* रक्ष् 1 P, निरापद्-कृ 8 U, -ance, *n.* रक्षणं, नाशभयोत्तारणं.
Insurgent, *a.* राजद्रोहिन्.
Insurmountable, *a.* दुस्तर, दुरतिक्रम.
Insurrection, *n.* विद्रोहः, उपप्लवः.
Insusceptible, *a.* भावावबोधशून्य, विकारातीत, अप्रवण.
Intact, *a.* अविकल, अखंड.
Intangible, *a.* स्पर्शागोचर, अननुभवनीय. [अविकल.
Integral, Integer, *n.* पूर्णांकः, *a.*
Integrate, *vt.* संपूर् C.
Integrity, *n.* अवैकल्यं, अखंडावस्था; सत्यस्थैर्य-निष्ठा.
Intellect, *n.* बुद्धिः, प्रज्ञा, मेधा, चित्; -ual, *a.* मानसिक, प्रतिभान्वित. [-er *n.* वार्ताहरः.
Intelligence, *n.* बुद्धिः, ज्ञानं; संवादः;
Intelligent, *n.* धीमत्, विज्ञ; -ly, *adv.* चतुरं, पाटवेन. [प्रांजल.
Intelligible, *a.* सुगम, सुखग्राह्य,
Intemperate, *a.* असंयत, अतिरिक्त, -ly, *adv.* असंयमेन.
Intemperance, *n.* असंयमः, अत्याहारः; अतिरेकः, अमिताचारः.
Intend, *vt.* परिकॢप् C, उद्दिश् 6 P; -ed *a.* अभिप्रेत; -ing *a.* आभिलाषिन्.
Intense, *a.* प्रचंड, गाढ; -ify, *vt.* समेध् C, वृध् C; -ity, -ness, *n.* चंडता, तीव्रता; -ive, *a.* प्रकर्षकर, गाढ; -ly, *adv.* गाढं, बलवत्.

Intent, *n.* उद्देशः, *a.* एकाग्र, तत्पर, -ly, *adv.* अनन्यमनसा; -ness *n.* एकाग्रता, निष्ठा.
Intention, *n.* संकल्पः, चिकीर्षा, अर्थः; -al, *a.* बुद्धिपूर्व, अभिप्रेत; -ally, *adv.* कामतः, बुद्धिपूर्वं.
Inter, *vt.* निखन् 1 P, निक्षिप् 6 P; -ment *n.* समाधिक्रिया; -act *vt.* प्रतिकृ; -action *n.* प्रतिक्रिया; -calar, *a.* अधिक, विवेशित; -cede *vi.* मध्ये स्था 1 P, परार्थं वद् 1 P; -cession *n.* माध्यस्थ्यं, संधानं. -cessor, *n.* परार्थप्रार्थकः, -cept, *vt.* विच्छिद् 7 U, प्रतिबंध् 9 P; -cepter, *n.* रोधकः, -ception *n.* विच्छेदः, विघ्नः; -change *vt.* मिथः परिवृत् C; *n.* विनिमयः, मिथःपरिवर्तः; -changeable, *a.* परिवर्तनीय, -communion, सह भुज् 7 A, सन्धिं कृ 8 U; *n.* मिथःसंलापः; -course, *n.* समागमः, संपर्कः; sexual i. मैथुनं, सुरतं; -dict, *vt.* निषिध् 1 P, प्रत्यादिश् 6 P; *n.* निषेधः, आक्रोशः; -diction, *n.* निषेधः, शापः; -dictory, *a.* निषेधक; -est, *n.* अर्थः, लाभः, हितं; आदरः, अनुरागः, संगः; वार्धुष्यं; रसः, *vt.* अनुरंज् C, अंशं दा 3 P, लभ् 1 A, संबंध् pass; -ested, *a.* आसक्त, संबद्ध, भागिन्; -esting, *a.* हृदयंगम, मनोहर, -fere, *vi.* मध्ये स्था 1 P. परकार्येषु व्याहृ 6 A. विरुध् 7 U. -ference *n.* हस्तक्षेपः, माध्यस्थ्यं, प्रतिबंधकता, -im, मध्यवर्ती कालः in the i.im अत्रांतरे; -ior

a. अंतर्गत, आभ्यंतर, *n.* अभ्यंतरं; –ject, *vt.* अंतःक्षिप् 6 P; –jection, अंतःक्षेपणं, निपातः; –lace, *vt.* संमिश्र्10, संश्लिष् c. –lard, *vt.* संमिश्र् 10, अंतरान्यस् 4 P, –locution, *n.* संलापः, संकथा; –locutor, *n.* संलापकः; –loper, *n.* आगन्तुकः –lude, *n.* विष्कंभकः, मध्यरंगः; –lunar, –lunary, *a.* अमावास्याकालीन. –marriage, *n.* असवर्णविवाहः –marry, *vi.* विवाहसंबंधं कृ 8 U; –meddle, *vi.* पराधिकारचर्चां कृ 8 U; –mediate, –medial *a.* मध्यवर्तिन्; –mingle, –mix, *vt.* संमिश्र् 10, संभिद् 7 U, *vi.* संमिश्रीभू 1 P; –mingled, *a.* संमिश्र, संकीर्ण; –mixture, *n.* संमिश्रणं, संयोगः, –mit, *vi.* विरम् 1P, विच्छिद् pass; *vt.* निवृत् c; –mittent, *a.* सविच्छेद; सविराम; –mission, *n.* विरामः, विच्छेदः; –mural, *a.* प्राकारांतर्वर्तिन्; –nal *a.* आंतर, –nally, *adv.* अंतर्, मध्ये; –national *a.* अंताराष्ट्रीय, –necine, *a.* परस्परविनाशकारिन्, मारात्मक; –pellation, *n.* प्रश्नः; –polate, *vt.* प्रक्षिप् 6 P; –polation, *n.* प्रक्षेपः;–pose, मध्ये स्था 1 P, स्था c. –poser, *n.* मध्यस्थः, –position, *n.* माध्यस्थ्यं, अंतरायः; –pret, *vt.* व्याख्या 2 P, व्याचक्ष् 2 A; –pretation, *n.* विवरणं, अर्थः; –preter, *n.* व्याख्याता, द्विभाषी; –regnum, *n.* अराजकता, अराजककालः; –rogate, *vt.* प्रच्छ् 6 P; –rogation *n.* पृच्छा, अनुयोगः; –rogative, –rogatory *n.* प्रश्नः; *a.* प्रश्नार्थक; –rupt, *vt.* प्रतिबंध् 9 P, विहन् 2P; –ruption *n.* व्याघातः, अंतरायः; –ruptedly, *adv.* सांतरायं; –sect, *vt.* मिथः छिद् 7 P; –section, *n.* परस्परच्छेदः –sperse, *vt.* संमिश्र् 10; –spersion, *n.* संमिश्रणं. –stellar, *a.* तारागणमध्यवर्तिन्. –stice, *n.* छिद्रं, अंतरालं; –texture, *n.* संग्रथनं, संव्यूतिः; –twine, –twist; *vt.* संग्रंथ् 9 P, संश्लिष् c. –val, *n.* अंतरं, विच्छेदः; at intervals मध्ये मध्ये; –vene, *vi.* अंतः इ 2 P, मध्ये स्था 1 P; –vening *a.* व्यवहित; –vention, *n.* व्यवधानं, मध्यवर्तिता; –view, *n.* दर्शनं, समागमः.

Intestate, *a.* अकृतमृत्युलेख.

Intestine, *a.* अभ्यंतरीण, देशीय *n.* अंत्रं, नाडी.

Intimate, *a.* आत्मीय, अभ्यंतर, *n.* दृढसुहृद *vt.* वक्रोक्त्या सूच् 10; –ion *n.* उपक्षेपः, आकूतं; –ly *adv.* दृढं.

Intimacy, *n.* दृढसौहृदं, अतिघनिष्ठता.

Intimidate, *vt.* त्रस् c, उद्विज् c; –ion, *n.* बिभीषिका, तर्जनं.

Into, *prep.* मध्ये, अंतर्.

Intolerable, *a.* असह्य, दुःसह.

Intolerance, *n.* असहिष्णुता, अमर्षः, अक्षमा.

Intolerant, *a.* अमर्षण, असहिष्णु.

Intonation, *n.* स्वरः, लयः;

Intoxicate, *vt.* उन्मद् c, उत्सिच्, c; –d, *a.* मत्त, क्षीब; –ing, *a.* मादक; –ion, *n.* उन्मादः, क्षीबता,.

Intractable, *a.* दुर्दम, अविनेय, अवश्य.

Intransient, *a.* अनश्वर, स्थिर.

Intransitive, *a.* अकर्मक, अनन्यगामिन्.

Intrench, *vt.* परिखया परिवृ 5 U, परिक्षिप् 6 P; –ment परिखा, परिक्रिया.

Intrepid, *a.* निर्भय, वीतशंक, साहसिन्; –ity *n.* निर्भयत्वं, शौर्यं; –ly *adv.* वीरवत्, निःशंकं.

Intricate, *a.* गहन, जटिल, संकुल; –ly *adv.* विषमं; –ness, intricay *n.* जटिलता, गहनता, वक्रता.

Intrigue, *n.* उपजापः, कूटयुक्तिः *vi.* उपजप्, 1 P, कूटबंधं कॢप् c; –er *n.* उपजापकः, कपटप्रबंधकल्पकः.

Intrinsic,–al, *a.* वास्तविक, आंतरिक, सहज, यथार्थ; –ally *adv.* तत्त्वतः, वस्तुतः, स्वभावतः.

Introduce, *vt.* प्रविश् c, प्रवृत् c; आवह् 1 P, परिचयं उत्पद् c; –er *n.* प्रवेशकः, प्रवर्तकः; –tion *n.* प्रवेशनं, प्रस्तावना, प्रवर्तनं, उपक्रमः, –tory, *a.* प्रावेशिक, प्रास्ताविक.

Introspection, *n.* अंतर्दर्शनं, आत्मपरीक्षणं.

Intrude, *vi.* अनाहूत-प्रविश् 6 P; –er *n.* आगंतुकः, अनाहूतोपसृष्टः.

Intrusion *n.* अनाहूतप्रवेशः, —ive *a.* आगंतुक, धृष्ट.

Intuition, *n.* सहजावबोधः.

Intuitive, *a.* सहजोपलब्ध, स्वतः सिद्ध; –ly *adv.* अंतर्ज्ञानतः.

Intwine, Intwist, *vt.* ग्रंथ् 9 P; रच् 10.

Inundate, *vt.* जलेन आप्लु c; –ed *a.* आप्लावित, जलमय, –ion *n.* आप्लावः.

Inure, *vt.* परिचितीभू 1 P; कठिनीकृ 8 U; –ed *a.* अभ्यस्त, –ment *n.* अभ्यासः.

Invade, *vt.* आक्रम् 1, 4, P, अवस्कंद् 1P; –er; *n.* आक्रामकः.

Invalid, *a.* दुर्बल, असमर्थित, अप्रमाण, *n.* आतुरः, –ate *vt.* मोघीकृ 8 U; –ity, *n.* दुर्बलता, व्यर्थता, अप्रामाण्यं.

Invaluable, *a.* अनर्घ, अतिमूल्य.

Invariable, *a.* अपरिवर्तनीय, शाश्वत; –ly *adv.* एकांततः.

Invasion, *n.* आक्रमः, अभियोगः.

Invective, *n.* अधिक्षेपः, गर्हा.

Inveigh, *vt.* अधिक्षिप् 6 P.

Inveigle, *vt.* प्रलुभ् c, वंच् 10; –er *n.* प्रलोभकः; –ing, –ment, *n.* प्रलोभनं, वंचना.

Invent, *vt.* कॢप् c, युज् 10, मिथ्या रच् 10, –ed *a.* कॢप्त, कृतक; –ion *n.* कल्पना, कूटरचना; –ive *a.* कल्पक, उद्भावक, उपायज्ञ; –er *n.* कल्पकः, योजकः.

Inventory, *n.* परिगणना, संख्यापत्रं.

Inverse, *a.* विपर्यस्त, प्रतीप; –ly, *adv.* व्युत्क्रमेण; –ion *n.* विपर्ययः,

व्युत्क्रमः [अधोमुखीकृ.

Invert, *vt.* विपर्यस् 4 P or c,

Invest, *vt.* परिधा 3 U, भूष् 10, संयुज् 10, उपरुध् 7 U, विनियुज् 7 A; -iture *n.* अभिषेकः, प्रतिष्ठापनं; -ment *n.* परिधानं, उपरोधः; विनियोगः, धनप्रयोगः.

Investigate, *vt.* निरूप् 10, अन्विष् 4 P; -ion *n.* निरूपणं, जिज्ञासा; -or, *n.* निरूपकः, निर्णेता.

Inveterate, *a.* बद्धमूल, चिररूढ.

Inveteracy, *n.* वैरानुबंधः, बद्धमूलता.

Invidious, *a.* द्वेषजनन, ईर्ष्यामूलक; -ly *adv.* समत्सरं.

Invigorate, *vt.* बलं वृध् c, आप्यै c; -ing *a.* बलवर्धन; -ion *n.* तेजोवर्धनं, बलाधानं.

Invincible *a.* अजय्य, दुर्द्धर्ष.

Inviolable, *a.* अलंघ्य, अप्रकंप्य; पवित्र; -ness *n.* अलंघ्यता, अवध्यभावः.

Inviolate, *vt.* अभग्न, अक्षत, अभय.

Invisible, *a.* अदृश्य, अलक्ष्य; -ness, -ity *n.* अदर्शनं; -y *adv.* परोक्षं, अलक्षितं.

Invite, *vt.* आह्वे 1 P, प्रलुभ् c; -ation *n.* आह्वानं, आवाहनं; -ing *a.* मनोहर, मोहोत्पादक.

Invocation, *n.* आह्वानं,प्रार्थना. [पत्रं.

Invoice, *n.* आवहपत्रं, भाण्डमूल्य-

Invoke, *vt.* आह्वे 1 P, आवह् c, प्रार्थ 10 A.

Involuntary, *a.* अबुद्धिपूर्व, अकाम; -ily *adv.* अकामतः, अबोधपूर्वं.

Involve, *vt.* अवगुंठ् 10, समाविश् c, अभिभू 1 P, संसृज् 6 P.

Invulnerable, *a.* वज्रदेह, क्षतातीत.

Inward, *a.* अंतर्वर्तिन्, आंतर; -ly *adv.* अंतर्, मनसा; -ness *n.* अंतरंगता.

Iota, *n.* अणुः, लवः, कणः.

Iracible, *a.* चंडकोप, क्रोधन.

Irate, *a.* कुपित, रुष्ट, सक्रोध.

Ire, *n.* रोषः, क्रोधः; -ful *a.* सक्रोध, कोपाविष्ट.

Iris, *n.* इंद्रधनुः, तारामण्डलं, गोलोमी.

Irk, *vt.* पीड् 10, अयस् c; -some *a.* उद्वेजक, खेदकर.

Iron, *n.* लोहं, अयः, लोहबंधः; -s (pl) लोहशृंखला; *a.* लौह, आयस; -hearted, *a.* निर्घृण, निष्ठुर; -monger *n.* लोहकारः.

Irony, *n.* व्यंगोक्तिः, व्याजस्तुतिः; i. of fate विधिविडंबना; -ical *a.* सोत्प्रास, श्लेषात्मक; -ically, *adv.* सोत्प्रासं, सोल्लुंठनं.

Irradiate, *vt.* प्रकाश् c, दीप् c; -ion *n.* प्रकाशनं, उद्द्योतः.

Irrational, *n.* निर्विवेक, पशुधर्मन्, युक्तिविरुद्ध; -ity *n.* बुद्धिवैधुर्यं; अन्याय्यता; -ly *adv.* युक्तिबाह्यं.

Irreconcilable, *a.* असंधेय, मिथोविरुद्ध; -ness असंगतिः.

Irrecoverable, *a.* असमाधेय, अपुनःप्राप्य. [प्रमाण.

Irrefragable, *a.* अप्रत्याख्येय, दृढ-

Irrefutable, *a.* अबाध्य, अखंडनीय.

Irregular, *a.* अनियत, अव्यवस्थ,

विषम; –ity *n.*अनियमः, अव्यवस्था, वैषम्यं, –ly, *adv.* अयथाविधि; अनियमेन.
Irrelevant, *a.* अप्रस्तुत, असंबद्ध; –ly *adv.* अप्रकृतं. [संगिकता.
Irrelevancy, *n.* अनन्वयः, अप्रा-
Irreligion, *n.* अधर्मः, नास्तिकता.
Irreligious, *a.* धर्महीन, पापिन्.
Irremediable, *a.* अप्रतिकार्य, उपायातीत.
Irremovable, *a.* अचल, स्थावर.
Irreparable, *a.* असमाधेय.
Irrepressible, *a.* दुर्निग्रह, अदम्य.
Irreproachable, *a.* अनिंद्य, अनवद्य, अवाच्य.
Irresistible, *a.* अप्रतीकार्य, दुर्धर.
Irresolute, *a.* चलचित्त, चंचलमति; –ness अस्थैर्य. [भावः.
Irresolution, *a.* अनिश्चयः, स्थैर्या-
Irrespective, *a.* अनपेक्ष, निरपेक्ष.
Irresponsible, *a.* अनूढभार, अप्रष्टव्य.
Irrestrainable, *a.* दुर्निवार, अनिग्राह्य.
Irretrievable, *a.* असमाधेय, अप्रतिसंहार्य.
Irreverent, *a.* अनादरिन्, उपेक्षक.
Irreverence, *n.* अनादरः, अवमानः.
Irrevocable, *a.* अनन्यथाकरणीय, अपरिवर्तनीय.
Irrigate, *vt.* अभिवृष् 1 P; जलेन-आप्लु C; –ion *n.*अभ्युक्षणं, जलप्रदानं.
Irritable, *a.* उद्दीपनीय; क्रोधन; –ity *n.* रोषप्रवणता; शीघ्रकोपित्वं. [दाहः.
Irritate, *vt.* कुप् C; -ion *n.* प्रकोपः,
Irritability, *n.* शीघ्रकोपित्वं.
Irruption, *n.* स्फोटः, आक्रमः.
Island, Isle, *n.* द्वीपः, अंतरीपं; –er *n.* द्वीपवासी.
Isochronal, Isochronous, *a.* समकालीन, तुल्यांतर.
Isolate, *vt.* वियुज् 7 A, 10, पृथक् कृ; –d *a.* वियुक्त, विश्लिष्ट; –ion *n.* विच्छेदः, असंगः.
Isometric, *a.* सममान.
Isosceles, *a.* समद्विभुज.
Issue, *vi.* निर्गम् 1 P; निष्क्रम् 1 U, 4 P, प्रजन् 4 A *vt.* निः सृ C, प्रकाश् C. *n.* निर्गमः, फलं, संततिः, स्रावः; at i. विचार्य; to join issue with प्रतिवद् 1 P; –less *a.* निरपत्य, निरन्वय.
Isthmus, *n.* संयोगभूमिः.
It, (*pron.*) तद्, अदस्, प्रस्तुत.
Itch, *n.* कंडूः, कंडूयनं; अतिस्पृहा, *vi.* गृध् 4.P; –y *a.* कंडूल.
Item, *n.* विषयः, पदं.
Iterate, *vt.* (आम्रेडयति); अभ्यावृत्त्या कृ 8 U; –ion *n.* पौनरुक्त्यं, पुनरुक्तिः, आम्रेडनं, पुनःकरणं.
Itinerant, *a.* भ्रमणशील, जंगम.
Itinerary, *n.* प्रवासमार्गोपदेशिका; भ्रमणवृत्तांतः. [गम् 1 P.
Itinerate, *vi.* प्रवस् 1 P, स्थानांतरं
Ivory, *n.* हस्तिदंतः; *a.* गजदंतनिर्मित.

J

Jabber, *vt.* जल्प् 1 P, प्रलप् 1 P; –ing, *n.* जल्पनं, वावदूकता.
Jack, *n.* पनसः; आधारः; मूढः; J.

of all trades दशकर्मान्वितः; J. o' lantern पिशाचदीपिका.

Jackal, *n.* शृगालः, जंबूकः, श्वा, गोमायुः.

Jack-ass, *n.* गर्दभः, खरः, बालेयः

Jack-daw, *n.* द्रोणकाकः, द्रोणः.

Jacket, *n.* कूर्पासकः, कंचुकः, अंगिका.

Jade, *n.* कदश्वः; पुंश्चली, कुलटा. *vt.* खिद् 10 P, श्रम् 10 P, क्लिश् 9 P. -ed *a.* खिन्न, श्रांत.

Jag, *n.* अवच्छेदः, भंगः, दंतः *vt.* जर्जरीकृ. [भंगुर.

Jagged, Jaggy, *a.* दंतुर, जर्जर,

Jaggery, *n.* अपक्वशर्करा, तालगुडः.

Jail, *n.* कारा, कारागृहं, बंदिशाला; -or काराध्यक्षः, बंदिपालः.

Jam, *n.* मिष्टफलं, मिष्टान्नं; *vt.* संपीड् 10 U, संमृद् 9 P. -med *p.p.* संपीडित, संकुल.

Jangle, *n.* वाग्युद्धं, विवादः, झंझनं.

Janty, *a.* चपल, लघु.

Jar, *n.* घटः, कलशः, कर्कशशब्दः, समाघातः, *a.* अर्धोत्घाटित; *vi.* संघट्ट् 1 A. कर्कशशब्दं कृ, विवद् 1 A.

Jargon, *n.* प्रलापः, अपभाषा.

Jasmine, *n.* कुंदः, मल्लिका, मालती.

Jasper, *n.* सूर्यकान्तः.

Jaundice, *n.* कामलः, पांडुरोगः; (fig) विकृतदृष्टिः,

Jaunt, *n.* विहारः, भ्रमणं.

Javelin, *n.* शल्यं, शंकुः, शूलः.

Jaw, *n.* हनुः (नूः) मुखं; the lower j. चिबुकं; locked j. हनुग्रहः; j. tooth दाढा, दंष्ट्रा; j. bone हन्वस्थि:

Jealous, *a.* मत्सर, परोत्कर्षाशंकिन्, साभिमान; -ly *adv.* सासूयं, साभिमानं.

Jealousy, Jealousness, *n.* मात्सर्यं, असूया, स्पर्धा; शंकाशीलता.

Jeer, *vi.* अवहस् 1 P, अवक्षिप् 6 P, गर्ह् 1 A. *n.* उपहासः, अवक्षेपः, व्यंजना; -ingly *adv.* सोपहासं,

Jehu, *n.* सारथिः.

Jejune, *a.* शुष्क, रुक्ष, अंतःसारशून्य.

Jelly, *n.* घनरसः, सांद्रद्रव्यं.

Jeopard, *vt.* विपद्ग्रस्त-कृ, संशयापन्न-कृ; -ous *a.* विपज्जनक, भयाक्रान्त; -y *n.* विपद्, संदेहः, आतंकः

Jerk, *n.* लघ्वाघातः, लघुक्षेपः. *vt.* लघ्वाघातं कृ. [निचोलः.

Jerkin, *n.* कूर्पासकः, अंगिका, क्षुद्र-

Jest, *n.* परिहासः, विनोदोक्तिः, नर्म, कौतुकं; *vi.* परिहस् 1 P, भंड् 1 A, विलस् 1 P; -in j. परिहासच्छलेन; -er *n.* वैहासिकः, भंडः, विदूषकः; -ing *n.* विनोदः, परिहासकरणं; -ingly, *adv.* परिहासपूर्वं, विनोदार्थं.

Jet, *n.* जलोत्सेकः, कृष्णप्रस्तरः; -black *a.* घनकृष्ण, अतिकृष्ण; -y *a.* कृष्णवर्ण *n.* क्षुद्रसेतुः.

Jewel, *n.* मणिः, रत्नं; -er *n.* मणिकारः, रत्नजीवी; -ry *n.* रत्नकोषः, रत्नानि (Plu .)

Jingle, *vi.* शिंज् 2 A, क्वण् 1 P; *n.* शिंजित, क्वणितं, झणत्कारः.

Jingoism, *n.* संग्रामप्रियता.

Job, *n.* कार्यं, क्षुद्रकर्म; -ber *n.* स्वार्थप्रवर्तकः, पणिकः.

Jobbery, *n.* उत्कोचग्रहणं.

Jockey, *n.* अश्वशिक्षकः, हयज्ञः, अश्वप्रेरकः.

Jocose, *a.* परिहासक, रसिक, विनोदिन्; –ly *adv.* परिहासेन, सकौतुकं; –ness *n.* परिहासशीलता, प्रहासः, विनोदः.

Jocular, *a.* See Jocose; –ly *adv.* See Jocosely.

Jocund, *a.* प्रहृष्ट, उल्लस, प्रमोदिन्; –ity *n.* उल्लसता, प्रहर्षः.

Jog, *vi.* मंदं मंदं चल् 1 P, *vt.* अरत्निना तड् 10 U; इंगितं कृ; –ging *n.* चालनं, ईषदाघातः; –trot *n.* गजगतिः.

Join, *vt.* युज् 7 U, संधा 3 P, संगम् 10 P, ग्रन्थ् 9 P; *vi.* संयुज् Pass, संधा Pass; –ed *p.p.* युक्त, संयुत, संबद्ध; –er, *n.* सूत्रधारः, तक्षकः, त्वष्टा; –ery *n.* त्वाष्टिः, तक्षणं; –ing *n.* संयोगः, संघातः, संगम; –t *n.* संधिः, ग्रंथिः, पर्व *a.* संयुक्त, संहत, अविभक्त; –t proprietor सहाधिकारी; –t heir समाधिकारी; –t stock यौथं; A joint stock company संभूयसमुत्थानं; –tly *adv.* संयोगतः, समं, संभूय; –ture *n.* स्त्रीधनं, यौतुकं.

Joke, *n.* See Jest.

Jole *n.* गंडः, कपोलः; Cheek by j. गंडागंडि.

Jollity, *n.* आमोदः, उल्लासः, आह्लादः.

Jolly, प्रहृष्ट, उल्लस, मुदित; J. boat क्षुद्रनौका.

Jolt, *vt.* संक्षुभ् 10 U; *vi.* क्षुभ् 4 P; *n.* क्षोभः, उद्घातः.

Jostle, *vt.* स्कंधेन निरस् 4 P or निरस् 10 P; परस्परं संघृष् 1 P. [ताडनं.

Jostling, *n.* परस्परसमाघातः, स्कंध-

Jot, *n.* लवः, लेशः, अणुः *vt.* स्मरणार्थं अभिलिख् 6 P.

Journal, *n.* वार्तापत्रं, सामयिकपत्रकं, कार्यविवरणपत्रिका; –ist *n.* वार्तापत्रसंपादकः; –ism *n.* संवादपत्रसंपादनव्यवसायः.

Journey, *n.* यात्रा, प्रस्थितिः, अध्वा; *vi.* प्रया 2 P, पर्यट् 1 P, परिभ्रम् 4 P; –man *n.* वैतनिकः, भ्रातीनः.

Jovial, *a.* हृष्ट, उल्लासिन्, उत्सवप्रिय; –ity *n.* आमोदः, आह्लादः, प्रहृष्टता.

Jowl, *n.* See Jole.

Joy, *n.* हर्षः, आनंदः, आह्लादः, उल्लासः, *vi.* नंद् 1 P, ह्लाद् 1 A, हृष् 4 P; –ful *a.* आनंदित, प्रहर्षण; प्रफुल्ल; –fully *adv.* सानंदं, प्रहर्षेण, हृष्टवत् –fulness *n.* प्रहृष्टता, सानंदत्वं; –less *a.* निरानन्द, हर्षहीन, –lessness *n.* निरानन्दत्वं, हर्षहीनता; –ous *a.* See Joyful. [कारिन्.

Jubilant, *a.* आनंदपूर्ण; जयशब्द-

Jubilate, *vi.* अत्यानंदं कृ; –ion *n.* जयजयकारः.

Jubilee, *n.* महोत्सवः, प्रहर्षः.

Judge, *n.* प्राड्विवाकः, धर्माध्यक्षः, निर्णेता, अभिज्ञः, गुणग्राहकः, परीक्षकः *vi.* निर्णी 1 P, विमृश् 6 P, विज्ञा 9 P, परीक्ष् 1 A; –ship *n.* धर्माध्यक्षत्वं, धर्माधिकारिता, –ment *n.* विचारः, संप्रधारणा, अनुभूतिः, निर्णयः, ईश्वर-

शासनं; j. ment seat धर्मासनं; An error of j. ment बुद्धिभ्रमः. [सभा.
Judicature, *n.* न्यायाधिकारः, धर्म-
Judicial, व्यवहारविषयक, विचारक्षम; -ly *adv.* यथाव्यवहारं.
Judiciary, *a.* विचारक, निर्णायक.
Judicious, *a.* धर्म्य, विज्ञ, सुविवेचित; -ness विज्ञता, सुविवेचना; -ly *adv.* सविवेकं, युक्तं.
Jug, *n.* कुम्भः, कलशः, मृद्भांड.
Juggle, *vt.* छल् 10 P, मुह् 10 P, हस्तलाघवं कृ 8 U; -r *n.* मायावी, इंद्रजालिकः, आहितुंडिकः; -ry *n.* हस्तलाघवं, दृष्टिबंधः, कूटता.
Juice, *n.* रसः, द्रवः, निर्यासः; -less *a.* नीरस, शुष्क; -y *a.* रसाल, रसिक.
Jujube, *n.* बदरिः, कोलिः.
Jumble, *vt.* संमिश्र् 10 U, संकॄ 6 P, संक्षिप् 6 P; *n.* संमिश्रणं, संकरः, संक्षोभः, व्यतिकरः.
Jump, *vt.* प्लु 1 A, उत्सृप् 1 P; J. over अभिलंघ् 10 U; J. up उत्प्लु 1 A; J. about, नृत् 4 P; *n.* प्लवः, उत्पतनं, झंपा.
Junction, संगमः, संपर्कः, संधिः.
Juncture, *n.* लग्नं, संधिः, सीवनं.
Jungle, *n.* गुल्मावृतस्थानं, जांगलं.
Junior, *a.* अवर, अनुज, यवीयस्.
Junta, Junto, *n.* सभा, समाजः.
Jupiter, *n.* बृहस्पतिः, गुरुः.
Juridical, *a.* see Judicial.
Jurisconsult, *n.* स्मृतिशास्त्रज्ञः, व्यवहारसचिवः. [पत्यं.
Jurisdiction, *n.* अधिकारः, आधि-
Jurisprudence, *n.* व्यवस्थाविज्ञानं, धर्मशास्त्रं.
Jurist, *n.* स्मृतिज्ञः, व्यवहारवेत्ता.
Juror, *n.* प्रमाणपुरुषः.
Jury, *n.* सभ्याः, स्थेयगणः.
Juryman, *n.* see Juror.
Just, *a.* न्याय्य, न्यायपरायण, यथार्थ, समदर्शिन्, संगत; *adv.* अन्यूनं, तावन्मात्रं, यथावत्, कष्टेन, प्रायशः, -ice *n.* न्यायः, सुविचारः, यथार्थता, अपक्षपातः, धर्माध्यक्षः, साधुता; A court of j. धर्मसभा, धर्माधिकरणः; j. of the peace शांतिरक्षकः; Chief j. प्रधानविचारपतिः; administration of j. न्यायदर्शनं.
Justiciary, *n.* see Judge.
Justifiable, *a.* शोधनीय, युक्तिक्षम.
Jut, *vi.* प्रलंब् 1 A; उद्गम् 1 P.
Juvenile, *a.* अल्पवयस्क, कौमार, बालकोचित; -ity *n.* यौवनं, कौमारं.
Juxtaposition, *n.* संनिकर्षः, सांनिध्यं.

K

Kaw, *n.* काकरवः, *vt.* कै 1 P.
Kaffir, *n.* अविश्वासी, नास्तिकः.
Keel, *n.* नौकातलं.
Keen, *a.* सुतीक्ष्ण, शित, तीव्र, प्रखर; -eyed सूक्ष्मदृष्टि; -witted कुशाग्रधी; -ly *adv.* तीक्ष्णं, तीव्रं, उग्रं, तेजसा; -ness *n.* तीक्ष्णता, तीव्रता, सूक्ष्मता.
Keep, *vt.* धृ 1 P, रक्ष् 1 P, पाल् 10 U. अनुष्ठा 1 P, अवलंब् 1 A, भज् 1 P, भृ 1 P, गुह् 1 P; *vi.* स्था 1 P;

वस् 1 P; प्रवृत् 1 A; K. company with सहवस् 1 P; K. back, -from निग्रह् 9 P; K. in अंतर्धा 3 U; K. off निवृत् C; K. out व्यावृत् C; K. under वशीकृ 8 U; K. up जागृ 2 P; In k. ing with अनुरूप; to k. one's word प्रतिज्ञां पा C; to k. the wolf from the door क्षुधानिवृत्तिं कृ; to k. silence तूष्णीं भू 1 P; to k. late hours जागृ 2 P.

Keep, *n.* रक्षणं, पालनं, गोपनं; अवस्था, भृतिः; दुर्गं, बंधनागारं; -er *n.* रक्षकः, पालकः; -sake *n.* स्मृतिचिह्नं, स्मृतिदानं.

Ken, *vt.* दूरात् आलोक् 1 A or ज्ञा 9 P; *n.* ज्ञानं, दृष्टिः; Beyond the k. अतीत, अविषय. [मार्गः.

Kennel, *n.* श्वशाला, श्वगणः; जल-

Kernel, *n.* बीजं, अष्ठिः, गर्भः.

Kettle *n.* कटाहः, स्थाली, कंडुः.

Key, *n.* कुंचिका, ताली; उद्घाटनं; -hole *n.* कुंचिकारंध्रं; -stone *n.* बंधनप्रस्तरः.

Kick, *n.* पादाघातः, लत्ताप्रहारः, *vt.* पादेन प्रहृ 1 P. -shaws *n.* क्रीडनं, क्रीडावस्तु.

Kid, *n.* अजशिशुः, छागछावकः.

Kidnap, *vt.* बालापहरणं कृ 8 U.

Kidney, *n.* मूत्राशयः, मूत्रपिंडः,वृक्कः.

Kill, *vt.* हन् 2 P, व्यापद् C, मृ C, निषूद् 10 U, हिंस् 7 P; -ed *p.p.* हत, व्यापादित; -er *n.* हंता, मारकः, घातकः, अन्तकः; -ing *n.*घातः; हननं, वधः, प्रमथनं, हत्या. [आपाकः.

Kiln, *n.* पाकपुटिः, पचनस्थानं,

Kin, *n.* ज्ञातित्वं, बंधुता, कुलं, गोत्रं; Kith & k. स्वजातिः.

Kind, *a.* दयालु, सदय, स्नेहशील, करुणात्मन्, -ly *adv.* सदयं; *a.*प्रियकर; -hearted, सहृदय; -ness *n.* दया, अनुकंपाः. [विद्यालयः.

Kindergarten, *n.* बालोद्यानं, शिशु-

Kindle, *vt.* ज्वल् C, तप् 1 P, उद्दीप् C, उत्सह् C; *vi.* ज्वल् 1 P, तप् 4 A, दीप् 4 A. [स्निग्धता.

Kindliness, *n.* दयालुता, कोमलता,

Kindred, *a.* आत्मीय, सजातीय, सगुण; *n.* ज्ञातित्वं; बांधवाः,गोत्रजाः.

Kinematics, *n.* गतिविज्ञानं.

Kinetics, *n.* बलविज्ञानं.

King, *n.* राजा, नृपः, भूपालः, क्षितिपतिः, भूभृत्, प्रभुः, -craft *n.* राजनीतिः, राज्यशासनकौशलं; -dom *n.* राज्यं, आधिपत्यं, प्रभुत्वं; -less *a.* अराजक; -like, ly, *a.* नृपोचित, राजकीय; -'s evil *n.* गंडमाला; -ship *n.* नृपत्वं, प्रभुत्वं, राजपदं.

Kinsfolk, *n.* बांधवाः, स्वजनाः.

Kinsman, बंधुः, गोत्रजः, दायादः.

Kinswoman. *n.* स्वकुल्या, गोत्रजा.

Kirk, *n.* धर्ममंदिरं.

Kiss, *vt.* चुंब् 1 P, अधरं पा 1 P; *n.* चुंबनं, अधरपानं.

Kit, *n.* उपकरणसामग्री, द्रव्यसंभारः.

Kitchen, *n.* पाकशाला, महानसः.

Kite, *n.* आतापी; श्येनः, चिल्लः.

Kitten, *n.*मार्जारशावकः,क्षुद्रबिडालः.

Kleptomania, *n.* (चौर्ये) अदम्य-प्रवणता. [क्रीडनकं.
Knack, *n.* दक्षता, नैपुण्यं, पाटवं,
Knave, *n.* शठः, प्रतारकः; कितवः; -ry *n.* धूर्तता, शाठ्यं, वंचकत्वं; -ish *n.* शाठ्यं, पैशुन्यं, धूर्तता; -ishly *adv.* कैतवेन, छलेन, सकपटं; -ishness *n.* कैतवं, धूर्तशीलता, शठता.
Knead, *vt.* संपीड् 10 U, पिष् 7 P, मृद् 9 P; -ing मर्दनं, पीडनं, संवाहः -ing trough द्रोणिः (णी)
Knee, *n.* जानुः, ऊरुपर्व, कुर्परः; to fall on the k.s जानुभ्यां भूमिं गम्; k. -deep जानुदघ्न.
Kneel, *vi.* जानुभ्यां भूमौ पत् 1 P.
Knell, *n.* घंटाध्वनिः, मृत्युचिह्नं.
Knickerbockers, *n.* (Pl) आजानुलंबितोऽधच्छदः.
Knick-Knack, *n.*क्रीडनकं, क्रीडावस्तु.
Knife,*n.* छुरिका, कृंतनिका, कर्तरिका, कृपाणी; K. blade, छुरिकाफलकं.
Knight, *n.* सादी, अश्ववारः; -hood *n.* सादित्वं, संभ्रांतव्यक्तिसमूहः.
Knit, *vt.* सूत्राणि ग्रंथ् 9 P, संयुज् 7 P, सिव् 4 P; To k. the brow भ्रुकुटिं बंध् 9 U, भ्रुवौ संहन् 2 P; *p.p.* ग्रथित, संहत, संश्लिष्ट; -ting needle *n.* दीर्घसूचिः (ची).
Knob, ग्रंथिः, पर्व, संधिः, खंडः.
Knock, *vt.* प्रहृ, 1 P, पत् C, भ्रंश् C. *vi.* प्रहृ 1 P, अभिपत् 1 P. To k. on the head सहसा निष्फलीकृ, 8 U. *n.* आघातः, प्रहरः, पातनं.

Knot, *n.* ग्रंथिः, पर्व, संहतिः, गुल्मः; -ted, -ty *a.* ग्रंथिल, दुर्ज्ञेय,
Know, *vt. vi.* ज्ञा 9 U, विद् 2 P, बुध् 1 P, अवगम् 1 P. -able *a.* ज्ञातव्य, वेद्य; -er *n.* ज्ञाता, वेत्ता, अभिज्ञः; -ing *a.* अभिज्ञ, विदग्ध, विचक्षण, निपुण;-ingly*adv.*ज्ञानतः, बुद्धिपूर्वं, बुद्ध्या; -ledge, *n.* ज्ञानं, उपलब्धिः, परिचयः; K. is power ' बुद्धिर्यस्य बलं तस्य;' *n. p.p.* ज्ञात, विदित, अवगत, प्रतीत.
Knuckle, *n.* अंगुलिः, ग्रंथिः, पर्व *vi.* वशीभू 1 P. अभ्युपगम् 1 P.

L

Label, *n.* अंकपत्रं, बीजकं. *vt.* वर्ण् 10 U.
Labial, *a.* ओष्ठ्य *n.* ओष्ठ्यवर्णः.
Labor, *n.* परिश्रमः, उद्यमः, प्रसववेदना; l. of love प्रीतिप्रणोदितः निःस्वार्थपरिश्रमः; *vi.* परिश्रम् 4 P, चेष्ट् 1 A, *vt.* प्रयासेन साध् 5 P, कृष् 6 U; -ed *p.p.* श्रमसिद्ध, यत्नपूर्व; -er *n.* श्रमिकः, वेतनिकः, क्षेत्रिकः; ions *a.* श्रमशील, श्रमसाध्य; -iously *adv.* बहुश्रमेण, यत्नतः; -iousness *n.* कर्मशीलता, उद्यमः, श्रमसाध्यता. [स्कारशाला.
Laboratory, *n.* शिल्पशाला, रससं-
Labyrinth, *n.* दुस्तरस्थानं, कर्णकुहरं, जटिलवस्तुः; -ian *a.* गहन, सुदुस्तुर.
Lac, *n.* लाक्षा, अलक्तकः, जतु; L. dye लाक्षारसः. [सूत्रेण बंध् 9 P.
Lace, *n.* सूत्रं, जालं, जालाभरणं; *vt.*

Lacerable, *a.* विदार्य, दारणीय.
Lacerate, *vt.* दृ 9 P, व्यवच्छिद् 7 P, निकृत् 6 P. -ed विदीर्ण, विच्छिन्न, -ion *n.* विदारणं, छेदनं, छिद्रं.
Laches, *n.* विलंबः.
Lack, *vt. vi.* हीन-रहित-शून्य- भू 1 P, न धा 3 U, न्यूनीभू; *n.* अभावः हीनता, प्रयोजनं.
Lack-a-day, *interj.* अहो, अहह, कष्टं.
Lackey, *n.* पार्श्वानुचरः, भृत्यः.
Laconic,-al, संक्षिप्त, मितवाक्, मितभाषिन्; -ally *adv.* मितोक्त्या; -ism *n.* मितोक्तिः. [सवः.
Lacquer, *n.* लाक्षानिर्मितवस्तु, लाक्षा-
Lactary, *a.* दुग्धविशिष्टं, दुग्धवत्.
Lactation, *n.* स्तन्यक्षरणं, दुग्धप्रदानं.
Lacteal, *a.* दुग्धवत्, पायस.
Lactic, *a.* दधिजात.
Lactometer, *n.* दुग्धमानयंत्रं.
Lactose, *n.* क्षीरशर्करा. [बटुकः.
Lad, *n.* बालकः, युवकः, किशोरः,
Ladder, *n.* सोपानं, आधिरोहिणी, निःश्रेणी.
Lade, *vt.* see Load. [*n.* नौभारः. -en *p.p.* भारवत्, भाराक्रान्त; -ing
Ladle, *n.* दर्वी, पाणिका.
Lady, *n.* देवी, कुलस्त्री, गृहिणी; L. like *a.* सभ्य, कोमल, आर्यवृत्तिः; L. -love प्रिया, प्रणयिनी.
Lag, *vi.* विलंब् 1 A, मंदं चर् 1 P; -gard *n.* मंदः, अलसः.
Lagoon, *n.* कच्छः, अनुपः.
Laid, *p. p.* न्यस्त, आरोपित, विहित, L. up शय्यागत.
Lain, *p. p.* उपविष्ट, पतित.
Lair, *n.* श्वापदशय्या, गोचारणस्थानं.
Laity, *n.* गृहस्थगर्वः, वैषयिकलोकः.
Lake, *n.* सरः, जलाशयः, दीर्घिकः, कासारः.
Lamb, *n.* मेषशावकः, वर्करः.
Lambent, *a.* मृदुस्पृक्, लोल, तरल.
Lambkin, *n.* क्षुद्रमेषशावकः.
Lame, *a.* खंज, पंगु, विकल, -ness *n.* पंगुता, अंगवैकल्यं, दुर्बलता.
Lament, *vt.* विलप् 1 P, आक्रन्द् 1 P, परिशुच् 1 P, *vt.* शुच् 1 P, विलप् 1 P. अभिक्रुश् 1 P; -able *a.* परिदेवनीय, शोच्य, शोकास्पद. -ation *n.* विलापः, परिदेवना, क्रंदितं, उद्वेगः; -ed *p. p.* शोचित, विलपित, -ing *n.* रोदनं, परिवेदनं; *a.* रुदत्, विलपत्.
Lamp, *n.* प्रदीपः, दीपिका, शिखावान्; -black कज्जलं, मशी; -stand दीपाधारः
Lampoon, *n.* अवगीतं, विद्रूपात्मकं काव्यं.
Lance, *n.* प्रासः, भल्लः, शक्तिः; -er *n.* भल्लधारी, प्रासिकः.
Lancet, *n.* शलाका.
Land, *n.* देशः, स्थलं, भूमिः, मृत्तिका, क्षेत्रं; Barren l. मरुः,मरुस्थली; Arable l. क्षेत्रभूमिः; Table l. सानुः, L. locked भूवेष्टित; L. ing place उत्तरणभूमिः; L. mark-भूसीमा; L. scape दृष्टिगतदेशः, प्रकृतिचित्रं; By l. स्थलमार्गेण *v. t.* उत्तॄ c, अवरुह् c; *vt.* अवतॄ 1 P,

निविश् 6 P. -ed *p. p.* उत्तीर्ण, अतिनौः; क्षेत्रसंपन्न;,स्थावर.

Lane, *n.* संकटपथः, कुपथः.

Language, *n.* भाषा, उक्तिः, वाणी, व्याहारः, वाक्, वाग्विन्यासः.

Languid, *a.* ग्लान, क्लान्त, शिथिल, मन्द;-ly *adv.*मंदं,सविषादं;-ness *n.* ग्लानिः, शिथिलता, मांद्यं, अवसादः.

Languish, *vi.* परिम्लै 1 P, क्लम् 4 P, अवसद् 1 P, खिद् Pass; -ing म्लायमान, खिद्यमान, म्रियमाण; -ingly *adv.* सावसादं; -ment *n.* अवसन्नता, औत्सुक्यं. [द्रा, जडता.

Langour, *n.* क्लान्तिः, शिथिलता, तं-

Lank, *a.* कृश, दुर्बल, श्लथ; -ness कृशता, क्षामता, शैथिल्यं; -y *a.* कृश, दीर्घ.

Lantern, *n.*दीपः, गूढदीपः, दीपाधारः.

Lap, *n.* अंकः, उत्संगः, वस्त्रांतः, वस्तिः *vt.* वेष्ट् 1 A, पुटीकृ 8 U, लिह् 2 P *vi.* व्यावृत् 1 A. [रकः.

Lapidary, *n.* मणिकारः, रत्नपरिष्का-

Lapse, *n.* गतिः, प्रवृत्तिः, अत्ययः,भ्रंशः; *vi.* शनैः शनैः अतिक्रम् 4 P, क्रमेण गम् 1 P, स्खल् 1 P. -d *p.p.* भ्रष्ट, च्युत, पतित, उपसंक्रान्त.

Larceny, *n.* चौर्य, अपहरणं, तास्कर्यं

Lard, *n.* शूकरवसा.

Large, *a.* विशाल, स्थूल, पीन, विपुल; उदार; वृद्ध; At l. विस्तरेण; स्वेच्छया; -hearted, उदारचित्त; -minded महामनस्;-ly *adv.* बहु, विपुलं, प्रचुरं; -ness स्थूलता, विस्तारः, उदारता.

Largess, *n.* दानं, पारितोषिकं, उपहारः.

Lark, *n.* भरद्वाजः, चातकः.

Lark, *n.* क्रीडा, कौतुकं, आमोदः.

Larva, *n.* कृमिः, कोशस्थः, कीटः.

Larynx, *n.* कंठनाली, कृकः.

Las-car, *n.* नाविकः, पोतवाहः.

Las-civious, *a.* लंपट, कामुक, कामहेतुक; -ness लांपट्यं, कामुकत्वं, व्यभिचारः.

Lash, *n.* कशा, चर्मरज्जुः, वध्री, कशाप्रहारः; *vt.* कशाघातं कृ 8 U, विधू 5 P, रज्जुना बंध् 9 P; तिग्मवाग्भिः निंद् 1 P.

Lass, *n.* बालिका, युवती, कुमारी.

Lassitude, *n.* अवसादः, विषादः, तंद्रा, क्लांतिः, क्षीणता.

Lasso, *n.* पाशबंधः, वागुरा.

Last, *a.* अंत्य, चरम, पश्चिम, अतीत, परम, अपकृष्ट; At l. शेषे: चरमं; To the l. शेषपर्यंतं; L. but one उपांत्य; To the l. degree शेषं यावत्; To breathe one's l. मृ 6 A; *vi.* अवस्था 1 A; -ing *a.* स्थायिन्, स्थिर, नित्य; -ly *adv.* अन्ते, शेषे; -mentioned उत्तरोक्त.

Latch, *n.* तालः, अर्गला, कपाटबंधनी.

Latchet, *n.* पादुकाबंधः.

Late, *a.* विलंबित, मंद, नूतन, *adv.* अतिसमयं, चिरात्; At a l. hour विलंबागत; L. at night अवसन्नायां रात्रौ; L. in life परिणते वयसि; of l. संप्रति; -ly अर्वाक्, प्रत्यग्रं; -ness *n.* कालातिक्रमः,

परिणामः; -er *a.* अपर, परवर्तिन; -eral पार्श्विक, पार्श्व; -rally पार्श्वतः, पार्श्वे.

Latent, अदृश्य, अव्यक्त, गूढ, गुप्त.

Lathe *n.* भ्रमीयंत्रं, कुंदः.

Lather, *n.* अंजनफेनः.

Latitude, *n.* अक्षः, विक्षेपः, पृथुता, स्वाधीनता, शैथिल्यं; Degree of l. अक्षांशः; Parallel of l. अक्षांशवृत्तं; -inal *a.* अक्षीय, अन्वायतन; -inarian *a.* शिथिल, निर्बंधहीन;

Latrine, *n.* मूत्रविसर्जनस्थानं.

Latter, *a.* उत्तर, अपर, पश्चिम, अंतिम; -ly शेषभागे, अर्वाक्काले.

Lattice, *n.* जलमार्गः, गवाक्षः, वातायनं; -work जालकर्म.

Laud, *vt.* प्रशंस् 1 P; स्तु 2 U; *n.* प्रशंसा, स्तुतिः, वंदना; -able *a.* प्रशंसनीय, स्तुत्य, श्लाघ्य; -ably *adv.* प्रशस्यं; -ableness *n.* श्लाघ्यता, प्रशस्यत्वं; -atory *a.* प्रशंसात्मक, स्तुतिवादपूर्ण; -ed प्रशंसित.

Laudanum, *n.* अहिफेनरसः.

Laugh, *vi.* हस् 1P, अवमन् 4 A; To l. at अवहस् 1P; To l. violently अतिहस् 1P; To l. in the sleeve अंतर्हासं कृ; A horse l. अट्टहासः; -able *a.* उपहास्य, हास्यजनक; -ing *a.* हास्यमुख; -stock हास्यास्पदं; उपहासस्थानं; -ter *n.* हास्यं, परिहासः, हिहिकारः. [क्षुद्रपोतः.

Launch, *vt.* नावं जले मुच् 6 P; *n.*

Laundry *n.* वस्त्रधावनशाला.

Laurel, *n.* संमानः, यशः.

Lava, *n.* गिरिस्रावः, अग्न्युद्गारः.

Lavatory, *n.* मार्जनशाला, स्नानागारं.

Lave, *vt.* क्षल् 10 U, धाव् 10 U, स्नाc, *vi.* स्ना 2 P.

Lavish, *a.* व्ययशील, मुक्तहस्त, अतिरिक्त *vt.* अपरिमितं व्यय् 1 P; विक्षिप् 6 P; -ly *adv.* अतिव्ययेन, अपरिमितं; -ment, -ness *n.* अतिव्ययः, अत्युत्सर्गः, अतिव्ययिता.

Law, *n.* व्यवस्था, शासनं, नियमः, आदेशः, धर्मः, व्यवहारविधिः, तत्त्वं, नीतिः; Criminal l. दंडनीतिः; A code of l.s धर्मशास्त्रं; To go to l. विवद्; L. of nature निसर्गनियमः; L. giver स्मृतिकारः; L. suit व्यवहारपदं, -ful *a.* न्याय्य, धर्मसंमत; -fully यथान्यायं; -fulness न्याय्यता; -less *a.* अन्याय्य, अधर्म्य, उच्छृंखल; -yer *n.* धर्मशास्त्रवेत्ता.

Lawn, *n.* शाद्वलस्थानं, क्षौमं, दुकूलं.

Lax, *a.* शिथिल, अनवस्थ; मृदुकोष्ठ; -ative *a.* रेचक, सारक; *n.* रेचकः; -ity, -ness *n.* शैथिल्यं, अनवस्थितिः.

Lay, *a.* सामान्य, वैषयिक; *n.* गीतिः, गानं, आस्तरणं *vt.* स्था c, निक्षिप् 6 P, आस्तृ,-स्तॄ 5, 9 U; निपत् c; L. siege रुध् 7 U; L. aside निरस् 1 P; L. hands on परामृश् 6 P. L. bare आविष्कृ 8 U; to l. down arms शरणं व्रज् 1 P; to l. in संचि 5 U; to l. out व्यय् 10 U, विन्यस् 4 U; to be laid up शय्यागत-भू 1 P; to l. waste नश् c.

Layer, *n.* स्तरः, फलकः; स्थापकः.

Lazy, *a.* श्रमकातर, अलस, मंद, तंद्रालु; –ly जडवत्, मंदमंदं; –ness आलस्यं, मांद्यं, जडता.

Lea, see Lawn above.

Lead, *n.* सीसं, नागं, वप्रं; Red l. सिंदूरं, नागजं; A l. pencil शिसशलाका; *vt.* नी 1 P, मार्गं निर्दिश् 6P; आकृष् 1 P; प्रवृत् c, प्रोत्सह् c; *v. i.* अग्रे गम् or स्था 1P, आवह् 1 P; *n.* पुरोगमनं, नेतृत्वं; L. a life जीवनयात्रां निर्वह् 1 P; to take the l. अग्रणीः भू 1 P; to l. astray कुमार्गेण प्रवृत् c; –er *n.* नायकः, नेता, मार्गदर्शकः, अग्रेसरः; –ership नेतृत्वं, प्रमुखता; –ing *a.* अग्रगामिन्, प्रमुख, *n.* नयः, नेतृत्वं; L. ing question सूचकप्रश्नः; L. ing strings आलंबनसूत्राणि.

Leaf, *n.* पत्रं, पर्णं; कपाटः; to take a l. out of one's book अनुकृ8U; to turn over a new l. उन्नतिमार्गे परिवर्तनं कृ 8 U. –age *n.* पत्रावलिः, पत्रनिचयः;. –less *a.* निष्पर्ण, पत्रशून्य; –let *n.* पत्रकं; –y *a.* पत्रबहुल, पत्राच्छादित.

League, *n.* संघातः, समागमः, साह्यं; गव्यूतिः; *vi.* संघट्ट् 1 A, संधा 3 A.

Leaguer, *n.* सहकारी; अवरोधः.

Leak, *n.* धारा, द्रवः, नौकारंध्रं; *vi.* क्षर् 1 P, स्रु 1 P; –age *n.* द्रवः, स्रवः; –iness *n.* स्रवणशीलता; –ing *n.* निःस्यंदः, क्षरणं, धारा; –y *a.* सच्छिद्र, स्रवणशील.

Lean, *vi.* अवलंब् 1 A, अवनम् 1 P; *a.* कृश, क्षीण, तनु, क्षाम; –ing *p.p.* *a.* प्रणत, प्रवण, वक्र; –ness *n.* कार्श्यं, क्षामता, तनुता.

Leap, *vi.* प्लु 1A; वल्ग् 1 P; विस्फुर्ज् 6P; उत्पत् 1 P; *n.* प्लवः, प्लुतः, अवस्कंदः, झंपा; To take a l. in the dark अनिश्चितकार्ये व्याप्तृ; Going by l.s and bounds प्लुतगति; –ing प्लवमान, उत्पतिष्णु;*n.* प्लवनं, उत्पतनं, अवस्कंदः.

Learn, *vt.* शिक्ष् 1 A, अधी 1 A, पठ् 1 P, ज्ञा 9 P. *vi.* विद् 2 P, ज्ञा 9 U; To l. by heart कंठस्थ–कृ; –ed *a.* विद्वस्, ज्ञानिन्, पंडित, कोविद् ; –er *n.* शिष्यः, विद्यार्थी, अध्येता; –ing *n.* विद्या, ज्ञानं, विद्वत्ता, पांडित्यं, साक्षरता; विद्यागमः; A man of l. विद्वान्.

Lease, *vt.* पट्टं दा 3 U; (आविहितकालात्) निरूपितमूल्येन विसृज् 6 P; *n.* पट्टः; l. of life जीवनकालः.

Least, *a.* अत्यल्प, स्तोक, सूक्ष्मतम. *adv.* मनाक्, लेशमपि, स्तोकं; At l. तावत् ; Not in the l. न मनागपि, न लेशमपि.

Leather, *n.* चर्म, कृत्तिः, अजिनं *a.* चर्ममय, चर्मनिर्मित; –dresser *n.* चर्मकारः; –n *a.* चार्मिक, चर्ममय.

Leave, *n.* अनुज्ञा, अनुमतिः, आमंत्रणं; *vt.* त्यज् 1 P, हा 3 P, अपगम् 1 P. अवशिष्c; न्यस् 4 P; मृत्युलेखेन दा 3 U; विरम् 1 P; *vi.* विरम् 1 P, निर्वृत् 1 A, शम् 4 P.

Leaven, *n.* मंडः, किण्वः; *vt.* अंतस्तापं जन्॰, दुष्॰ c. [त्यागः.

Leavings, *n.* (Pl) अवशिष्टं, परिशेषः,

Lecher, *n.* लंपटः, कामुकः; -ous *a.* कामुक, कामासक्त.

Lecture, *n.* व्याख्यानं, प्रपाठः, तिरस्कारः; A curtain l. स्त्रीकर्तृकवाग्दंडः. -er वक्ता, शिक्षकः.

Led, *p.p.* नीत, संचारित, प्रवृत्त.

Ledger, *n.* गणनापुस्तकं.

Leech, *n.* जलौका, जलसर्पिणी, भिषक्, चिकित्सकः.

Leer, *n.* कटाक्षः, अपांगदृष्टिः, विकूणनं.

Left, *p. p.* त्यक्त, उत्सृष्ट; अवशिष्ट, उर्वरित; *a.* वाम, प्रतिलोम, सव्य; L. handed सव्यसाचिन्, वामहस्त; To the l. वामतः.

Leg, *n.* जंघा, पादः, अंघ्रिः; Legs of a triangle—त्रिकोणस्य बाहुद्वयं; on one's last legs पतनोन्मुख; Standing on one's legs स्वाधीन. [दानं.

Legacy, *n.* मृत्युलेखार्पितदानं, उत्तर-

Legal, *a.* धर्म्य, शास्त्रविहित, व्यावहारिक; -ity *n.* धर्म्यता, न्याय्यता, व्यावहारिकत्वं; -ise *v. t.* व्यवस्था c, शास्त्रसंमत-कृ 8 U. -ly *adv.* धर्मतः, यथान्यायं.

Legate, *n.* दूतः, राजप्रतिनिधिः.

Legatee, *n.* उत्तराधिकारी, अंशभाक्.

Legation, *n.* दौत्यं, दूतकर्म. [दाता.

Legator, *n.* उत्तरदानकारी, रिक्थप्र-

Legend, पुराणकथा, उपाख्यानं, आख्यायिका; -ary *a.* पौराणिक, ऐतिहासिक; *n.* पुराणवक्ता. [माया.

Legerdemain, *n.* हस्तलाघवं, कुहकः,

Legibility, *n.* पठनीयता, सुवाच्यता.

Legible, *a.* सुवाच्य, स्पष्टाक्षर, पठनीय.

Legibly, *a.* सुव्यक्तं, स्पष्टाक्षरैः. [वहः.

Legion, *n.* सैन्यदलं, चमूः, वृंदं, नि-

Legislate, *vi.* व्यवस्थां कृ, विधीन् स्था c; -ion *n.* व्यवस्थापनं, विधिरचना. [विधायिन्.

Legislative, *a.* व्यवस्थापक, नियम-

Legislator, *n.* शास्ता, व्यवस्थापकः.

Legislature, *n.* विधिस्थापकसभा.

Legitimacy, *n.* सुजातत्वं; औचित्यं, न्याय्यता, सत्यता.

Legitimate, *a.* धर्म्य, धर्मज, औरस, यथार्थ; -ly *adv.* धर्मेण, न्यायतः.

Legumen, *n.* शमी, शिंबिका, पुटः.

Leisure, *n.* अवकाशः, अवसरः, विश्रमः, स्वाधीनकालः, At one's l. यथावसरं; L. hours-विश्रामसमयः; Want of l. अनवसरः;-ly *a.* सावकाश, मंद, विलंबित; -ly *adv.* सावकाशं, मंदं, शनैःशनैः; -able *a.* सावकाश, निष्क्रिय.

Lemon, *n.* जम्बीरफलं, जम्भः, बीजकः; -ade शर्करामिश्रितजम्बीररसः.

Lend, *vi.* (अविहितकालात्) ऋणं दा 3 U, निक्षिप् 6 P; To l. money at interest, कुसीदं कृ; To l. a hand साहाय्यं कृ; To l. an ear श्रु 5 U; -er *n.* ऋणदः, उत्तमर्णः; -ing, ऋणदानं, ऋणार्पणं.

Length, *n.* दीर्घता, द्राघिमा, आयामः, प्रततिः; At l. विस्तरेण; शेषे, अनं-

तरं; To such a l. एतावत्पर्यंतं; To a great l. अतिमात्रं; -en *vt.* दीर्घीकृ, वितन् 8 U, प्रपंच् (nom) *vi.* दीर्घीभू 1 P. विस्तृ pass; -ed आयत, प्रवितत, विस्तृत; -wise *adv.* अन्वायतनं, अन्वायामं, -y *a.* दीर्घ, विस्तीर्ण, आयामवत्.

Leniency, *n.* क्षमा, सौम्यता, प्रवणता.

Lenient, *a.* क्षमावत्, स्निग्ध, सौम्य; A l. measure सामोपचारः; -ly कोमलं, क्षमापूर्वं.

Lenitive, *a.* शमक, स्निग्ध, चिक्कण. *n.* उपशमनं, सामोपचारः.

Lenity, *n.* क्षमा, सौम्यता, कोमलता.

Lens, *n.* काचखंडः, स्फटिकद्रवः.

Lenticular, Lentiform, *a.* द्विपुटक, मसुराकार.

Lentil, *n.* मसुरः.

Leo, *n.* सिंहः, सिंहराशिः; -nine *a.* सैंहिक, सिंहवत्.

Leopard, *n.* चित्रकः, तरक्षुः.

Leper, *n.* कुष्ठी, श्वित्री; A l. asylum कुष्ठ्याश्रमः.

Leprosy, *n.* कुष्ठं, श्वैत्रं, महारोगः.

Leprous, *a.* कुष्ठग्रस्त, महारोगिन्.

Less, *a.* न्यून, अल्पतर, अवर, सूक्ष्मतर; *adv.* न्यूनं, अल्पं; No l. than अवर; Much l. किमुत; More or l. न्यूनाधिकं; -en *vt.* न्यूनीकृ 8 U, ह्रस्c, क्षि 5 P, 1 P; *vi.* ह्रस् 1 P; अपचि Pass.

Lessee, *n.* पट्टधारी, पट्टग्राही.

Lesson, *n.* पाठः, अध्यायः; शिक्षा, वाग्दंडः; *vt.* उपदिश् 6P, शास् 2 P.

Lessor, *n.* पट्टदाता. [कदाचित्.

Lest, *conj.* यदि, चेत्, नोचेत्, यदा-

Let, *vt.* अनुज्ञा 9 U, सह् 1 A, मूल्येन दा 3 P, निवृc, रुध् 7 P. अवतृc; अवमुच् 6 P; L. in प्रविश्c; L. out मुच्c; L. off मुच् 6 P, क्षिप् 6 P; L. loose विसृज् 6 P; L. alone परित्यज् 1 P; To l. the cat out of the bag रहस्यं आविष्कृ.

Let, *n.* रोधः, बाधः, विघ्नः; Without l. or hindrance निर्बाधं.

Lethargic, *a.* निद्रालु, आलस्यवश, जड. [ड्यं, आलस्यं.

Lethargy, *n.* निद्रालुता, तंद्रिः, जा-

Lethe, *n.* विस्मृतिः, स्मृतिनाशः; -an, विस्मृतिजनक.

Letter, *n.* अक्षरं, मातृका; पत्रं, लेख्यं; Dead l. लुप्तार्थं वचनं, निरर्थकविधिः, To the l. प्रत्यक्षरं; अक्षरशः, A l. writer पत्रकौमुदी; L. s patent अधिकारपत्रं; A l. of credit अनुमतिपत्रं; A man of l. s साक्षरः, कृतविद्यः; L. press मुद्रांकनं, अनुलिपियंत्रं. -ed अक्षरांकित; उपात्तविद्य.

Levee, *n.* राजसभा, प्रातःसभा.

Level, *a.* सम, क्षितिजसमसूत्र; सानु, *n.* समभूमिः, तुल्यता; लक्ष्यसूत्रं; नियमः The sea l. समुद्रपृष्ठं; on a l. with समान; To l. down (or up) समतलस्थ-कृ 8 U; -ler समावस्थकारकः, भेदलोपकारी; -ing *n.* समीकरणं.

Lever, *n.* उत्तोलनदंडः, उत्तोलनी.

Leviathan, *n.* तिमिंगलः.
Levigation, *n.* पेषणं, परिष्कारः.
Levity, *n.* लघुता, लघिमा, चापल्यं.
Levy, *n.* सैन्यसमूहः, करग्रहणं *vt.* युद्धकर्माणि प्रवृत् c, करं ग्रह् 9 P, धनोत्तोलनं कृ.
Lewd, *a.* कामुकं, लंपट, दुष्ट; –ly *adv.* सकामं, लंपटवत्; –ness *n.* कामुकत्वं, लांपट्यं, व्यभिचारः.
Lexicographer, *n.* कोशकारः, अभिधानप्रणेता.
Lexicography, *n.* शब्दकोशरचना.
Lexicon, *n.* शब्दकोशः, अभिधानं, निघंटुः.
Liable, *a.* अधीन, शील (in comp), योग्य, व्यवहार्य; –ness, Liability, *n.* अधीनता, योग्यता, ऋणं, उद्धारः.
Liar, *n.* अनृतवादी, मिथ्याभाषी.
Libation, *n.* उदकक्रिया, पितृतर्पणं.
Libel, *n.* निंदापत्रं, परिवादलेखः, अपवादलेख्यं, मानहानिः; *vt.* निंदापत्रेण अपवद् 1 P. कीर्तिकलंकं कृ, –er *n.* अभ्यसूयकः; –lous *a.* अपवादक, अभिशंसक, निंदक.
Liberal, *a.* वदान्य, उदार; प्रचुर; उदात्त; L. arts अलंकारविद्या; L. education सार्वविषयिकं ज्ञानं; –ity *n.* उदारता, वदान्यता, त्यागः, चित्तौदार्यं; –ly *adv.* बाहुल्येन, बहुशः, उदारवत्.
Liberate, *vt.* मुच् 6 P or c, विसृज् 6 P, निस्तॄ c, –ed मुक्त, विसृष्ट, त्रात, बंधनमुक्त; –ion *n.* मुक्तिः, मोक्षणं, निस्तारः, उद्धरणं; –or *n.* मोचकः, तारकः, उद्धर्ता.
Libertine, *a.* स्वैराचार, लंपट; *n.* लंपटः, कामुकः, विटः; –ism *n.* व्यभिचारः, लांपट्यं, भोगासक्तिः.
Liberty, *n.* स्वाधीनता, स्वातंत्र्यं, स्वच्छंदता; क्षमता; विमोचनं; अभ्यनुज्ञा; अभावः; अविनयः At l. स्वाधीन, सावकाश, क्षम; to set at l. मुच् 6 P or c; to take l. with अविनयं कृ.
Libidinous *a.* कामुक, लंपट, अभीक; –ly सकामं, लंपटवत्; –ness कामित्वं, कामुकता.
Libra, *n.* तुलाराशिः.
Librarian, *n.* ग्रंथशालाध्यक्षः.
Library, *n.* ग्रंथसंग्रहः, ग्रंथालयः.
Librate, *vt.* तुल् 10 U;; –ion *n.* तोलनं, तुल्यता.
Lice, *n.* (pl.) यूकाः, षट्पदाः.
License, *n.* अनुमतिः, आज्ञापत्रं, मर्यादातिक्रमः; poetic l. कवेः निरंकुशता; *vt.* अनुज्ञा 9 U; –ed अनुमत, दत्ताधिकार.
Licentiate, *n.* प्राप्ताधिकारः, सानुज्ञः
Licentious, *a.* उत्क्रान्तमर्याद, दुराचार; उच्छृंखल, –ly *adv.* उच्छृंखलं; –ness *n.* व्यभिचारः, उच्छृंखलत्वं, दुर्वृत्तता. 0
Lick, *vt.* लिह् 2U, ग्रस् 1A, मृश् 1 P; *n.* आघातः, प्रहारः; –ed लीढ; to l. the dust भूमिसात्भू 1 P; –ing *n.* लेहनं; मृदुस्पर्शः.
Lid, आवरणं, पिधानं, पुटः, कपाटः.
Lie, *n.* अनृतं, वितथं, मिथ्यावादः.

vt. अनृतं वद् 1 P; A. white l. अदूषणीयमिथ्यावाक्यं:, *vi.* शी 2 A, पत् 1 P, अवलंब् 1 A, रुध् 7 P.

Lief, *adv.* कामं, इच्छापूर्वं.

Liege, *a.* प्रभु, स्वाधीन; *n.* प्रभुः, राजा; –man भक्तः, प्रजा.

Lieu, *n.* स्थानं, परिवर्तः; In l. of स्थाने, विनिमये.

Lieutenancy, *n.* प्रतिनिधित्वं.

Lieutenant, *n.* प्रतिनिधिः, प्रतिपुरुषः; L. governor प्रतिशासकः.

Life, *n.* जीवनं, प्राणः, जीवनयात्रा; तेजः; आयुः,प्राणसमूहः;संसारः;वृत्तिः; चरितं. For l. आमरणं; प्राणरक्षणार्थं; In the l. to come परजीवने; L. interest जीवनस्वत्वं; To bring to l. उज्जीव् c; Come to l. उज्जीव् 1 P; Active l. प्रवृत्तिः; Retired l. निवृत्तिः; In this l. इह; –blood प्राणः; –giving *a.* जीवद, तेजस्कर; –less निर्जीव, निःसत्व; During l. time यावज्जीवं. –long आमृत्युस्थायिन्; –work जीवनस्य प्रधानकार्यं.

Lift, *vt.* उत्तुल् 10 U, उद्धृ 1 P; उत्कर्षं लभ् c; गर्वेण आध्मा 1 P; To l. up the hand against आक्रम् 1 U; To l. up the voice उच्चैः आक्रुश् 1 P; *n.* उत्कर्षः, उन्नतिः; उपकारः.

Ligament, *n.* बंधनी, निगडः.

Ligation, *n.* बंधनक्रिया, बद्धावस्था.

Ligature, *n.* बंधनी, सूत्रं.

Light, *a.* लघु, अल्प, सुवाह्य, सुकर; चपल, चंचल; तुच्छ; पांडु, दीप्त, रुचिर. *n.* आलोकः, ज्योतिः, दीपः, दर्शनशक्तिः, प्रकाशः; ज्ञानं, प्राकट्यं; *vt.* प्रकाश् c, तप् c, दीप् 4 A; *vi.* आपत् 1 P, अवतॄ 1 P, –fingered लघुहस्त; –hearted सोल्लास;–house दीपगृहं; –minded लघुचेतस्; To bring to l. प्रकटीकृ; To see the light, To come to light प्रकटीभू;Between the lightsप्रदोषकाले; L. of foot द्रुतगामिन्; L. of heart हृष्टचित्त; To make l. of लघूकृ, तृणाय मन् 4 A; –en *vt.* प्रकाश् c, लघूकृ. –less *a.* निष्प्रभ, निरालोक; –ly *adv.* लघु, सुखेन, सत्वरं, लघुचेतसा; To think l. of लघु मन् 4 A; –ness *n.* लघुता, सुसाध्यता, चपलता, अस्थिरता, क्षुद्रता; –ning *n.* तडित्, विद्युत्, क्षणप्रभा, सौदामिनी. A flash of l. मेघज्योतिः;A l.ning conductor विद्युच्छूलः; Forked l. ning विद्युलता.

Like, *a.* सदृश, सम, तुल्य; L. minded समचित्त; *n.* तुल्यः, सदृशः; रुचिः, यमकः, *adv.* वत्, इव, यथातथा, निर्विशेषं; L. king l. people 'यथा राजा तथा प्रजा;' *vt.* रुच् 1 A, अभिमन् 4 A, अभिनंद् 1 U, प्री Pass; *vi.* इष् 6 P, रुच् 1 A, अभिलष् 1 P; –ed अभिमत, प्रिय, मनोनीत; –lihood *n.* संभवः, संभावना, अनुमेयता; –ly *a.* संभाव्य, योग्य, *adv.* संभवतः, प्रायः; –en *vt.* उपमा 3 A, तुल्यीकृ 8 U; –liness *n.* See Likelihood; –ness *n.* सादृश्यं, तुल्यता, आकृतिः, प्रतिमूर्तिः;

–wise *adv*. तथा, एवं, अपिच, अ-परंच; –ing *n*. रुचिः, अनुरागः.
Lily, *n*. पद्मं, कमलं, पंकजं, इंदीवरं.
Limb, *n*. अंगं, अवयवः, शाखा; *vt*. अंगं अवच्छिद् 7 P, निकृत् 6 P; –less निरवयव, अंगहीन.
Limbo, *n*. नरकः, कारागारं.
Lime, *n*. चूर्णं, लेपः, जम्बीरः;–kiln चूर्णपाकः; –stone चूर्णोपलः.
Limit, *n*. सीमा, अवधिः, अवच्छेदः, परिमाणं, पर्याप्तिः; *vt*. परिमा 3 A, नियम् 1 P, निरूप् 10 U; –ation *n*. परिच्छेदः, सीमाबंधनं.
Limited, *a*. संकीर्ण, परिमित, निबद्ध. L.monarchy *n*. मर्यादितराजसत्ता; –less *a*. अमर्याद, अपरिमित, निरवधि.
Limner, *n*. चित्रकारः
Limp, *vt*. लंग् 1 P, खंज् 1 P खट् 1P; *n*. लंगः, खंजनं; *a*. मृदु, कोमल; –ing *a*. खंज.
Limpid, *a*. निर्मल, स्वच्छ, अच्छ.
Line, *n*. रेखा, लेखा; राजिः, पंक्तिः, आवलिः (–ली), माला, हारः; सूत्रं, पदं; परिधिः, परंपरा; दिक्; To draw the l. भेदं दृश् c; *vt*. अंतर्भागे छद् 10 U, पंक्तिक्रमेण स्था c; –age *n*. अन्वयः, वंशावलिः, अभिजनः; –al *a*. रेखांकित, क्रमागत, गोत्रज; –ally परंपरतः, वंशक्रमेण.
Lineament, *n*. मुखरेखा, रूपचिह्नं, बहिर्लेखा.
Linear, *a*. रैखिक, पांक्त, रेखारूप.
Linen, *a*. क्षौम, शाण; *n*. क्षौमपटः, शाणवस्त्रं; –draper क्षौमपटविक्रेता.
Liner, *n*. बृहद्रणतरी.
Linger, *vt*. विलम्ब् 1 A, अवस्था 1 P, विक्लृप् 1 A; –er *n*. विलम्बी, दीर्घसूत्री. [व्यवहारभाषा.
Lingua, *n*. भाषा; –Franca राष्ट्र-
Lingual, *a*. मूर्धन्य; *n*. जिह्वामूलीयः.
Linguist, *n*. बहुभाषाज्ञः, शब्दव्युत्पन्नः; –ic भाषाविषयक.
Liniment, *n*. आलेपः, अभ्यंगः, मर्दनौषधं. [*vt*.संधा 3U, संयुज् 7P.
Link, *n*. श्रृंखला, संधिः, अन्वयः;
Linseed, *n*. उमाबीजं, अतसी.
Lint, *n*. विकेशिका.
Lintel, *n*. द्वाराग्रकाष्ठं.
Lion, *n*. सिंहः, हरिः, केसरी, वनराजः, पंचाननः; the l.'s. share अधिकांशः; –hearted अतिसाहसी.
Lip, *n*. ओष्ठः, अधरः, रदनच्छदः.
Liquefaction, *n*. तरलीकरणं, द्रावणं, क्षरणं, द्रवत्वं. [क्षरणीय.
Liquefiable, *a*. द्राव्य, द्रवणीय,
Liquefy, *vt*. विली c, गल् c, *vi*. द्रु 1 P, क्षर् 1 P. [रसः, जलं.
Liquid, *a*. द्रव, विलीन, तरल *n*. द्रवं,
Liquidate, *vt*. परिशुध् c, निस्तॄ c, मुच् 6 P; –ion *n*. परिशोधनं, निस्तारः, अपनयनं. [रसता,
Liquidity, *n*. द्रवत्वं, विलीनता,
Liquor, *n*. द्रवः, पेयं; मद्यं, वारुणी, आसवः; –shop. *n*. शुंडा, मदिरागृहं.
Lisp, *vt*. *vi*. गद्गदवाचा वद् 1 P; जल्प् 1 P; –ing *n*. गद्गदः, अस्फुटोच्चारणं.

List, *n.* आवलिः, सूचिपत्रं, पट्टः; रंगभूमिः; इच्छा *vt.* नामावलिपत्रे समारुह् c; पट्टेन आच्छद् 10 U; आकर्ण् 10 U. *vi.* इष् 6 P, रुच् 1 A.
Listen, *vt.* आकर्ण् 10 U. श्रु 5 U; अवधा 3 U; -er श्रोता.
Listless, *a.* अनुत्सुक, अनिच्छु, उदासीन, विरक्त; जड, ग्लान; -ness अनिच्छा, विरक्तिः, अनुत्साहः, जडता.
Literal, *a.* मूलार्थक, शाब्दिक.
Literally, *adv.* मूलार्थतः, अक्षरशः.
Literary, *a.* विद्याविषयक, विद्याप्रिय, विद्वान्, शास्त्रीय. [विदग्ध.
Literate, *a.* पंडित, व्युत्पन्न, विद्वान्,
Literate, *n.* (Pl.) पंडितसमाजः,
Literature, *n.* विद्या, वाङ्मयं, साहित्यं.
Lithe, *a.* शिथिल, मृदु;-ness शैथिल्यं, कोमलता.
Lithograph, *n.* प्रस्तरमुद्रा, शिलालेख्यं.-er शिलालेखकः; -y शिलालेखनविद्या.
Litigant, *a.* विवदमान, व्यावहारिक; *n.* व्यवहर्ता, वादी.
Litigate, *vi.* विवद् 1 A, व्यवहृ 1 P.
Litigation, *n.* वादः, व्यवहारः; Under l. वादग्रस्त.
Litigious, *a.* विवादप्रिय, वादशील.
Litter, *n.* शिबिका, प्रवहणं, तृणशय्या, अस्तव्यस्तता.
Litterateur, *n.* साहित्यसेवी.
Little, *a.* अल्प, क्षुद्र, सूक्ष्म, लघु, स्तोक, कृश; अनल्प; For a l. while कियत्कालं; L. by l. अल्पशः; L. ones बालाः; L. minded *a.* लघुचेतस्.
Littleness, *n.* अल्पता, तनुता, लघिमा, क्षुद्रता, कार्पण्यं.
Live, *vi.* जीव् 1 P, श्वस् 2 P, वृत् 1 P, वस् 1 P, निर्वह् 1 P; L. on उपजीव् c.
Live, *a.* सजीव, जीविन्; See Living.
Livelihood, *n.* उपजीविका, वृत्तिः, जीवनोपायः, शरीरयात्रा; अन्नोदकं; व्यवसायः.
Liveliness, *n.* उल्लसता, प्रहर्षः, लघुता.
Livelong, दीर्घकालीन. [शील.
Lively, *a.* तेजस्विन्, प्रफुल्ल, उत्साह-
Liver, *n.* जीवी, जीवकः; यकृत्, पित्ताशयः.
Livery, *n.* परिचरवेषः, अश्वपालनं.
Livestock, *n.* जीवधनं.
Livid, *a.* नील, नीलकृष्ण.
Living, *a.* जीविन्, सजीव, चेतन, प्राणभृत्, वर्तमान; *n.* जीवनं, वृत्तिः; जीवनोपायः, वासः, निर्वाहः; धर्मदायः.
Lizard, *n.* सरटः, कृकलासः, गोधिका.
Lo, *interj.* पश्य, पश्यत, प्रेक्षस्व.
Load, *n.* भारः, धूः, बाधा; *vt.* भारं न्यस् 4 P;-ed *p. p.* भाराक्रान्त; -ing *n.* भारार्पणं, भारः; -stone *n.* चुंबकः, अयस्कान्तः, कृष्णलोहं.
Loaf, *n.* अपूपः, पिष्टकः, पोलिका; Loves and fishes ऐहिकसुखसंभोगाः.
Loam, *n.* चिक्कणमृत्तिका, पंकः; -y पंकिल, चिक्कण, चिकिल.
Loan, *n.* ऋणं, ऋणदानं, प्रतिदेयं.
Loath, *a.* अनिच्छु, विमुख, विमत; *vt.* प्रद्विष् 2 P, गर्ह् 1 A, घृण् 1 A;

-ful *a.* बीभत्स, जुगुप्सित; -ing *n.* घृणा, कुत्सा, विरक्तिः, निर्वेदः; -some *a.* गर्हित, कुत्सित, जघन्य, बीभत्स;-someness गर्ह्यता, द्वेष्यता, घृणार्हता.

Lob, *n.* स्थूलकायः.

Lobby, *n.* उपगृहं, उपशाला.

Lobe, *n.* लतिका, पालिका, अंशः.

Local, *a.* स्थानीय, स्थानिक; -ity स्थानं, प्रदेशः, स्थितिः.

Locate, *vt.* स्था c, विन्यस् 4U, निविश् c, -ion *n.* स्थापनं, निवेशनं, अवस्थितिः, आधिकरण्यं; -ive *n.* (In Gram.) अधिकरणं, सप्तमी विभक्तिः.

Loch, *n.* See Lake.

Lock, *n.* तालः, अर्गलं, पाशः; आलिंगनं, जलस्तम्भनी; *vt.* कील् (कीलयति), तालेन बंध् 9 P, गाढं आलिंग् 1 P; -chain *n.* चक्रबंधनशृंखला; -jaw *n.* हनुस्तम्भः; -et *n.* कुड्मपः.

Locomotion, *n.* स्थानांतरगमनं, [चलनशक्तिः.

Locomotive, *a.* जंगम, चल, गत्युत्पादक.

Locum-tenens, *n.* प्रतिनिधिः.

Locus, *n.* निधिः; -standi स्थितिः, अधिकारः.

Locust, *n.* शलभः, शिरिः, पतंगः.

Lode, *n.* धातुरेखा.

Lodge, *n.* उपगृहं, उद्यानगृहं, कुटीरः; *vi.* निवस् 1 P; अवस्था 1 A; अनुबंध् 9 P; *vt.* निवस् c, स्था c, निविश् c; -r *n.* प्रवासी, परगृहनिवासी; -ing *n.* निवासः, वसतिः, आश्रयः -ment निवेशनं, अवस्थितिः.

Loft, *n.* प्रकोष्ठः, अट्टः; -y *a.* तुंग, उच्च, गौरवान्वित, अहंकृत; -ily *adv.* सदर्पं, उच्चैः; -iness *n.* तुंगता, उच्चताः, उच्छ्रयः, दर्पः.

Log, *n.* स्थूलकाष्ठं, दारुखंडः.

Logarithm, *n.* घातप्रमापकः.

Logic, *n.* न्यायशास्त्रं, तर्कविद्या; -al *a.* न्यायसंगत, युक्तिसिद्ध; -ian *n.* नैयायिकः, तार्किकः.

Loggerhead, *n.* मूर्खः, जडः; At l.s परस्परं विवदमान.

Logomachy, *n.* वाग्युद्धं, वितंडा.

Log-wood, *n.* पतंगः.

Loin, *n.* कटिदेशः, नितंबः; To gird up the l.s परिकरं बंध् 9 P; sprung from one's l.s अंगज.

Logogram, *n.* शब्दचिह्नं.

Loiter, *vi.* विलम्ब् 1 A, अवस्था 1 P, कालं क्षिप् 6 P.

Loll, *vi.* आलस्येन शी 2 A; लल् 1 P or c; -ing *n.* ललनं, लालित्यं.

Lone, -ly, *a.* एकाकिन्, निर्जन, निभृत, केवल.

Loneliness, *n.* निर्जनता, एकाकिता.

Lonesome, See " Lone " above

Long, *a.* दीर्घ, आयत, चिरक्रिय, चिरंतन, दूर; In the l. run शेषे; A l. face विषण्णवदनं; The l. & the short of a thing सारांशः; As long as यावत्; To draw the long bow जल्प् 1 P; L. headed *a.* विचक्षण, दूरदर्शिन्; L. lived *a.*

आयुष्मत्; L. spun विरक्तिकर; any longer इतःपरं; -er *a.* दीर्घतर, द्राघीयस्; -est *a.* दीर्घतम, द्राघिष्ठ; -evity *n.* दीर्घायुत्वं, दीर्घायुः; to long (for) अत्यंतं स्पृह् 10, अभिलष् 1, 4 P, कांक्ष् 1 P; -ing *n.* लालसा, अतिस्पृहा. [म्योत्तरवृत्तं.
Longitude, *n.* द्राघिमा, रेखांशः, या-
Longitudinal, *a.* अन्वायतन, आयत.
Look, *vt.* दृश् 1 P, ईक्ष् 1 A, अवलोक् 1 A, 10 P, समीक्ष् 1 A, अवधा 3 U; To l. after पाल् 10 U, रक्ष् 1 P; To l. for अपेक्ष् 1 A; To l. into affairs कार्यविक्षणं कृ; To l. forward to प्रतीक्ष्; To l. one in the face साहसेन दृश् 1 P; To l. on मन् 4 A; To l. sharp सत्वर् 1 A; To l. over निरीक्ष् 1 A; To l. up to संमन् c; -er on दर्शकः; Good looking प्रियदर्शन; A looking-glass दर्पणः;-out *a.* सुसमीक्षा, अवधानं, अनुसंधानं.
Look, *n.* दृष्टिः, दर्शनं, विलोकनं, रूपं, चर्या; Side l. कटाक्षः, अपांगदर्शनं.
Loom, *n.* वेमः, वस्त्रवयनयंत्रं, आवापनं. *vi.* अस्पष्टरूपेण दृश् Pass.
Loon, *n.* कापुरुषः, दुर्जनः.
Loop, *n.* पाशः, वक्ररेखा, रंध्रं; -hole *n* निर्गमः, निर्गमद्वारं, प्रतिप्रसवः.
Loose, Loosen, *vt.* शिथिली कृ, श्लथ् 1 P. 10 U; मुच् 6 P or c; उद्ग्रंथ् 9 P. *vi.* शिथिली भू 1 P, स्रंस् 1 A. *a.* शिथिल, विगलित, अलग्न, विरल; दुश्चारित्र, अनियत; To let l. मुच् 6P, बंधनात् भ्रंश्; Fast & l. चंचलेन वा अस्थिरभावेन; -ly *adv.* शिथिलं, असंहतं; -ness *n.* शिथिलता, विरलता; व्यभिचारः.
Loot, *vt.* लुंट् 1 P.
Lop, *vt.* अवच्छिद् 7 P; लू 9 P; -ed अवच्छिन्न; लुप्त; L. & top शाखाप्रशाखा. [मुखर.
Loquacious, *a.* वाचाल, वावदूक,
Loquacity, *n.* वाचालता, अतिभाषिता, मुखरता.
Lord, *n.* ईश्वरः, प्रभुः, अधीशः, भगवान्, भर्ता, पतिः;to l. it over एकाधिपत्यं कृ; your l.ship महाराज, -ly *adv.* ईश्वरीय, प्रभुयोग्य; दृप्त; -ship *n.* ऐश्वर्यं, आधिपत्यं, अधिकारः.
Lore, *n.* विद्या, पांडित्यं.
Lorn, *a.* निःशरण, अशरण.
Lory, *n.* शुकः, कीरः.
Lose, *vt.* हा pass, भ्रंश् 4 P, त्यज् 1 P, नश् c, अपहृ c; पराजि pass. *vi.* ज्ञि pass, क्षि pass, हा pass, to l. ground स्थानात् भ्रंश् pass; to l. one's wits बुद्धिहीन-भू 1 P; to l. one's temper कोपाविष्ट-भू 1 P; -er *n.* क्षतिप्रापकः, पराजितः.
Loss, *n.* नाशः, क्षतिः, हानिः, च्युतिः, विनाशः, पराजयः; to be at a l. मुह् 4 P; At a l. how to act इतिकर्तव्यतामूढ; profit & l. लाभालाभौ; L. of time कालक्षेपः.
Lost, *p. p.* *a.* नष्ट, भ्रष्ट, च्युत,

क्षीण, लुप्त, भग्न; L. to shame लज्जाहीन, निर्लज्ज; L. in thought ध्यानमग्न.

Lot, भाग्यं, दैवयोगः, अंशः; Casting l. s गुटिकापातः; to fall to the l. of आपत् 1 P, उपस्था 1 U; to caste in one's l. with भाग्यस्य अंशभाक् भू 1 P.

Loth, *n.* अनिच्छुः.

Lotion, *n.* धावनं, औषधीयजलं.

Lottery, *n.* गुटिकापातः; गुटिकापातपूर्वा विभागकल्पना, दैवपरीक्षा.

Lotus, *n.* पद्मं, कमलं, राजीवं, अरविंदं, पंकजं, अंबुजं; -eater सुखप्रिय, आलस्यपरवश.

Loud, *a.* उच्च, तार, घोषण, महाघोष; -ly *adv.* तारस्वरेण, उच्चैः; -ness *n.* महाध्वनिः, उच्चस्वरः, उत्तालता.

Lounge, *vt.* आलस्यं कृ, कालं क्षिप् 6 P; *n.* सुखासनं, वृथाभ्रमणं; -er कालक्षेपः, उदासीनः.

Louse, *n.* यूकः, षट्पदः.

Lout, *n.* वृषलः, मूढजनः;—ish, असभ्य, ग्राम्य.

Lovable, *a.* स्नेहार्ह, प्रिय, कमनीय.

Love, *vt.* प्री 4 A, स्निह् 4 P, कम् 10 A, रुच् 1 A; *vi.* अभिनंद्, 1 P, हृष् 4 P, रुच् 1 A; *n.* प्रणयः, स्नेहः, कामः, अनुरागः, कंदर्पः; To fall in l. with अनुरागवत्-भू 1 P; L. of life जिजीविषा; In l. प्रणयासक्त; L. letter मदनलेखः; प्रणयपत्रं; L. match प्रेमसंबंधः; L. sick कामार्त, कामातुर; -er *n.* कान्तः, कामुकः, वल्लभः, रमणः;-ing *a.* प्रणयिन्, अनुरक्त, आसक्त; -ingly *adv.* सप्रणयं, सानुरागं, प्रीतिपूर्वं; L. ing kindness *n.* वात्सल्यं; -ly *a.* कान्त, सुभग, चारु, मनोहर, मनोज्ञ, अभिराम;-liness *n.* कान्तिः, लावण्यं, चारुता, शोभा.

Low, *a.* नीच, निम्न, ह्रस्व; मंद, अधम, क्षुद्र; अनार्य, अकुलीन; अवसन्न; उद्विग्न; अल्प, निःसत्व. To be in l. spirits भग्नोत्साह-भू; -born हीनजाति, अवरज; L. land निम्नभूः; -minded खलात्मन्; -er *vt.* अधःकृ 8 U, अवतॄ 10U, अपकृष् 1 P., न्यूनीकृ; *a.* अधर, अधस्तन, नीचस्थ; *n.* साभ्रता, दुर्दिनं, मुखमालिन्यं; -est, -ermost, *a.* अवरतम, अधमतम, नीचतम; -ing *n.* हंभारवः, रेभणं; -liness *n.* नम्रता, विनयः, दंभहीनता, अपकर्षः; -ly *a.* नम्र, विनत, अगर्व; अपकृष्ट, नीच; -ness *n.* नीचता, अपकर्षः, क्षुद्रता, विषादः, गांभीर्यं;अल्पमूल्यत्वं.

Loyal, *a.* प्रभुभक्त, अनुगत, अनुरक्त, आसक्त; -ly *adv.* दृढभक्त्या, भक्तिपूर्वकं; -ty *n.* प्रभुभक्तिः, स्वराजनिष्ठा, अनुकूलता; (in a wife) पातिव्रत्यं.

Lozenge, *n.* समचतुर्भुजक्षेत्रं; मोदकः.

Lubricant, *n.* स्निग्धवस्तु.

Lubricate, *vt.* अभ्यंज् 7 P, स्निग्धीकृ; -ion *n.* अभ्यंजनं, स्निग्धीकरणं; -or *n.* अभ्यंगः, अभ्यंजनपात्रं.

Lucent, *a.* प्रकाशमान, उज्ज्वल.

Lucid, *a.* उज्ज्वल, प्रभामय, स्वच्छ, प्रसन्न; -interval चित्तप्रसादः, -ity *n.* स्वच्छता, प्रसन्नता, वैशद्यं, शोभा.
Lucifer *n.* शुक्रग्रहः;—match अग्निशलाका.
Luck, *n.* दैवं, भाग्यं, अदृष्टं, विधिः, भवितव्यता; As l. would have it दिष्ट्या; -ily *adv.* सौभाग्येन, दैववशात्; -iness *n.* सौभाग्यं, मांगल्यं, धन्यता; -less, *a.* मंदभाग्य, भाग्यहीन; -y *a.* भाग्यवत्, सुभग, शुभ.
Lucrative, *a.* लाभकर, अर्थकर, हितावह; -ness सफलता, सार्थता. [दयः.
Lucre, *n.* अर्थलाभः, योगक्षेमः, फलो-
Lucubrate, *vi.* निशाध्ययनं कृ; -ion, *n.* निशाध्ययनं, नैशरचना.
Luculent, *a.* विशद, उज्ज्वल, स्पष्ट.
Ludicrous *a.* हास्यजनक, अवहास्य, असंगत; -ness *n.* उपहास्यता, कौतुकजनकत्वं.
Luggage, *n.* परिच्छदः, यात्रिकसामग्री.
Lugubrious, *a.* शोकात्मक, कारुणिक; -ness *n.* शोकात्मकता.
Luke-warm, *a.* ईषदुष्ण, कवोष्ण; मंदोत्साह, उदासीन.
Lull, *vt.* स्वप् c, शम् c, लल् c; *vi.* शम् 4 P; प्रसद् 1 P, विश्रम् 4 P; *n.* शांतिः, विरामः, वायुशमः.
Lullaby, *n.* लालनगीतं, सांत्वनवाक्यं.
Lumbago, *n.* कटिवातः, गृध्रसी.
Lumbar, *n.* निरर्थकद्रव्यं; -room निरर्थकद्रव्यकोष्ठः.
Luminary, *n.* ज्योतिः, भास्करः, तेजोराशिः, प्रतिभासंपन्नजनः.
Luminous, *a.* तेजोमय, विशद, स्वप्रकाश. [शता.
Luminosity, *n.* तेजस्विता, स्वप्रका-
Lump, *n.* पिंडः, स्थूलांशः, संघः, साकल्यं; In the l. साकल्येन; *vt.* पिंडीकृ.
Lunacy, *n.* उन्मादः, क्षिप्तता, मतिभ्रमः. [-mansion नक्षत्रं.
Lunar, Lunary, *a.* चांद्र, सौम्य;
Lunatic, *a.* उन्मत्त, विक्षिप्त, वातुल; -asylum उन्मादाश्रमः, वातुलालयः.
Lunation, *n.* चंद्रपरिवर्तनकालः, चांद्रमासः.
Lunch,-eon, *n.* उपाहारः, अल्पाहारः
Lungs, *n.* फुप्फुसः (सं). वायुकोषः.
Lurch, *n.* पश्चात्पतनं; To leave one in the l. दुर्दशाग्रस्तं जनं त्यज् 1P.
Lure, *n.* आमिषं, प्रलोभनं; *vt.* प्रलुभ् c, आकृष् 1 P.
Lurid, *a.* मलिन, पांडुर, भीषण.
Lurk, *vi.* निभृतं स्था 1 P, गुह् Pass; -ing *n.* प्रच्छन्नवासः, गुप्तिः.
Luscious, *a.* सुमिष्ट, तृप्तिकर; -ness *n.* सुमाधुर्यं, तृप्तिजनकत्वं.
Lust, *a.* कामुकत्वं, कामानलः, लालसा, अतिलिप्सा; -ful *a.* कामुक, कामासक्त, लंपट; -fulness *n.* कामिता, कामुकता. -iness *n.* बलवत्ता, वीर्यं, मांसलता.
Lustral, *a.* शुद्धिकर, पावन.
Lusration, शोधनं, पवित्रीकरणं, नीराजना. [ख्यातिः, यशः.
Lustre, *n.* दीप्तिः, प्रभा, शोभा,
Lustrous, *a.* तेजस्विन्, उज्ज्वल.
Lusty, *a.* सबल, स्थूल, मांसल.

Lute, *n.* वीणा, सारंगी, तंत्री.
Luxuriance, *n.* अतिवृद्धिः, उद्रेकः, प्रचुरता. [अतिप्रचुर.
Luxuriant, *a* अतिवर्धिष्णु, उत्सिक्त,
Luxurious, *a.* सविलास, भोगासक्त, वैषयिक; -ly *adv.* सुखभोगपूर्वं, अतिसुखेन, -ness *n.* विलासित्वं, भोगासक्तिः, सुखास्वादः.
Luxury, *n.* विलासिता; विलाससामग्री.
Lying, *part.* शायिन्, शयान, उपविष्ट; *n.* अवस्थानं, प्रसूतिकालः; L. in-chamber सूतिकागृहं, अरिष्टं.
Lymph, *n.* मेदः, वसा, त्वक्सारः.
Lynx, वनमार्जारः, तरक्षुः; -eyed तीक्ष्णदृष्टिसंपन्न.
Lyre, *n.* वीणा. तंत्री, वल्लकी.
Lyric,-al, *a.* वैणिक.

M

Maam, *n.* आर्ये.
Macaw, *n.* शुकः, वक्रचंचुः.
Mace, *n.* गदा, मुसलः; जैत्री.
Macerate, *vt.* कृशीकृ; आर्द्रीकृ; संधा, 3 U; -ion *n.* कृशीकरणं, आर्द्रीकरणं.
Machinate, *vt.* परिकॢप् c, मंत्र् 10 A, द्रुह् 4 P; -ion *n.* परिकल्पना, कपटप्रबन्धः, द्रोहचिंतनं.
Machine, *n.* यंत्रं, उपकरणं, साधनं; -ry *n.* यंत्रसमूहः, यंत्रसाहित्यं; -ist *n.* यंत्रकारः, कलाज्ञः.
Macrocosm, *n.* ब्रह्माण्डं, विश्वं, जगत्.
Macrology, *n.* दीर्घसूत्रता, अतिविस्तरः.
Macula, *n.* कलंकः, अंकः. [लांछित.
Maculate, *vt.* लांछ् 1 P; *a.* कलंकित,
Mad, *a.* उन्मत्त, क्षिप्त, वातुल, मदोत्कट, संरब्ध; -cap साहसिकः; -den *vt.* उन्मद् c, व्यामुह् c; -dening उन्मादक; -dog अलर्कः; -ly *adv.* सोन्मादं; -ness *n.* उन्मादः,
Madam, *n.* आर्या, भवती.
Made, *p.p.* कृत, कल्पित, रचित, विहित.
Magazine, *n.* भांडागारं, आयुधागारं, नानाप्रबंधसमन्वितपत्रं.
Magic, *n.* अभिचारः, इंद्रजालं, माया; -al मायामय, ऐंद्रजालिक; -ian *n.* मायिकः, अभिचारी; ऐंद्रजालिकः.
Magisterial, *a.* आधिकारिक, शासनरूप, दृप्त. [याधीशमंडलं.
Magistracy, *n.* न्यायाधिकारः, न्या-
Magistrate, *n.* न्यायाध्यक्षः.
Magna Charta, *n.* महापत्रं, अधिकारपत्रं. [वता.
Magnanimity, *n.* माहात्म्यं, महानुभा-
Magnanimous, *a.* महानुभाव, उदार.
Magnate, *n.* महाकुलीनः, उच्चपदस्थः.
Magnet, *n.* अयस्कांतः, चुंबकः; -ic, -ical *a.* आकर्षणशील; -needle चुंबनशलाका; -ism *n.* आकर्षणशक्तिः; -ize आकर्षणशक्तिं दा 3 P,
Magnificence, *n.* समृद्धिः, विभवः.
Magnificent, *a.* समृद्धिशालिन्, विभूतिमत्, सुप्रभ; -ly सप्रतापं, ऐश्वर्येण.
Magnified, *p.p.* वर्धित.
Magnifier, *n.* वर्धकः, बृंहणयंत्रं.
Magnify, *vt.* वृध् c, स्फाय् c, विस्तॄ c; -ing वर्धक.

Magnitude, *n.* परिमाणं, आयतनं, मात्रा.
Mahogany, *n.* नंदिकः, तुन्नः.
Mahomedan, *n.* यवनः.
Maid, -en, *n.* कन्या, कुमारी, परिचारिका, चेटी; *a.* नव, अपूर्व, अक्षत; -hood, कौमारं; नवत्वं.
Mail, *n.* कवचः, पत्रवाहनं.
Maim, *vt.* विकलीकृ, अंगं छिद् 7 P. *n.* हीनांगता, अंगवैकल्यं.
Main, *a.* मुख्य, उत्तम, मूल, *n.* प्रधानभागः; साकल्यं; महार्णवः; बलं; In the m. प्रधानतः; With might & m. सर्वबलेन, प्रसभं; The m. chance द्रव्यलाभः; -land *n.* महाद्वीपः; -spring *n.* यंत्रस्य प्रधानलोहावर्तः; सूत्रधारः.
Maintain, *vt.* धृ 1 P, भृ 1 P, अवलम्ब् 1 A, रक्ष् 1 P, प्रतिपद् c; -able भरणीय, धार्य, पोष्य; -er भर्ता, धरः, पोषकः, रक्षिता. [भृतिः, योगक्षेमः.
Maintenance, *n.* रक्षणं, प्रतिपालनं,
Maize, *n.* शस्यं.
Majestic, al *a.* राजयोग्य, प्रतापवत्, उत्तुंग, प्रभविष्णु. [गौरवः.
Majesty, *n.* राजश्रीः, प्रतापः, विभूतिः;
Major, *a.* अधिकतर, प्रमुख; M. premiss पूर्वपक्षः *n.* प्राप्तवयस्कः, गुल्मपतिः; -ity बहुतरभागः, प्राप्तवयस्कता; To join the m. मृ 6 A.
Make, *vt.* कृ 8 U, निर्मा 2 P, 3 U, विधा 3 U, जन् c; To m. amends निष्कृतिं दा; -away व्यापद् c; अपसृ 1 P; m. good संपृ c; To m. light of लघूकृ; m. much of बहुमन् 4 A; -over समृ c; m. out अवगम्; -up समानी 1 P, संधा 3 U. *vi.* अभिया 2 P., उपसृप् 1 P, आवह् 1 P संपद् c; -off पलाय् 1 A; -up संधा 3 A, m. fun of उपहस् 1 A; To m. a fool of उपहस् 1 A; To m. head against, प्रतिरुध् 7 U; To m. up one's mind निश्चि 5 U. To m. for अभिमुखं गम्; To m. up with संधा 3 U; To m. with संमन् 4 A *n.* आकारः, रूपं, मूर्तिः; -r कर्ता, निर्माता, उत्पादकः; -ing *n.* करणं, निधानं, सृष्टिः; -shift तात्कालिकोपायः.
Malady, *n.* रोगः, विकृतिः, दुःखं, क्लेशः.
Malafide, *a.* प्रवंचनापूर्वं.
Malaria, *n.* दुर्वातः, पूतिवायुः.
Male, *n.* पुरुषः, पुं (in comp).
Malediction, *n.* शापः, अवक्रोशः.
Malefactor, *n.* अपराधी, दुष्कर्मा.
Malevolence, *n.* द्वेषभावः, द्रोहः, अपकारेच्छा.
Malevolent, *a.* दुराशय, हिंसाशील, अहित.
Malformation, *n.* विकृतघटना.
Malice, *n.* विद्वेषः, असूया, अपकारेच्छा.
Malicious, *a.* पिशुन, सासूय, द्वेषमूलक;—ness द्रोहबुद्धित्वं.
Malign, *a.* द्वेषिन्, प्रतिकूल, अशुभ, दुष्ट; *vt.* अपवद् 1 U, विद्विष् 2 U; -er अपवादकः, पिशुनः. [सांघातिक.
Malignant, *a.* पिशुन, अनिष्टकर,
Malignity, *n.* द्रोहभावः, पैशुन्यं.

Malleable, *a.* घनवर्धनीय, घातसह; -ity घनवर्धिष्णुता, घातसहत्वं.
Mallet, *n.* मुद्गरः, घनः.
Malpractice, *n.* दुश्चरितं.
Maltreat, *vt.* अपकृ 8 U.
Malversation, *n.* शाठ्यं, खलता.
Mamma, *n.* माता, अंबा.
Mammal, *n.* स्तन्यपायी जंन्तुः.
Mammalia, *n.* सस्तनजातिः.
Mammon, *n.* धनं, लक्ष्मीः; अर्थपरता.
Man, *n.* नरः, जनः; वीरः; भृत्यः, प्रौढवयस्कः; *vt.* समनुष्यं कृ; The m. in the moon कल्पितव्यक्तिः; A m. of straw क्रीडनकं; A m. of the world व्यवहारज्ञः; To a m. सर्वे; -hood पुरुषत्वं, पौरुषं; -kind मनुष्य; जातिः A m. of war बृहद्रणतरी.
Manacle, *n.* हस्तपाशः.
Manage, *vt.* प्रणी 1 P; निर्वह् c, शास् 2 P; नियंत्र् 10 U; -able निर्वाहयोग्य, विधेय, साध्य; -ment *n.* प्रणयनं, निर्वाहः, अनुशासनं, प्रयोगः; -er प्रणेता, अधिष्ठाता.
Mancipation, *n.* दास्यं, बंधनं.
Mandate, *n.* आज्ञा, निर्देशः, नियमः.
Mandatory, *a.* आदेशक, आज्ञापक.
Mane, *n.* केशरः, सटः.
Manes, *n.* (Pl.) पितरः, श्राद्धभुजः; oblation to the m. श्राद्धं, पिंडः.
Maneuver, *n.* उपायः, युक्तिः; युद्धं; व्यपदेशः.
Manger, *n.* द्रोणिः, भोजनपात्रं.
Mangle, *vt.* व्यवच्छिद्, निकृत् 6 P; -ed छिन्न, भिन्न.

Mango, *n.* आम्रः, चूतः, रसालः; आम्रफलं; सहकारः. [त्तविप्लवः.
Mania, *n.* उन्मादः, वातुलता, चि-
Maniac, *a.* उन्मत्त, वातुल.
Manifest, *a.* प्रत्यक्ष, गोचर, सुस्पष्ट, स्फुट; *vt.* आविष्कृ, प्रकाश् 10 U, व्यंज् 7 P; -ation *n.* प्रकटीकरणं, आविष्कारः, अभिव्यक्तिः; -o *n.* ज्ञापनपत्रं, घोषणापत्रं.
Manifold, *a.* बहुविध, विविध, बहुल.
Manikin, *n.* माणवकः, वामनः.
Manipulate, *vt.* हस्तादि संचल् c.
Manliness, *n.* पौरुषं, वीर्यं, पराक्रमः.
Manly, *a.* पौरुष, पुरुषयोग्य, प्रवीर.
Manna, *n.* वंशलोचना, शुभ्रा.
Manner, *n.* रीतिः, प्रकारः, भेदः, आचारः, संप्रदायः, वृत्तिः; In such a m. एवं रूपेण; In like m. तथैव, तथाहि; To the m. born आजन्मकृताभ्यास; -ism *n.* उत्कटरीतिप्रियता, एकरसत्वं; -liness *n.* शिष्टता, विनयः, सौजन्यं; -ly *a.* सभ्य, सुशील, सुजन; -s (pl) *n.* शिष्टाचारः, सभ्यता. [कौशलं.
Manoeuvre, *n.* युद्धव्यपदेशः, उपायः,
Manor, *n.* ग्रामणीः, देशमुखः.
Mansion, *n.* हर्म्यं, भवनं, निवेशनं; A lunar m. नक्षत्रं.
Mantle, *n.* प्रावारः; उत्तरीयं; पिधानं; *vt.* प्रावृ 5 P, आछद् 10 U.
Manual, *a.* हस्तकृत, शिल्पिक *n.* सारग्रंथः, संहिता; sign m. स्वाक्षरं.
Manufactory, *n.* शिल्पशालायंत्रगृहं.
Manufacture, *n.* निर्माणं, विरचना,

शिल्पकर्म; *vt.* शिल्पेन निर्मा 2 P; 3 U; -er शिल्पी, शिल्पकारः.
Manumission, *n.* दास्यमोचनं. [लेपः.
Manure, *n.* शस्योत्पादकद्रव्यं, भूमि-
Manuscript, *n.* हस्तलेखः, लेख्यं.
Many, *a.* बहु, अनेक, अनल्प, प्रभूत, विपुल; As m. as यावत्, यावत्-संख्यक; so m. तावत्, तावत्संख्यक, How m. कियत्, कति; In m. places बहुत्र; In m. ways बहुधा; m. times बहुशः, भूयोभूयः; A great m. बहुसंख्यक.
Map, *n.* मानचित्रं, आलेख्यपत्रं.
Mar, *vt.* दुष् C; विनश् C.
Maraud, *vt.* लोभार्थं परिभ्रम् 4 P or उपद्रु 1 P; -er लुंठकः.
Marble, *n.* मर्मरोपलः.
March, *n.* युद्धयात्रा, अभियानं, गमनं; *vi.* प्रगम् 1 P, व्रज् 1 P, अभिनिर्या 2 P; A line of m. प्रयाणपथः; A forced m. संकटे द्रुतप्रयाणं A hostile m. आभिक्रमः.
Mare, *n.* अश्विनी, वडवा, घोटका; A m.'s nest वंध्यासुतः, असंभाव्यवस्तु.
Margin *n.* प्रांतः, पर्यंतं, धारा, तीरं; -al प्रांतस्थ, समासलिखित; m. note पार्श्वटिप्पनी.
Marine, *a.* सामुद्रिक.
Mariner, *n.* नाविकः, पोतवाहः; m.'s compass दिग्दर्शनयंत्रं.
Marital, *a.* पतिविषयक.
Maritime, *a.* सामुद्र, समुद्रतटस्थ.
Mark, *n.* चिह्नं, लक्षणं, कलंकः, तिलकः; लक्ष्यं; *vt.* अंक् 10 U, लांछ् 1 P, लिख् 6 P, आलोच् 10 U, निर्दिश् 6 P; to hit the m. व्यध् 4 P; wide of the m. (or beside the m.) अप्रस्तुत; to make one's m. प्रतिष्ठां प्राप् 5 P; A man of m. विख्यातजनः, -ed अंकित, चिह्नित.
Market, *n.* आपणः, पण्यवीथिका, विपणिः, निगमः; -able, *a.* विक्रेय; -place *n.* चत्वरं, चतुष्पथं, विपणिः.
Marksman, *n.* लक्ष्यभेदकः.
Maroon, *a.* घनरक्त, कपिश.
Marquee, *n.* पटवासः, पटमंडपः.
Marriage, *n.* विवाहः, उद्वाहः, पाणिग्रहणं, दारसंग्रहः; Giving in m. कन्यादानं; M. contract, वाङ्निश्चयः; M. settlement, शुल्कः-ल्कं, यौतुकं; -able *a.* विवाह्य, परिणेय.
Married, *a.* विवाहित, ऊढ, परिणीत.
Marrow, *n.* मज्जा, वपा, वसा, मेदः; उत्कृष्टांशः. [उपयम् 1 U.
Marry, *vt.* विवह् 1 U, परिणी 1 P,
Mars, *n.* मंगलः, भौमः, अंगारकः, रणदेवता. [नूप, कच्छ.
Marsh, *n.* कच्छः, अनूपः; -y *a.* अ-
Marshal, *n.* सैन्याग्रणीः; *vt.* विन्यस् 4 P, विरच् 10 U, व्यवस्था C.
Marsupial, *n.* द्विगर्भकोषः.
Mart, See " Market " above.
Martial, *a.* सामरिक, रणप्रिय; M. law सामरिकदंडविधिः.
Martyr, *n.* स्वधर्मवीरः, -dom, स्वधर्मार्थ प्राणोत्सर्गः.

Marvel, *n.* कौतुकं, आश्चर्यं, चमत्कारः; *vi.* विस्मि 1A, आश्चर्यं मन् 4A; -lous *a.* आश्चर्य, विस्मयोत्पादक, विचित्र; -lously अद्भुतं, विचित्रं; -lousness अद्भुतता, साश्चर्यत्वं, अपूर्वत्वं.

Masculine, *a.* पौरुष; -gender पुंलिंगं; -ness पुंस्त्वं, पौरुषं.

Mash, *vt.* संपिष् 2 P, चूर्ण् 10 U; *n.* संपेषः, संचूर्णनं.

Mask, *vt.* छद्ममुखेन गुह् 1 P, अपवृC; *vi.* विडंबनं कृ; *n.* छद्ममुखं, छलः, व्यपदेशः.

Mason, *n.* लेपकरः, स्थपतिः; Free m. रहस्यसंप्रदायविशेषस्य सभ्यः; -ry स्थापत्यं, लेपकर्म.

Masque, *n.* See Mask above; -rade *n.* छद्मवेषः, विडंबनं; *vi.* छद्मवेषं धृ 10 U, विडंबू 18 U.

Mass, *n.* पिंडः, राशिः, लोकसमूहः.

Massacre, *n.* हत्या, संहारः, प्रमाथः; *vt.* नैष्ठुर्येण हन् 2 P. or सूद् 10 U.

Massage, *n.* मर्दनं, पीडनं.

Massive, *a.* स्थूल, बृहत्, पिंडाकार; -ness गुरुत्वं, स्थूलता.

Mast, *n.* कूपकः, गुणवृक्षः.

Master, प्रभुः, नायकः, अधिकारी गुरुः, पारंगतः. One's own m. -स्वाधीन, स्वतंत्र; Past-सुविज्ञ; -hand सुदक्ष; -key अग्रकुंचिका; -piece अनुपमकर्म; -less अशासित; -ly सुनिपुण; -stroke सुनैपुण्यकर्म; -y *n.* आधिपत्यं, अधिकारः; -ful प्रभुशक्तिसंपन्न, क्षमतावत्; *vt.* वशीकृ 8 U, पारं गम् 1 P.

Masticable, *a.* चर्व्य, चर्वणीय.

Masticate, *vt.* चर्व् 1 P; -ion चर्वणं, पेषणं.

Masturbation, *n.* स्वशरीरमंथनं, [आत्मदूषणं.

Mat, *n.* कटः, आस्तरणं, पादपाशी; -ed hair जटा, सटा.

Match, *n.* तुल्यबलः, यमकः, विवाहसंबंधः, युद्धं; अग्निशलाका; *vt.* उपमा 3 A, तुल् 10 U; प्रतियुध् C, समायुज् C; *vi.* संवद् 1 P. युज् Pass; -less *a.* अनुपम, अद्वितीय.

Mate, *n.* सहायः, सखा; भर्ता, वधूः.

Material, *a.* भौतिक, जड, स्थूल, प्रधान *n.* साधनं, उपकरणं, वस्तु, द्रव्यं. M. world स्थूलजगत्; M. cause उपादानकारणं, उपादानं; Raw m. असंस्कृतद्रव्यसंभारः; -ism देहात्मवादः; -ist देहात्मवादी; -ality भौतिकत्वं; -ly वस्तुतः, तत्वतः.

Materia-medica, *n.* भैषज्यविज्ञानं.

Maternal, *a.* मातृक, मातृवत्; -uncle, मातुलः; -affection, मातृस्नेहः, वात्सल्यं.

Maternity, *n.* मातृत्वं, मातृभावः.

Mathematical, *a.* गणितविषयक.

Mathematician, *n.* गणितज्ञः.

Mathematics, *n.* अंकशास्त्रं, गणितं.

Matin, *a.* प्रातःकालीन; *n.* प्रातःकृत्यं.

Matinee, *n.* अपराह्णक्रीडा.

Matricide, *n.* मातृहत्या, मातृहंता.

Matriculate, *vt.* विश्वविद्यालयं प्रविश् C, *n.* विश्वविद्यालयप्रविष्टः; -ion विद्यालयप्रवेशः.

Matrimonial, *a.* वैवाहिक; -ly वि-

वाहविध्यनुसारेण. [विवाहितावस्था.
Matrimony, *n.* विवाहः, परिणयः,
Matrix, *n.* जरायुः, गर्भाशयः, मुद्राक्षरगर्भः. [वयःस्था.
Matron, *n.* गृहिणी, प्रौढा;–ly *a.*
Matter, *n.* द्रव्यं, प्रकृतिः, उपादानं; विषयः; अर्थः, प्रयोजनं; गुरुत्वं; व्यापारः; पूयरक्तं, मुद्रांकनार्थं लिखितं पत्रं. What is the m. कोवृत्तान्तः; A m. of fact प्रकृतघटना; m–of–fact *a.* रुक्ष.
Mattock, *n.* खानित्रं, टंकः.
Mattress, *n.* तूलिका, आस्तरणं.
Maturate, *vt.* पच् 1 P; *vi.* पक्व–भू, पूय् 1 A; –ion *n.* पाकः, परिपक्वता, पूयस्रावः.
Mature, *a.* पक्व, परिणत, सिद्ध; *vt.* पच् 1 P, साध् c; *vi.* पच् pass, परिणम् 1 P; –ly सपाकं, सुविमृश्य, –ity *n.* पक्वता, परिणामः, प्रौढता, यथाकालप्राप्तिः.
Maturescent, *a.* आपक्व, पक्वप्राय.
Matutinal, *a.* प्रातःकालीन.
Maudlin, *a.* अश्रुपूर्ण, शोकाच्छन्न, विचारमूढ.
Maul, *vt.* स्थूलवेत्रेण आहन् 2 P.
Mausoleum, *n.* चैत्यं, समाधिमंदिरं.
Maw, *n.* (पशूनां) जठरः, पाकस्थली.
Mawkish, *a.* घृणाजनक, बीभत्स.
Maxim, *n.* सूत्रं, तत्त्वं, प्रवादः.
Maximum, *n.* परमसंख्या, सर्वोच्चपरिमाणं *a.* परम.
May, *n.* माधवः; –pole तांडवदंडः; –queen *n.* वासंतिकक्रीडायां पुष्पनायिका. [राध्यक्षता.
Mayor, *n.* नगराध्यक्षः, –alty *n.* नग-
Maze, *n.* गहनं, कुटिलता, बुद्धिविभ्रमः.
Mazy, *a.* भ्रमजनक, कुटिल.
Me, *pro.* मह्यं, मां, मम; Me–thinks इति मे भाति.
Mead, *n.* मधूदकं, तृणभूमिः. [शाद्वल.
Meadow, *n.* गोप्रचारः, शाद्वलं, –y
Meagre, *a.* कृश, तनु, क्षीण; –ly स्वल्पं; –ness कृशता, तनुता.
Meal, भोजनं, आहारः, –y कोमल, क्षोदमय; –y mouthed मिष्टभाषिन्, कपट.
Mean, *a.* नीच, हीन, –born अंत्यज; –ly दीनं; –ness अधमता, –spirited लघुचेतस्.
Mean, *a.* मध्यम; In the m. time अत्रांतरे; in the m. while इतोमध्ये; *n.* मध्यं, मध्यराशिः; –s आयः, साधनं; By all m.s सर्वथा; by fair m. s or foul येनकेन प्रकारेण;
Mean, *vt.* उद्दिश् 6 P, अभिप्रे 2 P, सूच् 10 U, –ing अभिप्रायः, उद्देश्यं, अर्थः; –ingless निरर्थक; –ingly सेंगितं.
Meander, *vi.* वक्रं गम् 1 P. *n.* वक्रगतिः, कुटिलता; –ing *a.* वक्र.
Measure, *n.* मानं, प्रमाणं, मात्रं, आयतनं, इयत्ता, उपायः, कार्यं, छंदः, Beyond m. अतिमात्रं; in some m. किंचित्; mild m. s. सामोपचारः; *vt.* मा 3 U, तुल् 10 U; take m. s उपायं प्रयुज् 7 A; –able *a.* परिमेय, अल्प; –ing मापक; –ing

rod मानदंडः; -ed मित, निबद्ध, समान; -less अपरिमेय; -ment मापनं, परिमितिः

Meat, *n*. मांसं, आमिषं, खाद्यद्रव्यं.

Mechanic, *a*. यांत्रिक, यौक्तिक, शिल्पिक *n*. शिल्पकारः, कारुः.

Mechanical, *a*. see **Mechanic**; -ly *adv*. यंत्रविद्यानुसारेण; अबुद्धिपूर्वं.

Mechanics, *n*. यंत्रशास्त्रं, यंत्रगतिविद्या. [यंत्रव्यापारः.

Mechanism, *n*. यंत्ररचना, कला,

Medal, *n*. मुद्रा; -list *n*. मुद्राधारी; -lion *n*. महामुद्रा.

Meddle, *vi*. पराधिकारं प्रविश् 6 P, अन्यव्यापारेषु व्यापृ 6 A; -some *a*. पराधिकारनिरूपक; -someness अव्यापारेषु व्यापारः.

Medial, *a*. माध्यमिक.

Mediaeval, *a*. मध्यकालीन.

Median, *a*. मध्यस्थित.

Mediate, *a*. मध्यवर्तिन्, परोक्ष, मध्यम, अंतर्गत; -ion, *n*. माध्यस्थ्यं.

Mediator, *n*. माध्यस्थः, मीमांसकः.

Medical, *a*. वैद्यक, औषधीय; -science आयुर्वेदः, चिकित्साविद्या.

Medicament, *n*. औषधं, अगदः.

Medicate, *vt*. औषधादिना मिश्र् 10 U, औषधं दा 3 U; -ed *a*. औषधादिग्ध, औषधानुप्रविष्ट; -ion *n*. औषधसंस्कारः. [रोगघ्न.

Medicinal, भेषजीय, आरोग्यजनक,

Medicine, *n*. औषधं, भेषजं, जायुः, अगदः; चिकित्साशास्त्रं.

Mediocre, *a*. सामान्य, मध्यम.

Mediocrity, *n*. मध्यमता, साधारण्यं, सामान्यजनः.

Meditate, *vi*. ध्यै 1 P, विचिन्त् 10 U, समाधा 3 U, मनः कृ; *vt*. परिचिंत् 10 U, परिक्लृप् 10 U; -ion *n*. ध्यानं, चिंता, समाधिः, विमर्षः, योगः; -ive *a*. ध्यानपरायण, समाहित, ध्यानयुक्त, [भौमिक.

Mediterranean, *a*. भूमध्यस्थ, आंत-

Medium, *n*. मध्यता, साम्यं, उपायः, साधनं, द्वारं, कारणं, मार्गः, वाहनं.

Medley, *n*. संकरः, संनिपातः, संमिश्रः, नानावर्णरंजितपटः.

Medulla, *n*. मज्जा; -ar मज्जामय.

Meed, *n*. फलं, प्रतिक्रिया, पारितोषिकं.

Meek, *a*. शांत, नम्र, सहिष्णु, विनीत; -ly सविनयं, अनुद्धतं; -ness विनयः; सौम्यता, शांतिः.

Meet, *vt*. *vi*. समागम्, 1 P, संमिल्, 6 P, संयुध् 4 A; अधिगम् 1 P, *a*. उचित, युक्त, उपपन्न; -ness युक्तता.

Meeting, *n*. मेलनं, संयोगः, सभा, समाजः, समितिः, संभेदः.

Melancholia, *n*. वैमनस्यं.

Melancholy, *a*. विषण्ण, उद्विग्न, विमनस्, विषादः, विमर्षः, मनोमालिन्यं.

Melange, *n*. योगः.

Melee, *n*. रणसंकुलं, बाहुयुद्धं.

Meliorate, *vt*. भद्रतर कृ 8 U; -ion *n*. वर्धनं, उन्नतिः.

Mellifluence, मधुक्षरणं.

Mellifluous, **Mellifluent**, *a*. मधुस्राविन्, सुमधुर.

Mellow, *a*. पक्व, मृदु, स्निग्ध, ललित,

मंजुल; *vt.* पच् 1 P, मृदूकृ, *vi.* पक्वीभू, कोमलीभू; -ness *n.* पक्वता, कोमलता, मार्दवं, परिपाकः.

Melodious, *a.* सुश्राव्य, सुस्वर, श्रुतिमधुर.

Melodrama, *n.* संगीतभूयिष्ठनाटकवि- [शेषः.

Melody, *n.* स्वरमाधुर्यं, स्वरसंयोगः.

Melon, *n.* (water) तरंबुजं, कालिंगं.

Melt, *vt.* विली c, गल् c; *vi.* विली 9 P, विद्रु 1 P, क्षर् 1 P; -ed द्रवीभूत; -ing *n.* द्रवणं, द्रावणं, *a.* वात्सल्यजनक; -ing point *n.* द्रवणांकः.

Member, *n.* अंगं, अंशः, सभ्यः, व्यक्तिः, पदं, राशिः; -ship सभ्यपदं.

Membrane, *n.* आवरणत्वक्, झिल्ली.

Memento, *n.* स्मारकचिह्नं, स्मरणं.

Memoir, *n.* स्मरणलेख्यं, वृत्तान्तः, चरित्रं, प्रबंधः.

Memorable, *a.* स्मरणीय, स्मरणार्ह, [प्रसिद्ध.

Memorandum, *n.* स्मरणपत्रं, स्मृतिपत्रिका.

Memorial, *n.* स्मारकवस्तु; निवेदनपत्रं; -ist *n.* प्रार्थकः, अर्थी; -ise *vt.* निवेदनपत्रेण प्रार्थ् 10 U.

Memory, *n.* स्मृतिः, धारणा, स्मरणं; to commit to m. अभ्यस् 2 P, मुखस्थ-कृ; in m. of स्मरणार्थं.

Menace, *vt.* भर्त्स् 10 A, तर्ज् 1 P. भी c. *n.* तर्जनं, विभीषिका; -ing भीषण, भयजनक.

Menagerie, *n.* पश्वालयः, पशुवाटिका, वीतंसः.

Mend, *vt.* नवीकृ 8 U, संधा 3 U, [शुध् c.

Mendacious, *a.* मिथ्यावादिन्, अनृत.

Mendacity, *n.* मिथ्याकथनं, प्रवंचना.

Mendicant, *n.* भिक्षुकः, याचकः, परिव्राजकः.

Mendicancy, *n.* भिक्षुकता, भैक्ष्यं.

Mendicity, *n.* भिक्षावृत्तिः, व्रज्या.

Menial, *n.* गृहभृत्यः, किंकरः.

Menses, *n.* ऋतुः, रजःस्रावः.

Menstrual, *a.* मासिक, आर्तव.

Menstruate, *vi.* रजस्वला-भू.

Menstruous, *a.* ऋतुमती.

Menstruum, *n.* द्रावकरसः, आसवः.

Mensuration, *n.* परिमितिः, क्षेत्रविद्या.

Mental, *a.* मानसिक, मनोभव, मनोज;-ly मनसा, बुद्ध्या; m. faculty मनोवृत्तिः.

Mention, *vt.* ख्या 2 P, अभिधा 3 U, निर्दिश्‌ 6 P. *n.* आख्यानं, नामनिर्देशः, निवेदनं, उल्लेखः.

Mentor, *n.* उपदेष्टा, सत्परामर्शदाता.

Menu, *n.* भोज्यवस्तुनामावलिः.

Mercantile, *a.* वाणिज्यविषयक.

Mercenary, *a.* वैतनिक, भृतिभुज्, अर्थलोलुप; -spirit स्वार्थपरा बुद्धिः, *n.* भृत्यः, भृतकसैन्यः.

Mercer, *n.* दुकूलविक्रेता. [पणः.

Merchandise, *n.* पण्यद्रव्यं, भांडकं,

Merchant, *n.* वणिक्, महाजनः, आपणिकः; -man वाणिज्यपोतः.

Merciful, *a.* सदय, कृपावत्, कारुणिक; -ly *adv.* सदयं, सानुक्रोशं; -ness *n.*दयालुता, करुणा. [ष्करुण.

Merciless, *a.* निर्दय, निर्घृण, नि-

Mercurial, *a.* पारदमय, चंचल,तरल-

प्रकृतिः. [सौम्यः; दूतः.
Mercury, *n.* पारदः, रसः, बुधः,
Mercy, *n.* दया, अनुकम्पा, अनुग्रहः, क्षमा, पापमार्जनं; An object of m. कृपाभाजनं; To show m. अनुकम्प् 1 A.
Mere, *a.* मात्रक, केवल; *n.* सरः, सरोवरः; सीमा, पर्यंतं;–ly *adv*.मात्रं, केवलं, खलु. [यामय.
Meretricious, *a.* आपातरमणीय, मा-
Merge, *vi.* मस्ज् 6 P, विली 4 A, नश् 4 P; *vt.* मस्ज् C, विली C, नश् C.
Meridian, मध्याह्नः, याम्योत्तरवृत्तं, ऊर्ध्वसीमा. *a.* माध्याह्निक, उच्चतम.
Merit, *n.* गुणः, कृतित्वं, पौरुषं, पुण्यं; In order of m. योग्यतानुक्रमेण; *vt.* अर्ह् 1 U, उचित-भू.
Meritorious, *a.* श्लाघ्य, गुणसंपन्न, पुण्यशालिन्; –ness पात्रता, गुणसंपन्नता, श्लाघ्यता.
Mermaid, *n.* मत्स्यकन्या. [प्रमोदेन.
Merrily, *adv.* सानंदं, उल्लसितं,
Merriment, Merriness, *n.* उल्लासः, आमोदः, हृष्टता.
Merry, *a.*प्रफुल्ल, हृष्ट, उल्लस, विनोदक; –making *n.* उत्सवः, आमोदः;–go-round *n.* काष्ठाश्वचक्रं, नागरदोला.
Mesh, *n.* जालरंध्रं; –y जालवत्.
Mesmerism, *n.* मोहनविद्या.
Mesne, *a.* मध्यवर्तिन्.
Mess, *n.* अन्नं, गणान्नं; पंक्तिभोजिनः; संकरः, दुर्गतिः. In a m. विशृंखल.
Message, *n.* संदेशः, वार्ता, समाचारः.
Messenger, *n.* वार्ताहरः, दूतः, चारः.
Messiah, *n.* जगत्त्राता.
Metal, *n.* धातुः; –lic, -lical, *a.* धातुमय; Base m. कुप्यं.
Metallurgist, *n.* धातुशोधनविद्या.
Metamorphose, *n.* रूपांतरं कृ 8 U.
Metamorphosis, *n.*रूपांतरं, परिवर्तनं.
Metaphor, *n.* उपमा, रूपकं, उपलक्षणं, दृष्टान्तः; –ic, –ical, *a.* लाक्षणिक, उपलक्षित, उपमात्मक.
Metaphysics, *n.*अध्यात्मविद्या; –ical *a.* आध्यात्मिक. [अध्यात्मविद्यावेत्ता.
Metaphysician, *n.* आन्वीक्षिकीज्ञः,
Metathesis, *n.* वर्णव्यत्ययः.
Mete, *vt.* परिमा 3 P. [तरपरिग्रहः.
Metempsychosis, *n.* पुनर्जन्म, देहां-
Meteor, *n.* उल्का, अग्न्युत्पातः, केतुतारा; –ic, *a.* उल्काविषयक; उल्कोत्पन्न. [यंत्रं.
Meteoroscope, *n.* उल्कापथमापक-
Meter, *n.* मापकः, परिमाणयंत्रं.
Method, *n.* पद्धतिः, प्रक्रमः, रीतिः, परंपरा; –ical *a.* क्रमसंगत, सुव्यवस्थित, नियमानुगत; –ism *n.* नियमनिष्ठा; –ist *n.* नियमनिष्ठः; –ize *vt.* व्यवस्थां C, विन्यस् 4 P.
Metonymy, *n.* अजहल्लक्षणा.
Metre, *n.* छंदः, वृत्तं, पद्यं. [त्मक.
Metrical, *a.* छंदोबद्ध, छांदस, पद्या-
Metropolis, *n.* राजधानी, राजनगरी.
Mettle, *n.* वीर्यं, तेजः, सत्त्वं; प्रभावः; –d, –some *a.* महासत्व, साहसिक, ऊर्जस्विन्, तेजस्विन्. [निरुध् 7 P.
Mew, *n.* पंजरं, मार्जारनादः *vt.* पंजरे
Mica, *n.* अभ्रकं, अभ्रं.

Microbe, *n.* जीवाणुः, कीटाणुः.
Micro-cosm, *n.* सूक्ष्मजगत्.
Microscope, *n.* सूक्ष्मदर्शकयंत्रं, अनुवीक्षणयंत्रं. -ic, -ical *a.* अतिसूक्ष्म.
Mid, *a.* मध्य, मध्यस्थित.
Middle, *a.* मध्यवर्तिन्, *n.* मध्यभागः, गर्भः, हृदयं.
Mid-land, *a.* मध्यदेशीय, समुद्रदूरस्थ.
Midmost, Middlemost, *a.* मध्यम. Midst *adv.* मध्ये, अंतरे, मध्ये.
Mid-wife, *n.* धात्री, साविका; -ry *n.* प्रसूतिविद्या, सूतीकरणं.
Mien, *n.* चर्या, वृत्तिः, आचारः.
Might, *n.* शक्तिः, बलं, पराक्रमः, प्रभावः, क्षमता. With m. & main निरतिशयबलेन; With all one's m. यथाबलं; -y *a.* महाशक्ति, प्रबल, तेजस्विन्; -ily *adv.* सबलं, प्रभावेण.
Migrate, *vi.* उत्क्रम् 1 P, देशांतरं गम् 1 P; -ion *n.* देशांतरगमनं, उत्क्रमः; -ory *a.* परिभ्रमणशील. [दोग्ध्री.
Milch, *a.* पयस्विनी, दुग्धवती; m. cow
Mild, *a.* मृदु, सौम्य, कोमल, दयालु; -ly *adv.* मृदु, अनुग्रं, सामोपायेन; -ness *n.* मृदुता, सौम्यता, दयालुता.
Mildew, *n.* कलंकः, क्लेदजमलं.
Mile, *n.* अर्धक्रोशः.
Militant, *a.* युद्धोद्यत, संग्रामशील.
Military, *a.* सामरिक, सैनिक; -ism उत्कटसमरप्रवणता.
Militate, *vi.* विरुध् 7 P.
Militia, *n.* देशरक्षकाः.
Milk, *n.* दुग्धं, क्षीरं, पयः, पायसं; m. & water *a.* दुर्बल, तेजोहीन; m. of human kindness दया, परदुःखकातरता; -maid गोपी; -man गोपः; -pan,-pail दोहनपात्रं; -sop क्लीबहृदयः; -y *a.* दुग्धमय, पायस; -y way *n.* आकाशगंगा, मंदाकिनी; *vt.* दुह् 2 U; -ing दोहनं. [चूर्ण् 10 U.
Mill, *n.* पेषणं, पेषणयंत्रं; पिष् 7 P,
Millenary, *a.* सहस्रवार्षिक.
Millennial, *a.* सहस्रवर्षस्थायिन्.
Millennium, *n.* सहस्रवर्षं.
Millinery, *n.* स्त्रीपरिच्छदः.
Million, *n.* प्रयुतं.
Millionaire लक्षाधीशः, धनपतिः.
Mimic,-ical *a.* अनुकरणशील; *n.* वैहासिकः, कुशीलवः; *vt.* अनुकृ; -ry अनुकरणं, विडंबनं.
Minaret, *n.* शिखरं, शृंगं, चूडा.
Minatory, *a.* भयप्रदर्शक.
Mince, *vt.* खंडशः छिद् 7 P; भिन्नस्वरेण वद् 1 P.
Mind, *n.* मनः, मानसं, अंतःकरणं, बुद्धिः, हृद्गतं; *vt.* अवधा 3 U, मन् 4 A, बुध् 1 P; Absent m. -ed अन्यमनस्क; to call to m. स्मृ c. to have a m. मतिं कृ; Presence of m. प्रत्युत्पन्नमतित्वं; -ed इच्छुक, प्रवण; -ful *a.* सावधान, अवहित; -fulness सावधानता, अवेक्षा; -less अनवहित, प्रमत्त.
Mine, *a.* मदीय, मामकीन.
Mine, *n.* आकरः, खनिः, संधिः, सुरुंगः; -er खनकः; -ral *a.* खनिज, धातुमय.
Mineralogist, *n.* धातुवेत्ता.
Mineralogy, *n.* खनिजविद्या.

Minerva, *n.* सरस्वती.
Mingle, *vt.* संमिश्र् 10 U, संयुज् 7 P, मिल्ल्c, *vi.* मिश्रीभू 1 P, मिल् 6 P.
Miniature, *n.* सूक्ष्मचित्रं; *n.* स्वल्पाकारः. [–um *n.* अल्पिष्ठांशः.
Minim, *n.* बिंदुः; –ise *vt.* अत्यल्पीकृ;
Minion, *n.* चाटुकारः, वल्लभः.
Minister, *n.* कर्मचारी, प्रतिनिधिः, अमात्यः, सचिवः; याजकः, *vi. vt.* उपपद्c, उपास् 2 A, सेव् 1 A; –ial *a.* कार्यसाधक, कार्यप्रवर्तक.
Ministration, *n.* संपादनं, मंत्रकरणं, याजकता. [प्रयोजकत्वं.
Ministry, *n.* मंत्रिवर्गः, पट्टाधिकारः,
Minor, *a.* क्षुद्रतर, अवर, गौण; *n.* अप्राप्तव्यवहारः, किशोरः; –ity *n.* अप्राप्तवयस्कता, अल्पसंख्या.
Minstrel, *n.* वैतालिकः, मधुकः, बंदी; –sy *n.* गीतावालिः, मागधवृत्तिः.
Mint, *n.* टंकशाला, मुद्रागृहं; *vt.* मुद्रांकनं कृ; –age *n.* मुद्रांकनं, मुद्रांकनव्ययः, मुद्रा.
Minus, *a.* न्यून, ऊन, ऋणित.
Minute, *a.* अतिसूक्ष्म; *n.* क्षणपादः; –book मंतव्यपुस्तकं; –ly सूक्ष्मं, अणुशः; –ness सूक्ष्मता, अत्यल्पता.
Minutiae, *n.* (pl.) सूक्ष्मांशाः.
Miracle, *n.* अद्भुतं, अतिमानुषिकक्रिया, लोकोत्तरं कर्म; (cul–)ous *a.* अलौकिक, अद्भुत, अमानुष; –ously, अद्भुततया. [जलं.
Mirage, *n.* मरीचिका, मृगतृष्णा, मृग-
Mire, *n.* पंकः. कर्दमः.
Mirror, *n.* मुकुरः, दर्पणः, आदर्शः.
Mirth, *n.* आमोदः, आह्लादः, हासः; –ful *a.* उल्लस, मुदित.
Miry, *a.* पंकिल, कर्दममय, कलुष.
Mis-adventure, *n.* अनिष्टापातः.
Mis-anthrope, *n.* मानवद्वेषी.
Mis-anthropy, *n.* सर्वलोकशत्रुता, विश्वनिंदा.
Mis-application, *n.* अपप्रयोगः.
Mis-apprehend, *vt.* अन्यथा ग्रह् 9 P.
Mis-apprehension, *n.* अपबोधः, अन्यथाग्रहणं, भ्रमः.
Mis–appropriate, *vt.* अपहृ 1 P; आत्मसात् कृ;–ion *n.* आत्मसात्करणं.
Misbehaviour, *n.* असदाचारः, कुचेष्टितं, अनार्यवृत्तिः.
Misbelief, *n.* अन्यथाश्रद्धा, अपधर्मः.
Miscarriage, *n.* गर्भपातः, अनुपपत्तिः, विफलता. [विविध.
Miscellaneous, *a.* नानाविध, प्रकीर्ण,
Miscellany, *n.* नानाविषयसंग्रहः, प्रकीर्णकं, संकरः.
Mischance, *n.* विपत्तिः, दुर्भाग्यं.
Mischief, *n.* अपकृतं, अपायः, अनिष्टं.
Mischivous, *a.* अपकारक, अपायशील, –ness *n.* अपकारः, हिंस्रता, कैतवं.
Misconception, *n.* मिथ्याग्रहणं, भ्रांतिः.
Misconduct, *n.* दुश्चरितं, दुराचारः.
Miscreant, *n.* नास्तिकः, दुर्जनः, खलः.
Misdeed, *n.* अपकर्म, अपचारः.
Misdemeanour, *n.* अपव्यवहारः, अल्पदोषः. [थ्योद्देशः.
Misdirection, *n.* विमार्गप्रदर्शनं, मि-
Misdoing, *n.* अन्यायाचारः, अपराधः.
Miser, *n.* कृपणः, कदर्यः, मितंपचः;

–able *a.* अतिदुःखिन्, विपन्न, कष्टान्वित;–ly *a.* कृपण, किंपच, अनुदार, क्षुद्र; –y *n.* क्लेशः, दैन्यं, दुर्गतिः.

Misfeasance, *n.* अत्याचारः.

Misfortune, *n.* दुर्भाग्यं, विपत्तिः, विघ्नः, दुर्घटना.

Misgive, *vt.* शंक् 1 A, उद्विज् 6 A; –ing *n.* शंका, संदेहः, अप्रत्ययः.

Misgovern, *vt.* असम्यक् पा C; –ment *n.* कुशासनं. [दुर्घटना.

Mishap, *n.* विपद्, अनिष्टापातः,

Misinform, *vt.* अन्यथा निविद् C.

Misinterpretation, *n.* अन्यथार्थकरणं. [जन् C; –ing भ्रमजनक.

Mislead, *vt.* विमार्गेण नी 1 P, भ्रांतिं

Misled, *a.* भ्रांत, उन्मार्गगामिन्.

Mismanage, *vt.* असम्यक् निर्वह् C, *n.* कुनयनं, अव्यवस्था.

Misnomer, *n.* मिथ्याभिधानं, अपनाम.

Misplace, अस्थाने कृ or धा 3 P.

Misprint, *n.* मुद्रांकनदोषः.

Misrepresent, *vt.* मिथ्या निविद् C, असम्यक् ख्या 2P;–ation *n.* मिथ्यावर्णनं, मिथ्यापचारः.

Miss, *n.* कुमारी, अनूढा कन्या. *vt.* लक्ष्यभ्रष्ट–भू 1P, मार्गात्, प्रभ्रंश् 4 P, अपराध् 4 P, उत्कंद् 1 A, अपहा 3 P; *vi.* अपराध्, 4 P, भ्रम् 4 P, न सिध् 4 P.

Missile, *n.* अस्त्रं, क्षिपणिः.

Mission, *n.* प्रेरणं, कार्यसंपादनभारः, जीवनोद्देशः, प्रेरितगणः; –ary *n.* धर्मप्रचारकः. [संदेशहरः.

Missive, *a.* क्षेपणीय; *n.* संवादः,

Misstate, अन्यथा कथ् 10 U, ख्या 2 P; *n.* मिथ्याकथनं.

Mist, *n.* धूमिका, कुज्झटिका, कुहेलिका, धूमः; –y *a.* धूमिकावृत, कुज्झटिकामय.

Mistake, *vt. vi.* मिथ्या ग्रह् 9 U, अपराध् 4 P, भ्रम् 4 P, *n.* भ्रमः, अपराधः, दोषः, विकल्पः.

Mistress, *n.* गृहिणी, प्रणयिनी; कामिनी, उपस्त्री; अध्यापिका, आचार्या, कुशला.

Mistrust, *n.* अविश्वासः, अप्रत्ययः, संदेहः. *vt.* आशंक् 1 A; –ful *a.* साशंक, संदेहपूर्ण, संदिग्ध.

Misunderstanding, *n.* अन्यथाग्रहणं, मिथ्योपलब्धिभ्रमः, विसंवादः, वैमनस्यं. [असद्विनियोगः.

Misusage, Misuse, *n.* दुर्व्यवहारः,

Mite, *n.* कणः, लेशः, कपर्दिका, धनलवः.

Mitigable, *a.* शाम्य, दमनीय.

Mitigant, *a.* शमक, शांतिद.

Mitigate, *vt.* उपशम् C, सान्त्व् C, लघू कृ; –ion *n.* प्रशमन, उपशमः, लाघवं, सांत्वनं.

Mix, *vt.* मिश्र् 10 U, संयुज् 7 P, संपृच् 7 P; *vi.* मिश्रीभू 1 P, मिल् 6 P, संयुज् pass. –ed मिश्रित, संसृष्ट, संपृक्त, समवेत; –ture *n.* मिश्रणं, संयोगः, संकरः.

Mnemonic, *a.* स्मृतिप्रवर्तक, छंदोबद्ध.

Mnemonics, *n.* स्मृत्युपकरणविद्या.

Moan, *vi.* विलप् 1 A, परिदेव् 1 A. आर्तनादं कृ; –ing *n.* आर्त्तनादः, करुणस्वरः.

Moat, *n*. परिखा, प्रतिकूपः, कुल्या.
Mob, *n*. प्राकृतजनसंमर्दः, जनता; लोकारण्यं, प्राकृतलोकः.
Mobile, *a*. गतिशील, जंगम.
Mobility, *n*. गतिशीलता, अस्थिरता.
Mobilisation, *n*. युद्धार्थसंचालनं.
Mock, *vt*. अवहस् 1 P, विडंबनं कृ, प्रतॄ c, अवमन् 4 A, मुह् c; *a*. कृत्रिम, अनुकरणात्मक, अवहासक; –ery *n*. परिहासः, विडंबनं, वृथोद्यमः, वंचना; –ingly *adv*. सावहासं.
Mode, *n*. रीतिः, प्रकारः व्यवहारः, रागः.
Model, *n*. आदर्शः, प्रतिमानं, आकारः, उपमानं, संस्कारः; *vt*. संस्कृ.
Moderate, *a*. परिमित, मध्यम, *vt*. शम् c, नियम् 1 P, लघूकृ *vi*. शम् 4 P, लघूभू 1 P; –ion *n*. संयमः, मिताचारः, लघूकरणं; –or *n*. नियामकः, विवेचकः.
Modern, *a*. इदानींतन, अर्वाचीन, नव्य; –ization *n*. वर्तमानकालोपयोगीकरणं.
Modest, *a*. विनीत, लज्जाशील, निरहंकार, निभृत, परिमित; –ly *adv*. सविनयं, अनुद्धतं, लज्जया; –y *n*. विनयः, मर्यादा, नम्रता, परिमितता.
Modicum, *n*. अल्पांशः, लेशः, किंचित्.
Modifiable, *a*. विकार्य, परिवर्तनीय.
Modification, *n*. रूपांतरविधानं, परिवर्तनं, विकृतिः.
Modified, *a*. विकृत, नियमित, शमित.
Modify, *vt*. रूपांतरं कृ, विकृ, विवृत् c, शम् c.
Modulate, *vt*. कल् 10 U, स्वरलयं कृ, स्वरभंगं कृ; –ion, *n*. स्वरपरिवर्तनं, स्वरभेदः, कलता, तालः, सुस्वरः.
Modus, *n*. व्यतिक्रमः; **M.** operandi कार्यपद्धतिः.
Moiety, *n*. अर्धांशः.
Moil, *vt*. मलिनीकृ; *vi*. श्रम् 4 P; *n*. श्रमः, to toil and m. अतिशरीरायासं कृ.
Moist, *a*. ईषदार्द्र, ईषत्सिक्त, रसाल; –ness *n*. आर्द्रता, क्लिन्नता, सरसत्वं; –en *vt*. क्लिद् c, सिच् 6P, उक्ष् 1 P; –ed क्लिन्न, सिक्त, उक्षित; –ure *n*. क्लेदः, आर्द्रता, चिक्लिदं.
Molar, *a*. पेषक, *n*. दाढा, चर्वणदंतः.
Molasses, *n*. इक्षुसारः, गुडः, रसिका.
Mole, *n*. तिलः, चिह्नं, वर्मं; दीर्घतुंडी, –eyed *a*. सूक्ष्मदृष्टि; –hill *n*. वल्मीकः, वाल्मूरं; making a mountain of a m. hill अत्युक्तिः, अतिकथनं; (तिले तालं दृश् 4 P.)
Molecule, *n*. अणुः, कणः, परमाणुः.
Molecular, *a*. आणविक.
Molest, *vt*. बाध् 1 A, उपरुध् 7 P, पीड् 10 U; –ation *n*. उपरोधः, पीडा, विरक्तिः.
Mollient, *a*. मृदुकारिन्.
Mollification, *n*. स्निग्धीकरणं.
Mollify, *vt*. शम् c, स्निग्धीकृ.
Mollock, *n*. अग्निदेवता.
Molten, *a*. गलित, विलीन, द्रुत.
Moment, *n*. क्षणः, निमेषः; गुरुता, भारः; for the present m. आपाततः; In a m. क्षणात्; stay a m. तिष्ठ तावत्; –ary *a*. क्षणिक, क्षण-

स्थायिन्, अचिर;–ous *a.* गुरुप्रभाव.
Momentum, *n.* गतिवेगः, आपातः.
Monachism, *n.* संन्यासधर्मः.
Monad, *n.* परमाणुः, अंत्यनित्यपदार्थः
Monarch, *n.* राजा, अधिपः, भूपतिः; –ical *a.* राजोचित, एकराजाधीन; –y *n.* एकाधिपत्यं, राजतंत्रशासनं. Absolute m. स्वेच्छातंत्रराजशासनं.
Monastery, *n.* मठः, आश्रमः.
Monastic, *a.* आश्रमिक, मठविषयक.
Monday, *n.* इंदुवारः, सोमवासरः.
Monetary, *a.* अर्थविषयक.
Money, *n.* धनं, अर्थः, द्रव्यं, संपत्तिः, मुद्रा; –bag कोशः; m. lender कुसीदः; –making *n.* अर्थसंचयः; –ed *a.* धनिक, धनाढ्यं.
Monger, *n.* विक्रेता, व्यवसायी.
Mongrel, *a.* संकीर्ण.
Monism, *n.* अद्वैतवादः.
Monitor, *n.* उपदेशकः, शिक्षकः.
Monk, *n.* यतिः, संन्यासी, परिव्राजकः
Monkey, *n.* वानरः, कपिः, प्लवगः.
Monogamy, *n.* एकपत्नीव्रतं.
Monogamons, *a.* एकपत्नीक.
Monogeny, *n.* एकद्वंद्वोत्पत्तिवादः.
Monogram, *n.* व्युताक्षरं.
Monograph, *n.* प्रकरणग्रंथः. [भाषणं.
Monologue, *n.* एकांतकथनं, स्वगत-
Monomania, *n.* एकविषयोन्मादः.
Monometallism, *n.* एकचलनवादः.
Monometallist, *n.* एकचलनवादी.
Monopoly, *n.* एकाधिकारः.
Monosyllable, *n.* एकाक्षरं.
Monotheism, *n.* एकेश्वरवादः.
Monotonous, *a.* एकस्वर, समरूप, निर्विकार. [विकाराभावः.
Monotony, *n.* स्वरैक्यं, समरूपता,
Monsoon, *n.* मेघागमः, पर्जन्यकालः.
Monster, *n.* विकटाकारः, राक्षसः; *a.* विराट, विकट. [दारुणता.
Monstrosity, *n.* अद्भुतता, घोरता,
Monstrous, *a.* अद्भुत, अपरूप, विकट, घोर, दारुण;–ness अद्भुतता, घोरता.
Month, *n.* मासः, Solar m. सौरमासः; The bright half of the m. शुक्लपक्षः; A lunar m. चांद्रमासः; Per m. प्रतिमासं; –ly *a.* मासिक; *adv.* मासेमासि; प्रतिमासं.
Monticule. *n.* क्षुद्रशैलः.
Monument, *n.* स्मृतिस्तम्भः, स्मृतिचिह्नं, स्तूपः; –al *a.* स्मरणार्थक.
Mood, *n.* वृत्तिः, भावः, प्रकारः, (In grammar) वाच्यं; –iness *n.* उदासीनता, विषण्णता, वक्रता; –y *a.* रुष्ट, विषण्ण, उत्कंठित.
Moon, *n.* चंद्रः, चंद्रमाः, इंदुः, सोमः, शशी, निशाकरः; उपग्रहः; The full m. पूर्णचंद्रः, पूर्णिमा; The new m. अमावास्या; Light of the m. चंद्रकला; –beam कौमुदी, ज्योत्स्ना; –light चंद्रिका, ज्योत्स्ना; –shine चंद्रालोकः; माया; –struck उन्मत्त.
Moor, *vt.* रज्जुना बंध् 9 P; *n.* अनूपभूः.
Moot, *vt.* विचर् c, वितर्क् 10 U, उपन्यस् 4 U; *a.* अमीमांसित; A m. case (point) विचार्यविषयः.
Mop, *n.* संमार्जनी.
Mope, *vi.* अवसद् 1 P, उदास् 2 A,

ग्लै 1 P; -ing, -ish, *a.* विषण्ण, उदासीन, दुर्मनस्.

Moral, *a.* नैतिक, धार्मिक, धर्म्य, न्याय्य; *n.* तात्पर्यं, अभिप्रायः; m. science नीतिशास्त्रं; m. sense विवेकः, हिताहितविवेचना; -ist *n.* नयज्ञः, नीत्युपदेशकः; -ity *n.* नयः, नीतिः, धर्मानुष्ठानं, न्याय्यता; -ize *vi.* नीतिं व्याख्या 2 P, हितोपदेशं कृ 8 U; -izer *n.* हितोपदेशकः, नीतिशिक्षकः; -ly *adv.* न्याय्यतः, धर्मेण.

Morale, *n.* कर्तव्यानुरागः, आचरणं.

Morals, *n.* नीतिः, आचारः, व्यवहारः.

Morass, *n.* कच्छः, अनूपः, निम्नभूमिः.

Morbid, *a.* विकृत, दूषित, रुग्ण.

More, *a.* (Comp) अधिकतर, उत्तर, अन्य; *n.* आधिक्यं, अतिरेकः; *adv.* अधिकं, अतःपरं, पुनः; (to be) no m. मृत, गत; m. & m. उत्तरोत्तरं; m. or less न्यूनाधिक्यं.

More-over, *adv.* अपरंच, किंच, अपिच.

Mori-bund, *a.* मुमूर्षु, मृतकल्प.

Morning, *n.* प्रातःकालः, प्रभातं, प्रत्यूषः; In the m. प्रातः; *a.* प्रातःकालीन; m. star शुक्रः; Good m. शुभस्ते प्रातःकालः.

Morose, *a.* कर्कश, रूक्ष, प्रतीप, उदासीन; -ness *n.* कर्कशता, वक्रता, औदासीन्यं.

Morphia, *n.* अहिफेनसारः.

Morrow, *n.* परेद्युः, उत्तरादिनं; To-m. श्वः, कल्यं.

Morsel, *n.* ग्रासः, कवलः, पिंडः.

Mortal, *a.* मर्त्य, अनित्य, प्राणांतिक, मानुषिक; *n.* मर्त्यः, मानुषः, मानवः, देही; -ity *n.* मरणाधीनता, अनित्यता; नरजातिः; मृत्युः, मृत्युसंख्या.

Mortar, *n.* उलूखलं, चूर्णलेपः.

Mortgage, *n.* आधिः, आधानं, बंधकः. न्यासः *vt.* आधिकृ, न्यस् 4 P.

Mortgagee, *n.* आधिधारी, बंधकग्राही.

Mortgagor, *n.* आधिदाता, निक्षेपकारी.

Mortification, *n.* मांसनाशः; संयमः, अभिभवः, तेजोभंगः.

Mortified, *p. p.* नष्टमांस, दांत, जितेंद्रिय, खंडित, विडंबित.

Mortify, *vi.* चैतन्यं नश् c, दम् c, अभिभू 1 P, क्लिश् 9P, *vi.* तप् 4A.

Mosaic, *a.* चित्रविचित्र; *n.* चित्रकर्म.

Moslem, *n.* महंमदीयः, यवनः.

Mosque, *n.* यावनधर्ममंदिरं.

Mosquito, *n.* मशकः, मशः.

Moss, *n.* शैवालं, शिलावल्का; -y *a.* शैवालित.

Most, *a.* (super.) अधिकतम, प्रायः, श्रेष्ठ, *n.* अधिकांशः, परभागः; -ly भूयिष्टं, प्रायेण.

Mot, *n.* संक्षिप्तवाक्यं.

Mote, *n.* अणुः, त्रसरेणुः, कणः.

Moth, *n.* पतंगः, शलभः, कीटः.

Mother, *n.* माता, जननी, अंबिका, प्रसूः; step m. विमाता; m.-in-law श्वश्रूः; -country जन्मभूमिः; -tongue जन्मभाषा; m. -of -pearl शुक्तिपुटं, -hood मातृत्वं; -less अमातृक; -ly मातृक, मातृकल्प; -wit *n.* स्वाभाविकबुद्धिः.

Motion, *n.* गतिः, चलनं, इंगितं; क्षोभः; मनोवृत्तिः; रेचनं; To set in m. चल् c; -less *a.* निश्चल, स्तब्ध.

Motive, *n.* अभिप्रायः, प्रयोजनं, निमित्तं; *a.* प्रवर्तक, चालक.

Motley, *a.* नानाविध, चित्रविचित्र.

Motor, *a.* संचालक, गतिजनक; m. car बाष्पपरिचालितशकटः.

Motto, *n.* आदर्शवाक्यं, वचनं.

Mould, *n.* धूलिः, मृत्तिका; कलंकः, संस्कारः; आकृतिः; *vt.* दुष् c, संस्कृ, रच् c, 10 U.

Moulder, *vt.* क्षि pass, जॄ 4 P, चूर्णी भू 1 P.

Mound, *n.* वप्रः, धूलिकुट्टिमं.

Mount, *vi.* आरुह् 1 P, अधिक्रम् 1 P; *vt.* ऊर्ध्वं गम् c, आरुह् 1 P. अवस्कंद् 1 P; *n.* अद्रिः, शैलः, गिरिः, पर्वतः, शिलोच्चयः; -ing *n.* प्रसाधनं.

Mountain, *n.* पर्वतः, शैलः, नगः, अचलः, शिलोच्चयः; *a.* पर्वतीय, शैल; -eer *n.* शैलाटः, पर्वतनिवासी; -ous *a.* पार्वत्य, पर्वतमय. [पटिकः.

Mounte-bank, *n.* छद्मवैद्यः, का-

Mourn, *vt. vi.* अनुशुच् 1 P, आक्रुश् 1 P, विलप् 1 P; -er *n.* शोचकः, शोककारी; -ful शोकावह, शोकाकुल; -ing *n.* शोकः, विलापः, दुःखं, अशौचं.

Mouse, *n.* मूषिकः, आखुः, बिलेशयः

Mouth, *n.* मुखं, वदनं, आस्यं, आननं, तुंडः, द्वारं, छिद्रं, संभेदः; To make m.s at मुखभंगीं कृ; -piece *a.* मुखस्वरूप, मतप्रकाशक, मुखर.

Moveable, *a.* जंगम, अस्थिर, गतिशील *n.* गतिशीलत्वं; (Pl) जंगमद्रव्याणि.

Move, *vt.* चल् c, सृ c, प्रेर् c, कृष् 1 P, प्रवृत् c, करुणां जन् c, क्षुभ् c *vi.* चल् 1 P, सृ 1 P, चेष्ट् 1 A, अपक्रम् 1 P. *n.* चलनं, स्थानांतरं, चेष्टा, इंगितं, परिणायः; -ment *n.* चलनं, संचरणं, इंगितं, क्षोभः, तालः; -er *n.* चालकः, चलः, प्रवर्तकः; -ing *a.* करुणात्मक, मर्मस्पृक्; चल, जंगम, गत्वर.

Mow, *n.* तृणोत्करः, धान्यचयः; *vt.* छिद् 7 P; कृत् 6 P; -er तृणछेदकः.

Much, *a.* बहु, प्रचुर, भूरि, विपुल, उत्कट; To make m. of बहुमन् 4 A; So m., This m. इयत्, एतावत्; That m. तावत्; m. more (m. less) किमुत, किं पुनः *adv.* बहु, भृशं, गाढं, नितांतं.

Mucilage, *n.* मेदः, वपा, श्लेष्मा.

Mucilaginous, *a.* चिक्कण, स्निग्ध श्लेष्मल.

Mucuous, *a.* क्लेदमय, श्लेष्मल.

Mucus, *n.* क्लेदः, श्लेष्मा.

Mud, *n.* पंकः, कर्दमः, चिकिलः, शादः; -dy *a.* पंकिल, कार्दम, कलुष, आविल.

Muddle, *vt.* दुष् c, कलुषीकृ, मलिनीकृ.

Muff, *n.* हस्ताच्छादनं, करच्छदः.

Muffle, *vt.* आवृ 5 U, अवगुंठ् 10 U, आच्छद् 10 U; -er *n.* मुखाच्छादनं, अवगुंठनं.

Mug, *n.* पानपात्रं, जलाधारः.

Mulberry, *n.* क्रमुकः, तूदः, ब्रह्मदारुः.

Mulct, *n.* अर्थदंडः, पणः, *vt.* धनं दा c, दंड् 10 U.

Mule, *n.* अश्वतरः, खेचरः; -teer, *n.* अश्वतरपालकः.

Muller, *n.* शिलापट्टः.

Multifarious, *a.* बहुविध, नानारूप.

Multiform, *a.* बहुरूप, नानाकार.

Multiple, बहुगुणित *n.* गुणाकारः.

Multiplex, *a.* बहुगुणित.

Multiplication, *n.* गुणनं, घातः, पूरणं, गुणाकार; Cross M. वज्राभ्यासः [प्राचुर्य.

Multiplicity, *n.* बाहुल्यं, अनेकत्वं,

Multiplier, *n.* गुणकः.

Multiply, *vi.* वृध् 1 A, बहुली भू; *vt.* गुण् 10 U, हन् 2 P, पृ 10, संख्यावृद्धिं कृ.

Multitude, *n.* समूहः,संहतिः, समाजः, मंडलं, जनता, जनसंमर्दः, बाहुल्यं.

Multitudinous, *a.* बहुसंख्यक.

Mum, *a.* नीरव; *interj.* शांतं, तूष्णींभव. [जप् 1 P.

Mumble, *vt. vi.* अस्पष्टवाचा वद् 1 P,

Mummer, *n.* भण्डः, छद्मवेशी; -y *n.* विडंबना, छद्म; भंडः.

Mummy, *n.* शुष्कशवः.

Munch, *vt. vi.* चर्व् 1 P, संदंश् 1 P.

Mundane, *a.* पार्थिव, ऐहिक.

Mungoose, *n.* नकुलः, अंगूषः.

Municipal, *a.* नागरिक, नगरीय.

Municipality, *n.* नगरपालिका, स्वायत्तशासननगरसंस्था.

Munificence, *n.* दानशीलता, वदान्यता, दानशौर्य.

Munificent, *a.* वदान्य, दानशौंड.

Munition, *n.* युद्धोपकरणं.

Mural, *a.* प्राकारीय, प्राचीरवत्.

Murder, *n.* हत्या, वधः, घातः, निहननं; *vt.* हन् 2 P, C. व्यापद् C; -er हंता, घातकः, मारकः; -ous वधदूषित, घातक, मारात्मक. [मलिन.

Murky, *a.* अंधकारमय, तमोवृत,

Murmur, *n.* कलकलः, गुंजनं, अंतर्विलापः; *vi.* गुंज् 1 P, घुर् 6 P, असंतोषात् विलप् 1 P. [बंधनं.

Muscle, *n.* स्नायुः, मांसपेशी, संधि-

Muscular, *a.* पेशल, मांसल, बलवत्.

Muse, *vi.* चिंत् 10 U, विमृश् 6 P; *n.* वाक्देवता, विद्यादेवी; ध्यानं. [स्थानं.

Museum, *n.* कौतुकागारं, वस्तुसंग्रह-

Mushroom, *n.* छत्रं, शिलीध्रं.

Music, *n.* संगीतविद्या, स्वरमाधुर्यं.

Musical, *a.* सुस्वर, सुश्राव्य, मधुर.

Musician, *n.* वादकः, गायकः, गंधर्वः.

Musk, *n.* कस्तुरिका, मृगनाभिः, दर्पः; -deer कस्तूरीमृगः.

Musket, *n.* अग्निनाडी.

Muslin, *n.* अंशुकं, सूक्ष्मवस्त्रं.

Mustaches, *n.* (Pl.) गुंफः, ओष्ठलोमानि, श्मश्रु.

Mustard, *n.* सर्षपः, कटुकः.

Muster, *vt.* समानी 1 P, समाहृ 1 P; (सैन्यान्) संख्या 2 P; *n.* समागमः, संहतिः.

Musty, *a.* विरस, दुर्गंध, निस्तेज,पुरातन.

Mutability, *n.* अस्थैर्य, चापल्यं, विकारशीलता.

Mutable, *a.* अस्थिर, परिवर्तनीय.

Mutation, *n.* परिवर्तनं, विकारः, परिणामः

Mute, *a.* मूक, जड, निःशब्द, निरुत्तर.
Mutilate, *vt.* व्यवच्छिद् 7 P. खंड् 10 U; -ion *n.* अंगच्छेदनं, विशसनं, विकलता.
Mutineer, *n.* विद्रोही, सेनाक्षोभकारी.
Mutinous, *a.* आज्ञालंघिन्, विप्रतीप, दुःशासन.
Mutiny, *n.* सेनाक्षोभः, सैन्यद्रोहः; *vi.* व्युत्था 1 P, अवशीभू 1 P.
Mutter, *vt. vi.* अस्पष्टं वद् 1 P, जप् 1 P; -ing *n.* नीचभाषणं, आमंद्रशब्दः, जापः.
Mutton, *n.* मेषमांसं, औरभ्रं, व्याभिचारः.
Mutual, *a.* अन्योन्य, मिथः; -ly परस्परं, अन्योन्यं, मिथः.
Muzzle, *n.* घोणा, नासिका, प्रवेशद्वारं; *vt.* मुखं रुध् 7 P.
My, *a.* मम, मदीय, मामकीन; Myself *pron.* स्वयं.
Myope, *n.* अदीर्घदृष्टिः.
Myopia, *n.* ह्रस्वदृष्टिविकारः.
Myriad, *n.* दशसहस्रं, बहुसंख्या.
Myrmidon, *n.* परिचरः, दुर्वृत्तसैनिकः.
Myrobolan, *n.* आमलकः, बिभीतकः, हरीतकी.
Myrrh, *n.* गंधरसः, बोलः.
Mysterious, *a.* निगूढ, दुर्बोध, गुह्य; -ly *adv.* गूढं, अव्यक्तं.
Mystery, *n.* रहस्यं, गूढं, गोप्यं, मर्म.
Mystic, *n.* तांत्रिकः, ईश्वरदर्शनवादी; -al *a.* गूढार्थक, तांत्रिक; -icism *n.* गूढता, गूढज्ञानवादः. [*n.* गहनीकरणं.
Mystify, *vt.* गूढीकृ 8 U; -ication
Myth, *n.* पुराणकथा, कल्पितकथा; -ical पौराणिक, अमूलक, कूटार्थ.
Mythological, *a.* पौराणिक, ऐतिहासिक. [देवताख्यानं.
Mythology, *n.* पुराणशास्त्रं, इतिहासः,

N

Nab, *n.* शैलाग्रभागः *vt.* सहसा धृ 1P.
Nacre, *n.* शुक्तिपुटः. [नभोबिंदुः.
Nadir, *n.* अधःस्वस्तिकं, अधःस्थित-
Nag, *n.* अश्वकः, घोटकः.
Naiad, *n.* जलदेवता, अप्सराः.
Nail, *n.* नखः, नखरः, कररुहः, लोहकीलः, शंकुः; *vt.* कील्, 10 U; to fight tooth &. n. अत्यावेशेन युध्.
Naive, *a.* सरलमति, अकपट; -ly *adv.* सारल्येन, निर्व्याजं; -te *n.* सारल्यं, दाक्षिण्यं.
Naked, *a.* नग्न, दिगंबर, अभूषित, केवल; -ness *n.* नग्नता, शुद्धता.
Name, *n.* नाम, संज्ञा, अभिधा, उपाधिः प्रतिष्ठा; family n. उपनाम; Giving n. नामकरणं; By n. *a.* नामतः, नाम्ना; to call n.s अपवद् 1 P; *vi.* अभिधा 3 U, आख्या 2 P; उदाहृ 1 P; -ed अभिहित, कीर्तित; -ly *adv.* यथानाम; -sake समनामधारी.
Nap, *n.* वामकुक्षिः; स्वल्पनिद्रा; लोम; -py *a.* निद्रालु, लोमश.
Nape, *n.* ग्रीवा, कंधरः, मन्या.
Napkin, *n.* गात्रमार्जनी, नक्तकः.
Narcotic, *a.* मादक, अवसादक.
Narrate, *vt.* कथ् 10U, ख्या C, वर्ण् 10 U, निरूप् 10 U; -ion *n.* वर्णना, वृत्तांतः, कथा; -ive *n.* वृत्तांतः,

कथा; *a.* वर्णनात्मक.

Narrow, *a.* अप्रशस्त, परिमित; -minded लघुचेतस्,अनुदारशील;n. escape कष्टसिद्धपरित्राणं; -ness *n.* संकीर्णता, संकोचः, कार्पण्यं, सूक्ष्मता.

Nasal, *a.* नस्य, अनुनासिक.

Nascent, *a.* जायमान, वर्धिष्णु.

Nasty, *a.* मलिन, घृणार्ह, विपज्जनक.

Natal, *a.* जन्मसंबंधिन्.

Nation, *n.* जातिः, जनपदः, विषयः, राष्ट्रं; -al *a.*जातीय, देशीय, राष्ट्रिक; n. custom देशाचारः; -ality *n.* देशाभिमानः, जातीयता.

Native, *a.* सहज, जन्मसिद्ध, प्राकृत, अकृत्रिम, देशज; *n.* देशजः, देशवासी; n. country जन्मभूमिः; -ity *n.* जन्म; जातकर्म; जन्मपात्रिका.

Natural, *a.* जन्मसिद्ध, स्वाभाविक, नैसर्गिक,अकृत्रिम;N. science सृष्टिविज्ञानं; N. history जीवविद्या; N. philosophy, पदार्थविज्ञानं; N. selection नैसर्गिकनिर्वाचनं;n.child जारजसंतानः; N. enemity शाश्वतिकविरोधः; -ist *n.* प्राणिशास्त्रवेत्ता; -istic *a.* यथार्थ; -ize अभ्यस् 4 U, आत्मीयरूपेण ग्रह्-9 U; -ly स्वभावतः, जात्या, यथाक्रमं, स्वयं; -ness स्वाभाविकत्वं.

Nature, *n.* स्वभावः, सृष्टिः, प्रकृतिः, विधिः; To pay the debt of n. मृ 6 A; To ease n. शौचकर्म संपद् c.

Naught, *n.* अवस्तु, न किंचित्; To set at n. अवज्ञा 9 P; To come to n. निष्फल-भू; *a.* असार.

Naughty, *a.* प्रतीप, अविनेय, दुष्ट.

Nausea, *n.* वमनेच्छा, बीभत्सः, कुत्सा; -te *vt.* घृण् 1 A.

Nauseous, *a.* वमनोत्पादक, घृणार्ह.

Nautical, *a.* नाविक.

Naval, *a.* नौविषयक, नाविक.

Nave, *n.* नाभिः (भी), पिंडिका.

Navel, *n.* नाभी, तुंडिका, मध्यबिंदुः; -string *n.* नाभिनालः. [हनयोग्य.

Navigable, *a.* नाव्य, नौतार्य, नौवा-

Navigate, *vt. vi.* जलपथेन गम्, समुद्रतरणं कृ; -ion *n.* नौकानयनं, नाविकविद्या;-or नाविकः,नौचालकः.

Navy, *n.* नौसमूहः. [किंबहुना.

Nay, *adv.* नहि, पुनर्, अधिकं तु,

Neap,*a.* नीच,निम्न;N.tideनिम्नवेला.

Near, *a.* समीप, निकट, आसन्न, संनिकृष्ट; *adv.* समीपं, संनिधौ, प्रायः; *prep.* उप, आ, अभि, प्रति; *vt* उपगम् 1 P; -ly *adv.* प्रायः, दृढं; -ness *n.* आसन्नता, संनिधिः.

Neat, *a.* विशुद्ध, परिष्कृत, निपुण; -ly *adv.* विनीतं, शुद्धतया; -ness *n.*विनीतता, शुद्धता, परिष्कारः.

Nebula, *n.* नीहारिका, नभस्तूपः, शुक्लपटलः -r *a.* नीहारिकामय.

Nebulous, *a.* मेघावृत, अस्पष्ट.

Necessary, *a.* आवश्यक, भाव्य, अपरिहार्य; N.s of life अन्नोदकं, अन्नाच्छादनं;-ily अवश्यं, नियतं, नूनं.

Necessitate, *vt.* अवश्यीकृ.

Necessitous, *a.* दरिद्र, दीन.

Necessity,*n.*आवश्यकता,प्रयोजनं,उप-

योगः; नियतिः; दारिद्र्यं; अनिवार्यता.
Neck, *n.* ग्रीवा, कंधरा, कंठः, कृकाटिका; –tie गलबंधः; –lace माला, हारः.
Necromancer, *n.* कापालिकः, मांत्रिकः. [तंत्रं.
Necromancy, *n.* पिशाचविद्या, वाम-
Necrosis, *n.* अस्थिविकृतिः.
Nectar, *n.* अमृतं, सुधा, पुष्पासवः.
Need, *n.* प्रयोजनं; अभावः, अपेक्षा; दुर्गतिः, *vt.* अपेक्ष् 1 A, आकांक्ष् 1 P; –ful *a.* अपेक्षित, प्रयोजनीय; –less *a.* अकारण, निरर्थक; –lessly *adv.* वृथा; –y *n.* दरिद्र, अकिंचन; –iness *n.* दरिद्रता, दैन्यं; –s *adv.* अवश्यं.
Needle, *n.* सूचिः, कूर्चिका; N. work *n.* सूचिकर्म, सूत्रकर्म.
Nefarious, *a.* अतिदुष्ट, अघोर, दारुण.
Negation, *n.* निह्नवः, अपलापः, प्रत्याख्यानं; अभावः.
Negative, *a.* अपलापिन्, निषेधार्थक, अभावसूचक, अकरणरूप; The n. sign ऋणचिह्नं; N. electricity ऋणविद्युत्; N. quantity ऋणराशिः; *n.* निषेधार्थक-शब्दः, अभावपक्षः; *vt.* निषिध् 1 P, अपलप् 1 P, प्रत्याख्या 2 P; –ly *adv.* अस्वीकारेण, सनिषेधं.
Neglect, *vt.* उपेक्ष् 1 A, परित्यज् 1 P, विस्मृ 1 P, अतिक्रम् 1 U, *n.* उपेक्षा, परित्यागः, अवज्ञा; –ful *a.* मंदादर, उपेक्षक, अनवधान; –fully *adv.* अनपेक्ष्य, मंदादरं. [प्रमत्तता.
Negligence, *n.* अनवधानता, अनपेक्षा,
Negligent, अनवहित, मंदादर, निरपेक्ष; –ly *adv.* प्रमादतः, असमीक्ष्य.
Negotiable, *a.* व्यवहार्य, पणितव्य.
Negotiate, *vt.* पण् 1 A, 10 U, व्यवहृ 1 P; –ion *n.* पणनं, व्यवहारः, संधिकरणं; –or *n.* पणिकः, व्यवहर्ता, संधिकुशलः.
Neigh, *vi* ह्रेष् 1 A, अश्ववत् रु 2 P; *n.* ह्रेषः, अश्वनादः.
Neighbour, *n.* प्रतिवासी, निकटस्थः, सामंतः, संस्थितः; –hood *n.* प्रतिवेशः, संनिवेशः, उपांतः; –ing *a.* समीपवर्तिन्, संनिहित; –ly *a.* सामंतव्यवहारयोग्य, शिष्ट, उपकारशील.
Neither, *conj.* न–नवा, नच–नच *a.* एकतर, नान्यतर.
Nemesis, *n.* प्रतिहिंसा, मन्युः.
Neology, *n.* नूतनशब्दप्रयोगः, नूतनमताश्रयणं.
Neophyte, *n.* नवशिष्यः, अनभ्यस्तः.
Nephew, *n.* भ्रात्रीयः, भ्रातृव्यः, भागिनेयः. [यात्यनुरागः.
Nepotism, *n.* कुलपक्षपातः, आत्मी-
Neptune, *n.* वरुणः, इंद्रः, ग्रहविशेषः.
Nerve, *n.* स्नायुः, मज्जातंतुः; बलं, धैर्यं; *vt.* बलं दा 3 U; –less बलहीन, दुर्बल.
Nervine, *a.* उत्तेजक, उद्दीपक.
Nervous, *a.* मज्जातंतुगत, दुर्बल; तेजस्विन्; –system मज्जातंतुरचना; N. temperament वातप्रकृतिः n. force स्नायुजन्यशक्तिः, मनोबलं.
Nescience, *n.* अज्ञानता, ज्ञानाभावः.
Nest, *n.* नीडः, निलयः, वासस्थानं. To find a mare's n. शशविषाणं

आसद् c.

Nestle, *vi.* सुखं आश्रि 1 P; *vt.* पुष् c; –ing *n.* पक्षिशावकः. [बृहस्पतिः.

Nestor, *n.* अनुभविकः, कपिः, बृ-

Net, *n.* जालं, पाशः, वागुरा; *a.* निरवशेष, शुद्ध, अन्यून; –work *n.* जालकं, जालकर्म.

Nether, *a.* निम्नस्थ, अधर, अधःस्तन; The n. world अधोलोकः.

Neural, *a.* स्नायव; –gia *n.* शिरोवेदना.

Neuritis, *n.* स्नायुप्रदाहः.

Neurology, *n.* स्नायुविज्ञानं.

Neuter, *a.* अपक्षपातिन्, उदासीन, तटस्थ; क्लीब, नपुंसक.

Neutral, see Neuter above; –ity *n.* माध्यस्थ्यं, तटस्थता, समता; –ize *vt.* निर्बली कृ.

Never, *adv.* न कदापि, न कर्हिचित्; N. failing *a.* अमोघ. [तथापि, परं.

Never-the-less, *adv.* *conj.* परंतु,

New, *a.* नवीन, नूतन, अभिनव, नूत्न, अनभ्यस्त, अप्रयुक्त; N. born सद्योजात; –comer *n.* नवागत; –fangled *a.* नवकल्पित; –ly *adv.* नवं, सद्यः, प्रत्यग्रं; –ness *n.* नूतनत्वं, नवता, अपूर्वता.

News, *n.* वार्ता, समाचारः, वृत्तं, जनश्रुतिः; –monger संवादहारकः; –paper संवादपत्रं.

Next, *a.* (sup.) अनंतर, संनिहित, अव्यवधान; On the n. day पराह्णे, परेद्युः; In the n. world अमुत्र; N. moment क्षणांतरं; N. door *n.* प्रत्यासन्न.

Nexus, *n.* बंधः.

Nib, अग्रभागः, चंचुः.

Nibble, *vt.* *vi.* अल्पाल्पं चर्व् 1 P, दोषं अन्विष् 4 P.

Nice, *a.* निर्मल, सूक्ष्म, मिष्ट, कोमल; दुस्तोषणीय; –ly *adv.* ललितं, सूक्ष्मं; –ty *n.* सूक्ष्मता, चारुता, कोमलता.

Niche, *n.* निकेतनं, प्रतिमास्थानं.

Nick, *n.* कालसंधिः, युक्तसमयः, अवच्छेदः; –name उपाधिः; –nack क्षुद्रवस्तु.

Nicotine, *n.* ताम्रकूटसारः.

Niece, *n.* भ्रातृपुत्री, भागिनेयी.

Niggard, *n.* कृपणः, कदर्यः; –ly *a.* कृपण; –liness *n.* कृपणता. [निकटं.

Nigh, *a.* निकटस्थ, घनिष्ठ; *adv.*

Night, *n.* रात्रिः, निशा, रजनी, क्षपा, त्रियामा; A. dark n. तमिस्रा; Moonlight n. ज्योतिष्मती; –fall प्रदोषः; –ly *a.* नैश; –mare *n.* दुःस्वप्नः; –watch *n.* रात्रियामः.

Nightingale, *n.* कोकिलः, वसंतदूतः.

Nihilism, *n.* शून्यतावादः.

Nihilist, *n.* शून्यवादी, विध्वंसकः.

Nil, *n.* शून्यं, *a.* क्षुद्र.

Nimble, *a.* चपल, क्षिप्र, लघु, चंचल; –ness *n.* चपलता, क्षिप्रता; –ly *adv.* लघु, द्रुतं, शीघ्रं.

Nimbus, *n.* प्रभावलिः, वर्षणशीलमेघः.

Nine *a.* नव, नवसंख्यक; –fold *a.* नवगुण, नवविध; –teen *a.* नवदश, एकोनविंशति; –teenth नवदश, ऊनविंश; –tieth *a.* नवत, नवतितम; –ty *a.* नवति.

Ninth, *a.* नवम.
Nip, *vi.* अंगुल्यग्रैः अवच्छिद् 7 P, संदंश् 1 P; To n. in the bud प्रथमाभ्युदये नश् c; -ping *n.* निकृन्तनं, हिमार्तिकरणं.
Nipple, *n.* स्तनाग्रं, चुचूकः, वृन्तं.
Nitre, *n.* यवक्षारः पालाशनत्रितं.
Nitrogen, *n.* नत्रः, नत्रवायुः; -ous *a.* नत्रयुक्त. [न कोऽपि.
No, *adv.* न,नो, नहि; *adj.* न कश्चित्,
Nob, *n.* कंदुकः, अग्रः.
Nobility, *n.* सत्कुलीनता, आभिजात्यं, माहात्म्यं, महानुभावः, उत्कर्षः, प्रतापः, शिष्टजनाः.
Noble, *a.* अभिजात, आर्य, कुलीन, संभ्रांत, भद्र;-man शिष्टजनः, अभिजनवान्; -minded *a.* उदार, महानुभव;-ness *n.* महिमा, उच्चता;-y *adv.* आभिजात्येन, उदात्तं,सप्रतापं.
Noblesse, *n.* कौलीन्यं, कुलीनसमूहः.
Nobody, *n.* न कश्चित्,क्षुद्रपुरुषः. [चर.
Nocturnal, *a.* नैशिक, रात्रीय, रात्रिं-
Nod, *vt. vi.* मस्तकं नम् c, शिरस्संकेतं कृ *n.* शिरश्चालनं. [पातः.
Node, *n.*ग्रंथिः, स्फीतांशः, राहुः, केतुः;
Nodule, *n.* क्षुद्रपिंडः, ग्रंथिः.
Noise, *n.* ध्वनिः, रवः, कोलाहलः; *vt.* घुष् 10 U, विख्या c; -ful *a.* शब्दकारिन्; -less *a.* निःशब्द, नीरव; -y *a.* मुखर, घोषण, महास्वन.
Noisome, *a.* अपकारक, अस्वास्थ्यकर.
Nom, *n.* नाम; N.-de -plume कृत्रिमनाम. [अस्थिरवास.
Nomad,-ic *a.* पशुचारणोपाजिविन्,
Nomenclature, *n.* परिभाषा.
Nominal, *a.*शाब्दिक, नाममात्रधारिन्.
Nominate, *vt.* नाम निर्दिश् 6 P or नियुज् 7 P; -ive *n.* कर्ता, प्रथमाविभक्तिः; -ion *n.* नामकरणं, नियोजनं; -or *n.* नियोजकः.
Nominee, *n.* नियुक्तः, अधिकृतः.
Non, *Prefix.* expressed by अ or अन् e. g. -age अप्राप्तवयस्कता; -attendance अनुपस्थितिः &c.
Nonagenarian, *n.* नवतिवर्षवयस्कः.
Nonagon, *n.* नवभुजक्षेत्रं.
Nonce, *n.* अवसरः, कालः प्रयोजनं; for the n. आपाततः. [सीन्यं.
Nonchalance, *n.* उपेक्षा, औदा-
Nondescript, *a.* अनिरूपित, अनिर्वाचित.
None, *a.* न कश्चित्, न किमपि,अलेशं.
Nonentity, *n.* अभावः, शून्यता; अकिंचित्करः.
Nonessential, *a.* अनवश्यक.
Nonpareil, *a.* अनुपम, अप्रतिम.
Nonplus, *vt.* कुंठ् c, विमुह् c; *n.* किंकर्तव्यविमूढता; -ed *a.* निरुत्तर.
Nonsense, *n.* प्रलापः, जल्पितं,निरर्थकवाक्यं; -ical *a.* असंबंद्ध, निरर्थक.
Noodle, *n.* मूढः, निर्बोधः.
Nook, *n.* कोणः, अस्रः, निर्जनस्थानं.
Noon, *n.* मध्याह्नः. [पाशेन बंध् 9 P.
Noose, *n.* पाशः, वागुरा, बंधनं; *vt.*
Nor, *conj.* न च, न वा. [यथाक्रम.
Normal, *a.* नियमित, स्वाभाविक,
North, *n.* उदीची, उत्तराशा, उत्तरा; N. -east ऐशानी; N. star ध्रुव-

नक्षत्रं; N. pole सुमेरुः, -ern उदीच्य; N. west वायवी; N. western वायव; N.wards *adv.* उत्तराभिमुखं.
Nose, *n.* नासिका, नासा, उद्गतांशः; Led by the n. स्वेच्छया नीत; flat n. अवनाटः. [कः, प्रकरः.
Nose-gay, *n.* पुष्पगुच्छः, कुसुमस्तब-
Nostril, *n.* नासारंध्रं, नासापुटं.
Nostrum, *n.* गुप्तौषधं.
Not, *adv.* न, नो, ना, नहि, मा.
Notable, *a.* स्मरणीय, विशिष्ट, प्रसिद्ध; -ly *adv.* विशिष्टप्रकारेण, प्रसिद्धं.
Nota bene, द्रष्टव्यं.
Notability, *n.* विशिष्टता, प्रसिद्धता.
Notary, *n.* कायस्थः, लेखकः.
Notation, *n.* अंकनं, प्रस्तरः.
Notch, *n.* छेदः, छिद्रं.
Note, *n.* चिह्नं, अंकः; लक्ष्यं, टीका, स्वरः, मातृका; कीर्तिः; पत्रं; *vt.* लक्ष् 10 U, लिख् 6 P, अंक् 10 U.
Nothing, *n.* न किंचित्, शून्यता, अभावः, स्वल्पविषयः; *adv.* न कियदपि; for n. अकारणं; next to n. शून्यमात्रं; To come to n. विफल् भू 1 P.
Notice, *n.* अवधानं, दृष्टिः, अपेक्षा; ख्यापनं, प्रसिद्धिपत्रं *vt.* 10 U, अवलोक् 10 U, अवधा 3 A, निर्दिश् 6 P, सत्कृ 8 U; -able लक्ष्य, अवेक्षणीय.
Notificatian, *n.* विज्ञापनं, सूचना.
Notify, *vt.* ज्ञा c, प्रख्या c, सूच् c.
Notion, *n.* बुद्धिः, कल्पना, भावना, भासः, मतं; -al *a.* मनोगत.
Notoriety, Notoriousness *n.* प्रसिद्धिः, विख्यातिः, वाच्यता. [वाच्य.
Notorious, *a.* प्रसिद्ध, विख्यात,
Not-with-standing, *conj.* तथापि, परंतु, तदपि. [To set at n. तिरस्कृ.
Nought, *n.* see Nothing above;
Noumenon, *n.* इंद्रियागोचरवस्तु, मूलद्रव्यं.
Noun, *n.* नाम, विशेष्यं.
Nourish, *vt.* पुष् c, भृ 1 P, बृंह् c; -ing *a.* पुष्टिकर, पोषक; -ment *n.* पोषणं, आहारः, प्रतिपादनं.
Novel, *a.* नव, नूतन, अद्भुत; *n.* परिकथा, उपाख्यानं; -ty *n.* नवता, अपूर्वता; कौतुकं.
Novice, *n.* नवछात्रः, नवाभ्यासी.
Noviciate, *n.* नवछात्रता, विद्यारंभकालः.
Now, *conj.* इदानीं, सांप्रतं, अद्य एतर्हि; n. & then वारंवारं; every n. & then पुनःपुनः; till n. अद्यापि; N. a days संप्रति.
Noway, *adv.* न कथंचन.
Nowhere, *adv.* न कुत्रचित्. [दुष्ट.
Noxious, *a.* हिंस्र, अपकारक, घातुक,
Nozzle, *n.* नासाग्रं, प्रोथः, मुखं.
Nucleus, *n.* गर्भः, बीजं, संचयास्पदं.
Nude, *n.* नग्न, विवस्त्र; See Naked.
Nugatory, *a.* निरर्थक, मोघ, विफल.
Nugget, *n.* धातुपिंडः,
Nuisance, *n.* बाधा, व्यथा, उत्पातः.
Null, *a.* मोघ, व्यर्थ, निर्बल, वृथा; N. & void अकार्यकर, वृथा; -ify *vt.* मोघीकृ, लुप् 6 P. -ity

मोघता, निष्फलता. [*vt.* जडीकृ.

Numb, *a.* सुप्त, जड, कुंठ, अचेतन;

Number, *n.* संख्या, अंकः, समूहः, बाहुल्यं; *vt.* 2 P; गण् 10 U, अंक् 10 U; -less *a.* असंख्य, अगणित.

Numerable, *a.* गण्य, गणनीय, संख्येय. [चक; *n.* अंकः.

Numeral, *a.* संख्यात्मक, संख्यावा-

Numeration, *n.* परिगणना.

Numerator, *n.* गणकः,अंशः, हारकः.

Numeric,-al *a.* संख्याघटित, यथा-संख्य. [पुष्कल.

Numerous, *a.* बहुसंख्यक, अनेक,

Numismatic, *a.* मुद्राविषयक; -s *n.* मुद्राविद्या. [*n.*तपस्विनीमठः.

Nun, *n.* मठवासिनी, योगिनी; -nery

Nuptial, *a.* वैवाहिक, औद्वाहिक; -s *n. pl.* विवाहः, उद्वाहः, पाणिग्रहणं.

Nurse, *n.* धात्री, उपमाता, अंक-पाली, उपचारिका; *vt.* परिपा c, पुष् 4 9 P; -ry *n.* पालनस्थानं, लालनप्रकोष्ठः.

Nurture, *n.* पोषणं, आहारः, शिक्षणं. *vt.* विनी 1 P, पा c,पुष् 4, 9 P.

Nut, *n.* फलं, बीजं, गुटिका; A n. to crack कठिणविषयः; Cocoanut नारीकेलफलं; Beetlenut पूगीफलं; N. shell बीजकवचः; In a n. shell संक्षेपतः.

Nutrient, *a.* पौष्टिक.

Nutriment, *n.* आहारः, पौष्टिकं.

Nutrition, *n.* पोषणं, पुष्टिकरद्रव्यं.

Nutritious, Nutritive *a.* पौष्टिक, पुष्टिप्रद.

Nymph, *n.* अप्सराः, विद्याधरी.

O

O, Oh, *interj.* हे, भोः, अरेरे, अरे, अहो, आहा, अहह, हन्त.

Oakum, *n.* शणखंडः.

Oar, *n.* क्षेपणिः, अरित्रं, नौदंडः, तरंडः;-sman नौदंडधारी. [द्वलस्थलं.

Oasis, *n.* मरुद्वीपं, मरुमध्यस्थितशा-

Oath, *n.* शपथः, प्रतिज्ञा, समयः; To take an oath शप् 1,4 U.

Obdurate, *a.* अनम्य, कठिण, दुराग्रह.

Obduracy, *n.* चित्तकाठिन्यं, अनम-नीयता. [In o. to अनुसारेण.

Obedience, *n.* वश्यता, आज्ञानुवर्तिता,

Obedient, *a.* कर्तव्यपरायण, आज्ञानु-वर्तिन्, वश्य, आज्ञाधीन. [विनयः.

Obeisance, *n.* अभिवादनं. नमस्कारः,

Obeisant, *a.* विनयावनत.

Obelisk, *n.* सूक्ष्माग्रस्तंभः.

Obese,*a.* मेदस्विन्, मांसल, स्थूल.

Obesity, *n.*मेदस्विता, स्थूलता.

Obey, *vt.* अनुष्ठा 1 P, अनुरुध् 4 A, आज्ञां अनुवृत् 1 A. [भता.

Obfuscation, *n.* मलिनीकरणं; निष्प्र-

Obituary,*n.* मृत्युसंख्यापत्रं, मृतचरित्रं.

Object, *n.* विषयः,पदार्थः;उद्देशः, प्रयो-जनं; भाजनं; कर्मपदं; An o. lesson वस्तुपाठः; *vi.* बाध् 1 A, वितंड् 1 A, प्रतिरुध् 7 P; -ion *n.* बाधा, आपत्तिः, प्रतिवादः; -ionable *a.* बाध्य, परिहार्य, सदोष, प्रतिषेधार्ह; -ive *a.* विषयाश्रित, कर्मपदविषयक.

Objuration, *n.* शपथबंधनं.

Objurgation, *n.* निंदा, उपालम्भः, अवक्षेपः.

Oblation, *n.* बलिः, देवोपहारः, [नैवेद्यं.

Obligation, *n.* अवश्यकता, कर्तव्यता, ऋणं, बद्धता; नियमः; अनुग्रहः; Under o. अनुगृहीत.

Obligatory, *a.* अवश्यक, अपरिहार्य.

Oblige, *vt.* अनुग्रह् 9 P; बंध् 9 P; –ed *p. p.* अनुगृहीत, उपकृत, –ing *a.* उपकारशील, प्रियंकर, अनुकूल.

Oblique, *a.* वक्र, कुटिल, तिर्यच्, अनृजु, विषम. [मता, कुपथगमनं.

Obliquity, *n.* वक्रता, कौटिल्यं, विष-

Obliterate, *vt.* अपमृज् 2 P, अवमृश् 6 P, लुप् 6 P, विनश् C; –ion अपमार्जना, विलोपः, व्यामर्षः. [चनं.

Oblivion, *n.* विस्मरणं, अपराधमो-

Oblivious, *a.* विस्मारक, विस्मृतिपर.

Oblong, *a.* आयत; *n.* दीर्घचतुरस्रः, आयतः. [स्कारः.

Obloquy, *n.* निंदा, परीवादः, तिर-

Obnoxious, *a.* द्वेष्य, निंदार्ह, वाच्य; अधीन. [भद्र, अश्राव्य.

Obscene, *a.* अवाच्य, अश्लील, अ-

Obscenity, *n.* अश्लीलता, अवाच्यता, अपवित्रता, अश्लीलवाक्यं.

Obscuration, *n.* कलुषीकरणं, निष्प्रभता, तेजोहानिः.

Obscure, *a.* निष्प्रभ, घोर, अस्पष्ट, गूढार्थक, दुर्बोध; –ity *n.* प्रच्छन्नता, अंधकारः, अस्पष्टता, दुर्बोधत्वं; दीनावस्था.

Obsequies, *n.* (pl.) उत्तरक्रिया, अंत्यक्रिया, अंत्येष्टिः, और्ध्वदेहिकं.

Obsequious, *a.* अतिवशीभूत; वशंवद, विनत; –ness अत्यनुरोधः, छंदोनुवर्तनं.

Observable, *a.* दृश्य, लक्ष्य, व्यवहार्य.

Observance, *n.* पालनं, सेवनं, अनुसरणं, आचरणं; नियमः, विधिः, आदरः. [पालक.

Observant, *a.* निरीक्षक, अनुसारिन्,

Observation, *n.* निरीक्षणं, अवलोकनं, दृष्टिः; विवेचना, चर्चा.

Observe, *vt.* दृश् 1 P, अवलोक् 1 A, 10, आलोच् 10, विज्ञा 9 U; अनुपा C, आचर् 1 P; अभिधा 3 U. –er *n.* प्रेक्षकः,द्रष्टा, आलोचकः. [शाला.

Observatory, *n.* मानमंदिरं, वेध-

Obsolete, *a.* लुप्त, अप्रचलित.

Obstacle, *n.* अंतरायः, व्याघातः, विघ्नः, बाधा.

Obstetrics, *n.* धात्रीविद्या, प्रसवकर्म.

Obstinacy, *n.* निर्बंधः, दुराग्रहः, स्वैरिता, दृढता.

Obstinate, *a.* प्रतिनिविष्ट, दुर्दम, दुराग्रह, स्वैरिन्, दृढ; –ly *adv* सनिर्बंधं, साग्रहं.

Obstruct, *vt.* रुध् 7 P, स्तम्भ् 9 P, व्याहन् 2 P; –ed *a.* रुद्ध, प्रतिहत; –ion *n.* रोधः, वारणं, विघ्नः, अवरोधः; –ive *a.* व्याघातक, बाधक.

Obtain, *vt.* आप् 5 P, लभ् 1 A, अधिगम् 1 P, प्रतिपद् 4 A; *vi.* प्रचर् 1 P, प्रवृत् 1 A, संस्था 1 P; –able *a.* प्राप्य, उपलभ्य, आसाद्य; –ment *n.* प्राप्ति, लाभः, प्रतिपत्तिः.

Obtrude, *vt.* बलेन प्रविश् C, अति-

निर्बंधेन दा 3 U; *vi.* बलेन आक्रम् 1 U, 4 P. [चितोपस्थानं.
Obtrusion, *n.* अनाहूतागमनं, अया-
Obtrusive, *a.* धृष्ट, आगंतुक.
Obtuse, *a.* स्थूल, निस्तेज, शिथिल; O. angle बहिर्लंबकोणः; -ness स्थूलता, मूढता.
Obverse, *a.* विपर्यस्त; *n.* मुखं.
Obviate *vt.* अपसृ C, परिहृ 1 P.
Obvious, *a.* स्पष्ट, प्रतीयमान, परिस्फुट, प्रत्यक्ष;-ly *adv.* स्पष्टं, व्यक्तं.
Occasion, *n.* अवसरः, प्रसंगः, घटना, प्रयोजनं, कार्यं, हेतुः, उपाधिः; *vt.* उत्पद् C, आवह् 1 P, भू 1 P; -al कादाचित्क, अनित्य, नैमित्तिक, -ally *adv.* कालेकाले, प्रसंगवशात्.;
Occident, *n.* पश्चिमदिक्, प्रतीची;-al *a.* पश्चिम, पाश्चात्य, प्रतीच.
Occult, *a.* गूढ, निभृत, दुर्ज्ञेय; O. science तंत्रशास्त्रं, गुह्यतत्त्वं; -ation *n.* अंतर्धानं; (In astronomy) समागमः, ग्रासः.
Occupancy, *n.* भोगः, आवेशः.
Occupant,*n.* भोक्ता, भोगी, अधिकारी.
Occupation, *n.* अधिकारः, वृत्तिः क्रिया, नियोगः, आक्रमणं, भोगः.
Occupier, *n.* अधिष्ठाता, भोक्ता.
Occupy, *vt.* अधिष्ठा 1 P, आविश् 6 P, व्याप् 5 P; भुज् 7 A, व्य/पृC.
Occur, *vi.* उपस्था 1 P, उत्पद् 4 A, घट् 1 A, स्फुर् 6 P; -rence *n.* घटना, व्यापारः, उपस्थितिः.
Ocean, *n.* समुद्रः, सिंधुः, अर्णवः, सागरः, वारिधिः; -ic *a.* सामुद्रिक, सैंधव; -ia *n.* द्वीपपुंजः.
Ocher, Ochre, *n.* रक्तोपलं, गैरिकं.
Octagon, *n.* अष्टकोणः, अष्टास्रं.
Octangular, *a.* अष्टभुजविशिष्ट.
Octave, *n.* स्वरग्रामः.
Octavo, *a.* अष्टपत्रक.
Octroi, *n.* नगरद्वारे ग्राह्यं शुल्कं.
Ocular, *a.* चाक्षुष, प्रत्यक्ष.
Oculist, *n.* नेत्रवैद्यः.
Odd, *a.* विषम, अयुग्म, विलक्षण, अद्भुत, अपूर्व; -s वैषम्य, आधिक्यं; fight against o.s अधिकबलेन शत्रुणा युध् 4 A; O. s & ends अवशिष्टं. [अपूर्वता, कौतुकं.
Oddity, Oddness, *n.* वैलक्षण्यं,
Ode, *n.* गीतं, गानं, स्तोत्रं.
Odious, *a.* घृणार्ह, गर्ह्य, कुत्सित.
Odium, *n.* घृणा, निंदा, द्वेष्यता.
Odour, *n.* गंधः,वासः, सौरभ्यं,परिमलः.
Of, *Prep.* expressed by genitive.
Off, *adv.* दूरं, दूरे; -hand अचिंतापूर्वं, प्रत्युत्पन्न; well-संपन्न; Ill-दुर्गत; O. & on मध्ये मध्ये; O. one's guard अनवधान; O. one's head मतिभ्रष्ट.
Offal, *n.* उच्छिष्टं, आवर्जनं.
Offence, *n.* कोपः, अमर्षः, विप्रियं, अपराधः, दुरितं, विघ्नः, व्याघातः; to give o. अपराध 4 P; to take o. विरक्त-भू 1 P; a weapon of o. आयुधं.
Offend, *vt.* अपराध् 4 P, विप्रियं कृ 8 U, अतिक्रम् 1 U, 4 P; -er *n.* अपराधी, दोषी, कुकर्मा.
Offensive, *a.* अप्रिय, रोषावह, कटु,

आक्रमणात्मक; On the o. आक्रमणार्थं; O. to the year कुश्राव्य, O. smell दुर्गंध; -ness सापकारता, धातुकता, कटुता.

Offer, *vt.* उपहृ 1 P, प्रदा 3 U, उपन्यस् 4 U, उपहारीकृ; *vi.* उपस्था 1 U, चेष्ट् 1 A *n.* प्रस्तावः, निवेदनं, उद्यमः; On o. विक्रयार्थं; -ing उपहरणं, नैवेद्यः, उपायनं.

Office, *n.* कार्यं, कर्म, पदं, वृत्तिः, कार्यालयः; -bearer *n.* कार्यकारकः; -holder *n.* पदस्थव्यक्तिः; -r *n.* कर्मचारी, अधिकृतः, राजपुरुषः.

Official, *n.* अधिकारी, राजपुरुषः; *a.* कार्यसंबंधीय;-dom *n.* कर्मचारिगणः; -ly *adv.* अधिकारतः.[10 U.

Officiate, *vi.* आधिकारिककार्यं निर्वह्

Officious, *a.* पराधिकारप्रवेशक, अत्यनुग्रहशील, अतितत्पर; -ly *adv.* अत्युपचारेण.

Offset, *n.* प्ररोहः, अंकुरः, किसलयः.

Offshoot, *n.* प्ररोहः, अंकुरः, शाखा.

Offspring, *n.* संतानः, अपत्यं, प्रसवः.

Often, *adv.* वारंवारं, बहुशः, अभीक्ष्णं; How o. कतिकृत्वः; As o. as यतिवारं.

Ogle, *vt.* कटाक्षेण ईक्ष् 1 A, भ्रूक्षेपं कृ 8 U; *n.* कटाक्षः, अपांगदर्शनं, भ्रूविलासः.

Ogre, *n.* पिशाचः, राक्षसः, दैत्यः.

Oh, *interj.* अहो, हन्त, अहह, आः; Oh yes अवश्यं, निश्चयेन.

Oil, *n.* तैलं, स्नेहः, अभ्यंजनं; *vt.* तैलेन दिह् 2 P; स्निग्धीकृ; -cake तैलकिट्टं; -cloth तैलपटः; to burn the midnight o. मध्यरात्रपर्यंतं जागृ 2 P or कार्यं कृ 8 U; Pouring o. over troubled waters क्षोभं शम् c; Pour o. on burning fire क्षते क्षारं क्षिप् 6 P; -man *n.* तैलिकः, -y *a.* तैलमय, स्निग्ध; an oily tongue मिष्टभाषिन्. [अभ्यंजनं.

Ointment, *n.* अभ्यंगद्रव्यं, अनुलेपः,

Old, *a.* वृद्ध, जीर्ण, जरंड, वयस्क, पुराण, पुरातन, पक्व, पलित, अभिज्ञ; O. age वार्धक्यं; O. man स्थविरः, जरठः; O. world पूर्वगोलार्धः; of o. पुराकाले; -en *a.* पुरातन, प्राचीन; In o.en times पुरा.

Olfactory, *a.* नस्य, घ्राणसंबंधिन्.

Oligarchy, *n.* अल्पजनसत्ताकराज्यं; -ical *a.* अल्पजनस्वामिक.

Olive, *n.* जितवृक्षः; शांतिचिह्नं; The o. branch शांतिचिह्नं.

Omen, *n.* निमित्तं, शकुनः, पूर्वलक्षणं.

Ominous, *a.* अशुभ.

Omission, *n.* त्रुटिः, वर्जनं, लोपः, उत्सर्गः, अननुष्ठानं. [उपेक्ष् 1 A, लुप् c.

Omit, *vt.* परित्यज् 1 P, हा 3 P,

Omnibus, *n.* बहुजनवहनार्थं चक्रचतुष्टयान्वितः शकटः.

Omniform, *a.* विश्वरूप.

Omnipotent, *a.* सर्वशक्तिमत्.

Omnipotence, *n.* सर्वशक्तिमत्ता.

Omnipresent, *a.* सर्वव्यापिन्; -ce *n.* विश्वव्यापित्वं, सर्वव्यापकत्वं.

Omniscient, *a.* सर्वज्ञ, सर्ववित्; -ce

n. सर्वज्ञता.

Omnivorous, *a.* सर्वभक्ष, सर्वभुक्.

On, *prep.* अधि, उपरि, ऊर्ध्वं; *adv.* अग्रे, अग्रतः; On all sides सर्वत्र; on his arrival तदागमनात्; So on इत्यादि; on the part of पक्षे; on fire प्रज्वलित; on foot पद्भ्यां; on guard सावहित; on a sudden सहसा; On the wing उड्डीयमान; on & on क्रमागत; off & on मध्येमध्ये.

Once, *adv.* सकृत्, एकदा; At o. युगपत्; All at o. अकस्मात्; o. & again पुनः पुनः; o. upon a time अथैकदा; O. more पुनरपि.

One, *a.* एक, अद्वितीय; To be at o. संमन् 4 A; O. & all सर्वे; O. and the same अनन्य; In o. एकत्र; O. by o. एकैकशः; O.'s own स्वीय; young o. s बालाः; O. another परस्परं; To be o. self again संज्ञां लभ् 1A; -ness एकत्वं;-sided *a.* एकपक्षीय.

Onerous, *a.* दुर्वह, कष्टकर.

Onion, *n.* पलांडुः.

Only, *a.* एकमात्रक, अनन्य; *adv.* केवलं, मात्रं; *prep.* व्यतीत *conj.* किंतु; Not only न केवलं -किंतु.

Onomatopoeia, *n.* अनुकारशब्दः, -ic, -poetic, *a.* अनुकारात्मक.

Onset, *n.* आक्रमणं, अभिसंपातः.

Ontology, *n.* तत्त्वविद्या.

Onus, *n.* (प्रमाण) भारः.

Onward, *a.* अग्रिम; *adv.* अग्रे; -s अग्रे.

Ooze, *vi.* क्षर् 1 P, स्यंद् 1 A, *n.* स्रावः, स्रवः, पंकः.

Opacity, *n.* मलिनता, कालुष्यं.

Opal, *n.* गोदंतमणिः, पुलकः.

Opque, *a.* प्रकाशाभेद्य, कलुष.

Open, *a.* अपावृत, उद्घाटित, उन्मुक्त, विस्तृत, अनर्गल, निर्व्याज, स्पष्ट, प्रस्फुटित. An o. question, अमीमांसितविषयः. -hearted उदार; -handed वदान्य, दानशील. An o. secret सुज्ञातरहस्यं;-ly *adv.* प्रकाशं, स्फुटं; -ness निर्व्याजता, स्पष्टता, उन्मुक्तता; *vt.* अपावृ 5 U, विकस् c, आविष्कृ c, प्रारभ् 1 A; *vi.* उन्मील् 1 P, विवृ Pass, स्फुट् 6 P, वितन् Pass, प्रारभ् Pass; -ing *n.* उद्घाटनं, आरंभः; द्वारं, छिद्रं.

Opera, *n.* गीतिनाट्यं; -glass क्षुद्रदूरवीक्षणयंत्रं; -house नाट्यगृहं.

Operate, *vt.* कृ, चेष्ट् 1 A, शस्त्रेण उपचर् 1 P; -ion *n.* कार्यं, गुणः, शस्त्रक्रिया; -ive *a.* कार्यकर, फलप्रद; *n.* श्रमिकः; -or कार्यकारकः, प्रयोगकर्ता.

Opiate, *a.* अवसादक, निद्रावह.

Opine, *vi* मन् 4 A.

Opinion, *n.* मतं, मतिः, अभिप्रायः, विचारः -ative *a.* मताग्रहिन्.

Opium, *n.* अहिफेनं.

Opponent, *n.* प्रतिपक्षः, शत्रुः, प्रतियोगी.

Opportune, *a.* समयोचित, सामयिक; -ly *adv.* यथावसरं, समयोपयुक्तं.

Opportunity, *n.* अवसरः, सुयोगः, to let slip an o. कालं हृ 1 P.

Oppose, *vt.* प्रतिरुध् 7 U, प्रत्यवस्था 1 A, बाध् 1 A, सम्मुखी कृ 8 U. or भू 1 P; –ed *a.* विरुद्ध, प्रतिकूल.

Opposite, *a.* अभिमुख, संमुख, विपरीत; प्रतिकूल, विपर्यस्त, अपर, व्यत्यस्त; *n.* प्रतिपक्षः, विपर्ययः, व्यत्ययः; –ly *adv.* अभिमुखं, विपरीतम्;–ion *n.* विरोधः, प्रतिकारः, वैपरीत्यम्, विपर्यासः, व्याघातः, विरोधकपक्षः.

Oppress, *vt.* पीड् 10 U, बाध् 1 A, कृष् C, उपप्लु 1 A; –ion *n.* पीडनम्, अभिद्रोहः, उपमर्दः, कर्षणम्, परिप्लवः, अपक्रिया, उत्पातः, पीडा, भारः; –ive *a.* बाधक, पीडक, निर्दय, भारिन्; –or पीडकः, दुरात्मा.

Opprobrium, *n.* अपमानः, निंदा.

Opprobrious, *a.* निंदक, कुत्सात्मक, गर्ह्य, परुष; –ly *adv.* सापवादं, गर्हणीयं; –ness *n.* निंदकत्वं, अभिवादः, पारुष्यं.

Optative, *a.* इच्छासूचक.

Optical, *a.* चाक्षुष, दृष्टिसंबंधिन्.

Optician, *n.* दृक्शास्त्रज्ञः.

Optics, *n.* दृग्विद्या, दर्शनानुशासनं.

Optimism, *n.* आशावादः, आशावादित्वं.

Optimist, *n.* आशावादी; –ic *a.* [आशापूर्ण.

Option, *n.* विकल्पः, विभाषा, इच्छा; –al *a.* इच्छाधीन, वैकल्पिक, –ally *adv.* सविकल्पं, विकल्पेन.

Opulence, *n.* धनं, संपत्तिः, लक्ष्मीः, [ऐश्वर्यं.

Opulent *a.* धनिन्, संपन्न, धनाढ्य.

Or, *conj.* वा, वापि, यद्वा, अथवा, किंवा.

Oracle, *n.* शकुनः, देववाणी, आप्तवचनं, प्रमाणं.

Oracular, *a.* शाकुनिक, गूढार्थ.

Oral, *a.* उक्त, वाचिक, अलिखित; –ly *adv.* मुखतः, वाचा.

Orange, *n.* नारंगः, सुरंगः, दंतशठः, नारंगफलं.

Orang-outang, *n.* वनमानुषः.

Oration, *n.* वाक्प्रबंधः, वक्तृता.

Orator, *n.* सद्वक्ता, वाक्पटुः, वाग्मी; –ical *a.* वाङ्मय, वक्तृत्वविषयक; –y *n.* भजनालयः, वाग्मिता, वक्तृत्वं, कथापाण्डित्यं.

Orb, *n.* मंडलं, वर्तुलं, वलयः.

Orbed, Orbicular *a.* मंडलाकार, वर्तुलाकार.

Orbit, *n.* कक्षा, ग्रहपथः; Apex of an o. उच्चः.

Orchard, *n.* फलोद्यानं.

Orchestra, *n.* वादित्रस्थानं, वादकसमूहः.

Ordain, *vt.* विधा 3 U, स्था C, नियुज् 7 P, प्रचुद् 10 U.

Ordeal, *n.* परीक्षा, दिव्यं, प्रमाणं.

Order, *n.* व्यवस्था, विन्यासः; अनुक्रमः, परंपरा; नियमः, आज्ञापत्रं, आदेशः; वर्गः, संप्रदायः. In good o. सुस्थित; In o. सुविन्यस्त, क्रमेण; In o. to अर्थं (in comp); Out of o. अव्यवस्थित; In o. of merit गुणानुक्रमेण. Natural o. स्वाभाविकवर्गः; To keep o. शांतिं रक्ष् 1 P. The o. of the day रूढिविवेच्यविषयः. *vt.* आदिश् 6 P, परिक्लृप् C, स्था C, आज्ञा C, प्रेर् 10 U; –ly *a.* सुव्यवस्थित, नियमित, शांत. *n.*

आज्ञावहः. [क्रमवाचकसंख्या.
Ordinal, *a.* क्रमवाचक, पूरक; *n.*
Ordinance, *n.* व्यवस्था, नियमः; संस्कारः; अनुष्ठानं,
Ordinary, *a.* सामान्य, व्यावहारिक, प्राकृत, मध्यम, *n.* धर्माध्यक्षः. In o. विधिनियुक्त; –ily सामान्यतः, प्रायः.
Ordinate, *a.* क्रमिक, सुविहित; *n.* भुजः, कोटिः; –ion *n.* व्यवस्थापनं, नियोगः, दीक्षा. [द्धसामग्री.
Ordnance, *n.* आग्नेयास्त्रसमूहः, युद्धा-
Ordure, *n.* विष्ठा, पुरीषं, मलं.
Ore, *n.* असंस्कृतधातुः.
Organ, *n.* इंद्रियं; उपायः, साधनं, मध्यस्थः; वाद्यविशेषः; O. of sense ज्ञानेंद्रियं; O. of action कर्मेंद्रियं; –ic *a.* यांत्रिक, ऐंद्रिय; –ism *n.* यांत्रिकरचना, ऐंद्रियजीवजंतुः; –ise *vt.* सांगं कृ 8 U, रच् 10U, संस्था c, विन्यस् 4 P; –isation *n.* इंद्रियविन्यासः, रचना, व्यवस्था, व्यूहः, सृष्टिः, घटना.
Organon, *n.* पद्धतिः, साधनं. [चक्रं.
Orgies, *n.* (Pl.) नैशोत्सवः, भैरवी-
Orient, *a.* उदीयमान, उज्ज्वल; प्राच्य, *n.* प्राची; –al प्राच्य, पूर्वदेशीय; –ist *n.* प्राग्देशीयभाषापंडितः.
Orifice, *n.* मुखं, द्वारं, रंध्रं.
Origin, *n.* उत्पत्तिः, जन्म, आरंभः, मूलकारणं, उत्पत्तिस्थानं; –al *a.* आदिम, मौलिक, अपूर्व, स्वयंकृत, प्रतिभान्वित; *n.* मूललिपिः, आदर्शः; –ality *n.* नूतनत्वं, अपूर्वता, अपूर्वकल्पनाशक्तिः; –ally *adv.* आदौ, मूलतः, प्रथमं; –ate *vt.* (प्रथमं) उत्पद् c, निर्मा 3 A, उपक्रम् 1 A; *vi.* (प्रथमं) उत्पद् 4 A, प्रवृत् 1 A; –ation *n.* उत्पत्तिः, आरंभः; –ator *n.* उत्पादकः.
Orion, *n.* मृगशिरः, कालपुरुषः.
Ornament, *n.* भूषणं, अलंकारः, मंडनं, प्रसाधनं, बाह्यशोभा; *vt.* अलंकृ 8 U, भूष् 10 U, प्रसाध् c; –al *a.* प्रसाधक, विभूषक; –ation *n.* अलंकरणं, मंडनं.
Ornate, *a.* सालंकार, अलंकृत.
Ornithology, *n.* विहंगविद्या.
Orography, *n.* शैलविज्ञानं.
Orphan, *n.* मातृपितृहीनः; –age *n.* अनाथाश्रमः.
Orpiment, *n.* हरितालं, पिंजरं.
Orthodox, *a.* नैष्ठिक, शास्त्रविश्वासिन्; –y *n.* नैष्ठिकता, आस्तिकता.
Orthography, *n.* वर्णविन्यासशास्त्रं, वर्णशुद्धिविद्या.
Oscillate, *vi.* प्रेंख् 1 P, इतस्ततः चल् 1 P. (दोलायते); –ion *n.* आंदोलनं, प्रेंखणं, विकंपनं.
Ostensible, *a.* दृश्यमान, व्यक्त, बाह्य; –ly *adv.* प्रत्यक्षतः, बाह्यतः.
Ostracism, *n.* विवासनं, बहिष्कारः.
Ostrich, *n.* शहामृगः.
Other, *a.* इतर, अन्य, अपर, परकीय, भिन्न, शिष्ट. The o. day अन्येद्युः; The o. world परलोकः; on the o. hand परतः; every o. एकांतर; the others अपरे, शिष्टजनाः; –wise अन्यथा, नोचेत्, न तु वा.
Ottar, otto, *n.* पुष्पसारः.

Othoman, *n.* तुर्कीयः.
Ought, *n.* किंचित्, किमपि; *v.* expressed by अर्ह् 1 P.
Ounce, *n.* पलं, टंकद्वयं; द्वीपी.
Our, *a.* अस्मदीय, अस्माकं.
Oust, *vt.* निःसृ c, अपास् 4P; -ing *n.* बहिष्करणं;-ed बहिष्कृत,स्थानभ्रष्ट.
Out, *adv.* बहिः, प्रकाशं, उच्चैः; *n.* बहिर्भागः, *vt.* निष्कस् c; *vi.* बहिर्भू 1 P; To be o. प्रकाशतां गम् 1 P; प्रशम् 4 P, निर्वा 2 P; Out and o. संपूर्णतः. [उद्भेदः, निर्गमः.
Outbreak, Outburst, *n.* प्रादुर्भावः,
Out-cast, *a.* निष्कासित, अपांक्त.
Out-come, *n.* फलं, परिणामः.
Out-cry, *n.* उत्क्रोशः, चीत्कारः.
Out-do, *vt.* अतिशी 2 P, आतिक्रम् 4P.
Out-door, *a.* बहिर्भागस्थ, बाह्य.
Outfit, *n.* सज्जा, परिच्छदः.
Out-going, *a.* बहिर्गामिन्; *n.* व्ययः.
Out-grow, *vt.* अतिवृध् 1 A; -th *n.* अतिवृद्धिः.
Outing, *n.* वायुसेवनार्थं बहिर्गमनं.
Out-landish, *a.* विजातीय, अप्रचलित, असभ्य.
Out-law, *n.* विधिवंचितः; *vt.* न्यायात् बहिष्कृ; -ry *n.* विधिवंचना.
Out-lay, *n.* व्ययः, धनोत्सर्गः.
Out-let, *n.* द्वारं, निर्गमः.
Out-line, *n.* बाह्यरेखा, स्थूलवर्णनं.
Out-live, *vt.* अतिजीव् 1 P.
Out-look, *n.* अवेक्षा, दृष्टिपातः, दृश्यं.
Out-number, *vt.* संख्यया अतिशी2A.
Out of, (*Prepl. Phr.*) वशतः, बहिः; O. date कालातीत; O. place अनुचित; O. order अव्यवस्थित; O. sight अंतर्हित; O. one's reach अप्राप्य; O. use अप्रचलित; O. print अप्राप्य; O. sorts असुस्थ; O. temper कोपान्वित; O. joint विघटित; O. question असंभाव्य.
Out-post, *n.* दूरवर्तिस्थानं.
Outpour, *vt.* वृष् 1 P;-ing *n.* वर्षणं.
Out-put, *n.* उत्पादितद्रव्यसमष्टिः.
Out-rage, *n.* अत्याचारः, दौरात्म्यं; -ous *a.* दुर्दांत, दारुण, उत्कट.
Out-right, *adv.* सम्यक्, झटिति.
Out-set, *n.* आरंभः, उपक्रमः.
Outshine, *vt.* अतिरुच् 1 A.
Out-side, *n.* बहिर्भाग; *adv.* बहिः; *a.* बाह्य, आत्यंतिक, -er *n.* पारदेशिकः.
Out-spoken, *a.* स्पष्टवादिन्.
Out-spread, *vt.* विस्तृ c, वितन् 8U; *a.* विस्तारित, व्याप्त.
Out-standing, *a.* अप्रदत्त, अशोधित.
Out-strip, *vt.* आतिक्रम् 4 P, लंघ् 1A.
Out-turn, *n.* उत्पादितद्रव्यं.
Out-ward,-s, *adv.* बहिः.
Out-wardly, *adv.* बाह्यतः, अवस्तुतः.
Out-weigh, *vt.* गुरुतर-भू 1 P, भारेण वृध् 1 A.
Out-wit, *vt.* अतिसंधा 3 U.
Out-work, *n.* बाह्यपरिक्रिया.
Oval, *a.* अंडाकार. [कोषः.
Ovary, *n.* गर्भाशयः, बीजाधारः, अंड-
Ovation, *n.* जयध्वनिः.
Oven, *n.* चुल्लिः, तुंदुरः, उखा.

Over, *prep.* उपरि. ऊर्ध्वं, *adv.* परपारे, पारं, प्रति; O. head & ears in debt ऋणमग्न; To read o. पारं गम् 1 P; O. again, पुनरपि; O. & o. again पुनः पुनः; O. & above अपरं च; To be o. अतीत-भू; O. against संमुखं; To throw o. त्यज् 1 P; O. seas समुद्रपारं; –act *vt.* अत्याचर् 1 P; –awe *vt.* आकुलीकृ; –bear *vt.* धृष् 10 U; –bearing *a.* धृष्ट, उद्धत, उत्कट; –board *adv.* नौकातः; To throw over–board त्यज् 1 P; शत्रुहस्ते न्यस् 4 p; –bridge *n.* ऊर्ध्वसेतुः; –burden *vt.* अतिभारं न्यस् 4 P, –cast *vt.* मेघैः प्रच्छद् 10; *a.* मेघावृत; –charge, See " over–burden ", अधिक मूल्यं ग्रह् 9 U; *n.* अतिभारः, अतिरिक्त-मूल्यं; –cloud *vt.* see Over–cast; –come *vt.* अभिभू 1 P, अतिक्रम् 4 P; –confident *a.* अतिविश्वासिन्; –confidence *n.* अतिविश्वासः; –do *vi.* अधिकं कृ, अतिपाकं कृ; –draft *n.* अतिगृहीतं द्रव्यं; –due *a.* समयातीत; –eager *a.* अतिव्यग्र, अत्युत्सुक; –flow *vt.* स्फाल् 1 A; उत्सेकं कृ, वृध् 1 A; *n.* प्लावनं, उत्सेकः; –full *a.* अतिपूर्ण; –growth *n.* अतिवृद्धिः; –haul *vt.* सम्यक् परीक्ष् 1 A; –head *adv.* ऊर्ध्वं, उपरिष्टात्; –hear *vt.* निभृतं श्रु 5 P; –lap *vt.* अतिव्याप् 5 P; –lay *vt.* आवृ 5 U, अतिभारेण पीड् 10 U; –look *vt.* कार्याणि अवेक्ष् 1 A; अधिष्ठा 1 P; उपेक्ष् 1 A; –lord *n.* अधिराजः; –much *a.* अत्यधिक; –night *adv.* पूर्वरात्रौ; –power *vt.* अभिभू, आक्रम् 1, 4 P; –powering *a.* अतिप्रबल; –rate *vt.* अतिशयेन मन् 4 A. –reach *vt.* अतिसंधा 3 U; –ride *vt.* अतिवृत् 1 A; –rule *vt.* अधिकृ 8 U, अधिष्ठा 1 P, संयम् 1 P, –run *vt.* आक्रम् 1 4 P; –scrupulous *a.* अतिसावधान; –see *vt.* अवेक्ष् 1 A, अधिष्ठा 1 A; –seer *n.* परिदर्शकः; –sight *n.* दृष्टिदोषः, भ्रांतिः, –step *vt.* लंघ् C; –take *vt.* आक्रम् 1 P, throw *vt.* पराजि 1 A, अभिभू 1 P; परास् 4 P; *n.* पराजयः, परिभवः, नाशः, परिवर्तनं; –ture *n.* प्रस्तावः, प्रसंगः, विवरणं; –turn *vi.* परावृत् C, पर्यस् 4 P, पत् C, नश् C; *n.* परिवर्तनं, निपातनं, ध्वंशः –weening *a.* अहंकृत, अत्याभिमानिन्; –whelm *vt.* अवमृद् 9 P, अवपत् C, आवृ 5 P, निमज्ज् C; –whelmed *a.* अभिभूत, आकुल; –whelming अनिवार्य; –work *vt.* अत्यायासं कृ *n.* अतिरिक्त–परिश्रमः; –zealous *a.* अत्युत्सुक, अतिव्यग्र.

Overt, *a.* स्पष्ट, प्रकट, प्रत्यक्ष.

Oviform, *a.* अंडाकार.

Owe, *vt.* धृ 10 U, ऋणं कृ 8 U; –ing *a.* देय; O. to जन्य, हेतु (in comp.) [दिवाभीतः.

Owl, *n.* उलूकः, पेचकः, कौशिकः,

Own, *vt.* आत्माधीन–कृ, स्वीकृ; स्वत्वं

ज्ञा c, अभिमन् 4 A; *a.* स्व, स्वकीय, आत्मीय, निज, स्वाधीन.

Owner, *n.* अधिकारी, स्वामी, पतिः, प्रभुः; -ship स्वामित्वं, स्वत्वं, प्रभुत्वं.

Ox, *n.* गौः, वृषभः, वृषः, बलीवर्दः, उक्षा, ककुद्मान्.

Oxygen, *n.* प्राणवायुः.

Oxymoron, *n.* विपरीतालंकारः.

Oyster, *n.* शुक्तिः, शुक्तिका; -shell शुक्तिपुटं.

P

Pabulum, *n.* अन्नं, भक्ष्यं, आहारः.

Pabulous, *a.* पोषक, पुष्टिकर.

Pace, *n.* पदक्षेपः, पदं, गतिः, चलनं; *vi.* क्रम् 1 P, चल् 1 P, पदन्यासं कृ; Keep p. with समानवेगेन या 2 P.

Pacific, *a.* शमक, शान्तिकर, प्रशान्त; -ation *n.* प्रशमनं, सांत्वनं; -atory *a.* शांतिकर.

Pacify, *vt.* शम् c, साम् c, प्रसद् c.

Pack, *n.* गुच्छः, भारः, पोट्टली; संघः, वृंदं; *vt.* पुटीकृ, समाहृ 1 P, *vi.* एकीभू 1 P. सहसा अपगम् 1 P; -age *n.* भाण्डं, कूर्चः; -et *n.* पोटलिका, पत्रवेष्टनं.

Pad, *n.* सुखचारः, पारिपंथिकः, विष्टरः.

Paddle, *n.* क्षेपणिः, अरित्रं *vi.* जले क्रीड् 1 P.

Paddock, *n.* मंडूकः, वाटिका.

Pad-lock, *n.* तालकं, द्वार-कीलः.

Pæan, *n.* जयध्वनिः.

Pagan, *n.* मूर्तिपूजकः, पौत्तलिकः; -ism *n.* मूर्तिपूजा, पौत्तलिकता.

Page, *n.* पार्श्वपरिचरः; पृष्ठं.

Pageant, *n.* समारोहः, शोभा; -ry दृश्यावलिः, आडंबरः.

Pagoda, *n.* देवमंदिरं; To shake the p. tree सहजोपायेन अर्थं संग्रह् 9 U.

Pail, *n.* भाजनं, पात्रं.

Pain, *n.* दुःखं, वेदना, कष्टं, क्लेशः, शोकः, दंडः; Bodily p. व्याधिः; Mental p. आधिः; pains परिश्रमः; *vt.* व्यथ् c, क्लिश् 9 P; -ful *a.* दुःखार्त, क्लेशदायक, दुःखावह; -fully *adv.* सदुःखं, सायासं. [मिन्; *n.* कष्टग्रहणं.

Pains-taking, *a.* कष्टग्राहिन्, परिश्र-

Paint, *n.* रंगः, लेपः *vt.* रंज् c, वर्ण् 10 U, चित्र् 10 U; -er *n.* चित्रकरः, रंगाजीवः; -ing *n.* चित्रविद्या, आलेख्यं.

Pair, *n.* युग्मं, युगलं, मिथुनं, दम्पती; *vt.* संयुज् 7 U, *vi.* संगम् 1 P.

Palace, *n.* प्रासादः, राजभवनं, सौधः.

Palæo-graphy, *n.* प्राचीनालिपिविद्या.

Palæontology, *n.* प्राचीनजीवजंतुविज्ञानशास्त्रं.

Palanquin, *n.* शिबिका.

Palatable, *a.* स्वादु, रुचिकर.

Palatal, *a.* तालव्य.

Palate, *n.* तालु; स्वादः.

Palatial, *a.* राजगृहोचित, विशाल.

Palaver, *n.* जल्पना.

Pale, *a.* म्लान, विवर्ण, पांडुर; *n.* शूलः, सीमा; वेष्टनं; -ness *n.* विवर्णता, मालिन्यं. [तेजोहीन-भू 1 P.

Pall, *n.* बाह्याच्छादनं, शवास्तरणं; *vi.*

Pallet, *n.* खट्वा, कुलालचक्रं.

Palliate, *vt.* दोषं, लघूकृ 8 U; -ion

n. उपशमः, दोषाच्छादनं, लघूकरणं.
Palliative, *a.* उपशमक, लघुकारक.
Pallid, *a.* पांडुर, म्लान.
Pallor, *n.* पांडुरता, म्लानता.
Palm, *n.* करतलः, चपेटः; तालः; विजयचिह्नं; आधिपत्यं; *vt.* वंच् 10 U; -y *a.* तालबहुल; अत्युन्नत, Palmy days उत्कर्षकालः; -ist *n.* सामुद्रिकः; -istry *n.* सामुद्रिकं.
Palpable, *a.* स्पर्शज्ञेय, स्थूल, प्रत्यक्ष.
Palpitate, *vi.* स्पंद् 1 A, कम्प् 1 A; -ion *n.* स्पंदनं, कम्पः. [जडीकृ.
Palsy, *n.* पक्षाघातः, अवशांगता; *vt.*
Palter, *vi.* जल्प् 1 P; संधा 3 U.
Paltry, *a.* क्षुद्र, तुच्छ, नीच; -iness *n.* तुच्छता, लघुता. [-ed *a.* परिपुष्ट.
Pamper, *vt.* आप्यै c, पूर् 10 U;
Pamphlet, *n.* पुस्तिका, पत्रिका; -eer *n.* पत्रिकाकारः.
Pan, *n.* पात्रं, कटाहः, आधारः.
Panacea, *n.* सर्वव्याधिनाशकं औषधं.
Pancake, *n.* अपूपः, पिष्टकः.
Pandemonium, *n.* नरकः, पिशाचसभा; उच्छृंखलता.
Pander, *n.* संघटकः; *vt.* संघट् c.
Pane, *n.* भागः, अंशः; काचफलकः.
Panegyric, *n.*प्रशंसावादः, गुणकीर्तनं.
Panel, *n.* कपाटः, काष्ठफलकः.
Pang, *n.* वेदना, व्यथा.
Panic, *n.* आकस्मिकभयं, आतंकः, संत्रासः; -stricken *a.* भयग्रस्त.
Panoply, *n.* सर्वांगत्राणं.
Panorama, *n.* सर्वादिग्दर्शकचित्रं.
Pant, *vi.* कष्टेन निश्वस् 2 P; स्पंद् 1 A; अभिलष् 1 P; -ing *n.* घनश्वासः, उच्छ्वासः; अभिलाषः;-aloon *n.* जंघावस्त्रं; विदूषकः.
Pantheism, *n.* अद्वैतवादः, मायावादः.
Pantheist, *n.* अद्वैतवादी.
Pantheon, *n.* सर्वदेवभवनं.
Panther, *n.* द्वीपी.
Pantomime, *n.* मुग्धाभिनयः.
Pantry, *n.* अन्नकोष्ठः.
Papa, *n.* तातः, पिता.
Paper, *n.* लिखितं, प्रबंधः, संवादपत्रं; On p. लिखित.
Papula, *n.* क्षुद्रव्रणः.
Par, *n.* सममूल्यं; At par सममूल्य; Above p. अतिरिक्तमूल्य; Below p. न्यूनमूल्य; On a p. समवस्थ.
Parable, *n.* नीतिकथा, दृष्टांतः.
Parabola, *n.* क्षेपणी, परवलयः.
Parabole, see Parable above.
Parachute, *n.* व्योमयानात् अवतरणार्थं बृहच्छत्रं.
Parade, *n.* बाह्यशोभा, आडंबरः; युद्धाभ्यासः, सामारिकशिक्षा; *vt.* प्रदृश् c. [दर्शः.
Paradigm, *n.* शब्दरूपनिदर्शनं; आ-
Paradise, *n.* नन्दनवनं, सुखस्थानं.
Paradox, *n.* विरोधाभासः.
Paragon, *n.* उपमानं, चूडामणिः.
Paragraph, *n.* परिच्छेदः, प्रकरणं.
Paralepsis, *n.* आक्षेपालंकारः.
Parallax, *n.* स्थानभेदांशः, लंबनं.
Parallel, *a.* समांतर, समान; *n.* तुल्यता, समानता, समांतरगतिः; P. of latitude अक्षांशवृत्तं, उन्नतांश-

वृत्तं; -ism सादृश्यं, तुलना; विचार-साद्दश्यं.
Parallelogram, *n.* समांतरचतुर्भुजः.
Paralysis, *n.* पक्षाघातः, अवशांगता.
Paralys (z) e, *vt.* जडीकृ 8 U, अ-वसद् c; -ation *n.* पक्षघातग्रस्तता.
Paramount, *a.* सार्वभौम, प्रधान, सर्व-श्रेष्ठ; -cy *n.* अधिराज्यं, श्रेष्ठता
Paramour, *n.* उपपतिः, उपपत्नी.
Parapet, *n.* प्राकारः.
Paraphernalia, *n.* परिच्छदः.
Paraphrase, *n.* अनुवादः, टीका, वृत्तिः.
Parasite, *n.* चाटुकारः, परान्नपुष्टः, वृक्षादनी; -ism *n.* परोपजीविता.
Parcel, *n.* अंशः, खंडः, गणः, कूर्चः, भाण्डः; Part & p. अंगभूत; *vt.* (out) विभज् 1 U.
Parcener, *n.* अंशी, समाधिकारी; -y *n.* समाधिकारः.
Parch, *vt.* प्लुष् 1 P; उच्छुष् c; -ed प्लुष्ट, शुष्क, निर्जल, तप्त.
Parchment, *n.* चर्मपत्रं.
Pardon, *n.* क्षमा, मार्जना; *vt.* क्षम् 1 A, मृष् 4 P; -able *a.* क्षंतव्य, उपेक्षणीय.
Pare, *vt.* नखैः कृत् 6 P; उल्लिख् 6 P; निस्त्वची कृ; -ing तक्षणं, कर्तनं.
Parent, *n.* मातापितरौ, प्रभवः, जन्म-हेतुः; -age *n.* उद्भवः, कुलं; -al पैतृक; P. love अपत्यस्नेहः. [चिह्नं.
Parenthesis, निक्षिप्तवाक्यं, निक्षेप-
Parenthetical, *a.* आनुषंगिक.
Parhelion, *n.* सूर्याभासः.
Pariah, *n.* पतितः; A p. dog अस्वा-मिकुक्कुरः.
Parity, *n.* समता, सादृश्यं.
Park, *n.* नगरोद्यानं, क्रीडावनं.
Parlance, *n.* संभाषणं.
Parley, *vt.* संभाष् 1 A, संवद् 1 A, संधिप्रसंगं कृ; *n.* संलापः, संधि-प्रसंगः.
Parliament, *n.* विचारसभा, शिष्टसभा.
Palour, *n.* संलापस्थानं. [काव्यं.
Parody, *n.* विडूपात्मकं, अनुकरण-
Parole, *n.* वचनं, प्रतिज्ञा, स्वीकारः,
Paroxysm, *n.* आवेशः, संवेगः, आक्रमः.
Parricide, *n.* पितृघ्नः, *a.* पितृघातकः, पितृहत्या; -al *a.* पितृवधात्मक.
Parrot, *n.* शुकः, कीरः, वक्रतुंडः वावदूकः.
Parry, *vt.* निवृ c, प्रतिहन् 2 P.
Parsing, *n.* (in Gram.) पदनि-र्वचनं, पदनिर्देशः. [व्ययपराङ्मुख.
Parsimonious, *a.* कृपण, बद्धमुष्टि,
Parsimony, *n.* कृपणता, मितव्ययः.
Part, *n.* अंशः, भागः, खंडः, अंगं, अवयवः; (Pl.) गुणः, बुद्धिः; कर्म, भूमिका; पक्षः, संबंधः; For the most p. प्रायः; in good p. अनु-कूलार्थेन; In p. अंशतः; By p. s अंशतः, Take p. in कार्यांशं सं-पद् 4 A; *a.* P. of speech पदं; To take one's part पक्षं समर्थ् 10 P; On my p. मत्पक्षे; P. and parcel उपादानं; *vt.* वियुज् 7 P, विश्लिष् c, विभज् 1 U; *vi.* वियुज् Pass. विभिद् Pass, विदल् 1 P; P. with त्यज् 1 P; P. company

भिन्नपथेन या 2 P;–ing *n*. प्रस्थानं, प्रयाणं, वियोगः; *a*. विभाजक, गमनोद्यत; –ing of the hair सीमंतः; –ly *adv*. अंशतः; –ner *n*. अंशी.

Partake, *vt*. अंशभाज्–भू 1 P;–er *n*. अंशी, सहभागी.

Partial, *a*. आंशिक, असमग्र; पक्षपातिन्; P. eclipse, खंडग्रासः; –ly *adv*. अंशतः. [पक्षानुरागः.

Partiality, *n*. पक्षपातः, असमदृष्टिः,

Partible *a*. विभाज्य, अंशनीय.

Participant, *a*. संविभागिन्, अंशिन्.

Participate, *vi*. संविभज् 1 U, अंशं ग्रह् 9 U; –ion *n*. सहभागिता, अंशग्रहणं, सहभोगः.

Participial, *a*. कृदंतधर्मक.

Participle, *n*. कृदंतः.

Particle *n*. कणः, अणुः, लेशः; (in Gram.) अव्ययं, निपातः.

Particular, *a*. विशेष, निर्दिष्ट, अवच्छेदक; असाधारण, अप्राकृत, विलक्षण; सूक्ष्म; *n*. विशेषः, अवच्छेदः; अर्थः, विषयः; In p. विशेषतः; –ity *n*.विशेषकथनं,व्यक्तता, भिन्नता; विस्तारः–ize *vt*. विशेषानिर्देशं कृ, विशिष् 9 P; –ly *adv*. विशेषतः, प्रधानतः, अवयवशः, अतिसूक्ष्मत्वेन.

Partisan, *n*. पक्षपाती, पक्षः, अनुगामी; –ship *n*. पक्षावलंबनं.

Partition, *n*. विभागः, उद्धारः, परिच्छेदः; व्यवधानं, सीमा, यवनिका; *vt*. विच्छिद् 7 P, विभज् 1 U.

Partridge, *n*. तित्तिरः, कपिंजलः.

Parturient, *a*. आसन्नप्रसवा, फलप्रद

Parturition, *n*. प्रसवः, जननं.

Party, *n*. पक्षः, गणः, समाजः; P. politics सांप्रदायिक राजनीतिः; P. spirit ईर्ष्या.

Pasquinade, *n*. व्यंग्यकाव्यं.

Pass, *vi*. चल् 1 P, सिध् 4 P, उपस्था 1 P, संक्रम् 1 P, तिरोभू 1 P, अतिवृत् 1 A, *vt*. तॄ 1 P, पारं गम् 1 P, वृत् c, विहृ 1 P; *n*. संकटपथः; दरी; अभयपत्रं; अवस्था, दुर्दशा; To bring to p. घट् c; to come to p. घट् 1 A; to p. by उपेक्ष् 1 A; To p. away मृ 6 A,; To p. over उत्तॄ 1 p; P. for–मन् Pass.; p. off अपया 2P; –word *n*.सांकेतिकशब्दः; –port अनुज्ञापत्रं; –able *a*. गमनयोग्य, उल्लंघ्य; –age *n*. गमनं, उत्तरणं, संचारः; पथः; गमनाधिकारः; वचनं, वृत्तं; P.age money *n*.आतरः –age–at–arms वाग्युद्धं; –er by *n*. यात्री, पथिकः.

Passant, *a*. प्रचलित, गमनशील.

Passenger, *n*. पथिकः, यात्रिकः.

Passion, *n*. मनोभावः, वृत्तिः, मनोधर्मः, विकारः, कामः, लालसा; दुःखं; कार्यक्षमता; क्रोधः; –able *a*. क्रोधन, चंड, रसिक;–ately *adv*.सरागं, सामर्षं; –less *a*. वीतराग, विरक्त.

Passive *a*. सहनशील, उदासीन, अकार्यकर, निश्चेष्ट; (in Gram.) कर्मवाच्यं; –ly *adv*. जडवत्.

Past, *p*. *p*. *a*. गत, भूत, अतीत, पूर्व, समाप्त; *n*. भूतकालः; *adv*. expressed by अति, अ,निर्, हीन, त्यक्त&c.

Paste, *n*. उदपेषं. [परीहासः.
Pastime, *n*. क्रीडा, कौतुकं, आमोदः,
Pasture, *n*. गवादनं, गोचारणभूमिः.
Pasturage, *n*. गोचरः, गोचारणक्षेत्रं.
Pat, *vt*. चपेटेन प्रहृ 1 P, आस्फल् 10 P, हस्तेन परामृश् 6 P, *n*. चपेटः.
Patch, *n*. वस्त्रखंडः, कर्पटः; *vt*. संग्रंथ् 9 P, वस्त्रखंडान् संधा 3 U; -work संग्रंथनं.
Pate, *n*. मुंडं, मस्तकाग्रं, मस्तकः.
Patent, *a*. प्रचारित, सर्वविदित; *n*. विशिष्टाधिकारः; Letters p. राजप्रदत्ताधिकारपत्रं; -ee *n*. विशिष्टाधिकारपत्रधारी.
Pater-familias, *n*. कुलपतिः, कुटुंबी.
Paternal, *a*. पैतृक, पित्र्य; -aunt *n*. पितृष्वसा; -affection *n*. वात्सल्यं.
Paternity, *n*. पितृत्वं, पितृभावः; उत्पत्तिः.
Path, *n*. पथः, पंथा, मार्गः, सरणिः (णी), वर्त्म; पद्वी. [*adv*. करुणं.
Pathetic, *a*. करुण, हृदयंगम; -ally
Pathology, *n*. निदानशास्त्रं.
Pathos, *n*. करुणरसः, कारुण्यं, रसिकता. [तिक्षा, क्षमा.
Patience, *n*. धैर्यं, सहिष्णुता, ति-
Patient, *a*. सहिष्णु, तितिक्षु, धीर, क्षांत, दांत; *n*. रोगी, आतुरः; -ly *adv*. सधैर्यं, समर्षं. [-al *a*. पूजनीय.
Patriarch, *n*. कुलपतिः, आदिपुरुषः,
Patrician, *a*. कुलीन, अभिजात.
Patrimony, *n*. पैत्रिकधनं, दायः.
Patriot, *n*. स्वदेशानुरागी, स्वदेशभक्तः. -ic *a*. स्वदेशाभिमानिन्, स्वदेशानुरागिन्; -ism *n*. स्वदेशाभिमानः, देशानुरागः, देशप्रीतिः.
Patrol, *vi*. (रक्षणार्थं) रात्रौ परिक्रम् 1 U. *n*. रक्षकः, रात्रिपरिचरः.
Patron, *n*. प्रतिपालकः, उपकारकः, पुरस्कर्ता; -age *n*. आश्रयः, पुरस्कारः, प्रतिपालकता; -ize *vt*. प्रतिपा c. संवृध् c.
Patronymic, *n*. गोत्रनाम, उपाधिः.
Patter, *vi*. पटपटशब्दं कृ; *n*. पटपटशब्दः; सांप्रदायिकभाषा. [आकारः.
Pattern, *n*. आदर्शः, उपमा, प्रमाणं,
Paucity, *n*. अल्पता.
Pauper, *n*. अनाथः, दरिद्रः, भिक्षुः; -ism *n*. दारिद्र्यं, भिक्षावृत्तिः.
Pause, *n*. विरामः, उपशमः; अवकाशः, यतिः; *vi*. विरम् 1 P, विश्रम् 4 P.
Pave, *vt*. प्रस्तरैः आस्तॄ 9 P; -ment *n*. शिलाफलकं, कुट्टिमः.
Pavilion, *n*. पटमंडपः, चंद्रातपः.
Paw, *n*. पशुपादः, हस्तः, चपेटः; *vt*. खुरेण भूमिं विलिख् 6 P or परामृश् 6 P.
Pawn, *n*. न्यासः, निक्षेपः, बंधकः; शारः; *vt*. न्यस् 4 P, पण् 1 A, बंधकं कृ; -broker *n*. निक्षेपव्यवसायी, महाजनः; -ee *n*. बंधकग्रहीता; -er *n*. बंधकदाता; at p. आबद्ध.
Pay, *vt*. दा 3 U, (ऋणं) परिशुध् c or अपनी 1 P, संपद् 4 A; मूल्यं दा 3 U, निस्तॄ 1 P, प्रतिकृ; *n*. वेतनं, मूल्यं, भृतिः; निर्वेशः; to p. the piper व्ययं निर्वह् 1 P; to p. one back प्रत्यपकृ; to p. the debt of nature

मृ 6 A; to be in the p. of वेतन-भुज्-भू; –able *a*. देय, शोधनीय; –day शोधनदिनं; –er दाता; –ee परिग्रहीता; –master वेतनाध्यक्षः; –ment *n*. शोधनं, दानं, अपाकरणं.

Pea, *n*. कलायः, हरेणुः.

Peace, शांतिः, विश्रामः, संधिः; सौख्यं, सख्य, मौनं; to hold one's p. तूष्णीं भू; –maker *n*. शांतिस्थापकः, संधाता; –able, –ful *a*. शांत; –ably *adv*. सामोपायेन; –offering *n*. शांतिहोमः.

Peacock *n*. मयूरः, बर्ही, शिखी, नीलकंठः; p's tail बर्हः, पिच्छं; p's crest शिखा; eye in p's tail चंद्रकः; p's cry केका.

Peak, *n*. शृंगं, शिखरं, चूडा, अग्रं.

Peal, *n*. निनादः, उच्चशब्दः; a. p. of thunder वज्रनिर्घोषः; p. of laughter अट्टहासः.

Pearl, *n*. मुक्ता, मौक्तिकं, मुक्ताफलं; mother of p. शुक्तिपुटं; a p. –oyster शुक्तिः; –y *a*. लावण्यमय, निर्मल, मुक्तोपम.

Peasant, *n*. कृषकः, कृषीवलः; *a*. ग्राम्य; –ry *n*. कृषीवलसमूहः.

Pebble, *n*. स्फटिकः, शर्कराखंडः, उपलः, गोलाकारप्रस्तरखंडः.

Peccant, *a*. अपराधिन्, सदोष.

Peck, *vt*. चंच्वा प्रतुद् 6 P or खाद् 1P.

Pectoral, *a*. कफनाशक, श्लेष्मघ्न.

Peculation, *n*. न्यस्तद्रव्यापहारः.

Peculiar, *a*. स्वीय, निज; असाधारण, विशिष्ट, अवच्छेदक, स्वाभाविक; –ity विशेषत्वं, स्वलक्षणं; –ly *adv*. विशेषेण, विशेषतः.

Pecuniary, *a*. आर्थिक, धनविषयक.

Pecunious, *a*. धनिन्.

Pedagogue, *n*. शिक्षकः, अध्यापकः (अवज्ञार्थे); स्वमतसर्वस्वमानी.

Pedant, *n*. पंडितंमन्यः, विद्यादर्पी; –ic *a*. पांडित्यदर्शिन्; –ry *n*. पंडितंमन्यता, पांडित्यप्रदर्शनं.

Peddler, *n*. तुच्छद्रव्यविक्रेता.

Pedestal, *n*. स्तंभतलः, पादभूमिः.

Pedestrian, *a*. पादचारिन्; *n*. पदिकः; पादगामी.

Pedigree, *n*. वंशावलिः; वंशानुचरितं, [उद्भवः.

Peel, *vt*. त्वक्ष् 1 P, त्वचं निष्कृष् 1 P; *n*. त्वक्, त्वचा, वल्कं.

Peep, *vi*. सूक्ष्मं निरूप् 10 U; *n* सूक्ष्मवीक्षणं, पूर्वदर्शनं; –hole जालरंध्रं.

Peer, *n*. समपदस्थः, कुलीनजनः; वयस्यः; –age *n*. शिष्टपदं, कौलीन्यं; –less *a*. अतुल, अनुपम.

Peevish, *a*. प्रतीप, कोपन, वक्रभाव; –ness *n*. वक्रशीलता, कर्कशता.

Peg, *n*. कीलकः, शंकुः; समर्थनं; छलः.

Pelf, *n*. द्रव्यं, धनं, अर्थः.

Pellet, *n*. गुटिका, गुलिः.

Pell-mell, *adv*. संकुलं, अक्रमेण.

Pellucid, *a*. स्वच्छ, अच्छ, विशद; –ness, –ity *n*. स्वच्छता, विमलता.

Pelt, *n*. पशुचर्म, कृत्तिः; आघातः; *vt*. प्रहृ 1 P, आहन् 2 P.

Pelvis, *n*. बस्तिदेशः.

Pen, *n*. लेखनी, तूलिः, अवरोधः; *vt*. लिख् 6 P; (व्रजे) अवरुध् 7 U;

–man *n.* लेखकः,लिपिकरः; –manship *n.* लेखनविद्या.

Penal, *a.* दंडविधायक, अपराधविषयक, दंडार्ह; –code दंडनीतिः; –servitude द्वीपांतरावरोधः;–ty *n.* दंडः, शासनं, अर्थदंडः.

Penance, *n.* तपः, प्रायश्चित्तं, कृच्छ्रं.

Penchant, *n.* प्रवणता, प्रवृत्तिः.

Pencil *n.* तूलिका, लेखनी; किरणजालं

Pendant, *n*, लोलकः, कुंडलं; परिशिष्टं.

Pendent, *a.* लंबित, लंबमान.

Pending, *a.* अनिर्णीत, अनिष्पन्न.

Pendulum, *n.* लंबकः, दोलकः.

Penetrate, *vt.* प्रविश् 6 P, व्यध् 4 P, आशयं ग्रह् 9 U; –ion *n.* वेधनं, वेधः, विदारणं; सूक्ष्मबुद्धित्वं, विदग्धता.

Penetrable, *a.* वेध्य, विभेद्य.

Penetrative, *a.* वेधक, तीक्ष्ण, सूक्ष्म.

Peninsula, *n.* द्वीपकल्पः, उपद्वीपं.

Penitence, *n.* पश्चात्तापः, अनुतापः, अनुशयः.

Penitent, *a.* खिद्यमान, अनुतापकारिन्; –ial *a.* अनुतापसूचक; –iary *n.* कारागृहं, प्रायश्चित्तागारं.

Pennant, Pennon, *n.* पताका, ध्वजः

Penniless, *a.* निर्धन, निष्कांचन.

Penny, *n.* ताम्रमुद्रा; To turn an honest p. सदुपायेन किंचित् धनोपार्जनं कृ 8 U. [वृत्तिधारी.

Pension, *n.* वृत्तिः, भूतसेवामूल्यं; –er

Pensive, *a.* ध्यानस्थ, सचिंत, उदास; –ness विषादः, औदास्यं, विषण्णता.

Pent, (up) *p. p.* संरुद्ध. [कोणाकारः.

Pentagon, *n.* पंचभुजः; –al *a.* पंच-

Pentameter, *n.* पंचपदी.

Penultimate, *a.* उपांत्य.

Penumbra, *n.* खंडछाया. [दरिद्र.

Penurious, *a.* कृपण, व्ययशंकित,

Penury, *n.* अर्थहीनता, दरिद्रता.

Peon, *n.* पदातिकः.

People, *n.* जनता, प्रजा, लोकः,जातिः, समाजः; *vt.* वस् c.

Pepper, *n.* मरीचं.

Perambulate, *vt.* परिक्रम् 1 P, पर्यट्, 1 P, –ion *n.* पर्यटनं, परिक्रमः. [1 P, ज्ञा 9 U, अनुभू 1 P.

Perceive, *vt.* इंद्रियैर्ग्रह् 9 U, दृश्

Percentage, *n.*शतोत्तरपरिमाणं;शुल्कं.

Percept, *n.* प्रमेयः; –ible *a.* इंद्रियग्राह्य, गोचर; –ibility *n.* वेद्यता; –ibly स्पष्टं, प्रत्यक्षतः; –ion *n.* संवेदनं, अनुभवः, विषयग्रहणं, विषयग्रहणशक्तिः.

Perch, *n.* वासयष्टिः.

Perchance, *n.* दैववशात्, दैवयोगेन.

Percipient, *a.* ग्राहक, ग्राहिन्; चेतन.

Percolate, *vi.* गल् 1 P, स्यंद् 1 A.

Percussion, *n.* समाघातः, संघट्टः.

Perdition, *n.* विनाशः, अधःपातः.

Perdue, *a.* प्रछन्न.

Peregrinate, *vi.* पर्यट् 1 P, परिभ्रम् 1-4 P; –ion *n.* परिभ्रमणं, देशाटनं.

Peremptory, *a.* स्पष्ट, निश्चित, दृढानुबद्ध; –ly *adv.* दृढं, स्पष्टं.

Perennial, *a.* नित्य, अविरत.

Perfect, *a.* सिद्ध, संपूर्ण, निर्दोष, उत्कृष्ट; (in Grammar) परोक्षभूत.

Perfidious, *a.* विश्वासघातिन्, धूर्त.
Perfidy, *n.* विश्वासभंगः, वंचना.
Perforate, *vt.* व्यध् 4 P, समुत्कॄ 6 P, निर्भिद् 7 P; -ed *a.* विद्ध, समुत्कीर्ण; -ion *n.* वेधः, छिद्रं; -or *n.* वेधनिका.
Perforce, *adv.* बलात्, प्रसभं.
Perform, *vt.* कृ 8 U, आचर् 1 P, संपद् C; नट् 10 U; -able *a.* साध्य, करणीय; -ance *n.* आचरणं, संपादनं, क्रिया; अभिनयः नाटकक्रिया; -er *n.* कर्ता, संपादकः, अभिनेता.
Perfume, *vt.* धूप् 1, 10 P, सुरभि-कृ 8 U; -er *n.* गंधविक्रेता, गांधिकः; -ery *n.* सुरभिद्रव्यं.
Perfunctory, *a.* अयत्नसंपादित; ईषद्वहित; -ily *adv.* अयत्नपूर्वकं.
Perhaps, *adv.* कदाचित्, अपि नाम, अपि वा.
Pericranium, *n.* कपालत्वक्.
Pericardium, *n.* हृदाशयः.
Pericarp, *n.* बीजकोषः
Peril, *n.* विपत्तिः, जीवितशंका; -ous *a.* भयहेतुक, विपत्संकुल.
Period, *n.* कालचक्रं, कालपरिमाणं; अवधिः, अंतः, अवस्था; -ic, -ical *a.* सामयिक, नियतकालिक; -ically *adv.* कालेकाले, समयतः.
Peripatetic, *a.* चंक्रमणशील.
Periphery, *n.* परिधिः, परिणाहः, नेमिः.
Periphrasis, *n.* वाक्प्रपंचः.
Perish, *vi.* नश् 4 P, ध्वंस् 1 A, मृ 6 A; -able *a.* नश्वर, भंगुर, मर्त्य.
Perjury, *n.* मिथ्याशपनं, मिथ्यासाक्ष्यं.

Permanent, *a.* चिरस्थायिन्, नित्य, अक्षय; -ly *adv.* ध्रुवं, शाश्वतं, स्थिरं.
Permanence, -cy, *n.* स्थायिता स्थिरता, नित्यता. [गम्यता.
Permeability, *n.* व्याप्यता, भेद्न-
Permeable, *a.* व्याप्य, भेदनीय.
Permeate, *vt.* व्याप् 5 P, भिद् 7 P, गाह् 1 A; -ion *n.* व्याप्तिः, विगाहः.
Permissible, *a.* अनुज्ञेय, अनुज्ञातव्य.
Permission, *n.* अनुज्ञा, आज्ञा.
Permissive, *a.* अनुमोदक, अनुमत.
Permit, अनुज्ञा 9 U, अनुमन् 4 A, *n.* अनुमतिपत्रं, अनुज्ञा.
Permutable, परिवर्तनीय. [व्यतिहारः.
Permutation, *n.* विनिमयः, परिवर्तः,
Pernicious, *a.* घातुक, अनिष्टकर.
Peroration, *n.* भाषणोपसंहारः.
Perpendicular, *a.* लंबरूप, सरल; *n.* लंबः, लंबकः; -of a triangle कोटिः.
Perpetrate, *vt.* कृ 8U, समाचर् 1 P; -ion *n.* करणं, आचरणं. [सतत.
Perpetual, *a.* नित्य, शाश्वत, नियत,
Perpetuate, *vt.* स्थिरीकृ, शाश्वतीकृ; -ion *n.* शाश्वतीकरणं.
Perpetuity, *n.* नित्यता, अविरतिः, अविच्छेदः, आनंत्यं.
Perplex, *vt.* मुह् C, संभ्रम् C, क्लिश् 9 P; -ed *p. p. a.* व्याकुल, संभ्रांत, विमनस्क, व्यग्र; -ity *n.* व्याकुलता, कातरता, व्यस्तता, चित्तविप्लवः, व्यामोहः.
Perquisite, *n.* अतिरिक्तलाभः, स्वोपार्जितवस्तु, पुरस्कारः.
Persecute, *vt.* संबाध् 1 A, उपद्रु

1 P, अभिद्रुह् 4 P; -ion *n.* उपद्रवः, अभिद्रोहः, पीडनं; -or *n.* निग्रहकारकः, बाधकः.

Persevere, *vi.* अनवरतं चेष्ट् 1 A, पर्यवस्था 1 P; अभिनिवेशं कृ; -ance *n.* अभिनिवेशः, दीर्घोद्योगः, प्रसक्तिः, पर्यवस्थितिः;-ing *a.* उद्यमिन्, प्रसक्त, निर्बंधशील.

Persian, *a.* पारसिक, पारस्य.

Persist, *vi.* साग्रहं प्रवृत् 1 A, पर्यवस्था 1 A; -ence, -ency *n.* निर्बंधः, अभिनिवेशः, पर्यवस्थानं;-ent *a.* अविचलित, निर्बंधपर; -ently *adv.* साग्रहं, निर्बंधेन.

Person, *n.* पुरुषः, नरः; शरीरं; पात्रं; In p. स्वयं; A. fictitious p. कल्पितव्यक्तिः; In the p. of स्थाने; -age *n.* श्रेष्ठजनः; बाह्याकारः; -al व्यक्तिगत, स्वकीय, शारीरिक; Personal beauty अंगसौष्ठवं; -al estate अस्थावरसंपत्तिः; Personal rights निजस्वत्वाधिकारः, -ality *n.* व्यक्तित्वं, स्वत्वं; -ally *adv.* साक्षात्, स्वयं, व्यक्तितः; -ate *vt.* रूपं ग्रह् 9 U; कूटं कृ 8 U, अभिनी 1 P; -ation *n.* रूपग्रहणं, अभिनयः; -ification *n.* मनुष्यधर्मारोपः; आरोपगर्भितोत्प्रेक्षा; -ify *vt.* चेतनत्वं आरुह् c.

Perspective, *n.* यथादर्शनचित्रलेखनं; दृश्यं. [ग्रबुद्धिः.

Perspicacious, *a.* तीव्रदृष्टिः, कुशा-

Perspicacity, *n.* दृक्पाटवं, दृष्टिसूक्ष्मता.

Perspicuity, *n.* प्रांजलता, सुस्पष्टता, प्रसादः, विशदता.

Perspicuous, *a.* विशद, स्पष्ट, निर्मल, प्रसन्न. [क्लेदः, प्रस्रवणः.

Perspiration, *n.* स्वेदनं, स्वेदः, घर्मः,

Perspire, *vi.* स्विद् 4 P.

Persuadable, *a.* अनुनेय, प्रबोधनीय.

Persuade, *vt.* अनुनी 1 P, प्रबुध् c, प्रतीतिं जन् c; -er *n.* प्रयोजकः, प्रवर्तकः, प्रोत्साहकः.

Persuasion, *n.* प्रवर्तनं, प्ररोचना, अनुनयः; प्रतीतिः; संप्रदायः.

Persuasive, *a.* प्ररोचक, प्रत्ययकारिन्; सानुनय.

Pert, *a.* धृष्ट, चपल, अविनीत; -ness *n.* धृष्टता, अशिष्टता.

Pertain, *vi.* संबंध् Pass, संपर्कीं भू 1 P.

Pertinacious, *a.* सुदृढ, धीर, निर्बंधशील. [ग्रहः, निर्बंधः.

Pertinacity, *n.* स्थिरानुबंधता, दुरा-

Pertinence, -cy, *n.* प्रासंगिकत्वं, उपयोगिता, संगतिः.

Pertinent, *a.* संगत, प्रासंगिक, उपयुक्त.

Perturb, *vt.* क्षुभ् c, विक्षुह् c, व्यस् 4 A; -ation *n.* व्यग्रता, उद्वेगः.

Perusal, *n.* अध्ययनं, पठनं, पारायणं.

Peruse, *vt.* पठ् 1 P, अधी 2 A.

Pervade, *vt.* व्याप् 5 P, व्यश् 5 A, व्यतिक्रम् 1 P, -ing *a.* व्यापक, व्यापिन्. [संमूर्च्छनं.

Pervasion *n.* व्याप्तिः, आक्रमणं,

Perverse, *a.* उत्पथगामिन्, उच्छृंखल, प्रतीप, दुष्ट; -ness प्रतीपता, विपर्ययः, विक्रिया.

Perversion, *n.* उत्पथगमनं, विपर्ययः, विक्रिया, असद्विनियोगः.

Pervert, *vt.* विकृ 8 U, परिवृत् c, विपर्यस् 4 U. [भेद्य, सच्छिद्र.

Pervious, *a.* •संचारणीय, व्याप्य,

Pessimism, *n.* निराशावादः, विश्वनिंदा. [निंदकः.

Pessimist, *n.* निराशावादी, विश्व-

Pest, *n.* मारी, महाव्याधिः, उत्पातः.

Pester, *v.t* बाध् 1 A, उपद्रु 1 A.

Pestilence, *n.* महामारी, प्रतिवापः.

Pestilential, *a.* मारात्मक, विनाशक.

Pestle, *n.* मुसलं, अयोग्रं.

Pet, *n.* ईषत्कोपः, प्रेमपात्रं; *a.* प्रिय; *vt.* लल् 10 U. [विशिष्ट.

Petal, *n.* पुष्पदलं,पुष्पपत्रं; –ous दल-

Petit, *a.* अल्प, क्षुद्र.

Petition, *vt.* प्रार्थ् 10 A, विज्ञा c, निविद् c; *n.* प्रार्थना,निवेदनं, विज्ञप्तिः; –er *n.* निवेदकः. [रपरिणामः.

Petrifaction, *n.* पाषाणीकरणं, प्रस्त-

Petrify, *vt.* प्रस्तरीकृ, जडीकृ.

Petroleum, *n.* शिलातैलं.

Petticoat, *n.* स्त्रीशाटकः स्त्रीकटीवस्त्रं, स्त्रीजातिः.

Pettifog, *a.* जघन्यवृत्ति, कुत्सित, प्रतारक.

Pettiness, *n.* अल्पता, लाघवं, तुच्छता.

Petty, *a.* क्षुद्र, निकृष्ट, तुच्छ.

Petulance, *n.* उग्रता, प्रतीपता, अविनयः, तिग्मता.

Petulant, प्रतीप, धृष्ट, दुःशील.

Phalanx, *n.* घनव्यूहः.

Phallic, *n.* शिवलिंगं.

Phantasm, *n.* आभासः, अपच्छाया, दृष्टिभ्रमः, स्वप्नः. [आलोकः.

Phantasmagoria, *n.* ऐंद्रजालिक-

Pharisee, *n.* कपटः, दांभिकः.

Pharmacopia, *n.* भेषजसंस्कारग्रंथः.

Pharmacy, *n.* औषधालयः.

Pharos, *n.* दीपमंचः, दीपगृहं.

Phase, *n.* दर्शनं, रूपं, पार्श्वः; A p. of the moon चंद्रकला.

Phenomenon, *n.* दृग्विषयः, अद्भुतदर्शनं; विकारः; –al *a.* अद्भुत.

Phial, *n.* काचकूपी.

Philanthropic, –al, *a.* परोपकारशील, सर्वहितैषिण. [पकारी.

Philanthropist, *n.* जगन्मित्रः, सर्वो-

Philanthropy, *n.* जनप्रीतिः, परहितैषिणा, विश्वप्रीतिः. [नात्मकं वाक्यं.

Philippic, *n.* तीव्रनिंदावादः, भर्त्स-

Philological, *a.* भाषातत्त्वविषयक.

Philologist, *n.* भाषातत्त्वविद्.

Philology, *n.* भाषातत्त्वशास्त्रं.

Philosopher, *n.* तत्त्वविद्, तत्त्वज्ञः; P. stone, स्पर्शमणिः.

Philosophical, *a.* दार्शनिक, तत्त्वज्ञानविषयक; प्रशांत.

Philosophy, *n.* तत्त्वज्ञानं, विज्ञानं, दर्शनं; Moral p. नीतिशास्त्रं; Logical p. न्यायशास्त्रं, आन्वीक्षिकीविद्या; Natural p. पदार्थविज्ञानं.

Phlegm, *n.* कफः, श्लेष्मा, जडता, औदासीन्यं; –atic *a.* श्लेष्मल, कफमय, जड.

Phoebus, *n.* सूर्यः.

Phonetics, *n.* ध्वनिशास्त्रं, स्वरविज्ञानं.

Phonograph, *n.* श्रुतस्वरलेखनयंत्रं.
Phosphorescence, *n.* दीपकालोकः.
Phosphorus, *n.* शुक्रग्रहः; दीपकद्रव्यविशेषः.
Photograph, *n.* प्रकाशलेख्यं; -y प्रकाशलेखनविद्या.
Phrase, *n.* पदसमष्टिः; -ology *n.* वाक्यरचना, भाषासरणिः.
Phrenology, *n.* मस्तिष्कविद्या.
Phthisis, *n.* राजयक्ष्मा; क्षयकाशः.
Physic, *n.* चिकित्सा, वैद्यकं, भेषजं; -al *a.* प्राकृतिक, शारीरिक; बाह्य; जड, मूर्त; -ally प्रकृत्या, स्वभावतः; -ian *n.* चिकित्सकः, वैद्यः, भिषज्, प्राणाचार्यः; -s *n.* पदार्थविज्ञानं.
Physiognomy, *n.* मुखसामुद्रिकं, आकृतिः; -ist *n.* मुखसामुद्रिकः.
Physiology, *n.* शारीरशास्त्रं.
Physique, *n.* अंगसंस्थानं.
Pick, *vt.* चि 5 U, उद्धृ 1 P, परिष्कृ, 6P; *n.* सर्वोत्तमवस्तु; उद्धारः, विकल्पः; p. off पृथक् पृथक् उद्धृ; p. out उल्लुंच् 1 P; p. up उद्ग्रह् 9 U; समुत्था 1 P; to p. the pocket छलेन द्रव्यं अपहृ; to p. the ear कर्णशोधनं कृ; to p. holes छिद्रान्वेषणं कृ; -axe *n.* टंकः, पाषाणदारणः; -pocket *n.* ग्रंथिच्छेदकः, चोरः; -ing *n.* उद्ग्रहणं, उद्धारः; अवांतरलाभः.
Picket, *n.* शूलः, शंकुः, सेनारक्षः.
Pickle, *n.* लवणशाकः, लवणं, संधानं, दुर्दशा *vt.* संधा 3 U.
Picnic, *n.* वनभोजनं.
Pictorial, *a.* सचित्र, चित्रवत्, सुस्पष्ट.
Picture, *n.* चित्रं, आलेख्यं, प्रतिरूपं; *vt.* चित्र् 10 U, वर्ण् 10 U., मनसा क्लृप् c.
Picturesque, *a.* चित्रोपम, रम्य, सुस्पष्ट.
Pick-wickian, *a.* In a p. sense अस्वाभाविकार्थेन.
Pie, *n.* शष्कुली; -ed *a.* चित्रविचित्र.
Piece, *n.* अंशः, खंडः, शकलः, दलं, मुद्रा, प्रबंधः; *vt.* संधा 3 U. संयुज् 7 U.; Of a p. with *a.* समरूप; To break in p. खंड् 10 U.; To fall to p. विदल् 1 P; P. goods *n.* वस्त्रादिपण्यद्रव्यं; P. of water जलाशयः; -meal खंडशः. [रणमंचः.
Pier, *n.* सेतुबंधः, तोरणस्तंभः; उत्त-
Pierce, *vt.* व्यध् 4 P, भिद् 7 P; *vi.* प्रविश् 6P; -ing *a.* वेधक, भेदिन्, विदारक, तीक्ष्ण.
Piety, *n.* ईश्वरभक्तिः, धर्मानुरागः, पुण्यशीलता; Filial p. पुत्रधर्मः, पितृभक्तिः. [मंदधी.
Pig, *n.* शूकरशावकः; -headed *a.*
Pigeon, *n.* कपोतः, पारावतः; -hearted *a.* भीरु; -hole *n.* कपोतपालिका.
Pigment, *n.* वर्णः, रंगः.
Pigmy, *n.* वामनः, ह्रस्वः, खर्वः.
Pike, *n.* शूलः, प्रासः, परिघः; -man *n.* शूलधरः, शूली.
Pile, *n.* राशिः, चयः, निकरः, चिता, स्थूणा, कीलः, हर्म्यं, अट्टालिका; *vt.* राशी कृ. [व्याधिः.
Piles, *n.* (Pl.) अर्शोरोगः, मूल-

Pilfer, *vt. vi.* मुष् 9 P, अल्पाल्पं चुर् 10 U; -er मूषिकः, चौरः. [पर्यटनं.
Pilgrim, *n.* यात्रिकः; -age *n.* यात्रा,
Pill, *n.* गुली, गुटिका, वटिका.
Pillage, *n.* लुंठनं, लुंठितद्रव्यं, अपहारः, लोत्रं; *vi.* अपहृ 1 P, लुंठ् 1 P.
Pillar, *n.* स्तंभः, स्थूणा, रक्षकः; From post to p. इतस्ततः.
Pillory, *n.* दंडकाष्ठः.
Pillow, *n.* उपाधानं, बालिशं:
Pilot, *n.* कर्णधारः, मार्गदर्शकः; *vt.* पथं दृश् c.
Pimp, *n.* विटः, संचारकः.
Pimple, *n.* वरंडः, रक्तस्फोटः, क्षुद्रव्रणः
Pin *n.* सूचिः, शंकुः, कीलकः बालाग्रं; *vt.* कील् 10U; to p. one's faith on विश्वासं स्था c; -hole सूचिरंध्रं; -money स्त्रीधनं.
Pincers, (Pl) संदंशः.
Pinch, *n.* कूर्चः, अंगुलिसंकोचः, पीडा; *vt.* पीड् 10 U; -ing *a.* पीडादायक.
Pine, *vi.* म्लै 1 P, अवसद् 1 P, क्षि Pass, उत्कंठ् 1 A. -ing *n.* म्लानता, उत्कंठा; *a.* म्लान, उत्कंठित.
Pine, *n.* देवदारुः; -apple अननसः.
Pinion, *n.* पक्षः, बाहुबंधः.
Pink, *n.* पाटलः, अग्रं, सीमा *a.* पाटलवर्ण, श्वेतरक्त.
Pinnacle, *n.* शिखरं, शृंगं, चूडा.
Pioneer, *n.* मार्गदर्शकः, अग्रेसरः.
Pious *a.* भक्त, धर्मपरायण, पुण्यात्मन्, पुण्य; -ly *adv.* भक्त्या, धार्मिकवत्.
Pip, *n.* बीजं, बिंदुः.
Pipe, *n.* वंशः, मुरली, सुषिरं, नाली, प्रणालिका; -er *n.* वेणुध्मा.
Piquant, *a.* उग्र, तिग्म, मिष्ट, रसिक.
Pique, *n.* विरक्तिः, कलहः, ईषत्कोपः *vt.* ईषत्कुप् c. [पहरणं.
Piracy, *n.* समुद्रीयचौर्यं, ग्रंथस्वत्वा-
Pirate, *n.* समुद्रदस्युः; शब्दचोरः.
Pisces, *n.* मीनराशिः.
Pistil, *n.* स्त्रीकेसरः.
Pistol, *n.* लघुगुलिप्रक्षेपणी.
Piston, *n.* नालस्तंभः.
Pit, गर्ता, विवरं, बिलं; p. of the arm बाहुमूलं; p. of a theatre रंगांगणं; -fall अंधकूपः.
Pitch, *n.* तिंदुः, रालः; शिखरं, सीमा; परिमाणं, स्वरः; -y *a.* सूचिभेद्य, घोर.
Pitcher, *n.* कुम्भः, घटः, कलशः.
Pitchfork, *n.* शूलः, उत्क्षेपणयंत्रं.
Piteous, *a.* अनुकंपनीय, दीन, करुण; -ness *n.* अनुकंप्यता, कारुण्यं.
Pith, *n.* सारः, रसः, तत्वं, निर्यासः, तेजः, बलं; -iness *n.* स्वत्वं, वीर्यं.
Pitiable, *a.* अनुकंपनीय, दीन.
Pitiful, *a.* दयार्द्र, दयालु, कारुणिक; -ness *n.* दया, कृपालुता, दयार्द्रता.
Pitiless, *a.* निर्दय, निष्करुण, निर्घृण; -ness *n.* निर्दयत्वं, दयाशून्यता, नैष्ठुर्यं. [ग्रासाच्छादनं.
Pittance, *n.* अल्पवेतनं, अल्पमूल्यं,
Pity, *n.* दया, कृपा, करुणा, अनुक्रोशः.
Pivot, *n.* परिवर्तनं, कीलकः.
Placability, *n.* See Placableness.
Placable, *a.* शाम्य, आराध्य, प्रसाद्य; -ness *n.* सांत्वनीयता, सुखाराध्यता.

Placard, *n.* घोषणपत्रं.
Placate, *vt.* See Appease.
Place, *n.* स्थानं, स्थलं, पदं, पदवी, अधिकारः In one p. एकत्र; Out of p. अस्थाने, असामयिक; To give p. स्थानं त्यज् 1 P; वशी भू 1 P; To take p. भू 1 P; In the first p. प्रथमं; -hunter अधिकारपदान्वेषणकारी; *vt.* स्था c, निक्षिप् 6 P.
Placenta, *n.* गर्भवेष्टनं.
Placid, *a.* शांत, निराकुल, सौम्य, संतुष्ट, प्रसन्न; -ity -ness *n.* शान्तिः, प्रसादः, सौम्यता.
Plagiarism, *n.* शब्दचौर्यं, वागपहारः.
Plagiarist, *n.* वागपहारी, कुंभिलः.
Plague, *n.* मारिः, महाव्याधिः, उत्पातः; शल्यं; *vt.* बाध् 1 A, अभिपीड् 10 U.
Plain, *a.* सम, अनलंकृत, विनीत, निर्व्याज, स्पष्ट, प्रत्यक्ष, निर्विघ्न; *n.* समभूः; -spoken, *a.* स्पष्टवादिन्; -ly स्पष्टं, साक्षात्, सारल्येन; -ness समता, अनलंकृतत्वं, सारल्यं, विशदता.
Plaint, *n.* विलापः, अभियोगः, पूर्ववादः; -iff *n.* वादी, परिवादकः, अभियोक्ता, अर्थी.
Plaintive, *a.* शोकार्त, खेदसूचक, परिदेवक.
Plait, *n.* ऊर्मिका, पुटः, वेणी, कबरी; *vt.* ग्रंथ् 9 P, पुटीकृ.
Plan, *n.* कल्पना, युक्तिः, उपायः; आलेख्यं; *vt.* परिक्लृप् c, आलोच् 10 U, आलिख् 6 P. [तक्षणी.
Plane, *a.* सम, समतल; *n.* समक्षेत्रं;
Planet, *n.* ग्रहः, ज्योतिः, नक्षत्रं; -ary *a.* ग्रहविषयक, नाक्षत्रिक; Aspect of a p. ग्रहदशा; Minor p. उपग्रहः; Passage of a p. संक्रान्तिः.
Plank, *n.* फलकः.
Plant, *n.* उद्भिदं, अंकुरः, ओषधिः; *vt.* रुह् c, स्था c, निविश् c, वस् c; -er *n.* रोपकः; -ation रोपणं, क्षेत्रं.
Plantain, *n.* कदली, रम्भा; -fruit कदलीफलं.
Plash, *n.* आस्फालनं, पंकगुल्मः; *vi.* पंके क्रीड् 1 P; -y *a.* अनूप.
Plaster, *n.* लेपः, चूर्णलेपः, सुधा; अनुलेपनं. *vt.* लिप् 6 P, दिह् 2 P.
Plastic, *a.* नमनीय, आकारद.
Plate, *n.* भोजनपात्रं, भाजनं, फलकः; *vt.* रूप्य (or सुवर्ण) पत्रपिनद्ध-कृ.
Plateau, *n.* समस्थली, अधित्यका.
Platform, मंचः, वेदिः, मंचमंडपः.
Platoon, *n.* गुल्मः, पत्तिः.
Plaudit, *n.* प्रशंसा, धन्यवादः.
Plausibility, *n.* सत्याभासः.
Plausible, *a.* सत्यसंकाश, सत्याभासात्मक.
Play, *vi.* क्रीड् 1 U, रम् 1 A, विहृ 1 P, विलस् 1 P, चेष्ट् 1 A; (at dice) दिव् 4 P, (on a musical instrument) वद् c; (act in any character) अभिनी 1 P; *vt.* प्रवृत् c, संचर् c, अनुष्ठा 1 P; *n.* क्रीडा, विलासः, विहारः; कौतुकं; संचरणं, व्यापारः; अवसरः; नाटकः, प्रेक्षणं; to p. false प्रतॄ c; to play fast and loose अव्यवस्थितचित्त-

ष्ठू; -house *n.* नाटकशाला; -er *n.* क्रीडकः, नटः; -ful *a.* क्रीडापर, विलासिन्; -fully *adv.* लीलया; -thing *n.* क्रीडनकं; -fellow सहक्रीडकः, -ground *n.* क्रीडाचत्वरं.

Plea, *n.* छद्म, व्यपदेशः, उत्तरवादः.

Plead, *vi.* उत्तरं दा 3 U, व्यपदिश् 6 P, स्वार्थं निविद् C; -er *n.* समर्थकः, हेतुवादी, अभिभाषकः.

Please, *vt.* प्री 9 P, 10 U, संतुष् C, अनुरंज् C. *vi.* तुष् 4 P; नंद् 1 P, रुच् 1 A; -ing *a.* सुखकर, सतोषदायिन्, -ly *adv.* सुखेन, प्रियं, सुखं.

Pleasantness, *n.* रम्यता, प्रियता, काम्यत्वं, मधुरता. [परीहासः.

Pleasantry, *n.* विनोदः, नर्मोक्तिः,

Pleasure, *n.* प्रीतिः. सुखं, तुष्टिः, हर्षः, रतिः, अभिरुचिः, कौतुकं; -garden *n.* क्रीडोद्यानं; -house *n.* विलासमंदिरं; -trip *n.* प्रमोदयात्रा; -able *a.* रम्य, सुखकर. [प्राकृतजनः.

Plebian, *a.* अकुलीन, सामान्य *n.*

Pledge, *n.* न्यासः, आधानं, पणः, बंधकः; *vt.* आधीकृ, न्यस् 4 P, पण् 1 A, प्रतिज्ञा 9 A..

Plenary, *a.* संपूर्ण, निःशेष.

Plenipotentiary, *n.* राजदूतः.

Plenitude, *n.* पूर्णता, समृद्धिः.

Plenteous, Plentiful, *a.* विपुल, समृद्ध? अतिरिक्त; -ly *adv.* बाहुल्येन, अतिरिक्तं; -ness *n.* प्राचुर्यं, विपुलता, समृद्धिः.

Plenty, *n.* प्राचुर्यं, समृद्धिः, विपुलता.

Plethora, *n.* रक्तातिशय्यं, अस्वास्थ्यकराधिक्यं.

Pliability, Pliancy, *n.* नमनशीलता, कोमलता, शिथिलता.

Pliant, Pliable, *a.* सुनम्य, कोमल, शिथिल. [दुर्दशा, दुर्गतिः.

Plight, *vt.* See pledge; *vt*; *n.*

Plinth, *n.* स्तंभमूलं, भित्तिमूलं.

Plod, *vi.* अविरतश्रमेण आयस् 4 P. -der *n.* नित्यश्रमी.

Plot, *n.* कपटप्रबंधः, कल्पना, कुसंकल्पः; भूभागः; वस्तुरचना; *vt. vi.* उपायप्रबंधं कृप् 10 U, द्रुह् 4 P.

Plough, *vt.* (हलेन) कृष् 1 P, *vi.* हलं वह् C, *n.* हलं, लांगलं, सीरः, कर्षणी; -able *a.* कर्षणीय, सीत्य; -man *n.* हालिकः, लांगली; -share *n.* फालः.

Pluck, *vt.* उत्कृष् 1 P, उद्धृ 1 P, उत्पट् C; *n.* उत्पाटनं, वीर्यं, साहसं; -y *a.* साहसिन्.

Plug, *n.* स्तंभनी, पिधानं; *vt.* निरुध् 1 P, पिधा 3 P.

Plum, *n.* सारभागः, कर्कंधूफलं; -y *a.* पक्षाच्छादित.

Plumage, *n.* पिच्छं, पक्षनिचयः.

Plumb, *n.* लंबकः; -er *n.* सीसकारः; -line लंबसूत्रं.

Plume, *n.* पिच्छं, शिखा; *vt.* पक्षान् विरच् 10 U, आत्मानं अभिमन् 4 A.

Plummet, *n.* सीसकपिंडः, लंबसूत्रं.

Plump, *a.* पुष्ट, मांसल, स्थूल.

Plunder, *vt.* (धनं) अपहृ 1 P, लुंट् 1 P; *n.* विलुंठनं, लोभः, अपहृतधनं; -er *n.* अपहारकः.

Plunge, *vt.* मस्ज् 6 P, गाह् 1 A; *vt.* मस्ज् C, गाह् C; *n.* अवगाहः, निमज्जनं. [अनेकत्वं, अधिकांशः.

Plural, *a.* एकाधिक; *n.* बहुवचनं;–ity

Plus, *a.* युक्त, अतिरिक्त; *n.* धनाचिह्नं.

Pluvial, *a.* प्रावृषिक.

Ply, *vt.* वृत् C, प्रयुज् 7 A, व्याप्टृ C, आग्रहेण उपस्था 1 U, संचर् C; *vi.* अविरत व्याप्टृ 6 A; *n.* पुटः, भंगः, ऊर्मिः.

Pneumatic, *a.* वायुसंक्रांत,बाष्पात्मक; *n.* वायुशास्त्रं, बाष्पविज्ञानं.

Pneumonia, *n.* फुप्फुसदाहः.

Poach, *vt.* ईषत्पच् 1 P; कूटोपायेन ग्रह् 9 U.

Pocket, *n.* कोषः, आधारः; *vt.* कोषे निधा 3 U, आत्मसात्कृ 8 U; out of p. रिक्तहस्त; To p. an insult अपमानं सह् 1A; p. book मंतव्यपुस्तकं.

Pod, *n.* बीजकोशः, शिंबिका.

Poem, *n.* काव्यं, कविता.

Poesy, *n.* काव्यरचनाकौशलं.

Poet, *n.* कविः; –ic; –ical *a.* छंदोबद्ध, काव्यमय; p. license, कवेः निरंकुशत्वं.

Poetics, *n.* काव्यशास्त्रं.

Poetry, *n.* काव्यं, कविता, पद्यं.

Poignancy, *n.* तीक्ष्णता, तीव्रता.

Poignant, *a.*तीक्ष्ण, मार्मिक, अरुंतुद.

Point, *n.* अग्रं, बिंदुः, अंतः, कंटकः, अवस्था; सीमा; विषयः; लक्ष्यं; लक्षणं; परिमाणं. On the p. of उन्मुख, आसन्न; p. at issue विवादविषयः To gain a p. अभीष्टं साध् 5 P; In p. of विषये; At all p.s संपूर्णतः; P. of incidence पातबिंदुः; p. of intersection छेदबिंदुः; To the p. प्रकृत, प्रस्तुत; Nine p.s of law नियमानां प्रधानं बलं; –blank स्पष्टं; –ed तीक्ष्णाग्र, मार्मिक, निर्दिष्ट. –less धाराहीन; *vt.* निशो 4 P, तिज् C; उद्दिश् 6 P; *vi.* अंगुलिनिर्देशं कृ 8 U.

Poise, *vt.* तुल् 10 U, समीकृ 8 U; *n.* भारः, तुल्यता.

Poison, *n.* विषं, गरः, गरलं; *vt.* विषं दा 3 U, कलुषीकृ 8 U; दुष् C; –ous *a.* विषमय, विषाक्त.

Poke, *vt.* तड् 10 U, *vi.* अन्विष् 4 P; *n.* ताडनं, आघातः, –er शलाका, अंगारोत्थापकः.

Polar, *a.* मेरुसंन्निहित, केंद्रस्थ, ध्रुवविषयक; –star ध्रुवः; –axis मेरुभेदकव्यासः; –circle, मेरुवृत्तं; –ity *n.* मेरुप्रवणता, केंद्राभिमुखता.

Pole, *n.* दंडः, यष्टिः, मेरुः; (of a carriage) धुरा, धूः.

Pole–axe, *n.* परशुः, कुठारः.

Polemic, *a.* तर्कात्मक, वादरत; –s वादविद्या, वादानुवादः.

Police, *n.* नगरव्यवस्था, नगररक्षणा; –man शान्तिरक्षकः.

Policy, *n.* नीतिः, राज्यशासनप्रणाली; युक्तिः, कार्यकौशलं.

Polish, *vt.* तिज् C, परिष्कृ, मृज् 2 P; *n.* शोभा, परिष्कृतिः, शिष्टता.

Polite, *a.* शिष्ट, सभ्य, विनीत, अनुकूल; –ly *adv.* सानुनयं, सुशीलवत्;

-ness *n*. शिष्टता, दाक्षिण्यं, शिष्टाचारः.

Politic, *a*. नैतिक, दूरदर्शिन्, सुचतुर; Body p. नागरिकसमाजः, -al *a*. राजनीतिविषयक, राजकीय,

Political economy, *n*. अर्थशास्त्रं.

Polilician, *n*. नीतिज्ञः, राजनीतिविशारदः.

Politics, *n*. राजनीतिः, देशव्यवहारः.

Polity, *n*. राज्यरीतिः, दंडनीतिः, राज्यस्थितिः.

Poll, *n*. मुंडः, शिरः, शीर्षं; नामारोपणं; नामावलिः; *vt*. केशान् छिद् 7 U, संख्या 2 P.

Pollen, *n*. परागः, रजः, पांसुः.

Pollute, *vt*. दुष् C, मलिनी कृ, लिप् 6P; -ion *n*.दूषणं, मललेपनं; मालिन्यं, दुष्टता.

Poltroon, *n*. कापुरुषः, क्लीबः, भीरुः.

Polyandrous, *a*. बहुभर्तृक.

Polyandry, *n*. बहुस्वामिकत्वं.

Polygamist, *n*. बहुपत्नीकः.

Polygamy, *n*. बहुपत्नीत्वं.

Polyglot, *n*. बहुभाषग्रंथः; *a*. बहुभाषामय.

Polygon, *n*. बहुकोणः, बहुभुजः.

Polysyllabic, *a*. बह्वक्षर.

Polytechnic, *a*.बहुविद्याविषयक.

Polytheism, *n*. अनेकेश्वरमतं.

Pomade, Pomatum, *n*. केशाभ्यंगः.

Pomegranate, *n*. दाडिमं, दाडिमफलं.

Pommel, *n*. गुल्मः, गोलकः.

Pomp, *n*. आडंबरः, शोभा, ऐश्वर्यं; -ous *a*. साडंबर, शोभन, साटोप; -ously सगर्वं, साडंबरं;-ness,-osity *n*. ऐश्वर्यं, दम्भः, आटोपः.

Pond, *n*. जलाधारः, खातं, पुष्करिणी.

Ponder, *vt*. *vi*. चिन्त् 10 U, ध्यै 1 P, विमृश् 6 P.

Ponderous *a*. अतिगुरु, भारवत्; -ness, -osity *n*. भारवत्ता.

Poniard, *n*. छुरिका, कृपाणिका.

Pony, *n*. घोटकः, अश्वशावः.

Pooh-pooh, *vt*. अवज्ञां or परिहासं कृ, अवमन् 4 A.

Pool, *n*. क्षुद्रजलाशयः, पल्वलं, निपानं.

Poor, *a*. दरिद्र, निर्धन, निष्कांचन, कृपण; *vi*. दरिद्रा 2 P; -house *n*. धर्मशाला; -ly *a*. अस्वस्थ; *adv*. कृपणं, दीनं, निष्फलं; -ness दरिद्रता, कार्पण्यं, विफलत्वं.

Poppy, *n*. खसखसः; -Seed लिक्षा.

Populace, *n*. लोकः, प्राकृतजनः.

Popular, *a*. लौकिक, सामान्यलोकयोग्य,लोकप्रिय;-ity *n*.लोकानुरागः, सर्वप्रियता, लोकरंजनं.

Populate, *vt*. वस् C.

Populous, *a*. जनाकीर्ण, प्रजाबहुल; -ness *n*. बहुजनत्वं.

Porcelain, *n*. कौलालकं; मृद्भाण्डानि.

Porch, *n*. देहलिः, अलिंदः, द्वारमंडपः.

Porcupine, *n*. शल्यः, शल्लकी.

Pore, *n*. लोमकूपः, रोमरंध्रं, स्वेदद्वारं; -ous *a*. रंध्रबहुल,सच्छिद्र;-ousness, -osity *n*. रंध्रविशिष्टता.

Pork, *n*. शूकरमांसं.

Porpoise, *n*. शिशुकः, शिशुमारः.

Porridge, *n*. जूषं, मंथः.

Porringer, *n*. जूषपात्रं, भाजनं.

Port, *n.* नौकाश्रयः, उत्तरणस्थानं, द्वारं; -able, *a.* वहनीय, लघु; -ability *n.* सुवाह्यता, लघुता; -al, *n.* तोरणद्वारं, प्रवेशद्वारं. [निविद् c.

Portend, *vt.* अग्रे सूच्, 10 U,

Portent, *n.* पूर्वलक्षणं, शकुनं; (of evil) उत्पातः, अवचिह्नं, कुलक्षणं; -ous *a.* अशुभशंसिन्, अद्भुत, औपसर्गिक. [भारवाहिकः.

Porter, *n.* द्वारपालः, द्वाःस्थः, प्रतिहारः,

Portfolio, बृहत्पत्राधारः, पत्रपेटिकाः.

Portico, *n.* द्वारमंडपः, निष्काशः.

Portion, *n.* अंशः, विभागः, खंडः; (wife's) स्त्रीधनं, यौतकं; *vt.* विभज् 1 U; -able *a.* विभाज्य.

Portliness, *n.* स्थूलकायत्वं.

Portly, *a.* पृथूदर.

Portmanteau, *n.* चर्मपेटकः.

Portrait, *n.* आलेख्यं, चित्रं, प्रतिमूर्तिः.

Portray, *vt.* आलिख् 6 U, चित्र् 10 U, वर्ण् 10 U.

Pose, *vt.* स्तंभ् 9 P, मुह् c, निरुत्तरीकृ.

Position, *n.* स्थितिः, अवस्था; स्थानं, पदं; प्रतिज्ञा, उपन्यासः; प्रतिष्ठा; भावः; A man of p. उच्चपदस्थः.

Positive, *a.* स्पष्ट, सुनिश्चित, निर्विकल्प; -ly स्पष्टं, नियतं, खलु, वस्तुतः -ness *n.* स्पष्टता, निर्णयः, तथ्यता, दृढोक्तिः; -ism *n.* प्रत्यक्षवादः.

Posse, *n.* जनता; In p. संभाव्य, भविष्य.

Possess, *vt.* धृ 1 P, भुज् 7 U, सेव् 1 A, अधिगम् 1 P, आक्रम् 1 U; व्याप् 5 P; -ed *a.* धृत, अधीन, प्राप्त, आक्रान्त, युक्त; -ion *n.* भोगः, अधिकारः, आत्मसात्करणं; -or *a.* स्वामी, अधिकारी; -ive *a.* संबंधिन्, वाचक; *n* षष्ठी विभक्तिः; -or *n.* भोक्ता, स्वामी, अधिकारी.

Possibility, *n.* संभावना, शक्यता, संभवनीयवस्तु.

Possible, *a.* संभाव्य, संभवपर, शक्य, As far as p. यावत् शक्यं; -y *adv.* संभवतः.

Post, *n.* स्तम्भः, अधिकारः, पदं; पत्रवाहनं; *vi.* जवेन गम् 1 P; *vt.* स्था c, नियुज् 7 U; पत्रं स्थाने निविश् c; अवबुध् c; -age *n.* पत्रवाहनमूल्यं; -man पत्रवाहकः-haste *adv.* सत्वरं; -office पत्रगृहं; from pillar to p. इतस्ततः.

Poster, *n.* विज्ञापनपत्रं, घोषणापत्रं.

Posterior, *a.* परवर्तिन्, उत्तरकालीन; -s *n.* नितंबः, पश्चाद्भागः.

Posterity, *n.* संतानं, संततिः, कुलं, पुत्रपौत्रादयः. [मरणोत्तरक.

Posthumous, *a.* मृत्यूत्तरजात, पितृ-

Postillion, *n.* सारार्थः, जवाश्वरोही.

Postmeridian, *a.* अपराह्णिकः.

Postmortem, *a.* मरणोत्तर.

Postpone, *vt.* व्याक्षिप् 6 P, विलंब् c; -ment, *n.* विलंबः, व्याक्षेपः.

Postprandial, *a.* भोजनोत्तर.

Postscript, *n.* पश्चाल्लेखः.

Postulate, *n.* गृहीतपदं, परिग्रहः, *vt.* स्वीकृ, परिग्रह् 9 P; -tion *n.* स्वतःस्वीकरणं.

Posture, *n.* अंगसंस्थानं, अवस्था, आसनं.

Pot, *n.* भांडं, पात्रं, स्थाली; Water p. घटः, कुंभः.

Potable, *a.* पेयं, पानयोग्य.

Potation, *n.* पानं, संपीतिः

Potato, *n.* आलुः; Sweet p. खंडकर्णः.

Potency, *n.* प्रभावः, बलं, वीर्य, तेजः.

Potent, *a.* सप्रभाव, प्रबल, तेजोवत्, प्रतापिन्; –ate *n.* अधिपतिः, प्रभुः.

Potential, *a.* शक्य, संभाव्य; *n.* विधिलिङ्; –ity *n.* संभाव्यता.

Pothouse, *n.* शुंडागृहं, पानगोष्ठिका.

Potion, *n.* पेयौषधं.

Pottage, *n.* जूषं, मंडः.

Potter, *n.* कुलालः, कुंभकारः, भटः; –y *n.* कुंभशाला, कौलालकं, मार्तिकं.

Pouch, *n.* कोशः, पेशी, उपजठरः; *vt.* कोषे निविश् c.

Poultice, *n.* लेपः, उत्कारिका.

Poultry, *n.* गृहपक्षिणः.

Pounce, *vi.* अकस्मात् आपत् 1 P or आक्रम् 1 P; *n.* मसीशोषणचूर्ण.

Pound, *vi.* निरुध् 7 P, पिष् 7 P, अव मृद् 9 P, तड् 10 U; –er *n.* पेषणः, मुसलं; –ing *n.* पेषणं, मर्दनं.

Pour, *vt.* पत् c, प्रस्रु c, वृष् 1 P; *vi.* स्रु 1 P, वृष् 1 P; –ing *n.* सेकः स्रावः स्रवणं. [अल्पता.

Poverty, *n.* दैन्यं, दारिद्र्यं, अभावः,

Powder, *n.* चूर्णं, क्षोदः, रेणुः; Gunp. आग्नेयचूर्णं; to reduce to p. चूर्णीकृ; *vi.* चूर्ण् 10 U, पिष् 7 P; –y *a.* पांशुल, सक्षोद.

Power, *n.* क्षमता, शक्तिः, बलं; प्रभावः, वीर्यं; वेगः; अधिकारः; अधिपतिः, सैन्यं; –ful *a.* बलवत्, प्रबल, शक्त, समर्थ, प्रभविष्णु, महत्, तेजस्विन्, क्षम; –fully सबलं, सप्रभावं, प्रभावेण. –fulness *n.* सबलता, प्राबल्यं, शक्तिमत्त्वं; –less *a.* निर्बल, अशक्त, असमर्थ; –lessness *n.* असमर्थता; निर्बलता.

Pox, *n.* मसूरिका. [करणीयता.

Practicability, *n.* साध्यत्वं, शक्यता,

Practicable, *n.* साध्य, करणीय, सुकर.

Practical, *a.* साध्य, व्यावहारिक; अभ्यासक्षम; व्यवहारज्ञ; –ly *adv.* कार्यतः, अभ्यासपूर्वं.

Practice *n.* अभ्यासः, आवर्तनं, अनुष्ठानं; व्यापारः, व्यवहारः; रीतिः, नियमः; आचरणं; *vt.* अभ्यस् 4 P, आचर् 1 P, विधा 3 U, प्रयुज् 7 P, *vi.* अभ्यस् 4 P, –ed *a.* अभिज्ञ, निपुण, पक्व, व्युत्पन्न.

Practitioner, *n.* व्यवसायी, उपचारकः, व्यवहारज्ञः.

Pragmatic,–al, *a.* कार्यदक्ष, अतितत्पर, अनधिकारचर्चक; –ness *n.* परकार्यचर्चा.

Praise, *n.* प्रशंसा, स्तुतिः, वर्णनं; –worthy *a.* प्रशंसनीय, श्लाघ्य, स्तुतिपात्र.

Prance, *vi.* प्लु 1 A, वल्ग् 1 P.

Prank, *n.* कुचेष्टा, क्रीडा, लीला; *vt.* दंभार्थं भूष् 10 U.

Prate, *vi.* जल्प् 1 P, अनर्थकं भाष् 1 A; –er *n.* जल्पकः, वाचालः

वावदूकः; -ing *n.* जल्पना, प्रलापः.
Prattle, *vi.* See Prate above.
Pravity, *n.* भ्रष्टता, अपकर्षः, हीनता.
Pray, *vi.* प्रार्थ् 10 U; आशास् 2 A, जप् 1 P; *vt.* प्रार्थ् 10 U, याच् 1 A; -er *n.* प्रार्थना, याचना, जपः,-erful *a.* प्रार्थनापर, भजनशील.
Preach, *vt.* धर्मं प्रचर्, c or प्रवच् 2 P; *vt.* प्रचर् c, प्रख्या 2 P, c. वद् 1 P; -er *n.* प्रवक्ता; प्रचारकः, ख्यापकः; -ing *n.* उपदेशः, प्रवचनं, ख्यापनं. [हेतुवादः.
Preamble, *n.* उपोद्घातः, मुखबंधः,
Precarious, *a.* अनिश्चित, अस्थिर, परायत्त;-ness *n.* संदिग्धता, अस्थैर्यं; पराधीनता.
Precaution, *n.* पूर्वोपायः, पूर्वावधानता, अग्रचिंता; -ary *a.* अनिष्टप्रतिषेधक, अनिष्टनिवारक.
Precede, *vt.* अग्रे गम् 1 P or सृ 1 P. अग्रमानं अर्ह् 1 P; -ing *a.* पूर्ववर्तिन्, *a.* अग्रगामिन्.
Precedence, -ency, *n.* अग्रगामिता, अग्रगण्यत्वं, श्रेष्ठता, प्राधान्यं.
Precedent, *a.* अग्रगामिन्, अग्रेसर; *n.* पूर्वदृष्टांतः.
Precept, *n.* विधिः, नियमः, सूत्रं, आज्ञा, व्यवस्था; -ive *a.* विधिरूप, आदेशक, सौत्र; -or *n.* उपदेष्टा, नियामकः, गुरुः.
Precession, *n.* पुरोगतिः, अयनचलनं, अयनांशः.
Precinct, *n.* सीमा, अवधिः, परिसरः
Precious, *a.* महार्घ, महार्ह, अमूल्य; -ness, *n.* महार्घता, बहुमूल्यता, उत्कृष्टता. [तुंगस्थानं.
Precipice, *n.* प्रपातः, अतटः, भृगुः,
Precipitance, -cy, *n.* साहसं, क्षिप्रकारित्वं.
Precipitate, Precipitant, *a.* साहसिक, अतिक्षिप्र, जातविभ्रम, अधोमुख.
Precipitate, *vt.* अधःक्षिप् 6 P or पत् c; -ly *adv.* सहसा, क्षिप्रं, अवाक्; -ion *n.* अतिक्षिप्रता, अविमृश्यकारिता, साहसिकत्वं, अधःपातनं.
Precipitous, *a.* पातुक, प्रवण, दुरारोह, आकस्मिक; -ness पातुकत्वं, प्रवणता.
Precis, *n.* संक्षिप्तविवरणं, सारनिष्काशनं.
Precise, *a.* सूक्ष्म, निर्दिष्ट, यथार्थ, निश्चित; -ly *adv.* नियतं, यथार्थतः, अंजसा; P. ly so एवमेव, तथैव; -ness (Precision) *n.* सूक्ष्मता, सामंजस्यं, यथार्थता.
Preclude, *vt.* प्रतिबंध् 9 P, निषिध् 1 P, बाध् 1 A; -ed *a.* प्रतिबद्ध, निवारित. [वारणं.
Preclusion, *n.* प्रतिबंधः, निषेधः, नि-
Preclusive, *a.* प्रतिबंधक, निवारक, बाधक.
Precocious, *a.* अकालपक्व, प्रौढ; -ness (Precocity) *n.* अपूर्वकालपकता, बालप्रौढिः.
Precognition, *n.* पूर्वज्ञानं, अग्रबोधः.
Preconceive, *vt.* अग्रे मन् 4 A, पूर्वं मनसा क्लृप् c.
Preconception, *n.* पूर्वकल्पना, पूर्वज्ञानं, अग्रोपलब्धिः.
Preconcert, *vt.* पूर्वसंकेतेन परिक्लृप् c;

–ed *a.* पूर्वकल्पित, सांकेतिक.
Precursor, *n.* अग्रगामी, अग्रसरः, पूर्वचिह्नं; –y *a.* अग्रवर्तिन्, पूर्वसूचक.
Predatory, *a.* अपहारक, उपद्रविन्.
Predecessor, *n.* पूर्वाधिकारी, अग्रगामी.
Predestinarian, *n.* अदृष्टवादी.
Predestinate, *vt.* पूर्वं निरूप् 10 U or निर्दिश् 6 P; –ion, पूर्वनिरूपणं, प्राक्तनविधिः, प्रारब्धवादः.
Predestine, *vt.* पूर्वं निरूप् 10 U.
Predicable, *a.* वक्तव्य, वाच्य, अभिधेय; –ility *n.* वाच्यता, अभिधेयता. [दुर्दशा.
Predicament, *n.* समानवर्गः, प्रकृतिः,
Predicate, *vt.* वद् 1 P, अभिधा 3 U, अवच्छेदं कृ 8 U; *n.* वाच्यं, विशेषणं, लक्षणं, अवच्छेदः. [विशेषणं.
Predication, *n.* अवच्छेदनं, विधानं,
Predict, *vt.* पूर्वं कथ् 10 U, अग्रे दृश् c; –ion *n.* अग्रकथनं, उद्बोधनं, भविष्यकथनं.
Predilection, *n.* पूर्वानुरागः, प्रावण्यं.
Predispose, *vt.* पूर्वं प्रवृत् c, प्रवणं कृ 8 U; –ed *a.* प्रवण, उन्मुख; –ition *n.* प्रवणता, प्रवाहः, उन्मुखता, पूर्वानुकूलता.
Predominance, –y, *n.* प्राबल्यं, प्राधान्यं, प्रभावः. [अतिरिक्त.
Predominant, *a.* प्रबल, प्रधान,
Predominate, *vi.* प्रभू 1 P, अतिरिच् pass; –ion, *n.* प्राधान्यं.
Pre-eminence, *n.* सर्वश्रेष्ठता, उत्कृष्टता, विशिष्टता, प्राधान्यं.
Pre-eminent, *a.* सर्वश्रेष्ठ, अग्रगण्य; –ly *adv.* प्रधानतः, परमं. [धिकारः.
Pre–emption, *n.* पूर्वक्रयः, पूर्वक्रिया-
Pre–engage, *vt.* पूर्वनियमं कृ 8 U; –ed पूर्वसंकेतबद्ध; –ment पूर्वसंकेतः.
Pre–exist, *vi.* अग्रतः भू 1 P or वृत् 1 A; –ence *n.* पूर्वजन्म, प्राग्भावः; –ent *a.* पूर्ववर्तिन्, पूर्वभूत.
Pre–face, *n.* प्रस्तावना, भूमिका, मुखबंधः, उपोद्घातः; *vt.* प्रस्तु 2 U.
Prefatory, *a.* प्रास्ताविक, उपोद्घातरूप.
Prefect, *n.* पुराध्यक्षः, शास्ता.
Prefer, *vt.* अधिकं मन् 4 A; विशिष् Pass, उन्नम् c, पुरोधा 3 U, निविद् c; –able *a.* वरीयस्, आदरणीय, प्रथमग्राह्य; –ment *n.* पदोन्नतिः, संवर्धना, समर्पणं; –ence *n.* अधिकानुरागः, आदराधिक्यं; –ential *a.* विशेषादरणीय; –ably *adv.* वरं, श्रेयः
Prefix, *vt.* पुरस्कृ 8 U, पुरोधा 3 U; *n.* उपसर्गः.
Pregnancy, *n.* गर्भधारणं, गर्भः; ससत्त्वता, अर्थपूर्णता.
Pregnant, *a.* अंतःसत्त्वा, गर्भिणी; अर्थपूर्ण; आढ्य, संकुल.
Prejudge, पूर्वं विचर् c or निश्चि 5 U.
Prejudgment, *n.* पूर्वनिर्णयः, पूर्वनिश्चयः.
Prejudice, *n.* पूर्वग्रहः, पूर्वसंस्कारः; पक्षपातः; अपायः; *vt.* पूर्वं प्रवृत् c, अपकृ 8 U; –ed साचीकृत, अपकृत
Prejudicial, *a.* अहित, अपकारक, घातुक.

Preliminary, *a.* पूर्व, आदिम.

Prelude, *n.* पूर्वरंगः, प्रस्तावना, उपक्रमः, पूर्वलक्षणं; *vt.* प्रस्तु 2 P, उपक्रम् 1 A.

Premature, *a.* अपूर्णकालिक, अकालपक्क, अप्राप्तकाल, आकालिक; –ly अकाले; –ness,–ity *n.* अकालपक्कता, अकालिकत्वं.

Premeditate, *vt.* पूर्वं मनसा क्लृप् 1 A; *vi.* पूर्वं विचर् c; –ed *a.* पूर्वचिंतित, सांकेतिक; –ion *n.* पूर्वयोजना, पूर्वसंकल्पः.

Premier, *a.* मुख्य, प्रधान; *n.* प्रधानामात्यः, मंत्रिप्रवरः.

Premise, *vt.* उपन्यस् 4 P, प्रस्तु 2 P; *n.* पक्षः, उपन्यासः; Major p. पूर्वपक्षः; Minor p. उत्तरपक्षः.

Premises, *n.* (Pl.) गृहवाटिकादि, गृहपरिसरः.

Premium, *n.* पारितोषिकं, पुरस्कारः; At a p. सम्यक्, आदृत.

Premonitory, *a.* पूर्वसूचक.

Pre-ordain, *vt.* पूर्वं विधा c.

Preparation, *n.* आयोजनं, परिकल्पनं, संभारः, सिद्धता; उपायः,योगः, संस्कारः. [सहाय.

Preparatory, *a.* साधक, उपक्रम-

Prepare, *vt.* सज्जी कृ 8 U, परिक्लृप् c, संभृ 3 U, प्रसाध् c; *vi.* सज्जीभू 1 P; –ed निर्मित, सिद्ध, उद्युक्त; –edness *n.* सिद्धता, सज्जता.

Prepay, *vt.* पूर्वदा 3 U; पूर्वदानं, पूर्वशोधनं. [प्रबलता.

Preponderance, *n.* प्रभावाधिक्यं,

Preponderate, *vt.* भारेण अतिरिच् Pass or वृध् 1 A. [सर्गिक.

Preposition, *n.* उपसर्गः; –al औप-

Prepossess, *vt.* अग्रे धृ; See prejudice;–ed *a.* आकृष्टचित्त; –ing *a.* (दर्शनमात्रात्) चित्तापहारिन्; –ion *n.* पूर्वसंस्कारः, चित्ताकर्षणं, पक्षपातः.

Preposterous, *a.* विपरीत, असंगत, असमंजस; –ly *adv.* असंगतं.

Prerogative, *n.* विशेषाधिकारः, अन्यव्यावर्तकस्वत्वं. [निमित्तं.

Presage, *vt.* पूर्वसूच् c; *n.* पूर्वसूचना,

Prescience, *n.* भविष्यद्ज्ञानं, प्रवेक्षणं.

Prescient, *a.* भविष्यद्दर्शिन्.

Prescribe, *vt.* पूर्वं निर्दिश् 6 P, संविधा 3 U, उपचारं कृ.

Prescription, *n.* व्यवस्थापत्रं, निर्देशः, उपचारलेखः; प्राचीनभोगः.

Prescriptive, *a.* चिरव्यवहारसिद्ध.

Presence, *n.* उपस्थितिः, सान्निध्यं, आकृतिः; P. of mind प्रत्युत्पन्नमतित्वं, अव्यग्रता; In the p. of समक्षं; Into the p. of सकाशं.

Present, *a.* वर्तमान, प्रत्यक्ष, उपस्थित, अंतिक, आधुनिक, अद्यतन; At p. इदानीं, अधुना, सांप्रतं; For the p. आपाततः सांप्रतं; –ly *adv.* सद्यः, अचिरात्, अनंतरं.

Present, *n.* दानं, दक्षिणा, पारितोषिकं, उपायनं, प्रदेशनं; *vt.* उपहृ 1 P, वितॄ 1 P, उत्सृज् 1 P, पुरस्कृ; 8U; –able *a.*देय,उपहार्य, दर्शनीय; –ation *n.* उपहरणं, समर्पणं, निर्वापः.

Presentment, *n.* उपस्थापनं,प्रदर्शनं.
Preserve, *vt.* रक्ष् 1 P, त्रै 1 A, पुष् c, उपस्कृ 8 U; *n.* उपस्करः, संधितफलं; वीतंसः; -er *n.* रक्षकः, त्राता, तारकः, पालनकर्ता.
Preside, *vi.* अधिष्ठा 1P, अध्यास् 2A, अवेक्ष् 1 A; -ncy *n.* अध्यक्षता, अधिष्ठानं, प्रदेशः; -nt *n.* अधिष्ठाता, अध्यक्षः; -ing *a.* अधिष्ठातृ, अध्यासीन.
Press, *vt.* संपीड् 10 U, संकुच् 6 P; अतिनिर्बंधेन प्रार्थ् 10 A or उपदिश् 6 P, बलात् कृ c or प्रवृत् c; *vi.* सोत्साहं प्रया 2 P, उपस्था 1 P, बाध् 1 A; *n.* चक्रयंत्रं; जनसंकुलं, निर्बंधः, आग्रहः, पीडा, भारः; -ing *a.* अत्यवश्यक, विलंबाक्षम, अतिनिर्बंधक; -ure *n.* भारः; पीडा; शक्तिः, प्रभावः, प्रेरणा, प्रोत्साहः. [माया.
Prestige, *n.* गौरवं, संभ्रमः, मान्यता,
Presume, *vt.* अनुमा 2 U, तर्क् 10U; *vi.* धृष् 5 P, प्रगल्भ् 1 A; -able *a.* सहजविश्वास्य, सत्यवत् ग्रहणीय.
Presumption, *n.* अनुमानं, कल्पना, संभावना; धृष्टता, अत्याचारः.
Presumptive, *a.* आनुमानिक,संभाव्य.
Presumptuous, *a.* धृष्ट, साहसिक, अभिमानमूलक.
Presuppose, *vt.* पूर्वं भू c or सूच् c; -ition *n.* पूर्वकल्पना, पूर्वभावना.
Pretend, *vt, vi.* व्यपदिश् 6 P; ध्वजीकृ 8 U, अभिमन् 4 A, मिथ्या वद् 1 P. -ed *p.p. a.* छाद्मिक, मिथ्याहेतु, कौटिक; -er *n.* छाद्मिकः, ध्वजी(in Comp.)
Pretention, *n.* अधिकारः, अभियोगः, महत्त्वाकांक्षा. [प्रकृति, अद्भुत.
Preternatural, *a.* अलौकिक, अति-
Pretext, *n.* छद्म, व्यपदेशः, छलं.
Pretty, *a.* चारु, मंजु, ईषत्, प्रायः.
Prevail, *vi.* प्रभू 1 P, अतिरिच् Pass सिध् 4 P, अनुनी 1P; -ing *a.* प्रबल, प्रचलित, साधारण. [धारणता.
Prevalence, *n.* प्रचारः, प्रसिद्धिः; सा-
Prevalent, *a.* प्रचलित, साधारण.
Prevaricate, *vi.* अर्थवैकल्यं कृ, वाक्छलं कृ, अपदिश् 6 P; -ion *n.* वाक्छलं, वक्रोक्तिः, उत्तराभासः, सत्यापलापः.
Prevent, *vt.* निवृc, निषिध् 1 P, प्रत्याख्या 2 P; -able *a.* निवार्य; -ed निवारित, निषिद्ध; -ion *n.* निवारणं, प्रतिषेधः; व्याघातः; -ive *a.* निवारक, व्याघातक; *n.* निवारणं, प्रतिबंधकं.
Previous, *a.* पूर्ववर्तिन्, प्राग्भव; पूर्वतन; -ly *adv.* पूर्वं, अग्रतः, पुरः.
Prey, *n.* आमिषं, लोत्रं, हिंस्रपशुः, विष्किरः; *vt.* आमिषं धृत्वा भक्ष् 10U; क्रमशः क्षिc.
Price, *n.* मूल्यं, अर्घः, अवक्रयः; *vt.* मूल्यं स्थाc; -less *a.* अमूल्य, अनर्घ्य.
Prick, *n.* वेधः, सूचिः, शल्यं; यातना; *vt.* व्यध् 4 P, तुद् 6 P, प्रोत्सह् 1 A, -ly *a.* कंटकावृत.
Prickle, *n.* कंटकः, सूचिः, शल्यं.
Pride, *n.* गर्वः, अहंकारः, मानिता, उन्मादः, आवेशः; *vt. vi.* विकत्थ् 1 A, अभिमन् 4 A.

Priest, *n.* धर्मयाजकः, पुरोहितः, आचार्यः; -craft *n.* पुरोहितछलं; -hood *n.* पुरोहितवर्गः, पौरोहित्यं; -ridden, *a.* पुरोहिताधीन; -ly *a.* याजकीय.

Prig, *n.* दाम्भिकः; रूपगर्वितः.

Prim, *a.* अतिसूक्ष्म, अत्यादरशील.

Prima facie, *Phr.* आपाततः.

Primal, *a.* आदिम, प्रधान. [प्रमुख.

Primary, *a.* प्राथमिक, आद्य, मूलिक,

Prime, *a.* प्राथमिक, मुख्य, उत्तम, प्रौढ; *n.* उदयः, आरम्भः, प्रौढता, उत्तमांशः; P. of life यौवनकालः; P. of the moon शुक्लप्रतिपद्.

Primer, *n.* बालशिक्षार्थं प्रथमपुस्तकं, वर्णपरिचयः.

Primeval, *a.* प्राक्तन, सनातन.

Primitive, *a.* प्राक्कालीन, प्राथमिक.

Primogeniture, *n.* ज्येष्ठाधिकारः.

Primordial, *a.* आदिवर्तिन्, प्राक्कालिक.

Prince, *n.* नृपतिः, राजपुत्रः, युवराजः -ly *a.* राजकीय, नृपोचित.

Principal, *a.* प्रधान, श्रेष्ठ; *n.* मुख्यः, अध्यक्षः; मूलधनं; -ity *n.* मांडलिकराज्यं.

Principle, *n.* मूलतत्त्वं, आदिकारणं; सूत्रं, नियमः; गुणः, रीतिः; प्रमाणं, उपपत्तिः; A man of no p. अव्यवस्थितचित्तः.

Print, *vt.* अंक् 10 U, मुद्र् (nom) मुद्रयति; *n.* अंकः, चिह्नं, मुद्राक्षरं, मुद्रिका; In p. मुद्रित, मुद्रमाण; out of p. अमुद्रित; निःशेष; -er *n.* मुद्रकः; Printer's devil मुद्राभ्रमः; -ed *p. p.* मुद्रित; -ing *n.* मुद्रणं; p. -ing Press मुद्रणयंत्रं.

Prior, *a.* पूर्वतन, आद्य, प्राक्तन; -ity पूर्वता, अग्रपूजा.

Prism, *n.* त्रिपार्श्वकाचखंडः.

Prismatic, *a.* त्रिपार्श्वकाचाकार.

Prison, *n.* कारागारं, बंदिशाला, -er *n.* बंदिः, कारास्थः.

Pristine, *a.* पूर्वकालीन, आदिम, पुराण.

Privacy, *n.* विविक्तता, निर्जनता, निर्जनस्थानं.

Private, *a.* विविक्त, गुप्त; रहः; स्वकीय; अनधिकारिन्, *n.* सैनिकः; -ly *adv.* रहसि, एकांतं, मिथः.

Privation, *n.* अभावः, अपचयः; क्लेशः.

Privilege, *n.* विशेषाधिकारः, सत्त्वं.

Privy, *a.* विदित *n.* शौचकूपः; -ly *adv.* रहसि, गूढं.

Privity, *n.* गुह्यं, रहः, सहज्ञानं.

Prize *n.* जयलाभः, पारितोषिकं, पणः, रत्नं; *vt.* बहु मन् 4 A, मूल्यं निरूप् 10 U; -ed *a.* बहुमत.

Probable, *a.* संभाव्य, अभ्युपगत; -ly *adv.* प्रायः, किल, नाम; -ility *n.* संभवः, संभाव्यता, संभावना.

Probate, *n.* मृतपत्रप्रमाणं.

Probation, *n.* परीक्षा, प्रमाणं; -ary -al *a.* परीक्ष्यमाण; -er *n.* परीक्षाविषयः.

Probe, *n.* शलाका, एषणी; *vt.* शलाकया परीक्ष् 1 A, मर्मान्वेषणं कृ.

Probity, *n.* सारल्यं, साधुता, विश्वस्तता.

Problem, *n.* विवादविषयः, प्रश्नः; (in Geometry) कृत्यं; -atical

a. वैकल्पिक, संदिग्ध.

Proboscis, *n.* शुंडा; हस्तः, करः.

Procedure, *n.* व्यवहारः, विधिः.

Proceed, *vi.* प्रगम् 1 P, अग्रे या 2 P; क्रमेण वद् 1 P, उत्पद् 4 A, प्रवृत् c; अभियुज् 7 P. -ing *n.* क्रिया, व्यवहारः, पर्यायः क्रियाविधिः; -s *n.* (Pl) उत्पन्नं, फलं.

Process, *n.* प्रगमनं, क्रमः, रीतिः, व्यवहारः; In p. of time गच्छता-कालेन, कालक्रमेण; -ion *n.* निर्गमः, निःसरणं, गतिः; यात्रा.

Proclaim, *vt.* ख्या c, विघुष् 10 U, कृत् 10U; -er *n.* घोषकः, ख्यापकः.

Proclamation, *n.* घोषणा, ख्यापनं, आज्ञापत्रं.

Proclivity, *n.* प्रवणता, प्रवाहः, प्रवृत्तिः.

Procrastinate, *vt.* विलम्ब् 1 A; *vi.* विलम्ब् 1 A; -tion *n.* विलम्बः, कालयापनं, दीर्घसूत्रता.

Procreate, *vt.* उत्पद् c, प्रसू 2, 4 A: -ion *n.* उत्पादनं, उत्पत्तिः; -ive *a.* जनक, उत्पादक; -or *n.* जनकः, जनयिता, उत्पादकः.

Procure, *vt.* प्राप् 5 P, लभ् 1 A, विद् 6 P, संपद् c; -able *a.* प्राप्तव्य, आसादनीय, प्राप्य; -ment *n.* प्राप्तिः, संपादनं; कौट्टिन्यं; -er *n.* प्रापकः; रतिसंपादकः-ess *n.* कुट्टिनी, संचारिका, शंभली.

Prodigal, *a.* अतिव्ययिन्, व्ययशील, अर्थोत्सर्गिन्; -ity *n.* अतिव्ययः, अत्युत्सर्गः.

Prodigious, *a.* अतिबृहत्, विकट, अद्भुत, सृष्टिक्रमबाह्य; -ness *n.* अतिबृहत्त्वं, अद्भुतता.

Prodigy, *n.* अद्भुतं, उत्पातः, उपसर्गः.

Produce, *vt.* उत्पद् c, घट् c, पुरोधा c, वृध् c, *n.* फलं, लाभः, उत्पन्नं; -ed उत्पादित, उद्भूत; -er, -ing *a.* उत्पादक, प्रद.

Product, *n.* उत्पन्नं, फलं, परिणामः, सिद्धिः; (In arith.) घातः, गुणाकारः; -ion *n.* उत्पादनं, उद्भवः, प्रसवः, निष्पत्तिः; फलं, निर्मितवस्तु; -tive *a.* फलप्रद, सफल, उत्पादक, साधक, लाभकर.

Profane, *a.* अपवित्र, भ्रष्ट, असंस्कृत, व्यावहारिक; *vt.* अतिक्रम् 1 P, दुष् c, अवमन् 4 A; -ly *adv.* अपुण्यवत्; -ness, -ity; *n.* धर्मनिंदा, भ्रष्टता.

Profess, *vt.* प्रतिज्ञा 9 U, प्रकाश् c, स्वीकृ 8 U, छलं कृ; 8 U; -ed *a.* स्वीकृत, प्रकाशित; -edly *adv.* प्रतिज्ञापूर्वं; -ion *n.* प्रतिज्ञा, अंगीकारः, ख्यापनं; वृत्तिः, व्यवसायः; -or *n.* अध्यापकः; प्रतिज्ञाता.

Proffer, *n.* See Offer.

Proficient, *a.* व्युत्पन्न, प्रवीण, विचक्षण; -ency *n.* व्युत्पन्नता, प्रावीण्यं, अभिनिवेशः, अभिज्ञता.

Profile, *n.* बाह्याकारः, पार्श्वचित्रं.

Profit, *n.* लाभः, प्राप्तिः, प्रतिपत्तिः, उपार्जनं, अर्थः; *vt.* अर्थं कृ 8 U, हिताय भू 1 P; *vi.* लाभं प्राप् 5 U, वृध् 1 A, हिताय भू 1 P; -able *a.* लाभकर, हितकर, सार्थक; -ably *adv.* सफलं, हिताय; -less *a.*

निष्फल, निरर्थक. [ता, धूर्तता.
Profligacy, *n.* दुर्वृत्तता, विषयासक्त-
Profligate, *a.* दुर्व्यसनिन्, दुश्चरित्र, भ्रष्ट; *n.* लंपटः, कामुकः.
Profound, *a.* गभीर, अगाध, दुर्ज्ञेय, पारंगत; –ly *adv.* गाढं, अत्यंतं; –ness, Profundity, *n.* गभीरता, गाढता, गूढार्थता, अभिनिवेशः.
Profuse, *a.* अपरिमित, समृद्ध, अतिबहुल; –ly *adv.* बाहुल्येन, भूरिशः; –ness *n.* अतिव्ययः अत्यौदार्यं.
Profusion, *n.* प्राचुर्यं, समृद्धिः, विपुलता, उद्रेकः.
Progenitor, *n.* पूर्वजः, जनयिता.
Progeny, *n.* संतानं, संततिः, अपत्यं.
Prognostic, पूर्वचिन्हं, निमित्तं; *a.* पूर्वसूचक, उद्बोधक; –ate *vt.* पूर्वं सूच् c, पूर्वचिह्नं दा 3 U; –ation *n.* पूर्वसूचनं, भविष्यद्ज्ञानं.
Programme, *n.* सूचिपत्रं; कार्यक्रमः.
Progress, *n.* प्रसरणं, प्रगतिः, संक्रमः, वृद्धिः, विद्यागमः; *vi.* प्रगम् 1 P, प्रसृ 1 P; –ion (See Progress) *n.* श्रेढी–व्यवहारः; Arithmetical p. समांतरश्रेढी; (Geometrical p.) समगुणश्रेढी; Harmonic p. धारावाहिकश्रेढी; -ist *n.* समाजोन्नत्याशावादी; –ive *a.* क्रमिक, वर्धमान, प्रसर; –iveness *n.* क्रमिकवृद्धिः.
Prohibit, *vt.* निषिध् 1 P, निरुध् 7 U, निवृ c; –ion *n.* निषेधः, निरोधः, निवारणं, निषेधपत्रं; –ory *a.* निषेधार्थक, निवारक.
Project, *n.* कल्पना, युक्तिः, अनुसंधानं, आशयः; *vt.* प्रक्षिप् 6 P, अनुसंधा 5 U; *vi.* प्रसृ 1 P, बहिः स्था 1 P; –ion *n.* प्रलंबता, प्रसरः, उदग्रभागः, भंगिः; उपायकल्पना.
Projectile, *n.* प्रक्षेपणीयद्रव्यं, अस्त्रं.
Prolegomena, *n.* (Pl.) परिभाषा, प्रस्तावना, उपोद्घातः.
Prolific, *a.* फलप्रद, बहुप्रसव.
Prolix, *a.* दीर्घसूत्र, प्रपंचित, विस्तीर्ण; –ness, Prolixity *n.* अतिप्रपंचः, अतिविस्तरः; –ly *adv.* अतिविस्तरेण.
Prologue, *n.* नांदी, आमुखं, प्रस्तावना.
Prolongate, *vt.* दीर्घीकृ 8 U, वितन् 8 U, विस्तॄ 9 U or c. [प्रपंचः.
Prolongation, *n.* दीर्घीकरणं, विस्तारः,
Promenade, *n.* विहारः, विहरणस्थानं.
Prominent, *a.* समुन्नत, उत्तुंग, सुदृश्य, प्रमुख, उत्कृष्ट.
Prominence, *n.* समुन्नतिः; प्रमुखत्वं, श्रेष्ठता; उच्चता.
Promiscuous, *a.* प्रकीर्ण, संकुल, मिश्रित; –ness प्रकीर्णता, संकुलत्वं.
Promise, *n.* प्रतिज्ञा, वचनं, स्वीकारः, नियमः, आशा; *vt.* *vi.* प्रतिज्ञा 9 U, उपगम् 1 P; पण् 1 A; –sory *a.* सप्रतिज्ञा; –ing *a.* आशाजनक.
Promontory, *n.* भूनासिका, उदग्रभूमिः.
Promote, *vt.* विवृध् c, प्रवृत् c, उन्नतिं नी 1 P; –er *n.* उत्साहदाता, प्रवर्तकः, प्रवर्धकः; –ion *n.* पदोन्नतिः उन्नयनं; –ive *a.* संवर्धक, साधक.
Prompt, *a.* सत्वर, तत्पर, प्रस्तुत, पटु; *vt.* उद्युज् c, प्रोत्सह् c, उत्था c;

सूच् 10 U; -er *n.* प्रेरकः, प्रोत्साहकः, सूचकः, सूत्रधारः; -ing *n.* प्रवर्तनं, सूचना; -itude, -ness *n.* प्रत्युत्पन्नता, क्षिप्रता; -ly *adv.* सत्वरं, सोद्यमं.

Promulgate, *vt.* प्रकाश् c, प्रख्या c, विघुष् 10 U; -ion *n.* प्रकाशनं, विघोषणं;-or *n.* प्रकाशकः,ख्यापकः.

Prone, *a.* प्रवण, प्रणत, पातुक; -ness *n.* नम्रता, प्रवणता, पतनशीलता.

Prong, *n.* शूलः, शिखा, कंटकः.

Pronominal, *a.* सर्वनामविषयक.

Pronoun, *n.* सर्वनाम.

Pronounce, *vt.* उच्चर् c, उदीर् c, प्रख्या 2 P; निर्णयं कृ 8 U; -able *a.* उच्चार्य; -ed *p.p.* उच्चारित, व्याहृत; ख्यापित; -ment *n.* घोषणा, प्रकाशनं, शिक्षाकथनं. [उच्चारणं.

Pronunciation, *n.* उच्चारः, व्याहारः,

Proof, *n.* प्रमाणं, सिद्धिः, लक्षणं, परीक्षा; पूर्वमुद्रितं; *a.* दृढ, अभेद्य, परीक्षित.

Prop, *vt.* आलंब् 1 A, उपस्तम्भ् 9 P, धृ c; *n.* आधारः, आलंबः, उपस्तम्भः. [व्यवस्था.

Propaganda, *n.* विशिष्टमतप्रचार-

Propagate, *vt.* विस्तृ c., प्रचर् c, परंपरया उत्पद् c; -ion *n.* उत्पत्तिः, विस्तारः; -or *n.*उत्पादकः, वंशवर्धकः

Propel, *vt.* प्रेर् c, संचर् c.

Propense *a.* प्रवण, उद्यत; -ity *n.* प्रवृत्तिः, अनुरागः.

Proper, *a.* स्वकीय, विशेष, समीचीन, न्याय्य; -ly *adv.* युक्तं, यथार्थतः; -ty *n.* विशेषगुणः; स्वत्वं, आधिकारः; वित्तं; Personal p. अस्थावरसंपत्तिः; Real p. स्थावरसंपत्तिः; Landed p. भूमिधनं.

Prophecy, *n.* भविष्यकथनं; भवितव्यं.

Prophesy,*vt.* भविष्यत् कथ्10 U; अनागतं दृश् c.

Prophet, *n.* भविष्यद्वादी, दैवज्ञः; -ic; -ical *a.* भविष्यत्सूचक.

Prophylactic, *a.* रोगनिवारक.

Propinquity, *n.* समीपता,संनिकर्षः.

Propitiable, *a.* आराध्य, प्रसादनीय.

Propitiate, *vt.* प्रसद्c, आराध्c, प्रशम्c; -ion *n.* प्रसादनं, अनुरंजनं, उपशमः; -or *n.* अनुरंजकः, शांतिकर्ता; -ory *a.* शांतिकर, उपशमक.

Propitious, *a.* प्रसन्न, अनुकूल, शुभ, शर्मद; -ness *n.* प्रसादः, आनुकूल्यं, शुभता.

Proportion, *n.* प्रमाणं, अन्योन्यसमता, परस्परान्वयः, समानुपातः; -al *a.* अनुगुण, आनुपातिक, सुसंगत; -ate *a.* समप्रमाण, आनुषंगिक, *vt.* अनुगुणीकृ.

Propose, *vt.* उपन्यस् 4 P, प्रतिज्ञा, 9 U, सूच् 10 U; -al *n.* प्रस्तावः, निवेदनं, सूचना.

Proposition, *n.* प्रतिज्ञा, सिद्धांतः, प्रमेयं, पूर्वपक्षः.

Propound, *vt.* उपन्यस् 4 P, प्रतिपद् c; -er *n.* प्रस्तावकः.

Proprietary, *a.* अधिकारविषयक.

Proprietor, *n.* स्वामी, अधिकारी; -ship *n.* स्वामित्वं, अधिकारः.

Propriety, *n.* औचित्यं, समीचीनता.
Propulsion, *n.* पुरश्चालनं.
Prorogue, व्याक्षिप् 6 P, विसृज् 6 P.
Prorogation, *n.* व्याक्षेपः, निवर्तनं.
Prosaic, गद्यमय, नीरस.
Proscribe, *vt.* घोषणापूर्वं बहिष्कृ or प्रतिषिध् 4 P. [ख्यापनं.
Proscription *n.* निर्वासनं, दंडार्ह-
Prose, *n.* गद्यं; *a.* गद्यात्मक.
Prosecute, *vt.* नित्यं अनुष्ठा 1 P, 10 U; अभियुज् 7 A. अभिशस् 1P; -ion *n.* अनुशीलनं; अभियोगः, निवेदनं, -or अभियोक्ता. [रग्राही.
Proselyte, *n.* परधर्मावलंबी, मतांत-
Proselytize, *vt.* धर्मपरिवर्तनं कृ 8 U, मतांतरं ग्रह् 9 U; -ism *n.* धर्मांतर-प्रापणं.
Prosodial, *a.* छांदस, छंदोविषयक.
Prosody, *n.* छंदः, छंदःशास्त्रं.
Prospect, *n.* दर्शनं, दृष्टिपातः, अनागतदर्शनं; प्रत्याशा; दृष्टिगतदेशः;-ive *a.* भविष्यत्, संभवनीय.
Prospectus, *n.* कर्तव्यार्थबोधनपत्रं.
Prosper, *vt.* वृध् c, अनुग्रह् 9 U; सिद्धिं नी 1 P; *vi.* ऋध् 4 P, एध् 1 A, सिध् 4 P; -ity *n.* समृद्धिः, अभ्युदयः, सौभाग्यं, सफलता; -ous *a.* शुभ, संपन्न, ऋद्धिमत्, धन्य.
Prostitute, *n.* वेश्या, गणिका, वारांगना, पण्यस्त्री; *vt.* कुत्सितकर्मार्थं प्रयुज् 7 U, सर्वोपभोग्यं कृ; -ion *n.* वेश्यावृत्तिः, व्यभिचारः; अपव्यवहारः.
Prostrate, *a.* भूमिगत, पादप्रणत, उपनत; *vt.* पत् c, नश् c, प्रणम् 1 P, सर्वशक्तिं हृ 1 P; -ion *n.* प्रणिपातः, साष्टांगप्रणामः; शक्तिपातः.
Prosy, *a.* नीरस, फल्गु.
Protect, *vt.* रक्ष् 1 P, गुप् 1, 10 P, अभिपाल् c; -ion *n.* रक्षा, गुप्तिः, परिपालनं, त्राणं, आश्रयः, प्रसादः; -ive *a.* संरक्षक, प्रतिपालक; -or *n.* रक्षकः, गोप्ता, त्राता, आश्रयः.
Protege, *n.* आश्रितः, पोष्यः, शरणागतः.
Protein, *n.* अन्नसारः.
Protest, *vi.* दृढं वद् 1 P, दृढनिषेधं कृ 8 U; *n.* प्रतिवादः, अस्वीकारपत्रं; -ant *n.*असंमतः;-ation *n.*दृढोक्तिः, प्रतिश्रुतिः.
Protoplasm, *n.* जैवनिकः.
Prototype, *n.* आदर्शः, मूलं.
Protract, *vt.* दीर्घीकृ 8 U, विलम्ब् c; -ion *n.* दीर्घीकरणं, विलम्बः; *n.* -or कोणपरिमापकयंत्रं. [Pass.
Protrude, *vt.* बहिःसृ 1 P; उद्भिद्
Protrusion, *n.* बहिर्गमनं, निर्गमः.
Protrusive, *a.* बहिर्गामिन्.
Protuberance, *n.* स्फोटः, गंडः, उन्नतिः.
Protuberant, *a.* उन्नत, प्रलंब, स्फीत.
Proud, *a.* गर्वित, दृप्त, मानिन्, प्रगल्भ, अवलिप्त;-ly *adv.*सगर्वं, सावलेपं.
Prove, *vt.* साध् c, उपपद् c, सूत्र् 10 U, निर्णी 1 P; *vi.* उत्पद् 4 P, निर्णी Pass; -er *n.* साधकः; -ed *a.* सिद्ध, उपपन्न, सूचित, निश्चित, प्रतीत; -ble *a.* साध्य, समर्थनीय.
Proverb, *n.* प्रवादः, लोकोक्तिः,

न्यायः; –ial *a.* प्रवादीभूत, लोकप्रसिद्ध.

Provide, *vt.* पूर्वं उपक्लृप् c, पूर्वसंकेतं कृ 8 U; द्रव्यसंभारं कृ 8 U; –ed पूर्वपरिकल्पित or संभृत or संहित, पूर्वसंकेतित; *conj.* यद्यपि; P. that, यद्यपि, स्यात्.

Providence, *n.* दूरदृष्टिः, भविष्यद्दर्शनं, परिमितव्ययः, विधिः.

Provident, *a.* परिणामदर्शिन्, अंतर्ज्ञ; –tial *a.* दैवकृत, ईश्वरविहित.

Province, *n.* प्रदेशः, विषयः, स्वकर्म, अधिकारः, निबंधनम्; –ial *a.* प्रादेशिक, ग्राम्य; *n.* देशस्थः, ग्रामस्थः; –ialism *n.* प्रादेशिकभाषा.

Provision, *n.* परिकल्पनं, पूर्वोपायः, साहित्यं, उपकरणसंभारः, खाद्यद्रव्यं, पूर्वसंकेतः; –al *a.* आपाततः स्थापित, प्रासंगिक, अल्पकालीन.

Proviso, *n.* उपनियमः, अनुबंधः.

Provocation, *n.* प्रकोपः, क्रोधोद्दीपनं.

Provocative, *a.* रागोद्दीपक, क्षुधाजनक.

Provoke, *vt.* प्रकुप c, उत्पद् c, उद्दीप् c, आह्वे 1 A; –ed *p. p.* प्रकुपित, उद्दीपित; –ing *a.* प्रकोपक, उत्तेजक.

Provost, *n.* परिदर्शकः, अध्यक्षः.

Prow, *n.* नौकाग्रं.

Prowess, *n.* पौरुषं, वीर्यं, पराक्रमः.

Prowl, *vi.* भक्ष्यार्थं भ्रम् 4 P, पर्यट् 1 P; –ing *n.* परिभ्रमणं.

Proximate, *a.* समीप, सन्निहित, [प्रायिक,

Proximity, *n.* सान्निधिः, नैकट्यं, सान्निध्यं.

[प्रतिनिधित्वं.

Proxy, *n.* प्रतिनिधिः, प्रतिपुरुषः,

Prude, *n.* कृत्रिमलज्जाशीला रमणी, अत्यभिमानिनी.

Prudence, *n.* विमृश्यकारिता, दूरदृष्टिः, विवेकः, सावधानता.

Prudent, *a.* सावधान, विवेचक, दूरदृष्टि, समीचीन; –ial *a.* सविवेक, स्वार्थिक.

Prune, *vt.* अग्राणि कृ 9P; अवछिद् 7P.

Prurient, *a.* कंडूयमान, कंडूल, कामातुर.

Pry, *vi.* सूक्ष्मं निरीक्ष् 1 A, सूक्ष्मं चर्च् 1 P; –ing *a.* अतिकुतूहल; *n.* सूक्ष्मान्वेषणं, सूक्ष्मचर्चा.

Psalm, *n.* गीतं, स्तोत्रं, धर्मसंगीतं; –ist *n.* धर्मसंगीतप्रणेता, स्तोत्रकारः.

Pseudo *a.* (Prefix) मिथ्या, कपट, कृत्रिम; –nym *n.* कपटनाम.

Pshaw, *int.* धिक्, अरेरे, अपेहि.

Psychic, *a.* मानसिक, आध्यात्मिक.

Psychology, *n.* मानसशास्त्र *n.* अध्यात्मविद्या.

Puberty, *n.* यौवनं, प्रौढता, समर्थत्वं.

Pubescent, *a.* प्राप्तयौवन, प्रौढ.

Public *a.* साधारण, लौकिक, सार्वजनिक, प्रसिद्ध, अगूढ, प्रकट; *n.* लोकः, जनता; p. road राजमार्गः, In p. प्रकाशं; p. good लोकहितं; p. spirited लोकार्थबुद्धि, लोकहितेच्छु; p. education लोकशिक्षणं; p. –house शुण्डास्थानं. [करग्रहः.

Publican, *n.* शौण्डिकः, सुराविक्रेता;

Publication, *n.* प्रकाशनं, प्रकटनं.

Publicity, *n.* प्रसिद्धिः, स्फुटता.
Publish, *vt.* प्रकाश् c, प्रख्या c, आविष्कृ 8 U; –er *n.* प्रकाशकः.
Puddle, *n.* पंकगुल्मः.
Puerile, *a.* बालिश, शिशुयोग्य; तुच्छ; –ity *n.* बालिश्यं.
Puerperal, *a.* प्रासूतिक.
Puff, *n.* फूत्कारः, ध्मानं, प्रभंजनः; आपूपिकं; अतिशयोक्तिः; –ing *a.* अत्युक्तिपर; –y *a.* गर्वित, स्फीत.
Pugilism, *n.* मुष्टियुद्धं, मल्लयुद्धं.
Pugnacious, *a.* युयुत्सु, कलहप्रिय.
Pugnacity, *n.* युद्धेच्छा, कलहप्रियता.
Puisne, *a.* अवर, अवरज.
Puissance, *n.* पराक्रमः, प्रभावः, तेजः.
Puissant, *a.* बलवत्, विक्रान्त.
Pull, *vt.* कृष् 1 P, ग्रह् 9 P; –down निपत् c, क्षी 5 P; –off अपनी 1 P; अपहृ 1 P; –out उद्धृ 6 P; –hair केशान् उल्लुञ्च् 1 P; –up उन्मूल् 10 U; उत्पट् 10 U; –ing *n.* आकर्षणं.
Pulley *n.* कपिः.
Pulmonary, *n.* फुप्फुसीय. [लांशः.
Pulp, *n.* मज्जा, गर्भः, सारः, कोम-
Pulpit, *n.* पुरोहितासनं, पीठं.
Pulsate, *vi.* स्पंद् 1 A, स्फुर् 6 P; –ive *a.* स्पंदनशील; –ion *n.* स्पंदनं, गतिः.
Pulse, *n.* नाडीस्पंदनं, द्विदलं, शिंबीधान्यम्; feeling the p. *n.* नाडीपरीक्षा; मतज्ञानार्थं चेष्टा.
Pulverable, *a.* चूर्णनीय, क्षोदनीय.
Pulverise, *vt.* चूर्ण् 10 U, पिष् 7 P, क्षुद् 7 P.

Pump, *n.* जलोत्तोलनयंत्रं.
Pumpkin, *n.* कूष्माण्डः, अलाबु.
Pun, *n.* श्लेषः, द्व्यर्थवाक्यं.
Punch, *n,* वेधनी, आघातः, पंचद्रव्यमिश्रितपानीयविशेषः; विदूषकः *vt.* व्यध् 4 P.
Punctilious, *a.* सूक्ष्माचारनिष्ठ.
Punctual, *a.* समयपालक, सामयिक, संकेतानुवर्तिन्; –ly *adv.* यथासमयं; –ity, –ness *n.* समयपालनं, संकेतानुवर्तनं.
Punctuate, *vt.* विरामचिह्नैः अंक् 10 U; –ion *n.* विरामचिह्नलिखनं.
Puncture, *n.* वेधः, *vt.* व्यध्, 4 P.
Pungency, *n.* कटुता, उग्रता, तैग्म्यं, अरुंतुदत्वं, दाहः.
Pungent, *a.* कटु, तीव्र, प्रखर, उष्ण.
Puniness, *n.* अल्पता, तनुता, क्षुद्रत्वं.
Punish, *vt.* दंड् 10 U, शास् 2 P, निग्रह् 9 U, पीड् 10 U; –able *a.* दंडनीय, शासनार्ह, विनेय; –ment *n.* दंडः, शासनं, दमनं, निग्रहः.
Punitive, *a.* दंडविधायक, साहसिक.
Puny, *a.* अल्प, क्षुद्र.
Pup, *n.* कुक्कुरशिशुः, कुक्कुरशावकः.
Pupil, *n.* शिष्यः, छात्रः, तारा, कनीनिका; –age *n.* शिष्यत्वं, शिष्यदशा, शैशवं. [भंजिका.
Puppet, *n.* पुत्रिका, पुत्तलिका, शाल-
Puppy, *n.* कुक्कुरशावकः, दाम्भिकः.
Purblind, *a.* अदीर्घदृष्टि, मंददृष्टि.
Purchase, *vt.* क्री 9 U, श्रमेण प्राप् 1 A; *n.* क्रमः, क्रीतद्रव्यं; अधिकारः; –money *n.* मूल्यं, पणः; –able *a.*

क्रेय; –er *n.* क्रेता, ग्राहकः.

Pure, *a.* निर्मल, विशुद्ध, निष्कलंक, पवित्र, केवल, शुद्धात्मन्; –ly *adv.* निर्मलं, शुचि, मात्रं, केवलं; –minded *a.* शुद्धमति; –ness *n.* निर्मलता, शुद्धिः.

Purgation, *n.* रेचनं, शोधनं.

Purgative, *a.* विरेचक, सारक *n.* विरेचनं.

Purgatory, *a.* शोधक, पावन; *n.* [प्रेतलोकः.

Purge, *vt.* शुध् c, विरिच् 7 P; *n.* रेचनं, विरेकः; –ing *n.* रेचना, सारणः,

Purify, *vt.* परिशुध् c, प्रमृज् 2 P, धाव् 10 U; –ied परिपूत, शोधित, धौत; –ication *n.* शोधनं, पावनं, प्रक्षालनं; –icative, –icatory *a.* पावन, पवित्र, अघमर्षण; –er *n.* शोधकः, परिष्कारकः.

Purity, *n.* निर्मलता, शुद्धता, शौचं, प्रसादः, साधुता.

Purlieu, *n.* समंततः, सीमा, परिसरः.

Purloin, *vt.* अपहृ 1 P, मुष् 9 P; –er *n.* अपहर्ता, चोरः.

Purple, *n.* धूम्र, नीललोहित; *n.* धूम्रवर्णः.

Purport, *n.* अर्थः, आशयः, तात्पर्यं, अन्वयः; *vt. vi.* उद्दिश् 6 P; अर्थवत्–भू 1 P.

Purpose, *n.* अभिप्रायः, उद्देशः, तात्पर्यं, कार्यं, कल्पना, प्रयोजनं; *vt.* अभिप्रे 2 P; अभिसंधा 3 U, संकल्पं कृ; –ly बुद्धिपुरःसरं, साभिप्रायं.

Purse, *n.* कोशः, कटिबंधः, ग्रंथिः; A light p. दरिद्रता; A long p. धनप्राचुर्यं; P. pride धनगर्वः.

Pursuance, *n.* अनुसरणं, अनुवर्तनं; In p. of अनुसारेण.

Pursue, *vt.* अनुसृ 1 P, अनुधाव् 1 P, अनुष्ठा 1 P, निर्वह् c, आप् (desid. ईप्सति), अनुकृ; –er *n.* अनुगामिन्; अनुधावकः.

Purvey, *vt* उपकरणानि संयुज् 7 U; See Provide; –ance *n.* आयोजनं, भोजनसंभारः; –or *n.* आयोजनं, खाद्यद्रव्यपरिकल्पकः,भोजनाधिकारी.

Purview, *n.* सीमा, कोटिः.

Pus, *n.* पूयं, पूयशोणितं, अवक्लेदः.

Push, *vt. vi.* प्रसृ c, अभिहन् 2 P, हस्ताभ्यां अपसृ c, अग्रे चल् 1 P; *n.* ताडनं, अपसारणं, प्रेरणा, आक्रमणं, सुयत्नः; –ing *a.* साहसिक, उद्योगिन्, धृष्ट.

Pusillanimity, *n.* कातरता, कार्पण्यं, [भीरुता.

Pusillanimous, *a.* भीरु, साहसहीन.

Puss,–y, *n.* मार्जारः, बिडालः.

Pustule, *n.* स्फोटः, रक्तवटी, गंडः.

Pustulous, *a.* स्फोटमय.

Put, *vt.* धा 3 U, स्था c, कृ c, न्यस् 4 P, आयुज् c, प्रोत्सह् c; –away अपसृ c; –aside परिरक्ष् 1 P; –down निक्षिप् 6 P; –forth प्रसृ c; –off, See Postpone; –on परिधा 3 U, –out शम् c, प्रसृ c; –together संधा, संयुज्; –in practice आचर् 1 P; –up with सह् 1 A; To p. to bed शी c; To p. two & two together स्पष्टं विधानं कृ; To p. to the sword हन् 2 P; To p. to trial परीक्ष्; To p. out at interest वृद्धिलाभाय

विनियुज् 7 U; To p. up for sale क्रयार्थं स्थाc; To p. up to प्रोत्सहc.
Putative, *a.* लोकप्रसिद्ध, अनुमित.
Putrefaction, *n.* पूतिः, दुर्गंधता, गलितावस्था. [4 A.
Putrefy, *vt.* पूतीकृ 8 U, गल्c, विली
Putrescence, *n.* गलनं, पूतिः.
Putrid, *a.* पूत, दुर्गंध, विगलित.
Putridity, *n.* पूतत्वं, दुर्गंधता.
Puzzle, *n.* गूढं, कूटं, प्रहेलिका; भ्रान्तिः, मोहः, व्यग्रता; *vt.* मुहc, भ्रम् c, निरुत्तरीकृ.
Pygmy, (Pigmy) *a.* वामन, खर्व, ह्रस्व; *n.* वामनः, खर्वः, ह्रस्वकायः
Pyramid, *n.* सूच्यग्रस्तंभः, शंकुः.
Pyre, *n.* चिता, चित्या, काष्ठस्तूपः.
Pyrotechnic, *n.* अग्निक्रीडाविद्या, अग्निविज्ञानं;–al *a.* अग्निक्रीडाविषयक.

Q

Quack, *n.* हंसनादः, छद्मवैद्यः, वैद्यंमन्यः *vi.* हंसवत् नद् 1 P; –ery *n.* दुश्चिकित्सा.
Quadrangle, *n.* चतुष्कोणः, चतुर्भुजः, चत्वरं; –gular *a.* चतुर्भुज, चतुरस्र.
Quadrant, *n.* वृत्तपादः, चतुर्थांशः; उच्चतामापकयंत्रं.
Quadrate, See Square.
Quadratic, *a.* वर्गीय; q. equation वर्गसमीकरणं.
Quadrature, *n.* वर्गीकरणं.
Quadrilateral, *a.* चतुर्भुज; *n.* चतुर्भुजक्षेत्रं.
Quadrinomial, *a.* चतुष्पदविशिष्ट.
Quadruped, *n.* चतुष्पदः, चतुष्पादः.
Quadruple, *a.* चतुर्गुण, चतुर्विध.
Quaff, *vt.* आतिपा 1 P. c
Quagmire, *n.* पंकिलभूमिः, अनूपभूः.
Quail, *vi.* विकम्प् 1 A, अवसद् 1 P, म्लै 4 A; *n.* वर्तिका, भारती.
Quaint, *a.* विलक्षण, अपरूप; परिच्छन्न, चतुर;–ly *adv.* विलक्षणं;–ness *n.* वैलक्षण्यं, अपरूपता.
Quake, *vi.* कम्प्, 1 A, वेप् 1 A, उद्विज् 6 A; *n.* कंपः; वेपनं, वेपथुः.
Qualification, *n.* योग्यता, क्षमता, गुणः, मर्यादा, अवच्छेदः, परिमाणं.
Qualify, *vt.* क्षम-कृ, नियम् 1 P, निबन्ध् 9 P, उपशम् 4 P.
Quality, *n.* गुणः, धर्मः, भावः, लक्षणं; स्वभावः; स्वत्वं, श्रेष्ठपदं; प्रकारः.
Qualm, *n.* हठात् आक्रमणं; यंत्रणा; वमनेच्छा; मनस्तापः.
Quandary, *n.* संभ्रमः, संदेहः, संशयः.
Quantitative, *a.* परिमाणसंक्रांत.
Quantity, *n.* परिमाणं, मात्रा, अंशः, राशिः, संचयः; in large q. ies बहुशः; in small q. ies अल्पशः; positive q. धनराशिः; negative q. ऋणराशिः.
Quantum, *n.* परिमाणं, मात्रा.
Quarantine, *n.* गमनागमननिषेधः.
Quarrel, *n.* विवादः, कलहः, विसंवादः, वाग्युद्धं; *vi.* विविद् 1 A, विप्रलप् 1 P; युध् 4 P; –ing *a.* विवदमान, –some *a.* कलहप्रिय, विवादशील, युयुत्सु.

Quarry, *n.* आकरः, खनिः.
Quart, *n.* कुडवः, अर्धप्रस्थस्य पादः.
Quarten, *a.* चातुर्थिक.
Quarter, *n.* पादः, तुरीयः, चतुर्थांशः; दिक्, दिशा, प्रदेशः, वासस्थानं; प्राणदानं, क्षमा; मासत्रयं; हस्ताहस्ति; *vt.* चतुर्धा कृ, खंडशःकृ, वस् c, -ly *a.* त्रैमासिक, पादिक.
Quarto, *a.* चतुष्पत्रक.
Quartz, *n.* स्फटिकः, वालुकाप्रस्तरः.
Quash, *vt.* मृद् 9 P, खंड् 10 U, पराजि 1 A, लुप् 6 P.
Quasi, *prep.* expressed by कृ, कल्प, देशीय, देश्य, उप.
Quaternary, *a.* चतुःसंख्यक, चतुरात्मक, तुरीय.
Quaternion, *n.* चतुष्टयं, चतुष्कं.
Quatrain, *n.* चतुष्पदश्लोकः.
Quaver, *vi.* स्वरकंपेन गै 1 P, कम्प् 1 A; *n.* स्वरभंगः, शीघ्रतालसूचकचिह्नं, तंत्रीस्पंदनं.
Quay, *n.* घट्टः, उत्तरणस्थानं.
Quean, *n.* अनूढा युवती; वेश्या.
Queen, *n.* राजपत्नी, राज्ञी, महिषी, देवी, भट्टिनी; -ly *a.* राज्ञीवत्.
Queer, *a.* अद्भुत, विलक्षण, असंगत, संदिग्ध; -ness *n.* वैलक्षण्यं, अपरूपता, अद्भुतता. [पराजि 1 P.
Quell, *vt.* निवृत् c, प्रशम् c, वशीकृ,
Quench, *vt.* निर्वा c, शम् c; -less *a.* अशाम्य, अनिर्वापणीय.
Querulous, *a.* असंतुष्ट, विलापशील, परिदेवक, दुःखात्मक.
Query, *n.* प्रश्नः, जिज्ञासा, संदेहः, प्रश्नचिह्नं; -ist *n.* प्रष्टा, पृच्छकः.
Quest, *n.* अन्वेषणं, अनुसंधानं.
Question, *n.* प्रश्नः, पृच्छा, जिज्ञासा, आशंका, अनुसंधानं, विचारः, वादविषयः, विकल्पः; *vt.* प्रच्छ् 6 P, ज्ञा (Des.), शंक् 1 A; -able *a.* शंकनीय, संदिग्ध, संशयापन्न; In q. प्रस्तुत, प्रकृत; Out of q. असंभवनीय; *To call in* q. संदिह् 2 U.
Quibble, *n.* वाक्छलं, वक्रोक्तिः. कपटवादः, श्लेषः; *vi.* वक्रं वद् 1 P, अपदेशं कृ 8 U, अपलप् 1 P; -er *n.* वाक्छलकारी, अपलापी.
Quick, *a.* शीघ्र, द्रुत, सत्वर, तीक्ष्ण, चपल, सजीव, स्पंदमान; *n.* मर्म;-en *vt.* संत्वर् c, जीव् c, उद्दीप् c, बुध् c; *vi.* त्वर् 1 A, स्पंद् 1 A; -ening *a.* उद्दीपक जीवद; *n.* स्पंदनं; -sighted *a.* तीक्ष्णदृष्टि; -step *n.* द्रुतपदक्षेपः; -lime *n.* तप्तचूर्णं; -witted *a.* प्रत्युत्पन्नमति; -sand *n.* आर्द्रसिकताः; -silver *n.* पारदः, रसः.
Quiescent, *a.* स्थिर, निश्चल, अनुच्चारित. [अनुच्चारणं.
Quiescence, *n.* स्थिरता, निश्चलता;
Quiet, *a.* प्रशांत, निर्विघ्न, नीरव; *n.* शांतिः, निर्विघ्नता; *vt.* सांत्व् 10 U; प्रशम् c; -ism *n.* शमः, औदासीन्यं; -ly *adv.* तूष्णीं, शांतं; -ude *n.* शमः, निस्तब्धता. [लेखकः.
Quill, *n.* पक्षः, कलमः; -driver,
Quilt, *n.* तूलिका, उत्तरछदः.
Quindecagon, *a.* पंचदशकोणः.
Quinine, *n.* ज्वरघ्नवृक्षत्वक्चूर्णं.

Quinquennial, *a.* पंचवार्षिक.
Quintessence, *n.* सारांशः, निर्यासः.
Quip, *n.* क्षेपः, अवक्षेपः, व्यंजना.
Quire, *n.* गायकगणः, पत्रचतुर्विंशकं.
Quit, *vt.* त्यज् 1 P, विहा 3 P, शुध् 4P; *a.* मुक्त, विमोचित, शोधित.
Quite, *adv.* सर्वथा, अशेषतः, सर्वभावेन, सम्यक्. [मोक्षः, विगणनं.
Quittance, *n.* निस्तारः, उत्तरणं, शुद्धिः,
Quiver, *vi.* स्फुर् 6 P, कम्प् 1 P, वेप् 1 A, स्पंद् 1 A; *n.* तूणीरः, इषुधिः, शराश्रयः, निषंगः.
Quixotic, *a.* उत्कट, आत्यंतिक, दुःसाहसिक; औपन्यासिक.
Quiz, *n.* प्रहेलिका.
Quoit, *n.* लोहचक्रं, अट्टनं.
Quondam, *a.* पूर्वतन, प्राक्तन.
Quorum, *n.* कार्यनिर्वाहक्षमसंख्या.
Quota, *n.* अंशः, भागः.
Quotation, *n.* उद्धारः, अवतरणं, अवतारितवाक्यं.
Quotient, *n.* लब्धिः, भागफलं, भागः.

R

Rabbit, *n.* शशकः, लोमकर्णः. [संमर्दः.
Rabble, *n.* प्राकृतजनाः, प्राकृतजन-
Rabid, *a.* उन्मत्त; क्षिप्त, उत्कृष्ट.
Race, *n.* अन्वयः, वंशः, जातिः, कुलं, गोत्रं, संततिः, चर्या; R. courseचर्यापथः, *vi.* अग्रोपस्थानेच्छया धाव् 1P.
Rack, *n.* गवादनी, द्रोणिः, प्रमाथयंत्रं, यातना. [हलः.
Racket, *n.* गुलिका, ताडनी, कोला-
Racy, *a.* सुरस, तेजस्विन्.
Radiance, *n.* प्रभा, दीप्तिः, उज्ज्वलता.
Radiant, *a.* प्रभावत्, देदीप्यमान; -ly *adv.* सुप्रभं.
Radiate, *vi.* स्फुर् 6 P, निर्गम् 1 P; -ion *n.* किरणविकिरणं, स्फुरणं.
Radical, *a.* मौलिक, आत्यंतिक, स्वाभाविक; -ly *adv.* मूलतः, आमूलं.
Radish, *n.* मूलकः, पाटीरः.
Radius, *n.* त्रिज्या, भूकर्णं, व्यासार्धं.
Radix, *n.* मूलं, धातुः, मूलसंख्या.
Raft, *n.* उडुपः, प्लवः, तरणिः, भेला.
Rafter, *n.* स्थूणा, पटलकाष्ठं, दीर्घदारुः.
Rag, *n.* कर्पटः, चीवरं, वस्त्रखंडः; -ed garment जीर्णवस्त्रं; R. ed school दरिद्रसंतानार्थं अवैतनिकविद्यालयः.
Rage, *n.* क्रोधः, प्रकोपः, संरम्भः, रौद्रता, क्षोभः; अत्यनुरक्तिः; *vi.* क्रुध् 4 P, प्रकुप् 4 P, क्षुभ् 4 P; -ing *a.* उग्र, प्रचंड, तीव्र. [कारी.
Raid, *n.* आक्रमणं; -er *n.* आक्रमण-
Rail, *n.* लोहस्तंभः; -way लोहवर्त्म; *vi.* निंद् 1 P, अपभाष् 1 A, अधिक्षिप् 6 P; -er *n.* निंदकः, अपवादकः; -ing *n.* निंदा, परिवादः, जुगुप्सा, तिरस्कारः; -ery *n.* परिहासः, प्रहसनं.
Raiment, *n.* वस्त्रं, वासः, परिधानं.
Rain, *n.* वृष्टिः, वर्षणं, मेघोदकं *vt. vi.* वृष् 1 U; -bow *n.* इंद्रधनुः, इंद्रचापः; R. gauge वृष्टिमानयंत्रं; -y *a.* वर्षुक; प्रावृषिक; R.y day दुर्दिनं; R.y season वर्षाकालः, प्रावृट्.
Raise, *vt.* उत्था c, उन्नम् c, उद्धृ c, निर्मा 3 P, उत्पद् c; -ed उत्थापित, उन्नत, उच्चीकृत; -er *n.* उत्थापकः,

उद्धारकः.

Raisin, *n.* शुष्कद्राक्षाफलं.

Rake, *n.* लंपटः, नागरः; तृणसंग्रहणी; *vt.* संग्रह् 9 U, शुध् 4 P; *vi.* लंपटवत् आचर् 1 P; –ish *a.* भ्रष्ट, दुश्चरित्र.

Rally, *vt.* संग्रह् 9 U, व्यूह् 1 A, अवहस् 1 P; *vi.* पुनर्बलं लभ् 1 A, समुत्था 1 P; प्रत्याश्वस् 2 P; –ing point *n.* मिलनस्थानं.

Ram, *n.* मेषः, मेढ्रः, एडकः, मेषराशिः; लोहमयसूक्ष्माग्रः; *vt.* बलात् प्रविश् c, संपीड् 10 U.

Ramble, *vi.* पर्यट् 1 P, परिभ्रम् 4 P; *n.* परिभ्रमणं, विहरणं; –er *n.* परिभ्रमकः, विहारी.

Ramify, *vi.* शाखारूपेण विस्तृ Pass; *vt.* बहुशाखी कृ 8 U; –ication, *n.* उपशाखा; बहुशाखत्वं, शाखाप्रशाखा.

Rammer, *n.* मुद्गरः, घनः, ताडनी.

Rampancy, *n.* उद्रेकः, अतिरिक्तता, अतिक्रमः.

Rampant, *a.* अपरिमित, प्रबल.

Rampart, *n.* दुर्गप्राचीरः, प्राकारः, वप्रः.

Rancid, *a.* उग्रगंध, विरस.

Rancour, *n.* अतिद्वेषः, अतिदंशः, असूया; –ous *a.* दीर्घद्वेषिन्, जिघांसु.

Random, *a.* संधानरहित, आकस्मिक, अनियत; to talk at r. प्रलप् 1 P; at r. यदृच्छया, अकस्मात्, निःसंधानं.

Range, *n.* पंक्तिः, श्रेणी; वर्गः, विषयः, परिमाणं, दूरता, परिसरः *vi.* परिभ्रम् 1 4 P; *vt.* विन्यस् 1 U; –er *n.* परिभ्रमकः, वनपालः, व्याधः.

Rank, *n.* पंक्तिः, आवलिः, पदं; उत्कर्षः, उन्नतिः; कुलीनता, वर्गः, सैन्यपंक्तिः; *a.* अतिवर्धिष्णु, आत्यंतिक, उग्र; अतिगंधयुक्त; *vt.* पंक्तिक्रमेण विरच् 10 U; *vi.* यथावर्गं स्था 1 P; R. & file नीचपदस्थाः सैनिकाः; to take r. with समानपदं ग्रह् 9 U.

Rankle, *vi.* अंतस्तप् Pass or दह् 4 U, उग्रतर–भू 1 P. [4 P.

Ransack, *vt.* लुंठ् 1 P, सूक्ष्मं अन्विष्

Ransom, *n.* परिक्रयमूल्यं, त्राणं, उद्धारः, निष्क्रयः *vt.* मूल्यं दत्वा मुच् c or निष्क्री 9 U; –er *n.* परिक्रेता, निस्तारकः.

Rap, *vt.* लघुप्रहृ 1 P, चित्तं हृ 1 P; *n.* लघुप्रहारः.

Rapacious, *a.* हरणशील, अपहारक, हिंस्रक, लुब्ध. [अतिलोभः.

Rapacity, *n.* बलग्राहिता, दौरात्म्यं,

Rape, *n.* अपहरणं, बलात्कारः, आधर्षणं.

Rape-seed, *n.* सर्षपः.

Rapid, *a.* द्रुत, क्षिप्र; *n.* प्रपातः; –ity, –ness *n.* शीघ्रता, वेगः, तूर्णता; –ly *adv.* द्रुतं, शीघ्रं.

Rapine, *n.* लुंठनं, अपहारः, विप्लवः.

Rapt, *a.* हर्षमोहित, प्रहृष्ट, विमुग्ध, –ure *n.* अत्यानंदः, प्रहर्षः, रोमहर्षः; –urous *a.* मादन, उल्लासजनक.

Rare, *a.* विरल, दुष्प्राप्य, अत्युत्कृष्ट, सूक्ष्म. –faction, *n.* विरलीकरणं, सूक्ष्मता.

Rarify, *vt.* सूक्ष्मी कृ *vt.* सूक्ष्मी भू,

1 P; -ed सूक्ष्मीकृत, सूक्ष्मीभूत.
Rarity, *n.* विरलता, दुष्प्रापत्वं; दुर्लभवस्तु, कौतुकः.
Rascal, *n.* दुरात्मा, खलः, पापिष्ठः शठः; -ity *n.* दुर्वृत्तता, शाठ्यं, कैतवं.
Rash, *a.* साहसिक, प्रमत्त, अविमृश्यकारिन्; -ness *n.* दुःसाहसं, अविचारः, मदः, अविमृश्यकारिता.
Rat, *n.* मुषकः, इंदुरः, आखुः, बिलेशयः, To smell a r. संदिह् 2 U.
Ratable, *a.* शुल्कयोग्य.
Ratan, *n.* वेत्रं, वेतसः, कीचकः.
Rate, *n.* मूल्यं, मूल्यप्रमाणं, परिमाणं, वेगः, शुल्कः; *vt.* मूल्यं निरूप् 10 U; निंद् 1 P, 1 A; At any r. तावत्, अंततः; -payer *n.* शुल्कदाता; -ed संख्यात; निंदित; -ing *n.* भर्त्सनं, उपालंभः.
Rather, *adv.* Exp. by वरं and followed by नच, न पुनः. ईषत्, किंचित्, किमपि; The r. विशेषतः.
Ratify, *vt.* स्थिरीकृ 8 U, संस्तम्भ् 9 P;-ication *n.* अनुमोदनं, दृढीकरणं.
Ratio, *n.* अनुपातः, प्रमाणं.
Ratiocinate, *vi.* युक्तिपूर्वं विचर् c; -ion *n.* वितर्कणं, युक्तिवादः, अवरोहः, सिद्धान्तः (In logic).
Ration, *n.* निरूपिताहारांशः.
Rational, *a.* सचेतन, सज्ञान, युक्तिसंगत, यथोचित; R. horizon कैंद्रिकचक्रवालः; -ism *n.* हेतुवादः, यौक्तिकधर्मः; -ist *n.* युक्तिवादी -ity *n.* प्रज्ञा, युक्तिसिद्धता; -ly *adv.* युक्तं, युक्तितः. [निदेशः.
Rationale *n.* कारणविवृतिः.
Rattan, *n.* see Ratan.
Rattle, *vi.* क्वण् 1 P, सिंज् 2 A, संक्रीड् 1 P; क्वणितं, सिंजितं, झणत्कारः, सिंजिनी; -snake सर्पविशेषः.
Ravage, *n.* उपप्लवः, विनाशः, उपमर्दः, *vt.* उपप्लु 1 A, अवमृद् 1 P; -er *n.* लुंठकः, उच्छेदकारी.
Rave, *vi.* प्रलप् 1 P, जल्प् 1 P, उन्मद् 4 P; -ing *n.* चित्तविभ्रमः; जल्पनं.
Ravel, *vt.* उद्ग्रंथ् 9 P, विश्लिष् c. -ing *n.* विश्लिष्टतंतुः.
Raven, *n.* अरण्यवायसः, काकोलः, काकः; *vt. vi.* गृध् 4 P, अतिलोभेन भक्ष् 10 U; -ous *a.* अतिक्षुधित, अतिलुब्ध.
Ravine, *n.* दरी; कंदरः, द्रोणी.
Ravish, *vt.* धृष् c, दुष् c, प्रमथ् c; -er *n.* धर्षकः, प्रमाथी, बलात्कारी; -ing *a.* मनोहर, चित्तापहारिन्; -ment *n.* धर्षणं, हर्षोन्मादः.
Raw, *a.* अपक्व, आम, अपरिणत; -ness *n.* अपक्वता, असिद्धता, आर्द्रशीतता.
Ray, *n.* किरणः, रश्मिः, अंशुः, करः, मयूखः; A pencil of rays अंशुजालं.
Raze, *vt.* उच्छिद् 7 P, ध्वंस् c, उन्मूल् 10 U; R. to the ground भूमिसात्कृ.
Razor, *n.* क्षुरः, क्षौरी; -strop *n.* क्षुरतेजनी.
Reach, *vt.* प्राप् 5 P, आगम् 1 P, उपस्था 1 P, अश् 5 A, *vi.* व्याप्

5 P, प्रसृ 1 P, विस्तॄ Pass; *n.* पर्यंतः, गोचरः; प्रसारः; साध्यता, क्षमता; पारः, within the r. गम्य, गोचर; Out of r. अतीत, अविषय.

React, *vi.* प्रतिकृ 8 U, प्रत्याहन् 2 P; -ing *a.* प्रतिकारक; -ion *n.* प्रत्याघातः, प्रतिक्रिया; -ionary *a.* प्रतिक्रियाकारक.

Read, *vt.* पठ् 1 P, अधी 2 P, अधिगम् 1 P; *vi.* अभ्यस् 4 P; To r. between the lines गूढार्थं ज्ञा 9 U or आविष्कृ 8 U; well-r. अभिज्ञ; -able *a.* सुखपाठ्य, अध्येतव्य; -er *n.* पाठकः; पाठ्यं पुस्तकं; -ing *n.* पठनं, पाठांतरं, पारायणं, वाचनं, पाठः; A r. ing room *n.* पाठप्रकोष्ठः. [कामतः.

Readily, *adv.* शीघ्रं, अचिरेण, सुखेन,

Re-adjust, *vt.* पुनर्व्यवस्था C.

Re-admit, *vt.* पुनः प्रविश् C; -sion *n.* पुनर्ग्रहणं.

Ready, *a.* प्रस्तुत, उद्यत, प्रत्युत्पन्न; शीघ्र, सुकर; अनुकूल, कुशल, उपस्थित; इच्छुक; -ness *n.* उद्युक्तता, शीघ्रता, सिद्धता, सकामत्वं; -witted *a.* प्रत्युत्पन्नमति.

Real, *a.* सत्य, वास्तविक, अकल्पित; स्थावर; -ism *n.* बाह्यजगत्सत्तावादः; -ity *n.* सत्यता, यथार्थता, विद्यमानता; वस्तु; In reality वस्तुतः, तत्वतः; -ist *n.* बाह्यजगत्सत्तावादी; -istic *a.* बाह्यजगत्सत्तास्वीकारविषयक; -ise *vt.* साध् C, संपद् C, अनुभू 1 P; -ization *n.* सिद्धिः; आत्मसात्करणं; -ly *adv.* वस्तुतः, यथार्थतः, यथातथ्यं.

Realm, *n.* राज्यं, देशः, अधिकारः.

Realty, *n.* स्थावरसंपत्तिः.

Re-animate, *vt.* पुनःसजीव् C; -ion संजीवनं. [फलमनुभू 1 P.

Reap, *vt.* (शस्यं) लु 9 P, संग्रह् 9 U,

Rear, *n.* पश्चाद्भागः, पार्ष्णिः; R. guard पार्ष्णित्रः; *vt.* उत्था C, उन्नम् C; परिपुष् 9 P, शिक्ष् C.

Reason, *n.* विवेकः, प्रज्ञा; उपपत्तिः, हेतुः, युक्तिः; *vi.* तर्क् 10 U, विचर् C; -able *a.* युक्त, परिमित, युक्तिसिद्ध; -ably *adv.* न्यायतः, युक्तिपूर्वं, परिमितं; -ing *n.* वितर्कः, न्यायः, विचारः.

Re-assurance, *n.* पुनराश्वासनं, प्रत्याशा. [ऱ्हासः.

Rebate see Blunt; -ment *n.*

Rebel, *n.* राजद्रोही, विद्रोही; *vi.* द्रुह् 4 P; प्रतियुध् 4 A. -lion *n.* राजविद्रोहः, प्रकृतिक्षोभः; -lious *a.* द्रोहिन्, प्रतीप.

Re-bound, *vi.* उत्पत् 1 P, प्रतिहन् pass; *n.* प्रतिक्षेपः, उत्पतनं, प्रतिघातः. [देशः.

Re-buff, *n.* प्रतिक्षेपः, पराभवः, प्रत्या-

Rebuke, *vt.* उपालभ् 1 A, प्रत्यादिश् 6 P, तर्ज् 10 U. *n.* परिवादः, भर्त्सनं, प्रत्यादेशः.

Rebut, *vt.* see Refute, & Repel.

Recalcitrant, *a.* विरोधिन्, प्रतिवादिन्.

Recall, *vt.* प्रत्याह्वे 1 P, स्मृ 1 P, निवृत् C, खंड् 10 U; *n.* प्रत्यानयनं,

प्रत्यावर्तनं, पुनराह्वानं.
Recant, *vt.* प्रत्याख्या 2 P, अनुशयं कृ; –ation *n.* पूर्वोक्तखंडनं, प्रतिसंहारः; अनुशयः.
Recapitulate, *vt.* संक्षेपेण पुनर्वद् 1 P; –ion *n.* संक्षेपेण अनुवादः.
Recede, *vt.* अपसृ 1 P, अपगम् 1 P.
Receipt, *n.* प्राप्तिः, आदानं, आदायः; स्वीकरणपत्रं.
Receive, *vt.* आदा 3 U, प्रतिग्रह् 9 U, स्वीकृ 8 U, प्रविश् C, संभू C; –er *n.* ग्राहकः, भाजनं.
Recension, *n.* प्राचीनग्रंथशोधनं.
Recent, *a.* नव्य, नूतन, आधुनिक; –ly *adv.* नूतनं.
Receptacle, *n.* आधारः, भाजनं, आश्रयः; पुष्पमूलं.
Receptibility, *n.* ग्रहणयोग्यता.[र्थना.
Reception, *n.* ग्रहणं, आदरः, अभ्य-
Recess, *n.* प्रत्यावर्तनं, विश्रामः; निभृतावस्था; निर्जनं स्थानं, कोणः; निगूढतत्वं.
Recipe, *n.* निबंधः, व्यवस्थापत्रं.
Recipient, *n.* ग्रहणकारी, आदाता, आधारः, भाजनं. [विनिमययोग्य.
Reciprocal, *a.* अन्योन्य, परस्पर;
Reciprocate, *vt.* विनिमे 1 A, व्यतिहृ 1 P; –ion *n.* विनिमयः, परिवर्तः, आदानप्रदानं.
Reciprocity, *n.* परस्परता, विनिमयः.
Recital, *n.* आवृत्तिः, वर्णनं. [ख्यानं.
Recitation, *vt.* आवृत्तिकरणं, आ-
Recite, *vt.* अनुवद् 1 P, वर्ण् 10 U.
Reckless, *a.* अनवहित, साहसिन्; –ness *n.* अतिसाहसं, प्रमादः.
Reckon, *vt.* गण् 10 U, मन् 4 A; बुध् 1 P; r. upon अवलंब् 1 A; r. with देयं परिशुध् C; –ing *n.* गणना; व्ययपत्रं. [1 P.
Reclaim, *vt.* दुर्मार्गात् परावृत् C, उद्धृ
Reclamation, *n.* उद्धारः, चरित्रसंशोधनं.
Recline, *vi.* अवलम्ब् 1 A, अध्यास् 2 A; –ing *a.* आश्रित; शयान, नम्र.
Recluse, *n.* परिव्राट्, वानप्रस्थः.
Recognize, *vt.* प्रत्यभिज्ञा 9 U, संविद् 2 A, परिचि 5 U; स्वीकृ 8 U; –ance *n.* चिह्न, प्रतिभाव्यं; प्रतिज्ञापत्रं. [स्वीकरणं.
Recognition, *n.* प्रत्यभिज्ञानं, स्मरणं,
Recoil, *vi.* परावृत् 1 A, पश्चाद्गम् 1 P; *n.* परिवर्तनं, संकोचः.
Recollect, *vt.* स्मृ 1 P, अनुचिन्त्, 10 U, धैर्यं अवलंब् 9 P; –ion *n.* स्मरणं, अनुचिंता, स्मृतवस्तु.
Recommend, *vt.* अभिप्रशंस् 1 P, सत्काराहँ बुध् C, संवृ C; –ation *n.* गुणवर्णनं, प्रशंसालेखः, –atory *a.* गुणप्रशंसक.
Recompense, *vt.* परितुष् C, शुध् C, निष्कृ 8 U; *n.* पारितोषिकं; शोधनं, निष्कृतिः, हानिमूल्यं.
Reconcile, *vt.* संधा 3 U, अन्योन्यद्वेषं शम् C; संमिल् C; –able *a.* संधेय, समाधेय; –er *n.* संधाता; –ation, –ment *n.* संधानं, वैरशमनं, साम, ऐक्यं.
Recondite, *a.* गूढ, गहन, दुर्ज्ञेय.

Reconnaissance, *n.* युद्धकार्यार्थं देशपरिदर्शनं.

Reconnoitre, *vt.* सूक्ष्मं निरीक्ष् 1 A or निरूप 10 U.

Record, *vt.* लिपिबद्धं कृ, अभिलिख् 6 P; *n.* लिखनं, लेख्यं, पत्रं, निदर्शनं; To beat the r. अतिशी 2 A.

Recount, *vt.* कथ् 10 U, निविद् c.

Recoup, *vt.* पूर् 10 U.

Recourse, *n.* उपाश्रयः, गतिः, संश्रयणं; To have r. to समाश्रि 1 P, उपस्था 1 P.

Recover, *vt.* प्रतिलभ् 1 A, प्रत्यादा 3 U, प्रत्याहृ 1 U; *vi.* रोगमुक्त-भू 1 P; स्वास्थ्यं गम् 1 P; -able *a.* प्रतिलभ्य, पुनःप्राप्य; -ed प्रतिलब्ध, अनुप्राप्त;निरामय;-y *n.* प्रत्युपलब्धिः, प्रत्युद्धारः, रोगमुक्तता.

Recreant, *a.* भीरु, कातर, धर्मभ्रष्ट.

Recreate, *vt.* विनुद् c, आश्वस् c, सुख् c;-ion *n.* विनोदः, मनोरंजनं, विश्रामः, आमोदः; -ive *a.* विश्रामप्रद, आमोदजनक, मनोरंजक.

Recriminate, *vi.* प्रत्यारोपं कृ, प्रत्यभियुज् 7 A; -ion प्रत्यपवादः, प्रत्यारोपः; -ory *a.* प्रत्यारोपक. [प्रकोपः.

Recrudescence, *n.* पुनर्वर्धनं, पुनः-

Recruit, *vt.* प्रतिकृ 8 U, आप्यै c, नवसैनिकैः पुर् 10 U; *n.* नवसैनिकः; -ment *n.* सैन्यसंग्रहकार्यं.

Rectangle, *n.* समकोणः, समास्रं.

Rectangular, *a.* आयत, समकोण.

Rectify, *vt.* शुध् c, समाधा 3 U; -ication *n.* शोधनं, विशुद्धिः.

Rectilineal, (ar) *a.* सरलरेखावच्छिन्न. [क्षिण्यं, न्यायपरता.

Rectitude, *n.* सारल्यं, आर्जवं, दा-

Rector, *n.* अध्यक्षः.

Rectum, *n.*अंत्राधोभागः, पश्चिमनाडी.

Recumbent, *a.* अर्धशयान, कुक्षिशय.

Recuperate, *vt. vi.* पुनर्लभ् 1 A, पुनःसबल-भू; -ion *n.* पुनर्लाभः, आरोग्यं.

Recur, *vi.* पुनरुपस्था 1 P, स्फुर् 6 P; -ing *a.* पौनःपुनिक; -ent *a.* पुनरावर्तक; -ence *n.* प्रत्यावर्तनं, पुनरुपस्थितिः.

Red, *a.* रक्त, लोहित, कषाय; *n.*रक्तवर्णः; -hot उत्तप्त; -flag, विरागचिह्नं; -tape दीर्घसूत्रता; A r. letter day शुभदिनं; -en *vt.* रक्तीकृ; -ish *a.* ईषद्रक्त, आरक्त; -ness *n.* रक्तिमा.

Reddition, *n.* प्रत्यर्पणं.

Redeem, *vt.* परिक्री 9 A, निस्तृ 10 U, निष्कृतिं कृ; -able *a.* परिक्रेय, अवहार्य; -er *n.* परिक्रेता, त्राता, तारकः. [निष्कृतिः.

Redemption, *n.* परिक्रयणं, उद्धारः,

Redolence, *n.* सौरभ्यं, सुगंधः.

Redouble, पुनःपुनः कृत्वा वृध् c; -ed प्रवृद्ध.

Redoubtable, *a.* भयंकर, दुर्धर्ष.

Redound, *vi.* नी 1 P, आवह् 1 P, अवसो 4 P.

Redress, *vt.* प्रतिकृ 8 U, क्लेशान्मुच् 6 P; *n.* प्रतिकारः, उपायः, क्षतिपूरणं.

Reduce, *vt.* पूर्वस्थितिं नी 1 P, लघूकृ 8 U, पराजि 1 P; –tion *n.* लघूकरणं, ऱ्हासः, विजयः.
Redundant, *a.* अतिरिक्त, उद्वृत्त.
Redundance, (cy) *n.* अतिरिक्तता, उत्सेकः.
Reduplicate, *vt.* द्विगुणीकृ; –ion *n.* आम्रेडनं, अभ्यासः, द्विरुक्तिः.
Reed, *n.* वेतसः, वंशः, तृणं.
Reef, *n.* शैलश्रेणी, शैलपंक्तिः.
Reek, *n.* बाष्पः, फेनः; *vi.* बाष्पं उद्गृ c.
Reel, *n.* आवापनं, विचलनं; *vi.* विचल् 1 P.
Reinforce, *vt.* बलाधिक्यं कृ; See [Recruit.
Refer, *vi.* उद्दिश् 6 P, लक्ष्यीकृ; *vi.* अपेक्ष् 1A; –ee *n.* मध्यस्थः, निर्णेता; –ence *n.* अपेक्षा, उद्देशः, उल्लेखः.
Refine, *vt.* शुध् c, प्रमृज् 2 P, संस्कृ 8 U, सूक्ष्मीकृ 8 U; *vi.* शुध् 4 P; –ment *n.* विशोधनं, शुद्धता, संस्कृतिः, शिष्टता; सूक्ष्मता.
Reflect, *vt.* प्रतिक्षिप् 6 P, प्रत्यावृत् c; *vi.* चिन्त् 10 U, विमृश् 6 P, दोषं क्षिप् 6 P; –ed *a.* प्रतिबिंबित, प्रतिफलित; –ion *n.* परावर्तनं,ध्यानं, कलंकः;–or *n.* आदर्शः, विचारकः; –tive *a.* विचारक्षम.
Reflex, *a.* प्रत्यावर्तित; –ive *a.* पूर्वोद्देशिक, प्रत्यावर्तित.
Reflux, *n.* प्रतिप्लवः, पश्चाद्वेला.
Reform, *vt.* विशुध् c; *vi.* दुष्कर्मणः निवृत् 1 A; –ation *n.* पापनिवृत्तिः, शोधनं, संस्करणं; –er *n.* संस्कारकः; –atory *n.* संस्कारगृहं.
Refract, *vt.* वक्रीकृ; –ion *n.* वक्रीभवनं, प्रतिभंगः, –ory *a.* अदम्य, अनिवार्य, अवश्य.
Refrain, *vt.* संयम् 1 P, निवृ 5 U.
Refresh, *vt.* आप्यै c, समाश्वस् c, विश्रम् c, उत्तिज् c; –ment *n.* श्रमापहारः, विश्रामः, उपाहारः.
Refrigerant, *a.* दाहनिवारक,तापहर.
Refrigeration, *n.* निर्वापनं, शीतलीकरणं.
Refuge, *n.* आश्रयः, शरणं, गतिः; –e *n.* शरणागतः, आश्रितः.
Refulgent, *a.* देदीप्यमान, तेजोमय, उज्ज्वल.
Refund, *vi.* प्रतिदा 3 U, प्रति-ऋ c.
Refuse, *vt.* प्रत्याख्या 2 P, निषिध् 1 P, अवधीर् 10 U; *a.* परित्यक्त, उच्छिष्ट; *n.* शेषभागः, असारः; refusal *n.* प्रत्यादेशः, अस्वीकारः, अवधीरणा.
Refute, *vt.* वाक्यं खंड् 10 U, विक्षिप् 6 P; –ation *n.* खंडनं, निराकरणं.
Regal, *a.* राजकीय, राजोचित.
Regale, *vt.* संतुष् c, आल्हाद् c, संतृप् c.
Regalia, *n.* राजचिह्नानि, राजोपचाराः.
Regard, *vt.* समालोक् 1 A, उद्दिश् 6 P, मन् 4 A, संमन् c; *n.* ईक्षणं, अवधानं, आदरः, अपेक्षा, स्नेहः, अनुरागः; Having r. to अपेक्षया, अपेक्ष्य; With r. to विषये, उद्दिश्य; As r. s विषये; –ful *a.* अवेक्षक, सावधान; –ing *a.* संबंधिन्; –less *a.* निरपेक्ष, उदासीन, अनादृत्य.

Regatta, *n.* नौकाक्रीडा. [शासनं.
Regency, *n.* राजप्रतिनिधित्वं,
Regeneracy, *n.* पुनर्जन्म.
Regenerate, *a.* पुनर्जात; *vt.* पुनर्जन् c; -ion *n.* पुनर्जन्म, पुनरुदयः. [पालकः.
Regent, *n.* राजप्रतिनिधिः, शास्ता,
Regicide, *n* राजहत्या, राजहंता.
Regime, *n.* राजत्वं, राजकार्यनिर्वाहः.
Regimen, *n.* पथ्यं, पथ्यापथ्यनियमः.
Regiment, *n.* सैन्यदलं, सैन्यगणः; -al *n.* सैनिकवेषः.
Region, *n.* प्रदेशः, चक्रं, दिक्.
Register, *n.* लेख्यं, पत्रिका; *vt.* लेख्यपत्रे आरुह् c.
Registrar, *n.*लेखकः, लेखनाधिकारी.
Registration, *n.* अभिलेखनं.
Regress, *n.* प्रत्यावर्तनं; -ion *n.* व्यतिक्रमः, पश्चाद्गतिः.
Regret, *n.* अनुतापः, उद्वेगः, उत्सुकता; *vt.* अनुतप् Pass, अनुशुच् 1 P; -ful *a.* परितप्त, उद्विग्न, -able *a.* अनुशोचनीय.
Regular, *a.* नियमित, यथाविधि, नैत्यिक, नियमनिष्ठ, -ly *adv.* यथाविधि, यथाक्रमं; -ity *n.* नियमः, नियमपरता, व्यवस्थितिः; परंपरा.
Regulate, *vt.* यथाविधि, संविधा 3 U, परिमाणं निरूप् 10 U, अनुशास् 2 P; -ion *n.* व्यवस्थितिः, नियमः, मर्यादा; -or *n.* नियामकः, शास्ता.
Rehabilitate, *vt.* स्वस्थाने पुनर्निविश् c.
Rehearse, *vt.* अनुवद् 1 P, पठ् 1 P; -al *n.* आवृत्तिः, पूर्वाभिनयः.
Reign, *vi.* प्रशास् 2 P, आधिपत्यं कृ; प्रभू 1 P; *n.*राजशक्तिः, राजत्वकालः, प्राधान्यं.
Reimburse, *vt.* प्रतिदा 3 U, शुध् c; -ment *n.* प्रतिदानं,हानिपूरणं.
Rein,*n.* प्रग्रहः,रश्मिः, वल्गा, *vt.* संयम् 1 P, निग्रह् 9 U.
Reinstate, *vt.* पुनः प्रतिष्ठा c; -ment प्रतिष्ठापनं, पुनर्नियोगः.
Reiterate, *vt.* पुनर्वद् 1P, पुनःपुनः कृ 8 U; -ion *n.* आम्रेडनं, पुनरुक्तिः, पौनःपुन्यं.
Reject, *vt.* अपास् 4 P, विक्षिप् 6 P, त्यज् 1 P; -ion *n.* प्रत्याख्यानं, निरसनं, अवधीरणा.
Rejoice, *vi.* प्री Pass, आनंद् 1 P, उल्लस् 1 P, मुद् 1 A; *vt.* आनंद् c, उल्लस् c, तृप् c; -ing *n.* आल्हादः, आनंदः, उत्सवः.
Rejoinder, *n.* प्रतिवचनं, प्रत्युत्तरं.
Relapse, *vi.* पुनःपत् 1 P, प्रत्यावृत् 1 A; *n.* प्रत्यावर्तनं, प्रत्यागमः.
Relate, *vt.* कथ् 10 U, ख्या c, वर्ण् 10 U; *vi.* उद्दिश् 6 P, अपेक्ष् 1 A; -er *n.* कथकः, ख्यापकः; -ing *a.* विषयक; -ion *n.* वर्णना, संबंधः, ज्ञातिः, बंधुता; -ionship *n.* संबंधः, आत्मीयता; -ive *a.* संबंधक, संबंधवाचक, सापेक्ष; *n.* बंधुः, ज्ञातिः; -ly *adv.* सापेक्षं, अन्यमुद्दिश्य; -itivity *n.* आपेक्षिकता.
Relax, *vt.* शिथिलीकृ, श्लथ् 1 P, स्रंस् c; *vi.* श्लथ् 1 P, उपशम् 1 P,

न्यूनीभू; -ation *n.* शैथिल्यं, शिथिलीकरणं, विश्रामः; विनोदः.

Release, *vt.* मुच् 6 P, उद्धृ 1 P, निस्तृ 10 U; *n.* मुक्तिः, विमोचनं, उद्धारः, निस्तारः, मुक्तिपत्रं; -er *n.* मोचकः, उद्धर्ता.

Relent, *vi.* शम् 4 P, दयार्द्र-भू 1 P, दयां कृ; -less *a.* निष्करुण, अशाम्य, निष्ठुर.

Relevant, *a.* प्रासंगिक, प्रसंगोचित, विषयक; -cy *n.* प्रासंगिकत्वं, विषयकत्वं.

Reliable, *a.* विश्वास्य, श्रद्धेय.

Reliance, *n.* विश्वासः, श्रद्धा, निर्भरः.

Reliant, *a.* विश्वासकारिन्.

Relic, *n.* अवशेषः, स्मृतिचिह्नं.

Relict, *n.* विधवा, अनाथा.

Relief, *n.* उपशमः, प्रतिकारः, उद्धारः, विश्रामः; समाधानं; साहाय्यं; In r. उद्गत; R. map उच्चावचतानिदर्शकमानचित्रं.

Relieve, *vt.* दुःखं अपहृ 1 P, उद्धृ 1 P, शम् C, उपकृ 8 U, विपरीतगुणप्रकाशेन अधिकशोभां दा 3 U, विश्रम् C.

Religion, *n.* धर्मः, भक्तिः, धर्ममतं; Revealed r. *n.* प्रत्यादिष्टधर्मः.

Religious, *a.* धर्म्य, धर्मनिष्ठ, धर्मात्मन्; -ly *adv.* धर्मतः; -ness *n.* धर्मपरायणता, धार्मिकता.

Relinquish, *vt.* त्यज् 1 P, मुच् 6 P; -ment *n.* त्यागः, मोचनं, प्रत्यादेशः.

Relish, *vt.* आस्वाद् 1 P, रस् 10 U, अभिरुच् 1 A; *n.* सुस्वादः, रुचिः, क्षुधा. [विरागः.

Reluctance, *n.* अनिच्छा, विमुखता,

Reluctant, *a.* अनिच्छुक, विमुख, विरक्त. [विश्रम्भ् 1 A.

Rely, *vt.* अवलम्ब् 1 A, समाश्रि 1 P,

Remain, *vi.* स्था 1 P, वृत् 1 A, शिष् Pass; -ing *a.* अवशिष्ट; -s (Pl) *n.* देहावशेषः; -der *n.* अवशेषः. [पुनःप्रेरणं.

Remand, *vt.* पुनः प्रेर् 10 U; *n.*

Remark, *n.* मंतव्यं, अवेक्षणं, मतप्रकाशः; *vt.* अवेक्ष् 1 A, निरूप् 10 U; -able *a.* द्रष्टव्य, अद्भुत, विख्यात.

Remediable, *a.* प्रतिकार्य, उपशाम्य, उपायसाध्य.

Remedial, *a.* प्रतिकारक.

Remedy, *n.* भेषजं, औषधं, उपायः, प्रतिक्रिया; *vt.* प्रतिकृ, शम् C, कित् (desid.)

Remember, *vt.* स्मृ 1 P, अनुचिन्त् 10 U.

Remembrance, *n.* स्मृतिः, स्मरणं; स्मारकवस्तु, स्मृतिचिह्नं; -er *n.* स्मारकः.

Remind, *vt.* स्मृ C, प्रबुध् C; -er *n.* उद्बोधकः, स्मरणार्थलेखनं.

Reminiscence, *n.* पूर्वस्मृतिः, स्मरणं.

Remiss, *a.* अनवधान, शिथिल, अलस; -ion *n.* शैथिल्यं, उपशमः, विमुक्तिः, क्षमा, विरामः.

Remit, *vt.* विमृज् 6 P, शम् C, क्षम् 1 A; *vi.* शिथिलीभू 1 P; -tance

n. पत्रद्वारा धनप्रेषणं; प्रेषितधनं; -tent a. अविरत, संतत.

Remnant, n. अवशिष्टांशः.

Remonstrance, n. प्रतिवादः, आपत्तिः, निवारणोपदेशः.

Remonstrate, vi. प्रत्यादिश् 6 P, आपत्तिपूर्वं वद् 1 P.

Remorse, n. अनुतापः, अनुशयः; -ful a. अनुतप्त; -less a. निर्दय.

Remote, a. दूरस्थ, विभिन्न, अस्पष्ट.

Removable a. अपनेय, अपहार्य.

Romoval, n. अपनयनं, निःसारणं, स्थानांतरकरणं.

Remove, vt. अपनी 1 P, अपसृ, c, अपकृष् 1 P, विचल् c, निरस् 4 P; नश् c; vi. चल् 1 P, अपसृ 1 P. n. अपगमः, अपयानं, पदं, पदवी.

Remunerate, vt. मूल्यं दा 3 U, हानिं पूर् 10 U; -ation n. मूल्यं, वेतनं, निस्तारः;-ative a.लाभजनक.

Renaissance, n. पुनरुद्धारः, पुनरुज्जीवनं.

Rend, vt. दृ 9 P, विदल् 10 U, भिद् [7 P.

Render, vt. प्रतिदा 3 U, प्रतिपद् c, उत्पद् c; अवतॄ c; -ing n.अनुवादः.

Rendezvous, n. संकेतस्थानं, समागमस्थानं.

Rendition, n. समर्पणं, अनुवादः.

Renegade, n. स्वपक्षत्यागी.

Renew, vt. नवीकृ, प्रतिसमाधा 3 U, उद्धृ 1 P, पुनरारभ् 1 A; -al n. पुनर्नवीकरणं, जीर्णोद्धारः, पुनरारंभः.

Renounce, vt. प्रत्यादिश् 6 P, त्यज् 1 P, उत्सृज् 6 P; -ment (Renunciation) n. परित्यागः, प्रत्याख्यानं; r. ment of the world संन्यासः.

Renovate, vt. नवीकृ; -ion n. नवीकरणं, उद्धारः.

Renown, n. ख्यातिः, यशः, प्रतिष्ठा; -ed a. विख्यात, विश्रुत.

Rent, a. विदीर्ण, विभिन्न स्फुट; n.भेदः, दारणं, विच्छेदः; करः, राजस्वं; vt. 3 U; -al n. करपरिसंख्या; -free a. निष्कर.

Repair, vt. उद्धृ 1 P; प्रतिसमाधा 3 U; vi. आश्रि 1 P, शरणं गम् 1 P; n.जीर्णोद्धारः.

Reparable, a. संधेय, संस्करणीय.

Reparation, n.जीर्णोद्धारः, क्षतिपूरणं.

Repartee, n. सरसोत्तरं, व्यंगोक्तिः.

Repast, n. आहारः, भोजनं.

Repay, vt. प्रतिदा 3 U, प्रतिकृ 8 U, निष्कृ 8 U; -ment n. परिशोधः, प्रतिफलं.

Repeal, vt. निरस् 4 U, परावृत c, उच्छिद् 7 P; n. खंडनं, परावर्तः.

Repeat, vt. अनुवद् 1 P, आम्रेड् 1 P, -edly adv. वारंवारं, भूयोभूयः.

Repel, vt. प्रतिहन् 2 P, अपानुद् 6 P, निराकृ 8 U, प्रत्यादिश् 6 P; -lent a. निरोधक, निवारक.

Repent, vi. अनुतप् Pass, अनुशुच् 1 P; -ance n. अनुतापः, अनुशोकः, खेदः; -ant a. परितप्त, सानुशय.

Repertory, n. कोषः, भांडागारं.

Repetition, n. अनुवादः, पुनरुक्तिः, पुनरावृत्तिः, आम्रेडनं, पठनं.

Repine, *vi.* व्यथ् 1 A, खिद् Pass, अवसद् 1 P.

Replace, *vt.* पुनःस्था c, पुनर्धा 3 U, [उपक्लृप् c.

Replenish, *vt.* पुनः संपृ 10 U.

Replete, *a.* पूर्ण, पूरित, आकीर्ण; -ion *n.* पूर्णता, पूर्तिः, आभोगः.

Reply, *vt.* प्रतिवद् 1 P, प्रतिभाष् 1A, *n.* प्रतिवचनं, उत्तरं, प्रतिवादः.

Report, *vt.* निविद् c, विज्ञा c, संकथ् c; *n.* आवेदनं, विज्ञापनं; जनप्रवादः; वृत्तांतः; कीर्तिः; -er *n.* वृत्तांतलेखकः.

Repose, *vi.* शी 2 A, विश्रम् 4 P, विश्वस् 2 P; *vt.* विश्रम् c, निक्षिप् 6 P; *n.* विश्रामः, श्रमनिवृत्तिः, शांतिः.

Repository, *n.* निधिः, आधारः, भाजनं.

Reprehend *vt.* See Blame and [Reprove.

Reprehensible, *a.* निंद्य, वचनीय, दूषणार्ह.

Reprehension, *n.* निंदा, उपालम्भः.

Represent, *vt.* दृश् c, वर्ण् 10 U, विज्ञा c, प्रतिनिधिः भू 1 P; -ation *n.* दर्शनं, वर्णनं, निरूपणं; विज्ञाप्तिः, आलेख्यं; प्रतिकृतिः, प्रतिनिधिः; -ative *a.* प्रदर्शक, प्रतिरूपक; *n.* प्रतिनिधिः, आदर्शः.

Repress, *vt.* प्रतिरुध् 7 U, संयम् 1 P, निग्रह् 9 U; -ion *n.* निग्रहः, संयमनं, दमनं; -ive *a.* निग्रहकारिन्, नियामक.

Reprieve, *n.* अवकाशः, दंडकालपरावर्तः; *vt.* दंडं विलम्ब् c..

Reprimand, *vt.* निंद् 1 P, उपालभ् 1 A, अवक्षिप् 6 P; *n.* उपालम्भः, भर्त्सना, वाग्दंडः.

Reprisal, *n.* प्रतिक्रिया, प्रत्यपकारः.

Reproach, *vt.* निंद् 1 P, परिवद् 1 P, दुष् c; *n.* निंदा, गर्हा, जुगुप्सा, वाच्यता, दूषणं; -able, *a.* निंद्य, दूषणीय; -ful *a.* निंदात्मक, गर्ह्य; -fully *adv.* साधिक्षेपं.

Reprobate, *a.* दुष्ट, दुरात्मन्, पापिष्ठ; *n.* धर्मभ्रष्टः, दुराचारः, वृषलः; *vt.* गर्ह् 1 A, धिक्कृ 8 U, दुष् c; -ion *n.* गर्हा, घृणा, अतिदुष्टता.

Reproduce, *vt.* प्रत्युत्पद् c; -tion *n.* प्रत्युत्पादनं, पुनरुत्पत्तिः, संतानोत्पत्तिः; -tive *a.* जननविषयक, पुनरुत्पादिन्.

Reproof, *n.* परिवादः, भर्त्सना, अनुयोगः.

Reprovable, *a.* निंदनीय.

Reprove, *vt.* निंद् 1 P, उपालभ् 1 A, तिरस्कृ 8 U; -er *n.* निंदकः, परिवादकः.

Reptile, *n.* उरगः, सर्पः, सरीसृपः; *a.* अतिनीच.

Republic, *n.* प्रजातंत्रशासनं; R. of letters *n.* पंडितवर्गः; -an *a.* लोकतंत्रविशिष्ट.

Repudiate, *vt.* प्रत्याख्या 2 P, परित्यज् 1 P, अपध्वंस् c; -ion *n.* प्रत्याख्यानं, विवाहसंबंधत्यागः.

Repugnant, *a.* प्रतिकूल, विमुख, असंगत; -ce *n.* विरोधः, घृणा, विरागः.

Repulse, *vt.* प्रतिहन् 2 P, प्रतिसृ c, भञ्ज् 7 P; -ion *n.* प्रतिसारणं, प्रतिहननं, घृणा; -ive *a.* अपसारक, बीभत्स.

Reputable, *a.* मान्य, आदरणीय, शिष्ट, यशस्कर.

Reputation, *n.* ख्यातिः, कीर्तिः; मर्यादा, प्रतिष्ठा.

Repute, *n.* विख्यातिः, यशः, प्रतिष्ठा; *vt.* गण् 10 U, मन् 4 A.

Request, *n.* अनुरोधः, प्रार्थना, अभिकांक्षा, अपेक्षा; *vt.* प्रार्थ् 10U, विज्ञा c.

Require, *vt.* अभिवाञ्छ् 1 P, आकांक्ष् 1 P, अर्ह् 1 P, -ment *n.* प्रयोजनं, आवश्यकता.

Requisite, *a.* प्रयोजनीय, अवश्यक; *n.* अवश्यकद्रव्यं; -ion *n.* आकांक्षा, अभ्यर्थना.

Requite, *vt.* प्रतिफलं दा 3U, प्रतिकृ, प्रतिहिंस् 1 P; -al *n.* परिशोधः, पुरस्कारः.

Rescind, *vt.* लुप् 6 P, उच्छिद् 7 P.

Recission, *n.* लोपः, उच्छेदः, खंडनं.

Rescript, *n.* राजाज्ञा, शासनपत्रं.

Rescue, *n.* त्राणं, उद्धारः, परिरक्षणं, विमोचनं.

Research, *n.* अन्वेषणं, मार्गणं, अनुसंधानं, जिज्ञासा.

Resemble, *vi.* अनुकृ 8U, अनुरूप-भू 1 P, उपमा 3 A; -ance *n.* सादृश्यं, अनुरूपता, उपमा; प्रतिमा; -ing *a.* सदृश, तुल्य, सरूप.

Resent, *vi.* प्रतिक्रुध् 4 P, प्रतिहिंसां कृ, (desid.), -ful; *a.* क्रोधन, जातमन्यु; -ment *n.* मन्युः, प्रकोपः, प्रतिहिंसाबुद्धिः.

Reserve, *vt.* उपसंहृ 1 P, विनिग्रह् 9 P, परिरक्ष् 1 P, संचि 5 U, अवशिष् c; *n.* निग्रहः; गुप्ताशयः; संचयः, प्रतिग्रहः; वाग्यंत्रणं; -edness *n.* लज्जाशीलता, कथाविरक्तिः.

Reservoir, *n.* जलाधारः, जलाशयः, संचयः.

Reside, *vi.* वस् 1 P, स्था 1 P, आश्रि 1 U; -nce *n.* वासः, अधिष्ठानं, आश्रयणं; -nt *a.* निवासिन्, आश्रित, अधिष्ठित; *n.* अधिवासी; राजप्रतिनिधिः.

Residual, *a.* अवशिष्ट.

Residuary, *n.* शेषाधिकारी,

Residue, *n.* अवशेषः.

Resign, *vt.* त्यज् 1 P, हा 3 P, प्रत्यादिश् 6 P, संमृ c, क्षम् 1 A; -ation *n.* परित्यागः, त्यागपत्रं, समर्पणं; तितिक्षा, वशवर्तिता.

Resin, *n.* सर्ज्जरसः, धूपनः.

Resist, *vt.* प्रतिकृ 8 U, प्रतिरुध् 7 P, प्रत्याहन् 2 P, निवृ c, निग्रह् 9 P; -ance *n.* प्रतिकारः, प्रतिरोधः, निवारणं, प्रतिघातः; -ible *a.* प्रतिरोधनीय.

Resolute, *a.* दृढप्रतिज्ञ, कृतसंकल्प, स्थिर; -ness *n.* स्थिरमतित्वं.

Resolution, *n.* निश्चयः, दृढमतिः, धीरता, संकल्पः, निर्णयः; राशिविश्लेषः, वियोजनं.

Resolve, *vt.* विली c, विश्लिष् c, छिद् 1 P; *vi.* निश्चि 5 U, संक्लृप् c, निर्णी 1 P.

Resolvent, *n.* द्रावकः, शोथघ्नः.

Resonance, *n.* प्रणिनादः, प्रतिध्वनिः.

Resonant, *a.* अनुनादिन्, मुखरित.

Resort, *vi.* आश्रि 1 P, अभिसृ 1 P,

उपगम् 1 P, सेव् 1 A; *n.* आश्रयः, अभ्युपगमः, शरणं, उपायः.

Resound, *vi.* ध्वन् 1 P, स्वन् 1 P, गुंज् 1 P; *vt.* प्रतिध्वन् C.

Resource, *n.* गतिः, उपायः, विभवः. आयः; -ful *a.* कल्पक, सहस्रबुद्धि; -less *a.* अगतिक, निरुपाय.

Respect, *vt.* अपेक्ष् 1 A, संमन् C, 10 U; *n.* अपेक्षा, संबंधः; आदरः, संभावना; with r. to उद्दिश्य; to pay one's r. s to प्रणिपत् 1 P, अभिवंद् 1 A; In this r. अत्रविषये; -able *a.* पूज्य, आर्य, शिष्ट; -ably *adv.* सगौरवं; -ed *p. p.* संमानित, आदृत; -er *n.* पूजकः, संमानकर्ता; A r. of persons पक्षपाती; -ive *a.* स्वस्व, स्वकीय, साक्षेप; -ively *adv.* इतरेतरं, यथाक्रमेण, प्रत्येकं.

Respire, *vi.* श्वस् 2 P, प्राण् 2 P; -ation *n.* श्वासप्रश्वासः, श्वासोच्छ्वासः, प्राणः; -atory *a.* श्वासप्रश्वासकारिन्.

Respite, *n.* विरामः, अवकाशः, अवसरः; *vt.* विश्रम् C. [प्रभा.

Resplendence,(cy) *n.* प्रतापः, दीप्तिः,

Resplendent, *a.* समुज्ज्वल, प्रकाशमान.

Respond, *vi.* प्रतिवद् 1 P, उत्तरं दा 3 U, अनुरूप-भू 1 A, -ent *n.* प्रतिवादी, उत्तरपक्षः.

Response, *n.* उत्तरं, प्रतिवचनं; In r. to प्रत्युत्तरे; -ive *a.* संवादिन्, अनुरूप. [अनुयोज्यता.

Responsibility, *n.* दायित्वं, भारः,

Responsible, *a.* दायिन्, अभियोज्य, प्रष्टव्य.

Rest, *n.* विरामः, निश्चलता, उपशमः; निद्रा, यतिः, उच्छिष्टं; इतरे; To set at r. विश्रम् C; At r. स्थिर, निश्चिंत; *vt.* विश्रम् C, निधा C; *vi.* निवृत् 1 A, शी 1 A, संश्रि 1 A, स्था 1 P; -less *a.* अस्थिर, व्याकुल, निरास्पद.

Restaurant, *n.* भोजनालयः.

Restitution, *n.* प्रत्यर्पणं, हानिपूरणं.

Restive, *a.* दुर्दम, दुष्ट.

Restore, *vt.* प्रतिदा 3 U, प्रयम् 1 P, प्रतिष्ठा C, जीर्णोद्धारं कृ; -ed to sense विबोधित; -ative *a.* तेजस्कर, स्वास्थ्यविधायक; -ation *n.* प्रतिदानं, पुनःस्थापनं, जीर्णोद्धारः.

Restrain, *vt.* निग्रह् 9 P, संयम् 1 P; नियंत्र् 10 U. [प्रतिरोधः.

Restraint, *n.* निग्रहः, संयमः,

Restrict, *vt.* निबन्ध् 1 P, नियम् 1 P; -ion *n.* सीमाबंधनं, नियमः, परिमितता; -ive *a.* नियामक, व्यावर्तक.

Result, *vi.* उत्पद् 4 A, सिध् 4 P, अवसो 4 P; *n.* फलं, परिणामः, सिद्धांतः, अर्थः, मथितार्थः; -ant *a.* समवायजनित.

Resume, *vt.* पुनः आदा 3 U, अनुप्राप् 5 P, प्रकृतं अनुसृ 1 P; *n.* सारः, उपसंहारः.

Resumption, *n.* पुनर्ग्रहणं.

Resurrection, *n.* पुनरुत्थानं.

Resuscitate, *vt.* पुनर्जीव् C, पुनरुत्था C; -ion *n.* पुनरुज्जीवनं.

Retail, *n.* खंडविक्रयः; *vt.* अल्पशः विक्री 9 A; –er *n.* खंडवणिक्.

Retain, *vt.* धृ 10 U, 1 P, रक्ष् 1 P, निगृह् 9 U, मनसि कृ, –er *n.* आश्रितः, भृत्यः, नियोगार्थं दत्तं द्रव्यं; –ment *n.* रक्षणं, नियोगः.

Retaliate, *vt.* प्रतिकृ 3 U, प्रतिहिंस् 7 P, निर्यत् 10 U; –ion *n.* प्रतिहिंसा, प्रत्यपकारः, वैरशुद्धिः.

Retard, *vt.* अवरुध् 7 P, विलम्ब् C; –ation *n.* विलम्बः, वेगावरोधः.

Retention, *n.* रक्षणं, धारणा, आग्रहः.

Retentive, *a.* धारक, धारणक्षम.

Reticence, *n.* स्तब्धता, मौनं.

Reticent, *a.* स्तब्ध, तूष्णींभूत.

Retina, *n.* अक्षिगोलकस्य पश्चाद्वर्ति चित्रपत्रं.

Retinue, *n.* परिवारः, परिजनः.

Retire, *vt.* अपक्रम् 1 P, निवृत् 1 A; –ment *n.* अपसरणं, निवृत्तिः.

Retort, *vi.* प्रत्युत्तरं दा 8 U, प्रातिक्षिप् 6 P; *n.* प्रत्यवक्षेपः, प्रत्युत्तरं; वकयंत्रं.

Retrace, *vt.* निवृत् 1 A.

Retract, *vi.* प्रत्याख्या 2 P, निवृत् C; –ion *n.* संहरणं, अस्वीकारः.

Retreat, *n.* परावृत्तिः, पलायनं, निर्जनस्थानं, शरणं; *vi.* व्यपक्रम् 1 P, अपधाव् 1 P.

Retrench, *vt.* छिद् 7 P, ह्रस् C; –ment *n.* अवच्छेदः, व्ययसंक्षेपः.

Retribution, *n.* प्रतिशोधः, प्रतिफलं.

Retributive, *a.* प्रतिफलद, प्रतिकारक.

Retrieve, *vi.* उद्धृ 1 P, पुनर्लभ् 1 A.

Retrocession, *n.* परावर्तनं.

Retrograde, *a.* प्रतिगामिन्, प्रतीप.

Retrogression, *n.* पश्चाद्गमनं, व्यतिक्रमः.

Retrospect, *n.* सिंहावलोकनं, अनुदर्शनं; –ive *a.* अनुदर्शिन्, भूतापेक्षक.

Return, *vi.* प्रत्यागम् 1 P, प्रतिनिवृत् 1 A, प्रतिदा 3 U; *n.* प्रत्यागमनं, प्रत्यर्पणं, परिशोधः, प्रत्युत्तरं; फलं; पत्रकं; –able *a.* प्रतिप्रेरणीय.

Re-union, *n.* पुनर्योगः, समन्वयः.

Re-unite, *vi.* पुनः संयुज् 7 U.

Reveal, *vt.* प्रकाश् C, आविष्कृ 8 U;

Revel, *vi.* आमोदं कृ;–ry *n.* आमोदप्रमोदः, तुमुलः, संप्रीतिः.

Revelation, *n.* प्रकाशनं, रहस्योद्भेदः, ईश्वरप्रत्यादेशः.

Revenge, *vt.* प्रतिहिंस् 7 P, निर्यत् 10 U; *n.* प्रतिहिंसा, वैरशोधनं; –ful *a.* प्रतिहिंसक.

Revenue, *a.* करः, राजस्वं, आयः.

Reverberate, *vt.* प्रतिक्षिप् 6 P; *vi.* प्रतिध्वन् 1 P; –ion *n.* प्रतिक्षेपः, प्रतिध्वनिः.

Revere, *vt.* पूज् 10 U, आदृ 6 A; –nce *n.* पूजा, आदरः, पुरस्कारः, प्रणामः; –nd *a.* संमाननीय; –nt, –ntial *a.* विनीत, सादर, भक्तिपूर्व,

Reverie, *n.* ध्यानं, दिवास्वप्नः.

Reverse, *n.* पृष्ठदेशः; परिवर्तनं; विपर्ययः, कार्यविपत्तिः; *a.* प्रतीप, विप–

रीत; *vt.* परावृत् c, विपर्यस् 4 U, प्रत्याहृश् 6 P; –al *n.* विपर्यासः, परावर्तनं; –ion *n.* परावृत्तिः, उत्तराधिकारः; –ionary *a.* उत्तराधिकारिन्.

Revert, *vi.* प्रत्यावृत् 1 A, प्रत्यागम् 1 P.

Review, *vt.* पश्चादवलोक् 1 A; परीक्ष् A; *n.* पर्यवेक्षणं, समालोचना, समालोचनपत्रिका; –er *n.* समालोचकः.

Revile, *vt.* तिरस्कृ 8 U, आक्रुश् 1 P. अपवद् 1 P; –er *n.* निंदक, निर्भर्त्सक; –ing *n.* अपवादः, अवक्षेपः.

Revise, *vt.* पुनरीक्ष् 1 A, शुध् c.

Revision, *n.* पुनःपरीक्षा, संशोधनं.

Revive, *vi.* उज्जीव् 1 P, समुत्था 1 P; –al *n.* पुनरुज्जीवनं, पुनरुद्दीपनं.

Revocable, *a.* प्रत्याहरणीय, लोप्य.

Revocation, *n.* प्रतिसंहारः, खंडनं.

Revoke, *vt.* परावृत् c, खंड् 10 U.

Revolt, *vi.* अभिद्रुह् 4 P; *vt.* आहन् 2 P; –ing *a.* बीभत्स, गर्ह्य.

Revolution, *n.* परिभ्रमणं, आत्यंतिकपरिवर्तनं, राष्ट्रविप्लवः; –ary *a.* परिवर्तक.

Revolve, *vt.* भ्रम् c; *vi.* परिवृत् 1 A, भ्रम् 4 P; –ing *a.* विवर्तमान; –er *n.* आवर्तकास्त्रं.

Revulsion, *n.* प्रतिकर्षणं, विरागः.

Reward, *vt.* परितुष् c, सफलीकृ 8 U; *n.* पुरस्कारः, पारितोषिकं.

Rhapsody, *n.* असंबद्धकाव्यं, असंबद्धवाग्विन्यासः.

Rhetoric, *n.* अलंकारशास्त्रं, वाग्मिता; –al *a.* आलंकारिक; –ian *n.* अलंकारशास्त्रज्ञः.

Rheum, *n.* श्लेष्मा, कफः.

Rheumatic, *a.* वातुल, वातग्रस्त.

Rheumatism, *n.* संधिवातः, वातरोगः.

Rhinoceros, *n.* खड्गः, गंडः.

Rhombus, *n.* समचतुर्भुजः.

Rhomboid, *n.* विषमचतुर्भुजः.

Rhyme, *n.* यमकः, मित्राक्षरं; –er *n.* पद्यलेखकः.

Rhythm, *n.* छंदः, मात्रा, तालः.

Rib, *n.* परशुका, पंजरः, शलाका.

Ribald, *a.* नीच, लंपट, अश्लील; –ry *n.* दुरुक्तिः, अवाच्यं.

Ribbon, Riband, *n.* पट्टः, बंधनी.

Rice, *n.* शाली, धान्यं, तंडुलः; (Boiled) अन्नं.

Rich, *a.* धनवत्, अर्थशालिन्, प्रचुर; उर्वर; बहुमूल्य; उज्ज्वल; –es *n.* धनं, ऐश्वर्यं; –ly *adv.* प्रभूतं; –ness *n.* धनाढ्यता, समृद्धिः, प्रचुरता.

Rickety, *a.* शिथिलसंधि, दुर्बल.

Rid, *vt.* निर्विघ्नीकृ 8 U, मुच् 6 P, उद्धृ 1 P; to get r. of विमुक्त –भू 1 P; अपनी 1 P; *n.* अभ्याहृतिः, निष्कृतिः, उद्धारः.

Riddle, *n.* प्रहेलिका, कूटप्रश्नः.

Ride, *vi.* (अश्वेन) वह् Pass; *vt.* (अश्वं) आरुह् 1 P; *n.* अश्वेन विहरणं; –er *n.* आरोहकः.

Ridge, *n.* कटकः, उत्संगः, सेतुः, पृष्ठं.

Ridicule, *n.* उपहासः, अवहेला, अवज्ञा; *vt.* उपहस् 1 P, अवक्षिप् 6 P; –ous *a.* उपहास्य, हास्यास्पद.

Rife, *a.* प्रबल, प्रचलित, प्रचुर.
Riffraff, *n.* इतरेजनाः. [विशेषः.
Rifle, *vt.* अपहृ 1 P; *n.* आग्नेयास्त्र-
Rift, *n.* छिद्रं, भंगः; A r. in the lute (cf ° छिद्रेष्वनर्था बहुलीभवंति); *vt.* भिद् 7 P, छिद् 7 P.
Rig, *vt.* सज्जीकृ; -ging *n.* सज्जा, परिच्छदः.
Right, *a.* ऋजु, सत्य, योग्य, यथार्थ, दक्षिण; *n.* धर्मः, न्यायः, युक्तता, सत्यता; अधिकारः; *adv.* युक्तं, स्थाने, सत्यं; R. honourable महामान्य; -ful न्याय्य, संगत; R. about turn पार्श्वपरिवर्तनं; -eous *a.* धार्मिक, पुण्यशील; -eousness *n.* साधुता, पुण्यशीलता.
Rigid, *a.* कठिन, दृढ, कठोर; -ity -ness *n.* दृढता, घनता, कार्कश्यं; -ly *adv.* दृढं, कठिनं.
Rigmarole, *n.* असंबद्धप्रलापः.
Rigo(-u)r *n.* काठिन्यं, उग्रता, संयमः; -ous *a.* दृढ, कठोर, दारुण.
Rill, *n.* कुल्या, क्षुद्रप्रवाहः.
Rim, *n.* प्रान्तः, धारः, वेष्टनचक्रं.
Rind, *n.* त्वक्, वल्कलं, चर्म.
Ring, *vi.* रण् 1 P, ध्वन् 1 P, क्वण् c, नद् c; *n.* मंडलं, वलयः, अंगुलीयकं; -leader *n.* प्रमुखः, नायकः; -let *n.* कुन्तलः, -worm *n.* दद्रुः.
Rinse, *vt.* प्रक्षल् c, परिष्कृ 8 U, आचम् 1 P; -ing *n.* उपस्पर्शः, गंडूषः.
Riot, *n.* तुमुलं, विप्लवः, कोलाहलः; -er *n.* क्षोभकारी; -ous *a.* उच्छृंखल, द्रोहात्मक.
Rip, *vt.* विदृ 9 P; निर्भिद् 7 P; *n.* विदरः, विभेदः.
Ripe, *a.* परिपक्व, परिणत, सिद्ध, प्रवृद्ध; -en *vt.* पच् 1 P, c; *vi.* परिपच् Pass; -ness *n.* परिपाकः, पक्वता, परिणामः.
Ripple, *n.* तरंगः, वीचिः, भंगिः.
Rise, *vi.* उत्था 1 P, उद्गम् 1 P, आक्रम् 1 A, उन्नम् 1 P, दृश् Pass, उत्पद् 4 A, वृध् 1 A; *n* उत्थानं, उद्गमः, उदयः, उत्पत्तिः, उन्नतिः, वृद्धिः.
Risk, *n.* विकल्पः, संशयः, संकटं; to run a r. विपदि अग्रसर-भू 1 P; -y *a.* शंकास्पद. [विधिः.
Rite, *n.* अनुष्ठानं, क्रिया, आचारः,
Ritual, *a.* आनुष्ठानिक, शास्त्रोक्त;.
Rival, *n.* प्रतियोगी, प्रतिस्पर्धी; *a.* प्रतियोगिन्, प्रतिस्पर्धिन्; *vt.* स्पर्ध् 1 A, परस्परं संघृष् 1 A; -ry *n.* स्पर्धा, जिगीषा, संघर्षः, अहंपूर्विका.
River, *n.* नदी, सरित्, आपगा, स्रोतस्वती, कूलंकषा.
Rivet, *n.* कीलः, शलाका; *vt.* कील् 10 U, अभिनिविश् c, दृढीकृ 8 U.
Rivulet, *n.* क्षुद्रनदी, क्षुद्रप्रवाहः.
Road, *n.* मार्गः, पथः, वर्त्म, रथ्या.
Roam, *vi.* भ्रम् 4 P, विचर् 1 P, विहृ 1 P, -ing *n.* परिभ्रमणं, पर्यटनं, विहरणं.
Roar, *vi.* गर्ज् 1 P, नर्द् 1 P, रु 2 P, नद् 1 P, विक्रुश् 1 P; *n.* गर्जना, हुंकारः, विरावः, उत्क्रोशः.
Roast, *vt.* भ्रस्ज् 6 P, तप् 1 P; -ed

a. भ्रष्ट, भृष्ट, परिपाचित.

Rob, *vt.* अपहृ 1 P, मुष् 9 P, लुट्; –ber *n.* दस्युः, स्तेनः, मोषकः, चोरः; –bery *n.* अपहरणं, चौर्यं, लुंठनं.

Robe, *n.* वसनं, मानपरिच्छदः; *vt.* वस्त्रं परिधा 3 U, वस् 2 A.

Robust, *a.* मांसल, बलवत्, ऊर्जस्वल, कर्कश; –ness *n.* शक्तिमत्ता, मांसलता.

Rock, *n.* स्थूलप्रस्तरः, पाषाणः, उपलः, ग्रावा; *vt.* आंदोल् 10 U, इतस्ततः प्रचल् C; –y *a.* शैल, प्रस्तरमय.

Rocket, *n.* अग्निबाणः, भुशुंडी.

Rod, *n.* दंडः, वेत्रं, शल्यं; क्षमता.

Rodent, *n.* दंतुरः.

Rodomontade, *n.* वृथागर्वः, प्रगल्भवाक्यं.

Roe, *n.* हरिणी, मृगी.

Rogue, *n.* धूर्तः, वंचकः, प्रतारकः, दुरात्मा, शठः; –ry *n.* प्रतारणा; कैतवं, शाठ्यं, पैशुन्यः

Role, *n.* अभिनेतृगणस्य निर्दिष्टकार्यभागः.

Roll, *vt.* आवृत् C, घूर्ण् C, लुट् C, अवगुंठ् C; *vi.* परिभ्रम् 4 P, घूर्ण् 6 P, व्यतिक्रम् 1 U, 4 P; *n.* परिवर्तनं; पिंडः; नामावलिः; –er *n.* परिवर्तकयंत्रं, पट्टः.

Romance, *n.* अद्भुतकथा, अद्भुतघटना, कल्पनाधीनता.

Romantic, *a.* अद्भुत, विचित्र, असंभव.

Romp, *n.* अविनीतक्रीडा; प्रगल्भा.

Roof, *n.* छदिः, पटलं, आच्छादनं, (of the mouth) तालु.

Rook, *n.* काकः, वायसः.

Room, *n.* स्थानं, प्रदेशः; पदं, आसनं; अवकाशः, अंतरं, –y *a.* विशाल; प्रशस्त; R. to spare यथेष्टस्थानं.

Roost; *n.* विश्रामयष्टिः; *vi.* शी 2 A, आश्रि 1 U.

Root, *n.* मूलं, अंघ्रिः, पादः, तलं, बीजं, निदानं; प्रकृतिः; to take r. मूलं बंध् 9 P; square r. वर्गमूलं; cube r. घनमूलं; R. & branch समूलं; R. out *vt.* उन्मूल् 10 U, उच्छिद् 7 P; –ed *a.* बद्धमूल.

Rope, *n.* रज्जुः, गुणः; A. r of sand भंगुरवस्तु; –dancer *n.* सूत्रायणः.

Rosary, *n.* अक्षमाला, जपमाला.

Rose, *n.* जपापुष्पं; A bed of r. s. सुखशय्या, –y *a.* पाटल.

Roseate, *a.* पाटल, आपातरमणीय.

Rot, *vi.* गल् 1 P, पूतीभू 1 P, *vt.* गल् C, पूतीकृ 8 U.

Rotary, *a.* घूर्णमान, चक्रगति.

Rotate, *vi.* भ्रम् 1, 4 P; –ion *n.* भ्रमणं, चक्रावर्तः, घूर्णनं, पर्यायः.

Rote, *n.* आवृत्तिः, अभ्यासः; To learn by r. अर्थज्ञानं विना कंठस्थ-कृ.

Rotten, *a.* दुर्गंध, पूतिगंधि, विगलित; अविश्वास्य.

Rotund, *a.* गोलाकार; –ity *n.* गोलाकारत्वं.

Rough, *a.* असम, उच्चावच, रुक्ष, कठिन, प्रचंड, उत्ताल, अस्पष्ट, स्थूल, असभ्य, प्रत्युत्पन्न, अविचारित, क्षुब्ध; –ly *adv.* रुक्षं, स्थूलं; –ness *n.* कार्कश्यं, उग्रता, स्थूलता; संक्षोभः, असभ्यता; –grained *a.* अविनीत, अशिष्ट.

Round, *a.* वर्तुल, चक्राकार; संपूर्ण; स्पष्ट; न्याय्य; A r. number शून्यांतसंख्या; *n.* आवृत्तिः, मंडलं, परिभ्रमणं; चक्रमार्गः; All r. सर्वतः; R. about परितः; R. ness वृत्तता.

Rouse, *vt.* प्रबुध् c, जागृ c, उत्तिज् c; *vi.* प्रबुध् 4 A; उत्था 1 P; *n.* पानोत्सवः, सपीतिः.

Rout, *n.* कोलाहलः, जनसंमर्दः, सेनाभंगः; *vt.* विद्रु c, भंज् 7 P.

Route, *n.* पथः, सरणिः, यात्रा.

Routine, *n.* क्रमः, परंपरा, आवृत्तिः.

Rove, *vi.* परिभ्रम् 1, 4 P, विचर, 1 P; -er *n.* पर्यटकः, भ्रमणकारी.

Row, *n.* राजिः, रेखा, श्रेणी, आवलिः, माला; *vi.* नौकां वह् c; *vt.* संचल् c.

Row, *n.* कलहः, संमर्दः, कोलाहलः; -dy *a.* तुमुलकारिन्; -dyism *n.* तुमुलकारिता.

Royal, *a.* राजकीय, नृपोचित, संभ्रांत; -ty *n.* राजत्वं, राजपदं, आविष्कारकस्य प्राप्यांशः.

Rub, *vt.* घृष् 1 P, मृद् 9 P; परिष्कृ, व्यामृश् 6 P; *vi.* घृष् 1 P, संघट्ट् 1 A; *n.* घर्षणं, मर्दनं, कष्टं, संघट्टनं; -ber *n.* घर्षकः, मार्जकः; स्थितिस्थापकनिर्यासविशेषः.

Rubbish, *n.* अवस्करः, आवर्जनं.

Rubicund, *a.* ईषल्लोहित, आरक्त.

Ruby, *n.* पद्मरागः, लोहितकः.

Rudder, *n.* अरित्रं, कर्णः.

Ruddy, *a.* रक्तवर्ण.

Rude, *a.* कर्कश, अशिष्ट, अज्ञ, उग्र, धृष्ट, प्रबल; -ly *adv.* अशिष्टं, स्थूलं; -ness *n.* कार्कश्यं, धृष्टता, अशिष्टता, तीव्रता.

Rudiment, *n.* मूलसूत्रं, सूत्रपातः, उपक्रमः; -al *n.* मौलिक, प्राथमिकं.

Rue, *vi.* अनुशुच् 1 P; -ful *a.* अनुतप्त, विषण्ण.

Ruffian, *n.* दुर्वृत्तः, साहसिकः, अघोरकर्मा, आततायी.

Ruffle, *vt.* पुटीकृ 8 U, संकुच् 1 P, चूर्ण् 10 U, क्षुभ् c, व्याकुलीकृ 8 U; *n.* क्षोभः, उद्वेगः, ऊर्मिः, पुटः.

Rug, *n.* कंबलः, आस्तरणं.

Rugged, *a.* रुक्ष, परुष, कर्कश.

Ruin, *n.* ध्वंसः, विनाशः, क्षयः; (pl.) भग्नावशेषः; *vt.* विनश् c, उच्छिद् 7 P, हन् c; -ous *a.* विनाशजनक, क्षयकर, उच्छिन्न.

Rule, *n.* प्रभुत्वं, शासनं; पराक्रमः; विधिः, आज्ञा, प्रमाणं; As a r. साधारणतः, स्थूलतः; A r. of three त्रैराशिकं; A general r. उत्सर्गः; *vt.* प्रशास् 2 P, नियम् 1 P, ईश् 2 A, आदिश् 6 P, निग्रह् 9 P, रेखाभिः अंक् 10 U; -er *n.* शास्ता, पालकः, अधीशः; -ing *a.* नियामक; प्रबल.

Rum, *n.* सीधुः, आसवः.

Rumble, *vi.* गर्ज् 1 P; *n.* गर्जना.

Ruminate, *vi.* रोमंथ् (रोमंथायते); पुनःपुनः ध्यै 1 P; -ion *n.* रोमंथः, निदिध्यासनं.

Ruminant, *a.* रोमंथकर.

Rumour, *n.* लोकप्रवादः, जनश्रुतिः.

Rump, *n.* पश्चाद्भागः, शेषभागः.

Run, *vt.* धाव् 1 P, द्रु 1 P, गल् 1 P,

प्रवृत् 1 A, अतिक्रम् 1 U, अपसृ 1 P, विस्तृ Pass; R. at, against, towards अभि-प्रति-उप-धाव्; R. down गुणान् अपलप् 1 P; R. into आपद् 4 A; R. off अपसृ; R. out क्षि Pass; R. over परिवह्; R. up वृध् 1 A; *n.* धावनं, पलायनं, गतिः, प्रवाहः, यात्रा, प्रचारः, In the long r. अन्ते.

Run-away, *a.* पलायिन्, पलायमान.

Rundle, *n.* सोपानं, सोपानशलाका.

Rung, *n.* सोपानशलाका.

Rupee, *n.* रौप्यमुद्रा.

Rupture, *n.* भंगः, छेदः, खंडनं; *vt.* भंज् 7 P, भिद् 7 P.

Rural, *a.* ग्राम्य, ग्रामीण.

Ruse, *n.* व्यपदेशः, प्रवंचना, छलं.

Rush, *vi.* वेगेन धाव् 1 P, अवस्कंद् 1 P; *n.* महावेगः, जवः, संरम्भः.

Rust, *n.* किट्टं, मंडूरं, मलं; -y *a.* मलावृत, मलीमस.

Rustic, *a.* ग्राम्य, असभ्य, अविनीत, सरल, अनलंकृत; *n.* ग्रामीणः, वृषलः; -ate *vt.* निर्वस् c, दूरीकृ 8 U; -ation *n.* दूरीकरणं, निर्वासनं.

Rustle, *vi.* मर्मररवं कृ 8 U, मर्मरशब्दः.

Rut, *n.* मदः, संगमेच्छा; गर्ता, चक्रांकः.

Ruth, *n.* दया, करुणा; -ful *a.* सदय; -less *a.* निर्घृण, निर्दय.

Ryot, *n.* कृषकः, कृषीवलः.

S.

Sabbath, *n.* विश्रामदिनं, रविवासरः.

Sable, *a.* कृष्णवर्ण, श्याम.

Sabre, *n.* खड्गः, कृपाणः.

Saccharine, *a.* शार्करिक, सुमिष्ट.

Sacerdotal, *a.* राजकीय.

Sack, *n.* शाणकोषः, स्यूतः; ग्रामलुठनं.

Sacrament, *n.* महायज्ञः, अभिषेकसंस्कारः.

Sacred, *a.* पवित्र, मेध्य, पूत; अलंघनीय; उत्सर्जित; -ness *n.* पुण्यता, अलंघनीयता.

Sacrifice, *n.* यागः, यज्ञः; बलिदानं, उत्सर्गः; *vt.* यज् 1 U, उत्सर्गार्थं हन् 2 P; उत्सृज् 6 P; -er *n.* यजमानः, याजकः, होता; -ial *a.* यज्ञिय, मेध्य.

Sacrilege, *n.* देवस्वापहरणं, पुण्यवस्तुदूषणं; -ious अधर्म्य, पुण्यवस्तुदूषक.

Sad, *a.* विषण्ण, खिन्न, विमनस्, शोकावह; -den *vt.* शुच् c, विषण्णीकृ; -ly *adv.* सखेदं; सोद्वेगं; -ness *n.* विषादः, उद्वेगः. [भारं निधा 3 U.

Saddle, *n.* पर्याणं, अश्वसज्जा; *vt.*

Safe, *a.* निर्भय, निरामय, अलंघ्य; *n.* कोष्ठः, लोहमंजूषा; -ly *adv.* निर्भयं, निर्विघ्नं; -ty *n.* निर्विघ्नता, अनामयं.

Safety-match, *n.* अभयशलाका.

Safety-valve, *n.* बाष्पनिःसरणद्वारं.

Saffron, *n.* कुंकुमं, अग्निशिखं; *a.* कुंकुमवर्ण, कुंकुमाक्त.

Sagacious, *a.* चतुर, प्राज्ञ, विदग्ध; -ly *adv.* सवैदग्ध्यं.

Sagacity, *n.* बुद्धितीक्ष्णता, वैदग्ध्यं.

Sage, *n.* पंडितः, प्राज्ञः, मुनिः, ज्ञानी; -ly *adv.* प्राज्ञवत्; -ness प्राज्ञता.

पांडित्यं.

Sail, *vi.* नौकया वह् Pass, नावं चल् c; *n.* वातवस्त्रं, नौकापटः; –ing *n.* समुद्रयानं, पोतवाहनं;–or *n.*नाविकः, पोतवाहः.

Saint, *n.* ऋषिः, सिद्धः, पुण्यात्मा; –ly *a.* सिद्धवत्, साधु, पवित्र.

Sake, *n.* कारणं, निमित्तं; For the s. of हेतोः, अर्थे.

Salary, *n.* वृत्तिः, वेतनं.

Sale, *n.* विक्रयः, विपणः; –able *a.* विक्रेय; –sman *n.* विक्रेता.

Salient, *a.* प्रमुख, स्पष्ट, प्रकाशमान.

Saline, *a.* लवणाक्त, लावणिक.

Saliva, *n.* लाला, मुखरसः, द्राविका; –tion *n.* लालानिःसरणं, मुखरोगः.

Saloon, *n.* मंदिरं, प्रकोष्ठः; रंगशाला.

Salt, *n.* लवणं, क्षारः, रुचकं; *a.*लावण, क्षारयुक्त; *vt.* लवणाक्त–कृ; –ness *n.* क्षारयुक्तता; लवणरसः.

Salubrious, *a.* पथ्य, पौष्टिक.

Salubrity, *n.* स्वास्थ्यकरता, हितता.

Salutary, *a.* हितकर, उपकारक.

Salutation, *n.* अभिवादनं, प्रणामः, नमस्कारः.

Salute, *n.* अभिवादनं, वंदनं; *vt.* अभिवंद् 1 A, प्रणम् 1 P, आमंत्र् 10 U; –ation *n.* प्रणामः, आभिवंदनं, नमस्क्रिया.

Salvation, *n.* रक्षणं, उद्धारः, तारणं.

Salve, *n.* प्रलेपः, उपशमनं.

Salver, *n.* रूप्यपात्रं.

Salvo, *n.* व्यत्ययः, व्यतिरेकः.

Same, *a.*सम, अभिन्न; एवमेव, तथाहि; –ness *n.* समत्त्वं, अभिन्नता, एकता.

Sample, *n.* आदर्शः, प्रतिमा, प्रमाणं.

Sanatorium, Sanitarium, *n.* आरोग्यस्थानं.

Sanatory, *a.* आरोग्यजनक.

Sanctify, *vt.* पवित्रीकृ 5 U; अनुमंत्र् 10 A; –ication *n.* पवित्रीकरणं, उत्सर्गः.

Sanctimony, *n.* पवित्रता; दंभः –ious *a.* पवित्र; दांभिक.

Sanction, *n.* अनुमोदनं, प्रामाण्यं.

Sanctity, *n.* पवित्रता, शुचिता, शुद्धता.

Sanctuary, *n.* आश्रयस्थानं, पुण्यालयः, धर्ममंदिरं.

Sanctum, *n.* निभृतस्थानं.

Sand, *n.* सिकताः (pl.), वालुका; –y *a.* वालुकामय, भंगुर.

Sandal, चर्मपादुकाविशेषः; –wood *n.* चंदनकाष्ठं.

Sane, *a.* सुस्थ, निरामय, प्रकृतिस्थ; –ity, –ness *n.* स्वास्थ्यं.

Sanguinary, *a.* रक्तप्रिय, मारात्मक, निष्ठुर.

Sanguine, *a.* उत्सुक, अत्याशान्वित.

Sanitary, *a.* स्वास्थ्यविषयक.

Sanitation, *n.*आरोग्यविद्या, स्वास्थ्यरक्षणं.

Sap, *n.* रसः, निस्यंदः; –less *a.* नीरस, शुष्क; *vt.* उत्खन् 1 P; –per *n.* खनकः.

Sapient, *a.* प्राज्ञ, विचक्षण.

Sapling, *n.* बालवृक्षः.

Sapphire, *n.* नीलोपलः, नीलकांतः.

Sarcasm, *n.* व्यंगोक्तिः, उपहासः.

Sarcastic, *a.* सावहास, विद्रूपात्मक.

Sardonic, *a.* अप्रकृत, कृत्रिम.

Sash, *n.* काटबंधः, परिकरः. [चिक.
Satan, *n.* पिशाचनाथः; –ic *a.* पैशा-
Satellite, *n.* उपग्रहः; पारिपार्श्विकः.
Satiate, *vt.* संतृप् c, परिपूर् 10 U.
Satiety, *n.* परितृप्तिः, परिपूर्तिः.
Satire, *n.* व्यंगकाव्यं, विद्रूपात्मककविता. [चित, सभ्यक्.
Satisfactory, *a.* संतोषजनक, यथा-
Satisfy, *vt.* संतृप् c, प्री 9 P; सान्त्व् 10 U, –ation *n.* परितोषः तृप्तिः, शांतिः; परिशोधः; संशयानिवृत्तिः.
Satrap, *n* मंडलाधिपतिः.
Saturate, *vt.* अत्यंतं पूर् 10 U, अतिक्लिद् c; –ation *n.* आपूरणं, अतिक्लेदः, प्रचुरता.
Saturday, *n.* शनिवारः.
Saturn, *n.* शनिः, शनैश्चरः, सौरिः; –ine *a.* मंद, अलस, विषण्ण.
Sauce, *n.* सूपः, आचारः, व्यंजनं; तीव्रवचनं; क्षुधा; –er *n.* पात्रं, आधारः; –y *a.* धृष्ट, असभ्य; –ily *adv.* अविनयेन; –iness *n.* असभ्यता, वाक्पारुष्यं.
Savage, *a.* वन्य, अविनीत, हिंस्र; *n.* आशिष्टः, नरपशुः; –ly *adv.* निष्ठुरं; –ness क्रूरता.
Savant, *n.* पंडितः.
Save, *vt.* त्रै 1 A, उद्धृ 1 P; संचि 5 U; निवृ c; *prep.* विहाय, मुक्त्वा, व्यतीत; –ing *a.* स्वल्पव्यय; उद्धारक; *n.* रक्षणं; संचयः, –iour *n.* त्राता, तारकः.
Savour, *n.* स्वादः, सौरभ्यं, रुचिः; *vi.* अवभास् 1 A; –y *a.* स्वादु, सुरभि.
Saw, *n.* करपत्रं, करकचः, प्रवादवाक्यं; *vt.* करकचेन छिद् 7 P, विद्रु 10 U; –dust *n.* विदीर्णकाष्ठचूर्णं.
Say, *vt.* वद् 1 P, ब्रू 2 P, भण् 1 P. That is to s. अर्थात्; –ing *n.* उक्तिः, वचनं, भाषणं, प्रवादः.
Scab, *n.* कच्छुः, सिध्मं; अधमाचारः, –y *a.* कच्छुल.
Scabbard, *n.* असिकोषः.
Scaffold, *n.* मंचः, वध्यकाष्ठं, तारांगणं.
Scald, *vt.* अतितप्तजलेन दह् 1 P; *n.* तप्तजलजक्षतं.
Scale, *n.* तुला; कवचः; सोपानं; अनुक्रमः; ग्रामः; *vt.* आरुह् 1 P, लंघ् c, –y *a.* शल्कावृत, अधम.
Scalene, *a.* विषमभुज.
Scalp, *n.* मस्तकाग्रत्वक्.
Scamp, *n.* See Rascal.
Scamper, *vi.* पलाय् 1 A.
Scan, *vt.* निरीक्ष् 1 A; मात्राः गण् 10 U; –ning *n.* मात्रागणना.
Scandal, *n.* अपवादः, वचनीयता; –ize *vt.* अपवद् 1 A; व्यलीकं कृ 8 U; –ous *a.* अकीर्तिकर, कुत्सित, अपवादक. [–ness, *n.* अप्राचुर्यं.
Scant,–y, *a.* अपर्याप्त, कृपण; –iness,
Scar, *n.* क्षतांकः, व्रणः; *vt.* क्षतेन अंक् 10 U.
Scarce, *a.* विरल, दुष्प्राप, स्वल्पं; –ly *adv.* कष्टेन, सदुःखं; –ity, –ness *n.* विरलता, दुःष्प्रापत्वं, दुर्भिक्षं महार्घता. [*n.* भयहेतुः.
Scare, *vt.* संत्रस् c, उद्विज् c; –crow
Scarf, *n.* उत्तरायं, प्रावरणं.

Scarlet, *a.* सुरक्त, अरुण.
Scarp, *n.* लंम्बः.
Scathe, Scath, *n.* अनिष्टं, क्षतं; *vt.* क्षण् 8 P; अर्द् 1 P; -ful *a.* अनिष्टकर; -less *a.* क्षतहीन, अहिंसित.
Scatter, *vt.* विकॄ 6 P, विक्षिप् 6 P, विद्रु c, *vi.* विकॄ Pass; -ed *a.* विकीर्ण, व्यस्त.
Scavenger, *n.* अवस्करकः, संमार्जकः.
Scene, *n.* स्थलं, नेपथ्यं, प्रवेशः; दृक्पातविषयः, दृश्यं; -ry *n.* दृश्यावालिः
Scenic, *a.* नाटकीय.
Scent, *n.* गंधः, वासः, आमोदः, परिमलः; *vt.* आघ्रा 1 P, वास् 10 U.
Sceptic, *a.* संदिग्धचित्त, संशयात्मन्; -ism *n.* अविश्वासः, संशयः.
Sceptre, *n.* राजदंडः, राजाधिकारः.
Schedule, *n.* पत्रं, पत्रानुबंधः.
Scheme, *n.* कल्पना, व्यवस्था, प्रयोगः, युक्तिः, -ing *a.* विदग्ध, युक्तिमत्, कुटिल. [सांप्रदायिक.
Schism, *n.* संप्रदायः, शाखा; -atic, *a.*
Scholar, *n.* शिष्यः, वृत्तिधारी, छात्रः, अंतेवासी; पंडितः; -ly *a.* पंडितोचित; -ship *n.* पांडित्यं; छात्रवृत्तिः.
Scholastic, *a.* शिक्षाविषयक, पांडित्यविषयक.
School, *n.* पाठशाला; छात्रवर्गः; दर्शनं; संप्रदायः; *vt.* शिक्ष् c, विनी 1 P; -fellow सहाध्यायी, सतीर्थ्यः; -man नैयायिकः; -ing *n.* अध्यापनं; गुरुदक्षिणा; -master *n.* आचार्यः, गुरुः, अध्यापकः.
Science, *n.* विद्या, विज्ञानं, व्युत्पत्तिः.
Scientific, *n.* वैज्ञानिक.
Scientist, *n.* विज्ञानविद्, शास्त्रज्ञः.
Scimitar, *n.* असिः, खड्गः.
Scintillate, *vi.* स्फुर् 6 P, स्फुलिंगान् उत्क्षिप् 6 P; -ion *n.* अग्निकणोत्क्षेपः.
Scion, *n.* प्रशाखा, प्ररोहः, वंशधरः.
Scissors, *n.* (Pl.) कर्तरि, छेदनी.
Scoff, *n.* उपहासः, अवहेला, निंदोक्तिः; *vi.* अवक्षिप् 6 P, तिरस्कृ 8 U; -er *n.* उपहासकः; -ingly *adv.* साक्षेपं.
Scold, *vt.* निर्भर्त्स् 10 A, उपालभ् 1 A; *n.* तिरस्कारः; कर्कशा; -ing *n.* उपालंभः, निर्भर्त्सना, धिक्कारः.
Scoop, *n.* दर्वी, खनित्रं; *vt.* खन् 1 P.
Scope, *n.* अभिप्रायः, लक्ष्यं; अवकाशः.
Scorch, *vt.* प्लुष् 1 P, ईषद्दह् 1 P; -ing *a.* दाहक, प्रचंड.
Score, *n.* विंशकं; अवच्छेदः; गणनापत्रं; हेतुः.
Scorn, *vt.* तिरस्कृ 8 U, परिभू 1 P, *n.* अवज्ञा, धिक्कारः, अवलेपः; -er *n.* अवज्ञाता, तिरस्कर्ता; -ful *a.* सावज्ञ, परिभावुक, अवलिप्त; -fully *adv.* सावलेपं, निंदापूर्वं.
Scorpion, *n.* वृश्चिकः, द्रुणः.
Scotch, *vt.* त्वक्छेदं कृ 8 U.
Scotfree, *a.* अदंडित, अक्षत, अनाहत.
Scoundrel, *n.* धूर्तः, दुरात्मा, खलः.
Scour, *vt.* संमृज् 1 P, 2 P; घर्षणेन शुध् c, परिष्कृ 8 U.
Scourge, *n.* कशा, चर्मदंडः, ताडनी.
Scout, *n.* गुप्तचरः, शत्रुचेष्टानिरूपकः.

vi. संचर् 1 P.
Scowl, *n.* भ्रूभंगः, भ्रुकुटिः, कटाक्षः.
Scramble, *vi.* हस्ताभ्यां अवलंब्य आरुह् 1 P.
Scrap, *n.* खंडः, शकलः, अंशः.
Scrape, *vt.* उल्लिख् 6 P, तक्ष् 1 P, सांचि 5 U; *n.* घर्षणं, तक्षणं; दुर्दशा; –er *n.* उल्लेखनी; कृपणः; –ing *n.* घर्षणं; अवस्करः, मलं.
Scratch, *vt.* विलिख् 6 P, कंडू (कंडूयति), विष्कृ 6 A; *n.* त्वक्छेदः, नखलेखः, क्षतं; –er *n.* उल्लेखकः, विष्किरः, कंडूयनकः; –ing *n.* उल्लेखनं, कडूयनं, कंडूः.
Scrawl, *vt.* अस्पष्टं लिख् 6 P, अतिक्षिप्रं लिख् 6 P.
Scream, *vi.* विक्रुश् 1 P, नद् 1 P, चित्कृ 8 U; –ing *n.* विक्रोशनं, चित्कारः, कोलाहलः.
Screen, *n.* आवर्णं, अपटी, तिरस्करिणी, अंतर्धानं; *vt.* प्रच्छद् 10 U, तिरोधा 3 U, संवृ 5 P.
Screw, *n.* मलसूत्रं, कर्षणी, कृपणः; *vt.* मलसूत्रेण बंध् 9P, निष्पीड् 10 U.
Scribble, see Scrawl.
Scribe, *n.* लेखकः, अक्षरचणः, लिपिकरः.
Script, *n.* स्वाक्षरं; –ure *n.* धर्मशास्त्रं, आम्नायः.
Scrofula *n.* गंडमाला.
Scroll *n.* दीर्घपटः.
Scrub, *vt.* अत्यंतं मृज् 1 P, निर्णिज् 3 P, घृष् 1 P; *n.* हीनवृत्तिः, व्रातीनः *a.* अधम, पामर.
Scruple, *n.* शंका, संकोचः; अनिच्छा; *vi.* विकृप् 1 A, शंक् 1 A; –ous *a.* शंकान्वित, शंकाशील; सूक्ष्म, सरल; –ousness *n.* शंकाशीलता, सूक्ष्मता.
Scrutiny, *n.* सूक्ष्मपरीक्षा, सूक्ष्मानुसंधानं; *vt.* सूक्ष्मं दृश् 1 P.
Scuffle, *n.* तुमुलं, कलहः, द्वंद्वं.
Sculk, *vi.* निभृतं वृत् 1 A, पलाय् 1 A.
Scull, *n* कपालं, कर्परः, क्षुद्रक्षपाणिः.
Sculptor, *n.* त्वष्टा; तक्षकः.
Sculpture, *n.* तक्षणं, प्रतिमाकरणं.
Scum, *n.* मंडः, फेनः, मलं, अवस्करः.
Scurf, *n.* शुष्कचर्म, मज्जा, शिरोमलं.
Scurrility, *n.* पारुष्यं, अश्लीलत्वं, अवाच्यं.
Scurrilous, *a.* परुष, अश्लील, अवाच्य, नीच.
Scurvy, *n.* शीतालः, रक्तदोषः.
Scythe, *n.* रुङ्कीकः, शस्यच्छेदनी, लवित्रं.
Sea, *n.* समुद्रः, सागरः, आब्धिः, अर्णवः; –faring *a.* नाविकवृत्तिधारिन्, नौकाजीविन्; –man *n.* नाविकः.
Seal, *n.* मुद्रा; नक्रः; *vt.* मुद्रयति (desd.), मुद्रया पिधा 3 U.
Seam, *n.* संधिः, सीवनं, संधा 3 U.
Sear, *a.* शुष्क, शीर्ण, विवर्ण.
Search, *vt.* अन्विष् 4 P, अवेक्ष् 1 A, निरूप् 10 U; –ing *n.* अन्वेषणं, अनुसंधानं, जिज्ञासा; *a.* निपुण, सूक्ष्म.
Season, *n.* ऋतुः, समयः, अवकाशः, लग्नं; In s. यथाकाले; out of s. अकाले; *vt.* उपस्कृ 8 U, 1 P; In s. & out of s. सर्वदा; –able *a.* समयोचित, कालोद्भव; –ed *a.* पक्व, परिशुष्क.

Seat, *n.* आसनं, विष्टरः, आयतनं, आकरः, आस्पदं; *vt.* उपविश् c; प्रतिष्ठा c, निविश् c; -ed *a.* आसीन, निषण्ण.

Secant, *a.* च्छेदक, विभाजक.

Secede, *vi.* अपसृ 1 P.

Secession, *n.* अपसरणं, मतांतरग्रहणं.

Seclude, *vt.* विविच् 7 P, निरुध् 7 P.

Seclusion, *n.* विविक्तता, एकांतस्थानं, निर्जनता.

Second, *a.* द्वितीय, अनुत्तम, उत्तर; *n.* विपलं, क्षणः, निमेषः; सहकारी *vt.* अनुमुद् 1 A; -hand भुक्तपूर्व; -ary *a.* गौण; -er *n.* पोषकः; -ly *adv.* द्वितीयतः, गौणतः; -rate *a.* मध्यम; -sight *n.* दिव्यदृष्टिः.

Secret, *a.* गूढ, गुप्त, प्रच्छन्न, गुह्य, निभृत; *n.* रहस्यं, गुह्यं, मर्म; In s. रहसि, मिथः; An open s. *n.* उद्भिन्नरहस्यं; -ness (Secrecy) *n.* गोपनं, गुप्तिः रहस्यपालनं, निभृतत्वं.

Secrete, *vt.* स्रु c, उत्सृज् 6 P, -ion *n.* स्रावः, उद्रेचनं.

Secretary, *n.* कार्याध्यक्षः, लेखाधिकारी.

Secretive, *a.* गोपनकारिन्, निःसारक.

Sect, *n* संप्रदायः;. पंथाः, पक्षः,-arian *a.* सांप्रदायिक; ॰-ion *n.* विभागः, प्रकरणं, पादः. छेदनं; -ional *a.* अंशविषयक; -or *n.* वृत्तछेदकः, वृत्तखंड.

Secular, *a.* सांसारिक, ऐहिक, लौकिक; -ity, -ism *n.* संसारासक्तिः, प्रापंचिकता.

Secure, *a.* अभय, निःशंक, स्वस्थ; *vt.* भयं निवृ c, दृढं बंध् 9 P; -ity *n.* परित्राणं; निर्भयत्वं; रक्षकः; प्रतिभूः, बंधकः, निक्षेपः; -ly *adv.* निःशंकं, निर्भयं.

Sedate, *a.* धीर, शान्त, निराकुल. -ness *n.* धीरता, अनुद्वेगः, स्थैर्य; -ive *a.* उपशमक,शान्तिकर.

Sedentary, *a.* निरुद्योग, अव्यायामशील.

Sediment, *n.* मलं, किट्टं, कल्कं.

Sedition, *n.* राजद्रोहः, प्रजाक्षोभः उपजापः.

Seditious, *a.* राजद्रोहिन्, प्रजाक्षोभकर, उपजापक.

Seduce, *vt.* प्रलुभ् c, च्यु c, लल् 10 U; दुष् c; -tion *n.* प्रलोभनं, आकर्षणं, विप्रलंभः; दूषणं, चारित्र्यनाशः, शीलभ्रंशः; -tive *a.* प्रलोभक, विमोहिन्.

Sedulousness, *a.* श्रमशील, कार्यनिरत, कर्मासक्त.

Sedulity *n.* कार्यासक्तिः, व्यासंगः.

See, *vt. vi.* दृश् 1P, ईक्ष् 1 A, आलोक् 10 U, 1 A, लक्ष् 10 U, ज्ञा 9 U, अव-इ 2 P, -ing *n.* दर्शनं; S. ing that यतः, यस्मात्; -er *n.* दर्शकः.

Seed, *n.* बीजं, मूलं, संततिः; शुक्रं; *vi.* बीजं प्रदा 3 U; *vt.* बीजं आरुह् c;-ling *n.* बीजांकुरः; -y *a.* बीजपूर्ण; -sman *n.* बीजविक्रेता.

Seek, *vt.* अन्विष् 4 P, अभिकांक्ष् 1 P, अभ्यर्थ् 1 A, चेष्ट् 1 A; -er *n.* अन्वेष्टा, याचकः; -ing *n.* अन्वेषणं, निरूपणं.

Seem, *vt.* दृश् Pass, प्रतिभा 2 आभास् 1 A; -ing *n.* आभासः

छाया, आकृतिः; -ingly *adv.* आभासेन, प्रत्यक्षतः; -ly *a.* उपयुक्त, उचित, संगत; -liness *n.* सुरूपता, औचित्यं। [क्षित.

Seen, *p. p.* दृष्ट, आलोकित, आल-

Seesaw, *n.* उच्चावचं, बालकानां क्रिडाविशेषः.

Seethe, *vt.* क्वथ् 1 P, पच् 1 P.

Segment, *n.* अंशः, विच्छेदः, वृत्तांशः

Segregate, *vt.* पृथक्कृ, विश्लिष् c; -ion *n.* विच्छेदः, विश्लेषः.

Seismic, *a.* भूकंपविषयक.

Seismograph, *n.* भूकंपनिर्देशकयंत्रं.

Seize, *vt.* संग्रह् 9 P, धृ 1 P, आपद् 1 P, अभिभू 1 P; -er *n.* हर्ता; -ure *n.* आक्रमणं, ग्रहणं, आक्रमः.

Seldom, *adv.* क्वचित्, कदाचित्.

Select, *vt.* वृ 5 U, 9 U, विशिष् 9 P, उद्धृ 1 P; *a.* विशिष्ट, उत्कृष्ट; -ion *n.* निर्वाचनं, उद्धरणं, संग्रहः; -ive *a.* निर्वाचक.

Selenium, *n.* उपगंधकः.

Self, *a.* आत्मन्, स्व, स्वयं; *n.* आत्मा; -command आत्मसंयमः; -conceit *n.* अहंकारः; -confidence *n.* आत्मप्रत्ययः; -consciousness *n.* आत्मप्रतीतिः; -culture *n.* आत्मोत्कर्षः; -denial *n.* आत्मत्यागः; -existent *a.* स्वयंभू;-interest *n.* स्वार्थः; -ish *a.* स्वार्थपर;-made *a.* स्वयंसिद्ध; -possession *n.* धृतिः; -respect *n.* स्वाभिमानः, आत्ममर्यादा; -sufficient *a.* स्वनिष्ठ, स्वाभिमानिन्, -willed *a.* स्वेच्छाचारिन्, स्वैर.

Sell, *vt.* विक्री 9 U, पण् 1 A, 10 P; *vi.* विक्री Pass; -er *n.* विक्रेता, विक्रयिकः; -ing *n.* विक्रयः.

Semblance, *n.* सादृश्यं, तुल्यता.

Semen, *n.* शुक्रं, बीजं, तेजः.

Semi, *Prefix.* अर्ध; -circle *n.* वृत्तार्धं; -vowel अंतःस्थः. [शाला.

Seminary, *n.* बीजारोपणस्थानं; पाठ-

Sempstress, *n.* सूचिका.

Senate, *n.* वृद्धसभा, शिष्टसभा.

Senator, *n.* शिष्टसभासदस्यः.

Send, *vt.* प्रहि 5 U, संप्रेर् c, विसृज् 6P, समाह्वे 1A; -er *n.* प्रेरकः, प्रयोजकः; -ing *n.* प्रेरणं, क्षेपणं.

Senile, *a.* जराग्रस्त; -ity *n.* वार्धक्यं.

Senior, *a.* ज्येष्ठ, अग्रज; -ity *n.* ज्येष्ठत्वं.

Sensation, *n.* संवेदना, इंद्रियवृत्तिः, अनुभवः, संज्ञा;-al *a.* क्षोभकारिन्.

Sense, *n.* करणं, इंद्रियं, ज्ञानं, बोधः, बुद्धिः, आशयः; अर्थः; संज्ञा, चैतन्यं; Common s. *n.* सहजबुद्धिः; व्यवहारज्ञानं; moral s. हिताहितविवेचना; Inner s. अंतःकरणं; Good s. सुबुद्धिः -less *a.* अज्ञान, अचेतन, मुग्ध; अनर्थक.

Sensible, *a.* विषयग्रहणक्षम, इंद्रियगोचर, बुद्धिमत्, विचक्षण, सयुक्तिक; -y *adv.* प्रत्यक्षतः; प्राज्ञवत्.

Sensitive, *a.* सचेतन, शीघ्रग्राहक, संहृदय; -ness *n.* इंद्रियसूक्ष्मता, शीघ्रग्राहकता; -plant *n.* लज्जालुः, लज्जावती.

Sensorium, *n.* संवित्तिः, ज्ञानाशयः.

Sensual, *a.* विषयासक्त, इंद्रियाधीन, विषयलुब्ध, वैषयिक; -ist *n.* विषयी, भोगासक्तः; -ity *n.* विषयासक्तता, इंद्रियाधीनता.

Sensuous, *a.* इंद्रियभोग्य.

Sentence, *n.* दंडकथनं; निर्णयः; वाक्यं, वचनं, *vt.* दंडं निर्णी 1 P.

Sententious, *a.* अर्थपूर्ण, स्वल्पाक्षर.

Sentient, *n.* चैतन्ययुक्त, बोधक्षम.

Sentiment, *n.* बुद्धिः, भावः, संस्कारः, आवेगः; -al *a.* रसिक, भावयुक्त; -ism, -ality *n.* भावभूयिष्ठता.

Sentinel, *n.* प्रहरी, उपरक्षकः.

Separable, *a.* वियोज्य.

Separate, *vt.* वियुज् 7 P, 10 U, विभिद् 7 P, विशिष् 7 P; *vi.* वियुज् Pass, विश्लिष् 4 P, विघट् 1 A; -ion *n.* विप्रयोगः, विरहः, भिन्नता, विघटनं.

Sepoy, *n.* सैनिकः.

Septennial, *n.* साप्तवार्षिक.

Septic, *a.* गलनकारिन्, गलनशक्तिविशिष्ट.

Sepulchre, *n.* समाधिः, शवस्थानं.

Sequel, *n.* शेषभागः, परिणामः.

Sequence, *n.* अनुक्रमः, अन्वयः.

Sequester, *vt.* वियुज् 7 A, पृथक्कृ 8 U.

Seraglio, *n.* अंतःपुरं, अवरोधः, शुद्धांतः.

Serene, *a.* प्रसन्न, विमल, शान्त, निराकुल; -ity *n.* प्रसन्नता, शांतिः.

Sergeant, *n.* शांतिरक्षकः.

Serial, *a.* आनुक्रमिक; -ly *adv.* क्रमशः.

Seriatim, *adv.* यथाक्रमं.

Series, *n.* श्रेणी, माला, पंक्तिः, परंपरा, अनुक्रमः.

Serious, *a.* गभीर, धीर, गुरु, भयानक; -ly *adv.* धीरं, अविनोदेन; -ness *n.* गौरवं, धीरता, अपरिहासः.

Sermon, *n.* धर्मोपदेशः.

Serpent, *n.* सर्पः, भुजंगः, उरगः, अहिः, पन्नगः; -ine, *a.* वक्रगति.

Serrate, *a.* क्रकचधारवत्, छेदयुक्त.

Serried, *a.* संहत, संश्लिष्ट.

Serum, *n.* मेदः, रक्तद्रवः.

Servant, *n.* भृत्यः, सेवकः, दासः.

Serve, *vt.* सेव् 1 A, उपास् 2 A, उपकृ 8 U, उपस्था C; प्रयुज् 7 P, आचर् 1 P.

Service, *n.* सेवा, पूजा, परिचर्या, दास्यं, अनुवर्तनं; उपकारः; व्यापारः; भोजनपात्रसमूहः; -able *a.* कार्यकर, उपयुक्त.

Servile, *a.* अतिचाटुकारी, नीचाशय, हीन; -ity *n.* दासत्वं, श्ववृत्तिः.

Servitude, *n.* अधीनता, दास्यं, सेवाधर्मः.

Sesame, *n.* तिलः; open s. *n.* द्वारोद्घाटनमंत्रविशेषः.

Sesamum, *n.* तिलः, सारालः, सुबंधः.

Session, *n.* उपवेशनं, सभा; सभाकार्यकालः.

Set, *vt.* धा 3 U, स्था C, विविश् C, बंध् C; पूज् 10 U; तिज् 10 U; पृथक्कृ 8 U; उपस्था C; अभिधा 3 U; to s. in motion चल् C; to s. one's heart on आसक्त-भू 1 P; s. right व्यवस्था C; s. at naught तृणवत् मन् 4 A; s. about आरभ् 1 A; s. against विरुध् 7 U;

s. apart पृथक्कृ 8 U; s. forth निर्दिश् 6 P; s. in समुपागम् 1 P; s. off शोभां पुष् 4 P, 9 P; s. on foot प्रतिष्ठा c; s. on fire दह् c; s. up संस्था c; set upon आक्रम् 1, 4 P; –ting *n.* स्थापना; अस्तमनं; *a.* स्थिर, निर्दिष्ट, व्यवस्थित; *n.* स्थितिः, व्यवस्थाः क्रीडा; समूहः; अस्तगमनं; शेषः, s. off *n.* परिवर्तः; अलंकारः; s. purpose *n.* पूर्वकृतसंकल्पः; s. speech पूर्वनिर्णीतभाषणं.

Settle, *vt.* स्था c, संक्लृप् c, संविधा c; *vi.* अवस्था 1 A, प्रशम् 4 P, अधःपत् c, संहन् Pass; –ed *a.* अवधारित, अचल; –ment, *n.* निश्चयः, स्थापनं; अवधारणं, वृत्तिनिर्देशः; –er *n.* औपनिवेशिकः, अधिवासी.

Seven, *a.* सप्तन्; –fold *a.* सप्तगुणं; –teen *n.* सप्तदश; –th *a.* सप्तम; –ty *n.* सप्ततिः.

Sever, *vt.* वियुज् 7 A, विच्छिद् 7 P; –ance *n.* विच्छेदः, पार्थक्यं, विभाग; –al *a.* पृथक्, विभिन्न, अनेक; –alty *n.* भिन्नता, पृथक्भावः.

Severe, *a.* कठिन, प्रखर; उग्र, आत्यंतिक, दुःसह; –ity *n.* पारुष्यं, कठोरता, तीव्रता. [सीवनं, स्यूतिः.

Sew, *vt. vi.* सिव् 4 P, वे 1 P; *n.*

Sewage, *n.* मलं.

Sewer, *n.* कर्दमाटकः, जलप्रणाली, मलमार्गः; –age *n.* मलनिकासनव्यवस्था. [पुरुषधर्मविषयक.

Sex, *n.* स्त्रीपुरुषचिह्नं; –ual *a.* स्त्रीपु-

Shabby, *a.* अपकृष्ट, हीन, जीर्ण.

Shackle, *vt.* निगडैः बंध् 9 P; *n.* शृंखला, निगडः, पाशः.

Shade, *n.* छाया, अनातपः, व्यवधानं; अंशः; अपच्छाया.

Shadow, *n.* छाया, प्रतिभासः प्रतिरूपं, आश्रयः, असत्पदार्थः, लेशः; –y छायाभूयिष्ठ; अंधकारमय, असार.

Shaft, *n.* शरः, धूः, दंडः, कूपः, शंकुः.

Shaggy, *a.* लोमश, उच्चावच.

Shake, *vi.* प्रकम्प् 1 A, विचल् 1 P, अभिवाद् Pass; *vt.* धू 5, 1 P; क्षुभ् c; अभिभू 1 P; निराकृ U; –ing *n.* कम्पः, वेपनं, संक्षोभः; *a.* चल, लोल; –y *a.* अस्थिर, कंपमान.

Shallow, *a.* गाध, उत्तान, अल्पज्ञ; –ness *n.* गाधता, उत्तानता, मूढता.

Sham, *a.* कपट, छाद्मिक; *n.* छलं, कपटः, कैतवं. [स्थानं, शूना.

Shambles, *n.* (pl.) मांसविक्रय-

Shame, *n.* लज्जा, व्रीडा, अप्रतिष्ठा; *vt.* लज्ज् 6 A or c, अपमन् c; –ful *a.* लज्जाकर, गर्ह्य; –less *a.* निर्लज्ज, धृष्ट.

Shampoo, *vt.* संवह् c; –ing *n.* संवाहनं; –er *n.* संवाहकः.

Shank, *n.* जंघा.

Shanty, *n.* क्षुद्रगृहं.

Shape, *n.* आकारः, रूपं, वपुः, विधानं; –less *a.* निराकार, विरूप; –ly, *a.* सुरूप.

Share, *n.* भागः, अंशः; उद्धारः, फालः; *vt.* विभज् 1 P, अंश् 10 U; *vi.* अंशभू 1 P, अंशं प्राप् 5 U;

-holder, *n.* अंशधारी, अंशी; -er *n.* भागी, अंशी.
Shark, *n.* ग्राहः, नक्रः, मकरः.
Sharp, *a.* तीक्ष्ण, प्रखर, वेधक, विदग्ध, शीघ्र. सूक्ष्म, उदात्त; -en *vt.* तिज् c, निशो 4 P, क्ष्णु 2 P; -er *n.* कितवः, धूर्तः, प्रतारकः; -ly *adv.* तीव्रं, निपुण; -ness *n.* तीक्ष्णता, प्रखरता, विदग्धता, कर्कशता.
Shatter, *vt.* विशॄ 9 P, खंडशः भञ्ज् 7 P; *vi.* विद्दृ Pass.
Shave, *vt.* क्षुर् 6 P, मुंड् 1 P, आवप् 1 P, तक्ष् 1 P; -er *n.* मुंडी, क्षुरी, नापितः, माणवकः; -ing *n.* क्षौरं, मुंडनं; शकलं.
Shawl, *n.* उत्तरीयं, स्कंधच्छदः.
Sheaf, *n.* शस्यगुच्छः, शस्यभारः.
Shear, *vt.* लू 9 P, कृत् 9 P, छिद् 7 P; -s *n.* (pl.) कर्तनी, कर्तरी; -er *n.* छेदकः -ing *n.* छेदनं.
Sheath, *n.* कोषः, पिधानं, आवरणं, पुटः; *vt.* कोषे निविश् c, परिवेष्ट् 1A, c.
Shed, *vt.* पत् c, गल् c, स्रु c; *n.* मंडपः, विहारः, शाला; Blood s. *n.* रक्तपातः.
Sheen, उज्ज्वल; *n.* प्रभा, तेजः.
Sheep, *n.* मेषः, अविः, रोमशः, अजः; -ish *a.* अतिलज्जाशील, भीरु; ☞Black s. दुराचारः.
Sheer, *a.* शुद्ध, केवल, संपूर्ण; *vi.* अपसृ 1 P.
Sheet, *n.* आस्तरणं, उत्तरच्छदः; पत्रं; फलकः; विस्तारः; शवाच्छादनं.
Shelf, *n.* काष्ठफलकः.
Shell, *n.* कोषः, पुटः; शंखः; कवचः, बहिर्भागः; *vt.* निस्त्वची कृ 8 U.
Shelter, *n.* संश्रयः, अवस्थानं, अभिभावकः; *vt.* आश्रि 1 P, गुप् 1, 10 P, त्रै 1 A, *vi.* शरणं-भू 1 P; -less *a.* अशरण; -ed *a.* संश्रित.
Shelve, *vt.* प्रवण-भू 1 P, अधोगम् 1 P.
Shepherd, *n.* मेषपालः, मेषरक्षकः.
Sheriff, *n.* न्यायसभाध्यक्षः.
Shibboleth, *n.* सांप्रदायिकशब्दः.
Shield, *n.* चर्मफलकः, रक्षणं, त्राणं; *vt.* रक्ष 1 P, त्रै 1 A.
Shift, *vi.* परिवृत् 1 A, चल् 1 P, वस्त्रांतरं परिधा 3 U, वृत्तिं उपपद् c; *n.* उपायः, गतिः; छलं.
Shine, *vi.* प्रकाश् 1 A, राज् 1 U, भास् 1 A, शुभ् 1 A; *n.* प्रभा, द्युतिः, तेजः; -ing *a.* प्रकाशमान, तेजस्विन्, भास्वर.
Ship, *n.* नौः, पोतः, तरणिः, जलयानं; *vt.* नौकां आरुह् c, नौकायां निविश् c; -ping *n.* नौकासमूहः; -ment *n.* नौकारोपणं; -wreck *n.* नौकाभंगः.
Shirk, *vt. vi.* छलेन परिहृ 1 P, व्यपदिश् 6 P; पलाय् 1 A.
Shirt, *n.* अंतरीयं, अंतर्वसनं.
Shiver, *vt.* चूर्णी कृ, निष्पिष् 7 P; वेप् 1 A; सीत्कारं मुच् 6 P; *n.* प्रकम्पः, सीत्कारः.
Shoal, *n.* संघः, संघातः; पुलिनं.
Shock, *n.* क्षोभः, आघातः, संघट्टनं; *vt.* संक्षुभ् c, अभिहन् 2 P, संघट्ट् 10 U; -ing *a.* बीभत्सकर.
Shoe, *n.* पादुका, उपानत्, पादत्राणं; -maker *n* चर्मकार.

Shoot, *vt.* क्षिप् 6 P, प्रास् 4 P, पत् c, प्रह्व 1 P; *vi.* स्फुर् 6 P, विकस् 1 P; व्यध् 4 P; *n.* अंकुरः, प्ररोहः, निक्षेपः, वेधनं; –ing *n.* शरासनं, शूलः, मृगया.

Shop, *n.* पण्यशाला, आपणः, विपणिः; –keeper *n.* आपणिकः, पण्याजीवः.

Shore, *n.* तीरं, कूलं, वेला.

Shorn, *p. p.* अवच्छिन्न, लून, अपहृत.

Short, *a.* ह्रस्व, अल्प, क्षुद्र, वामन, संक्षिप्त, न्यून; In s. संक्षेपेण; s. of विना; The long and the s. तात्पर्यं; –coming *n.* न्यूनता; –cut निकटतममार्गः; –hand *n.* लघुलिपिः; –lived *a.* अल्पायु; s. sight अदूरदृष्टिः. –witted *a.* मूढ; –ness *n.* ह्रस्वता, अल्पता, संक्षेपः, न्यूनता. [शीघ्रवेधी.

Shot, *n.* क्षेपणं, प्रक्षेपः, अस्त्रं, गुलिका;

Shoulder, *n.* स्कंधः, अंसः; *vt.* स्कंधेन वह् 1 P; cold s. अनादरः, उपेक्षा; s to s. *adv.* सहकारित्वेन; –blade *n.* स्कंधफलकः.

Shout, *vi.* उत्क्रुश् 1 P, उद् घुष् 10 U; *n.* उत्क्रोशः, निनादः, जयघोषः.

Shove, *vt.* संचल् c, प्रसृ c.

Shovel, *n.* कुद्दालः.

Show, *vt.* दृश् c, प्रदिश् 6 P, ज्ञा c; *vi,* लक्ष् Pass, प्रतिभा 2 P; *n.* आभासः, आडंबरः, व्यपदेशः; कौतुकं, चमत्कारः; –y *a.* शोभन, दर्शनीय.

Shower, *n.* धारा, वर्षः, वृष्टिः; –bath धारायंत्रं; –y *a.* वर्षुक, बहुधार.

Shred, *n.* खंडः, छेदः.

Shrew, *n.* कर्कशा; दुःशीला.

Shrewd, *a.* धूर्त, विचक्षण, निपुण; –ness *n.* विदग्धता, नैपुण्यं, चतुरता.

Shriek, *vi.* उत्क्रुश् 1 P, क्रंद् 1 P; *n.* चीत्कारः, उत्क्रोशः, क्रंदितं.

Shrill, *a.* कर्कश, कर्णकटु, उत्ताल; –ness *n.* कार्कश्यं.

Shrine, *n.* आयतनं, मंदिरं, तीर्थं.

Shrink, *vi.* संकुच् Pass, संह्व Pass; विकम्प् 1 A; *vt.* संकुच् 1 P or c.

Shrivel, *vi.* संकुच् Pass, विशॄ Pass; *vt.* संकुच् 1 P, शॄ c. [प्रछद् 10 U.

Shroud, *n.* शवाच्छादनं, आवरणं; *vt.*

Shrub, *n.* गुल्मः, स्तम्बः, क्षुपः.

Shrug, *n.* स्कंधसंकोचः; *vt. vi.* स्कंधौ संचल् c.

Shudder, *vi.* कम्प् 1 A, वेप् 1 A, –ing *n.* स्फुरणं, विकम्पनं, सीत्कारः.

Shuffle, *vt.* संचल् c, संकुलीकृ, *vi.* व्यपदिश् 6 P; *n.* संचालनं, छद्म; चापल्यं. [त्यज् 1 P.

Shun, *vt.* परिहृ 1 P, हा 3 P, परि-

Shut, *vt.* संवृ 5 P, पिधा 3 U, बंध् 9 P; –out बहिष्कृ 8 U; –up निरुध् 7 U; –er *n.* आच्छादनं, कपाटः.

Shuttle, *n.* सूत्रयंत्रं, त्रसरः; –cock, *n.* पक्षविशिष्टक्रीडाकंदुकः.

Shy, *a.* भीरु, सलज्ज; to fight s. परिहृ 1 P; –ness *n.* भीरुता, लज्जाशीलता.

Sibilant, *n.* ऊष्मा, उष्मवर्णः.

Sibyl, *n.* अदृष्टवादिनी.

Sick, *a.* रोगार्त, व्याधित; विकृत, असुस्थ; -ness *n.* पीडा, व्याधिः, वमनोद्वेगः; -en *vt.* विकृतिं जन् c, -ening *a.* विरक्तिजनक; -ly *a.* रुग्ण, पीडित.

Side, *n.* पार्श्वः, पक्षः, कक्षः; अंगं, प्रांतः; उत्संगः, *a.* पार्श्विक, पार्श्वीय; By the s. of पार्श्वे; s. by s. *adv.* पार्श्वापार्श्वि; on all s. s सर्वत्र; to take s. पक्षं आश्रि 1 A; -glance *n.* अपांगदृष्टिः; -long *a.* तिर्यक्, वक्र; -ways, -wise *adv.* तिरश्चीनं, तिर्यक्; *vi.* पक्षं अवलम्ब् 1 A or ग्रह् 9 P; -real *a.* नाक्षत्रिक.

Siege, *n.* अवरोधः, वेष्टनं.

Sieve, *n.* चालनी. [*n.* शोधनं.

Sift, *vt.* पृथक्कृ 8 U, शुध् c; -ing

Sigh, *vi.* दीर्घं उच्छ्वस् 2 P, स्तन् 1 P; *n.* निश्वासः, उच्छ्वासः, स्तननं.

Sight, *n.* दृष्टिः, दर्शनं, चक्षुः; दृश्यं, कौतुकं; परीक्षा, आलोचनं; within s. दृष्टिगोचर, दृश्य; In s. of समक्षं; out of s. परोक्षे, अदृश्य; At s. (in commerce) पत्रदर्शनात्; Second s. अंतर्दृष्टिः; -less *a.* दृष्टिहीन; -ly *a.* सुदर्शन.

Sign, *n.* चिह्नं, लक्षणं, प्रमाणं, संज्ञा, इंगितं, संकेतः; (of the zodiac) राशिः; -al *n.* संकेतः, चिह्नं; *a.* स्मरणीय, असाधारण; -alize *v. t.* प्रसिद्धीकृ. 8 U; -ally *adv.* संपूर्णतः; -atory, *n.* स्वाक्षरकारी; -ature *n.* स्वाक्षरं; नामाक्षरं; -et *n.* मुद्रा, मुद्रिका; -ify *vt.* सूच् 10 U, ज्ञा c; -ification *n.* अर्थः, तात्पर्यं; -ificance *n.* आशयः, गौरवं, शक्तिः; -ificant *a.* अर्थान्वित, उद्बोधक, सांकेतिक.

Signior, Signor, *n.* आर्य, महाशय.

Silent, *a.* तूष्णीक, मूक, मौनिन्, नीरव, निरुत्तर; -ly *adv.* तूष्णीं, जोषं, निशःद्वं.

Silence, *n.* मौनं, मूकभावः, निःशब्दता; In s. तूष्णीं.

Silica, *n.* वालुका, अग्निप्रस्तरः.

Silk, *n.* कौशेयं, दुकूलं, क्षौमं, कृमिजं; -en *a.* कौशेय, क्षौम, मृदु, कोमल; -worm *n.* कोशकारः, तंतुकीटः

Sill, *n.* देहली.

Silly, *a.* मूर्ख, मूढ, निर्बोध; -iness *n.* मूढता, अज्ञता.

Silt, *vt.* अवरुध् 7 U.

Silvan, *a.* आरण्यक, वन्य.

Silver, *n.* रजतं, रौप्यं, धौतं; -tongued *n.* मृदुभाषिन्; -smith रूप्यकारः; -y *a.* रजतोपम; कोमल, मृदु.

Similar, *a.* सम, समान, तुल्य, सदृश; -ity *n.* समानता, साम्यं, सादृश्यं.

Simile, *n.* उपमा, दृष्टांतः

Similitude, *n.* साम्यं, सादृश्यं, तुलना.

Simmer, *vi.* क्वथ् Pass, पच् Pass.

Simper, *vi.* ईषत्हास्यं कृ.

Simple, *a.* केवल; सरल, अकपट; अमिश्र; अकृत्रिम; अल्पबुद्धि; -icity *n.* सरलता, सहजत्वं, शुद्धता, विनीतत्वं, स्पष्टता; -ify *vt.* स्पष्टीकृ, सुगमीकृ 8 U; -ton *n.* मूर्खः, मूढः;

अल्पधीः.
Simulate, see Pretend.
Simultaneous, *a*. समकालीन, यौगपदिक; -ly *adv*. एकदा, युगपत्.
Simultaneity, *n*. यौगपद्यं; समकालता, एककालावच्छिन्नता.
Sin, *n*. पापं, अघं, दुरितं, कल्मषं, पंकः; दुष्कृतं; *vi*. अपराध् 4 P, दुष् 4 P, पापं कृ 8 U; -ner *n*. पापी, पापात्मा, पापकर्मा; -ful *a*. पापिन्, पापकर, पापात्मक, पातकिन्; -less *a*.निष्पाप, अनघ, अकल्मष.
Since, *prep.*, *adv*. प्रभृति, आरभ्य; पुरा, पूर्वकाले, पुरस्तात्; यतः, यस्मात्, येन, यत्.
Sincere, *a*. सरल, निर्व्याज, शुद्धमति, उदार; -ity *n*. सरलता, निष्कापट्यं, अनन्यभावः; -ly *adv*. सरलं, मनःपूर्वं.
Sine, *n*. ज्या, त्रिज्या, सिंजिनी.
Sinecure, *n*. कर्मशून्याधिकारः.
Sinew, *n*. स्नायुः, शिरा, संधिबंधनं; बलं, शक्ति; मुख्यसाधनं; -s, (pl.) of war अर्थः, धनं; -y *a*. स्नायुमय, प्रबल.
Sing, *vi*. गै 1 P, रुप् 2 P; -er *n*. गायकः, गाता; -ing *n*. गायनं, गानं, गीतं; (of birds) रुतं, रावः, कलकलः.
Singe, *vt*. ईषद्दह् 1 P, अग्निस्पृष्टं कृ.
Single, *a*. एक, केवल, अद्वितीय, एकाकिन्, शुद्ध, अविवाहित; *vt*. उद्धृ 1 P, उद्ग्रह् 9 P; -ness *n*. एकता, केवलत्वं, शुद्धता, अनन्यभावः; -ly *adv*. एकशः, पृथक्पृथक्; S. combat द्वंद्वयुद्धं.
Singular, *a*. एक, असाधारण, अपूर्व, विलक्षण; s. number एकवचनं; s. term व्यक्तिवाचकपदं; -ity *n*. एकाकित्वं; अद्भुतत्वं, विशेषत्वं; -ly *adv*. अपूर्वं, विशेषतः.
Sinister, *a*. अमंगल, अशुभ, दूषित, कुटिल, वाम.
Sink, *vi*. निमस्ज् 6 P, अधः गम् 1 P, सद् 6 P, क्षि Pass; *n*. नाली, गर्तः, आधारः; -ing fund ऋणपरिशोधार्थं वार्षिकधनसंचयः.
Sip, *vt*. आचम् 1 P, उपस्पृश् 6 P; *n*. आचमनं, उपस्पर्शः.
Siphon, *n*. वक्रनाली, उत्क्षेपणी.
Sir, *n*. आर्यः, महाजनः, महाशयः.
Sire, *n*.देव, राजन्, आयुष्मन्; जनकः.
Siren, *n*. मोहिनी, मायिनी, कुहकिनी;
Sirup, *n*. इक्षुरसः, मधुरसः.
Sister, *n*. स्वसा, भगिनी; Half s. वैमात्रेया (or वैपित्रेया) भगिनी; -hood *n*. भगिनीत्वं; भगिनीगणः; in-law *n*., (husband's sister) याता, ननांदा, पतिस्वसा; (wife's sister) शालिका; (Brother's wife) भ्रातृजाया; -ly *a*. स्वस्रीय, स्वसृयोग्य.
Sit, *vi*. आस् 2 A, उपविश् 6 P, निसद् 1 P; कार्यं निर्वह् c, जागृ 2 P; -ting *n*. उपवेशनं.
Site, *n*. स्थानं, स्थलं, वास्तुभूमिः.
Situate, -d, *a*. अवस्थित, सुस्थित, स्थापित, स्थिर.

Situation, *n.* स्थानं; अवस्था; पदं, पदवी, कर्म, अधिकारः, वृत्तिः.

Six, *a.* षट्, षट्कः; –fold *a.* षड्गुण, षड्विध; –teen *a.* षोडश; –teenth *a.* षोडश; –th *a.* षष्ठ, षष्ठक; –thly *adv.* षष्ठतः, षष्ठपदे; –tieth *a.* षाष्ठितम; –ty षाष्ठि.

Size, *n.* आयतनं, आकारः, परिमाणं; –ed *a.* आकारविशिष्ट.

Skate, *n.* हिमविसर्पणपादुका.

Skeleton, *n.* कंकालः, अस्थिपंजरः; संस्थानं, व्यूहः, संक्षेपः.

Sketch, *n.* आलेख्यं, पांडुलेख्यं, ईषदंकनं, ईषद्वर्णनं; –y *a.* बाह्यरेखांकित, स्थूल.

Skill, *n.* कौशलं, नैपुण्यं, दक्षता, पटुता, प्रावीण्यं; –ful *a* कुशल, निपुण, पटु, चतुर; –fully *adv.* सनैपुण्यं, कुशलतया.

Skim, *vt.* फेनं गल् c; *vi.* वेगात् परिसृप् 1 P, *n.* मंडः, फेनः; –mer *n.* झर्झरी, पृष्ठपाठकः.

Skin, *n.* चर्म; त्वक्, कृत्तिः; (of a snake) निर्मोकः; *vt.* चर्म अपनी 1 P; निस्त्वचीकृ; –deep *a.* त्वङ्मात्रभेदिन्; –ny *a.* अतिकृश.

Skip, *vi.* प्लु 1A; –ping *n.* प्लुतिः

Skirmish, *n.* लघुयुद्धं, डिम्बः.

Skirt, *n.* प्रान्तः, सीमा, अंचलः; *vt.* सीमाबद्ध–कृ. 8 U.

Skit, *n.* श्लेषात्मकरचना; –tish *a.* चंचल, स्वच्छाचारिन्.

Skulk, *vi.* निभृतं स्था 1 P.

Skul , *n.* कपालः, कर्परः, मस्तकं, मस्तकं. [ष्कं.

Sky, *n.* नभः, आकाशः–शं, व्योम, गगनं; –lark *n.* भारद्वाजः; to praise to the skies अति-प्रशंस् 1 P.

Slab, *n.* शिला, शिलातलं.

Slabber, *vi.* लालां स्रु c.

Slack, *a.* श्लथ, शिथिल, गलित, मंद.

Slake, *vt.* प्रशम् c, जलेन संमिश्र् 10 U.

Slam, *vt.* तीव्राघातेन पिधा 3 U.

Slander, *n.* निंदा, कुत्सा, अपवादः. *vt.* अपवद् 1 P; –er *n.* परिवादकः; –ous *a.* कुत्साजनक, असूयक, पिशुन.

Slang, *n.* खलोक्तिः, अश्लीलं.

Slant *a.* वक्र, प्रवण; विषम; –ing वक्र, प्रवण; –ingly *adv.* तिर्यक्, तिरस्, वक्रं. [तलं.

Slap, *n.* चपटा, चपेटाघातः, आस्फोटः,

Slash, *n.* दीर्घच्छेदः, दीर्घक्षतं; –ing *a.* मर्मभेदिन्, आघातकारिन्.

Slate, *n.* प्रस्तरफलकः, लेखनशिला.

Slaughter, *n.* हत्या, वधः, प्रमाथः, संहारः; *vt.* हन् 2 P; विशस् 1 P.

Slave, *n.* क्रीतदासः, किंकरः, हतभाग्यः; *a.* अधीन, वश, नीच; –ry. *n.* दासत्वं, अधीनता; –ish *a.* दासवत्, हीन. [घातकः, हन्ता.

Slay, *vt.* हन् 2 P, व्यापद् c, –er *n.*

Sledge, *n.* निश्चक्रयानं; –hammer *n.* बृहन्मुद्गरः.

Sleek *a.* मसृण, स्निग्ध, कोमल; –ness *n.* कोमलता, स्निग्धता; –y *a.* धूर्त.

Sleep, *vi.* स्वप् 2 P, निद्रा 2 P, निर्मील् 1 P; *n.* निद्रा, सुप्तिः, शयनं, स्वप्नः; –er *n.* शायी, निद्राणः,

अलसः;-ing *a*. शयान, निद्रित, सुप्त. A s. ing partner अकार्यकरभागी; -y *a*. निद्रालु, स्वप्नशील.

Sleet, *n*. शीकरः, तुषारवर्षः.

Sleeve, *n*. बाहुवस्त्रं; To laugh in one's s. अंतर्हासं कृ 8 U.

Sleight, *n*. हस्तलाघवं, माया.

Slender, *a*. तनु, सूक्ष्म, कृश, क्षीण, अल्प;-ness *n*. क्षीणता, दुर्बलता.

Slice, *n*. छेदः, शकलं, खंडः; *vt*. तक्ष् 1 P, खंड् 10 U.

Slide, *vi*. संसृप् 1 P, स्खल् 1 P; -ing *n*. स्खलनं, अपसर्पणं.

Slight, *a*. तनु, अल्प, ईषत्; *n*. अनादरः, अवज्ञा, अवमानः; *vt*. अवमन् 4 A; अवधीर् 10 U, उपेक्ष् 1 A; -ing *a*. अवज्ञाकारिन्, मंदादर; -ingly *adv*. अवज्ञापूर्वं; -ness *n*. तनुता, दुर्बलता, कोमलता.

Slily, *adv*. छलेन, सकपटं, अव्यक्तं.

Slim, *a*. तनु, कृश, क्षीण.

Slime, *n*. शिलाजतु, क्लेदः, पंकः; -y *a*. सांद्र, चिक्कण; पंकिल.

Sling, *n*. निक्षेपः, गोफणा; भारयष्टिः; वस्त्रबंधनी; *vt*. उद्बंध् 9 P, उत्क्षिप् 6 P.

Sink, *vi*. अपसृ 1 P, अपधाव् 1 P.

Slip, *vi*. स्खल् 1 P, विसृप् 1 P, च्यु 1 A, स्रंस् 1 A *vt*. मुच् 6 P; स्रंस् c; *n*. स्खलनं, च्युतिः, भ्रंशः, दोषः, शाखिका, कांडं; To give one the s. पलाय् 1 A; -per *n*. लघुपादुका, उपानत्; -pery *a* चिक्कण,पिच्छिल, अनिश्चित; -shod *a*. अव्यवस्थित.

Slit, *n*. दीर्घच्छेदः, छिद्रं.

Slop, *n*. अधोवसनं; कर्दमः, -py *a*. आर्द्र, पंकिल.

Slope, *n*. प्रवणभूमिः; *vi*. अवसृप् 1 P; -ing *a*. प्रवण; अवाग्र.

Sloth, *n*. आलस्यं, तंद्रा, जडता;-ful *a*. अलस, तंद्रिल.

Slough, *n*. निर्मोकः, महापंकः, पल्वलं.

Slovenly, *a*. अपरिच्छन्न, मलिन.

Slow, *a*. मंथर, मंद, अलस, दीर्घसूत्र, जड; A s. coach अलसः; -ly *adv*. शनैः शनैः, मंदं मंदं;- ness *n*. मांद्यं, मंथरता, आलस्यं.

Sludge, *n*. कर्दमः, क्षुद्रहिमखंडः.

Sluggard, *n*. मंदः, अलसः, जडः.

Sluggish, *a*. मंद, तंद्रालु, अलस, मंथर; -ness *n*. मांद्यं, तंद्रा.

Sluice, *n*. स्रोतोद्वारं, प्रवाहः.

Slumber, *vi*. स्वप् 2 P, अल्पनिद्रां कृ 8 U; *n*. तंद्रा, विश्रामः, श्वान्निद्रा.

Slur, *vt*. दुष् c, उपेक्ष् 1 A; *n*. कलंकः, दूषणं, मलं; To throw a s. on दुष् c, मलिनी कृ

Slush, *n*. कर्दमः, मृदुपंकः.

Slut, *n*. पुंश्चली, बंधकी, प्रेतिनी.

Sly, *a*. धूर्त, कापटिक, चतुर; On the s. गोपनं; -ly *adv*. निभृतं, सव्याजं; -ness *n*. धूर्तता, कापट्यं.

Smack, *n*. स्वादः, गंधः; *vt*. अवभास् 1 A, आस्फुट् c.

Small, *a*. अल्प, सामान्य, क्षीण, नीच; -hours उत्तररात्रिः; -ness. *n*. अल्पता, क्षुद्रता; -pox मसूरिका,

शीतला.

Smart, *a.* तीक्ष्ण, उग्र, शीघ्र; रसिक, प्रबल; उज्ज्वल; *n.* तीव्रवेदना, शूलः; *vi.* व्यथ् 1 A, तप् Pass; -ly *adv.* द्रुतं, तीक्ष्णं;-ness *n.* लाघवं, शीघ्रता; रसिकत्वं; शोभा.

Smash, *vt.* भञ्ज् 7 P, चूर्ण् 10 U, निर्दल् c; *n.* भंगः, विनाशः, प्रमाथः.

Smatterer, *n.* किंचिज्ज्ञः. [ज्ञानं.

Smattering, *n.* अल्पमात्रं, अल्प-

Smear, *vt.* लिप् 6P, अभ्यंज् 7P, दिह् 2U; -ing*n.*लेपः, अवलेपनं, अंजनं.

Smell, *n.* घ्राणं, गंधः, वासः; *vt.* घ्रा 1 P; -ing *a.* गंधयुक्त, गंधग्राहिन्.

Smelt,*vt.* विलीc, विद्रुc;-er *n.*द्रावकः.

Smile, *vi.* स्मि 1 A, विहस् 1 P, अनुग्रह् 9 P; *n.* स्मितं, मंदहास्यं, प्रसन्नता; --ing *a.* स्मेर, सस्मित, प्रफुल्ल, प्रसन्न.

Smite, *vt.* हन् 2 P, अपकृ 8 U, व्यध् 4 P, (Pp. smitten विद्ध, जर्जरित, पीडित.)

Smith, *n.* शिल्पी; कर्मकारः; -y *n.* शिल्पशाला, लोहकर्मशाला.

Smock, *n.* अंतर्वासः.

Smoke, *n.* धूमः, धूपः; To end in s. निष्फल-भू 1 P; *vt.* धूम्रं पा 1 P or सेव् 1 A; धूप् 1 P; *vi.* धूम (धूमायते), धूमं उत्सृज् 6 P or निर्गम् c; -ing *n.* धूमपानं, धूमोत्सर्जनं; -y *a.* धूम्र, धूमल.

Smooth, *a.* मसृण, श्लक्ष्ण, स्निग्ध; प्रसन्न, अक्षुब्ध; -ness *n.* स्निग्धता, मसृणता; -ly *adv.* सुखेन; -tongued *a.* मृदुवाक्, चपलजिह्व.

Smother, *vt.* श्वासं निरुध् 7 U or निग्रह् 9 U. [अंतर्दाहिन्.

Smoulder, *vi.* अंतर्ज्वल् 1 P; -ing

Smudge, *n.* कलंकः.

Smug, *a.* परिच्छन्न.

Smuggle, *vt.* निषिद्धवस्तूनि छलेन आनी 1 P.

Smut, *n.* मषी (सी); अश्लीलवाक्यं; -y *a.* मलीमस, अवाच्य.

Snail, *n.* शंबूकः, कवचस्थः.

Snake, *n.* सर्पः, अहिः, उरगः, भुजंगः व्यारः, विषधरः, फणी; A s. in the grass गुप्तशत्रुः; A s. catcher (charmer) अहितुंडिकः; A hood of a s. फटा, फणा.

Snap, *vt.* अकस्मात् त्रुट्, भञ्ज् 7 P, विदंश् 1P; *vi.* त्रुट् 4P, भञ्ज् Pass, छिद् pass; -pish *a.* दंशनशील, कर्कश.

Snare, *n.* पाशः,जालं, वागुरा; *vt.* पाशेन बंध् 9 P.

Snarl, *vi.* गर्ज् 1 P, रै 1 P.

Snatch, *vt. vi.* अकस्मात् ग्रह् 9 P or हृ 1 P or आकल् 10 U; -ing *n.* सहसा आकलनं, अल्पावकाशः.

Sneak, *vi.* कुत्सितजनवत् छलेन अपसृप् 1 P; *n.* कापुरुषः, भीरुः; -ing *a.* अधम, कुत्सित.

Sneer, *vi.* अवहस् 1 P, अवमन् 4 A, अवज्ञा 9 P; *n.* उपहासः, अवज्ञा, मुखविकृतिः, -ingly *adv.* सावहासं.

Sneeze, *vi.* क्षु 2 P, छिक्कां कृ; -ing *n.* क्षुतं, छिक्का, काशः.

Sniff, *vt.* नासाद्वारेण निश्वस् 2 P.
Snip, *vt.* छिद् 7 P.
Snipe, *n.* दीर्घचंचुः.
Snob, *n.* सभ्यमन्यः.
Snore, *vi.* निद्रायां नासिकां ध्मा 1 P, घर्घररवं कृ 8 U;–ing *n.*क्रथनं, घर्घरः.
Snout, *n.* प्रोथः, पोत्रं, नासिका.
Snow, *n.* हिमं, नीहारः, मिहिका, हिमानी;-bound तुषारावृत;–capped हिममंडित; –flake *n.* तुषारकणिका; –line चिरहिमरेखा; –y *a.* हिममय.
Snub, *vt.* पराभू 1 P, प्रत्यादिश् 6 P, –nosed *a.* चिपुट, अवनाट.
Snuff, *n.* नस्यं, नासिकाचूर्ण.
Snug, *a.* सुगूढ, आच्छादित, स्वस्थ, सुखिन्; –ly *adv.* यथासुखं; –ness *n.* प्रच्छन्नता, सुस्थितिः.
So, *adv.* एव, तथा, इति; एतादृक्, एतावत्; ततः, तेन; तावन्मात्रं; so be it तथास्तु; So long, so far, so many तावत्; so so यावत् तावत्; so and so अमुक-नामा; so forth इत्यादि; so that येन, यथा; so then अतएव; so on इत्यादि.
Soak, *vt.* क्लिद c, अभ्युक्ष् 1 P; –ed प्रक्लिन्न, समुक्षित. [*a.* चिक्कण.
Soap, *n.* मार्जनलेपः, अभ्यंजनं; –y
Soar, *vt.* उद्गम् 1 P, उड्डी 4 A, 1 A; कल्पनापथ आरुह् 6 P, –ing *n.* उड्डयनं, ऊर्ध्वारोहणं.
Sob, *vi.* गद्गदशब्देन रुद् 2 P; –bing *n.* गद्गदः, फूत्कारः.
Sober, *a.* शांत,अप्रमत्त, गंभीर, संयत; *vt.* स्थिरी कृ 8 U; –ly *adv.* सविवेकं, अप्रमत्तं; –ness *n.* संयमः, अप्रमत्ता, गाम्भीर्यं.
Sobriety, *n.* मिताचारः, धीरता.
Sociable, *a.* संलापप्रिय, सुशील, स्नेहबुद्धि. [प्रवणता.
Sociability, *n.* संघशीलता, संसर्ग-
Social, *a.* सांगतिक, संगप्रिय, सामाजिक, सभ्य; –ist *n.* समानाधिकारवादी. [सहवासः.
Society, *n.* समाजः, सभा, संसर्गः,
Sock, *n.* पादवस्त्रं.
Socket, *n.* पात्रं, आधारः, गर्भः, गर्तः.
Sod, *n.* शाद्वलं.
Sofa, *n.* पर्यस्तिका, पर्यंकः, मंचः.
Soft, *a.* मृदु, कोमल, मसृण; सौम्य; सदय; शान्त; –ness *n.* मृदुता, कोमलता, माधुर्यं; –en *vt.* मृदूकृ 8 U, दयार्द्रीकृ 8 U, शम् C, लघूकृ 8 U; –ening *a.* शांतिद, शांतिकर, –ly *adv.* शनैः, मंदं.
Soil,*vt.* दुष् C, लिप् 6 P, मलिनीकृ 8 U; *n.* मलं, कलंकः, मृत्तिका, पांशुः; भूमिः, देशः; –ed दूषित, मलिन, अवलिप्त.
Soiree, *n.* सायाह्नसभा.
Sojourn, *vi.* अल्पकालं निवस् 1 P or प्रवस 1 P; *n.* प्रवासः, अदीर्घवासः; –er *n.*प्रवासी, प्रोषितः.
Solace, *vt.* सान्त्व् 10 U, विनुद् 10 U; *n.* सान्त्वना, विनोदनं, शोकापहरणं.
Solar, *a.* सौर, सावन; –system *n.* सौरजगत्.
Solder, *vt.* संधा 3 U; *n.* संधिः,

Soldier, *n.* सैनिकः, योधः, भटः; –ly *a.* वीरोचित; –y *n.* सैन्यं.

Sole, *a.* केवल, एकाकिन्, अद्वितीय; *n.* पादतलं; –ly *adv.* केवलं, मात्रं.

Solecism, *n.* अपशब्दः, अपप्रयोगः, अनौचित्यदोषः.

Solemn, *a.* विधिपूर्व, गम्भीर; –ity *n.* गम्भीरता, संस्कारः, पुण्यक्रिया; –ly *adv.* यथाविधि, सगौरवं; –ize *vt.* यथाविधि अनुष्ठा 1 P or कार्यं निर्वह् c.

Solicit, *vt.* प्रार्थ् 10 A, याच् 1 A; –ation *n.* प्रार्थना, याञ्चा, वशीकरणं; –or *n.* प्रार्थकः, प्रतिनिधिः; –ous *a.* अत्यभिलाषिन्, उद्विग्न; –ude *n.* उत्कंठा, दुर्भावना, व्यग्रता.

Solid, *a.* घन, दृढ, कठिन; *n.* घनः, संघातद्रव्यं; –ity *n.* घनता, दृढत्वं, काठिन्यं; –ify *vt.* घनीकृ 8 U.

Soliloquy, *n.* स्वगतभाषणं.

Solitaire, *n.* निःसंगः, वनवासी.

Solitary, *a.* एकाकी, एक; निर्जन, विविक्त, एकान्त, निस्तब्ध;–iness *n.* विविक्तता, एकाकित्वं, निभृतस्थानं.

Solitude, *n.* एकाकित्वं, विविक्तता, अरण्यं.

Solo, *n.* एकाकिगीतं.

Solstice, *n.* अयनांतबिंदुः, क्रान्तिः, अयनं; Summer s. कर्कसंक्रान्तिः; Winter s. मकरसंक्रांतिः.

Soluble, *a.* द्रवणीय, द्राव्य.

Solubility, *n.* द्रवणीयता, गलनीयता.

Solution, *n.* भंगः, द्रवः, द्रवीकरणं, शोधनं; मीमांसा, समाधानं.

Solve, *vt.* विद्रु c, विली c, व्याख्या 2 P, समाधा 3 U; –able *a.* समाधेय; –ent *a.* द्रावक, सक्षम, संपन्न; –ncy *n.* धनसंपन्नता, ऋणशोधनक्षमता.

Somatology, *n.* जडविज्ञानं.

Sombre, *a.* तमसाच्छन्न, घोर, विषण्ण.

Some, *a.* किंचित्, ईषत्, अल्प, कतिपय; अमुक; For s. time कियत्कालं; To s. extent किंचित् दूरं; S. body *n.* सारवज्जनः, कश्चन; S. how कथंचित्, कथमपि; S. time पुरा, एकदा. *a.* पूर्वतन; S. times *adv.* कदाचित्, कालेकाले; S. what किंचित्; S. where *adv.* क्वचित्, कुत्रचित्.

Somer-sault, *n.* उर्ध्वपादलंघनं.

Somnambulism, *n.* निद्राभ्रमणं, स्वप्नाटनं.

Somnambulist, *n.* स्वप्नचारी.

Somnolent, *a.* निद्रालु, निद्राप्रवण.

Son, *n.* पुत्रः, सुतः, तनयः, सूनुः; S.-in-law जामाता.

Sonant, *a.* शब्दायमान.

Song, *a.* गीतं, गानं, गीतिः. For a s. अल्पमूल्येन.

Sonnet, *n.* चतुर्दशपदीकविता, लघुकाव्यं.

Sonorous, *a.* मंजुल, मुखर, परिस्फुट.

Soon, *adv.* झटिति, आशु, तूर्णं, अचिरात्; As s. as, (no s. er than) यावत्–तावत्.

Soot, *n.* कज्जलं, दीपकिट्ट, मसी.

Sooth, *n.* सत्यं, याथार्थ्यं; In s. निश्चयेन, सत्यमेव.

Soothe, *vt.* शम् c, अभिसान्त्व् 10 U, अनुनी 1 P; -r *n.* शमकः, सान्त्वयिता; -ing *n.* शमनं, उपशमः, प्रसादनं, सांत्वनं; *a.* शमन, तापहर.
Sooth-sayer, *n.* दैवज्ञः, भविष्यद्वक्ता.
Sop, *n.* सिक्तपिष्टकः. [वाक्छलं.
Sophism, *n.* हेत्वाभासः, तर्काभासः,
Sophistry, See Sophism.
Soporific, *a.* निद्राजनक, निद्रावह.
Sorcerer, *n.* ऐंद्रजालिकः, मायाकारः.
Sorcery, *n.* ऐंद्रजालं, प्रेतविद्या, अभिचारः. [मलिन.
Sordid, *a.* नीच, कृपण, अधम,
Sore, *a.* अस्पर्शसह; कष्टजनक; *n.* क्षतं, व्रणः; -ness *n.* वेदना, व्यथा.
Sorites, *n.* न्यायवाक्यविशेषः.
Sorrow, *n.* शोकः, आधिः, संतापः, खेदः; *vi.* शुच् 1 P, खिद् Pass; -ful *a.* शोकार्त; दुःखोपित, विषण्ण, उद्विग्न. [तुच्छ, कुत्सित.
Sorry, *a.* दुःखिन्, अनुतप्त, खिन्न;
Sort, *n.* प्रकारः, जातिः, भेदः; out of s. असुस्थ, विरक्त; -er *n.* वर्गीकरणकर्ता, निर्वाचकः.
Sortie, *n.* अवस्कंदः, हठात् बहिर्गमनं.
Soul, *n.* आत्मा; प्राणः, जीवः, तेजः; Heart & s. सर्वात्मना.
Sound, *n.* शब्दः, ध्वनिः, नादः, निनादः, घोषः, रवः, स्वरः; *vt.* ध्वन् c, स्वन् c, नद् c; स्तन् c; *vi.* ध्वन् 1 P, स्वन् 1 P, नद् 1 P, स्तन् 1 P.
Sound, *a*, अविकल; नीरुज, सुस्थ, निर्दोष, गाढ; *vt.* परीक्ष् 1 A, जलवेधं परिमा 2 P, 3 A; -ing *n.* शब्दनं, वादनं; जलपरिमापणं, गाधः; *a.* मुखर; -less *a.* शब्दहीन; -ly *adv.* गाढं, अत्यंतं; -ness *n.* अक्षतत्वं, सुस्थता; दोषहीनता.
Soup, *n.* जूषं, निकाथः, पिच्छिलः.
Sour, *a.* अम्ल, शुक्त, उग्र; *vt.* अम्ली कृ 8 U; -ness *n.* अम्लत्वं, शुक्तता, वक्रता.
Source, *n.* मूलं, उद्भवः, उद्गमस्थानं, आदिकारणं, प्रभवः.
South, *n.* अवाची, दक्षिणाशा, याम्या; -ern *a.* दक्षिणस्थ; -erner *n.* दाक्षिणात्यः; -east *n.* आग्नेयी, दक्षिणपूर्वा; -ward *adv.* दक्षिणतः; -west नैर्ऋतिः
Souvenir, *n.* अभिज्ञानं.
Sovereign, *n.* राजा, महाराजः, अधीश्वरः; स्वर्णमुद्राविशेषः; *a.* परम, श्रेष्ठ; अतिफलप्रद; -ty *n.* एकाधिपत्यं, राजत्वं, प्रभुत्वं.
Sow, *n.* शूकरी, वराही; *vt.* वप् 1 P, (बीजानि) क्षेत्रे विकॄ 6 P; to s. discord भेदं कृ 8 U; -er *n.* वप्ता, वापकः; -ing *n* वपनं, उप्तिः.
Space, *n.* आकाशः, शून्यं, व्योम, प्रसरः, अवधिः; -ious *a.* प्रशस्त, विस्तृत, विपुल, सावकाश.
Spade, *n.* खनित्रं. अवदारणं, टंकः.
Span, *n.* प्रादेशः, वितस्तिः, वियत्.
Spangle, *n* कृत्रिमतारा, स्फुरद्धातुकणः.
Spar, *vt. n.* दीर्घकाष्ठं, स्फुरद्धातुः; *vi.* क्रीडायुद्धं कृ.
Spare, *vt.* न व्यय् 10 U, रक्ष् 1 P, शिष् c, त्यज् 1 P; *a.* अतिरिक्त,

अधिक, अल्प, क्षीण; –ing *a.* परिमित, अल्प; –ingly *adv.* मितं, अल्पशः.

Spark, *n.* अग्निकणः, स्फुलिंगः.

Sparkle, *vi.* स्फुर् 6 P, स्फुलिंगान् उत्क्षिप् 6 P, प्रकाश् 1 A, –ing *a.* स्फुरत्, उज्ज्वल. [नीडः.

Sparrow, *n.* चटकः, कलविंकः, गृह-

Sparce, *a.* विरल, अनिविड.

Spasm, *n.* आक्षेपः, अंगग्रहः, संकोचः; –odic *a.* आक्षेपक, आकर्षिन्.

Spatter, *vt.* अवसिच् 6 P; पंकेन अवकृ 6 P.

Speak, *vt. vi.* वद् 1 P, वच् 2 P, ब्रू 2 U, भाष् 1 A, गद् 1 P, आलप् 1 P; –er *n.* वक्ता, वाग्मी; –ing *n.* भाषणं, आलापः; उक्तिः.

Spear, *n.* शूलः, प्रासः, कीलः; –sman *n.* शूलधरः, शूलपाणिः, प्रासिकः.

Special, *a.* विशेष, लोकोत्तर, तन्निमित्तक; –ly *adv.* विशेषतः, मुख्यतः; –ty *n.* विशेषता, असाधारणत्वं.

Specie, *n.* मुद्रा, नाणकं.

Species, *n.* जातिः, प्रकारः, गणः.

Specific, *a.* विशेष, निर्दिष्ट, आपेक्षिक; *n.* विशेषफलोपधायकौषधं.

Specify, *vt.* सविशेषं निर्दिश् 6 P, अवच्छिद् 7 P; –ied *a.* निर्दिष्ट, अवच्छिन्न; –ification *n.* विशेषनिर्देशः, अवच्छेदः.

Specimen, *n.* आदर्शः, प्रतिरूपं.

Specious, *a.* सत्याभासक, आपातरमणीय (or –्याय्य.)

Speck, *n.* चिह्नं, अंकः, कलंकः; –le *vt.* चित्रीकृ; –led *p. p. a.* चित्रित, कर्बुरित.

Spectacle, *n.* प्रेक्षणं, दृश्यं, अद्भुतव्यापारः, कौतुकं; –s. (pl.) उपनेत्रे; दृगुपकारककाचौ.

Spectator, *n.* प्रेक्षकः, द्रष्टा, पार्षदः.

Spectre, *n.* छाया, माया, भूतः, प्रेतः.

Specular, *a.* प्रतिफलक.

Spectrum, *n.* वर्णच्छत्रं, आलोकाभासः; s. analysis आलोकविश्लेषणं.

Spectroscope, *n.* प्रकाशनिरीक्षणयंत्रं.

Speculate, *vt.* (मनसा) विचर् c, विमृश् 6 P, धनव्यापारं कृ; –ive *a.* चिंताशील; अव्यवहार्य; –ion *n.* अनुध्यानं, विमर्शः, कल्पना; धनव्यापारः.

Speculum, *n.* आदर्शः, दर्पणः.

Speech, *n.* वाक्, वाचा, वाणी, भाषा; वचनं, वाक्यं; सरस्वती; –less *a.* नीरव, मूक.

Speed, *n.* वेगः, जवः, त्वरा, शीघ्रता; –y *a.* त्वरित, द्रुत, क्षिप्र; –ily *adv.* सत्वरं, तूर्णं, झटिति.

Spell, *n.* मंत्रः, मोहनं, परिवर्तः, अल्पकालः; –bound *a.* मोहित, वशीकृत; –ing *n.* वर्णसंयोगः, वर्णविन्यासः.

Spend, *vt.* व्यय् 1 P, उपयुज् 7 P, विक्षिप् c, वह् c; –thrift *n.* व्ययशीलः; अर्थघ्नः.

Sphere, *n.* मंडलं, गोलः, चक्रं; अधिकारः, स्थानं; –ical *a.* मंडलाकार; वर्तुल.

Spherics, *n.* गोलाध्यायः.

Spheroid, *n.* अंडाकारगोलः.
Sphinx, *n.* नृसिंहमूर्तिः.
Spherule, *n.* गोलकः, क्षुद्रगोलः.
Spice, *n.* गंधद्रव्यं, व्यंजनं; -ed *p. p.* वासित, उपस्कृत; -y *a.* मिष्ट, सरस, तिक्त.
Spider, *n.* ऊर्णनाभः, लूता, तंतुवायः.
Spike, *n* पुष्पमंजरी, शंकुः, शलाका.
Spill, *vt.* पत् c; *vi.* स्रु 1 P.
Spin, *vt.* तंतून् कृ or जन् c, सृज् 6 P, परिभ्रम् c, *vi.* परिवृत् 1 A; -ner *n.* तंतुवायः; -ning *n.* सूत्रतननं, तंतुकरणं, तांतवं.
Spindle, *n.* तर्कुः, तर्कुटं.
Spinster, *n.* सूत्रकर्तिका; अनूढा.
Spiral, *a.* परिवर्तक, चक्राकार.
Spire, *n.* चूडा, शिखा, आवर्तः, व्यावर्तकरेखा.
Spirit, *n.* प्राणः, आत्मा; भावः, बुद्धिः; तेजः, प्रभावः; सारः, तत्वं; सुरा; प्रेतः, पिशाचः; ब्रह्म, परमात्मा; -world *n.* प्रेतलोकः; -ed *a.* तेजस्विन्, उग्र; -less *a.* निस्तेज, निर्वीर्य, नीरस; -ual *a.* अमूर्त, आध्यात्मिक, पारत्रिक, सूक्ष्म; -ualism *n.* अध्यात्मवादः, ब्रह्मवादः; -itualist *n.* अध्यात्मवादी, ब्रह्मवादी; -uality *n.* अमूर्तता, परमार्थनिष्ठा; -uous *a.* मादक, सौरिक; -ually *adv.* परमार्थतः.
Spit, *vt.* निष्ठिव् 1, 4 P, उद्गॄ 6 P; शूलं आरुह् c; *n.* निष्ठ्यूतिः, निष्ठीवनं, लाला; to s. on अवमन् 4 A, तुच्छीकृ 8 U; -toon *n.* प्रतिग्राहः.
Spite, *n.* द्वेषः, असूया, द्रोहः, अपकारेच्छा; In s. of तथापि, अनिच्छया; *vt.* द्विष् 2 P, अभिद्रुह् 4 P -ful *a.* सासूय; हिंसापूर्ण.
Spittle, see Spit *n.* above.
Splash, *vt. vi.* जलं इतस्ततो विक्षिप् 6P; आस्फल् c, -ing *n.* जलविक्षेपः, आस्फालनं.
Spleen, *n.* प्लीहा; उदरग्रंथिः, गुल्मः, क्रोधः, विषण्णता.
Splendent, *a.* उज्ज्वल, देदीप्यमान.
Splendid, *a.* तेजोमय, उज्ज्वल, समृद्ध.
Splendour, *n.* प्रभा, तेजः, शोभा, प्रतापः, श्रीः.
Splenetic, *a.* वक्रभाव, कर्कश.
Splinter, *n.* काष्ठखंडः, शकलः.
Split, *vt.* भिद् 7 P, विदॄ c, खंड् 10 U; *vi.* विभिद् Pass; *n.* भेदः, विदारणं.
Spoil, *vt.* लुंट् 1 P, दुष् c, अत्यंतं लल् 10 U *n.* लुंठितद्रव्यं, अपहरणं.
Spoke, *n.* अरः, सक्थि; to put a s. in one's wheel कार्यसंपादने विघ्नं कृ 8 U.
Spokesman, *n.* प्रमुखः, नायकः.
Spoliation, *n.* अपहारः, लुंठनं.
Sponsor, *n.* प्रतिभूः, धर्मपिता.
Spontaneous, *a.* स्वयंसिद्ध, स्वतःप्रवृत्त.
Spontaneity, *n.* स्वयंसिद्धता.
Spoon, *n.* दर्विः, चमसः.
Sporadic, *a.* विकीर्ण, स्वतंत्र.
Spore, *n.* रेणुः, सूक्ष्मबीजं.
Sport, *n.* क्रीडा, लीला, कौतुकं, उप-

हासः; *vi.* क्रीड् 1 U, रम् 1 A; –ful *a.* कौतुकासक्त; –ive *a.* क्रीडाशील, उल्लस; –sman *n.* क्रीडाशीलः, मृगयुः, व्याधः.

Spot, *n.* स्थानं, आस्पदं, भूमिः; चिह्नं, लंछनं; *vt.* अंक् 10 U, दुष् C; –less *a.* निष्कलंक, निर्मल; –ted *a.* चित्रविचित्र.

Spouse, *n.* पतिः, पत्नी.

Spout, *vt.* उत्क्षिप् 6 P नलद्वारा निःसृ C; *vi.* स्रु 1 P, उत्सेकं कृ 8 U; *n.* नलः, नाली, स्तंभः.

Sprain *n.* संध्यभिघातः.

Spray, *n.* शीकरः, तुषारः, वृक्षपल्लवः.

Spread, *vt.* आस्तॄ 9 P, कॄ 6 P, प्रसृ C, वितन् 8 U; *vi.* प्रसृ 1 P, प्ररुह् 1 P, व्याप् 5 U; *n.* प्रसारः, व्याप्तिः, विस्तारः.

Spree, *n.* सानंदविहारः.

Sprig, *n.* उपशाखा, पल्लवः.

Sprightly, *a.* प्रफुल्ल, हृष्ट, उल्लसित.

Spring, *vi.* उद्भिद् 7 P, प्ररुह् 1 P. उत्पद् 4 A; प्लु 1 A; स्फुर्द् 6 P, स्फुर् 6 P; *n.* वसंतः, मधुमासः; प्लवः, उद्गमः; स्थितिस्थापकताविशिष्टधातुमंडलं; उत्सः, निर्झरः; मूलं; प्रथमावस्था.

Sprinkle, *vt.* सिच् 6 P, अवकॄ 1 P, उक्ष् 1 P; *vi.* शीक् 1 A; –ing *n.* प्रोक्षणं, अवसेकः, अभिषेकः.

Sprite, *n.* छाया, भूतः.

Sprout *vi.* स्फुट् 6 P, फुल्ल् 1 P, प्ररुह् 1P; *n.* अंकुरः, नवपल्लवः, मंजरी.

Spruce, *a.* विनीत, सुपरिच्छद.

Spur, *n.* प्रतोदः; कंटकः; प्रोत्साहनं; शैलबाहुः; On the s. of the moment तत्क्षणात्; *vt.* उत्सह् C, प्रचुद् 10 U.

Spurious, *a.* कृत्रिम, काल्पनिक.

Spurn, *vt.* पादेन आहन् 2 P, कुत्स् 10 U, अवमन् 4 A.

Spy, *vt.* निरीक्ष् 1 A, निरूप् 10 U; *n.* चारः. प्रणिधिः, अवसर्पः.

Squabble, *vi.* विवद् P, कलहं कृ 8 U; *n.* कलहः, विवादः.

Squadron, *n.* सैन्यगुल्मः.

Squalid, *a.* मलिन, कुत्सित.

Sqalor, *n.* मलिनता, मलं.

Squall, *n.* विक्रुष्टं, उत्क्रोशः, झंझावातः; –y *a.* झंझामय.

Squander, *vt.* अतिव्यय् 10 U, विक्षिप् 6 P; –er *n.* अपव्ययी; –ing *n.* अमितव्ययः, अपव्ययः.

Square, *n.* वर्गः; चतुष्कं, चत्वरं, समचतुर्भुजः; *vt.* वर्गीकृ 8 U, समीकृ 8 U, संवद् C; *vi.* उपपद् Pass; –root *n.* वर्गमूलं.

Squash, *vt.* संमृद् 9 P, चूर्ण् 10 U; *n.* संमर्दः, मर्दनं, चूर्णनं.

Squat, *vt.* उपविश् 6 P.

Squeak, *vi.* कर्कशं रु 2 P or नद् 1P; *n.* चीत्कारः. [असंतुष्ट.

Squeamish, *a.* वमनेच्छु; दुस्तोषणीय,

Squeeze, *vt.* संपीड् 10 U, संमृद् 9 P.

Squib, *n.* विद्रूपात्मक लेखः; See Satire. [वक्रदृष्टिः.

Squint, *vi.* तिर्यक् दृश् 1 P; *n.*

Squire, *n.* महानुभावः, आर्यः.

Squirrel, *n.* चमरपुच्छः, काष्ठमार्जारः.
Squirt, *n.* धारायंत्रं, नलिका.
Stab, *vt.* कट्टारेण व्यध् 4 P, मर्मभेदं कृ 8 U, आहन् 2 P.
Stable, *a.* स्थिर, स्थाणु, अचल; *n.* मंदुरा, अश्वशाला, अश्वगोष्ठं; Stability *n.* स्थैर्य, दृढता, अचलत्वं.
Stack, *n.* राशिः, उत्करः, चयः; *vt.* आचि 5 U, राशी कृ 8 U.
Staff, *n.* दंडः, यष्टिः, लगुडः, आधारः; गणः; श्लोकः.
Stag, *n.* रक्तमृगः, कुरंगः, एणः.
Stage, *n.* रंगः, रंगभूमिः; उत्तरणभूमिः; विश्रामस्थानं; पदं; अवस्था.
Stagger, *vi.* विचल् 1 P, भ्रम् 4 P; *vt.* विचल् c, शंकां जन् 10 U.
Stagnant, *a.* बद्ध, स्थिर, निश्चल.
Stagnate, *vi.* स्थिरीभू 1 P.
Staid, *a.* धीर, अप्रमत्त, शांत.
Stain, *vt.* दुष् c, लांछ् 1 P; *n.* कलंकः, चिह्नं, दोषः, वाच्यता.
Stair, *n.* सोपानं, आरोहणं; –case *n.* सोपानश्रेणी.
Stake, *n.* शंकुः, शलाका; संशयः; पणः; *vt.* कील् 10 U, पण् 1 A, निक्षिप् 6 P.
Stale, *a.* उषित, नीरस, जीर्ण.
Stalk, *n.* वृंतं, कांडः, नालिका; मंजरी, पल्लवः; हंसगतिः. [आपणः.
Stall, *n.* अश्वस्थानं, गोष्ठं, वीथिः,
Stallion, *n.* अछिन्नमुष्कजननाश्वः.
Stalwart, *a.* बलवत्, साहसिन्.
Stamen, *n.* पुंकेसरः.
Stamina, *n.* सारभागः, शक्तिः.

Stammer, *vi.* स्खल् 1 P, अस्फुटं वद् 1 P; –er *n.* वाग्विकलः; –ing *n.* वाक्स्खलनं.
Stamp, *n.* मुद्रा, मुद्रिका; अंकः, पादन्यासः; रूपं, स्वभावः; मुद्रांकितपत्रं; *vt.* पादेन मृद् 1 P, अंक् 10 U, संक्लृप् c, संविधा 3 U.
Stampede, *n.* द्रुतपलायनं.
Stanch, *a.* धीर, दृढ, अविचलित; *vt.* प्रवाहं स्तम्भ् 9 P or रुध् 1 P; –ness *n.* दृढता, धैर्य.
Stand, *vi.* स्था 1 A, वृत् 1 A, अस् 2 P; स्तम्भ् 1 A; *vt.* सह् 1 P, मृष् 4 P; निरुध् 7 U; –against प्रत्यवस्था 1 P, विरुध् 7 P; –by उपकृ 8 U, अनुरुध् 4 A; –fast दृढबद्ध–भू 1 P; –for पक्षं आश्रि 1 U; s. on ceremony शिष्टाचारं कृ 8 U; –on अवलम्ब् 1 A; –over व्याक्षिप्, Pass, अधिष्ठा 1P; s. to reason युक्तिसंगत–भा 2P; s. the test परीक्षां तॄ 1 P; *n.* स्थानं; अवस्था; गतिरोधः, आधारः, मंचः; Ink s. मसीपात्रं; to bring to a s. स्तम्भ् 10 U; s. a lamp s. दीपाधारः, दीपवृक्षः; –point *n.* निर्दिष्टस्थानं, मूलं; At a s. still कुंठित, प्रतिरुद्ध; –ing *a.* दंडायमान, बद्ध, स्तम्भित, अवस्थित, स्थायिन्; पुराण; A –ing army वेतनग्राहिसैन्यं; of long s–ing दीर्घकालिक, चिर; *n.* स्थानं, पदवी, अवस्थितिः.
Standard, *n.* ध्वजः, केतनं, पताका; आदर्शः; नियमः; श्रेणी; मानं; –bearer

वैजयंतिकः, ध्वजधारी.
Stanza, *n.* श्लोकः. [चलित.
Staple *n.* प्रधानपण्यद्रव्यं; *a.* प्रधान,
Star, *n.* तारा, तारका, नक्षत्रं, ज्योतिः, उडुः; –ry *a.* नाक्षत्र, ताराकीर्ण, तारकामय; A good s. शुभनक्षत्रं; –gazer *n.* ज्योतिषिकः;–spangled *a.* नक्षत्रखचित; falling s. उल्का; polar s. ध्रुवः.
Starch, *n.* श्वेतसारः, मंडः.
Stare, *vi.* अनिमेषदृष्ट्या आलोक् 10 U, 1 A or उत्फुल्लनयनाभ्यां दृश् 1 P, उन्मील् 1 P; –ing *n.* अनिमेषदृष्टिः, शून्यदृष्टिः
Stark, *a.* केवल, रुक्ष, कठिन.
Start, *vi.* स्फुर् 9 P, प्रस्था 1 A, विचल् 1P, उत्पद् 4 A; *vt.* त्रस् c, कम्प् c, संचल् c, उत्पद् c; *n.* स्फुरणं, स्पंदनं; आकस्मिकप्लुतं; प्रस्थानं, प्रवर्तनं; आरम्भः.
Startle, *vt.* आकस्मिकत्रासेन कंप् (or स्फुर् c); *vi.* कंप् 1 A, स्फुर् 6P;–ing *a.* भयानक, अतिकष्टजनक.
Starve, *vt.* अनाहारेण मृ c, or हन् c; *vi.* अनाहारेण मृ 6 P; –ation *n.* अनशनं, निराहारत्वं; –ed, –ing *a.* क्षुधार्त, निराहार, क्षीण.
State, *n.* अवस्था, स्थितिः, ऐश्वर्यं, अधिकारः, राज्यं; *vt.* निविद् c, विज्ञा c, कथ् 10 U; –ly *a.* साटोप, गौरवान्वित, उच्च; –ment *n.* आवेदनं, उपपादनं, उपन्यासः; –sman *n.* नीतिज्ञः, राजमंत्री.
Static, –al *n.* स्थिरवस्तुविषयक.
Statics, *n.* वस्तुस्थितिशास्त्रं.
Station, *n.* स्थानं, पदं, स्थितिः, नियोगः, अधिकारः; वृत्तिः, कर्म; *vt.* स्था c, नियुज् c, –ary *a.* स्थावर, अचल; –er *n.* लेखनसाधनविक्रेता; –ery *n.* लेखनसामग्री.
Statistic, –al *a.* देशस्थितिविषयक.
Statistics, *n.* देशस्थितिविवरणं.
Statuary, *n.* मूर्तिविधानं.
Statue, *n.* मूर्तिः, प्रतिमा.
Stature, *n.* मूर्तिः, शरीरपरिमाणं.
Status, *n.* स्थितिः, अवस्था; s. quo ante *n.* पूर्वावस्था. [*a.* विधिबद्ध.
Statute, *n.* व्यवस्था, नियमः; –ory
Stave, *n.* श्लोकांशः, काष्ठफलकः.
Stay, *vi.* स्था 1 P, वस् 1 P, आस् 2 A; *vt.* रुध् 7 P; स्था c, निवृ c; *n.* अवलम्बः, अवस्थानं, गतिरोधः, s. at home *a.* गृहवासप्रिय.
Stead, *n.* स्थानं, स्थलं; In s. of स्थाने; to stand in good s. उपकृ 8 U; –fast *a.* दृढबद्ध, अचंचल, स्थिरसंकल्प; –fastness *n.* दृढता, स्थैर्यं, धृतिः; –y *a.* स्थिर, निश्चल, अविश्रांत, समर्याद; *vt.* स्थिरीकृ 8 U; –ily *adv.* स्थिरं, दृढं, नित्यं; –iness *n.* स्थिरता, धैर्यं, निश्चलता.
Steal, *vt.* चुर् 10 U, मुष् 9 P, स्तेन् 10 U, *vi.* छलेन गम् 1 P; –er चोरः, चौरः, *n.* –ing *n.* चौर्यं; –th *n.* अपहारः, छलं, प्रच्छन्नकर्म; –thy *a.* निभृत, गुप्त, अप्रकाश; –thily *adv.* छलेन,

निभृतं.

Steam, *n.* बाष्पः, स्वेदः; *vt.* स्विद् c, बाष्पेण व्याप् 5 U; *vi.* बाष्पं उत्सृज् 6 P; –er *n.* बाष्पीय नौः.

Steed, *n.* अश्वः, हयः, तुरगः, वाजी.

Steel, *n.* तीक्ष्णायसं, लोहसारः; शस्त्रं; काठिन्यं; *vt.* कठिनी कृ 8 U.

Steep, *a.* तुंग, उन्नत, दुरारोह; *n.* तुंगशैलः, प्रपातः, भृगुः, *vt.* निमस्ज् c, स्ना c; संधा 3 U.

Steeple, *n.* शिखरं, चूडा, शृंगं.

Steer, *n.* वत्सतरः, वृषः; *vt.* चल् c, मार्ग निश्चि 5 U, मार्ग दृश् c; –er, –sman *n.* कर्णधारः, मार्गदर्शकः.

Stellar, –y *a.* नाक्षत्रिक, नाक्षत्र, तारकामंडित.

Stem, *n.* कांडः, नालः, वृंतं, पोताग्रभागः; शब्दप्रकृतिः; *vt.* प्रतिरुध् 7 P, स्तम्भ् 9 P.

Stench, *n.* दुर्गंधः, पूतिगंधः.

Stentorian, *a.* उच्च, गंभीर.

Step, *n.* पदं, क्रमः, पादन्यासः, चरणपातः; पर्यायः; प्रथमारम्भः, उपचारः, सोपानं; –brother *n.* वैमात्रः, वैमात्रेयः; –daughter *n.* सपत्नीसुता; –mother *n.* विमाता, सापत्नमाता, –pingstone, सोपानप्रस्तरः; उन्नतिलाभोपायः.

Stereoscope, *n.* घनवीक्षणयंत्रं.

Sterile, *a.* वंध्य, निष्फल, अनुत्पादक; –ity *n.* वंध्यता, निष्फलता, अनुत्पादकता.

Sterling, *a.* अकृत्रिम, सारभूत.

Stern, *a.* निष्ठुर, दृढ, कठोर, अनिवार्य; –ly *adv.* निष्ठुरं; –ness *n.* काठिन्यं, उग्रता.

Steward, *n.* कार्याधीशः, कर्माध्यक्षः, [परिचारिकः.

Stick, *n.* यष्टिः, दंडः, वेत्रं, मूढः; *vt.* अनुबंध् 9 P, संज् c, प्रसृ c *vi.* अनुबंध् 9 P, संज् Pass, स्तम्भ् Pass, मस्ज् 6 P; –y *a.* चिक्कण, स्निग्ध.

Stiff, कठिन, दृढ, कर्कश, दुर्बोध; –en *vt.* स्तब्धीकृ 8 U, घनीकृ; –ness *n.* काठिन्यं, घनता, दृढता.

Stifle, *vt.* श्वासं रुध् 7 P, नियम् 1 P.

Stigma, *n.* कलंकः, लांछनं, अपवादः; –tic *a.* कलंकान्वित or कलंकलांछित; –tize कलंकं कृ.

Still, *a.* निःशब्द, नीरव, स्थिर, अचल, शान्त, निर्वात; *adv.* अद्यापि, शान्तं; –born *a.* मृतजात; –ness *n.* शान्तिः, अक्षोभः, स्थिरता, निःशब्दता.

Stilt, *n.* पाददंडः, पादोत्थापनकाष्ठं.

Stimulant, *a.* उद्दीपक; *n.* उद्दीपकौषधः.

Stimulate, *vt.* उत्तिज् c, प्ररुच् c, वृध् c; –ion *n.* उद्दीपनं, प्रोत्साहः संवर्धनं, उत्तेजनं. [कारणं, उत्तेजनं.

Stimulus, *n.* प्रोत्साहः, प्रवृत्ति-

Sting, *vt.* दंश् 1 P, व्यथ् c; *n.* शंकुः, कंटकः, दंशः, मर्म.

Stingy, *a.* कृपण, व्ययपराङ्मुख.

Stink, *n.* पूतिः, दुर्गंधः.

Stint, *vt.* नियम् 1 P, निग्रह् 9 P, परिच्छिद् 7 P; *n.* परिमाणं, नियमनं, मर्यादा; –ed *a.* परिमित, खर्वीकृत; –less *a.* अप्रतिरुद्ध.

Stipend, *n.* वृत्तिः, वेतनं, भृतिः; –iary *a.* वैतनिक, वृत्तिभुक्.

Stipulate, *vi.* प्रतिज्ञा 9 U, पण् 1 A, संकेतं कृ; –ion, *n.* संकेतः, प्रतिज्ञा, पणः, नियमः.

Stipule, *n.* उपपत्रं.

Stir, *vt.* चुल् c, धू 5 P, मंथ् 9 P, उत्तिज् c; *vi.* क्षुभ् 4 P, चल् 1 P; *n.* आंदोलनं, संक्षोभः, तुमुलं; –ring *a.* प्रक्षोभिन्, उत्तेजक.

Stirrup, *n.* पादधरणी.

Stitch, *vt.* सिव् 4 P, संश्लिष् c; *n.* सूच्यंकः, सूचिमार्गः, सीवनं.

Stock, *n.* कांडः, दंडः, मूलद्रव्यं, संचयः, वंशः, स्तंभः, गोधनं; –ade *n.* वार्क्ष्यः, स्तम्भपंक्तिः.

Stoic, –al *a.* निस्पृह, उदासीन; –ism *n.* उदासीनता, आत्मसंयमः,

Stolid, *a.* मूढ, निर्बोध; –ity *n.* जडता, मूढता.

Stomach, *n.* जठरः, पक्वाशयः, कोष्ठः; *vt.* सह् 1 A, मृष् 4 P; –ic *a.* जाठर.

Stone, *n.* प्रस्तरः, शिला, ग्रावा, दृशद्; Precious s. रत्नं, मणिः; Philosopher's s. स्पर्शमणिः; (of fruit) अष्टिः; (in the bladder) मूत्राश्मा; –blind घनांध; S.'s throw प्रस्तरपातः; –y *a.* शिलामय, आश्मिक, औपल.

Stool, पीठं, आसनं; उच्चारः, रेकः.

Stoop, *vi.* गात्रं नम् c, नम्री भू; *vt.* नम् c; आवृज् 1 A; –ing *n.* नतिः, नमनं; *a.* नम्र, प्रवण, प्रणत.

Stop, *vt.* स्तम्भ् 9 P, c, पिधा 3 U; निवृ c, उपशम् c; *vi.* विरम् 1 P, अवस्था 1 P, विश्रम् 4 P; –ping *n.* स्तम्भनं, विरामः, अवस्थितिः, विच्छेदः; –page प्रतिबंधः, अवष्टंभः, प्रतिरोधः; –per *n.* पिधानं, रोधकः.

Storax, *n.* शिलाकुसुमं, शिलारसः.

Store, *n.* संचयः, संग्रहः, निधिः, कोशः; *vt.* संचि 5 U, संभृ 1 P, समाहृ 1 P; –house कोषागारः, कोष्ठकं; –keeper कोषाध्यक्षः, कोष्ठपालः; –room कुशूलः.

Stork, *n.* सारसः, क्रौंचः.

Storm, *n.* वात्या, चंडवातः, झंझा, आक्रमणं, अवस्कंदः; 1 P or लंघ् 1 A. 10 U; *vi.* उच्चंड–भू 1 P; –y *a.* क्षुब्ध, वाताहत. [उपरिभूमिः.

Story, *n.* कथा, आख्यानं, वृत्तांतः;

Stout, *a.* महाकाय, विक्रान्त, मांसल; –ness *n.* स्थूलता, मेदस्विता.

Stove, *n.* चुल्ली, अंगारगुप्तिः, अग्निकुंडं.

Stow, *vt.* कोशे निविश् c or स्था c; –age *n.* व्यवस्थापनं.

Straggle, *vi.* व्यभिचर् 1 P, विचल् 1 P; –r *n.* व्यभिचारी, भ्रष्टपथः.

Straight, *a.* सरल, ऋजु, अभुग्न, समान; *adv.* सद्यः, तत्क्षणात्; –en *vt.* सरलीकृ, समीकृ, व्यवस्था c; –forward *a.* सरल, अवक्र, ऋजु; –ness. *n.* ऋजुता, आर्जवं, सरलता.

Strain, *vt.* अत्यंतं तन् 8 U or कृष् 1 P, शुध् c; *vi.* अतिशयेन यत् 1 A, निर्गल् 1 P; *n.* आयासः, कर्षणं, अन्वयः, वृत्तिः, स्वरः, प्रव-

णता, उत्पत्तिः, प्रवृत्तिः; -er *n.* शोधनी, चालनी.

Strait, *a.* संकीर्ण, संकट, कठिन; *n.* संकटं, संकीर्णता, क्लेशः; सामुद्रधुनी; -en *vt.* बाध् 1 A, संकुच् 1 P, पीड् 10 U; -laced *a.* सूक्ष्मदर्शिन्.

Strand, *n.* समुद्रतीरं, कूलं, पुलिनं; -ed *p. p.* उत्तीरित, उत्कूलित.

Strange, *a.* विदेशीय, विचित्र, अपरिचित, अपूर्व, विलक्षण; -ly *adv.* आश्चर्यं, विचित्रं; -ness *n.* अपूर्वता, अद्भुतता, नूतनत्वं; -r *n.* परः, वैदेशिकः, अतिथिः.

Strangle, *vt.* गलग्रहं कृ, श्वासं निरुध् 7 U; -ing *n.* गलहस्तः, श्वासावरोधः.

Strangulate, *vt.* See Strangle.

Strap, *n.* चर्मबंधः, चर्मसूत्रं. [छलं.

Stratagem, *n.* उपायः, व्यपदेशः,

Stratagic,-al *a* समरनीतिविषयक, कौशलोत्पादित. [रविद्या.

Strategy, *n.* व्यूहरचनाविद्या, सम-

Stratify, *vt,* स्तरं विन्यस् 4 P; -ication *n.* स्तरविन्यासः.

Stratum, *n.* स्तरः, फलकः.

Straw, *n.* पलालः, नालः, तृणं, कडंगरः, अकिंचित्करद्रव्यं; A man of S. अलीकव्यक्तिः.

Stray, *vi.* भ्रम् 4 P, विचल् 1 P, भ्रंश् 1 A, 4 P; *a.* मार्गभ्रष्ट, भ्रांत.

Streak, *n.* रेखा, लेखा, राजिः, *vt.* रेखाभिः अंक् 10 U; चित्रीकृ 8 U.

Stream, *n.* प्रवाहः, धारा, सरित्, *vi.* संततप्रवाहेण स्रु 1 P; -er *n.* पताका, ध्वजा, आलोकोच्छ्वासः. -ing *a.* प्रवहमान; -let *n.* अल्पस्रोतः.

Street, *n.* मार्गः, रथ्या, वीथिः.

Strength, *n.* सामर्थ्यं, बलं, शक्तिः, दृढता, अभेद्यता; ओजः; -en *vt.* सबलीकृ 8 U, उत्सह् C, दृढी कृ 8 U.

Strenuous, *a.* सोत्साह, व्यग्र, आग्रहयुक्त; -ly *adv.* सोत्साहः, अविरतं; -ness *n.* व्यग्रता, उत्साहः, उद्यमः.

Stress, *n.* भारः, प्रभावः, गुरुत्वं.

Stretch, *vt.* तन् 8 U, आयम् 1 P, विस्तृ C, प्रसृ C; *vi.* तन् Pass, विस्तृ Pass, द्राघ् 1 A; *n.* विस्तारः, प्रसारः, यत्नः, उद्यमः.

Strew, *vt.* विकृ 6 P, आछद् 10 U; -ed *p. p.* विकीर्ण, आच्छन्न.

Strict, *a.* सूक्ष्म, निष्ठुर, कठिन, सुदृढ, स्थिर; -ly *adv.* दृढं, निष्ठुरं; -ness *n.* कठोरता, सूक्ष्मता, दृढता.

Stricture, *n.* निंदा, आक्षेपः, गुणदोषचर्चा.

Stride, *n.* दीर्घपादविक्षेपः, विक्रमः, लंघनं; *vi.* विक्रम् 1 A, लंघ् 10 U.

Strife, *n.* कलहः, विवादः.

Strike, *vt.* तड् 10 U, हन् 2 P, प्रहृ 1 P; *vi.* संघट्ट् 1 A, संभूय कर्म परित्यज् 1 P; *n.* संभूय कार्यनिवृत्तिसंकेतः; -ing *a.* आश्चर्यजनक, स्पष्ट; S. an account. गणनां समीकृ 8 U; S. dumb आश्चर्येण तूष्णींभूत-कृ 8 U.

String, *n.* सूत्रं, गुणः, रज्जुः, श्रेणी, माला, शिरा; (of a bow) ज्या.

मौर्वी; *vi.* विरच् 10 U, ग्रंथ् 9 P; –ed *a.* तंतुयुक्त, तांत्रिक.

Stringent, *a.* कठिन, तीक्ष्ण, दृढ; –cy *n.* काठिन्यं, महार्घता, दृढता.

Strip, *vt.* अपहृ 1 P, अपनी 1 P, विवस्त्री कृ 8 U; *n.* खंडः; –ped *a.* अपहृत, विवस्त्र.

Stripe, *n.* रेखा, कशाघातः; *vt.* रेखाभिः अंक् 10 U, कशया तड् 10 U; –d *a.* चित्रित.

Stripling, *n.* शिशुः, बालः, किशोरः.

Strive, *vt.* यत् 1 A, चेष्ट् 1 A, युध् 4 A, स्पर्ध् 1 A.

Stroke, *n.* आघातः, आहतिः, प्रहारः, आक्रमः, रेखा; *vt.* पाणिना विमृज् 2 P or परामृश् 6 P, लल् 10 U.

Stroll, *vi.* आलस्येन परिभ्रम् 1, 4 P –or विहृ 1 P; –er *n.* भ्रमणकारी, यथेष्टचारी.

Strong, *a.* बलवत्, दृढ, तीक्ष्ण, तेजस्विन्, कटु, व्यग्र, उग्र, गाढ, क्षम, वीर्यवत्; An army ten thousand s. दशसहस्रपरिमिता सेना; –built *a.* दृढकाय; –hold *n.* दुर्गं; –hand *n.* धीरः; –minded *a.* मनस्विन्.

Strop, *n.* क्षुरतेजनी.

Structure, *n.* रचना, व्यवस्था; निर्माणं, व्यूहः, भवनं.

Struggle, *vi.* विचेष्ट् 1 A, प्रयत् 1 A; युध् 4 A; *n.* प्रयासः; युद्धं, कलहः. [पुंश्चली.

Strumpet, *n.* वेश्या, गणिका,

Strut, *vi.* सदर्पं चल् 1P; *n.* सदर्पगतिः.

Stubborn, *a.* दृढ, निष्ठुर, अविनेय.

Stud, *n.* अश्वसमूहः, गंडः; *vt.* खच् 10 U, अनुव्यध् 4 P; –ded *a.* खचित.

Student, *n.* छात्रः, शिष्यः; विद्यार्थी, अध्येता; –ship *n.* छात्रत्वं, छात्रवृत्तिः.

Study, *n.* अध्ययनं, अभ्यासः; परिशीलनं; पाठप्रकोष्ठः; प्रकृतिचित्रं; *vt.* पठ् 1 P, अधि-इ 2 A, अभ्यस् 4 P; brown s. अन्यमनस्कता; –ied *a.* पांडित्यपूर्ण; सुनिश्चित; –ious *a.* अध्ययनशील, विद्यापरायण, यत्नशील, –iously *adv.* यत्नपूर्वं; –iousness *n.* विद्याभ्यासंगः, पाठानुरक्तिः.

Stuff, *n.* वस्तु, द्रव्यं, प्रकृतिः, पटः, तुच्छद्रव्यं; *vt.* अतिपृ c, 3 P, 9 P.

Stultify, *vt.* मूढीकृ 8 U; –ication *n.* बुद्धिभ्रंशः.

Stumble, *vi.* स्खल् 1 P, विचल् 1 P; –ing *n.* स्खलनं; A. s. ing block *n.* प्रतिबंधकः.

Stump, *n.* स्थाणुः, शंकुः.

Stun, *vt.* बधिरीकृ 8 U, चैतन्यं हृ 1 P, मुह् c; –ed मूर्च्छित, जडीकृत; –ning *a.* कर्णोपघातिन्.

Stunt, *vt.* वृद्धिरोधं कृ; *a.* वृद्धिरोधः; –ed *a.* खर्वीकृत.

Stufetaction, *n.* संमोहः, बुद्धिभ्रंशः, जडता.

Stupefy, *vt.* मुह् c, स्तम्भ् 9 P.

Stupendous, *a.* अद्भुत, अतिविशाल.

Stupid, *a.* मूढ, जड, निर्बोध, अज्ञ, स्थूल; –ity *n.* मूढता, स्थूलता, जाड्यं, अज्ञता, मांद्यं.

Stupor, *n.* मोहः, इंद्रियस्वापः.
Sturdy, *a.* दृढकाय, प्रबल, दुर्धर्ष; –iness *n.* दृढता, प्राबल्यं, कठोरता.
Style, *n.* वृत्तिः, रीतिः; संज्ञा; लेखनी, शलाका, शंकुः; *vt.* अभिधा 3 U; –ish *a.* अतिशोभन, बाह्याडंबरानुरक्त.
Suave, *a.* मधुर, मनोहर; –ity *n.* माधुर्यं, कोमलता, सभ्यता.
Subdivide, *vt.* प्रतिभज् 1 U.
Subdivision, *n.* प्रभागः, उपांगं.
Subdue, *vt.* वशीकृ 8 U, दम् c, पराजि 1 A, निग्रह् 9 P; –ed जित, अभिभूत, वशंगत.
Subject, *a.* वश, अधीन; *n.* आस्पदं, स्थानं, विषयः; प्रजा, लोकः; *vt.* वशीकृ 8 U, आस्पदं कृ 8 U; –ion *n.* वशीकरणं, वश्यता, पराधीनता; –ive *a.* आन्तरिक, आध्यात्मिक; –ivity *a.* आध्यात्मिकता.
Subjoin, *vt.* अनुबंध् 9 P, संयुज् 7 P.
Subjudice, *phr.* विचाराधीन.
Subjugate, *vt.* वशीकृ 8 U. See Subdue; –ion वशीकरणं, पराजयः.
Subjunctive, *n.* संशयार्थः.
Sublime, *a.* अत्युच्च, श्रेष्ठ, गंभीर; अद्भुतरसोद्दीपक; –ity *n.* महद्भावः, अत्युन्नतिः, उच्चता, गांभीर्यं.
Sublunar, *a.* पार्थिव, ऐहिक.
Submarine, *a.* सागरतलस्थ; S. fire वडवानलः.
Submerge, *vt.* निमस्ज् c, आप्लु c.
Submersion, *n.* निमज्जनं, प्लावनं.
Submit, *vt. vi.* वशं गम् 1 P, सह् 1 A, क्षम् 1 A, प्रार्थ् 10 U, सविनयं निर्दिश् 6 P; –sion *n.* वशित्वं, पराधीनता, अनुरोधः, क्षमा, सहिष्णुता; –sive *a.* वश्य, विनत, आज्ञाकर, दीन; –siveness *n.* आज्ञानुवर्तित्वं, वश्यता.
Subordinate, *a.* गौण, निम्नपदस्थ, निकृष्ट; *vt.* अप्रधान–मन् 4 A; –ion *n.* अधीनता, वशवर्तिता, गौणत्वं.
Suborn, *vt.* कूटसाक्ष्यकरणे नियुज् 7 P; –ation *n.* कूटसाक्ष्यसाधनं.
Subscribe, *vt. vi.* हस्ताक्षरं लिख् 6 P; नामांकनं कृ 8 U, स्वांशं दा 3 U; –er *n.* अंशदाता; नामाभिलेखकः, ग्राहकः; Subscription *n.* स्वनामलिखनं, धनांशदानं; संवादपत्रमूल्यं.
Subsequent, *a.* परवर्तिन्, उत्तर, पश्चात्कालीन; –ly *adv.* पश्चात्, परतः, परं; –ce *n.* अनुगमनं, अनुयानं.
Subserve, *vt.* उपकृ 8 U, साहाय्यं कृ 8 U; –ience *n.* उपयोगिता, अनुवृत्तिः, पारतंत्र्यं; –ient *a.* उपकारक, अधीन, वश.
Subside, *vi.* सद् 1 P, अधो या 2 P, प्रशम् 4 P, निर्वा 2 P; –ence *n.* अधःपतनं, निमज्जनं.
Subsidiary, *a.* सहकारिन्, अधीन, [अनुकूल.
Subsidy, *n* अर्थसाहाय्यं, अर्थदानं.
Subsist, *vi.* वृत् 1 A, विद् Pass, उपजीव् 1 P, निर्वह् 1 P; प्राणान् धृ 1 P, 10 P; –ence *n.* अस्तित्वं, अवस्थानं; जीवनोपायः, निर्वाहः; –ent *a.* विद्यमान, उपजीविन्.
Subsoil, *n.* भूमेः अंतस्तरः.

Substance, *n.* वस्तु, द्रव्यं, भावः; मूर्तिः; आशयः, सारः; अर्थः, द्रविणं; –tial *a.* वास्तविक, प्रकृत, सारवत्, धनिक; –tially *adv.* वस्तुतः, अर्थतः; –tiate *vt.* भू c, साध् c, उपपद् c; –tiation *n.* उपपादनं, साधनं, विभावनं; –tive *a.* मूलतत्वविषयक, वास्तविक; *n.* विशेष्यं, नामवाचकः.

Substitute, *n.* प्रतिभूः, प्रतिपुरुषः; आदेशः; –ion *n.* उपकल्पनं; प्रत्याहारः, आदेशः.

Subsratum, *n.* अधस्तरः, मूलद्रव्यं, आधारः, गुणाश्रयः.

Subterfuge, *n.* व्यपदेशः, छलं, परिहारोपायः.

Subterranean, *a.* भूगर्भस्थ.

Subtile, *a.* सूक्ष्म, मार्मिक, निरवयव; –ity *n.* सूक्ष्मता, अतिलाघवं; चतुरता.

Subtle, *a.* चतुर, कूट, सूक्ष्म; –ty *n.* धूर्तता, सूक्ष्मत्वं, कूटता.

Subtract, उद्धृ 1 P, शुध् c, वियुज् c; –ion *n.* वियोजनं, उद्धारः, शोधनं.

Suburb, *n.* उपनगरं, नगरोपांतः.

Subvert, *vt.* विध्वंस् c, विनश् c, उच्छिद् 7 P; –sion, *n.* ध्वंसः, उच्छेदः, विनाशः; –sive *a.* ध्वंसकारक, विनाशक, अन्यथाकारिन्.

Succeed, *vi.* अनुया 2 P, सिध् 4 P, संपद् 4 P; –ing *a.* अनुग, उत्तर.

Success, *n.* सिद्धिः, सफलता, संपद्, लक्ष्मीः; –ful *a.* कृतार्थ, सफल, सिद्ध; –ion *n.* परंपरा, संततिः, अनुवर्तनं, श्रेणी, माला; दायाधिकारः; –ive *a.* अनुपूर्व, परंपरागत, क्रमिक; –ively *adv.* यथापूर्व, क्रमशः; –or *n.* क्रमानुयायी, परवर्ती; उत्तराधिकारी.

Succinct, *a.* संक्षिप्त, लघु.

Succour, *a.* See Help.

Succulent, *a.* सरस, रसाल.

Succumb, *vi.* वशं गम् 1 P, अवसद् 1 P.

Such, *a.* ईदृश, एवंविध, एतादृश; S. & s. अमुक.

Suck, *vt.* चूष् 1 P, स्तनं धे 1 P, शुष् c; *n.* स्तन्यं; –er *n.* चोषकः; धाता; –ing *n.* चूषणं, स्तनपानं.

Suckle, *vt.* स्तनं धे c; –ing *n.* स्तन्यदानं, स्तनंधयः.

Suction, *n.* आचूषणं, शोषणं, रसाकर्षणं.

Sudden, *a.* आकस्मिक, अकाण्ड, अकल्पित, अलक्षित; –ly *adv.* अकस्मात्, सहसा, हठात्; –ness *n.* आकस्मिकत्वं, अकांडत्वं.

Sue, *vt.* अभियुज् 7 P, निविद् c, प्रार्थ् 10 U.

Suet, *n.* मेदः, वसा.

Suffer, *vt.* अनुभू 1 P, उपभुज् 7 P, सह् 1 A, अनुज्ञा 9 U; *vi.* तप् Pass, क्लिश् Pass; –able *a.* सहनीय, सह्य; –ance *n.* सहनं, क्षमा, सहिष्णुता, अनुज्ञा; –er *n.* दुःखभोगी, दुःखभोक्ता; –ing *n.* दुःखोपगमः, वेदना, व्यथा.

Suffice, *vi.* पर्याप्त-भू 1 P, कृप् 1 A; –ient *a.* पर्याप्त, यथेष्ट; उपयुक्त; –iently *adv.* पर्याप्तं, यथेष्टं; –iency *n.* पर्याप्तिः, सामर्थ्यं, योग्यता.

Suffocate, *vt.* श्वासं रुध् 7 P or

स्तम्भ् 9 P; -ion *n.* श्वासावरोधः.

Suffrage, *n.* मतं, स्वीकारः, प्रार्थना, मतदानाधिकारः. [सिकता.

Suffusion, *n.* व्याप्तिः, समाप्लावनं,

Sugar, *n.* शर्करा, इक्षुसारः; Coarse s. गुडः; *vt.* मधुरीकृ 8 U; -candy *n.* खंडमोदकः, उपला; -cane *n.* इक्षुः, मधुयष्टिः;-y *a.*शर्करायुक्त, मिष्ट.

Suggest, *vt.* सूच् 10 U, प्रस्तु C, मंत्र् 10U, -ion *n.* सूचना, संकेतः, उद्बोधनं, प्रस्तावः; -ive *a.* सूचक, प्रबोधक, व्यंजक. [आत्महा.

Suicide, *n.* आत्महत्या, आत्मघातः,

Suit, *n.* अनुसरणं, प्रार्थना, विवाहार्थं अनुनयः; आच्छादनं; व्यवहारः; परिवारः, गणः; *vt.* युज् 10 U; *vi.* युज् Pass; -able *a.* अनुरूप, योग्य; -ability *n.* योग्यता, अनुरूपत्वं; -or *n.* प्रार्थकः, प्रणयी.

Suite, *n.* परिच्छदः; परिवारः, श्रेणी.

Sulky, *a.* प्रतीप, उदासीन, उद्विग्न; -iness *n.* उदासीनता, अंतःक्रोधत्वं, प्रतीपता. [कलंकः.

Sully, *vt.* दुष् C, मलिनीकृ 8 U; *n.*

Sulpher, *n.* गंधकः, कटिघ्नः.

Sultry, *a.* प्रखर, निर्वात, अत्युष्ण.

Sum, *n.* संख्या, समाहारः, सारांशः, अर्थपरिमाणं, संक्षेपः; *vt.* समाहृ 1 P, उपसंहृ 1 P; परिगण् 10 U; s. &. substance तात्पर्यं; -mary *a.* संक्षिप्त, क्षिप्त; *n.* संक्षेपः; -marily *adv.* संक्षेपतः; -mation *n.* समष्टीकरणं.

Summer, *n.* ग्रीष्मः, निदाघः, उष्मागमः; A. s. friend संपत्कालीनबंधुः; -house विलासमंदिरं. [चूडा.

Summit, *n.* शिखरं, शृंगं, अग्रं, कूटं,

Summon, *vt.* आह्वे 1 A, आकृ C; -s *n.* आह्वानं, आकारणं.

Summum-bonum, *n.* परमार्थः, निःश्रेयसं.

Sumptuary, *a.* व्ययनियामक.

Sumptuous, *a.* व्ययसाध्य, महार्घ; -ly *adv.* अतिव्ययेन.

Sun, *n.* सूर्यः, भानुः, रविः, अर्कः, आदित्यः, भास्करः, सविता, दिनमणिः, अंशुमाली, भास्वान्; आतपः; under the s. पृथ्वीतले; -beam सूर्यरश्मिः; -dial *n.* छायायंत्रं; -day *n.* भानुवासरः, रविवारः; -light *n.* सूर्यालोकः; -set *n.* सूर्यास्तः, संध्या; -shine *n.* आतपः; -ny *a.* उज्ज्वल, सूर्यतप्त; -stroke *n.* रौद्राघातः.

Sunder, *vt.* वियुज् 7P; पृथक्कृ 8 U.

Sundry, *a.* विविध, नाना; All &. s. सर्वे. [रात्रिभोजनं.

Sup, *vt.* *vi.* रात्रौ भुज; -per *n.*

Super-abundance, *n.* अतिप्राचुर्यं, बाहुल्य, उपचयः.

Superannuation, *n.* अतिवयस्कता.

Supercilious, *a.* अवलिप्त, अहंकृत.

Supererogatory, *a.* नियमातिरिक्त.

Superficial, *a.* बाह्य, पृष्ठस्थ, अगभीर.

Superficies, *n.* पृष्ठदेशः, उपरितलं.

Superfluous, *a.* अतिरिक्त, प्रयोजनाधिक.

Superfluity, *n.* अतिरिक्तता, प्राचुर्यं.

Superhuman, *a.* अतिमानुष, अमानुषिक, दैविक.
Superincumbent, *a.* उपरिस्थित.
Superintend, *vt.* अधिष्ठा 1 P, परिदृश् c; -ent *n.* परिदर्शकः, अध्यक्षः.
Superior, *a.* उच्चतर, उपरिस्थ, वरिष्ठ, श्रेष्ठ; *n.* आश्रमगुरुः; -ity *n.* श्रेष्ठता, प्राधान्यं, ऊर्ध्वस्थितिः.
Superlative, *a.* उच्चतम, परम.
Supernatural, *a.* अतिप्राकृतिक, अलौकिक. [अधिक.
Supernumerary, *a.* संख्यातिरिक्त,
Supersede, *vt.* लुप् 6 P, निरस् 4 P.
Superstition, *n.* उपधर्मः, अतिरिक्तधर्मश्रद्धा, कुसंस्कारः.
Superstitious, *a.* अत्याचारिन्, कुसंस्कारात्मक, मूढविश्वासमूलक.
Superstructure, *n.* उपरिव्यूहनं, भवनं, मंदिरं.
Supervene, *vt.* अकस्मात् उपस्था 1 P.
Supervision, *n.* पर्यवेक्षणं, परिदर्शनं.
Supine, *a.* उत्तानशय, ऊर्ध्वमुख, अलस.
Supplant, *vt.* छलेन स्थानात् भ्रंश् c.
Supple, *a.* कोमल, मृदु. [पूरणं.
Supplement, *n.* परिशिष्टं, न्यूनता-
Suppliant, *a.* अर्थिन्, याचक.
Supplicate, *vt.* सविनयं प्रार्थ् 10 A; -ion *n.* याञ्जा, अनुनयः, सविनयप्रार्थना.
Supply, *vt.* उपस्था c, परिक्लृप् c, उपाहृ 1 P; *n.* संभारः, सामग्री, निर्वाहः, सहाय्यार्थं प्रेरितसैन्यं.
Support, *vt.* आलम्ब् 10 U, 1 A, धृ 10 U, 1 P; भृ 1 P, सह् 1 A, उपकृ 8 U; *n.* धारणं, पोषणं, उपजीवनं, आश्रयः; समर्थनं, साहाय्यं; -er *n.* उपस्तम्भकः, पोषकः.
Suppose, *vt.* क्लृप् c. संभू c, मन् 4 A, आशंक् 1 A; -ition *n.* संभावना, कल्पना, तर्कः, अनुमानं.
Suppress, *vt.* निग्रह् 9 P, निगृह् 1 P, निवृत् c, धृ c; -ion *n.* संनियमः, स्तंभनं, निवारणं, गोपनं, जयः, निग्रहः.
Supreme, *a.* प्रधान, श्रेष्ठ, परम, अतिशयित; -ly *adv.* अत्यंतं, परमं; -acy *n.* आधिपत्यं, प्राधान्यं, श्रेष्ठत्वं.
Sure, *a.* निश्चित, स्थिर, निःसंशय; निर्भय; -ly *adv.* अवश्यं, निश्चितं; -ty *n.* निश्चितता; प्रतिभूः.
Surface, *n.* पृष्ठं, उपरितलं, बहिर्भागः. [तृप्तिः.
Surfeit, *vt.* अत्यंतं तृप् c; *n.* अति-
Surge, *n.* महोर्मिः, उल्लोलः, तरंगः.
Surgeon, *n.* शस्त्रवैद्यः, अस्त्रचिकित्सकः. [कित्सा.
Surgery, *n.* शस्त्रवैद्यकं, अस्त्रचि-
Surly, *a.* कर्कश, उग्र, असंतुष्ट.
Surmise, *vt.* तर्क् c, शंक् c; *n.* वितर्कः, आशंका.
Surmount, *vt.* अतिक्रम् 1 P, अधिरुह् 1 P, लंघ् 1 A; -able *a.* अतिक्रमणीय, लंघनीय. [उपपदं.
Surname, *n.* कुलनाम, उपनाम,
Surpass, *vt.* अतिशी 2 A, अतिचर् 1 P, विशिष् Pass; -able,

a. अतिक्रम्य; -ing *a*. अत्यधिक.
Surplus, *a*.अधिक, उद्वृत्त,*n*. उद्वर्तः, अतिरिक्तांशः.
Surprise, *vt*. विस्मि c, चमत्कृ 8 U, अतर्कितं आपत् 1 P or अवस्कंद् 1 P; *n*. विस्मयः, आश्चर्यं, चित्रं; अकस्मात् आक्रमणं; -ing *a*. आश्चर्य, अद्भुत, विचित्र.
Surrender, *vt*. परित्यज् 1 P, संभृ c, प्रयम् 1 P; *n*. समर्पणं, त्यागः.
Surreptitious, *a*. गोपनीय, शठतात्मक.
Surround, *vt*. परिवृ 5 U, परिवेष्ट् 1 A, परिगम् 1 P; -ing *n*. परिवेष्टनं; *a*. परिसरस्थ, पर्यंतवर्तिन्.
Surveillance, *n*. परिदर्शनं, अवेक्षणं.
Survey, *vt*. आलोक् 10 U, निरीक्ष् 1 A, भूमिं परिमा 3 A or c; *n*. निरीक्षा, भूमापनं; -or *n*. भूमापकः.
Survive, *vt*. अतिजीव् 1 P, उत्तरंजीव् 1 P; -or *n*. परोत्तरजीवी, अवशिष्टः; -al *n*. अतिजीवनं; S. al of the fittest योग्यतमस्य उद्वर्तनं.
Susceptible, *a*. ग्राहिन्, ग्रहणशील, संवेदनीय, प्रवण; -ility *n*. गहणक्षमता, प्रवणता.
Susceptive, *a*. क्षिप्रग्रहणशील, प्रवण.
Suspect, *vt*. आशंक् 1 A, भी 3 P, न विश्वस् 2 P, तर्क् 10 U; *n*. शंकितं.
Suspend, *vt*. उद्बध् 9 P, प्रलंब् c, -se *n*. अनिश्चयः, विकल्पः, दोलावृत्तिः, द्वैधीभावः.
Suspension, *n*. उद्बंधनं, विलम्बनं, प्रतिबंधः, आकांक्षा.
Suspicion, *n*. संदेहः, आशंका, वितर्कः; Above s. शंकातीत.
Suspicious, *a*. शंकाशील, शंकनीय, साशंक; -ness *n*. संदिग्धता, शंकाशीलता.
Sustain, *vt*. धृ 1 P, भृ 1 P, सह् 1 A; -able *a*. रक्षणीय; पालनीय -er *n*. पालकः; -ment *n*. परिरक्षणं; -ance *n*. प्रतिपालनं, उपजीविका.
Suzerain, *n*. अधिराजः; -ty *n*. आधिपत्यं. [clothes शिशुपरिवेष्टनं.
Swaddle, *vt*. परिवेष्ट् 1 A; -ing
Swagger. *vi*. प्रगल्भ् 1 A, विकत्थ् 1 A; *n*. गर्वः, दांभिकता; विकत्थनं.
Swain, *n*. ग्रामिकः, असभ्यः.
Swallow, *n*. पक्षीविशेषः; one s. does not make a summer 'एककोकिलनादेन कार्तिकः, किं मधुर्भवेत्;' निगरणः, अन्नमार्गः; *vt*. निगॄ 6P, ग्रस् 1 A; -ing *n*. निगरणं, ग्रसनं. [आप्लु c; -*y a*.पंकिल, अनूप
Swamp, *n*. अनूपभूः, कच्छभूः; *vt*.
Swan, *n*. राजहंसः, मरालः.
Swarm, *vi*. संघशः गम् 1 P or संनिपत् 1 P; *n*. संघः, गणः, कुलं; -ing *a*. व्याप्त, संकीर्ण.
Swarthy, *a*. श्याम, कृष्णवर्ण.
Sway, *n*. आंदोलनं, आवर्तनं; प्रभुत्वं, शासनं; *vt*. शास् 2 P, प्रवृत् c, प्रयुज् c; *vi*. कंप् 1 A, आलम्ब् 1 A.
Swear, *vi*. शप् 1, 4 U; *vt*. शप् c; *n*. शपथं; -er *n*. शपथकर्ता; -ing *n*. शपथकरणं, शापः.
Sweat, *n*. स्वेदः, घर्मः, निदाघः; *vi*.

स्विद् 4 U, परिश्रम् 4 P; -y *a.* घर्माक्त, अतिश्रमजनक.

Sweep, *vt.* मृज् 2 P, शुध् 10 U, अपवह् C; जवेन अतिक्रम् 1 U 4 P; *n.* प्रसरः, आयतनं; संमार्जनं; -er *n.* अवस्करकः, खलपूः; -ing *n.* मार्जनं, परिष्कार; *a.* बहुव्यापक; -ings *n.* (Pl.) अवस्करः, संकरः, मलं.

Sweet, *a.* स्वादु, सुमिष्ट, सुरस, सुगंधि, सुंदर; *n.* मधु, मिष्टान्नं, आस्वादः; -en *vt.* स्वादुकृ 8 U; *vi.* मिष्टीभू 1 P; -heart *n.* प्रियः, कान्तः, प्रणयिनी; -ly *adv.* मधुरं, स्वादु; -meat *n.* मोदकः, मिष्टान्नं; -ness मधुरता, मिष्टता; -scented, -smelling *a.* सुवासित, सुगंध; -tempered *a.* मधुरप्रकृति.

Swell, *vi.* श्वि 1 P, स्फाय् 1 A, वृध् 1 A; *vt.* श्वि C, स्फाय् C, वृध् C; *n.* -ing *n.* शोथः, शोफः; स्फीतिः, वृद्धिः; तरंगः.

Swelter, *vi.* अत्यंतं घर्माक्त-भू 1 P.

Swerve, *vi.* विचल् 1 P, भ्रंश 4 P, व्यतिक्रम् 1 U, 4 P.

Swift, *a.* त्वरित, शीघ्र, तरस्विन्, तूर्ण, सत्वर; -ly *adv.* तूर्णं, शीघ्रं; -ness *n.* द्रुतता, सत्वरता, द्रुतगतिः.

Swim *vt.* तॄ 1 P, प्लु 1 A; *vi.* पारं गम् 1 P; -mer *n.* संतरणकारी; -ming *n.* संतरणं, शिरोघूर्णनं, जलविसरणं.

Swindle, *vt.* *vi.* परिवंच् C, See Cheat; -r *n.* प्रतारकः, शठः.

Swine, *n.* शूकराः.

Swing, *n.* आंदोलनं, दोला, हिंदोलः; *vi* प्रेंख् 1 P, इतस्ततः संचल्; *vt.* प्रेंख् C, संचल् C; -ing *a.* दोलायमान, प्रेंखत्.

Switch, *n.* प्रशाखा, पल्लवः.

Swoon, *vi.* मुह् 4 P, मूर्च्छ् 1 P; *n.* मोहः, मूर्च्छा.

Swoop, *vi.* सहसा आक्रम् 1 U, 4 P; *n.* सहसा आक्रमणं, आकस्मिकावपातः.

Sword, *n.* असिः, खड्गः, कृपाणः, करवालः; शक्तिः; युद्धं; to put to the s. असिना हन् 2 P, शिरः छिद् 7 P; -sman *n.* खड्गधारी, आसिकः.

Sycophancy, *n.* अत्यनुरोधः, चाटुकारित्वं.

Sycophant, *n.* अत्यनुरोधी, चाटुकारः.

Syllable, *n.* अक्षरं.

Syllabus, *n.* संग्रहः, सारः.

Syllogism, *n.* न्यायवाक्यं, न्यायः; -gistic *a.* न्यायविषयक.

Sylph, *n.* विद्याधरी, तन्वंगी, दिव्यांगना.

Sylvan, *a.* वन्य.

Symbol, *n.* लक्षणं, चिह्नं, लिंगं, संज्ञा, संकेतः; -ic -ical *a.* लाक्षणिक, सांकेतिक, प्रदर्शक.

Symmetry, *n.* अंगसौष्ठवं, अंगसंहतिः, आकारशुद्धता, सुक्रमिकता; -ical *a.* सौष्ठवसंपन्न, यथाप्रमाण, शुद्धाकार.

Sympathetic, *a.* सहानुभाविन्, समसुखदुःख, समवेदन.

Sympathise, *vi.* समदुःखसुखोपहत-भू 1 P. अन्येन सह सुखदुःखं भज् 1U.

Sympathy, *n.* समवेदना, सहानुभूतिः.
Symphony, *n.* स्वरैक्यं, तालसमता, स्वरसामंजस्यं; -ious *a.* समस्वर.
Symptom, *n.* लक्षणं, चिह्नं, सूचना; -atic *a.* सूचक, लाक्षणिक. [गृहं.
Synagogue, *n.* धर्ममंदिरं, उपासना-
Synchronism, *n.* समकालीनत्वं, यौगपद्यं; -tic *a.* समकालीन.
Synchronous, *a.* समकालीन; समकालसंभूत.
Syncope, *n.* मूर्च्छना, मध्याक्षरलोपः.
Syndic, *n.* प्रतिनिधिः, विचारकः; -ate *n.* कार्यसंपादनसभा, व्यवसायिसंघः.
Synecdoche, *n.* उपलक्षणा.
Synod, *n.* धर्मसभा.
Synonym, *n.* पर्यायः, प्रतिशब्दः, तुल्यार्थकशब्दः; -ous *a.* तुल्यार्थवाचक. [-ptic *a.* संक्षिप्त.
Synopsis, *n.* सारोद्धारः, सारपत्रकं;
Syntax, *n.* वाक्यविन्यासप्रकरणं, कारकप्रक्रिया.
Synthesis, *n.* संयोजना, संश्लेषणं; -tic, -tical *a.* संयोगात्मक.
Syphilis, *n.* उपदंशः.
Syphon, *n.* वक्रनालीयंत्रं.
Syringe, *n.* बस्तिः, अंतःप्रक्षेपणी.
Syrup, *n.* आसवः, इक्षुरसः, मधु.
System, *n.* पद्धतिः, प्रणाली, रीतिः, व्यवस्था, प्रकृतिः, दर्शनं; Solar s. सौरजगत्; -atic *a.* सुव्यवस्थित, यथापद्धति; -atically *adv.* यथाक्रमं, यथापद्धति.
Systematize, *vt.* व्यवस्था c, यथाक्रमं विन्यस् 4 U. [संक्षेपः.
Systole, *n.* हृत्पिंडसंकोचः; शब्दांश-

T

Tabernacle, *n.* मंडपः, उपासनामंदिरं; मानवदेहः.
Table, *n.* मंचः, फलकः, लेखनसाधनाधारः; पत्रकं; भोज्यद्रव्यं, सहभोजिनां पंक्तिः; A genealogical t. वंशवृक्षः; to turn the t. परिवृत् c; -talk भोजनप्रसंगे कथनोपकथनं; -land *n.* अधित्यका.
Tableau, *n.* चित्रं, चित्रश्रेणी.
Tablet, *n.* फलकः, पट्टिका, स्मरणपुस्तकं.
Taboo, *vt.* व्यवहारनिषेधं कृ 8 U, निवृ c; *n.* व्यवहारनिषेधः.
Tabor, *n.* मृदंगः, पटहः.
Tabular, *a.* पत्रकारूढ.
Tacit, *a.* ध्वनित, तूष्णींभूत, मौनसंमत; -ly *adv.* विवक्षया, अनिषेधेन.
Taciturn, *a.* मौनिन्, नीरव; -ity *n.* मौनं, संवृतिः.
Tack, *vt.* अनुबंध् 9 P, पिनह् 4 P; *n.* बंधनी, क्षुद्रकीलः.
Tackle, *vt.* सज्जीकृ 8 U, संनह् c; *n.* रज्जुः, नौसज्जा.
Tact, *n*, दक्षता, कौशलं, युक्तिः.
Tactic,-al *a.* कार्यकौशलयुक्त.
Tactics, *n.* व्यूहरचना, कार्यसंपादनकौशलं.
Taction, *n.* स्पर्शः.
Tag, *n.* सूच्यग्रं; -end शेषभागः; -rag इतरजनाः, नीचजनाः; *vt.*

अनुस्र 1 P. [अनुचरवर्गः.
Tail *n.* लांगूलं, पुच्छं, पश्चाद्भागः;
Tailor, *n.* सौचिकः, तुन्नवायः; -ing *n.* सूचिकर्म, सीवनं.
Taint, *vt.* दुष् c; *n.* दोषः, कलंकः; -less *a.* निर्मल, निर्दोष.
Take, *vt.* ग्रह् 9 P, स्वीकृ 8 U, धृ 1 P, 10 U; वह् 1 P; अनुभू 1 P, प्राप् 5 P; आकांक्ष् 1 P; t. away अपनी 1 P; अपहृ 1 P; *t.* back प्रत्यादा 3 U; t. off अपनी 1 P; to t. leave आमंत्र् 10 U; t. place निपत् 1 P, उपस्था 1 P; वृत् 1 A; to t. a leaf out of one's book अनुकृ; to t. breath विश्रम् 4 P; to t. effect कार्यकर-भू 1 P, फल् 1 P; to t. heart समाश्वस् 2 P; to t. pains यत् 1 A; to t. to task निर्भर्त्स् 10 A; to t. root मूलं बंध् 9 P; t' in hand प्रतिपद् 4 A; *vi.* सिध् 4 P, संपद् 4 A, आश्रि 1 U; -ing *a*, मनोज्ञ, चित्ताकर्षक.
Talc, *n.* अभ्रं, अभ्रकं, अम्बरं.
Tale, *n.* कथा, आख्यायिका, परिगणना; -bearer, -teller *n.* संदेशहरः, कर्णेजपः.
Talent, मतिः, बुद्धिः, क्षमता, धीशक्तिः -ed *a.* सुधी, प्रज्ञ.
Talisman, *n.* कवचः, यंत्रं.
Talk, *vi.* संलप् 1 P, संभाष् 1 A; *n.* कथोपकथनं, आलापः, संभाषणं; -ative *a.* वावदूक, वाचाल.
Tall, *a.* तुंग, उच्च, प्रांशु; T. talk मिथ्यालापः; -ness *n.* उच्चता; तुंगता, उन्नतिः.
Tallow, *n.* वपा, मेदः.
Tally, *vi*, संवद् 1 P, तुल्य-भू 1 P.
Talon, *n.* नखः, नखरः. [तिंतिली.
Tamarind, *n.* अम्लिका, चिंचा,
Tambour, -ine *n.* मृदंगः, खंजनी.
Tame, *vt.* दम् c, निग्रह् 9 P, वशीकृ 8 U; *a.* दान्त, पालित, ग्राम्य, निःसत्व; -able *a.* दमनीय, वश्य; -er *n.* दमकः, विनेता; -ness *n.* वशता, शांतभावः.
Tamper, *vi.* दुष् c, अन्यथा कृ 8 U, हस्तं क्षिप् 6 P.
Tan, *vt.* श्यामीकृ 8 U, परिष्कृ c; -nery *n.* चर्मसंस्कारशाला.
Tangent, *n.* स्पर्शज्या, स्पर्शरेखा.
Tangible, *a.* स्पर्शनीय, वास्तविक.
Tangle, See Entangle above -ed *a.* जटिल. [रिणी.
Tank, *n.* तडागः, जलाशयः, पुष्क-
Tantalize, *vt.* भग्नाशं कृ 8 U, वंच् c;-ation *n.* आशादानेन विडंबना.
Tantamount, *n.* तुल्यमूल्य, तुल्यार्थ, सम. [or आहन् 2 P.
Tap, *n.* लघ्वाघातः; *vt.* लघुप्रहृ 1 P.
Tap, *n.* निर्झरः, रंध्रं.
Tape, *n.* दीर्घपट्टः, बंधनी; -worm *n.* नाडीकीटः.
Taper, *n.* दीपिका, सूक्ष्माग्रभागः; *vi.* क्रमशः सूक्ष्मी भू 1 P.
Tapestry, *n.* चित्रजवनिका, चित्रपटः-
Tapis, (on the tapis) *n.* विचारणाविषयः.
Tar, *n.* सर्जरसः.

Tardy, *a.* दीर्घसूत्रिन्, मंद.
Target, *n.* क्षुद्रचर्म, लक्ष्यं, शरव्यं.
Tariff, *n.* शुल्कपत्रिका.
Tarnish, *vt.* दुष् c, निष्प्रभ-कृ 8 U.
Tarry, *vi.* विलम्ब् 1 A, अपेक्ष् 1 A.
Tart, *a.* अम्ल, तीव्र.
Task, *n.* निर्दिष्टकार्यं, पाठः, कार्यभारः; To take to t. अधिक्षिप् 6 P; –master *n.* कार्यनिर्देशकः.
Taste, *vt.* आस्वाद् 1 A, प्राश् 9 P, अवलिह् 2 P; *vi.* स्वाद् 1 A; *n.* स्वादः, रसनेंद्रियं, रुचिः, संतोषः; रसिकता; प्रवृत्तिः; –ful *a.* सुस्वादु; रोचक, रुचिर; –fulness *n.* स्वादुता, रुचिरत्वं; –less *a.* स्वादहीन, नीरस; –er *n.* रसास्वादी, अन्नपरीक्षकः; –y *a.* रुचिकर, सुरस.
Tatter, *n.* चीरं, छिन्नवस्त्रं.
Tattler, *n.* बहुभाषी, जल्पकः.
Tattoo, *vt.* रंज् c; *n.* देहलेखा.
Taunt, *vt.* उपालभ् 1 A, अधिक्षिप् 6 P; *n.* उपालंभः, भर्त्सना.
Taurus, *n.* वृषभराशिः.
Tautology, *n.* पुनरुक्तिः.
Tavern, *n.* पथिकाश्रमः, मदिरागृहं.
Tawdry, *a.* बाह्यशोभन.
Tawny, *a.* पिंगल, कपिल.
Tax, *n.* करः, शुल्कं, राजस्वं; –able *a.* कराधीन, शुल्कार्ह; –ation *n.* शुल्कग्रहणं, कराधानं; –gatherer *n.* करग्रहः, करसंग्राहकः.
Teach, *vt.* शिक्ष् c, उपादिश् 6 P, अधि-इ c; –able *a.* शिक्षणीय; –er *n.* आचार्यः, शिक्षकः, अध्यापकः; –ing *n.* शिक्षा, अध्यापनं.
Teak, *n.* अर्णः, शाकः, खरपत्रः.
Team, *n.* युग्मं, गणः, संघः.
Tear, *n.* अश्रु, अश्रं, बाष्पः, नेत्रजलं; *vt.* दॄ c, निर्भिद् 1 P; –ful *a.* साश्रु, बाष्पपूर्ण; –ing *n.* विदारणं, पाटनं.
Tease, *vt.* दु 5 P, बाध् 1 A.
Teat, *n.* स्तनाग्रं.
Technical, *a.* पारिभाषिक, वैज्ञानिक; –ity *n.* परिभाषा, लाक्षणिकत्वं.
Technics, *n.* यंत्रविद्या, शिल्पविद्या.
Technology, *n.* परिभाषा, शिल्पकलाविज्ञानं.
Tedious, *a.* अतिदीर्घ, श्रमजनक; –ly *adv.* सुदीर्घं.
Teem, *vi.* बाहुल्येन उत्पद् c, अतिपूर्ण-भू 1 P; –ing *a.* परिपूर्ण, पूर्णगर्भ, प्रचुर.
Telegram, *n.* विद्युत्संदेशः.
Telegraph, *n.* विद्युत्संदेशप्रेरणोपायः; –ic *a.* विद्युत्संदेशयंत्रविषयक.
Telepathy, *n.* मनःसंयोगः.
Telephone, *n.* दूरकथनयंत्रं.
Telescope, *n.* दूरवीक्षणयंत्रं.
Tell, *vt.* कथ् 10 U, आचक्ष् 2 A, आख्या 2 P or c, गण् 10 U; *vi.* सिध् 4 P, सफलीभू 1 P, कार्यं उत्पद् c, क्षि c; –er *n.* कथकः; –ing *a.* फलोत्पादक, मनोहारिन्; –tale *n.* कर्णेजपः.
Telluric, *a.* पार्थिव, भौम.
Temerity, *n.* दुःसाहसं, क्षिप्रकारिता.
Temper, *vt.* शम् c, मिश्र् 10 U,

मृदूकृ 8 U, नियम् 1 P; *n.* प्रकृतिः, शीलं, स्वभावः, संयमः, रोषः; -ament *n.* प्रकृतिः, देहस्वभावः; -ance *n.* मिताचारः, परिमितता, मितपानं; -ate *a.* परिमित, मितपायिन्, मंदोष्ण, मध्यम; -ature *n.* उष्णतामानं.

Tempest, *n.* वात्या, झंझावातः; -uous *a.* वात्यामय, तुमुल.

Temple, *n.* मंदिरं, देवालयः, कपोलः.

Temporal, *a.* ऐहिक, सांसारिक, अनित्य.

Temporary, *a.* अचिरकालिक, अल्पस्थायिन्, क्षणिक.

Temporize, *vi.* अवस्थानुसारेण व्यवस्थाc, समयानुरोधं कृ 8 U.

Tempt, *vt.* प्रलुभ् c, आकृष् 1 P; -er *n.* प्रलोभकः; -ing *a.* आकर्षक; -ation *n.* प्रलोभनं, परीक्षा, विकारहेतुः.

Ten, *a.* दशन्; -fold *a.* दशगुणितं, दशगुण.

Tenable, *a.* धार्य, रक्षितव्य, भोग्य.

Tenacious, *a.* धारणक्षम, संलग्नशील, दृढ, अभिनिविष्ट.

Tenacity, *n.* अभिनिवेशः, अभंगनीयता, दृढता.

Tenant, *n.* अधिवासी, प्रजा; -ry *n.* प्रजावर्गः.

Tend, *vt.* रक्ष् 1 P, प्रवृत् 1 A, प्रवह् 1 P, संपद् 4 A, क्लृप् 1 A; -ency *n.* प्रवणता, प्रवृत्तिः.

Tender, *a.* कोमल, मृदु, सुकुमार, सदय; *vt.* उपानी 1 P, उपन्यस् 4 U; *n.* प्रार्थना, प्रस्तावः; ग्रहणीयमुद्रा. -ness *n.* कोमलता, सदयता; अनुग्रहः.

Tendon, *n.* स्नायुः.

Tendril, *n.* तंतुः, प्रतानं.

Tenement, *n.* भवनं, भद्रासनं.

Tenet, *n.* मतं, परामर्षः, व्यवस्था.

Tenor, *n.* भावः, तात्पर्यं, प्रकृतिः, क्रमः.

Tense, *n.* कालः, *a.* दृढ.

Tension, *n.* प्रसारणं, आततिः.

Tent, *n.* पटमंडपः, पटवेश्म.

Tentacle, *n.* आकर्षणी.

Tentative, *a.* परीक्षात्मक.

Tenuity, *n.* तनुता, विरलता.

Tenuous, *a.* सूक्ष्म, विरल.

Tenure, *n.* भोगाधिकारः.

Tepid, *a.* कदुष्ण, कोष्ण, मंदोष्ण.

Tergiversation, *n.* अव्यवस्थितचित्तता, चपलता, वाक्छलं.

Term, *n.* सीमा, अंतः, अवधिः, संज्ञा, पदं, आख्या, संकेतः, व्यवहारः; परिचयः; व्यवहारकालः; (न्यायशास्त्रे) वाच्यं, मध्यपदं; *vt.* अभिधा 3 U, आख्या 2 P.

Termagant, *n.* कर्कशा, चंडी.

Terminable, *a.* समापनीय.

Terminal, *a.* अंतिम, अंत्य.

Terminate, *vi.* समाप् c; *vt.* समाप् Pass; -ion *n.* अंतः, पर्यवसानं, प्रत्ययः.

Terminology, *n.* परिभाषा, संज्ञा, प्रकरणं.

Terminus, *n.* सीमा, अंतः.

Ternary, *a.* त्र्यात्मक, त्रिसंख्य.

Terra, *n.* धरा, पृथ्वी; T. incognita *n.* अज्ञातस्थानं; t. firma अचला.
Terrace, *n.* अलिंदः, पट्टालिका, प्रासादपृष्ठं, उच्चसमतलभूमिः.
Terrestrial, *a.* पार्थिव, भूचर, ऐहिक.
Terrible, *a.* भयावह, भीषण, आत्यंतिक. [षण, भयंकर.
Terrify, *vt.* त्रस् c, भी c; –ic *a.* भी-
Territory, *n.* प्रदेशः, अधिकारः; –ial *a.* राष्ट्रीय, भूम्यधिकारविषयक.
Terror, *n.* भयं, शंकास्थानं; –stricken *a.* भयविह्वल; –ise *vt.* भी c.
Terse, *a.* शुद्ध, स्वल्पपदविशिष्ट, संक्षिप्त.
Tertiary, *a.* तृतीययुगोत्पन्न.
Test, *n.* परीक्षा, प्रमाणं, आकषः, प्रतीतिः; To put to the t. परीक्ष्.
Testament, *n.* मृत्युपत्रं, संहिता; –ary *a.* इच्छाधीन, मृत्युपत्रदत्त.
Testator, *n.* मृत्युलेखकर्ता.
Testicle, *n.* मुष्कः, अंडकोषः. [3 U.
Testify, *vt.* साक्ष्यं दा U, प्रमाणं दा
Testimony, *n.* साक्ष्यं, प्रमाणं; –ial *n.* प्रशंसापत्रं, प्रमाणपत्रं.
Testy, *a.* कर्कश, उग्र. [भाषणं.
Tete-a-tete, *n.* रहःसंलापः, मिथःसं-
Tether, *n.* बंधनरज्जुः. [ष्कोणः.
Tetragon, *n.* चतुष्कोणयुक्तक्षेत्रं, चतु-
Tetrameter, *n.* पदचतुष्टयविशिष्टपंक्तिः.
Text, *n.* मूलं, मूलग्रंथः, मूलवचनं; –book पाठ्यपुस्तकं.
Textile, *a.* वयनविषयक, तंतुनिर्मित.
Texture, *n.* व्यूतिः, वस्त्रं, तंतुगुणः, संस्थापनं.
Than, *conj. adv. prep.* अपेक्षया.
Thank, *vt.* कृतोपकारं स्तु 2 U, धन्यवादः 3 U; *n.* धन्यवादः; –ful *a.* कृतज्ञ; –s-giving *n.* कृतज्ञताप्रकाशः.
That, *pron.* तत्, यत्; *conj.* इति, यथा, यत्.
Thatch, *n.* छदिः, पटलं, गृहाच्छादनी; *vt.* आछद् 10 U.
Thaw, *vi.* विली 4 A, द्रु 1 P; *n.* हिमद्रवः, हिमक्षरणं.
Theatre, *n.* रंगभूमिः, नाट्यशाला, वक्तृत्वगृहं; –ical *a.* नाटकीय, कृत्रिम; *n.* नाटकाभिनयः.
Theft, *n.* स्तेयं, चौर्यं, स्तैनं, अपहरणं.
Theism, *n.* आस्तिकता, एकेश्वरवादः.
Theist, *n.* आस्तिकः, एकेश्वरवादी.
Theme, *n.* विषयः, प्रतिज्ञा, मूलवाक्यं.
Then, *adv.* तदा, ततः, अनंतरं, तर्हि; Now and t. मध्ये मध्ये, तत्काले; Since t. तदाप्रभृति; Till t. तदवधि; T. & there, तत्क्षणात्.
Thence, *adv.* ततः, तस्मात्; –forward ततःप्रभृति.
Theocracy, *n.* ईश्वरकर्तृकशासनं.
Theogony, *n.* देवोत्पत्तिः.
Theology, *n.* ब्रह्मविद्या, परमार्थज्ञानं; –ical *a.* पारमार्थिक, ईश्वरतत्वविषयक; –ian *n.* ब्रह्मज्ञानी.
Theorem, *n.* प्रमेयं, उपपाद्यं.
Theoretic, –al *a.* अनुमानिक, वाचनिक, कल्पनात्मक.
Theory, *n.* कल्पना, अनुमानं, मतं; –ist *n.* कल्पनाकारी, मतप्रकाशकः.

Theosophy, *n.* ब्रह्मविद्या, योगरहस्यविद्या.
Therapeutics, *n.* रोगचिकित्सा.
There, *adv.* तत्र, तत्स्थाने, T. about तत्रोपान्ते; T. at तेन, तस्मात्; T. after• तत्परं, तदनंतरं; T. by तेन; T. fore *conj.* तेन, अतः, इतिहेतोः; T. from तस्मात् T. in तत्र, तस्मिन्; T. of तदीय, तत्रत्य; T. on ततः, तत्रोपरि; T. to तदभिमुखं; T. with तत्सह.
Thermal, *a.* उष्ण.
Thermometer, *n.* तापमानयंत्रं.
Thesaurus, *n.* ज्ञानकोषः.
Thesis, *n.* पूर्वपक्षः; प्रबंधः.
Thew, *n.* स्नायु, बलं.
They, ते, ताः, तानि, एते, इमे &c.
Thick, *a.* स्थूल, घन, गाढ, परिपूर्ण; Through t. and thin सर्वविघ्नान् तिरस्कृत्य; -ly *adv.* निबिडं, निरंतरं;-en *vt.* घनीकृ; -ness *n.* गाढता, घनत्वं; -set *a.* संहत, निरंतर.
Thicket, *n.* वनं, गहनं, गुल्मं.
Thief, *n.* तस्करः, चोरः, अपहारकः.
Thieve, *vi.* अपहृ 1 P, चौर्य कृ 8 U; -ry *n.* चौर्यं; -ish *a.* चौर्यासक्त; -ishness *n.* चौर्यवृत्तिः.
Thigh, *n.* ऊरुः, जंघा.
Thimble, *n.* अंगुलित्राणं.
Thin, *a.* तनु, सूक्ष्म, क्षीण, विरल; *vt.* विरलीकृ -ness *n.* सूक्ष्मता, विरलता.
Thine, *a.* तव, त्वदीय, तावक, तावकीन, त्वत्क.
Thing, *n.* द्रव्यं, वस्तु, विषयः, पदार्थः; व्यापारः, घटना.
Think, *vt. vi.* चिन्त् 10 U, ध्यै 1 P, तर्क् 10 U, मन् 4 A; -er *n.* चिन्तकः, मंता; -able *a.* चिंतनीय; -ing *n.* चिंता, चिंतनं, भावना.
Third, *a.* तृतीय.
Thirst, *n.* तृष्णा, पिपासा, पानेच्छा, तर्षणं; *vi.* तृष् 4 P; -y *a.* तृषार्त, पिपासित.
Thirteen, *n.* त्रयोदश.
Thirty, *a.* त्रिंशत्.
This, *pron.* एतद्, इदम्, अदस्.
Thistle, *n.* गोक्षुरः. [इतस्ततः.
Thither, *adv.* तत्र; Hither and t.
Thong, *n.* चर्मबंधनी, चर्मरज्जुः.
Thorax, *n.* वक्षः, उरस्थलं.
Thorn, *n.* कंटकः, गुल्मः, शल्यं; -apple *n.* धत्तुरः; -y *a.* कंटकमय, कंटकित, यातनाप्रद.
Thorough, *a.* संपूर्ण, साद्यंत;-fare *n.* सर्वसामान्यपथः; -going *a.* संपूर्ण, विचक्षण; -ly *adv.* साकल्येन, सम्यक्; -ness *n.* संपूर्णता.
These, *pron.* ते, ताः तानि, अमी &c.
Thou, *pron.* त्वम्.
Though, *conj.* यद्यपि, यदि.
Thought, *n.* विचारः, चिंता, भावना, बुद्धिः, कल्पना, चित्तवृत्तिः,अभिप्रायः, उद्वेगः; -ful *a.* चिंताशील, उद्विग्न; -fulness *n.* विमृश्यकारिता, विचारशीलता; -less *a.* विचारमूढ, निश्चिंत, अनवधान.
Thousand, *n.* सहस्रं.
Thraldom, *n.* दास्यं, पराधीनता.

Thrall, *n.* दासः, पराधीनः.
Thrash, कंडनं कृ 8 U, परुषं प्रहृ 1 P; –ing *n.* मर्दनं, प्रहारः.
Thread, *n.* सूत्रं, तंतुः, अन्वयः; *vt.* सूत्र् 10 U, ग्रंथ् 9 P; –bare *a.* सूत्रमात्रावशिष्ट, जीर्ण.
Threat, *n.* भर्त्सनं, भयप्रदर्शनं; –en *vt.* भर्त्स् 10 U; –ening *a.* भयप्रदर्शक, अशुभसूचक.
Three, *a.* त्रि; –fold *a.* त्रिगुणित.
Thresh, *vt.* मृद् 9 P, तड् 10 U.
Threshold, *n.* देहली, द्वारपिंडी, प्रवेशपथः, आरंभः.
Thrice, *adv.* त्रिवारं, त्रिकृत्वः, पुनःपुनः.
Thrift, *n.* मितव्ययः; –less *a.* मितव्ययिन्; –y *a.* मितव्ययिन्; वृद्धिशील.
Thrill, *vi.* स्फुर् 6 P, हृष् 4 P; *n.* स्फुरणं, हृत्कंपः, रोमांचः; –ing *a.* पुलकित, हृष्ट, मर्मस्पृश्.
Thrive, *vi.* see Prosper.
Throat, *n.* कंठः, गलः, कंधरः, ग्रीवा; to lie in one's t. स्पष्टं मिथ्याकथां वद् 1 P; up to the t. आकंठं. [स्पंदः, कंपः, स्फुरणं.
Throb, *vi.* स्फुर् 6 P, स्पंद् 1 A, *n.*
Throe, *n.* प्रसववेदना.
Throne, *n.* सिंहासनं, राजासनं.
Throng, *n.* जनसंमर्दः, लोकारण्यं; –ed *a.* संकीर्ण.
Throttle, *vt.* गलग्रहं कृ 8 U, श्वासं निरुध् 7 P; *n.* गलनाली.
Through, *Prep.* पारं, तीरांतरं, अंतरेण; *adv.* साद्यंतं; t. out *adv.* सर्वत्र, पर्यंतं.
Throw, *vt.* क्षिप् 6 P, अस् 4 P, प्रमुच् 6 P; –away अपास् 4 P, अप-या C; –back प्रतिक्षिप् 6 P; cold water on उत्साहभंगं कृ 8 U; –down पत् C, प्रभ्रंश् C; to t. dust in the eyes प्रवंच् C; –off प्रक्षिप् 6 P; अपसृ C; –out निसृ C; –over t. त्यज् 1 P; –stones दोषं आरुह् C; t. to the dogs अधिक्षिप् 6 P; अवमन् 4 A; निक्षेपः, पातः, दूरता.
Thrush, *n.* सारिका, शरारिः.
Thrust, *vt.* अपव्यध् 4 P, प्रसृ C, प्रक्षिप् 6 P; *n.* आघातः, आक्रमणं.
Thumb, *n.* अंगुष्ठः, वृद्धांगुलिः; under the t. करतलस्थ, अधीन.
Thump, *n.* आघातः, प्रहारः.
Thunder, *n.* गर्जना, मेघनादः, परिघोषः; *vi.* गर्ज् 1 P, स्तन् 1 P; –bolt *n.* वज्रः-ज्रं, कुलिशः, अशनिः, पविः –clap, –peal *n.* *n.* मेघध्वनिः; –er *n.* वज्रधरः; –struck *a.* वज्राहत; अतिविस्मयापन्न.
Thursday, *n.* बृहस्पतिवारः, गुरुवासरः.
Thus, *adv.* एवं, इत्थं, तथाहि; एतावत्.
Thwart, *vt.* प्रतिरुध् 7 P, प्रतिहन् 2 P, निष्फल-कृ.
Thy, *a.* तव, त्वदीय.
Tiara, *n.* मुकुटं, किरीटः, मौलिः.
Ticket, *n.* निदर्शनपत्रं, अनुमतिपत्रं; *vt.* अंकपत्रयुक्त-कृ 8 U.
Tickle, *vt.* कंडू (कंडूयति); –er *n.* कंडूयनकः; –ish *a.* स्पर्शासह,

अस्थिर, कठिन.

Tide, *n.* वेला, स्रोतः, प्रवाहः; to t. over अतिक्रम् 1 A, 4 P. [वार्ता.

Tidings, *n.* (pl) समाचारः, संवादः,

Tidy, *a.* सुसज्जित, परिष्कृत; -ily See Neatly.

Tie, *vt.* बंध् 9 P, पिनह् 4 P, संयुज् 7 U; *n.* बंधनं, ग्रंथिः, पाशः, गुणः, संगः; समसंख्या.

Tier, *n.* श्रेणी, माला.

Tiffin, *n.* अल्पाहारः, उपाहारः.

Tiger, *n.* व्याघ्रः, शार्दूलः, द्वीपी.

Tight, *a.* दृढ, संसक्त, संहत, संनिबद्ध, निरवकाश; -en *vt.* दृढीकृ 8 U, द्रढ् (द्रढयति); -ly *adv.* दृढं; -ness *n.* दृढता, संबद्धता.

Tile, *n.* पक्वेष्टका. [अवधि.

Till, *prep. conj adv.* यावत्, पर्यंतं,

Till, *vt.* कृष् 1 P; -age *n.* कर्षणं, कृषिः; -er *n.* कृषकः, कृषीवलः.

Tilt, *vt.* आवृज् 10 U; *vi.* अवनम् 1 P; *n.* वितानं, आच्छादनं, उल्लोचः; -ing *n.* क्रीडायुद्धं.

Timber, *n.* काष्ठं, दारुः.

Timbrel, *n.* पटहः, भेरी.

Time, *n.* कालः, समयः, वेला, अवसरः, आवृत्तिः; In no t. तत्क्षणात्; Lapse of t. कालगतिः; In the mean t. इतोमध्ये; for a long t. चिरं; for the t. being आपाततः; At the same t. युगपत्; In t. यथाकाले; Dark times कलिकालः; From t. to t. कालेकाले; To kill t. वृथाकालव्ययं कृ 8 U; T. & again पुनः पुनः; to take t. by the forelock; अविलंबेन कार्यं कृ 8 U or संपद् 4 A; To keep t. तालं दा 3 U; *vt.* कालं निर्णी 1 P, कालानुरूपं कृ 8 U; -honoured प्राचीन, पुराण; -piece *n.* घटिकायंत्रं; -ly *a.* सामयिक, कालानुरूप; -server *n.* कालानुवर्ती; -worn *a.* जराजीर्ण.

Timid, *a.* भीरु, शंकित, कातर; -ity भीरुता, कातरता; -ly *adv.* साध्वसं.

Timorous, *a.* भीरु, शंकित, कातर.

Tin, *n.* त्रपुः, रंगं.

Tincture, *n.* वर्णः, आसवः; *vt.* ईषत् मिश्र् 10 U.

Tinder, *n.* इन्धनम्. [रंज् C.

Tinge, *n.* रागः, रंगः, छाया, *vt.*

Tingle, *vi.* स्फुर् 6 P.

Tinker, *n.* कांस्यकारः.

Tinkle, *vi.* क्वण् 1 P, झणझण् (झणझणायते) *n.* क्वणितं, शिंजितं.

Tinsel, *n.* मिथ्याशोभनवस्तु. [रंज् C.

Tint, *n.* रागः, छाया, आभा; *vt.*

Tiny, *a.* अत्यल्प, क्षुद्र, लघु.

Tip, *n.* अग्रं, मुखं, शिखरं, प्रान्तः.

Tippler, *n.* मद्यपः.

Tipsy, *a.* मद्यवश, प्रमत्त.

Tiptoe, *n.* पादाग्रं, पादांगुष्ठाग्रं.

Tirade, *n.* आक्षेपः, निंदावादः, उपालंभलेखः.

Tire, *n.* चक्रनेमिपरिगतवलयः, मस्तकावरणं; *vt.* क्लम् C, खिद् C; *vi.* क्लम् 1, 4 P; निर्विद् Pass; -ing, -some *a.* कष्टकर.

Tissue, *n.* जालं, प्रबंधः, रचना, पेशी, दैहिकं उपादानं.
Titan, *n.* दानवः, दैत्यः.
Tithe, *n.* दशमांशः. [रुचिरांशः.
Tit-bit, *n.* खाद्यद्रव्यस्य कोमलांशः;
Title, *n.* नाम, संज्ञा, उपाधिः, पदं, अधिकरणं, अधिकारः, स्वत्वं; -ed उपाधिविशिष्ट; -page *n.* मुखपत्रं, नामपत्रं.
Tittle, *n.* लेशः, अणुः, बिंदुः, क्षुद्रांशः.
Titular, *a.* नामधारिन्, क्षमताहीन.
To, *prep.* पर्यन्तं; to and fro इतस्ततः; hand to hand हस्ताहस्ति; to a man अशेषेण; to the face संमुखं; to-day अद्य; to take to wife पत्नीत्वेन ग्रह 9 P; to wit अर्थात्. [गोमयछत्रं.
Toad, *n.* भेकः, वर्षाभूः; -stool *n.*
Toast, *vt.* शुष्कीकृ 8 U, भृज् 1 A; संमानार्थं मद्यपानं.
Tobacco, *n.* ताम्रकूटः.
Today, *adv.* अद्य.
Toe, *n.* पादांगुलिः, पादशाखा. [सार्धं.
Together, *adv.* सह, सहितं, एकत्र,
Toil, *vi.* आयस् 4 P, श्रम् 4 P; *n.* आयासः, क्लेशः, कष्टं; -some *a.* श्रमजनक, कष्टसाध्य. [च्छदः.
Toilet, *n.* नेपथ्यं, अंगसंस्कारः, परि-
Token, *n.* लक्षणं, चिह्नं, निदर्शनं.
Tolerable, *a.* सहनीय, विगुण, मध्यम.
Tolerance, *n.* सहिष्णुता, सहनं, क्षमा.
Tolerant, *a.* सहिष्णु, सहन, सहमान.
Tolerate, *vt.* सह् 1 A, क्षम् 1 A, मृष् 1 P. -ion *n.* क्षमा, शांतिः, तितिक्षा, सहिष्णुता.
Toll, *vt.* घंटां क्वण् c; *n.* शुल्कः, करः, तार्यं, घंटाध्वनिः.
Tomb, *n.* समाधिः, समाधिस्थानं.
Tomorrow, *adv.* परेद्युः, श्वः; Day after t. परश्वः.
Tone, *n.* स्वरः, नादः, ध्वनिः, मूर्च्छना, सद्भावः, जठराग्निः.
Tongs, *n.* (pl.) संदेशः.
Tongue, *n.* रसना, जिह्वा, रसज्ञा, वाणी, भाषा, जातिः; उद्गतांशः; -tied *a.* अवाक्, उच्चारणशक्तिहीन.
Tonic, *a.* बलवर्धक.
Tonight, *adv.* अद्यरात्रौ, अद्यनक्तं.
Tonsil, *n.* गलग्रंथिः. [चौलं.
Tonsure, *n.* क्षौरं, मुंडनं, चूडाकर्म,
Too, *adv.* अपि, तथा, चैव, अति, नितांत.
Tool, *n.* उपकरणं, यंत्रं, साधनं, आज्ञाधीननरः, निमित्तमात्रं.
Tooth, *n.* दंतः, दशनं, रदः, द्विजः; -ache, *n.* दंतशूलः, -brush *n.* दंतधावनं, कूर्चकं; -powder *n.* दंतशाणं. [धानं; भ्रमरं.
Top, *n.* अग्रं, शिखा, शृंगं, शिरः, पि-
Topaz, *n.* पुष्परागः.
Tope, *n.* स्तूपः; *n.* अतिपायी, मद्यपः.
Topic, *n.* विषयः, प्रसंगः, प्रकरणं; -al *a.* स्थानीय, स्थानिक.
Topmost, *a.* अग्रतम, सर्वोपरिस्थ.
Topography, *n.* स्थलविवरणं.
Topple, *vi.* शिखरात् सहसा पत् 1 P.
Topsy-turvy, *adv.* विपर्यस्त, अधरोत्तर.

Torch, *n.* उल्का, अंगारं, अग्निकुक्कुटः, उल्मुकं; -bearer *n.* उल्काधारी.
Torment, *vt.* अत्यंतं पीड् 10 U, संतप् C; *n.* यातना, व्यथा, पीडा, वेदना; -ing *a.* प्रमाथिन्, दारुण, अरुंतुद. [भिन्न.
Torn, *p.p.* विदीर्ण, दलित, पाटित,
Tornado, *n.* प्रभंजनः, घूर्णवातः.
Torpid, *a.* जड, सुप्त, मंद; -ity, (Torpor) *n.* जडता, मांद्यं, स्वापः.
Torrent, *n.* प्रवाहः, ओघः, प्रस्रवणं.
Torrid, *a.* अत्युष्ण, शुष्क, ग्रीष्म; -zone *a.* उष्णकटिबंधः. [गूढांगः.
Tortoise, *n.* कूर्मः, कच्छपः, कमठः,
Tortuous, *a.* वक्र, कुटिल, घूर्णित.
Torture, *n.* यातना, प्रमाथः, निर्वेदः.
Tory, *a.* स्थितिशील.
Toss, *vt.* क्षिप् 6 P, संक्षुभ् *vi.* विक्षिप् Pass, लुठ् 6 P, उद्धृ Pass; *n.* क्षेपः, क्षोभः.
Total, *a.* संपूर्ण; *n.* समष्टिः, साकल्यं; -ity *n.* साकल्यं, कार्त्स्न्यं; -ly *adv.* सर्वतः, साकल्येन.
Totter, *vi.* कंप् 1 A, विचल् 1 P.
Touch, *vt.* स्पृश् 6 P, उद्दिश्य वद् 1 P; *n.* स्पर्शः, परिमर्शः, त्वग्ज्ञानं, संपर्कः; -ing *a.* हृदयंगम, मर्मस्पृक्; -stone *n.* निकषः, शाणः; -y *a.* शीघ्रकोपिन्, कोपन.
Tough, *a.* कठिन, दुर्भेद्य.
Tour, *n.* परिभ्रमणं, पर्यटनं, विहारः; *vt.* परिभ्रम् 1, 4P; -ist *n.* परिभ्रमकः, विहारी.
Tournament, *n.* क्रीडायुद्धं.
Tow, *n.* स्थूलशणं; शणसूत्रं; *vt.* रज्जुना कृष् 1 P.
Toward,-s, *adv.* प्रति, अनु, अभिमुखं, उद्दिश्य.
Towel, *n.* गात्रमार्जनी.
Tower, *n.* प्रासादशिखरं, उच्चमंचः, उत्सेधः; -ing *a.* अत्युच्च.
Town, *n.* नगरं, नगरी, पुरी; -hall नगरवाटिका; -sfolk नागरिकाः.
Toxicology, *n.* विषविज्ञानं.
Toy, *n.* क्रीडनकं, तुच्छवस्तु.
Trace, *n.* चिह्नं, अंकः, निदर्शनं; प्रग्रहः; *vt.* अनुसृ 1 P, आलिख् 6 P, व्युत्पद् C. [अनुधाव् 1 P.
Track, *n.* पदवी, पदचिह्नं; *vt.* अनुसृ,
Tract, *n.* देशः, प्रदेशः, अंचलः; धर्मपत्रिका; -able *a.* वश्य; -ability *n.* विनेयता, वश्यता; -ion आकर्षणं.
Trade, *n.* वाणिज्यं, वणिक्कर्म, व्यापारः, व्यवसायः; -er *n.* वणिक्; -sman *n.* वणिक्.
Tradition, *n.* संप्रदायः, पुराणं, इतिहासः; -al *a.* परंपरागत, सांप्रदायिक.
Traduce, *vt.* परिवद् 1 A, अभिशंस् 1 P; -r *n.* अपवादकः; -ment निंदावादः, कुत्सा.
Traffic, *n.* वाणिज्यं, व्यवसायः; *vi.* व्यवहृ 1 P, पण् 1 A.
Tragedy, *n.* करुणारसप्रधाननाटकं; दुर्घटना; -ian *n.* करुणारसाभिनेता.
Tragic,-al, *a.* शोकावह, करुण, लोमहर्षण.
Trail, *n.* गंधः, पदचिह्नं.
Train, *vt.* विनी 1 P, शिक्ष् C; *n.*

वसनान्तः; परिवारः; प्रबंधः, अनुक्रमः पद्धतिः; वर्हः; अग्निशकटश्रेणी; -ed *a*. विनीत, शिक्षित.
Trait, *n*. स्पर्शः, लक्षणं, विशेषत्वं.
Traitor, *n*. राजद्रोही, भेदकः, विश्वासघातकः.
Trammel, See Fetter above.
Tramp, *vi*. चरणं न्यस् 4 P.
Trample, *vt*. मृद् 9 P, क्षुद् 7 P; -ing *n*. मर्दनं, पादास्फालनं, प्रमथनं.
Trance, *n*. संमोहनं, मोहः, समाधिः,
Tranquil, *a*. प्रशान्त, स्थिर, अक्षुब्ध; -ity *n*. शान्तिः.
Transact, *vt*. निर्वह् c, व्यवहृ 1 P, प्रवृत् c, पण् 10 U; -ion *n*. संपादनं, कार्यनिर्वाहः, अनुष्ठानं, व्यवहारः.
Transcend, *vt*. अतिशी 2 A, अतिक्रम् 1 U, 4 P; -ent, -ental *a*. अत्युत्तम, ज्ञानातीत, अलौकिक.
Transcribe, *vt*. लिख् 6 P.
Transfer, *vt*. संक्रम् c, अध्यारुह् c स्थानांतरं नी 1 P; -ence *n*. स्थानांतरकरणं, संक्रमणं, स्थलपरिवृत्तिः.
Transfiguration, *n*. रूपांतरं, रूपपरिवर्तनं.
Transform, *vt*. परि-नम् c, विकृ 8 U; -ation *n*. रूपान्तरं, विकारः, परिवर्तः.
Transfusion, *n*. संचारणं.
Transgress, *vt*. लंघ् 10 U, व्यतिक्रम् 1 U, 4 P; *vi*. अपराध् 4 P; -ion *n*. अतिक्रमः, अपराधः, दोषः.
Transient, *a*. चंचल, नश्वर, क्षणिक, अनित्य.
Transit, *n*. संक्रमः, संचारः, गतिः, मार्गः -ion *n*. विकारः, परिवर्तनं.
Transitive, *a*. सकर्मक. [नश्वर.
Transitory, *a*. अनित्य, क्षणिक,
Translate, *vt*. अनुवद् c, लोकांतरं नी 1 P;-ion *n*. भाषांतरं, अनुवादः; लोकांतरनयनं.
Traslucent, *a*. स्वच्छ, निर्मल.
Transmigration, *n*. पुनर्जन्म, देहांतरगमनं.
Transmit, *vt*. संचर् c, संक्रम् c, प्राप् c; -sion *n* संक्रान्तिः, संचालनं, प्रापणं. [द्रव्यांतरं.
Transmutation, *n*. परिणामः,
Transparent, *a*. स्वच्छ, निर्मल, प्रकाशभेद्य; पारदर्शक; -ency *n*. स्वच्छता, प्रकाशभेद्यता.
Transpire, *vi*. प्रकाशतां गम् 1 P, निसृ 1 P.
Transplant, *vt*. स्थानांतरे रुह् c.
Transport, *vt*. नी 1 P, तृ c, आवह् 1 P, प्रव्रज् c; *n*. तारणं, वाहनं; हर्षनिर्भरः, हर्षावेशः; -ation *n*. निर्वासनं, द्वीपांतरप्रेरणं.
Transpose, *vt*. विपर्यस् 4 U, स्थानं परिवृत् c; -ition *n*. विपर्ययः, क्रमपरिवर्तनं.
Trap, *n*. उन्माथः, कूटयंत्रं, पाशः, जालं; -pings *n*. (pl) परिच्छदः, परिस्तोमः, भूषणं.
Trapezium, *n*. विषमचतुर्भुजः.
Trash, *n*. तुच्छद्रव्यं, असारद्रव्यं.
Travail, See Labour.

Travel, *vi.* परिभ्रम् 1, 4 P, प्रव्रज् 1 P, पर्यट् 1 P; –ling *n.* अध्वगमनं, पर्यटनं, यात्रा, प्रवासः;–ler *n.* पथिकः, पान्थः, यात्रिकः, पर्यटकः; –ling expenses पाथेयं.

Traverse, *vt.* अतितॄ 1 P, परिक्रम् 1 A; पारं गम् 1 P.

Travesty, *n.* हास्यजनकविडंबनं.

Tray, *n.* पात्रं, भाजनं, आधारः.

Treacherous, *a.* विश्वासघातक, असत्यसंध.

Treachery, *n.* विश्वासघातः, विसंवादः, उपजापः, प्रतारणा.

Treacle, *n.* गुडः, इक्षुसारः.

Tread, *vi.* पदार्पणं कृ 8 U; *vt.* आक्रम् 1 P, क्षुद् 7 P.

Treason *n.* राजद्रोहः, विश्वासघातकर्ता; High t. विद्रोहिताचरणं.

Treasure, *n.* निधिः, निधानं, कोषः; *vt.* संचि 5 U, संग्रह् 9 U; –house धनागारं; –r *n.* कोषाध्यक्षः –trove निधिः, गुप्तधनं; –y *n.* कोषः, धनागारं, अर्थसंस्थानं.

Treat, *vt.* आचर् 1 P, व्यवहृ 1 P, सत्कृ 8 U; उत्तमान्नेन तृप् C; *n.* उत्तमान्नभोजनं.

Treatise, *n.* निबंधः, पुस्तकं.

Treatment, *n.* व्यवहारः, आचरणं; चिकित्सा, उपचारः.

Treaty, *n.* नियमः, समयः, संविद्, संधिः.

Treble, *a.* त्रिगुण, त्रिविध.

Tree, *n.* वृक्षः, तरुः, द्रुमः, पादपः, भूरोहः.

Tremble, *vi.* कम्प् 1 A, स्फुर् 6 P, वेप् 1 A; –ing *n.* कम्पनं, वेपनं, प्रकम्पः.

Tremendous, *a.* अतिदारुण, घोर.

Tremor, *n.* वेपथुः, कंपः, स्फूर्तिः.

Tremulous, *a.* कंपमान, लोल, चंचल, तरल; –ness *n.* लोलता, सकंपता, चपलता.

Trench, *n.* परिखा, खातं, उपकुल्या; *vt.* खन् 1 P; T. upon आक्रम् 1 A; –ant *a.* छेदक, तीव्र.

Trend, *n.* उन्मुखता, प्रवणता.

Trepidation, *n.* कंपः, विभ्रमः, शंका.

Trespass, *vi.* अतिक्रम् 1 P, अतिचर् 1 P; अनाधिकारं प्रविश् 6 P; *n.* अतिक्रमः, व्यभिचारः, अपराधः, अनधिकारप्रवेशः.

Tress, *n.* कबरी, केशपाशः.

Triad, *n.* त्रयं, त्रयी, त्रिमूर्तिः.

Trial, *n.* परीक्षा, अनुभवः, प्रयत्नः, प्रलोभनं; विचारः; Under t. विचाराधीन; On t. परीक्षार्थं.

Triangle, *n.* त्रिकोणः, त्रिभुजः.

Triangular, *a.* त्रिकोण, त्रिभुजाकार.

Tribe, *n.* जातिः, वर्गः, वर्णः, कुलं; –al *a.* वंशीय, कुलज.

Tribulation, *n.* दुःखं, संतापः, मनःकष्टं.

Tribunal, *n.* धर्माधिकरणं, धर्मासनं, न्यायसभा.

Tribune, *n.* अत्याचारनिवारककर्मचारी.

Tribute, *n.* राजस्वं, प्रतिदानं, उपहारः; –ary *a.* करद, अधीन; *n.* सामंतः, उपनदी.

Trick, *n.* कौशलं, छलं, कपटं, कुचेष्टा, लीला, अवलक्षणं; –ery *n.* कौशलप्रयोगः.

Trickle, *vi.* मंदंमंदं स्यंद् 1 A; -ing *n.* स्यंदनं, क्षरणं, स्रावः.
Tricycle, *n.* त्रिचाक्रिका.
Trident, *n.* त्रिशूलः, पिनाकः.
Triennial, *a.* त्रैवार्षिक.
Trifle, *n.* अल्पविषयः, अणुः, *vi.* खेला (खेलायति), कुड् 6 P, अवक्षिप् 6 P; -er *n.* तुच्छकारी; -ing *a.* तुच्छ, क्षुद्र.
Trigger, *n.* चक्रकीलकः.
Trigonometry, *n.* त्रिकोणमितिः.
Trim, *vt.* विरच् 10 U, क्लृप् c, परिष्कृ 8 U; -ming *n.* सज्जा, वस्त्रप्रसाधनं, परिकल्पः.
Trinity, *n.* त्रिमूर्तिः.
Trinket, *n.* क्षुद्रालंकारः.
Trio, *n.* त्रितयं, त्रयी.
Trip, *vi.* शीघ्रं चर् 1 P, स्खल् 1 P, अल्पं भ्रम् 1, 4 P; *n.* सत्वरपदक्षेपः, अल्पयात्रा; दोषः; -per *n.* नर्तकः.
Tripartite, *n.* त्रिखंडित, त्रिपक्षीय.
Triple, *a.* त्रिगुणित.
Triplicity, *n.* त्रिविधत्वं, त्रैगुण्यं.
Tripod, *n.* त्रिपदं.
Trite, *a.* पुरातन, जीर्ण.
Triumph, *n.* विजययात्रा, जयोत्सवः; -al *a.* जयसूचक; -ant *a.* जयशालिन्.
Triumvirate, *n.* व्यक्तित्रयप्रभुत्वं.
Trivial, *a.* लघु, क्षुद्र, तुच्छ.
Troop, *n.* दलं, सैन्यं, संप्रदायः, गणः, संघः; -er *n.* अश्वारूढसैनिकः.
Trope, *n.* रूपकं.
Trophy, *n.* जयचिह्नं.
Tropic, *n.* अयनसीमा, अयनवृत्तं, क्रांतिवृत्त; -al *a.* क्रांतिवृत्तांतर्गत.
Trot, *n.* द्रुतचलनं.
Troth, *n.* विश्वासः, भक्तिः, वाग्दानं.
Trouble, *n.* कष्टं, प्रयासः, पीडा, संतापः, विपद्, संकटं; *vt.* बाध् 1 A, उपरुध् 7 P. c आयस् c, संतप् c; -some *a.* क्लेशजनक, कष्टकर; -ous *a.* सोपद्रव, क्षुब्ध, अस्थिर.
Trough, *n.* जलपात्रं, द्रोणिः.
Trowel, *n.* करणी.
Truant, *a.* कर्मविमुख, अलस, पलायिन्.
Truce, *n.* सावधिकसंधिः, युद्धविश्रमः.
Truck, *n.* शकटः.
Truculent, *a.* भीषण, असभ्य, निर्दय.
Trudge, *vi.* कष्टेन चल् 1 P.
True, *a.* सत्य, तथ्य, यथार्थ, उपपन्न; -ness, -th *n.* सत्यता, सत्यं, ऋतं, भूतार्थः, यथार्थता, सत्यवावादिता; In t. वस्तुतः, सत्यमेव; To tell the t. यत्सत्यं, वस्तुतः.
Truism, *n.* स्वतःसिद्धसत्यं.
Truly, *adv.* सत्यं, यथार्थतः, वस्तुतः, नूनं.
Trump, *vt.* क्लृप् c; -ery *n.* मिथ्याप्रतारणा, असारद्रव्यं.
Trumpet, *n.* तुर्यं; *vt.* उद्घुष् 10 U, उच्चैः प्रख्या c; to blow one's own t. आत्मस्तुतिं कृ 8 U; -er *n.* तुर्यवादकः, प्रचारकः.
Trunk, *n.* कबंधः, स्कंधः, काडः, वस्त्रमंजूषा; (of an elephant) शुंडा, हस्तः; -line प्रधानपथः.
Truss, *n.* पट्टः, कूर्चः, भारः.
Trust, *n.* विश्वासः, विश्रंभः, निष्ठा,

न्यासः, निक्षेपः, उद्धारः; -ful *a.* विश्वासकारिन्, विश्वास्य; -worthy *a.* विश्वासार्ह, विश्वासपात्र.

Truth, *n.* सत्यं, यथार्थता, ऋतं; -ful *a.* सत्यपूर्ण, यथार्थ; -fulness *n.* सत्यवादित्वं.

Try, *vt.* परीक्ष् 1A, अनुभू 1P; निर्मली कृ 8 U; पीड् 10 U; निर्णी 1 P; चेष्ट् 1 A; -ing *a.* कष्टकर, परीक्षक.

Tub, *n.* द्रोणिः, जलपात्रं.

Tube, *n.* नलिका, नालः, नाडी.

Tuber, *n.* कंदः, मूलं.

Tubercle, *n.* सूक्ष्मगुल्मः, व्रणः, स्फोटकः.

Tubercular, *a.* व्रणविशिष्ट.

Tuberculosis, *n.* यक्ष्मा.

Tuck, See Fold.

Tuesday, *n.* मंगलवारः, भौमवासरः.

Tuft, *n.* स्तबकः, पल्लवः, चूडा, शिखा; -ed *a.* गुच्छित, चूडाल.

Tug, *vt.* यत्नेन आकृष् 1 P; T. of war रज्ज्वाकर्षणं.

Tuition, *n.* शिक्षणं, अध्यापनं.

Tumble, *vi.* अवपत् 1 P; स्खल् 1P; *n.* पतनं; -down *a.* पतनोन्मुख; -er *n.* पानपात्रं, कलायनः.

Tumid, *a.* स्फीत, वर्धित.

Tumour, *n.* स्फोटकः, व्रणः.

Tumult, *n.* तुमुलं, कोलाहलः; -uous *a.* अनवस्थित, क्षुब्ध, नादसंकुल.

Tune, *n.* स्वरः, तानः, रागिणी; In t. सुस्वर; Out of t. अपस्वर; -ful *a.* सुस्वर.

Tunic, *n.* अंतर्वासः.

Tunnel, *n.* विवरमार्गः, सुरंगः.

Turban, *n.* उष्णीषः, शिरोवेष्टनं.

Turbid, *a.* कलुष, आविल, मलिन; -ity *n.* आविलता, मलिनता.

Turbulent, *a.* दुर्दान्त, कलहकारिन्; -ce *n.* उत्पातः, तुमुलकारित्वं.

Turf, *n.* शाद्वलं, स्तम्बः.

Turgid, *a.* स्फीत, अहंकृत; -ity *n.* स्फीतता.

Turmeric, *n.* हरिद्रा, पीता, गौरी.

Turmoil, *n.* संतापः, तुमुलं, संक्षोभः.

Turn, *vi.* आवृत् 1 A, परिभ्रम् 1, 4 P; अम्लीभू 1 P; अभिमुख-भू 1 P; *vt.* परिभ्रम् c; विपर्यस् c; To t. a cold shoulder औदासीन्यं प्रदृश् 1 P; To t. adrift, परित्यज् 1 P; To t. an honest penny सदुपायेन किंचित् अर्ज् 1 P; To t. a deaf-ear कर्णगतं न कृ 8 U; To t. to account हितानुकूल-कृ 8 U; To t. to use, उपयुज् c; -about परिवृत् 1 A; -against प्रतिकूलीभू 1 P, विमुखीभू; -back परावृत् 1 A; T. into परिणम् c; T. off दूरी कृ 8 U; t. out निष्कस् c; संवृत् 1 A, t. over उत्क्षिप् 6 P, चल् c; t. to or towards अभिमुखीभू 1 P; T. up सहसा आविर्भू 1 P.

Turn, *n.* परिवर्तः, आवर्तनं; गतिः, परिक्रमः; प्रवणता; पर्यायः; निर्दिष्टकालः; उपकारः; आकारः; -er *n.* चक्री; -coat *n.* स्वपक्षत्यागी; अस्थिरचित्तः -ing *n.* घूर्णनं, भ्रमणं; काष्ठद्रव्यरचनं; t. ing out *n.* बहिर्यानं; t. ing over. *n.* परिवर्तनं.

Turpentine, *n.* श्रीः, यक्षधूपः, सरलद्रवः.
Turpitude, *n.* नीचता, दुष्टता.
Turret, *n.* प्रासादशृंगं; शिरोगृहं.
Turtle, *n.* कूर्मः, कच्छपः, कमठः.
Tusk, *n.* दंष्ट्रा, रदनः.
Tutelary, *a.* रक्षक, अभिभावक.
Tutor, *n.* उपाध्यायः, शिक्षकः; –age *n.* अध्यापना; –ship *n.* अध्यापकता; –ial *a.* आचार्यविषयक.
Twaddle, See Prate.
Twang, *n.* टंकारः, झणत्कारः; *vi. vt.* क्वण् c, रण् c, टंक् 8 U.
Twelve, *a.* द्वादशन्.
Twenty, *a.* विंशति.
Twice, *adv.* द्विवारं, द्विकृत्वः.
Twig, *n.* उपशाखा, पल्लवः.
Twilight, *n.* संध्या, संधिप्रकाशः, निशा- [कालः.
Twin, *a. n.* यमः, यमजः, यमौ; –born *a.* युग्मजात.
Twine, *n.* शणसूत्रं; *vt.* परिवेष्ट् c.
Twinge, *n.* शूलः, वेदना; *vi.* शूल् 1P.
Twinkle, *n.* निमेषः, उन्मेषः, उन्मीलनं, स्फुरणं, प्रभा.
Twirl, *vt.* त्वरितं भ्रम् 1, 4 P. *n.* [आवर्तनं, घूर्णनं.
Twist, *vt.* व्यावृत् c, आकुंच् 1 P, *vi.* व्यावृत् 1 A, आकुंच् Pass; *n.* व्यावर्तनं, आकुंचनं.
Twit, *vt.* निंद् 1 P, उपालभ् 1 A.
Twitch, *vt.* अकस्मात् आकृष् 1 P, or आक्षिप् 6 P; *vi.* स्फुर् 6P; *n.* स्फुरणं, स्पंदनं, कंपनं.
Twitter, See Chatter.
Two, *a.* द्वि; –fold *a.* द्विगुण, द्विविध.
Tympanum, *n.* कर्णपटहः.
Type, *n.* आदर्शः; लक्षणं, रीतिः; सादृश्यं; मुद्राक्षरं; –setter *n.* अक्षरविन्यासकः; –writer *n.* लेखनयंत्रं; –ical *a.* आदर्शस्वरूप, जातीयगुणविशिष्ट.
Typhoid, *n.* सांनिपातिकज्वरः.
Typography, *n.* मुद्रांकनं.
Tyranny, *n.* अत्याचारः, दौरात्म्यं, प्रजापीडनं; –ical *a.* प्रजापीडक, कठोर.
Tyrant, *n.* प्रजापीडकः, दुरात्मा.
Tyro, *n.* नवछात्रः, किंचिज्ज्ञः.

U

Ubiquity, *n.* सर्वव्यापित्वं, सर्वत्रविद्यमानता; –ous *a.* सर्वव्यापिन्.
Udder, *n.* ऊधः, आपीनं, स्तनः.
Ugly, *a.* कुरूप, कुत्सित, कदर्य; –iness *n.* कुरूपता, अपरूपता, कदाकारः.
Ukase, *n.* आदेशः.
Ulcer, *n.* व्रणः, क्षतं, रक्तविद्रधिः.
Ulterior, *a.* उत्तर, अपर; परोक्ष, अंतःस्थ.
Ultimate, *a.* अंतिम, चरम; –ly [*adv.* अंततः, शेषे.
Ultimatum, *n.* अंतवाक्यं, निदानवाक्यं.
Ultimo, *n.* गतमासः.
Ultra, *Prefix.* अतीत; *a.* उत्कृष्ट; सीमातिक्रान्त; –mundane *a.* जगदतीत.
Umbilical, *a.* नाभिदेशीय.
Umbrage, *n.* छाया, असंतोषः; to take u. विरक्त–भू 1 P, प्रकुप् 4 P;

–ous *a.* निबिड. [वारणं.
Umbrella, *n.* छत्रं, आतपत्रं, आतप-
Umpire, *n.* मध्यस्थः, प्रमाणपुरुषः.
Un, *Prefix* नञर्थक उपसर्गः; exp. by अ, or अन्; –abashed *a.* अलज्जित; –abated *a.* अप्रशमित; –able *a.* अक्षम, असमर्थ; –accented *a.* अनुदात्त; –acceptable *a.* अग्रहणीय; –acquainted *a.* अज्ञात, अपरिचित; –animity *n.* एकचित्तता, एकवाक्यता; मतैक्यं; –animous *a.* एकचित्त, एकमत; –answerable *a.* अखंडनीय, अप्रतिवाच्य; –approachable *a.* अनधिगम्य, दुरासद; –assailable *a.* अप्रधृष्य, दुर्धर्ष; –attainable *a.* अप्राप्य; –assuming *a.* विनीत, अनहंकृत; –authentic, *a.* अप्रमाणीकृत; –availing *a.* अकार्यकर; –avoidable *a.* अनिवार्य; अवश्यंभाविन्; –awares *adv.* अतर्कितं, अकस्मात्; –bearable *a.* असह्य, दुःसह; –burden *vt.* भारात् मुच् 6 P; –called for *a.* अप्रार्थित; अतिरिक्त; –canny *a.* शंकनीय, आपत्संकुल; –cared for अनादृत, उपेक्षित; –ceasing *a.* अविरत, निरंतर; –ascertained *a.* अनिश्चित, संदिग्ध, अध्रुव; –changeable *a.* अपरिवर्तनीय, नित्य; –charitable *a.* अनुदार; –chary *a.* अमितव्ययिन्; असावधान; –chaste *a.* अविनीत, पांशुल, भ्रष्ट; –civilised *a.* असभ्य; –claimed *a.* अस्वामिक; –clean *a.* अमेध्य, अपवित्र, अशुचि; –common *a.* अपूर्व, असामान्य; –commonly *adv.* अत्यंतं; –compromising *a.* संधिविधाने पराङ्मुख, दुरभिमानिन्; –conditional *a.* अप्रतिबद्ध, समयहीन; –congenial *a.* अननुगुण, विसदृश; –conscious *a.* अचेतन, संज्ञाहीन; –couth *a.* अपरूप, कुत्सित; –daunted *a.* निर्भीक, अकुतोभय; –deserving *a.* अनर्ह, अनुचित; –desirable *a.* अवांछनीय, अनिष्ट; –disguised *a.* निर्व्याज; –divided *a.* अविभक्त; –earth *vt.* उत्खन् 1 P; –easy *a.* अस्थिर, उद्विग्न, व्याकुल; अस्वस्थ; –equal *a.* असमान, विषम; –equivocal *a.* असंदिग्ध, स्पष्ट; –even *a.* असम, विषम; उन्नतानत, वक्र; –exampled *a.* अपूर्व, अप्रतिम, अद्वितीय; –expected *a.* अनपेक्षित, आकस्मिक, अतर्कित; –expectedly *adv.* अकस्मात्, अतर्कितं; –failing *a.* अक्षय, निश्चित; –fair *a.* अन्याय, अनृजु, असाधु, विषम; –fathomable *a.* अगाध, अतलस्पर्श; –favourable *a.* अननुकूल, प्रतिकूल, पराङ्मुख, अप्रिय; –fit *a.* अयोग्य, अक्षम; –flinching *a.* असंकोचशील, अपरावर्तमान; –fold *vt.* विवृ 5 U, विस्तृ 5 U; –fortunate, *a.* अधन्य, दुर्भाग्य, अशुभ; –founded *a.* अमूलक, निर्मूल, मिथ्या; –friendly

a. अननुकूल, अप्रिय, अस्निग्ध; –gainly *a.* अदक्ष, अकुशल, कदाकार; –grateful *a.* कृतघ्न, कर्कश; –grudging *a.* अकातर, स्वेच्छापूर्वक; –happy असुखिन्, हतभाग्य, दुःखभाज्, अनिर्वृत; –healthy *a.* असुस्थ, रुग्ण, अस्वास्थ्यकर; –heeded *a.* अवज्ञात, उपेक्षित; –hinge *vt.* विसंधीकृ, व्याकुली कृ 8 U; –impeachable *a.* अदूषणीय; अनिंदनीय, अनवद्य; –intelligible *a.* अस्पष्ट, अज्ञेय, अबोध्य; –intentional *a.* अनभिप्रेत; –interrupted *a.* अव्यवच्छिन्न, अविरत; –just *a.* अन्याय, अनुचित; –justifiable *a.* असमर्थयितव्य, अन्याय्य; –kind *a.* अकरुण, निर्दय, निष्ठुर; –knowable *a.* अविज्ञेय, ईश्वरः; –lawful *a.* अधर्म्य, शास्त्रविरुद्ध; –like *a.* असम, विसदृश, भिन्न; –likely *a.* असंभावित; –looked for *a.* अनपेक्षित, अदृष्ट; –lucky *a.* भाग्यहीन, अशुभ; –manageable *a.* असाध्य, दुर्व्यवस्थेय; –manly *a.* क्लीब, पुरुषानर्ह; –married *a.* अविवाहित अनूढ; –mindful *a.* अनवहित, अयत्नशील; –natural *a.* निसर्गनियमविरुद्ध, अस्वाभाविक, कृत्रिम; –necessary *a.* निष्प्रयोजन, अनवश्य, अहेतुक; –nerve *vt.* बलं हृ 1 P. –objectionable *a.* आपत्तिरहित, अबाध्य; –ostentatious *a.* आडंबरहीन; –paid *a.* अप्रदत्त, अशोधित; –paralleled *a.* अनुपम, अतुल; –pleasant *a.* अप्रिय, अप्रीतिकर; –principled *a.* अव्यवस्थितचित्त; अनियंत्रितकर्मन्, विधिविगर्हित; –profitable *a.* विफल, अनुपकारिन्; –ravel *vt.* उद्ग्रंथ् 9 P, व्याकृ 8 U; –real *a.* असत्, अप्रकृत, मायामय; –reasonable *a.* अन्याय, अयुक्तिसंगत, अपरिमित, विचारमूढ; –remitting *a.* अविश्रान्त, नियत; –rest *n.* अस्थिरता, अशान्तिः; –righteous *a.* अधार्मिक, असाधु; –ruly *a.* अवश, अशासनीय, अदम्य; –safe, *a.* आपद्ग्रस्त, संकटापन्न; –scrupulous *a.* धर्माधर्मविवेचनाशून्य, निःशंक; –seasonable असमयोचित, अकालिक; –seemly *a.* अनुचित, निंदित; –seen *a.* अदृष्ट; –settled *a.* अस्थिर, अनिर्णीत; –steady *a.* अस्थिर, चंचल; –tie *vt.* उद्ग्रंथ् 9P. उन्नह् 4 P, शिथिलीकृ 8 U; –tiring *a.* अविश्रान्त, अनवसन्न; –told *a.* अकथित, अगणित, अपरिमित; –toward *a.* प्रतिकूल, उग्र; –trodden *a.* अपदार्पित, नूतन; –true *a.* असत्य, अयथार्थ, मिथ्या; –used *a.* अव्यवहृत, अनभ्यस्त; –usual *a.* असाधारण, विरल; –veil *vt.* अनावृ 5P; –warrantable *a.* असमर्थनीय, दूषणीय; –wary *a.* असावधान, अनवहित; –willing *a.* अनिच्छु, विमुख; –wisdom *n.* प्रज्ञाहीनता, अज्ञता; –wittingly *adv.* अज्ञानपूर्वं;

–worthy *a.* अयोग्य, अपात्र.

Uncle, *n.* (Paternal) पितृव्यः; (Maternal) मातुलः.

Unction, *n.* अभ्यंजनं, विलेपनं, उत्कटधर्मानुरागः; To lay a flattering u. to the soul सुखस्वप्नैरात्मानं तृप् c.

Unctuous, *a.* स्निग्ध, चिक्कण, तैलाक्त.

Under, *prep.* अधः, अधस्तात्, तले; *a.* अधःस्थ; –age *a.* अप्राप्तकाल; –current *n.* अधःस्रोतः; –dose; *n.* अल्पमात्रा; –estimate *n.* असमुचितमूल्यनिरूपणं; –garment *n.* अंतर्वासः; –go *vt.* अनुभू 1 P, सह् 1 A; –ground *a.* भूमितलाधःस्थ; –hand *a.* गूढ, छलयुक्त; –lying *a.* निगूढ, तलस्थ; –ling *n.* अनुजीवी; –mine *vt.* अधस्तात् खन् 1 P, नश् c; –neath अधः, अधस्तात्; –stand *vt.* अवगम् 1 P, ज्ञा 9 P, अवबुध् 1 P; –standing *n.* बुद्धिः, मतिः, ज्ञानं, प्रज्ञा; To come to an u. ing समयं कृ; On the u. ing इति ज्ञात्वा; –take *vt.* व्यवसो 4 P, समारभ् 1 A, अंगीकृ 8 U; –taker *n.* निर्वाहकः.

Undo, *vt.* उद्ग्रंथ् 9 P, विकृ 8 U; –ne *a.* हत, नष्ट, अकृत.

Undulate, *vi.* उच्चावचीभू 1 P, तरंग (तरंगायते); –ed *a.* आंदोलित; -ion *n.* आंदोलनं, उत्सर्पणं; –ory *a.* उन्नतावनत.

Unicorn, *n.* एकशृंगः.

Uniform, *a.* एकरूप, समभावापन्न; –ity *n.* सारूप्यं.

Union, *n.* संयोगः, ऐक्यं, संश्लेषः.

Unique, *n.* अद्वितीय, अपूर्व, अनुपम.

Unison, *n.* समस्वरः, एकतानः, स्वरैक्यं.

Unit, *n.* एकः, एकसंख्या, मानं.

Unite, *vt.* युज् 7 U, संगम् c, संघट् c; *vi.* संयुज् Pass, संमिल् 6 P.

Unity, *n.* ऐक्यं, अद्वैतं, अभेदबुद्धिः.

Universal, *a.* सार्वत्रिक, विश्वजनीन, सर्वसाधारण; –ity *n.* सर्वव्यापकता.

Universe, *n.* विश्वं, जगत्, ब्रह्मगोलः, संसारः, सृष्टिः.

University, विश्वविद्यालयः, विद्यालयमंडलं.

Unless, *conj.* यदि न, न चेत्, विना.

Up, *adv. prep.* ऊर्ध्वं, उपरि, उच्चैः, उत्थित; पर्यंत; U. in arms युद्धोद्यत; Up & doing *a.* कार्यव्यग्र; Up to date अद्यावधि; Ups & downs *n.* पातोत्पाताः; –per *a.* उपरिस्थ, उत्तर; to get the upper hand अभिभू 1 P. –braid *vt.* निंद् 1 P, उपालभ् 1 A, निर्भर्त्स् 10 U; –heave *vt.* उत्तुल् c, उन्नी 1 P; –heaval *n.* स्फीतिः, उत्तोलनं, उन्नतिः; –hill *a.* उद्गम्य, कठिन; –hold *vt.* उत्तम्भ् 9 P; समर्थ् 10 U, आलम्ब् 1 A –holstery *n.* गृहसज्जा; –keep *n.* रक्षा, पालनं; –land *n.* अधित्यका, प्रवणभूमिः; –lift *vt.* उत्था c, उन्नी 1 P; –on *adv.* See On; –right *a.* दृढ, यमान, सरल, अकपट; –roar *n.* कोलाहलः, तुमुलं; –root *vt.* उन्मूल् 10 U, उत्पद् 10 U; –set *vt.*

विपर्यस् 4 U, परिवृत्‌०. -shot *n.* परिणामः, समाप्तिः; -side *n.* उपरिभागः; -side down विपर्यस्तभावः; -start *n.* आधुनिकः, आगंतुकः, सहसोन्नीतः; -ward, (-s) *adv.* ऊर्ध्वं, उच्चैः, उपरि, उपर्युपरि.

Uranus, *n.* वरुणः.

Urban, *a.* नागरिक, सभ्य; -ity *n.* सभ्यता, शिष्टाचारः.

Urchin, *n.* शल्लकी; अर्भकः.

Urethra, *n.* मूत्रनाली, मूत्रमार्गः.

Urge, *vt.* प्रेर् 10 U, प्रचुद् 10, निर्बंध् 9 P; -nt *a.* आवश्यक, अतिप्रयोजनीय, प्रबल, अपरिहार्य; -ncy *n.* निर्बंधः, प्रयोजनीयता, गुरुता.

Urinal, *n.* मूत्रपात्रं. [शयः.

Urinary, *a.* मूत्रल; -organ *n.* मूत्रा-

Urine, *n.* मूत्रं, प्रस्रावः; *vi.* मूत्र् 10 U.

Urn, *n.* कुंभः, रक्षापात्रं.

Ursa-major, *n.* सप्तर्षिमंडलं. [रूढिः.

Usage, *n.* व्यवहारः, आचारः, रीतिः,

Use, *n.* उपयोगः, प्रयोजनं, व्यापारः, फलं, रीतिः, अभ्यासः, उपस्वत्वं. *vt.* प्रयुज् 7 U, सेव् 1 A उपभुज् 7 U, अभ्यस् 4 P; *vi.* अभ्यस्त-भू 1 P; In use प्रचलित, रूढ; Out of use अप्रचलित; to put to use प्रयुज् 7 U; -ed *p. p.* प्रयुक्त, उपभुक्त, अभ्यस्त, अनुभूत; -ful *a.* उपकारक, सार्थक, हितकर, योग्य, अर्थद; -fulness *n.* उपयोगिता, उपकारित्वं, सफलता; -less *a.* निरर्थक, व्यर्थ, निष्प्रयोजन, निष्कारण, निष्फल; -er *n.* प्रयोक्ता, उपभोक्ता. [*vt.* प्रविश्‌०.

Usher, *n.* प्रवेशकः, द्वारपालः, उपगुरुः

Usual, *a.* सामान्य, सांप्रदायिक, व्यावहारिक, चलित. [कारः.

Usufruct, *n.* भोगः, ° फलभोगाधि-

Usurer, *n.* कुसीदाजीवः.

Usurious, *a.* सवृद्धिक, कौसीद.

Usurp, *vt.* बलात्कारेण ग्रह् 9 P, अनधिकारपूर्वं ग्रह् 9 P; -er *n.* राज्यापहारी, बलात् ग्राही; -ation *n.* अनधिकारपूर्वमाक्रमणं, बलात्कारेण अवाप्तिः. [अर्थप्रयोगः.

Usury, *n.* कुसीदं, कौसीद्यं, वृद्धिः,

Utensil, *n.* भांडं, उपकरणं, पात्रं, यंत्रं.

Uterine, *a.* गार्भिक, गार्भ, यौन; *n.* सहोदरः, सनाभिः.

Uterus, *n.* गर्भाशयः, जरायुः.

Utilitarian, *a.* हितवादिन्; *n.* हितवादी; -ism *n.* हितवादः.

Utility, *n.* उपकारिता, उपयोगः.

Utilise *vt.* उपयुज् 7 U; ०-ation *n.* उपयोगः, व्यवहारः.

Utmost, *a.* निरतिशय, नितांत, परम,

Utopia, *n.* रामराज्यं, कल्पनासृष्टिः; -n *a.* उत्कटकल्पनाप्रसूत.

Utter, *a.* संपूर्ण; -ly *adv.* संपूर्णतः.

Utter, *vt.* उच्चर् 10 U, उदीर् 10 U, व्याहृ 1 P; -ance *n.* उच्चारणं, वाक्यं, व्याहरणं; -most *a.* परम, उत्तम, निरतिशय. ०[बिका.

Uvola, *n.* उद्गतांशः, प्रतिजिह्वा, लंबिका.

Uxorious, *a.* स्त्रैण, भार्यासक्त, कामवश; -ness *n.* भार्यासक्तिः, जायाधीनता.

V

Vacancy, *n.* शून्यता, अपूर्णता, अवकाशः, विरामः.

Vacant, *a.* शून्य, अपूर्ण, कार्ये अप्रयुक्त, विचारलक्षणरहित; A v. look शून्यदृष्टिः.

Vacate, *vt.* उत्सृज् 6 P, शून्यी कृ 8 U; -ion *n.* परित्यागः; अवकाशः, अनध्यायः, कार्यनिवृत्तिः. [जप्रवेशनं.

Vaccination, *n.* गोमसूर्याधानं, गोबी-

Vaccine, *a.* गव्य; *n.* गोबीजं, गोमसूरिकारसः.

Vacillate, *vi.* दोल् (दोलायते), विचल् 1 P; -ion *n.* चांचल्यं, आंदोलनं.

Vacuity, *n.* शून्यता, अव्याप्तता, सुषिरं.

Vacuous, *a.* शून्य, अपूर्ण, अव्याप्त.

Vacuum, *n.* शून्यं, आकाशं.

Vade mecum, *n.* नित्यसहचरपुस्तकं.

Vagabond, *n.* वृथाभ्रमणकारी, व्यवसायशून्यो नरः.

Vagary, *n.* चित्तभ्रमः, उन्मार्गः.

Vagrant, *a.* गृहशून्य, अस्थिर, व्यवसायशून्य.

Vague, *a.* अस्थिर, अनिश्चित, अस्पष्ट; -ness *n.* अनियतत्वं, अविवक्षा.

Vain, *a.* व्यर्थ, निःसार, निष्फल, वृथाभिमानिन्, दाम्भिक, स्फीत, बाह्याडंबर-विशिष्ट; -ly, in vain *adv.* वृथा, निरर्थकं, निष्फलं; -glory *n.* अहंकारः, वृथागर्वः, आस्फालनं; -glorious *a.* दांभिक, गर्वित.

Vale, *n.* दरी, उपत्यका, निम्नभूमिः.

Valediction, *n.* आप्रच्छनं, स्वस्तिवादः.

Valedictory, *a.* आशीर्वादात्मक, मंगलकामनात्मक, स्वस्तिवाचनिक.

Valet, *n.* पार्श्वानुचरः, पार्श्विकः.

Valetudinarian, *n.* असुस्थ, रुग्ण, दुर्बल.

Valhalla, *n.* अमरभवनं.

Valiant, *a.* विक्रान्त, ऊर्जित, वीर; -ness *n.* शौर्यं; -ly *adv.* सविक्रमं.

Valid, *a.* सबल, न्याय्य, समर्थनीय, सयुक्तिक, दृढ; -ity *n.* दृढता, न्याय्यता, प्रामाण्यं. [गर्भः.

Valley, *n.* उपत्यका, परिसरः, नदी-

Valor (our) *n.* शौर्यं, पराक्रमः, विक्रमः; -ous *a.* विक्रान्त, शूर.

Valuable, *a.* महार्घ, बहुमूल्य, उत्तम.

Valuation, *n.* मूल्यनिर्धारणं, मूल्यनिर्देशः.

Value, *n.* मूल्यं, अर्घः, उपकारिता; माहात्म्यं; *vt.* मूल्यं निरूप् 10 U; मन् 4 A, आदृ 6 A; -ed *a.* संमानित; -less *a.* मूल्यहीन.

Valve, *n.* द्वारं, कपाटः, पिधानं; safety v. *n.* बाष्पनिःसरणपथावरणं.

Vampire, *n.* रक्तशोषकपिशाचः; अर्थशोषकः.

Van, *a.* सेनामुखं; अग्रं, शिरः; पण्यशकटः; -guard *n.* सेनामुखं, अग्रसेना.

Vandalism, *n.* असभ्यता, नाशनप्रवृत्तिः.

Vane, *n.* वायुगतिदर्शनयंत्रं.

Vanish, *vi.* अंतर्धा Pass, तिरोधा pass, लुप् 4 P.

Vanity, *n.* अंतःशून्यता, असारता, वृथागर्वः, वृथाडंबरं; तुच्छद्रव्यं. [1 P.
Vanquish, *vt.* पराजि 1 A; वशं नी
Vantage, *n.* लाभः, प्राधान्यं.
Vapid, *a.* निर्जीव, नीरस, निस्तेजस्.
Vapour, *n.* बाष्पं, तापः, धूमः, कल्पना, वृथावाक्यं; *vt.* विकत्थ् 1 A; नशc;: -ous *a.* बाष्पाकार, धूमात्मक, असार; -y *a.* बाष्पमय.
Variability, *n.* परिवर्तनीयता.
Variable, *a.* परिवर्तनीय, अस्थिर.
Variance, *n.* विसंवादः, विरोधः, अनैक्यं. [रूपान्तरं.
Variant, *a.* अन्यरूप, विरुद्ध; *n.*
Variation, *n.* परिवर्तनं, व्यतिक्रमः, भेदः, विचलनं.
Varicose, *a.* उच्च, स्फीत.
Variegate, *vt.* चित्र् 10 U, कर्बुरीकृ 8 U; -ed *a.* चित्रविचित्र, कर्बुर, शबल; -ion. *n.* वर्णविचित्रता.
Variety, *n.* वैचित्र्यं, बहुविधत्वं, भिन्नवस्तुसमूहः; नाट्यसंप्रदायविशेषः.
Variorum, *a.* नानाटीकासमन्वित.
Various, *a.* नानाविध, विविध, नानारूप.
Varnish, *n.* कुक्कुभः, बाह्यशोभासंपादनार्थ अनुलेपनद्रव्यं.
Vary, *vt.* परिवृत्c, अन्यथाकृ 8 U, विपर्यस् 4 P; *vi.* भिन्नीभू 1 P, परिवृत् 1 A.
Vascular, *a.* नाडीविशिष्ट, शिरात्मक.
Vase, *n.* भाजनं, पात्रं.
Vassal, *a.* प्रजा, दासः, परतंत्रः; -age *n.* अधीनत्वं.
Vast, *a.* विस्तीर्ण, विपुल, सुमहत्; -ly *adv.* अत्यंतं; -ness *n.* विशालता, अतिविस्तरः, बृहत्त्वं.
Vat, *n.* बृहद्भाजनं, बृहत्कुंडं. [शमंडलं.
Vault, *n.* विवरं; v. of heaven आका-
Vaunt, *vt.* See Boast. [1 P.
Veer, *vi.* परिवृत् 1 A, भिन्नदिशं गम्
Vegetable, *a.* उद्भिद्, उद्भिज्ज; *n.* शाकः, शष्पः; V. kingdom *n.* वनौषधिवर्गः.
Vegetarian, *a.* शाकान्नभोजी; -ism *n.* शाकान्नभोजनं.
Vegetate, *vi.* उद्भिद् Pass, स्फुट् 6 P, प्ररुह् 1 P, वृथा कालं क्षिप् 6 P; -ive *a.* वृद्धिशील; -ion *n.* वर्धनं, उद्भेदः, तरुगुल्मादि.
Vehemence, *n.* तीव्रता, प्रबलता, आवेगः. [परुष.
Vehement, *a.* प्रचंड, तीव्र, उग्र,
Vehicle, *n.* यानं, शकटः, वाहनं; अनुपानं.
Veil, *n.* तिरस्करणी, अवगुंठनं, पटः, आवरणं; *vt.* अवगुंठ् 10 U, संवृ 5 U; -ed *a.* तिरस्कृत, संवृत, व्यवहित.
Vein, *n.* शिरा, नाडी, धमनी; वृत्तिः.
Velocity, *n.* वेगः, जवः, शीघ्रता, रभसः, तूर्णिः.
Velvet, *n.* बहुमूल्यकौशेयविशेषः.
Venal, *a.* वैतनिक, पण्य, विक्रेय; -ity *n.* पण्यता; अर्थस्पृहा; व्यभिचारः.
Vend, *vt.* विक्री 9 P; -ee क्रेता; -ible *a.* विक्रेय, पण्य; -or *n.* विक्रेता.
Vendetta, *n.* कुलक्रोधः, आनुवंशिकी प्रतिहिंसा.
Venerable, *a.* आर्य; पूजनीय, पूज्य-

पाद्, भक्तिभाजन. [अर्च् 1 U.
Venerate, *vt.* पूज् 10U, सभाज् 10U,
Venereal, *a.* मैथुनविषयक; V. disease, *n.* उपदंशः.
Venescetion, *n.* रक्तमोक्षणं. [क्षतिः.
Vengeance, *n.* प्रतिहिंसा, वैरशुद्धिः,
Venial, *a.* मार्जनीय, क्षंतव्य, सामान्य.
Venison, *n.* मृगमांसं.
Venom, *n.* विषं, गरलं; हिंसा; -ous *a.* विषाक्त, विषधर; अनिष्टकर.
Venous, *a.* शिराश्रित.
Vent, *n.* छिद्रं, रंध्रं, द्वारं, निर्गमः, प्रकाशः; गंधः; to give v. to. प्रकाश् c.
Ventilate, *vt.* उपवीज् 10 U, प्रचर् c; -ion *n.* वायुसंचालनं, प्रचारः; -or *n.* व्यजनं, वायूत्क्षेपकयंत्रं.
Ventricle, *n.* हृत्प्रकोष्ठः, रक्तकोषः.
Ventriloquism. *n.* अंतर्वचनं, गारुडवाणी.
Venture, *n.* साहसं, संकटं, विपद्संकुलं कार्यं; -er *n.* साहसिकः; -ous, -some *a.* दुःसाहसिक, शंकाहीन.
Venue, *n.* विचारस्थानं.
Venus, *n.* शुक्रः; सौंदर्यदेवता; रतिः.
Veracious, *n.* सत्यनिष्ठ, सत्यवादिन्, यथार्थ.
Veracity, *n.* सत्यवादित्वं, सत्यनिष्ठा.
Veranda, *n.* अलिंदः.
Verb, *n.* क्रिया, क्रियापदं, धातुः; -al *a.* वाचनिक, शाब्दिक, वाचिक; -ly *adv.* वाचा, शब्दतः. [हृतं.
Verbatim, *adv.* अक्षरशः, यथाव्याहृतं.
Verbiage, *n.* वाग्बाहुल्यं, प्रगल्भता, शब्दाडंबरः.
Verbose, *a.* वाग्भूयिष्ठ. [विस्तरः.
Verbosity, *n.* वाग्प्रपंचः, वाग्विस्तरः.
Verdant, *a.* हरित, श्याम, शाद्वल, वर्धमान, अज्ञ.
Verdict, *n.* निर्णयः, विचारः, सिद्धांतः.
Verdure, *n.* हरिद्वर्णः, शाद्वलता, नवतृणपत्रादि. [and Incline.
Verge, *n.* प्रांतः, पर्यंतः; See Tend
Verify, *vt.* प्रमाणीकृ, समर्थ् 10 U; -ication *n.* याथार्थ्यप्रतिपादनं, सत्याकरणं.
Verily, *adv.* सत्यं, तत्वतः. [संभावना.
Verisimilitude, *n.* सत्यसादृश्यं,
Veritable, *a.* यथार्थ, सत्य.
Verity, *n.* सत्यता, याथार्थ्यं.
Vermicular, *a.* कृमिसदृश.
Vermiculation, *n.* कृमिवत्संचरणं.
Vermifuge, *a.* कृमिनाशक, कृमीनिःसारक.
Vermilion, *n.* सिंदूरं; *a.* रक्त.
Vermin, *n.* (pl.) कृमयः.
Vernacular, स्वदेशीय; *n.* जन्मभाषा.
Vernal, *a.* वासंतिक, यौवनोद्भव.
Versatile, *a.* चंचल, सर्वशास्त्रकुशल; V. genius *n.* सर्वचारिणी प्रतिभा; -ity *n.* सर्वविषयपारदर्शिता.
Verse, *n.* कविता; पद्यं, छंदः; Blank v. अमित्राक्षरछंदः; -ed *a.* अभिज्ञ, निपुण, कुशल. [*n.* पद्यरचना.
Versify, *vi.* काव्यरचनां कृ; -ication
Version, *n.* अनुवादः, पाठांतरं, पाठः.
Versus, विरुद्धं. [मेरुदंडास्थिखंडः.
Vertebra, *n.* पृष्ठवंशग्रंथिः, कशेरुः,

Vertebrate, *a.* मेरुदण्डविशिष्ट.
Vertex, *n.* अग्रं, शिखा, शिखरं.
Vertical, *a.* अग्रस्थित, ऊर्ध्वतन, ऊर्ध्वत: लम्बमान.
Vertigo, *n.* मस्तकघूर्णनं, भ्रमरं.
Verve, *n.* उत्साहः, अनुरागः.
Very, *adj.* सत्य, प्रकृत; *adv.* अत्यंतं, सातिशयं.
Vesical, *a.* मूत्रकोषविषयक.
Vesper, *n.* संध्याकालीनः शुक्रः; *a.* संध्याकालीन.
Vessel, *n.* पात्रं, भाजनं, शिरा, धमनी; नौः, तरणी, जलयानं; The weaker v. अबला.
Vest, *n.* वस्त्रं, उत्तरीयं; *vt.* परिधा; –ed *a.* अधीन, आयत्त; V-ed rights न्यस्तस्वत्वं.
Vestibule, *n.* देहलिः, गृहप्रवेशिका.
Vestige, *n.* पदचिह्नं, पदांकः, निदर्शनं.
Vestment, *n.* आच्छादनं, परिच्छदः.
Vesture, *n.* वस्त्रं, आवरणं. [सुनिपुणः.
Veteran, *n.* अभिज्ञः, अनुभविकः,
Veterinary *a.* पशुचिकित्साविषयक; –ian, *n.* पशुचिकित्सकः.
Veto, *n.* प्रतिषेधः, वारणक्षमता.
Vex, *vt.* बाध् 1 A, पीड् 10 U, तप् C; –ed *a.* पीडित, अतितर्कित; –ation *n.* क्लेशः, आयासः; –atious *a.* दुःखकर, क्लेशदायक.
Via *Prep.* मार्गेण; *n.* मार्गः.
Viaduct, *n.* सेतुः.
Vial, *n.* काचपात्रं.
Viand, *n.* भोज्यं, खाद्यं.
Viaticum, *n.* पाथेयं; वैतरणी.

Vibrate, *vi.* स्पंद् 1 A, दोल्. (दोलायते). –ion *n.* स्पंदनं, कंपनं, आंदोलनं; –ory *a.* आंदोलनजनक, स्पंदनात्मक.
Vicarious, *a.* प्रतिनिधिस्वरूप.
Vice, *n.* अधर्मः, दुराचारः, पापं, दुर्लक्षणं, व्यभिचारः; *Prep.* स्थले, पदे; –gerent *n.* प्रतिनिधिः; –roy *n.* राजप्रतिनिधिः.
Vice-versa, *Phr.* व्युत्क्रमेण.
Vicinage, *n.* संनिधानं.
Vicinity, *n.* सांनिध्यं, संनिकर्षः.
Vicious, *a.* दुष्ट, पापासक्त, दुःशील, अविनीत.
Vicissitude, *n.* आवृत्तिः, विपाकः, अनुक्रमः, परिवर्तनं.
Victim, *n.* बलिः, यज्ञपशुः; –ize *vt.* उपहारीकृ 8 U.
Victor, *n.* विजेता, जयशाली; –y *n.* विजयः, सिद्धिः, जयश्रीः; –ious *a.* जित्वर, जयशालिन्, विजयसूचक.
Victual, *vt.* खाद्यद्रव्यैः समायुज्; –s. *n.* (pl) खाद्यद्रव्यं, भक्ष्यसंभारः.
Vie, *vi.* स्पर्ध् 1 A.
View, *vt.* समीक्ष् 1 A, अवलोक् 1 A; *n.* आलोकनं, वीक्षणं, पर्यालोचना, दृष्टिः, दृश्यं; उद्देशः; बुद्धिः, मतं; with a v. to, in v. of उद्दिश्य; From a point of v. दृष्ट्या; To be in v. दृष्टिपथे स्था.
Vigil, *n.* जागरणं, प्रजागरः; –ance, *n.* जागरूकता, सावधानता; –ant *a.* सावधान, जागरूक.
Vigour, *n.* शक्तिः, ओजः, वीर्यं, प्रभावः; –ous *a.* प्रबल, ओजस्विन्,

सोत्साह.
Vile, *a.* अधम, नीच, दुष्ट, निंदित.
Vilify, *vt.* See Traduce; -ication, *n.* निंदावादः; -er *n.* निंदकः.
Villa, *n.* नगरोपकंठस्थविनोदवाटिका.
Village, *n.* ग्रामः, उपवसथः, पल्ली; -er *n.* ग्रामणिः, ग्रामस्थः.
Villain, *n.* दुर्जनः, दुरात्मा, शठः, खलः; -ous *a.* दुर्वृत्त, अधम, दुष्ट; -y *n.* नीचता, दुर्वृत्तं, पापाचारः.
Vincible, *a.* दमनीय, अभिभवनीय.
Vindicate, *vt.* रक्ष् 1 U, शुध् c, स्थाc, समर्थ् 10 U; -ion *n.* रक्षणं, समर्थनं, दोषमुक्तिः.
Vindictive, *a.* प्रतिहिंसापरायण, वैरसाधनतत्पर, जातक्रोध. [वाटिका.
Vine, *n.* द्राक्षालता; -yard द्राक्षा-
Vintage, *a.* द्राक्षासंग्रहकालः.
Vintner, *n.* शौंडिकः, मद्यविक्रेता.
Violable, *a.* भंजनीय, लंघनीय.
Violate, *vt.* लंघ् 10 U, अतिक्रम् 1, 4 P, धृष् 10 U, -ion *n.* अतिक्रमः, लंघनं, भंगः; अत्याचारः, बलात्कारः; -or *n.* अतिक्रमी, धर्षकः.
Violence, *n.* बलं, प्राबल्यं, वेगः; साहसं, अमर्यादा; अत्याचारः, अपघातः.
Violent, *a.* प्रचंड, प्रबल, साहसिक, अस्वाभाविक; -ly *adv.* प्रसह्य, प्रसभं, बलवत्; V. death अपघातजन्यमृत्युः. [वर्णः.
Violet, *n.* पाटलं, नीललोहितः, धूमल-
Violin, *n.* सारंगी, पिनाकी.
Viper, *n.* सर्पः, भुजंगः, खलः; -ous *a.* हिंस्रक. [कारिणी.
Virago, *n.* उग्रचंडः, कर्कशा, युद्ध-
Virgin, *n.* कुमारी, कन्या, अनूढा, कन्याराशिः; *a.* विशुद्ध, अक्षत; -ity *n.* कौमार्य.
Virgo, *n.* कन्याराशिः.
Virile, *a.* पौरुषिक, उत्पादनशील; समर्थ; -ity *n.* पुंस्त्वं, जननशक्तिः, तेजः.
Virtu, *n.* शिल्पविषयानुरक्तिः;-oso *n.* कलावान्, शिल्पविशारदः.
Virtual, *a.* वास्तविक, गुणसिद्ध; -ly *adv.* वस्तुतः, अर्थतः.
Virtue, *n.* सद्गुणः, धर्मः, साधुत्वं, गुणकारिता, प्रभावः, चरित्रशुद्धिः; -ous *a.* धर्मशील, साधु, पवित्र, सात्विक; -ously *adv.* धर्मेण, पुण्यवत्; -ousness *n.* धार्मिकता, साधुत्वं.
Virulence, *n.* तीव्रता, अतितीक्ष्णता.
Virulent, *a.* उग्र, तीक्ष्ण, कटु.
Virus, *n.* तीव्रता, रोगबीजं.
Vis, *n.* शक्तिः, बलं.
Visage, *n.* आस्यं, मुखमंडलं.
Vis-a-vis, *n.* संमुखवर्ती नरः.
Vis-cera, *n.* (pl) अंत्राणि.
Viscid, *a.* सांद्र, स्निग्ध.
Viscous, *a.* सांद्र, स्निग्ध.
Visible, *a.* दृश्य, दृग्गोचर, दृष्टिग्राह्य, व्यक्त, सुस्पष्ट;-ly *adv.* प्रत्यक्षतः, समक्षं; -ness, -ility *n.* दृश्यता, स्पष्टता.
Vision, *n.* दृष्टिः, चक्षुरिंद्रियं, दृक्शक्तिः, दर्शनं; स्वप्नः, साक्षात्कारः,

छाया, आभासः; -ary *a.* भ्रमात्मक, काल्पनिक; *n.* भ्रांतो नरः.

Visit, *vt.* अभ्यागम् 1 P, अभिसृ C; *n.* दर्शनं, अभ्यागमः, साक्षात्कारः; -ant, -or *n.* अभ्यागतः; -ation *n.* संदर्शनं, अभ्यागमनं; दैवदुर्विपाकः; -ing *n.* साक्षात्कारः.

Vista, *n.* वीथिका, वृक्षश्रेणी.

Visual, *a.* चाक्षुष, दृष्टिविषयक, दृष्टिगत.

Vital, *a.* प्राणभूत, जीवनरक्षक, अत्यावश्यक; *n.* मर्म, प्राणस्थानं; -air प्राणवायुः; -power जीवनशक्तिः; -principle जीवात्मा; statistics. मृत्युसंख्यापत्रकं; -ity *n.* प्राणमूलं, जीवनशक्तिः, चैतन्यं; -s *n.* (pl) मर्माणि.

Vitiate, *vt.* दुष् C; -ion *n.* दूषणं, अपकारः, भ्रष्टता.

Vitreous, *a.* काचमय, काचसदृश.

Vitriol, *n.* तुत्थं, ताम्रगर्भः, मयूरकं.

Vituperate, *vt.* See Censure; -ion *n.* तिरस्कारः, निंदा, अपवादः -ive *a.* निंदात्मक.

Vivacious, *a.* उल्लसित, प्रफुल्ल, हृष्ट, सोत्साह. [उल्लासः.

Vivacity, *n.* उत्फुल्लता, उत्साहः,

Viva-voce, *Phr.* वाचानिक, मौखिक.

Vivid, *a.* उज्ज्वल, स्पष्ट, परिस्फुट.

Vivify, *vt.* सजीवीकृ 8 U; -ication *n.* प्राणप्रतिष्ठा.

Viviparous, *a.* जरायुज.

Vivisection, *n.* जीवच्छेदः.

Vixen, *n.* कर्कशा, चंडी.

Vocable, *n.* शब्दः, वाक्यं. [दीपिका.

Vocabulary, *n.* शब्दसंग्रहः, शब्दार्थ-

Vocal, *a.* वाचिक; उच्चारित, सुस्वर.

Vocation, *n.* आह्वानं, व्यवसायः, कर्म.

Vocative, *n.* संबोधनं, आमंत्रणं.

Vociferate, *vi.* उत्क्रुश् 1 P, उच्चैर्घोष् 10 U; -ion *n.* चीत्कारः, आक्रोशः.

Vociferous, *a.* महाघोष, चीत्कारकारिन्; -ly *adv.* उच्चैः स्वरैः.

Vogue, *n.* व्यवहारः, प्रचारः, प्रथा; To be in v. प्रचलित-भू 1 P.

Voice, *n.* कंठस्वरः, नादः, रवः, वाणी, वाक्; वाच्यं; Active v. कर्तृवाच्यं; Passive v. कर्मवाच्यं; At the top of one's v. उच्चैः; with one v. एकमतेन; -less *a.* नीरव.

Void, *a.* शून्य, रिक्त, निरर्थक; *n.* शून्यं, शून्यता; -able *a.* विवर्जनीय; -ance *n.* दूरीकरणं; -ness *n.* शून्यता.

Volatile, *a.* चंचल, परिवर्तनशील, हृष्ट; -ity *n.* चांचल्यं, उड्डायिता.

Volcano, *n.* आग्नेयगिरिः, ज्वालामुखी; -ic *a.* अग्न्युत्पातसंक्रान्त, ज्वालामुखीविषयक.

Volition, *n.* इच्छा, प्रवृत्तिः, संकल्पः; -al *a.* प्रवृत्तिविषयक. [पातः.

Volley, *n.* वर्षः, शस्त्रवर्षणं, शस्त्रवृष्टिः,

Volt, *n.* वक्रगमनं, हठादावर्तनं.

Voluble, *a.* घूर्णमान, चंचल; वाचाल; -ity *n.* वाचालता, वाक्चापल्यं.

Volume, *n.* ग्रंथखंडः, आकारः, आयतनं, कुंडली; To speak v. s सुस्पष्टं

अर्थं ज्ञा c. उत्तमसाक्ष्यं प्रदा 3 U; -inous *a.* बृहदाकार.

Voluntary, *a.* ऐच्छिक, स्वेच्छाधीन, स्वाधीन; -ily *adv.* स्वेच्छापूर्वकं, यदृच्छया.

Volunteer, *n.* स्वेच्छासैनिकः; *vt.* अयाचितं कृ (indes.) [यासक्तः.

Voluptuary, *n.* इंद्रियपरायणः, विष-

Voluptuous, *a.* भोगासक्त, विषयिन्, विलासिन्.

Vomit, *vt. vi.* वम् 1 P, उत्क्षिप् 6 P, उद्गॄ 6 P; *n.* वांतिः, वमनौषधं.

Voracious, *a.* घस्मर, बहुभुज्, लोभिन्. [लोभित्वं.

Voracity, *n.* औदरिकता, अति-

Vortex, *n.* आवर्तः, जलघूर्णिः, भ्रमिः.

Votary, *n.* उपासकः, अनुरक्तः, भक्तः.

Vote, *n.* मतं, संमतिः, व्यक्ताभिप्रायः; *vt.* मतं प्रकाश् c; -er *n.* मतदाता, निर्वाचकः; -ing *n.* मतप्रश्नं.

Vouch, *vt.* साक्ष्येण प्रमाणीकृ 8 U, प्रमाणं दा 3 U; -er *n.* साक्षी, प्रमाणपत्रं.

Vouch-safe, *vt.* वितॄ 1 P, अनुदा 3 P; *vi.* अर्ह् 1 P.

Vow, *n.* व्रतं, संकल्पः, प्रतिज्ञा, नियमः, शपथः; *vt.* व्रतपूर्वं प्रतिज्ञा c.

Vowel, *n.* स्वरवर्णः, मातृका.

Voyage, *n.* समुद्रयात्रा, जलयानं.

Vulcan, *n.* अग्निदेवता, विश्वकर्मा.

Vulgar, *a.* नीच, ग्राम्य, अशिष्ट; -ness *n.* ग्राम्यशब्दप्रयोगः, अपशब्दः; -ity अशिष्टता, असभ्यता.

Vulnerable, *a.* भेद्य, वेधनीय, प्रहार्य.

Vulture, *n.* गृध्रः, दूरदर्शी.

Vying, *n.* स्पर्धा.

W

Wabble, *n.* वक्रगतिः.

Wad, *n.* चूर्णरोधनी, चूर्णस्तम्भनं.

Waddle, *n.* हंसगतिः, गजगतिः.

Wade, *vi.* दुःखेन पारं गम् 1 P.

Wafer, *n.* तनुपिष्टकः.

Waft, *vt.* शनैः शनैः वह् 1 P, or वायुना प्रेर् c; *vi.* वह् Pass; *n.* तरंगः, स्रोतः, ध्वजसंचालनं.

Wag, *vt.* इतस्ततः संचल् c; *vi.* चल् 1 P; *n.* विदूषकः, रसिकः.

Wage, *vt.* विग्रह् 9 P; -er *n.* पणः, प्रतिज्ञा.

Wages, *n.* वेतनं, पुरस्कारः, फलं.

Wagon, *n.* शकटः, वाहनं; -er *n.* शाकटिकः, चातुरिकः.

Waif, *n.* अस्वामिकं द्रव्यं; परित्यक्तो बालः. [क्रंदनं.

Wail, *vi.* See Lament; *n.* विलापः,

Wain, *n.* शकटः, अष्टागवं.

Waist, *n.* कटिदेशः, मध्यः; -band *n.* कटिबंधः; -coat *n.* अन्तरीयं.

Wait, *vi.* See Stay, Stop; W. for प्रतीक्ष् 1 A; W. upon उपास् 2 A, परिचर् 1 P, सेव् 1 A; -er *n.* परिचारकः, परिवेषकः. [त्यागः.

Waive, *vt.* त्यज् 1 P; -er *n.* स्वत्व-

Wake, *n.* पंथा, पदवी; जागरः; *vi.* प्रबुध् 4 A, जागृ 2 P; *vt.* जागृ c; -ful *a.* जागृत, जागरूक, सावहित; -fulness *n.* जागृतिः, उन्निद्रता,

सावधानता.

Walk, *vi.* पादाभ्यां गम् 1 P. or क्रम् 1, 4 P, or चर् 1 P; *n.* पादचारः, पदक्षेपः; चारणभूमिः; व्यवहारः, विहारः; -er *n.* पादचारी; -ing *n.* भ्रमणं, जीवनयात्रा.

Wall, *n.* भित्तिः, कुड्यं; A. surrounding w. प्राकारः, परिसरः; Go to the w. अवसद् 1 P.

Wallet, *n.* क्षुद्रकोषः.

Wallow, *vi.* लुठ् 6 P, क्रीड् 1 P.

Walnut, *n.* अक्षोट, (डः). [पांडुरता.

Wan, *a.* पांडुर, विवर्ण; -ness *n.*

Wand, *n.* दंडः, यष्टिः.

Wander *vi.* भ्रम् 4 P, विचर् 1 P, परिभ्रम्; -er *n.* भ्रमणकारी, पर्यटकः; -ing *n.* भ्रमणं, प्रव्रज्या; चित्तविभ्रमः; *a.* अस्थिर. [क्षयः, ह्रासः.

Wane, *vi.* क्षि Pass, ह्रस् 1 P; *n.*

Want, *vt. vi.* अपेक्ष् 1 A, इष् 6 P; हीन-भू 1 P; *n.* अभावः, राहित्यं, प्रयोजनं, दारिद्र्यं, न्यूनता; -ing *a.* न्यून, हीन, विकल.

Wanton, *a.* विलासिन्, कामुक, क्रीडासक्त, स्वेच्छ; -ly *adv.* कामुकवत्, स्वेच्छया; -ness *n.* स्वैरिता, विलासः, कामुकत्वं.

War, *n.* विग्रहः, युद्धं, संग्रामः, रणं, शत्रुता; civil w. गृहकलहः; A man-of-w. रणतरिः-रीः; -cry *n.* सिंहनादः; Tug -of-war संकुलयुद्धं; विग्रह् 9 P, युध् 4 A; -fare *n.* युद्धकार्यं; -like *a.* रणप्रिय, युयुत्सु.

Warble, *vi.* कूज् 1 P, विरु 2 P; *n.* कूजनं.

Ward, *vt.* प्रतिवृ 10 U, प्रतिकृ 8 U, व्यपोह् 1 U; *n.* नगरांशः; रक्षा, रक्षणावेक्षणं; रक्ष्यः; -en *n.* रक्षकः, पालः; -er *n.* रक्षकः; -ship *n.* रक्षकता.

Ward-robe, *n.* वस्त्राधारः, वस्त्रसमूहः.

Ware, wares, *n.* पण्यं, द्रव्यं; -house *n.* पण्यागारं, पण्यशाला.

Warily, *adv.* सावधानं.

Wariness, *n.* सावधानता.

Warm, *a.* उष्ण, तप्त, चण्ड, व्यग्र, तुमुल; *vt.* संतप् c; -hearted *a.* प्रीतिपूर्ण, स्नेहार्द्र; -ness, -th *n.* उष्णता, तापः; अनुरक्तिः, दया.

Warn, *vt.* प्रत्यादिश् 6 P, विज्ञा c, -ing *n.* पूर्वसंवादः, प्रत्यादेशः, प्रबोधनं.

Warp, *vt.* वक्रीकृ 8 U, संकुच् 1 P.

Warrant, *vt.* प्रमाणं दा 3 U; *n.* प्रमाणं, शासनपत्रं; -y *n.* प्रमाणपत्रं.

Warrior, *n.* योद्धा, भटः, वीरः.

Wary, *a.* सावधान, विचक्षण.

Wash, *vt.* मृज् 1 P, 2 P, प्रक्षल् 10 U, स्ना c; *vi.* स्ना 2 P; *n.* प्रक्षालनं, मार्जनं, लेपः; -erman *n.* रजकः, मार्जकः; -ing *n.* मार्जनं, क्षालनं; -y *a.* जलवत्, सिक्त, दुर्बल.

Wasp, *n.* वरटः, भृंगः, तृणषट्पदः.

Wastage, *n.* अपचयः, क्षयः.

Waste, *a.* अपचित, क्षीण, निःसार, शून्य, खिल; *n.* क्षयः, अपव्ययः, क्षितिः, जंगलं, शून्यं; *vt.* व्यय् 1 P, क्षि 1, 5 P, नश् c; *vi.* क्षि Pass, सद् 1 P,

ह्रस् 1 A; -ful *a.* व्ययशील, अर्थघ्न; -pipe *n.* परिवाहः; -ing *a.* क्षीयमाण; A w-ing disease क्षयरोगः.

Watch, *n.* रक्षा, जागरणं, रक्षिता; प्रहरः, यामः; क्षुद्रघटिकायंत्रं; *vi.* जागृ 2 P, रक्ष् 1 P, अवेक्ष् 1 A; *vt.* अधिष्ठा 1 P, रक्ष् 1 P, निरीक्ष् 1 A; -ful *a.* जागर, सावधान, प्रबुद्ध; -man *n.* रक्षकः, प्रहरी; -word *n.* संभाषा, संकेतशब्दः.

Water, *n.* उदकं, जलं, वारि, तोयं, पयः, आपः, नीरं, अंभः, सलिलं; *vt.* सिच् 6 P, उक्ष् 1 P; *vi.* जलं स्रु C; (उत्सुकायते, लालायते); of the first w. सर्वोत्कृष्ट; To hold w. प्रमाणकोटिं प्रविश्; To make w. मूत्रोत्सर्गं कृ; -fall *n.* जलप्रपातः; w-ing place प्रपा; To pour oil over troubled waters प्रशम् C; -lily *n.* उत्पलं; -proof *a.* जलाभेद्य; -shed जलसीमा; -spout *n.* जलस्तम्भः; -tight *a.* जलाभेद्य; -y *a.* जलमय, अनूप; निःस्वाद.

Wave, *n.* ऊर्मिः, तरंगः, वीचिः, भङ्गी, कल्लोलः; *vt.* संचल् C, आस्फल् C, त्यज् 1 P; *vi.* चल् 1 P; -less *a.* अवीचि, निस्तरंग; -y *a.* भंगुर, ऊर्मिमत्, उन्नतानत.

Waver, *vi.* दोल् 10 A, विचल् 1 P; -ing *a.* अस्थिर, दोलायमान.

Wax, *vi.* वृध् 1 A, सिक्थकेन अंज् 7 P. *n.* लाक्षासिक्थं, कर्णमलं; -en -y *a.* सिक्थाक्त; -ing *a.* वर्धमान.

Way, *n.* मार्गः, पथः, पंथा, वर्त्मं, अंतरं, दिक्; विधिः; रूपं; उपायः; By the w. प्रसंगक्रमेण; In this way इत्थं, एवं. In two w.s द्विधा; By w. of भावेन, रूपेण; In the family way अंतःसत्त्वावस्थायां; To make w. अंतरं दा 3 U; अपसृ 1 P; The w.s & means उपायाः, द्रव्यसाहाय्यं; -farer *n.* पथिकः, अध्वगः; -lay *vt.* पराक्रमणार्थं मार्गे निभृतं स्था 1 P, अवस्कंद् 1 P. -worn अध्वश्रान्त; -ward *a.* अवश, स्वैरिन्.

We, *pro.* (pl.) वयं.

Weak, *a.* दुर्बल, निःसत्व, निस्तेजस्. -en *vt.* दुर्बलीकृ 8 U; -ness *n.* दुर्बलता, क्षीणता, छिद्रं, दोषः.

Weal, *n.* क्षेमं, श्रेयः, भद्रं; -th *n.* धनं, वित्तं, द्रव्यं, संपत्तिः, विभवः; -thy *a.* विभवशालिन्, धनिन्.

Wean, *vt.* स्तन्यं त्यज् C, विमुखीकृ 8 U. [वधत्रं.

Weapon, *n.* शस्त्रं, आयुधं, प्रहरणं,

Wear, *vi.* क्षि Pass, जॄ 4 P; *vt.* क्षि C, घृष् 1 P, धृ 10 U; जर्जरीकृ, अवसद् C; *n.* क्षयः, भोगः, घर्षणं; W. and tear व्यवहारजन्यक्षयः; -able *a.* व्यवहार्य.

Wearied, *p. p.* श्रान्त, क्लान्त.

Weariness, *n.* श्रमः, श्रान्तिः, खेदः.

Wearisome, *a.* श्रमकर, खेदजनक, कष्टप्रद. [क्लम् 1, 4 P.

Weary, *vt.* आयस् C, खिद् C; *vi.*

Weather, *n.* कालः, दिनं, ऋतुः;

झटिका. *vt.* दुःखेन तॄ 1 P, पारं गम् 1 P; -beaten *a.* वाताहत; -cock *n.* वायुनिदर्शकः; -glass वायुमानयंत्रं; -wise *a.* वायुविज्ञ.

Weave, *vt.* वे 1 P, वप् 1 P, विरच् 10 U; -er *n.* तंतुवायः, तंत्रवायः, पटकारः; -ing *n.* वायः, ऊतिः, व्यूतिः, तान्तवं, वयनं.

Web, *n.* तंत्रं, जालं, पटलं; -foot *n.* युक्तपदांगुलिः; -footed *a.* लिप्तपाद, जालपाद.

Wed, *vt.* परिणी 1 P; -ed विवाहित, आसक्त, रत, संबद्ध; -ding *n.* उद्वाहः, विवाहक्रिया; -lock *n.* विवाहः, उद्वाहः, दारकर्म.

Wedge, *n.* कीलः, शंकुः; Thin end of the w. गुरुतरव्यापारस्य पूर्वसूत्रं; *vt.* संपीड् 10 U. संबाध् 1 A.

Wednesday, *n.* बुधवारः, सौम्यवासरः.

Weed, *n.* कक्षः, तृणं; चीवरं, शोकवस्त्रं; -ing *n.* कंटकोद्धरणं; -y जंगलमय, कक्षबहुल. [साप्ताहिक.

Week, *n.* सप्ताहः, दिनसप्तकं; -ly *a.*

Weep, *vi.* रुद् 2 P, क्रन्द् 1 P; -ing *n.* क्रंदनं, रोदनं, विलापः; *a.* रुदत्, साश्रु.

Weigh, *vt.* तुल् 10 U, विगण् 10 U, उत्तुल् 10 U; *vi.* भारवत्-भू 1 P; -ing *n.* तोलनं, विगणनं.

Weight, *n.* भारः, तोलः, गरिमा, तुलामानं, प्रमाणं; धूः; -y *a.* गुरु, भारवत्, दुर्वह.

Weir, *n.* स्रोतोबंधः, सेतुः.

Weird, *a.* भाग्यसंक्रान्त; अमानुषिक.

Welcome, *a.* स्वागत, सुखद; *n.* स्वागतं, अभिनंदनं, अभ्यर्थना; *vt.* स्वागतं, व्याहृ 1 P, सत्कृ 8 U, आमंत्र् 10 U.

Weld, *vt.* संयुज् 7 U.

Welfare, *n.* मंगलं, अभ्युदयः, श्रेयः.

Welkin, *n.* नभोमंडलं.

Well, *n.* कूपः, निपानं, वापी, अंधुः, शुषिः; *a.* स्वस्थ, निरामय; *adv.* सु, सुष्ठु, साधु, सम्यक्; *interj.* भद्रं, भवतु, साधु; W. off सुसंपन्न; -to do संपन्न; -being *n.* हितं; -born *a.* कुलीन; -bred *a.* विनीत; -meaning *a.* सदाशय; -nigh *adv.* प्रायः; -set *a.* सुसंलग्न.

Welter, *vi.* लुट् 6 P, लुट् 4 P.

Wench, *n.* बालिका, कुलटा.

Wend, *vt.*, *vi.* गम्, 1 P; या 2 P.

West, *n.* प्रतीची, पश्चिमा, अपरा; -erly *a.* पश्चिमाभिमुख; -ern *a.* पाश्चात्य, प्रतीच्य; -ward *adv.* पश्चिमाभिमुखं.

Wet, *a.* आर्द्र; क्लिन्न, सिक्त; *n.* क्लेदः, आर्द्रता, वृष्टिः; *vt.* क्लिद् C; -nurse *n.* धात्री, उपमाता.

Whale, *n.* तिमि, तिमिंगलः.

Wharf, *n.* घट्टः, तरणस्थालं; -age *n.* तरपण्यं.

What, *pro.* किम्, यद्यद्; *interj.* कथं, किमुत, ननु, स्वित्; -ever *a.* यद्यत्, यावत् [-en *a.* गोधूममय.

Wheat, *n.* गोधूमः, यवटः, अपूपः.

Wheel, *n.* चक्रं; मंडलं; *vt.* परिवृत् C, परिभ्रम् C; *vi.* परिभ्रम् 1, 4 P.

Whelp, *n.* शावकः, वत्सः.

When, *adv.* यदा; -ever यदा यदा; *conj.* यतः; -ce *adv.* यस्मात्, कुतः.

Where, *adv.* क्व, यत्र; -as यस्मात्, यतः; -by येन, केन; -fore यतः, येन, यदर्थं; किमर्थं, किम्; -in यस्मिन्, यत्र, कस्मिन्, कुत्र; -of यस्य, कस्य; -so ever यत्रकुत्रापि, कुत्रचित्, यत्रयत्र, -upon यत्रान्तरे, तदनंतरं; -with *n.* उपायः,

Wherry, *n.* क्षुद्रनौका.

Whet, *vt.* निशो 4 P, तिज् c;-stone *n.* शाणः, सामकः.

Whether, *adv.* किं, किंवा, उत.

Whey, *n.* मस्तु, दधिमंडः.

Which, *pron.* यः, या, यत्; कः, का, किं; -ever, यद् यद्.

Whiff, *n.* फुत्कारः.

While -st, *n.* अल्पकालः; For a along w. चिरं; For a w. कियत्कालं, आपाततः; worth w. *a.* सफल, प्रयोजनीय; *conj*, *adv.* यावत्, यावत्कालं, यदा; *vt.* विनोदेन कालं गम् 10 P or नी; -st *adv.* यावत्.

Whilom, *adv.* एकदा.

Whim, *n.* चापल्यं, मनोलौल्यं; -sical *a.* अव्यवस्थितचित्त, लोल.

Whine, *vi* कूज् 1 P; *n.* कूजितं, काकुः.

Whip, *vt.* कषया तड् 10 U; *n.* कशा, कषा; -ing *n.* कशाघातः.

Whirl, *vt.* भ्रम् c, घूर्ण c; *vi.* भ्रम् 4 1 P; घूर्ण् 6 P; *n.* -ing *n.* भ्रमिः, घूर्णनं, आवृत्तिः; -pool *n.* जलावर्तः, भ्रमः, अवघूर्णः; -wind *n.* चक्रवातः; वायुगुल्मः, वात्या.

Whisker, *n.* पक्ष्म, गुंफः, गंडलोम.

Whisper, *vi.* कर्णे जप् 1 P or कथ् 10 U; *n.* -ing *n.* कर्णेवादः, मृदुस्वरः, गोप्यं; -er *n.* कर्णेजपः.

Whistle, *vi.* शीशशब्दं कृ; *n.* शीशशब्दः; वंशः.

Whit, *n.* लेशः, लवः; not a w., no w. नाल्पमपि.

White, *a.* शुक्ल, श्वेत, धवल, शुभ्र, गौर, विशद, शिति; *n.* शुक्लः, धवलः, श्वेतः; -en *vt.* (शुक्लयति, धवलयति); आदीप् 10 U; *vi.* धवलीभू; -ness *n.* शुक्लिमा, धवलत्वं, शुभ्रता; -wash *vt.* सुधया लिप् 6 P or धवलीकृ; -ish *a.* धूसर.

Whither, *adv.* कुत्र, क्व, यत्र.

Who, *Pron.* यः,-या-यत्, कः-का-किं; -ever -soever, -so यः कश्चित्, यः कोऽपि &c.

Whole, *a.* सर्व, समग्र, सकल; *n.* साकल्यं, समुदायः, कात्स्न्र्यं; On the w. एवंच, एतावता; -ly *adv.* साकल्येन, सर्वथा; -sale *n.* समस्तविक्रयः; *a.* बहुपरिमित; -some *a.* पथ्य; हितावह.

Whoop, *vi.* उच्चैः क्रुश् 1 P; *n.* सिंहनादः, चित्काररव निः.

Whore, *n.* वेश्या, गणिका, पुंश्चली; -dom *n.* वेश्यावृत्तिः, लांपट्यं.

Why, *adv.* किं, कुतः, कस्मात्; *n.* कारणं.

Wick, *n.* तूला, वर्तिः, वर्तिका, दशा.

Wicked, *a.* दुष्ट, दुरात्मन्, खल, पामर; –ly *adv.* दुष्टं, सपापं; –ness *n.* पापं, दुष्कृतं, दौरात्म्यं, दुर्जनत्वं.

Wicker, *a.* वैदल, वैणव, वैत्रक.

Wicket, *n.* क्षुद्रद्वारं, कपाटरंध्रं.

Wide, *a.* विशाल, पृथु, विस्तीर्ण, विपुल; W. spread *a.* संतत, बहुविस्तीर्ण; w. open *a.* उत्फुल्ल; –ly *adv.* विपुलं, प्रचुरं; –en *vt.* पृथूकृ, प्रथ् 10 U; –th *n.* विस्तारः, व्यासः, परिणाहः.

Widow, *n.* विधवा, रंडा, गतभर्तृका, कात्यायनी; –ed *a.* हृत; –er *n.* विधुरः; –hood *n*, वैधव्यं, वैधव्यदशा.

Wield, *vt.* धृ 1 P, प्रयुज् 7 A; प्रशास् 2 P; –er *n.* चालकः, –y *a.* व्यवहार्य, सुप्रयोज्य.

Wife, *n.* भार्या, स्त्री, पत्नी, जाया, वधूः, दाराः (pl.) गृहिणी, दयिता; a. rival w. सपत्नी; taking a w. दारपरिग्रहः; –hood *n.* पत्नीत्वं; –like, –ly *a.* भार्योचित; –ridden *a.* स्त्रैण.

Wig, *n.* उपकेशः.

Wight, *n.* माणवकः, जंतुः.

Wild, *a.* वन्य, जांगल, आरण्यक; विषम, उच्छृंखल, प्रकीर्ण; उन्मत्त; *n.* अरण्यं, वनं; w. goose –chase मृगतृष्णा. [मरुभूमिः.

Wilderness, *n.* विजनप्रदेशः, अरण्यं,

Wile, *n.*माया, छलं, कपटः, व्यपदेशः.

Wilful, *a.* स्वैरिन्, छांदस.

Will, *n.* इच्छा, प्रवृत्तिः, संकल्पः; आकांक्षा, इच्छाशक्तिः आदेशः, वांछितं, मृतपत्रं; at w. कामतः, यथाकामं; *vt.* निश्चि 5 U, संकृप् 10 U, इष् 6 P; मृतपत्रेण दा 3 U; –fulness *n.* स्वैरिता; –ing *a.* इच्छुक, सानुराग; –ingly *adv.* प्रकामं; W.–O.–the –wisp *n.* पिशाचदीपिका.

Wily, *a.* धूर्त, शठ, प्रतारक.

Win, *vt.* विजि 6 P, लभ् 1 A, आकृष् 1 P; *n.* जयः, सिद्धिः.

Wince, *vi.* विकंप् 1 P; विस्फुर् 6 P.

Wind, *vi.* वक्रं गम् 1 P, See Turn *vi.vt.* परिवृत् C, उपसंहृ 1 P ;*n.* वायुः, वातः, पवनः, अनिलः, मरुत्, समीरणः, प्रभंजन; –fall *n.* अनपेक्षितलाभः; –ing *n.* वक्रता, व्यावर्तनं; w.ing sheet *n.*शवाच्छादनं; –mill *n.*वातचक्रं; –pipe, श्वासनालिका; –y *a.* वातल, वायव्य, वायव.

Window, *n.* वातायनं, जालं, गवाक्षः, गृहमुखं.

Windup, *n.* परिसमाप्तिः. [कादंबरी.

Wine, *n.* मद्यं, मदिरा, मधु, सुरा,

Wing, *n.* पक्षः, पक्ष्म, पत्रं; पतत्रं, द्रुतगतिः, पार्श्वगृहं; On the w. उड्डीयमान; Under the w. आश्रितः –ed *a.* सपक्षक, द्रुतगामिन्.

Wink, *vi.* निमिष् 6 P, निमील् 1 P.

Winnow, *vt.* विशुध् C, पू 9 U, प्रस्फुट् C; See Thresh; –er *n.* पावकः; –ing *n.* उत्कारः; W. ing basket शूर्पः–र्पं.

Winsome, *a.* मनोहर, चित्ताकर्षक.

Winter, *n.* हेमंतः, शीतकालः, हिमागमः; वृद्धावस्था.

Wintry, *a.* हैम, हैमंतिक, शीतल.

Wipe, *vt.* मृज् 2 P, प्रक्षल् 10 U; *n.* मार्जः,-मार्जनं, प्रक्षालनं; अवक्षेपः, प्रहारः; -er *n.* मार्जनी, वरकं.

Wire, *n.* तारः, तारा, सूत्रं, शलाका; ताडितवार्तावहः; *vt.* तारायंत्रेण प्रेषू(?); -puller सूत्राकर्षकः; सूत्रधारः; -y *a.* तंत्रमयः क्लेशसह.

Wise, *a.* विज्ञ, प्राज्ञ, धीमत्, सुधी, निपुण; *n.* प्रकारः; -acre *n.* पंडितंमन्यः, अल्पबुद्धिः; wisdom *n.* प्रज्ञा, प्रवीणता, बुद्धिः, पांडित्यं; -ly *adv.* सविवेकं, प्राज्ञवत्.

Wish, *vt. vi.* इष् 6 P, कांक्ष् 1 P, वांछ् 1 P, आशास् 2 A; *n.* इच्छा, अभिलाषः, आकांक्षा, स्पृहा, मनोरथः; -ful *a.* स्पृहान्वित; See Eager.

Wistful, *a.* उत्सुक, व्यग्र; See Earnest.

Wit, *n.* बुद्धिः, मतिः, बुद्धिविलासः, वैदग्ध्यं, रसः, नर्मोक्तिः, मर्मज्ञः; to wit वस्तुतः, अर्थात्; -ty *a.* बुद्धिमत्, रसिक, विदग्ध, सरस.

Witch, *n.* मायिनी, डाकिनी; -craft *n.* अभिचारः, माया; -ery *n.* संमोहनं.

With, *Prep.* usually expressed by the instrumental case सह, सार्धं, समं, साहितं, पूर्वकं; -al *adv.* तथैव, अपरंच.

Withdraw, *vt.* अपनी 1 P, अपकृष् 1 P, संहृ 1 P; *vi.* अपसृ 1 P, चल् 1 P; -al *n.* अपनयनं, उपसंहारः, अपक्रमः, प्रस्थानं.

Wither, *vi.* विशृ Pass, म्लै 1 P; -ed *a.* शीर्ण, म्लान.

With-hold, *vt.* उपसंहृ 1 P, विधृ 10 [U, निग्रह् 9 U.

Within, *Prep.* अंतर्, अभ्यंतरे, मध्ये.

Without, *Prep.* विना, ऋते, व्यतिरेकेण, यदि न, बहिः, बाह्यतः.

Withstand, *vt.* प्रतिकृ, प्रत्यवस्था 1 A, विरुध् 7 P.

Witness, *n.* साक्ष्यं, प्रमाणं; साक्षी, कूटकारः; *vt.* साक्षाद् दृश् 1 P, साक्ष्यं दा 3 U, प्रमाणीकृ; *vi* साक्षीभू 1 P.

Witticism, *n.* रसिकोक्तिः, नर्मभाषणं.

Wittingly, *adv.* बुद्धिपूर्वं, ज्ञानतः.

Wizard, *n.* अभिचारविद्, मायाकारः.

Woe, *n.* दुःखं, शोकः, दुर्गतिः; *interj.* कष्टं, हा, बत, धिक्; -ful *a.* शोकार्त, संतापकर.

Wolf, *n.* वृकः, कोकः, ईहामृगः; गृध्नुः; a w. in the stomach वृकोदरः.

Woman, *n.* महिला, नारी, स्त्री, अंगना, वनिता, योषित्, वधूः; to play the w. रुद् 2 P; an excellent w. वरवर्णिनी; -hood *n.* स्त्रीत्वं, नारीत्वं; स्त्रीधर्मः; स्त्रीजातिः; -ish *a.* स्त्रीसदृश, स्त्रैण; -kind *n.* स्त्रीलोकः; -ly *a.* स्त्रीवत्, स्त्रैण; स्त्रीजनोचित. [तरं.

Womb, *n.* जरायुः, गर्भाशयः, अभ्यं-

Wonder, *n.* विस्मयः, आश्चर्यं, चमत्कारः, चित्रं, चमत्कृतिः; *vi.* विस्मि 1 A; -ful *a.* अद्भुत, आश्चर्य, चित्र; -ment *n.* विस्मयः; -struck *a.* विस्मयाहत, चमत्कृत.

Wont, *a.* जाताभ्यास, परिपक्व; *n.* अभ्यासः, रीतिः; -ed *a.* अभ्यस्त.

Woo, *vt.* विवाहार्थं याच् 1 P; -er *n.* विवाहार्थी.

Wood, *n.* काष्ठं, दारु; वनं, अरण्यं; Out of the w. निरुद्वेग *a.* दारुमय, -cutter *n.* काष्ठिकः; -en *a.* काष्ठनिर्मित; -land *n.* वृक्षाच्छन्नः प्रदेशः; -man *n.* वनचारी, आटविकः; -y *a.* अरण्यमय, वृक्षाकीर्ण, आरण्यक.

Woof, *n.* प्रतितंत्रः, वाणी.

Wool, *n.* ऊर्णा, मेषलोम; great cry, little wool ‘ बह्वारंभे लघुक्रिया; ’ -en *a.* और्ण, ऊर्णामय, शंकव; -ly *a.* लोमश, रोमश, लोमावृत.

Word, *n.* शब्दः, पदं, वाक्यं, अर्थः, वाक्, वचः; प्रतिज्ञा; संदेशः; to break one's w. प्रतिज्ञां लुप् c; a good w. प्रशंसा; w. for w. अक्षरशः; in a word किंबहुना; upon my w. मद्वाक्यं प्रमाणं कृत्वा; -y *a.* वाग्भूयिष्ठ, शब्दबहुल.

Work, *vi.* श्रम् 4 P, आयस् 4 P, यत् 1 A; *vt.* चल् c, कृ 8 U, निर्मा 3 A, घट् c, परिकृप् c; *n.* कर्म, कृतिः, कार्यं, श्रमः, व्यापारः, ग्रंथः; -house कर्मशाला; -shop उद्योगशाला; at work कार्यव्यापृत; -able *a.* संपादनीय; -man *n.* कर्मकारः, शिल्पी; -manship *n.* शिल्पकौशलं.

World, *n.* जगत्, लोकः, भुवनं, भूः; संसारः, प्रपंचः, मायाजालं; जनाः, लोकरीतिः, इहलोकः, जीवनयात्रा; In the next w. अमुत्र; the w.'s end कल्पांतः; -wide जगद्व्याप्त; -ly *a.* सांसारिक, ऐहिक, लौकिक; -wise *a.* संसारज्ञ, व्यवहारचतुर; -liness *n.* प्रपंचासक्तिः.

Worm, *n.* कृमिः, कीटः, कीटकः, महीलता; -y *a.* कृमिल.

Worn, *p.p.* धृत, भृत, (out) घर्षित, जीर्ण, जर्जर, श्रान्त.

Worry, *vt.* बाध् 1 A, आयस् c, व्यथ् 1 A; *n.* विरक्तिः, उद्वेगः.

Worse, *a.* निकृष्टतर, कष्टतर, पापीयस्.

Worship, *n.* पूजा, अर्चना, अत्यादरः; महाराजः; *vt.* पूज् 10 U, अर्च् 1 P, आराध् c, उपस्था 1 A; -per *n.* पूजकः, उपासकः, भक्तः; -ful *a.* पूजनीय.

Worst, *a.* मंदतम, निकृष्टतम, पापिष्ठ; *n.* कष्टतमदशा; *vt.* अभिभू 1 P; -ed *n.* ऊर्णासूत्रं.

Worth, *vi.* भू 1 P, as in ‘woe w. the day;’ *a.* मूल्य, अर्ह, योग्य; *n.* अर्थः, मूल्यं, गुणः, योग्यता; -less *a.* निर्गुण, निःसार, अपात्रं; -y *a.* योग्य, सदृश, उत्तम, श्लाघ्य, गुणवत्; *n.* सज्जनः, मानपात्रं.

Wound, *n.* व्रणः, क्षतं, आघातः, वेधः; *vt.* क्षण् 8 P, व्यध् 4 P व्रश्च्

6 P, अभिहन् 2 U; -ed *p. p.* क्षत, विद्ध, भिन्न, जर्जरित.

Wove, Woven, *p. p.* ऊत, व्यूत, तंतुनिर्मित.

Wrangle, *vi.* See Dispute.

Wrap, *vt.* आवेष्ट् 1A, आच्छद् 10 U; -ed *a.* वेष्टित; -per *n.* वेष्टनं, प्रावारः, निचोलः.

Wrath, *n.* क्रोधः, रोषः; कोपः, -ful *a.* चंड, कोपान्वित.

Wreak, *vt.* शुध् C, प्रणी 1P; To w. vengeance on वैरं साध् C.

Wreath, *n.* माला, हारः, स्रक्, दाम; *vt.* ग्रंथ् 9 P, संदृभ् 6 P.

Wreck, *n.* नौभंगः, ध्वंसः, भग्नावशेषः; *vt.* नश् C, भंज् 7 P, निष्फलीकृ 8 U; -age *n.* नष्टावस्था.

Wrench, *vt.* बलात् आकृष् 1 P. or अपहृ 1 P; *n.* बलादाकर्षः.

Wrest, *vt.* साहसेन अपहृ 1 P.

Wrestle, *vi.* बाहुयुद्धं कृ 8 U; -er *n.* मल्लः, बाहुयोधः; -ing *n.* मल्लयुद्धं, मल्लक्रीडा, बाहुयुद्धं.

Wretch, *n.* हताशः, पापः, मंदभाग्यः; -ed *a.* अतिदीन, अधन्य.

Wriggle, *vt.* देहं क्षिप्रं संचल् C.

Wring, *vt.* बलवत् आकुंच् C., संपीड् 10 U; -ing *n.* मर्दनं, पीडनं.

Wrinkle, *n.* वलिः, तरंगः, भंगः, चर्मलेखा. *vt.* त्वचं संकुच् 1 P; -ed, -Y. *a.* वलिभ, वलिन, रेखांकित.

Wrist, *n.* मणिबंधः, प्रकोष्ठः, मणिः.

Writ, *n.* लेखः, धर्मग्रंथः; आदेशपत्रं.

Write, *vt. vi.* लिख् 6 P, निबंध् 9 P, पत्रे निविश् C. -er *n.* लेखकः, लिपिकारः, प्रणेता, ग्रंथकारः; -ing *n.* लेखनं, लिपिः, रचना, लेखः; To commit to w. -ing लेख्यारूढं कृ 8 U; w. ing materials. लेखनसामग्री.

Written, *p.p.* लिपिबद्ध, लिखित.

Wrong, *a.* अनुचित, अयुक्त, असत्, अन्याय्य, विपरीत; *n.* अपकारः, अहितं, भ्रमः, दोषः; -doer *n.* अपकारकः; -headed *a.* विपरीतबुद्धिः; -ly *adv.* अन्यायेन; -ful *a.* अन्याय्य, अहितकर.

Wroth, *a.* कोपाविष्ट, अतिक्रुद्ध.

Wrought, *p. p.* कृत, संस्कृत, सिद्ध, उत्तेजित.

Wry, *a.* वक्र, विकृत, अनुचित;-ness *n.* वक्रता, विकृतिः

X.

Xanthic, *a.* वासंतिक, पीतवर्ण.

Xantippe, *n.* कर्कशा, वक्रशीला.

X rays, (*pl.*) अदृश्यकिरणविशेषाः.

Y.

Yacht, *n.* क्रीडानौका.

Yak, *n.* चमरः. [चत्वरं.

Yard, *n.* गजः (परिमाणविशेषः), प्रांगणं,

Yarn, *n.* सूत्रं, और्णतंतुः

Yawn, *vi.* जृम्भ् 1 A, ग्लै 1 P; *n* जृम्भणं, जृम्भा, मुखव्यादानं.

Ye, *Pron.* युष्मद्.

Yea, *adv.* बाढं, आम्, सत्यं.

Year, *n.* वत्सरः, वर्षः, अब्दः, समाः (pl.); Last y. गतवर्षं, परुत् (ind.) Present y. वर्तमानवर्ष, ऐषमस्. Next y. परवर्षं; Throughout the y, All the year round. आवर्षान्तात्; y. after y. प्रतिवत्सरं; -ly *a.* वार्षिक, सांवत्सरिक; -ly *adv.* वर्षे वर्षे.

Yearn, *vi.* स्पृह् 10 U, स्निह् 4 P, (वत्सलयति); -ing *n.* लालसा, उत्कंठा, वात्सल्यं.

Yeast, *n.* सुरामंडः, किण्वः.

Yell, *vi.* उत्क्रुश् 1 P, रु 2 P; *n.* रुतं, रावः, उत्क्रोशः, चित्कारः

Yellow, *a.* पीत, गौर, हरिद्राभ;-ness *n.* पीतता, गौरवर्णः; -ish ईषत्पीत, आपीत.

Yeoman, *n.* क्षेत्रपतिः, गृहपतिः; y.'s service बलवत्सहायं.

Yes, *interj* बाढं, एवं, आं, तथा.

Yester, *a.* ह्यस्तन, ह्यस्त्य; -day *n.* ह्यः, पूर्वेद्युः; -night *n.* गतरात्रिः.

Yet, *conj.* तथापि, परंतु, किंतु; *adv.* अधिकं, परं, अद्यापि.

Yield, *vi.* प्रदा 3 U, उत्पद् c, त्यज् 1 P; *vi.* वशं गम् 1 P; अनुमन् 4 A, अनुरुध् 4A; *n.* उत्पन्नं, फलं, लाभः; -ing *a.*फलद, अनुकूल, अनुरोधिन्, वशीभूत.

Yoke *n.* युगः-गं, प्रासंगः, धूर्, बंधनं, दासत्वं; *vt.* युज् 7 P. 10

Yolk, *n.* अंडमध्यं, अंडहृदयं.

Yon, Yonder, *a.* अदस्, इदम्, नातिदूरस्थ. [पूर्वकालीन.

Yore, *adv.* पुराकाले, पूर्वं; of y.

You, *Pron.* युष्मद्.

Young, *a.* नव, तरुण, अपक्व, कौमार, बाल, अनभिज्ञ; *n.* शावकः, शिशुः, किशोरः, वत्सः; -er यवीयस्, कनीयस्; -est कनिष्ठ; -ster *n.* बटुः, कुमारकः, किशोरः.

Youth, *n.* यौवनं, कौमारं, शैशवं, तरुणः, युवा, बालजनता; -ful *a.* तरुणवयस्क, यौवनेयक; -fulness *n.* तारुण्यं, बालता.

Z.

Zany, *n.* मंडः, विदूषकः.

Zeal, *n.* औत्सुक्यं, आस्था, व्यग्रता, उत्साहः, अत्यासक्तिः; -ot *n.* सोत्साहः; -ous *a.* उत्साहशील, व्यग्र, प्रचंड, अत्यासक्त; -ly *adv.* सोत्साहं; -ousness आग्रहशीलता.

Zemindar, *n.* भूस्वामी.

Zenana, *n.* अंतःपुरं, अवरोधः.

Zenith, *n.* खमध्यं, खस्वास्तिकं, उर्ध्वस्थानं; पराकाष्ठा.

Zephyr, *n.* वसन्तवायुः, मंदानिलः.

Zero, *n.* शून्यं, बिंदुः.

Zest, *n.* आस्वादः, रुचिः.

Zeus, *n.* इंद्रदेवः.

Zigzag, *a.* वक्र, कुटिल, जिह्म.

Zinc, *n.* वंगं, दस्ता.

Zodiac, *n.* राशिचक्रं, ज्योतिश्चक्रं, भमंडलं; a sign of the Z. राशिः, लग्नं.

Zone, *n.* मेखला, रसना, कटिबंधः, मंडलं; the torrid Z. ग्रीष्ममंडलं; the frigid Z. हिममंडलं.

Zoography, *n.* प्राणिवर्णनविद्या.

Zoology, *n.* जीवविद्या, प्राणिशास्त्रं; -ical garden पशुवाटिका.

Zootomy, *n.* जीवदेहव्यवच्छेदविद्या.

APPENDIX.

Select words phrases &c. from Latin, French, and other foreign languages commonly used in English.

Ab extra, (L.) बहिर्देशतः.
Ab initio, (L.) मूलतः.
A compte, (Fr.) अंशप्रदानार्थं.
Ad finem, (L.) अन्तपर्यन्तं, शेषपर्यन्तं.
Ad infimitum, (L.) अशेषतः, अनन्तकालावधि.
Ad interim, (L.) मध्यकालार्थं.
Ad libitum, (L.) स्वेच्छया, यथेष्टं.
Ad nauseam, (L.) आवृणोदयं.
Ad rem, (L.) प्रासंगिक, प्रस्तुतानुसारिन्.
Ad valorem, (L.) मूल्यानुसारेण, मूल्यानुरूप.
A fortiori, (L.) विशेषतः, सुतराम्.
Alma mater, (L.) विश्वविद्यालयः.
Alter ego, (L.) आत्मस्वरूप, परमात्मीय.
Alter idem, (L.) द्वितीय.
Amende honorable, (Fr.) सम्यक् क्षतिपूरणं, क्षमायाचना.
Amor propre (L.) आत्मानुरागः, अहंकारः.
Anno Domini, (L.) खिस्तीयाब्दः
Ante meridian, (L.) पूर्वाह्ने.
A posteriori, (L.) कार्यकारणसंबंधप्राप्त, अनुभवजन्य; आरोहमार्गेण.
A priori, (L.) अवरोहमार्गेण.
A propos, (Fr.) प्रसंगेन.
Aqua vitae, (L.) सुरासारः.
Argumentum ad hominem, (L.) स्वार्थस्पर्शन्यायेन.
Argumentum baculinum, (L.) लगुडप्रहारन्यायेन. [सर्वोत्तमं.'
Ariston metron, (Gr.) 'मध्यं हि
Ars longa, vita brevis (L.) 'अनन्तशास्त्रं बहु वेदितव्यं स्वल्पश्च कालो बहवश्च विघ्नाः.' [वादः.
Audi alteram partem (L.) प्रति-
Au fait, (Fr.) अभिज्ञ, दक्ष.
Bas bleu, (Fr.) विदुषी, पंडिता.
Beau ideal, (Fr.) सौन्दर्यादर्शः.
Beau monde (Fr.) विलासिन्.
Beau esprits, (Fr.) विदग्धवर्गः
Bete noire (Fr.) कृष्णपशुः, भयहेतुः.
Billet doux, (Fr.) प्रणयपत्रिका.
Bona fide, (L.) वास्तविक, सद्भावप्रेरित.
Bric-a-brac (Fr.) खंडाः, भग्नांशाः
Cadre, (L.) कर्माधिकारिजनसूचिः

Cap-a-pie (Fr.) आपादमस्तकं.
Carte blanche, (Fr.) सर्वाधिकारः.
Centum, (L.) शतं.
Chef de cuisine, (Fr.) पाकशालाध्यक्षः. [पत्नी.
Chere amie, (Fr.) प्रणयिनी, उप-
Cogito, ergo sum, (L.) 'चिन्तयाम्यतोऽस्मि;' आत्मास्तित्वप्रतिपादकं वाक्यं
Confrere, (Fr.) सहचरः.
Contre temps, (Fr.) दुर्घटना.
Copia verborum, (L.) वाक्प्राचुर्यं.
Coup de grace, (Fr.) शेषस्पर्शः, चूडान्त आघातः.
Coup de main, (Fr.) अतर्कितोद्यमः.
Coup detat, (Fr.) हठात् प्रबलतरनयपरिवर्तनं.
Cui bono? (L.) किं हितं?
Cuisine, (Fr.) पाकशाला.
De facto, (L.) वस्तुतः, कार्यतः.
Dei gratia, (L.) भगवत्प्रसादात्.
De jure, (L.) व्यवहारतः.
Double entendre, (L.) द्व्यर्थयुक्त.
Dramatis personae, (L.) नाट्योल्लिखितपात्राणि. [वस्तावदाशा.
Dum spiro, spero, (L.) यावज्जी-
Durante vita, (L.) यावज्जीवनं.
Ecce homo, (L.) दर्शनीयोऽयं मानवः. [संस्करणं.
Editio princeps, (L.) बहुमूल्य-
Editio de luxe, (L.) उज्ज्वलसंस्करणं.
El dorado, (Sp.) स्वर्णभूमिः.
Emeritus, (L.) लब्धावसर.
En masse, (Fr.) समूहतः, एकत्र.
En passant, (Fr.) प्रसंगक्रमेण.
En rapport, (Fr.) अनुषंगेन.
En raute (Fr.) मार्गक्रमेण.
Entente cordiale, (Fr) सद्भावः.
Esprit de corps, (Fr.) संघशक्तिः.
Et cetera, (L.) इत्यादि.
Eureka, (Gr.) आः! लब्धं.
Exeunt, (L.) प्रस्थानं.
Ex nihilo nihil fit. (L.) नाभाववाज्जायते भावः, असतः सन्न जायते.
Ex officio, (L.) अधिकारपदहेतुक.
Ex parte, (L.) एकपक्षीय.
Expose, (Fr.) व्याख्या, पाठः.
Fac simile, (L.) प्रतिलिपिः, प्रतिरूपं.
Fait accompli, (Fr.) निःशेषसंपादितं वस्तु.
Fortes fortuna juvat, (L.) साहसं भजते लक्ष्मीः.
Hauteur, (Fr.) औद्धत्यं, दंभः.
Ibidem, (L.) तत्स्थाने.
Idem, (L.) तदेव.
Id est, (L.) अर्थात्.
Il penseroso, (L.) उद्विग्नचित्त
In esse (L.) वर्तमान, सत्.
In extenso, (L.) सविस्तरं.
In limine, (L.) प्रथमग्रासे.
In memorium, (L.) स्मरणार्थं.
In posse, (L.) भाविन्, संभवनीय.
In propria persona, (L.) स्वयं.
In re, (L.) तत्संबंधे.
In situ, (L.) स्वस्थाने.
In statu quo, (L.) पूर्वावस्थायां.
In toto, (L.) साकल्येन, संपूर्णतः.

In tra situ, (L.) मार्गे.
Ipse dixit, (L.) गुरुवाक्यं प्रमाणं; cf. एकाकिनी प्रतिज्ञा हि प्रतिज्ञातं न सिध्यति । [तथास्तु.
Laisez faire, (Fr.) यथास्थितं
Lingua Franca, (It.) राष्ट्रव्यवहारभाषा.
Locum tenens, (L.) प्रतिनिधिः.
Magum bonum, (L.) महोपकारः, परममंगलं.
Magum opus, (L.) महत्कार्यं.
Mala fide, (L.) विश्वासघातमूलक.
Mal a propos, (Fr.) असामयिक.
Materia Medica, (L.) भैषज्यरत्नावलिः.
Matinee, (L.) प्रातःकालीनपाठः.
Melee, (Fr.) संकुलसंग्रामः.
Modus operandi, (L.) कार्यपद्धतिः.
Ne plus ultra, (L.) पराकाष्ठा.
Nom de plume, (L.) कृत्रिमनाम, उपनाम.
Non sequitur, (L.) अपसिद्धान्तः.
Nota bene, (L.) सावधानं, दृश्यताम्.
Obiter dictum, (L.) संक्षिप्तोक्तिः.
Omnia vincit amor, (L.) प्रीतिः सर्वविजयिनी.
Par excellence, (L.) सर्वोत्तमरूपेण, विशेषतः.
Pari passu, (L.) समगतिक, एकत्र.
Passim, (L.) सर्वत्र.
Pater familias (L.) कुटुम्बाध्यक्षः.
Pensee, (Fr.) चिंता, भावना.
Per annum, (L.) वार्षिक, वर्षे वर्षे.
Per centum, (L.) प्रतिशतं.
Per diem, (L.) प्रतिदिनं, दैनिक.
Per se, (L.) स्वतः, स्वयं.
Personnel, (L.) कार्यकारकाः.
Petit, (Fr.) क्षुद्र, स्वल्प.
Post mortem, (L.) मरणोत्तर.
Prima Donna, (L.) प्रधानगायिका.
Prima facie, (L.) आपाततः.
Pro bono publico, (L.) लोकहितार्थं
Pro tempore, (L.) कियत्कालं.
Quasi, (L.) कल्प.
Raison detre, (Fr.) सत्ताहेतुः.
Rara avis (L.) आश्चर्यं, कौतुकं.
Reductio ad absurdum (L.) अयौक्तिकताप्रदर्शनं.
Reichstag, (Ger.) राजसभा.
Resume, (Fr.) सारः. [पूतं.
Sanctum Sanctorum, (L.) पूतात्
Savant, (Fr.) पंडितः, विद्वान्.
Seriatim, (L.) यथाक्रमं.
Similia similibus curantur, (L.) समः समेन शाम्यति.
Sine die, (L.) दिननिर्देशं विना.
Sine qua non, (L.) अपरिहार्यसमयः.
Status quo, (L.) यद्वस्थापन्न.
Subjudice, (L.) विचार्यमाण.
Sub rosa, (L.) निभृतं, गोपनं.
Sui generis, (L.) स्वजातीय.
Summum bonum, (L.) प्रधानोद्देशः, सारः. [खितपट्टः.
Tabula rasa, (L.) श्वेतपट्टः, अलि-
Te Deum, (L.) ईश्वरस्तोत्रं.
Terra firma, (L.) निरापदपदस्थानं.

Terra incognita, (L.) अज्ञातदेशः.

Tete-a-tete, (L.) गुह्यं, कथोपकथनं.

Ubique, (L.) सर्वत्र.

Ultima Thule, (L.) चरमसीमा.

Ultra vires, (L.) अतिसामर्थ्यं, अत्यधिकारं.

Ut infra, (L.) यथापरं.

Ut supra, (L.) यथापूर्वं.

Vade mecum, (L.) नित्यसहचर-पुस्तकं.

Verbatim, (L.) अक्षरशः.

Versus, (L.) विरुद्धं.

Via, (L.) मार्गेण.

Via media, (L.) मध्यमोपायः.

Vice, (L.) स्थाने, पदे.

Via trita, via tuta, (L.) मह जनो येन गतः स पन्थाः.

Vice versa, (L.) व्युत्क्रमम्.

Vis a vis, (L.) संमुखं.

Vis inertiae, (L.) भारः, शक्तिः.

Viva voce, (L.) वाचनिक, मौखिक

Vivat rex, (L.) राजा चिरं जीवतु

Vox populi, vox Dei, (L) जनवाणी देववाणीयव.